BRUCK LAJOS
MAGYAR NEMZET
2002.03.02

MŰKINCSEK – ÁRVERÉSEK – GALÉRIÁK

Művészet a BNV-n

P. Szabó Ernő

A kilencvenes évek elején több alkalommal rendezték meg a BNV területén a kortárs művészet vásárát a Hungexpo és a Budapest Art Expo Alapítvány együttműködésében. Később különvált a két intézmény, két vásárt is rendeztek néhány napos eltéréssel, majd mindkét fórum megszűnt, legalábbis időlegesen. A művészet iránt érdeklődők mégsem maradtak jelentős tavaszi műkereskedelmi esemény nélkül, hiszen az aukciós idény beindulása előtt, február 27. – március 2. között tartják a BNV 25-ös pavilonjában a Galéria, 2002 című művészeti kiállítást.

Az esemény a kiállítás és vásár új formáját igyekszik bevezetni, hiszen egyetlen műkereskedői vállalkozás, a Nagyházi Galéria mutatkozik be – egy olyan aukciósház, amely bizonyos területeken piacvezetőnek számít, illetve meghatározó szerepet játszik a magyar műkereskedelemben. A kilencvenes években a galéria főként a klasszikus festészettel foglalkozó aukcióival vívott ki megkülönböztetett rangot, de értékes művek találhatók itt a bútorok, műtárgyak kínálatában is.

A Galéria, 2002 kiállításán a Nagyházi Aukciósház mintegy keresztmetszetet ad tevékenységéről. A tárlaton és a Hungexpóval közösen szervezett árverésen sze-

Bruck Lajos: Kék ruhás hölgy (93 x 65,5 centiméter, olaj, vászon)

A mintegy félszáz tételes festmény-összeállításból kiemelkedik a késő barokk tájképfestészet mestere, *Maximilian Schinnagl* kis formátumú képpárja, de ritka darabja lesz az árverésnek *Orazio*

századi magyar festészet olyan jelentős képviselőinek művei is, mint *Kelety Gusztáv, Bihari Sándor. Undi Mariskát*, a gödöllői szecesszió jeles alkotóját dekoratív almás csendélet képviseli, *Csók*

A világhírű gyár minden korszakából kínál ízelítőt a tizenhét darabot számláló Zsolnay-kollekció. Egy 1880 körül készült vázapár a stilizált orientalizáló díszítés példája, két virágtartó a második fénykor, a szecessziós időszak emléke, az eozinmázas díszítés szép dokumentuma. Gyümölcsfüzért tartó gyermekfigura díszíti az art deco jegyében készült kínálódobozkát.

Közel hatvan tétel képviseli az antik órákat, ékszereket, közöttük ott van az a kultúrtörténeti ritkaságnak számító, XIX. század közepén készült bross is, amelyet egy női portréján *Barabás Miklós* is ábrázolt 1890 körül. A minőségi drágaköveket és igényes ötvösmunkákat képviselő darabok közül is kiemelkedik egy Párizsban készült, gyémántokkal és festett női portréval díszített barokk női zsebóra. Az európai barokk ötvösművészetet olyan kiemelkedő alkotások képviselik, mint a nürnbergi *Michael Haussner* aranyozott ezüstserlege, egy augsburgi dísztányér, két, 1760-as datálású, stockholmi ötvösműhelyben készült pohár.

A szakemberek ítélete és a nézők személyes ízlése természetesen különbözhet, és ez éppen így van jól egy olyan kiállítás esetében, amelynek a megtekintése után mindenki leteheti a voksot valami mellett. Vagy fölemelheti a tárcsát, ha szeretne megszerezni valamit. A kiállítás a 25-ös pavi-

Rejtőzködő Magyarország

A büki Szent Kelemen-templom

Ludwig Emil

Ha híres és kedvelt magyarországi üdülőhelyekről esik szó osztrákok, németek körében, hamar elhangzik Bük neve. A Balaton, Hévíz és Sárvár mellett a leglátogatottabb dunántúli fürdőhely igen közel fekszik a nyugati országhatárhoz, és az 1959-ben talált 58 fokos gyógyvíz százezrével vonzza a vendégeket a vasi községbe. Ám ha megkérdeznénk e sok embertől, hogy a termálfürdőn, az olcsó fogorvoson és vendéglőkön kívül mi érdekeset láttak még Bükön, aligha említenék a település közepén lévő szép régi templomot. Valljuk be, még a hazai országjárók is meglepődnek, amikor tudomást szereznek e becses középkori műemlékünkről.

Persze Bük sem azóta létezik, amióta olajfúrás közben feltört a forró víz a határában. Majd hét évszázaddal korábban, 1271-ben már oklevélben szerepel a helynév a „jobagiones sastrenses de Byk", azaz a büki várjobbágyok kapcsán, akik a honfoglaló vitézek nobilis leszármazottaiként a soproni királyi vár fegyveresei voltak. Ekkor már biztosan megvolt temploma is, a később több ízben átalakított épület legrégibb falait 1250 táján emelhették.

Lássuk ezek után a csinos park öreg fái közt álló templomot! A magas nyugati tornyon a legfeltűnőbb a kőből készült nyolcoldalú gúlasisak, amelynek sarkait karcsú, háromszög formájú cikkelyek koronázzák. A barokk ha-

Szent Kelemen pápa és vértanú tiszteletére épült, a szövegben elrejtett évszám a bővítés befejezésének dátuma: 1408. Az 1970-es években előkerült középkori falakon freskótöredékek is láthatók, és megmaradt egy XIV. századi bronz keresztelőkút.

A templom az 1683. évi, Bécs elleni török hadjárat során nagyon megrongálódott. Alapos renoválására csak 1757-ben került sor a kegyúr Felsőbüki Nagy család pénzadományából, ekkor készültek a barokk szobrok s az oltár is. A község leghíresebb szülöttének, a reformpolitikus Felsőbüki Nagy Pálnak (1777–1857) szobra a parkban látható, a templom falánál álló négyméteres klaszszikus oszlop 1711-ből való. A pestisjárvány elmúltával emeltette hálából egy Bangóné nevű büki asszony, a valamikor a tetején állt Szeplőtelen Fogantatás-szobrot 1945-ben az oroszok elpusztították. A község híres kastélya eredetileg szintén a Felsőbüki Nagyok számára épült 1696-ban, majd a csepregi Jankovics és Markovics famíliáké, később a Szapáry grófoké lett. 1945 után a Lenin téesz használatába került, s végül egy gátlástalan privatizációs „lovag" vette meg, de ez már egy másik történet…

FOTÓ: MÉSZÁROS JÓZSEF

ALÁMERÍ

Ha meg

„… az írott szöve
lehet homályos, és leh

Móser Zoltán

Tavaly novemberben járta
kreuzban. Innen indultak el a
sek, akik 1142-ben, II. Géza
jén megalapították az első
ciszterci apátságot a Tolna megye
mert annak alapfalait láttam, érdekelt
tor is. A ciszterci Szent Benedek r
ága. Szent Róbert molesme-i bencés
ban húsz rendtársával Citeaux-ban
Dijon vidékén telepedett le azzal a cél
visszavezesse eredeti fegyelmére és

1908. tavaszi kiáll.: Az innsbrucki Hofkirche belseje, olajf. — Zalamegyei táj, olajf.

1908—9. téli nemzetk. kiáll.: Tátravidéki paraszt, olajf. — Gombaszedő leány, olajf.

1909. tavaszi kiáll.: Szórakozás a kastélyban, olajf.

1909—10. téli kiáll.: Kilátás egy budai ház erkélyéről, olajf. — Régi ház folyosója, olajf.

1910. tavaszi kiáll.: A kastély irattára, olajf.

1910—11. téli kiáll.: Árok-utcza (Tabán), olajf. — Szerzetes, olajf. — Párisi ház, olajf.

1911 októberében a hagyatékában talált, legnagyobbrészt még egy kiállításon sem szerepelt olajfestményeiből Bruck Miksa, a művész öccse a Műcsarnokban kiállítást rendezett. E képek a következők:

A kandalló, Bretagnei halászbárkák, Rendőrkapitány szobája Szepesbélán, Salzburgi múzeum, Elhagyott major, Az Elhagyottak vázlata, Női arczkép, Borus hangulat, Sétáló nők, Tavasz, Hallstatti főtér, Döbrentei-tér, Esőben, Mályvák között, A Szamos völgye, Tátrai falucska, Éva (Bánffyhunyad), Hortenberg, Gereblyéző parasztlány, Frankfurt, La Varennei részlet, Kévék, Kikötő, Kandalló mellett, Augusztusi hangulat, Bibliothèque Musée Plantin, Anvers, A régi eskütéri vásár, A Szajna-part, A tudós szobája, Kandalló interieur, Lovag a XVII. századból, Régi konyharészlet, Sióparti mosónők, Parasztlány kosarakkal, Kis leány és pillangók, Olvadó hó, Velenczei részlet, Felvidéki táj, Párisi utczarészlet, Kovácsműhely, Velenczei zöldséges bolt, Velenczei rész, Útszéli kút, A festő, Wien (Am Hof), Dombtetőn, A biboros, Az árokban, Hivatalszoba Zborón, Havasok alján, Lovas az országúton, Könyvtárrészlet a Plantin múzeumból, Park Monceau, A Browers-Gilde Antwerpben, XIII. Lajos korabeli nemes, Falu szélén, Bükkfa-sor, Nő a pamlagon, Esik-e még?, Tehénpásztor, Bárkák az Etretati parton, Szolnoki udvar, Janó, Tisztás az erdőben, Bretagnei halászasszonyok, Kuruzsló asszony, Várkert-rakpart, Kalotaszegi asszony gyermekével, Etretati tengerpart, Billet-Doux, Louis XIII., Rózsaszínruhás hölgy, Mulattató olvasmány, Yvonne, Zborói részlet, Mályvák a kerités mellett, Aratás után, Regensburgi részlet, Kőhíd Szepesbélán, A merengő, Zborói Rákóczi-kastély kapuja, Felhős ég, Tájképvázlat, A haditerv, A tudós, Szénás szekér, Tájképvázlat, Hazatérők, Alkony, Leány báránynyal, Négyes fogat, Siópart, Kerti ablak, Virágzó fák, A kastély úrnője, A Döbrentei-térről, Gabonás szekér, Sió-parti táj, Vadászok a hóban, Lovranai részlet, Kertrészlet, Erdőrészlet, Séta a kertben, Kéményseprő, Rothenburg, Makovicza, Czukrász és kéményseprők, Nap a fák között, Kálvária, A palota ablaka, Várkapu, Gordonkázó barát, Ablak sárga függönynyel, Naplemente, Zöld ajtós interieur, Esmeralda, Boglyák, Indóház, Szepesbélai városház-részlet, Patak hídja, Falusi interieur, Nyári hangulat, St.-Cloudi táj, Normande-i interieur, Hadi tanács, A Bruchsal-i kastély vörös szobája, Felhők Velencze felett, Bretagne-i interieur, A pletyka, Rét a Balaton mellett, Dunarészlet hajóval, Országút mentén, A kutató, Vázlat, A távoli Balaton, Szent Erzsébet sírja Marburgban, Kalotaszegi szoba, Felhőtanulmány, Krumpli kapálók, Ősz, Búbos kemencze, Siófoki parasztszoba, »Befordultam a konyhára...«, Mosónők, Tarló, Siófoki parasztszoba, A lovranai parton, Holdvilág a Balatonon, Falusi ház, Pfandl Ischl mellett, A fal mentén, Lovagterem sarka, Buccari-i részlet, Erdő széle, A kastély irattára, Mezei út, Reggeli hangulat, Kis leány korsóval, Dunapart a régi királyi palotával, Előcsarnok, Vízparti ház, Holdtölte, Út a hegyek között, Mezei munka, Gondolatokban elmerülve, Nő serleggel, Velenczei kép, Bocskoros, Rohanó patak, Virágot szedő lány, Ischl-i ház, Sió-híd, Ó-német interieur, Emelkedő hold, Hivatalszoba a Szepességben, Szent János szobra a faluvégen, Balatonmelléki csárda, Téli mosás a Sió partján, A Marne folyó, Kovácsműhely a Rákóczi-kastélyban, A kastély fogadóterme, Erdei patak, Kékruhás nő, Holdvilág, A régi városligetből, Szent Erzsébet temploma Marburgban, Fonó asszony, Búzaföldek a tenger mellett, A bölcső, Falu Németországban, A kikötőben, Vihar, Virágos réten, Patak partján, Kis angol város, Topolyák az út mentén, Tanulmány a Ruth cz. képhez, Hazatérő aratók, Istálló, Országút a folyó mentén, Fiumei utcza, Goldoni szobra Velenczében, Sváb parasztpár, A hegy alján, Előőrs, Budai hegyek közt, Vág völgye, Bárányfelhők, Öreg tót, Bíró uram, Útszéli kereszt, Kézimunka mellett, Hölgy virággal, Rákóczi-kápolna, Dunapart, Tabáni utcza, Gombaszedő lány, Pipacsos rét, A mulató, A felfordult korsó, Tyúkok és kakas, Kutya és macska, Barokk kapu, Az állatbarát, Kutyatanulmány, Félix-fürdői részlet, A rácsos kerités, Heverésző lányok, Egri lyceum szobája, A koldusok, A söröző, Velenczei tér, Tyúkok és kakas, A söröző, A csirkés kofa, A gyümölcsárús leány, Rötli fej, Mocsaras táj, Bíró előtt, Susanne, A kérő, Lucie, Talyigás asszony, Férfi arczképtanulmány, Montmorency, A kis czigarettás, Leányka, Utczarészlet, Kacsatanulmány, Lány kosárral, Román tipus, A városkapitány, Czigány gyermekek, Pipázó paraszt, A kasznár, Bánffyhunyadi paraszt, Vasúti coupé, Lugasban, Pandúrok között, Lovagló nő, A Marne partja, A favágó, Egri lyceum könyvtára, A kis cseléd, Országúti fák, Krassószörényi lány, A mama kedvencze, Cserkesz lány, Velenczei híd, A felköszöntő, Tyúkok, Ka-

kas és tyúk, A jó bor, Elhagyott út, Csődület, Mezei munka, A zboróí jegyző hivatala, Zsuzsi, Alkony a tavon, Kakas és tyúk, Oláh lány, Mariska, Lúdtanulmány, Laguna, Vízhordó gyerek, Kapás lány, Séta után, Paraszt lány, Tót legény, Egyház-téri templom (Budán), Irnok fülkéje, Anyakönyvi hivatal, Lejárat a könyvtárba, Szénégetők, Délebéd, Vaddisznók a hóban, Séta előtt, A Duna látképe a Lánczhíd és Erzsébet-híd között, Audienczia előtt, Búzaföld a hegy tövében, Hallstatt főtere, A szent Márk templom, Az ősi várban, A Szajna partja Párisban, Dalmát part, A mosó lány, A főúr otthona, Tersatto, Búzaföld Saint-Juil mellett, Patak mentén, A ház előtt, Nagysárosi házak, Jön a nagymama, Vasöntők, Vasárnap délután, Az udvaron, Tót atyafi, Gyaloghíd Szepesbélán, Arató ünnep, Regensburg régi negyedében, Könyvtár ablakában, A Cserna mentén, Patak szélén, A fösvény, Erzsébet királyné kedvencz sétálóhelye Bártfán, Ortenbergi utczarészlet, Tanácskozás, Vázlat az »Auerbach's Keller« cz. képhez, Nagyanyó, Bejárat a malomba, A schleissheimi kastély lovagterme, Fehér folyosó, Angol hadihajó tiszti szobája, Futó rózsa, Arczkép, Kandallós terem, Nymphenburgi vázlat, Régi soroksári korcsma, Velenczei halárús, Névnapi üdvözlők, Áradás, Utazó svábok, Vitorlás a tavon, Márcziusi hó, Tehenek a vízben, A város határán, Tátrai táj, Louis XVI., Hazatérő kaszálók, Németbogsáni tölgyek, Rőzsegyűjtők, Szepességi falu, Csendélet, Hajó fedélzetén, Napos reggel, Halász, Parasztházak, Működvelő, Szétdúlt keresztek, Nyaraló, Furulyázó libapásztor, Kanczellériában, Szép kilátás, Tanulmány a Döbrentei-térről, Dombos út, Ebédelő parasztlány, Mulató huszár, Lomniczi út, Vörös karosszék, Marion, Szepesbélai utcza, Kalotaszegi menyecske, A falu temploma, Raktár, Görög-dinnyék, Hazatérő munkáslányok, Düledező híd, A kiáradt patak, XIII. Lajos korabeli nő, Zöld cserépkályha, Gémes kút, A mezőről hazatérő, Tavaszi hangulat, Istálló előtt, Drótos tót, Amsterdami részlet, Pásztorfiú, Budai részlet, Tanulmány a szent Márk templom sekrestyéjéhez, Salzburgi interieur, Hegyek között, Fatime, Zivatar előtt, Adagio, Kalotaszegi lány, Renaissance-korabeli nők, Zúgligeti részlet, Magas-Tátra, Várakozás, Kies völgy, Út a faluban, Tudós a könyvtárban, St.-Juin, Hollandi szobasarok, A felső út, Kellemes időtöltés, Az ellenséges tábor, Ablak sarka, Tátra, Fontos akta, Széles út, Út a Tiszához, Részlet a Kárpátokból, Regensburgi utcza, Erdei kunyhó, A faluháza, Normandi konyha, A zboróí Rákóczi-kastély részlete, Arczképtanulmány, Olvasó barát, Olasz leányka cseresznyével, Manőveren, Mákvirág, Szélmalom, Kora reggel, Alsó-tátrafüredi út, Merengő, Sötét hegyek, Dunai hajó, Felhőtanulmány, Bártfai határban, Mirabelle-kert Salzburgban, Nő virágcseréppel, Barokk terem, A Rákóczi-kápolna feljárata és Paraszt kisasszony. — Nemes Marczell gyűjteményéből: Gratulánsok, Tanulmányfej, Aratás után, Székely leány, Búza között, Egy kedves dal, Érdekes olvasmány, Rőzseláng körül, Tere-fere, A lovag bánata, Mit mesél a folyó?, Nagy mosás, Budoirban, Anyuska olvas, Hazatérés a mezőről, Kicsinyek nagy munkában, Magaslaton, Várakozás, Szekerek az országúton, Eltörött a kancsó!, Vasárnap a tengerparton, Kis leányok a mezőn, Dél a mezőn, Konyhában, Kertben és Előkelő vendégek.

A fösvény, A könyvmoly, Eskütéri piacz, Könyvtárban, Kis leány és pillangók, Könyvtár ablakában és Régi dallam cz. műveiről fénykép reprodukcziókat adott ki a Könyves Kálmán R.-T.

Alkotmány. 1911 okt. 11. — *Budapesti Hírlap.* 1911 okt. 22. (Bruck Lajos művészete.) — *Budapesti Szemle.* 1911. 148. k. 485. l. — *Budapest Székesfővárosi Múzeum katalogusa.* Budapest, 1907. 124, 127, 128. l. — *Bruck Lajos,* Mihalik Dániel, Pap Henrik hagyatéki kiállításának képes tárgymutatója. Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat. Budapest, 1911 október. — *D. L.:* Bruck Lajos. *Művészet.* 1911. 287—291. l. (képekkel és arczképpel). — *Elek Artur:* Három halott művész. *Az Ujság.* 1911 okt. 7. — *Ezredéves orsz. kiállítás.* A képzőművészeti osztály képes tárgymutatója. Budapest, 1896. 105. l. — *Gerő Ödön:* Új művészet, új művészek. *Modern Magyar Festőművészek.* 47. l. — *Goldschmied Lipót:* Magyar zsidó művészek. *Az Izr. Magy. Irodalmi Társulat évkönyve.* Budapest, 1895. — *Hauszmann Alajos:* A budapesti igazságügyi palota. *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1897. 64. l. — *U. az:* A budapesti igazságügyi palota. Budapest, 1901. 8. l. — *Incze Henrik:* Magyar művészeti almanach. Budapest, 1912. 138. l. (arczképpel). — *Jelentés* a fővárosi képzőművészeti bizottság tíz éves működéséről. 1880—1890. Budapest, 1891. 26. l. — *Keleti Gusztáv:* Képzőművészeti Szemle. *Budapesti Szemle.* 1874. 5. k. 442. l. — *Képzőművészeti Szemle.* 1879. 102. l. — 1880. 103, 175. l. — 1881. 103. l. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Könyves Kálmán* Magyar Műkiadó R.-T. műlapkiadványainak jegyzéke. Budapest, 1912. — *Lengyel Géza:* Hagyatékok. *Nyugat.* 1911. II. 778. l. — *U. az:* Három művészi hagyaték. *Pesti Napló.* 1911 okt. 7. — *Lyka Károly:* Két új magyar művész. *Új Idők.* 1911 okt. 8. — *Magyar Nemzet.* 1910 decz. 4. (Nekrolog.) — *Magyar Szalon.* 1892. XVI. 5. l. (arczképpel). — *Malonyay Dezső:* Három művészi hagyaték. *Budapesti Hírlap.* 1911 okt. 7. — *Modern Magyar Festőművészek.* A Pesti Napló előfizetőinek készült kiadás. (Budapest, é. n.) 104. l. — *Műcsarnok.* 1899. 437. l. (A pétervári kiállítás.) — *U. o.* 1899. 445. l. — *Művészet.* (Szabó-féle). 1900. 9. sz. és 1901. 1. sz. — *Művészet.* (Lyka-féle). 1903. 353. l. — *Paur Géza:* Három művész hagyatéka. *Vas. Ujs.* 1911. 42. sz. (arczképpel és képekkel). — *Pesti Hírlap.* 1910 decz. 4. (Nekrolog.) — *Szalai Emil:* Magyar festőművészet. *Magyar Géniusz.* 1894. II. 52. sz. (arczképpel). — *Szalay Imre:* A XIX. század festészetéről hazánkban. Budapest, 1901. 26. l. — *Szana Tamás:* Magyar művészek. Budapest, 1887. I. k. 97—112. l. (képekkel s a művész önarczképével). — *U. az:* Száz év a magyar művészet történetéből. Budapest, 1901. 269. l. — *Szépművészeti Múzeum.* A modern képtár lajstroma. Budapest, 1908. 121. l. —

1908. tavaszi kiáll.: Az innsbrucki Hofkirche belseje, olajf. — Zalamegyei táj, olajf.

1908—9. téli nemzetk. kiáll.: Tátravidéki paraszt, olajf. — Gombaszedő leány, olajf.

1909. tavaszi kiáll.: Szórakozás a kastélyban, olajf.

1909—10. téli kiáll.: Kilátás egy budai ház erkélyéről, olajf. — Régi ház folyosója, olajf.

1910. tavaszi kiáll.: A kastély irattára, olajf.

1910—11. téli kiáll.: Árok-utcza (Tabán), olajf. — Szerzetes, olajf. — Párisi ház, olajf.

1911 októberében a hagyatékában talált, legnagyobbrészt még egy kiállításon sem szerepelt olajfestményeiből Bruck Miksa, a művész öccse a Műcsarnokban kiállítást rendezett. E képek a következők:

A kandalló, Bretagnei halászbárkák, Rendőrkapitány szobája Szepesbélán, Salzburgi múzeum, Elhagyott major, Az Elhagyottak vázlata, Női arczkép, Borus hangulat, Sétáló nők, Tavasz, Hallstatti főtér, Döbrentei-tér, Esőben, Mályvák között, A Szamos völgye, Tátrai falucska, Éva (Bánffyhunyad), Hortenberg, Gereblyéző parasztlány, Frankfurt, La Varennei részlet, Kévék, Kikötő, Kandalló mellett, Augusztusi hangulat, Bibliothèque Musée Plantin, Anvers, A régi eskütéri vásár, A Szajna-part, A tudós szobája, Kandalló interieur, Lovag a XVII. századból, Régi konyharészlet, Sióparti mosónők, Parasztlány kosarakkal, Kis leány és pillangók, Olvadó hó, Velenczei részlet, Felvidéki táj, Párisi utczarészlet, Kovácsműhely, Velenczei zöldséges bolt, Velenczei rész, Útszéli kút, A festő, Wien (Am Hof), Dombtetőn, A biboros, Az árokban, Hivatalszoba Zborón, Havasok alján, Lovas az országúton, Könyvtárrészlet a Plantin múzeumból, Park Monceau, A Browers-Gilde Antwerpben, XIII. Lajos korabeli nemes, Falu szélén, Bükkfa-sor, Nő a pamlagon, Esik-e még?, Tehénpásztor, Bárkák az Etretati parton, Szolnoki udvar, Janó, Tisztás az erdőben, Bretagnei halászasszonyok, Kuruzsló asszony, Várkert-rakpart, Kalotaszegi aszszony gyermekével, Etretati tengerpart, Billet-Doux, Louis XIII., Rózsaszínruhás hölgy, Mulattató olvasmány, Yvonne, Zborói részlet, Mályvák a keritès mellett, Aratás után, Regensburgi részlet, Kőhíd Szepesbélán, A merengő, Zborói Rákóczi-kastély kapuja, Felhős ég, Tájképvázlat, A haditerv, A tudós, Szénás szekér, Tájképvázlat, Hazatérők, Alkony, Leány báránynyal, Négyes fogat, Siópart, Kerti ablak, Virágzó fák, A kastély úrnője, A Döbrentei-térről, Gabonás szekér, Sió-parti táj, Vadászok a hóban, Lovranai részlet, Kertrészlet, Erdőrészlet, Séta a kertben, Kéményseprő, Rothenburg, Makovicza, Czukrász és kéményseprők, Nap a fák között, Kálvária, A palota ablaka, Várkapu, Gordonkázó barát, Ablak sárga függönynyel, Naplemente, Zöld ajtós interieur, Esmeralda, Boglyák, Indóház, Szepesbélai városház-részlet, Patak hídja, Falusi interieur, Nyári hangulat, St.-Cloudi táj, Normande-i interieur, Hadi tanács, A Bruchsal-i kastély vörös szobája, Felhők Velencze felett, Bretagne-i interieur, A pletyka, Rét a Balaton mellett, Dunarészlet hajóval, Országút mentén, A kutató, Vázlat, A távoli Balaton, Szent Erzsébet sírja Marburgban, Kalotaszegi szoba, Felhőtanulmány, Krumpli kapálók, Ősz, Búbos kemencze, Siófoki parasztszoba, »Befordultam a konyhára...«, Mosónők, Tarló, Siófoki parasztszoba, A lovranai parton, Holdvilág a Balatonon, Falusi ház, Pfandl Ischl mellett, A fal mentén, Lovagterem sarka, Buccari-i részlet, Erdő széle, A kastély irattára, Mezei út, Reggeli hangulat, Kis leány korsóval, Dunapart a régi királyi palotával, Előcsarnok, Vízparti ház, Holdtölte, Út a hegyek között, Mezei munka, Gondolatokban elmerülve, Nő serleggel, Velenczei kép, Bocskoros, Rohanó patak, Virágot szedő lány, Ischl-i ház, Sió-híd, Ó-német interieur, Emelkedő hold, Hivatalszoba a Szepességben, Szent János szobra a faluvégen, Balatonmelléki csárda, Téli mosás a Sió partján, A Marne folyó, Kovácsműhely a Rákóczi-kastélyban, A kastély fogadóterme, Erdei patak, Kékruhás nő, Holdvilág, A régi városligetből, Szent Erzsébet temploma Marburgban, Fonó asszony, Búzaföldek a tenger mellett, A bölcső, Falu Németországban, A kikötőben, Vihar, Virágos réten, Patak partján, Kis angol város, Topolyák az út mentén, Tanulmány a Ruth cz. képhez, Hazatérő aratók, Istálló, Országút a folyó mentén, Fiumei utcza, Goldoni szobra Velenczében, Sváb parasztpár, A hegy alján, Előőrs, Budai hegyek közt, Vág völgye, Bányafelhők, Öreg tót, Bíró uram, Útszéli kereszt, Kézimunka mellett, Hölgy virággal, Rákóczi-kápolna, Dunapart, Tabáni utcza, Gombaszedő lány, Pipacsos rét, A mulató, A felfordult korsó, Tyúkok és kakas, Kutya és macska, Barokk kapu, Az állatbarát, Kutyatanulmány, Félix-fürdői részlet, A rácsos keritès, Heverésző lányok, Egri lyceum szobája, A koldusok, A söröző, Velenczei tér, Tyúkok és kakas, A söröző, A csirkés kofa, A gyümölcsárus leány, Rötli fej, Mocsaras táj, Bíró előtt, Susanne, A kérő, Lucie, Talyigás asszony, Férfi arczképtanulmány, Montmorency, A kis czigarettás, Leányka, Utczarészlet, Kacsatanulmány, Lány kosárral, Román tipus, A városkapitány, Czigány gyermekek, Pipázó paraszt, A kasznár, Bánffyhunyadi paraszt, Vasúti coupé, Lugasban, Pandúrok között, Lovagló nő, A Marne partja, A favágó, Egri lyceum könyvtára, A kis cseléd, Országúti fák, Krassószörényi lány, A mama kedvencze, Cserkesz lány, Velenczei híd, A felköszöntő, Tyúkok, Ka-

kas és tyúk, A jó bor, Elhagyott út, Csődület, Mezei munka, A zborói jegyző hivatala, Zsuzsi, Alkony a tavon, Kakas és tyúk, Oláh lány, Mariska, Lúdtanulmány, Laguna, Vízhordó gyerek, Kapás lány, Séta után, Paraszt lány, Tót legény, Egyház-téri templom (Budán), Irnok fülkéje, Anyakönyvi hivatal, Lejárat a könyvtárba, Szénégetők, Délebéd, Vaddisznók a hóban, Séta előtt, A Duna látképe a Lánczhíd és Erzsébet-híd között, Audienczia előtt, Búzaföld a hegy tövében, Hallstatt főtere, A szent Márk templom, Az ősi várban, A Szajna partja Párisban, Dalmát part, A mosó lány, A főúr otthona, Tersatto, Búzaföld Saint-Juil mellett, Patak mentén, A ház előtt, Nagysárosi házak, Jön a nagymama, Vasöntők, Vasárnap délután, Az udvaron, Tót atyafi, Gyaloghíd Szepesbélán, Arató ünnep, Regensburg régi negyedében, Könyvtár ablakában, A Cserna mentén, Patak szélén, A fösvény, Erzsébet királyné kedvencz sétálóhelye Bártfán, Ortenbergi utczarészlet, Tanácskozás, Vázlat az »Auerbach's Keller« cz. képhez, Nagyanyó, Bejárat a malomba, A schleissheimi kastély lovagterme, Fehér folyosó, Angol hadihajó tiszti szobája, Futó rózsa, Arczkép, Kandallós terem, Nymphenburgi vázlat, Régi soroksári korcsma, Velenczei halárús, Névnapi üdvözlők, Áradás, Utazó svábok, Vitorlás a tavon, Márcziusi hó, Tehenek a vízben, A város határán, Tátrai táj, Louis XVI., Hazatérő kaszálók, Németbogsáni tölgyek, Rőzsegyűjtők, Szepességi falu, Csendélet, Hajó fedélzetén, Napos reggel, Halász, Parasztházak, Működvelő, Szétdúlt keresztek, Nyaraló, Furulyázó libapásztor, Kanczelláriában, Szép kilátás, Tanulmány a Döbrentei-térről, Dombos út, Ebédelő parasztlány, Mulató huszár, Lomniczi út, Vörös karosszék, Marion, Szepesbélai utcza, Kalotaszegi menyecske, A falu temploma, Raktár, Görög-dinnyék, Hazatérő munkáslányok, Düledező híd, A kiáradt patak, XIII. Lajos korabeli nő, Zöld cserépkályha, Gémes kút, A mezőről hazatérő, Tavaszi hangulat, Istálló előtt, Drótos tót, Amsterdami részlet, Pásztorfiú, Budai részlet, Tanulmány a szent Márk templom sekrestyéjéhez, Salzburgi interieur, Hegyek között, Fatime, Zivatar előtt, Adagio, Kalotaszegi lány, Renaissance-korabeli nők, Zúgligeti részlet, Magas-Tátra, Várakozás, Kies völgy, Út a faluban, Tudós a könyvtárban, St.-Juin, Hollandi szobasarok, A felső út, Kellemes időtöltés, Az ellenséges tábor, Ablak sarka, Tátra, Fontos akta, Széles út, Út a Tiszához, Részlet a Kárpátokból, Regensburgi utcza, Erdei kunyhó, A faluháza, Normandi konyha, A zborói Rákóczi-kastély részlete, Arczképtanulmány, Olvasó barát, Olasz leányka cseresznyével, Manőveren, Mákvirág, Szélmalom, Kora reggel, Alsó-tátrafüredi út, Merengő, Sötét hegyek, Dunai hajó, Felhőtanulmány, Bártfai határban, Mirabelle-kert Salzburgban, Nő virágcseréppel, Barokk terem, A Rákóczi-kápolna feljárata és Paraszt kisasszony. — Nemes Marczell gyűjteményéből: Gratulánsok, Tanulmányfej, Aratás után, Székely leány, Búza között, Egy kedves dal, Érdekes olvasmány, Rőzselláng körül, Tere-fere, A lovag bánata, Mit mesél a folyó?, Nagy mosás, Budoirban, Anyuska olvas, Hazatérés a mezőről, Kicsinyek nagy munkában, Magaslaton, Várakozás, Szekerek az országúton, Eltörött a kancsó!, Vasárnap a tengerparton, Kis leányok a mezőn, Dél a mezőn, Konyhában, Kertben és Előkelő vendégek.

A fösvény, A könyvmoly, Eskütéri piacz, Könyvtárban, Kis leány és pillangók, Könyvtár ablakában és Régi dallam cz. műveiről fénykép reprodukcziókat adott ki a Könyves Kálmán R.-T.

Alkotmány. 1911 okt. 11. — *Budapesti Hírlap.* 1911 okt. 22. (Bruck Lajos művészete.) — *Budapesti Szemle.* 1911. 148. k. 485. l. — *Budapest Székesfővárosi Múzeum katalogusa.* Budapest, 1907. 124, 127, 128. l. — *Bruck Lajos,* Mihalik Dániel, Pap Henrik hagyatéki kiállításának képes tárgymutatója. Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat. Budapest, 1911 október. — *D. L.:* Bruck Lajos. *Művészet.* 1911. 287—291. l. (képekkel és arczképpel). — *Elek Artur:* Három halott művész. *Az Ujság.* 1911 okt. 7. — *Ezredéves orsz. kiállítás.* A képzőművészeti osztály képes tárgymutatója. Budapest, 1896. 105. l. — *Gerő Ödön:* Új művészet, új művészek. *Modern Magyar Festőművészek.* 47. l. — *Goldschmied Lipót:* Magyar zsidó művészek. *Az Izr. Magy. Irodalmi Társulat évkönyve.* Budapest, 1895. — *Hauszmann Alajos:* A budapesti igazságügyi palota. *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1897. 64. l. — *U. az:* A budapesti igazságügyi palota. Budapest, 1901. 8. l. — *Incze Henrik:* Magyar művészeti almanach. Budapest, 1912. 138. l. (arczképpel). — *Jelentés* a fővárosi képzőművészeti bizottság tíz éves működéséről. 1880—1890. Budapest, 1891. 26. l. — *Keleti Gusztáv:* Képzőművészeti Szemle. *Budapesti Szemle.* 1874. 5. k. 442. l. — *Képzőművészeti Szemle.* 1879. 102. l. — 1880. 103, 175. l. — 1881. 103. l. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Könyves Kálmán* Magyar Műkiadó R.-T. műlapkiadványainak jegyzéke. Budapest, 1912. — *Lengyel Géza:* Hagyatékok. *Nyugat.* 1911. II. 778. l. — *U. az:* Három művészi hagyaték. *Pesti Napló.* 1911 okt. 7. — *Lyka Károly:* Két új magyar művész. *Új Idők.* 1911 okt. 8. — *Magyar Nemzet.* 1910 decz. 4. (Nekrolog.) — *Magyar Szalon.* 1892. XVI. 5. l. (arczképpel). — *Malonyay Dezső:* Három művészi hagyaték. *Budapesti Hírlap.* 1911 okt. 7. — *Modern Magyar Festőművészek.* A Pesti Napló előfizetőinek készült kiadás. (Budapest, é. n.) 104. l. — *Műcsarnok.* 1899. 437. l. (A pétervári kiállítás.) — *U. o.* 1899. 445. l. — *Művészet.* (Szabó-féle). 1900. 9. sz. és 1901. 1. sz. — *Művészet.* (Lyka-féle). 1903. 353. l. — *Paur Géza:* Három művész hagyatéka. *Vas. Ujs.* 1911. 42. sz. (arczképpel és képekkel). — *Pesti Hírlap.* 1910 decz. 4. (Nekrolog.) — *Szalai Emil:* Magyar festőművészet. *Magyar Géniusz.* 1894. II. 52. sz. (arczképpel). — *Szalay Imre:* A XIX. század festészetéről hazánkban. Budapest, 1901. 26. l. — *Szana Tamás:* Magyar művészek. Budapest, 1887. I. k. 97—112. l. (képekkel s a művész önarczképével). — *U. az:* Száz év a magyar művészet történetéből. Budapest, 1901. 269. l. — *Szépművészeti Múzeum.* A modern képtár lajstroma. Budapest, 1908. 121. l. —

Kalotaszeg vidékéről számos vázlatot készített.

1886-ban Londonba költözött s bár többnyire megrendelésre dolgozott, néha a Royal Academy kiállításain is részt vett. Képei különben ekkor már Európa és Amerika összes jelentősebb kiállításainak szívesen fogadott vendégei voltak, s gyakran részesültek kitüntetésekben. Londonban készült művei közül kiválóbbak: Lady Folkestone arczképe, Earl of Radnor, The Quartet (Joachim, Strauss, Ries, Fialti), Homeless, Tales of a wayside inn stb. Londoni időzése alatt a londoni magyar egyesület elnökévé választották meg s ő sokat dolgozott az egyesület érdekében.

1894-ben családjával együtt visszatért hazájába, s azóta, noha összeköttetései gyakran szólították külföldre, állandóan Budapesten lakott. 1896-ban I. Ferencz József király és Erzsébet királyné arczképeit festette a budapesti igazságügyi palota díszterme számára. A király képmása természet után készült. Néhai József főherczeg és neje Klotild főherczegnő házasságának 40-ik évfordulója alkalmával József Ágost főherczeg B.-t bízta meg egy családi kép megfestésével. E nagyméretű képen (tizenöt egész alakú arczkép) a boldogult főherczeg összes gyermekei s azok családja körében van ábrázolva. Később külön-külön is megfestette József (Ágost) főherczeget, Auguszta főherczegnőt és gyermekeit. Regensburgi tartózkodása alatt pedig Thurn-Taxis herczeget és nejét, Margit magyar királyi herczegnőt, valamint a herczegi család többi három tagját.

Mióta itthon volt, képeinek legnagyobb részét a Képzőművészeti Társulat tárlatain mutatta be, de a Nemzeti Szalonban is gyakran kiállított. A kormány megbízásából 1899-ben Szentpétervárott ő rendezte a magyar művészek kiállítását, amelyet II. Miklós czár nyitott meg, aki B.-nak 1900-ban az orosz szent Anna-rend lovagkeresztjét adományozta.

Művei közül A régi eskü-téri vásár, Női arczkép, Istálló, Hortenberg, Bibliothèque Musée Plantin, La Varennei részlet, Kévék, Frankfurt és Siófoki parasztszoba a Szépművészeti Múzeum; Dunaparti piacz a Petőfi-téren 1878-ban, A régi Döbrentei-tér 1897-ben és Hetivásár a budai Dísz-téren 1900-ban, a Székesfővárosi Múzeum tulajdona.

Jelentékenyebb képei továbbá: Szórakozás a kastélyban (1909), Ő Felsége a király tulajdona. — Az Árok-utcza a Tabánban (1910), Ő Felsége a király tulajdona. — Könyvtárban; 1902-ben a budai királyi palota számára vették meg. — Kastély belseje, Zichy Nep. János tulajdona. — Budapest látképe, Vilma hollandi királynő tulajdona. — A könyvmoly, Haggenmacher Henrik tulajdona. — Hazafelé, Szitányi Ödön tulajdona. — Régi dallam, Törley József tulajdona. — Dunapart, Wagner Géza tulajdona. — Szerencsés vadászat és Kolostor, Solymossy báró tulajdona. — Hauszmann Alajos tanár és neje arczképe, Hauszmann Alajos tulajdona. — Ivánka Imre arczképe, Ivánka I. tulajdona. — Bogdanovics Luczián szerb patriarcha arczképe. — Szitányi Géza otthonában, Szitányi Géza tulajdona. — Dániel Ernő báró és neje arczképe, Dániel Ernő báró tulajdona stb.

A Képzőművészeti Társulat kiállításain a következő képekkel szerepelt:

1873-ban: Vásártér a Ponte Rialto előtt és Falusi konyha.

1874-ben: Hazai tájképek.

1877. téli kiáll.: Játszó olasz gyermekek, olajf.

1882. őszi ~~kiáll. II. sorozat:~~ Virágárus leány, olajf., ~~650 frt.~~

1884. őszi kiáll.: Budapesti rakpart a Petőfi-tér előtt, olajf.

1885. orsz. ált. kiáll.: A vasöntők, olajf., ~~2500 frt.~~

1894—95. téli kiáll.: Vásár, olajf.

1895—96. téli kiáll.: Ivánka Imre arczképe, olajf.

1896. ezredéves orsz. kiáll.: Istenhez közelebb, olajf., ~~4000 frt.~~

1898—99. téli kiáll.: Balatoni táj, ~~olajf., 800 frt.~~ — Legelő, olajf., ~~500 frt.~~

1899. tavaszi nemzetk. kiáll.: Dániel Ernő báró arczképe, ~~olajf.~~ — Esős fellegek, ~~olajf.~~ — Jön az est, olajf., ~~1000 frt.~~

1900. tavaszi kiáll.: A Duna, olajf., ~~4000 K.~~ — Budapest (hajnal), ~~2500 K.~~

1900—1901. téli kiáll.: Hazafelé, ~~olajf., 2000 K.~~ — Sacristia di St.-Marco, olajf., ~~2500 K.~~

1901. tavaszi nemzetk. kiáll.: Bogdanovics Luczián patriarcha arczképe, ~~olajf.~~ — Férfi arczkép, ~~olajf., K. B. tulajdona.~~ — Kastély belseje, ~~olajf., 2000 K.~~ — ~~Férfi arczkép~~, olajf., ~~M. B. tulajdona.~~

1901—2. téli kiáll.: Németbogsáni szénégetők, ~~olajf.~~, 4000 K. — A régi eskü-téri vásár Budapesten, vázlat, ~~olajf., 2000 K.~~ — A könyvmoly, olajf., ~~3000 K.~~

1902. tavaszi kiáll.: Kévekötők, ~~olajf., 4000 K.~~ — Eltünt városrész, olajf., ~~2400 K.~~

1902—3. téli kiáll.: Könyvtár, ~~olajf.~~ — Séta után, olajf.

1903. tavaszi nemzetk. kiáll.: Vásár a Döbrentei-téren, ~~olajf.~~ — Drótos, olajf.

1903—4. téli kiáll.: Az album, ~~olajf.~~ — Vásár a várban, olajf.

1904. tavaszi kiáll.: Otthon, olajf.

1904—5. téli kiáll.: Régi dallam, ~~olajf.~~ — Interieur, olajf., ~~Hauszmann Alajos tanár tulajdona.~~

1905—6. téli kiáll.: Vasárnap a Szenthárom-ság-téren, Budán, olajf.

1906. tavaszi kiáll.: Zárda csarnokában, ~~olajf.~~ — Szerencsés vadász, olajf.

1907. tavaszi kiáll.: Kutatás az irattárban, olajf.

1907—8. téli kiáll.: Tátravidéki pásztorfiú, olajf.

1902. tavaszi nemzetk. kiáll.: Csendélet, olajf., 350 K. — Boszorkánylak, pastell 250 K.
1902—3. téli kiáll.: Magány, pastell.
1903. tavaszi nemzetk. kiáll.: Csendélet, olajf.
1904—5. téli kiáll.: Elhagyott lak, olajf. — Nyár, olajf.
1905. tavaszi nemzetk. kiáll.: Tavasz, olajf.
1906. tavaszi kiáll.: Hűvösvölgy (I), olajf. — Hűvösvölgy (II), olajf. — Pálmagyümölcs, olajf.
1906—7. téli nemzetk. kiáll.: Tájkép, olajf. — Rózsák, olajf.
1907—8. téli kiáll.: Kertben, olajf. — Virágok, olajf.
1908. tavaszi kiáll.: Tavaszi virágok, olajf.
1908—9. téli nemzetk. kiáll.: A czipészmester háza, olajf. — Virágok, olajf.
1909. nemzetk. grafikai kiáll.: Interieur, pastell.
1909. tavaszi kiáll.: Sziklás partrészlet, pastell.
1909—10. téli kiáll.: Violák, olajf. — Peoniák, olajf. — Kertrészlet, olajf.
1910. tavaszi kiáll.: Interieur, olajf. — Klyviák, olajf. — Őszi lomb, olajf.
1910—11. téli kiáll.: Kolostorkert, olajf.
1911. tavaszi kiáll.: Kertkerítés, olajf. — Őszi rózsák, olajf.
1911—12. jubiláris téli kiáll.: A küszöbön, olajf. — Ageratum, olajf. — Nyaraló, olajf. — Canna indica olajf. — Peoniák olajf.
1912. tavaszi kiáll.: Interieur-részlet, olajf. — Kora tavaszszal, pastell. — Estefelé, pastell.
1912—13. téli kiáll.: Hortensiák, olajf.
1913. tavaszi kiáll.: Őszi táj, pastell. — Mimosák, olajf. — Ibolyák, olajf.
1913—14. téli kiáll.: Mezei virágok, olajf. — Őszi baraczkok, olajf. — Gyümölcs, olajf.
1914. tavaszi kiáll.: Mátyásföldi tájrészlet, olajf. — Virágos kert, olajf. — Csendélet, olajf.

Budapesti Ujságírók Egyesülete Almanachja. Budapest, 1913. 27. l. (arczképpel). — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Mintarajziskolai értesítők.* — *Művészet.* 1913. 237. l. — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 155. l. — *Tábori Kornél:* Magyar művésznők. *Pesti Napló.* 1912 decz. 25. (arczképpel).

Bruck Lajos, festő; szül. 1846 nov. 4-én Pápán, megh. 1910 decz. 3-án Budapesten. Már gyermekkorában Pestre kerülvén, első rendszeres rajzoktatásban tizenötödik évében egy pesti rajziskolában részesült. Elsajátítván az elemi ismereteket, az 1860-as évek elején ismeretséget kötött több Pesten élő művészszel s tőlük leste el a festőművészet titkait. Előtanulmányai révén már elég gyakorlott festő volt, mikor 1864-ben Bécsbe ment, hogy a képzőművészeti akadémiára beiratkozzék. Itt Engert, Blaas és Geiger voltak mesterei, akiknek vezetése alatt öt éven át szorgalmasan tanult. Közben az anyagi gondokból is bőven kijutott a része, s hogy helyzetét tűrhetőbbé tegye, bécsi tartózkodása alatt számos arczképet festett. Az akadémiai tanfolyam befejeztével ösztöndíjért folyamodott a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz, amit elnyervén, 1868-ban Olaszországba utazott, hogy az olasz remekművek tanulmányozása által tökéletesbitse ismereteit. Egy ideig Velenczében élt, s az ottani szépművészeti akadémián Molmenti tanár növendéke lett. Majd sorra járta az olasz városokat, s Flórenczben és Nápolyban hosszabb ideig tartózkodott. Az utóbbi helyen való időzése összeesvén a Vezúv hatalmas kitörésével, e fenséges jelenetet számos példányban megfestette, s többnyire gazdag turistáknál értékesítette. E képekkel annyi pénzt keresett, hogy évekig nem kellett az anyagiakkal törődnie.

Komolyabb irányú művészi tevékenysége összeesik olaszországi tartózkodásával. Itt festette meg első jelentősebb képeit: Vásártér a Ponte Rialto előtt, s a magyar tárgyú Falusi konyhát, amelyeket legelőbb az 1873. évi bécsi világkiállításon állított ki. Művei elismerésre s vevőre is találtak, a kormány pedig 600 forintos ösztöndíjjal tette lehetővé, hogy tanulmányait Párisban folytassa. 1874-ben költözött a franczia fővárosba, s minthogy csakhamar állandó vevőkre s megrendelőkre akadt, Párisban telepedett le, hol egy ideig Munkácsynál is tanult. Eleinte főleg műkereskedőknek dolgozott, akik számos képét adták el Angliában és Amerikában. 1876-ban Az erdő szélén cz. képe a párisi Salonba is bejutott, melynek ettől kezdve 1884-ig minden kiállításán részt vett.

1877-ben Jó tanácsok (Depart pour la ville) cz. képét állította ki, mely egy a városba induló falusi leánykát ábrázol, kit az anyja tanácsokkal lát el. Ez a kép a párisi hírlapírók egyesülete (Cercle de la Presse) tulajdona. B. e műve rövidesen nagy népszerűségre tett szert, s a nagyobb európai képes lapokban közölt fametszetű reprodukcziói révén általánosan ismertté vált. 1878-ban a Salonban A távollevő levele (La lettre de l'absent; Vicomte Daubias tulajdona, Lissabon) és Éva kis leánya cz. képeivel volt képviselve. Az első nagyobb elismerés 1879-ben érte, mikor Árvák (Les abaudonnés) cz. képe a Salonban mention honorable-t nyert. Ugyanezen a tárlaton a Kivándorló cz. képét is kiállította. 1880-ban Trop Chaud (»Fújd!«, gyermek dajkával, aki a forró kávét hűti, míg a gyermek türelmetlenkedik) és Siófoki mosónők (vagy Balatonvidéki életkép), 1881-ben az Utolsó krajczár (vagy A megmaradt pénz) s egy arczkép, 1882-ben A falusi bíró, 1883-ban pedig Vasúti búcsúzás cz. képeit állította ki a Salonban. Párisi tartózkodása idejében gyakran haza látogatott, s magyar tárgyú képeihez mindig hazulról vitte ki a vázlatokat. 1880-ban az Alföldön, 1883-ban Erdélyben járt s utóbbi útja alkalmával

Michalin Daniel
Bruck Lajos

Bruck Lajos.

Strelisky felvétele.

FB

BRUCK LAJOS HAGYATÉKA

Bruck Lajos Pápán, Veszprém megyében született 1846 nov. 4-én. Tanulmányait Budapesten kezdte és a wieni akadémián folytatta. 1869—1873-ban pedig Velenceiában az „Academia dei belle arti"-n volt Malmenti tanítványa.

Római és nápolyi tartózkodása után Bruck Lajos 1874-ben Párisba ment, hol Munkácsy tanítványa lett.

1876-ban állított ki először a párisi „Salon"-ban, azontúl állandóan ott szerepel képeivel, 1879-ben „Mention Honorable"-t kapott. Ezen időben alkotott műveinek nagy része Amerikában, Francia- és Angolországban van.

1885-ben Londonba költözött. Ott készült képeinek nagy része, mint „Homeless", „Tales of a wayside inn", „Quartett", az annak idején népszerű Joachim-quartett.

1895-ben tért vissza Budapestre és 1896-ban Ő Felsége I. Ferencz József és Erzsébet királyné arcképeit festette a Curia díszterme számára. Ezután következnek József főherceg, Auguszta főhercegnő és családjuk, Orléansi herceg és hercegnő, Turn-Taxis herceg, hercegnő és gyermekeik, Ő szentsége Bogdanovics Lucian szerb patriarka, stb. stb. 1899-ben Bruck Lajos Pétervárott és Moszkvában tartózkodik, mely alkalommal II. Miklós cár a Szt. Anna-renddel tünteti ki.

Kiválóbb külföldön lévő alkotásai: „Depart pour la ville". Cercle de la Presse Paris. „Lettre de l'absent". Vicomte Daupias, Lissabon. „Les abandonnées", Arnold Hycks, New-York. „Mairie de village". Magántulajdon, New-York. „Homeless". Magántulajdon, London. „Quartett". Magántulajdon, London. „Ruth". Magántulajdon, London. „Faust". Dr. Lindsay Johnson, London. Lady Folkestone arcképe, London. Earl of Radnor arcképe, London. Baron S. M. von Bethmann arcképe, Frankfurt am Main.

*

Meghalt Budapesten, 1910 december 2-án.

I. Terem.

Olajfestmények.

1. A kandalló.
2. Bretagnei halászbárkák.
3. Kastély belseje. Ő Felsége a király tulajdona.
4. Rendőrkapitány szobája Szepesbélán.
5. Salzburgi múzeum.
6. Elhagyott major.
7. Az Elhagyottak vázlata.
8. Női arckép. Nem eladó.
9. Borús hangulat.
10. Sétáló nők.
11. Tavasz.
12. Hallstatti főtér. Nem eladó.
13. Döbrentei-tér.
14. Eskü-téri piac. Budapest székesfőváros tulajdona.

15. Esőben.
16. Mályvák között.
17. A Szamos völgye.
18. Tátrai falucska.
19. Éva. (Bánffihunyad.)
20. Hortenberg.
21. Gereblyéző parasztlány.
22. Frankfurt.
23. La Varenne-i részlet.
24. Kévék.
25. Kikötő. Nem eladó.
26. Kandalló mellett.
27. Augusztusi hangulat.
28. Bibliotheque Musée Plantin, Anvers.
29. A régi Eskü-téri vásár.
30. A Szajna-part.
31. A tudós szobája.
32. Kandalló interieur.
33. Lovag a XVII. századból.
34. Régi konyharészlet.
35. Sióparti mosónők.
36. Parasztlány kosarakkal.
37. Kis leány és pillangók.
38. Olvadó hó.
39. Velencei részlet. 1871
40. Felvidéki táj.
41. Párisi utcarészlet.
42. Kovácsműhely.

43. Velencei zöldséges bolt.
44. Velencei rész.
45. Útszéli kút.
46. A festő.
47. Wien. Am Hof.
48. Dombtetőn.
49. A bíboros.
50. Az árokban.
51. Hivatalszoba Zborón.
52. Havasok alján.
53. Lovas az országúton. Nem eladó.
54. Könyvtárrészlet, Plantin múzeumból.
55. Régi Eskü-téri vásár. Államtulajdon. Nem eladó.
56. Parc Monceau.
57. A Browers-Gilde Anversben.

II. Terem.

58. XIII. Lajos korabeli nemes.
59. Falu szélén.
60. Bükkfa-sor.
61. Nő a pamlagon.
62. Esik-e még?
63. Tehénpásztor.
64. Bárkák az Etretáti parton.

65. Szolnoki udvar.
66. Janó.
67. Tisztás az erdőben.
68. Bretagnei halászasszonyok.
69. Kuruzsló asszony.
70. Várkert-rakpart.
71. Kalotaszegi asszony gyermekével.
72. Etretati tengerpart.
73. Billet-Doux.
74. Louis XIII.
75. Rózsaszínruhás hölgy.
76. Mulattató olvasmány.
77. Yvonne.
78. Zborói részlet.
79. Mályvák a kerítés mellett.
80. Aratás után.
81. Regensburgi részlet.
82. Kőhíd Szepesbélán.
83. A merengő.
84. Zborói Rákóczi-kastély kapuja.
85. Felhős ég.
86. Tájképvázlat.
87. A haditerv.
88. A tudós.
89. Szénás szekér.
90. Tájképvázlat.
91. Hazatérők.
92. Alkony.

93. Leány báránynyal.
94. Négyes fogat.
95. Siópart.
96. Kerti ablak.
97. Virágzó fák.
98. A kastély urnője.
99. A Döbrentei-térről.
100. Gabonás szekér.
101. Siópárti táj.
102. Vadászok a hóban.
103. Lovranai részlet.
104. Kert-részlet.
105. Erdő-részlet.
106. Séta a kertben.
107. Kéményseprő.
108. Rothenburg.
109. Makovicza.
110. Cukrász és kéményseprők.
111. Nap a fák között.
112. Kálvária.

III. Terem.

113. A palota ablaka.
114. Várkapu.
115. Gordonkázó barát.

116. Ablak sárga függönynyel.
117. Naplemente.
118. Zöld ajtós interiuer.
119. Esmeralda.
120. Boglyák.
121. Indóház.
122. Szepesbélai városház részlet.
123. Patak hídja.
124. Falusi interieur.
125. Nyári hangulat.
126. St.-Cloudi táj.
127. Normande-i interieur.
128. Hadi tanács. Nem eladó.
129. A Bruchsal-i kastély vörös szobája.
130. Felhők Velence felett.
131. Bretagne-i interieur.
132. A pletyka.
133. Rét a Balaton mellett.
134. Duna-részlet hajóval.
135. Országút mentén.
136. A kutató.
137. Vázlat.
138. A távoli Balaton.
139. Szent Erzsébet sírja Marburgban.
140. Kalotaszegi szoba.
141. Felhő tanulmány II.
142. Krumplí kapálók.
143. Ősz.

144. Bubos kemence.
145. Siófoki parasztszoba.
146. Befordultam a konyhára . . . .
147. Mosónők.
148. Tarló.
149. Siófoki parasztszoba.
150. A lovranai parton.
151. Holdvilág a Balatonon.
152. Falusi ház.
153. Pfandl Ischl mellett.
154. A fal mentén.
155. Lovagterem sarka.
156. Buccari-i részlet.
157. Erdő széle.
158. A kastély irattára.
159. Mezei út.
160. Reggeli hangulat.
161. Kis leány korsóval.
162. Dunapart a régi királyi palotával.
163. Előcsarnok.
164. Vízparti ház.
165. Holdtölte.
166. Út a hegyek között.
167. Mezei munka.
168. Gondolatokban elmerülve.
169. Nő serleggel.
170. Velencei kép.
171. Bocskoros.

IV. Terem.

Jánoshalmi Nemes Marcel kir. tanácsos úr gyűjteménye.

172. Gratulánsok.
173. Tanulmányfej.
174. Aratás után.
175. Székely leány.
176. Búza között.
177. Egy kedves dal.
178. Érdekes olvasmány.
179. Rőzseláng körül.
180. Terefere.
181. A lovag bánata.
182. Mit mesél a folyó.
183. Nagy mosás.
184. Budoirban.
185. Anyuska olvas.
186. Hazatérés a mezőről.
187. Kicsinyek nagy munkában.
188. Magaslaton.
189. Várakozás.
190. Szekerek az országúton.
191. Eltörött a kancsó!
192. Vasárnap a tengerparton.
193. Kis leányok a mezőn.
194. Dél a mezőn.

195. Konyhában.
196. Kertben.
197. Előkelő vendégek.

V. Terem.

198. Rohanó patak.
199. Virágot szedő lány.
200. Ischl-i ház.
201. Sió-híd.
202. Ó-német interieur.
203. Emelkedő hold.
204. Hivatalszoba Szepességben.
205. Szent János szobra a faluvégen.
206. Balatonmelléki csárda.
207. Téli mosás a Sió partján.
208. A Marne folyó.
209. Kovácsműhely a Rákóczi-kastélyban.
210. A kastély fogadó terme.
211. Erdei patak.
212. Kék ruhás nő.
213. Holdvilág.
214. A régi városligetből.
215. Szent Erzsébet temploma Marburgban.
216. Fonó asszony.
217. Búzaföldek a tenger mellett.
218. A bölcső.

219. Falu Németországban.
220. A kikötőben.
221. Vihar.
222. Virágos réten.
223. Patak partján.
224. Kis angol város.
225. Topolyák az út mentén.
226. Tanulmány a Ruth című képhez.
227. Hazatérő aratók.
228. Istálló.
229. Országút a folyó mentén.
230. Fiumei utca.
231. Goldoni szobra Velencében.
232. Sváb paraszt pár.
233. A hegy alján.
234. Előőrs.
235. Budai hegyek közt.
236. Vág völgye.

VI. Terem.

237. Bárányfelhők.
238. Öreg tót.
239. Bíró uram.
240. Útszéli kereszt.
241. Kézimunka mellett.
242. Hölgy virággal.
243. Rákóczi-kápolna.

244. Dunapart.
245. Tabáni utca.
246. Gombaszedő lány.
247. Pipacsos rét.
248. A mulató.
249. A felfordult korsó.
250. Tyúkok és kakas. I.
251. Kutya és macska.
252. Barokk kapu.
253. Az állatbarát.
254. Kutya-tanulmány.
255. Félix fürdői részlet.
256. A rácsos kerítés.
257. Heverésző lányok.
258. Egri líceum szobája.
259. A koldusok.
260. A söröző.
261. Velencei tér.
262. Tyúkok és kakas.
263. A söröző. II.
264. A csirkés kofa.
265. A gyümölcsárus leány.
266. Rötli fej.
267. Mocsaras táj.
268. Bíró előtt.
269. Susanne.
270. A kérő.
271. Lucie.

272. Talyigás asszony.
273. Férfi arckép-tanulmány.
274. Montmorency.
275. A kis cigarettás.
276. Leányka.
277. Utca-részlet.
278. Kacsa-tanulmány.
279. Lány kosárral.
280. Román típus.
281. A városkapitány.
282. Cigány gyermekek.
283. Pipázó paraszt.
284. A kasznár.
285. Bánffihunyadi paraszt.
286. Vasúti coupé.
287. Lugasban.
288. Pandurok között.
289. Lovaglónő.
290. A Marne partja.
291. A favágó.
292. Egri liceum könyvtára.
293. A kis cseléd.
294. Országúti fák.
295. Krassószörényi lány.
296. A mama kedvence.
297. Cserkesz lány.
298. Velencei híd.
299. A felköszöntő.

300. Tyúkok.
301. Kakas és tyúk. I.
302. A jó bor.
303. Elhagyott út.
304. Csödület.
305. Mezei munka.
306. A zborói jegyző hivatala.
307. Zsuzsi.
308. Alkony a tavon.
309. Kakas és tyúk. II.
310. Oláh lány.
311. Mariska.
312. Lúd-tanulmány.
313. Laguna.
314. Vízhordó gyerek.
315. Kapás lány.
316. Séta után.
317. Paraszt lány.
318. Tót legény.
319. Egyháztéri templom.
320. Irnok fülkéje.

VII. Terem.

321. Anyakönyvi hivatal.
322. Lejárat a könyvtárba.
323. Szénégetők.

324. Délebéd.
325. Vaddisznók a hóban.
326. Séta előtt.
327. A Duna látképe a Lánchíd és Erzsébet-híd között.
328. Audiencia előtt.
329. Buzaföld a hegy tövében.
330. Olvasó barát. Ő Felsége a király tulajdona.
331. Hallstatt főtere.
332. A Szent Márk-templom.
333. Az ősi várban.
334. A Szajna partja Párisban.
335. Dalmát part.
336. A mosó lány.
337. A főúr otthona.
338. Tersetto.
339. Búzaföld Szent Juil mellett.
340. Piac a Dísz-téren. Budapest székesfőváros tulajdona.
341. Patak mentén.
342. A ház előtt.
343. Nagysárosi házak.
344. Jön a nagymama.
345. Vasöntők.
346. Vasárnap délután.
347. Az udvaron.
348. Tót atyafi.

453. Olasz lányka cseresznyével.
454. Manőveren.
455. Mákvirág.
456. Szélmalom.
457. Kora reggel.
458. Alsó-tátrafüredi út.
459. Merengő.
460. Sötét hegyek.
461. Dunai hajó.
462. Felhő-tanulmány.
463. Bártfai határban.
464. Mirabelle-kert Salzburgban.
465. Nő virágcseréppel.
466. Barokk terem.
467. A Rákóczi-kápolna feljárata.
468. Paraszt kisasszony.

MINDENFÉLE

Színházi élet

Brieux Györgyöt, egy Párisban élő színpadi iparost, a mult pénteken klasszikussá avatták a Nemzeti Színházban. A fölavató szertartásnál Márkus Emilia asszony szerepelt mint rektor magnifikus és annyi bizonyos, hogy a fölavató beszédet, melyet a jelölt távollétében a közönséghez intézett, csudálatos művészettel mondta el. Brieux helyett inkább ő érdemelte volna meg a laureata címet.

A franciák általában nagyon szépen tudnak hazudni és Brieux is mester ebben, kevésbbé azonban a logikában. Az ő darabjában egy gyermek szerepel, aztán egy hitves meg két férj. Az asszony, mint az óra ingája, a két férfiu között imbolyog, biztosan tudjuk, hogy a harmadik fölvonásban az óra szerkezetének meg kell állnia és a baj épen az, hogy előre tudjuk, hol és mikor fog megállani. Az első férjnél, kit az asszony még mindig szeret, noha elvált tőle és hosszu egy esztendeig a második férj háztartásában töltötte be a hitvesi méltóságot.

Ha Brieux beérte volna azzal, hogy az asszony lelkének ingadozását megrajzolja, akkor becsületes munkát végezhetett volna. De úgylátszik, szükségét érezte annak, hogy a maga drámairói pozicióját megerősítse és nem az asszonyt, hanem gyermekét tette meg a cselekmény központjává. El akarja hitetni a nézővel, hogy nem a szerelmes asszony, hanem a fanatikus anyai szeretet bogozza össze és oldja meg a cselekményt.

Tette pedig ezt olyan módon, mely homlokegyenest ellenkezik a valószínűséggel. Ha Laurence asszony szerette volna második férjét és mégis visszatér az elsőhöz, mivel belátja, hogy a gyermek érdeke igy kivánja, akkor elhittük volna, hogy ő az a bizonyos mintaanya, kinek jogában áll túltenni magát a társadalom törvényein és megleckéztetni azokat a szülőket, kik a nézőtéren ülnek. Igy azonban jogos a föltevés, hogy a gyermek csak ürügy neki. Nincs pedig az az anya a föld kerekségén, kinek megengedve volna, hogy gyermekét magával vigye, akár a valóságban, akárcsak átvitt értelemben, szerelmes légyottjára.

A darabot hatszor adták elő a Nemzeti Színházban az első héten, ami még soha sem történt meg ott új darabbal. Vajjon igazi sikert jelent ez? Dehogy! Csupán azt jelenti, hogy a Nemzeti Színház vezetőségének, a sok kudarc után, mely ebben a szezonban érte, okvetlenül szüksége volt egy sikerre és megcsinálta azt magának a rendelkezésére álló eszközökkel. A színházi bulletinek hetekkel a bemutató előadás előtt elárasztották színes reklámokkal a sajtót, maga a színház elővezette parádés színésznőjét, ki hatalmas művészetével pompásan támogatta a Brieux féle hazugságot. Aztán meg a közönség is ösztönszerüen érezte, hogy a Nemzeti Színház tekintélye megkivánja a sikert: tapsolt hát igaz lelkesedéssel Márkus Emilia játékának és szemet hunyt ahhoz, hogy az ő érdemét a darab szerzőjének betudják.

Sokkal őszintébb volt ugyancsak ezen a héten egy másik színházi igazgató, ki a aga darabját levette a játékrendről, azzal az indokolással, hogy nem felelt meg a várakozásnak. Az igazság az, hogy A pesti utca megbukott a Magyar Színházban, de egy igazgatótól, ki egyszersmind szerző, elég szép, ha őszintén hirdeti a maga kudarcát. Csupán az a kérdés merül föl, miért nem mondta el mindezt a bemutató előadás előtt?

A Népszínházban az Asszonyháboru cimü fővárosi életkép került először színre. A kritika úgy bánt vele, mint a hímes tojással és ebben ki van fejezve, hogy törékeny portéka. Csupa olyan alak szerepel benne, mely a mókát viszi a színpadra és el akarja hitetni, hogy az életigazság a humor mezében. Néha sikerül, még többször nem. A szerző, Gerő Károly, régi érdemekre hivatkozhatik: de a színpadot nem lehet régi érdemekkel megostromolni, ott csak az újabb érdemnek van árfolyama.

A Vigszínházban csütörtökön adták Guthi Soma és Rákosi Viktor új bohózatát, a Tartalékos férjet. Róla más helyen esik szó ebben a számunkban. Bemutatunk belőle egyelőre egy részletet, fóntartva magunknak, hogy sikeréről a jövő számban beszéljünk. Mert hogy siker lesz, az körülbelül bizonyos.

T. R.

—⁂—

Levélgyüjtés automobilon. A budapesti postaigazgatóság az automobilt is szolgálatába szegődtette. Ezentul ezen a fürge masinán röpülnek a levélgyüjtő postások az utcákon, összegyüjtik a levélszekrényekben levő postaküldeményeket és szélsebesen nyargalnak gumikerekeiken a központba, ahol az egybegyűlt anyagot rendezik s gyorsan továbbítják. Ezzel nagy időmegtakarítás jár, a leveleket ezentul sűrűbben szedik össze, ami nagy előnyére válik a közönségnek. A postások háromkerekü apró automobileket kaptak, motocikliket, amelyeken gyorsan iramodnak a város egyik részéből a másikba. Először természetesen jól meg kellett tanulniok az új gép kezelését: e számunk egyik képe ily gyakorlatot mutat.

—⁂—

Csillag Teréz A kis mamában

Kossak József cs. és k. udvari fényképész műterméből

Beniczky Ferenc

Pest vármegye, az ország vezető vármegyéje jubileumra készül. Beniczky Ferencnek tizéves főispánságát ünnepli.

A szabadságharc idejéig a nádorok ültek Pest vármegye főispáni székében, amikor pedig palatinus nem volt, a királyi helytartók viselték ezt a hivatalt. Igy 1732-től 1741-ig Lotharingiai Ferenc, Mária-Terézia királynő férje, majd 1765-től 1781-ig Albert, szász-tescheni herceg. Az utolsó nádort, István főherceget, 1847-ben most uralkodó királyunk, mint Ferenc Károly József igtatta be főispáni székébe s az az ünnepség egyike volt a legfényesebbeknek, amelyet az öreg székház valaha látott.

Mostani főispánja, Beniczky Ferenc tulajdonképpen nem pestmegyei, hanem egy ősrégi felvidéki család sarja, amely családnak egyik ága azonban már nagyon régen birtokos a pestmegyei Cinkotán. Ezt mutatják régi irások és egy pör is, melyet a XVII. században a Nyulak szigetén lakó Klarissza-apácák folytattak egyik cinkotai földesúr Beniczkyvel.

Bruck Lajos

Híres fia volt a családnak Beniczky Miklós, Znió várának kapitánya, aki Belgrádnál és Temesvárnál olyan hősileg harcolt, hogy II. Ferdinánd király gyémántokkal kirakott aranylánccal tüntette ki. Karddal kezében szerzett több falut Beniczky Péter, a szelid poéta is, aki „harcban oroszlán, békében búgó gerlice madár vala . . .“ mint ezt a régi krónikák írják róla. Magyar ritmusok című első munkája 1667-ben jelent meg Nagy-Szombaton. Tizenhét kiadást ért ez meg, és a magyar litteraturában páratlan kedveltségre tett szert.

A Rákóczi-fölkelésnek egyik kimagasló alakja volt Beniczky Gáspár, II. Rákóczi Ferenc titkára. Egyik leghűbb embere a nagyságos fejedelemnek, aki legfontosabb dolgait bizta rá. A kuruchadjáratokról érdekes naplót is vezetett, amely részben a Thaly Kálmán által kiadott Rákóczi-tárban látott napvilágot.

Beniczky Pál és Sturmann Karolina legifjabb gyermeke volt ebben a században Beniczky Hermin, Veress Pálné, aki az új Magyarország asszonyai közt egyik legfényesebb nevet vivta ki magának, s amely név örökké fog élni nagy alkotása, az országos nőképző egyesület iskolájában, amig csak magyar kultúra lesz Tisza-Duna közén. Beniczky Károlynak a fia volt Lajos, akit közönségesen a losonci hősnek nevez a história.

Még nem töltötte be harmincadik évét, mikor 1840-ben Zólyom vármegye alispánává választották. A szabadságharcban különösen mint rettenthetetlen bátorságu, merész guerilla-vezér tünt ki, aki Hurbán pánszláv hadát szétverve, a budetini csata után magát a hirhedt vezért is kiúzte az országból.

A világosi fegyverletétel után halálra ítélték Beniczkyt, de kegyelem útján húszévi várfogságot kapott, amelyet részben Aradon

Beniczky Ferenc

és Kufsteinban töltött ki. 1861-ben végleg amnesztiát kapott és képviselőnek választották. Vezérszerepet játszott később a honvédegyesületi mozgalmakban, mígnem 1868 julius 15-én együtt vacsorálva Thaisz Elek akkori Pest városi főkapitánynyal, egy ismeretlen ember névtelen levelet hozott számára, melyben találkozásra hivták. Akkor elment és senki sem látta többé élve.

Ennek az annyi jeles férfiuval, nagyszabásu asszonynyal dicsekvő familiának a pestmegyei ágából ered Beniczky Ferenc, a vezető vármegye most jubiláló főispánja.

Tisztelettel, szeretettel hajtják meg előtte a kék-sárga lobogót Pest vármegye rendei és az ősz megmaradt virágait ambitusos kuriák leányai, asszonyai mind koszorúba fonják erre a napra.

Beniczky Ferenc legszebb férfikorában állott már a haza szolgálatába, miután a nemzeti nagy szélcsönd idején, a kiegyezésig zsámbéki birtokán gazdálkodással foglalkozott volna. 1868-ban a pénzügyminisztériumban mint tanácsos működött, majd a gödöllői királyi uradalom igazgatójának nevezték ki.

Nagy érdemeinek elismeréséül később jászsági főispán, majd belügyi államtitkár, az Opera és a Nemzeti Színház intendánsa, végül pedig 1890-ben, Szapáry István gróf lemondása után, Pest vármegye és Kecskemét város főispánja lett Beniczky Ferenc.

Tíz év óta áll a vármegye élén, s alatta úgy vagyonilag, mint kultúrailag a legnagyobb haladást tette az ország vezérmegyéje.

A főispán jubileumáról emlékezve, meg kell említenünk feleségét, Beniczky Ferencné Bajza Lenkét, Bajza József leányát.

Gráciák és a múzsa álltak bölcsője felett őrt a magyar költő leányának. Viruló rózsa szebb nem volt harmatos május hajnalán, mint ez a remek magyar leányka, egyik csillaga az ötvenes évek pesti társaságának.

Álmodó szeméről, sugár termetéről, csárdás táncáról dythirambokat írtak az akkori idők poétái. Nem tánc volt az, de a délibábos puszta költészete, a magyar öröme, búja, sirva vigadása, amit akkor Bajza Lenke eljárt, mikor Patikárius Ferkó húzta a késő derengő téli hajnalokba: megvirrad még valaha . . .

Mint írónő a legismertebbek közül való. Regényeit lefordították németre és angolra. De a toll nem feledteti el vele soha a háziasszony teendőit. Beniczky Ferencnek daliás alakja, derült tekintete máig mutatják, hogy a közélet fáradalmai után boldog otthonba térhetett mindig pihenőre.

Ha tehát Beniczky Ferencben Pest vármegye első emberét ünnepeljük ma, hajtsuk meg a kék-sárga lobogót egy pillanatra a megye első asszonya, Bajza József leánya előtt is.

*

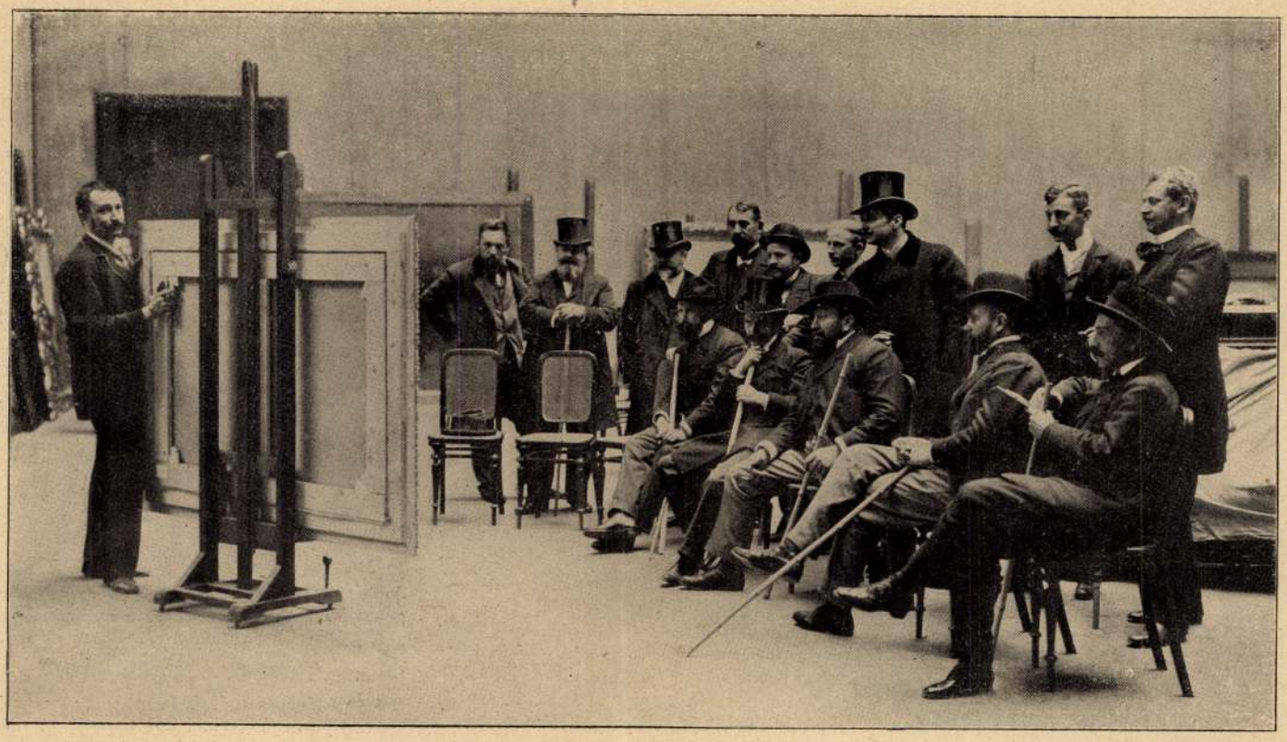

A téli tárlatra beküldött képek megbirálása a Műcsarnokban Az Uj Idők fényképe

* Bruck Lajos

Uj Idők 1900. VII. évf. 9. sz.

AZ ELHAGYOTTAK. — BRUCK LAJOS FESTMÉNYE.

baj gyökeres orvoslása helyett, az előbbi hévvel kezdett hivatása gyakorlásához. Tüdőbaja mindinkább elhatalmasodott, s a ki épen e bajban oly sok, más tekintélyek által is föladott beteg életét menté meg, s épen a tüdőbajok fölött tartott előadásai által aratta mint még egészen fiatal orvos első babérait, szintén ennek esett áldozatul.

A mult év őszén szeretett nejével, b. Bornemissza Zsuzsannával Olaszország enyhe ege alá menekedett; de Arco és Mentone nem adhatták többé vissza egészségét, sőt Kolozsvárra többé vissza sem térhetett, mert május hó közepén, Olaszországból visszajövet, baja Budapesten, éltes öreg atyjánál végleg az ágyhoz szegzé s itt julius hó 13-án elhunyt.

Kiváló sikerei, melyeket mint orvos elért, az okulás, melyet előadásai a tanári székről, lankadatlan buvárlatai dolgozószobájából terjesztettek, kiegészitésöket nyerték az emberbaráti nemes érzületben, mely többi kiváló tehetségei mellett szellemének fő ékessége vala. Orvos volt e szó valódi értelmében; mint Európa legelső orvosi korifeusainak tanitványa, szakmája magaslatán állva, tudományát oly szerencsével tudta alkalmazni, mint csak kevesen e hazában; de e mellett ember is volt, ki betegei testilelki bajai iránt részvétet tudott érezni s eseteit nem pusztán szak- és üzletszerüleg, hanem mint a szenvedő emberiség hivatott barátja fogta föl.

Betegein kivül tanári hivatásának élt egészen; a társas élettől elzárkózva, a nyilvános szereplést szerényen kerülve, korán véget ért életét, mondhatni, a tudomány remeteségében élte le.

A sok szenvedő, kiken segitett, tanitványai, kik tisztelték és szerették, s a sok szükölködő, kiknek nyomorát enyhitette, áldani fogják emlékét, a kolozsvári egyetem pedig kiváló diszét veszté benne, a kit méltó utóddal helyettesiteni nem könnyü feladat leend.

—*a.*

Ázsia északi csucsának körülhajózása.

Az északi sarkvidék kikutatásán már számtalan expedició fáradozott. Jelentékeny vivmányokat köszönhetünk e vállalatoknak; de a leggyakorlatibb haszonnal járó felfedezés mégis a legutóbbi svéd expedicióé, mely korszakot alkot az északi sarkvidék történetében. Az ó-világ legészakibb csucsát, az oroszok Polüniáját a szibériai Jeges-tengerben, napjainkig hajóval hozzáférhetlennek tartották. Azt hitték, hogy a jég itt állandóan boritja a tengert, s hogy a folytonos jégmezőben csak egy kis hézagot, egy kis nyilást képez a Polünia. Ázsia legészakibb csucsának kikutatására azelőtt csak szárazon tettek kirándulásokat, a hajóval való közlekedést lehetetlennek tartották. E tévhitnek megdöntésére vállalkozott Nordenskiöld svéd tanár, ki e nehéz feladatának megoldhatása czéljából hosszas tanulmányokat és több kirándulást tett a nevezett vidék felé. Ázsiának legészakibb része nagy folyókban gazdag. A szibériai Jeges-tengerbe szakad, nyugattól kezdve a számitást: az Obi, Jenisszej, Piaszina, Chatanga, Anabara, Olenek, Lena, Indigirka, Kolyma és több más kisebb folyó. Ezeknek áramlatai Szibériának meleg nyara által többé-kevésbbé melegitett viztömeget visznek a Jeges-tengerbe s azt az évnek legalább egy bizonyos szakában szabaddá teszik a jégtől. Nordenskiöld tanár helyesen okoskodott, midőn arra a gondolatra jutott, hogy e nagy folyók áramlatának befolyással kell lenni a Jeges-tengerre. Tervét, hogy az azelőtt hajókkal még sohasem szeldelt részét a Jeges-tengernek Ázsia legészakibb csucsa körül körülhajózza, kivihetetlennek tartották és nem igen biztak vállalatának sikerében. De ez őt nem rettentette vissza. Előbb kisebb utakat tett az Obi és Jenisszej torkolatáig, melyeknek eredménye az lett, hogy megnyitotta a közlekedést tengeren Európa és éjszaki Szibéria között. Ez a tengeri ut jövőben nagy fontosságu lesz ugy kereskedelmi, mint tudományos tekintetben.

A Jenisszej torkolatának keleti részén egy pompás kikötőt talált Nordenskiöld az 1875-iki expedició alkalmával s azt Dickson révnek nevezte, megörökitvén nevét annak a bőkezü svédnek, ki az expedició költségeit fedezte. 1876-ban Nordenskiöld egy második utat is tett a Jenisszej torkolatához, megmutatván ezzel, hogy a tengeri közlekedés bizonyos időszakban minden évben lehetséges. Ez az időszak julius, augusztus és szeptember havának bizonyult.

Ázsia legészakibb csucsa Cseljuszkin nevét viseli, azét az orosz felfedezőét, ki 1742-ben szánnal tett ide expedicziót. A föld félsziget alakjában nyulik a Jegestengerbe; és Taimir félszigetnek neveztetik. Pliniusnál a félsziget legészakibb csucsa Promontorium Tabin név alatt fordul elő. Nordenskiöld tanár ennek a félszigetnek körülhajózását tette feladatává, ugy tervezvén utját, hogy a Cseljuszkin-fok megkerülése után a Behring-szoroson át Japánba hajózik. Az expedicziónak minden mérföldnyi utja a Jenisszej folyón tul, egy-egy lépés földgolyónk közelebbi megismerésére. Ezen teljesen ismeretlen vidék kikutatása sokkal nagyobb haszonnal lesz összekötve, mint az eddigi sarkvidéki kutatások és fölfedezések. Nordenskiöld tanár expedicziójának költségeit most is Dickson fedezte legnagyobb részt; ő adott e czélra 12,000 angol fontot, mely összeget a svéd király, a svéd kormány és Szibiriakof, szibériai gazdag birtokos egészitették ki 20,000 angol fontra. Dickson vásárolta a *Vega* gőzöst, mely Gottenburgból 1878. julius 4-én indult fölfedező utjára. Az expedició vezetője Nordenskiöld tanár, a hajó parancsnoka Palander hadnagy, ki Nordenskiölddel 1872—73-ban részt vett a spitzbergai expediczióban. Az expedició tagjai: dr. Kjellmann füvész, dr. Stuxberg zoolog, kik már két expediczióban vettek részt Nordenskiölddel, Almqvist, Hovgaard dán tengerész hadnagy, Brusewitz svéd tengerész hadnagy, Bova olasz tengerész hadnagy, Nordqvist hadnagy, finn geolog. A hajó legénysége áll 18 hajósból, kiket az önkénytesen jelentkezett 200 ember közül választottak; van az expedicziónak azonkivül három vadásza.

A Vega gőzöst a Lena folyóig *Lena* nevü 100 tonnás gőzös kisérte, ez Szibiriakof tulajdona, kapitánya Johannesen. Az utazás alatt a Lena a Vegának kisegitőjekint szerepelt. A Jenisszej folyó torkolatáig *Fraser* nevü gőzös és az *Express* nevü vitorlás hajó is csatlakoztak az expediczióhoz. A két utóbbi hajó többféle áruczikket szállitott. A Vega julius 28-án látta Novaja-Zemlya (Uj-Föld) szigetét és a Pet-szoros (hibásan Jugor-szoros) torkolatában fekvő Chabarovo nevü szamojed falunál vetett horgonyt. Ez a Kaziai tenger bejárata előtt van. Itt bevárta a Vega a Lenát, mely julius 31-én szintén megérkezett. A Fraser és Express már 20-ika óta horgonyoztak ott. Itt a tudósok, mindenki a maga szempontjából, kikutatták a vidéket, és érdekes tapasztalatokkal és gyüjteményekkel megrakodva tértek a hajóra. Augusztus elsején az expedició a Kariai tengerbe hajózott, mely teljesen ment volt a jégtől, később nagyon apró, inkább zajlásnak nevezhető jéggel találkoztak, mely azonban semmi akadályúl sem volt utjokban. Augusztus 6-án mind a négy hajó szerencsésen érkezett a Dickson révbe, a Jenisszej torkolatába, honnan a Fraser és Express a Jenisszej folyóra hajóztak, a Vega és Lena pedig neki ment aug. 10-én a kalandos utnak, a Cseljuszkin fok körülhajózására. Érintve a kis Kameni szigeteket, itt megint találkoztak zajlással, de az rögtön elolvadt hajójukon. 14-ikén a Taimir sziget mellett vetettek horgonyt, hol 18-ikáig maradtak, minden irányban tudományos kutatásokat es észleleteket tevén. A mezők itt sürün vannak boritva mohval és moszatokkal és a révszarvasoknak is sokkal jobb legelőjük van, mint a Spitzbergában; habár itt sokkal kisebb számuak és vadabbak a révszarvasok, mint amott. Johannesen azt hiszi, hogy ennek oka az itt nagy tömegben található farkasokban keresendő. 19. és 20-ikán elérték a Cseljuszkin fokot. Itt egy biztos öbölben horgonyt vetettek s egy napig időztek, mialatt meghatározták csillagászatilag a foknak fekvesét. A tudósok azalatt kutattak, észleltek és élvezték a nagyfontosságu fölfedezésnek örömét.

A Cseljuszkin csucs magas fokban végződik s azon öböl által, melyben horgonyoztak, két részre van osztva. A félszigeten 1000 láb magas hegyeket láttak, melyek majdnem csupaszok és nincsenek hóval boritva. Az állatország igen gazdag. Innen 21-én elindulva délkeleti irányban folytatták utjokat, s pár napi ut után, mialatt foszladozó jéggel találkoztak, Preobrasenszki szigetet látták s innen déli irányban hajóztak. Kiigazitották a térképek hibáit, mélyek több mint 200 □ földrajzi mérföldnyi földterületet mutatnak ott, hol csupán tengerrel találkoztak. Augusztus 23-ikától kezdve a tengert tisztán találták, minden jég nélkül. 27-én elérték a Lena torkolatát s itt horgonyt vetettek. A Lena gőzös megoldván feladatát, a Lena folyón fölfelé haladt Jakutszkba, honnan táviratilag tudatták a sikeres eredményt Svédországgal és Angliával.

Nordenskiöld a Vega gőzösön tovább folytatta utját, azzal a szándékkal, hogy a Behring szoroson át Japánba hajózzék. Ez azonban nem sikerült neki; csak nem régen kaptunk hirt Szibériából, hogy a Vega jég közé került 40 mérföldnyire Isztkajtól. Kelet-Szibériában azonnal expedicziót szerveztek, hogy a Vegát vagy legalább annak személyzetét megmentsék veszélyes helyzetéből. Attól tartanak azonban, hogy a segitség későn érkezett. A Csöndes-oczeán hajórajából is indult egy hajó a Behring szoroson át az expedicziót megmentésére; de mindeddig semmi hir sem jött a derék fölfedezők helyzetéről. A tudós világ nagy érdeklődéssel várja a merész vállalat szerencsés végrehajtóinak sorsáról szóló hireket. Ha ott vesztek, életükkel oldották meg e megoldhatlannak hitt feladatot, mely a tudományban nem kisebb fontosságu, mint Stanleynek a „sötét földségen“ át (trough the deark continent) tett nagyszerü fölfedezése. Ó-világunk legészakibb csucsa most már nem talány többé a földrajzi tudományban. Megfejtése a Nordenskiöld és Vega nevéhez van kötve.

E. B.

Képek Chinából.

V.*

Vallásos élet Chinában. — Confucius temploma Pekingben. — Bonzok és zárdai élet.

A vállásnak Chinában sokkal csekélyebb hatása van a nép társadalmi s politikai életére, mint a többi keleti népeknél. A chinai alapjellemvonása a számitás. Valódi szenvedélylyel csak a gazdaságot keresi, a szellemi dolgokkal ugy szólván csak üres óráiban foglalkozik. A missionáriusok fáradozásait, különösen az előkelőbb, körökben egészen közönynyel fogadják. Hogy ezen előkelő körök scepticismusa mennyire terjed, tanusitja az az adat is, hogy 1861-ben, midőn a császári ház egyik tagja elhunyt, a temetési szertartások nagyobb pompával megülése végett minden e nagy birodalomban létező egyház főpapjai tényleg szerepeltek, köztük a mohamedánok, zsidók s keresztények is.

Ez utóbb emlitettek azonban a mennyei birodalomban mindeddig csekély számmal vannak képviselve. A három fővallás: Laotse, Confucius és Fô vagy a budhisták vallása s az utóbbiak a legelterjedtebbek. A mohamedánok Luan-Hoa-fon, a keresztények a tengerpartokon s a zsidók Ho-nan tartományokban vannak leginkább elterjedve.

Laotse és Confucius, a két hires khinai vallásalapitó, csaknem egy korban élt, mintegy kétezer négyszáz évvel ezelőtt. A két vallás dogmái ugyanazok, de Laotse hivői a jó s gonosz szellemek létezését is hirdetik s a babonás nép ennek következtében tömérdek szörnynyel népesitette be a templomokat. Confucius sokkal ridegebb, csaknem tisztán értelmi vallást tanitott. Az ő istene tulajdonkép csak a természet örök erkölcsi rendje, s erkölcstana a nagy mindenség összhangja. Egyházi szertartásai igen egyszerüek, tanai a fiui szeretet, az emberiség és önzéstelenség dogmái. A nagy férfi most holta után (474. K. e.) harmadfélezer évvel csaknem szent gyanánt tiszteltetik, alig van oly város, hol ne volna egy tiszteletére emelt templom, az akadémiákban, pagodákban és iskolákban látható szobra, s fenmaradt iratait mindenütt nagy gonddal magyarázzák.

* Lásd „V. U.“ 4., 5. és 7. számait.

BRUCK LAJOS

December 3-án halt meg Bruck Lajos, a régebbi magyar festőgárda tagja, Budán, a Szarvas-tér 3. számú tabáni házban, amely kívülről alig különbözik a többi egyszerű, földszintes, szegény megjelenésű tabáni háztól, belülről azonban egy választékos ízléssel rendezett, artisztikus művészotthon képét tükrözi vissza. Francia gobelinek, francia barokkstílű bútorok, saját képei mellett egyéb, ma már műtörténetbe vonult mesterek képei közt lakott Bruck Lajos vagy tizenöt év óta, ebben a miliőben, amikor végleg hazatért Párisból.

Ez a miliő tulajdonosának szinte végső pillanatáig a dolgozó ember műhelye volt.

Bruck Lajos a legszorgalmasabb, a legtöbb munkát jegyző magyar művészek egyike. A tubust, az ecsetet rendszerint vasúton is magával vitte s megtörtént, hogy mire egy-egy hosszabb út végén kiszállt a vonatból, egész kis könyv volt tele röptében csinált vázlatokkal. Közvetlenül halála előtt, aznap délelőttjén is festőállványa előtt dolgozott, egy kis képen, amely az eskütéri rakpartról nézve ábrázolja a királyi várat. Általában városrészleteket, interiőrt, arcképet különösebb kedvvel festett, mint szabad természetet. Egyik ily reá nézve jellemző s a Ferenc József-rakpartot mutató képe, kint van a Fővárosi Múzeumban.

Bruck Lajos nagyon optimista volt, valósággal boldognak érezte magát, amikor pikturáról beszélt, hogy festőnek született, annyira szerette mesterségét. Harmonikus és sikerek-

Művészet 1911.

SZOMSZÉDOK
BRUCK LAJOS FESTMÉNYE

kel teljes élet után halt meg hatvannégy éves korában. Nemcsak idehaza ismerték, sőt, kedveltségének, szereplésének nagyobbik része a külföldre esik. Párisra, ahol egy időben, ahogy a franciák ejtették: Brück Lazsosz kitünő csengésű, szerencsés név volt. Londonra, ahol külső sikerei tetőpontra jutottak. Angol arisztokratákat festett, az udvar tüntette ki megbízásokkal.

Bruck Lajos Pápán született 1846. nov. 4-én. Iskoláit Budapesten végezte s itt kezdődnek első festészeti studiumai is. S innen Bécsbe megy a Képzőművészeti Akadémiára, ahol nagyon szűkös viszonyok közt él. Energiája azonban győzni tudott anyagi nehézségein, studiumai mellett apró megrendelései voltak s ebből még haza is küldött. Bécsből Velencébe megy, ahol az Accademia di Belle Arti-n Molmenti professzor tanítványa (1869—73). Római és nápolyi rövidebb tartózkodása után 1874-ben utazik Párisba, ahol Munkácsy Mihályt keresi fel. Munkácsy ekkor már nagyhírű művész, körülötte egész udvar van. Tanítványává fogadja Bruck Lajost. Párisban két évi munka után kiállít a Salon-ban (1876). Ettől kezdve állandó vendége a Salon-nak s 79-ben Mention Honorable-t is kap.

Ebből az időből való képeinek nagy része amerikai művásárlók tulajdonában van. Egy „Le départ pour la ville" című képét a párisi hirlapírók egyesülete (Cercle de la Presse) vette meg. „A távollevő levele" című képe pedig (1878) Daupias vicomte tulajdona Lissabonban. Amerikai vásárlókon kívül párisi műértők is sok képet vettek tőle. A nagy francia lapok Salon-beszámolóikban mindig megemlítették, köztük néhány szép dícsérő szóval ír róla. A Figaróban, annak idején a francia kritika súlyos embere, Albert Wolf. „La mairie de village" című képéről például így ír: „Falusi magyar birói szoba Bruck Lajostól. Kis genre, amely oly erővel van komponálva akár egy történelmi mű. Sötét meleg színei Riberára emlékeztetők. Az előtérben botjára támaszkodó öreg asszony egy kis műremek. Csodásan harmonizál a környezettel. Művészi módon megfestett kép, amelyet minél tovább nézünk, annál több qualitást fedezünk fel benne." Egy falusi vasútállomást ábrázoló képéről pedig a követ-

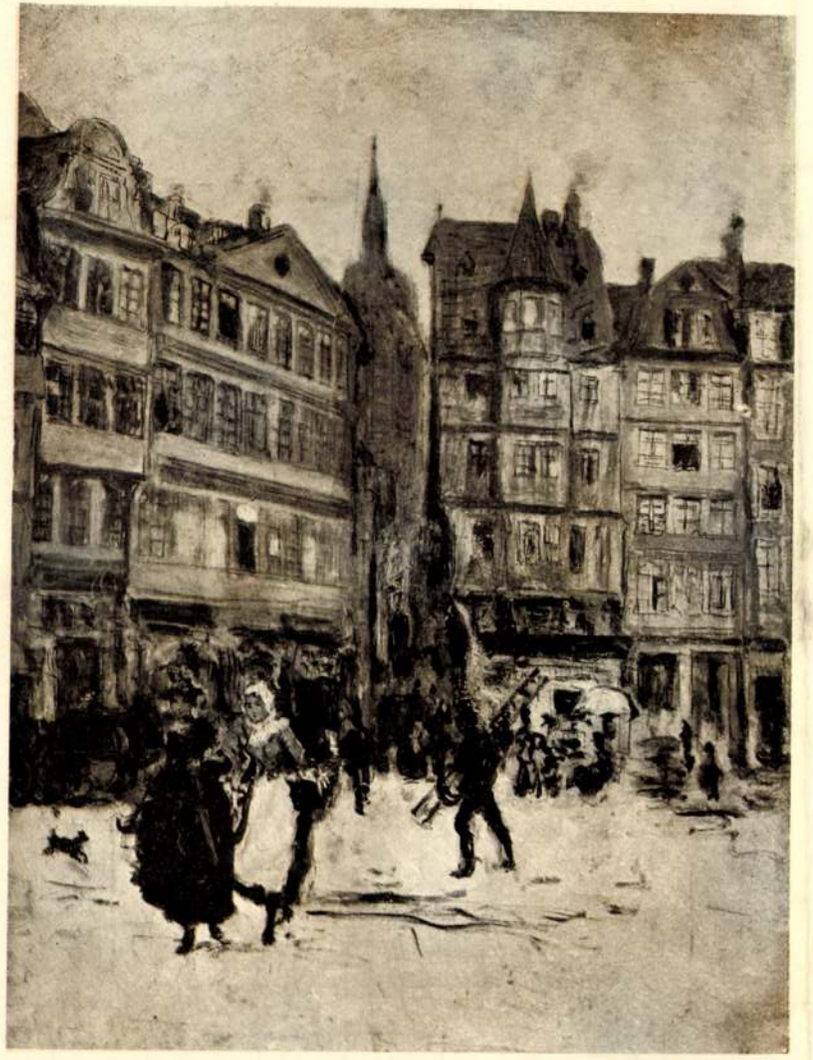

A PIAC
BRUCK LAJOS FESTMÉNYE

MÁLYVÁK KÖZT
BRUCK LAJOS FESTMÉNYE

kezőt jegyzi meg: „Körülbelül minden pályaudvar egyforma. Ennek azonban a főérdekessége: jellemzően magyar alakjai, eredeti kosztümjei. Nagyon ügyes ember ez a magyar festő."

Londoni tartózkodása és munkássága 1885-ben kezdődik. Alig hogy letelepedett, rövidesen már az udvar és az arisztokrácia tagjait festi. Műveit hamar megkedvelték. A Royal Academy-ben kiállított képei közül a feltünőbbek: Longfellow „Tales of the wayside inn" című költeményéből vett hasonló című kép, egy londoni utcai jelenet „Az eltévedt fiú", Joachim kvartett (Joachim, Strauss, Ries, Fialti). Ez utóbbit a nagy angol képes lapok mind reprodukálták. Sikereinek láttára a londoni magyarok megválasztották egyesületük elnökének. Bruck Lajos nagyon komolyan vette a bizalmat, ebbeli honorálását, s nemcsak viselte e címet, hanem komolyan dolgozott is a londoni magyarok és egyesületük érdekében. A legnagyobb buzgóságot abban fejtette ki, hogy a magyar egyesületnek az osztrák egyesületbe való beolvadását megakadályozza. Amíg ott időzött ez sikerült is neki, távozásával azonban, amikor hazajött Budapestre, a két egyesület összeolvadt. A művész távozását nagyon sajnálták Londonban, mert nemcsak festészetét, de egyéni természetét is kedvelték. A magyar egyesület báljén mindig vezető szerepe volt s a királyi család rangban legelső nőtagját mindig ő vezette a terembe. Az udvar abban az időben sokszor vett részt a londoni magyarok báljain.

1895-ben tér vissza Budapestre. Itt első munkái közt mindjárt kellemes megbízás várt rá. A király és Erzsébet királyné arcképét kellett megfestenie. Az egyiknek, a király természet után készült arcképének színes vázlata ma a festő hagyatékában van. Mindkettőt a királyi kuria épületének dísztermében helyezték el. Ezekből az évekből való még József királyi herceg, József Ágost és felesége Auguszta hercegasszony, Erzsébet hercegnő, az orleansi hercegi pár, Thurn-Taxis hercegi család, Bogdanovics Lucián szerb patriárka, báró Dániel Ernő és felesége arcképe.

Pétervárra is elkerült Bruck Lajos. A magyar kormány őt bízta meg 1899-ben egy kiállítás rendezésével. A kiállítást II. Miklós cár nyitotta meg s a művészt az Anna-rend-jellel tüntette ki. A budai kir. várpalotában van a király számára vásárolt „Könyvtár" és „Intérieur a schleissheimi várból" című képe, „Kilátás a Dunára" című képe pedig Vilma hollandus királynő, „Vár intérieur" képe — mindezek legnevezetesebb dolgai — gróf Zichy Nepomuk János birtokában. Sok képe van Haggenmacher, Strasser, Saxlehner, Hauszmann, Szitányi stb. családoknál.

*

Bruck Lajos művészi talentumát mind ez ideig alig ismerte valaki. Talán hihetetlennek hangzik ez, hisz a mester serényen vett részt a kiállításokon s művei fél Európában találhatók. Mégis ismételni merjük, hogy tehetségének igazi lényege ismeretlen marad mindaddig, míg művészi hagyatéka a közönség elé nem kerül. Mert munkáinak java a műhelyének zugaiban hevert. Sohasem került sem az amatőrök, sem a kritika elé. Bruck Lajos maga nem sokra tartotta ezt a száz meg száz tanulmányt és vázlatot. Csak meghitt emberei láthatták. Mihelyest ezek a Műcsarnok legközelebbi kiállításán a nyilvánosság elé jutnak: egyszerre más lesz Bruck neve, rangja.

Vajjon miért bánt velük éltében oly mostohán? Lehet, hogy ő is osztotta a régibb festő-nemzedéknek azt a nézetét, hogy a nyilvánosság elé csak az annak rendje és módja szerint befejezett művekkel szabad lépni. A tanulmány és vázlat maradjon a festőműhely titka; a kísérletek, a próbálkozások nem valók a nagy publikum elé, amely eredményeket akar. Bruck is, mint sok régibb festőnk, gondos kidolgozással retouchirozta minden munkáját, hogy úgy mondjuk: a konvenció estély-öltözékébe bujtatta, mielőtt a szalonba vitte. Félénk és szerény természete visszariadt volna attól, hogy a frissiben felszedett, melegiben odavetett vázlat a maga pongyolaságában számoljon be mestere tehetségéről. Az akadémikus regula nem tűrte, hogy borzasan, keletkezése friss bélyegeivel, hézagaival és rusztikus zamatjával jusson egy darab festett vászon avatatlan szemek elé.

Tudjuk, mennyi bajt okozott már az efféle felfogás. A „kidolgozás" ugyanis igen gyakran lesúrolta a képekről az ősi teremtő processzus minden érdekességét, a szabályszerű kivitel konvenciós mázt juttatott rájuk, a minden borzasságnak símára borotválása lefente a friss művek hímporát. Nem polemizálhatunk a holt művész felfogásával, csak megállapíthatjuk, hogy művészi érdeke ellen cselekedett, midőn e szép dolgokat, köztük elsőrangú, szemenszedett festményeket nem vitte még éltében a nyilvánosság elé. Megfosztotta magát attól, hogy híre-neve hangosabban csengő legyen s hogy a kritika átnyujthassa neki a méltán megérdemelt babért.

Friss, szinte impresszionisztikus, mindig kiválóan stílusos művek egész sorát hagyta hátra. Közülük néhányat e füzetben is reprodukálunk. Bennük egy más művészt ismer majd fel a közönség, mint amilyent eddig a Bruck Lajos vignetta takart. A félénken gondos képkidolgozó helyébe élénk temperamentumú, esprit-vel teljes mester lép, aki épp e művészi hagyaték révén megérdemli, hogy legjobbjaink sorában említessék. E művekben rokon lelket látunk a mult század nagy francia mestereivel, nem utánzót, hanem hasonló vágyak által vezéreltet. Bruck Lajos, mint művész, ezen a hagyatéki kiállításon fogja legnagyobb sikerét kivívni. D. L.

KACZIÁNY ÖDÖN RAJZA

TANULMÁNY
BRUCK LAJOS FESTMÉNYE

TANULMÁNY
BRUCK LAJOS RAJZA

A MIKROCHEMIA A MŰVÉSZETTÖRTÉNET SZOLGÁLATÁBAN

Ha a képtárakat huzamosabb időn át látogatjuk, idegenkedéssel vesszük észre, hogy egyes képek alatt a mester neve túlgyakran változik. Továbbá mindig új és új képek merülnek fel, melyek mind híres mesterektől származzanak. Végül pedig egy mester neve alatt annyi festményt találunk, hogy akaratlanul is kételkedni kezdünk azok valódiságában.

Valamely festmény osztályozására, azaz a mester avagy iskola meghatározására eddig kétféle eszköz van: a fennmaradt kútfők és a stilkritika. Sajnos, oly írott kútfő, melynek hitelességéhez kétség nem fér, csak nagyon kevés van, úgy hogy főkép a stilkritikára vagyunk utalva. Habár a stilkritika mint tudomány, az utolsó évtizedekben nagyon előrehaladt, mégis sok esetben — restaurált vagy átfestett képeknél abszolut igazságot tőle nem várhatunk.

Nekünk azonban még egy tudomány áll rendelkezésünkre, mely egyrészt az írott kútfőkre támaszkodik, másrészt a festmények anyagából kiindulva nem theoretikus, hanem reális alapon álló és abszolut biztos adatokat szolgáltat. Ez a mikrochemia.

A mikrochemia felvilágosit a képek festésénél használt festékanyagról, a felhígító és tapasztó anyagról, valamint az alapozás és az alap anyagáról. Ekként pozitiv és negativ bizonyitékokat nyerünk.

A pozitiv bizonyitékokat egyes városok, kolostorok, festőiskolák és mesterek levelei, festékvényei és egyéb írott kútfők képezik.[1] Itt az egyes meghatározott helyen és időben alkalmazott festékeket, azok felhigító és tapasztó anyagait, valamint az akkor használt alap és alapozások anyagait találjuk felemlitve, melyeket az ezen időből, ugyanazon iskolából vagy mestertől származó képeken is ki kell mutatnunk. Mivel azonban az írott kútfők nem mindig világosak, sőt egyes részletekben egymásnak ellent is mondanak, csak ugyanazon időből és iskolából vagy mestertől származó hiteles kép mikrochemiai vizsgálatából nyerhetünk abszolut biztos adatot.

A negativ bizonyitékokat a chemia történetéből vesszük, ahol az egyes festékek feltalálásának ideje van feljegyezve.[2] Ha a megvizsgált képen ezen festékek egyikét megtaláljuk, lehetetlen, hogy a kép a festék feltalálásának ideje előtt készült volna. Ezen

[1] Eitelberger, Quellenschriften für Kunstgeschichte; E. Berger, Beiträge zur Geschichte der Maltechnik. München, 1904.

[2] Ilyen festék sok van, gyakoriak: berlini kék, a chrómfestékek, a mesterséges ultramarinkék, az anilinfestékek stb.

1. KÉP: RÉGI KÉP KERESZTMETSZETE
LINEÁRIS NAGYÍTÁS 1:500

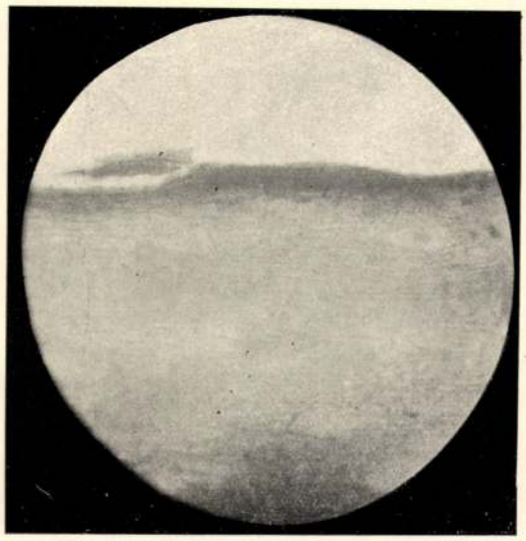

2. KÉP: MODERN KÉP KERESZTMETSZETE
LINEÁRIS NAGYÍTÁS 1:500

bizonyítékokkal finom, modern hamisításokat könnyen felderíthetünk.

Ebből látható, hogy a mikrochemia az írott kútfők és a stílkritika mellett a művészettörténetnek biztos támasza és a tudománynak mint ilyen fontos szolgálatokat tehet. Azonban a festmények vizsgálatánál nagy technikai akadályokba ütközünk; ezek legyőzését tűztem ki feladatomul.

Hogy festményeket osztályozzunk, kivált átfestett vagy restaurált képeket, nem elégséges azon anyagokat és elemeket meghatározni, a melyekből állanak, hanem azt is kell tudnunk, mily sorrendben alkalmazták azokat és mily célra szolgáltak. Mindez valamely festményről leválasztott 1 mm² nagyságú festékdarab 2·5—5 μ[1] vastag keresztmetszetén 500—1000-szeres lineáris nagyítás alatt tisztán látható. Hosszú kísérletezés után sikerült egy eljárást feltalálnom, mellyel az anyagok chemiai tulajdonságait meg nem változtatva, 2·5—5 μ vastagságú keresztmetszeteket tudtam régi, valamint modern festmények darabkájából előállítani. Mikroszkóp segítségével 500-szoros nagyítás alatt rögtön észrevehető a régi és az új festmény közötti különbség. A régi kép darabkájában a festékszemcsék elég nagyok (kb. 8—10 μ átmérőjűek), míg az új kép darabkájában elenyészően kicsinyek (0·1—3 μ átmérőjűek). Mivel a preparátumok nagyon vékonyak, ezeket úgy áteső fényben, mint ultrakondenzorral[1] ráeső fényben le is lehet fényképezni. (Lásd 1. és 2. kép.) Amily szembeszökő a két anyag közt fennálló különbség, oly egyszerű annak magyarázata. A régebbi időben a festők maguk készítették festékeiket, maguk törték és dörzsölték azokat, továbbá főleg földfestékeket használtak, melyek meglehetősen kemények és csak nehezen voltak a kőlapon avagy az üvegtáblán porrá morzsolhatók. A modern festékeket gyárakban készítik és így finoman vannak megőrölve, továbbá legnagyobb részüket vegyi úton s így nagyon finom szemcséjű csapadékokból állítják elő. Ezért oly nagyok a festékszemcsék az első preparátumban és oly kicsinyek a másodikban.

De mikroszkop alatt nemcsak az egyes festékszemcsék, hanem már gyengébb nagyítás mellett a különböző festékrétegek is tisztán láthatók. Így pontosan láthatjuk, hogy valamely festményen történt-e átfestés és milyen festékeket használtak ezen alkalommal. Ezután a festékrétegeket egyenkint külön vizsgáljuk.

[1] Egy mikron, rövidítve μ, egyenlő 0·001 mm.

[1] Münchener Medizinische Wochenschrift Nr. 51. 1906.

A vizsgálat menete petrographiai vizsgálatokéval megegyezik. Először poláris fényben kezdünk dolgozni, figyelünk az áteső és a ráeső fényben mutatkozó különbségre. Ezen vizsgálatnál természetesen a preparátumot még diffúz nap- és lámpafénytől is óvnunk kell. Így térünk át a mikro-spektroanalizisre, mely a karmin- és anilinfestékek felismerésére szolgál. De mindezen vizsgálatok csakis akkor adnak megbízható eredményt, ha kromatikailag pontosan korrigált optikai készülékekkel végezzük.

Az optikai analizis után következik a tulajdonképeni chemiai vizsgálat,[1] melynél legelőször az egyes festékrétegeket választjuk el egymástól s a megszilárdult folyadékokat, valamint a tapasztó anyagokat alkohol, benzin, xilol, chloroform vagy desztillált vízzel, esetleg melegíthető tárgyasztalon próbáljuk feloldani; a visszamaradt anyagokat, valamint a kapillárcsőbe felszítt oldatokat nedves úton vizsgáljuk tovább. Mivel az anyagokat előzőleg már optikailag megvizsgáltuk, a festékek összetétele pedig ismeretes, a nedves úton történő analizis előtt is már körülbelül tudni fogjuk, hogy mit keressünk. Az elővizsgálatokhoz a forrasztó csőanalizis[1] ritkán használható, mivel a megvizsgálandó anyag mennyisége nagyon kevés. Spektrálanalizis villamos szikrában nagy szolgálatokat tett nekem; a mikroszkóp alatt kiválasztott festékszemcséket egyrészt egy kis (átmérő 1·5 mm) platinakanálba tesszük, ez az egyik pólus; a másik pólus egy platinatű, melyre szintén festékszemcséket izzítunk. Az analizisre egy Rhumkorf-induktor 4 Volt feszültségű áramának szikrája elegendő. Fémek felbontott ve-

[1] Behrens, Mikrochemische Analyse, Hamburg und Leipzig, 1899.

[1] Hirschwald, Lötrohranalyse, Leipzig, 1891.

PILLANGÓK
BRUCK LAJOS FESTMÉNYE

CSÖNDES ÓRA
BRUCK LAJOS FESTMÉNYE

gyületei mikro-elektrolizis útján határozhatók meg.

Komplikáltabb a használt megszilárdult felhigító és tapasztó anyagokat kimutatni, azonban itt sem állunk legyőzhetetlen akadályokkal szemben. A fehérnyevegyületeket: tojásfehérnyét, állati enyvet poláris fényben, valamint a Millon-féle reagenssel ismerhetjük fel. A cukoranyagok: méz, fügetej, mézga, alpha naftol- és kénsavval a furfurol színreakcióját adják. A zsírsavak peroszmiumsavval határozhatók meg, az elgyantásodott olajok a chloroform, xilol, benzin avagy alkoholban való oldhatóságukban vizsgálandók; az alapozásban a keményítő jóddal könnyen kimutatható stb. Csupán egy bizonyos kézi ügyességre kell szert tennünk, hogy mindezen reakciókat a mikroszkop alatt vihessük véghez anélkül, hogy a preparatumot elmozgatnánk. Rendesen 150—350-szeres nagyítás elegendő, csak az optikai analizisnél, továbbá a mérésnél kell erősebb, 800—1000-szeres nagyításhoz folyamodni.

Midőn így ezen eljárások használhatóságát kimutattam, azt hiszem, hogy az eddig oly kevésre becsült mikrochemia a művészettörténetben is honossá válik. Mivel továbbá a vegyelemzéshez csak minimális festménydarabkák szükségesek, melyeket a képnek a keret által elfedett részéről könnyen leválaszthatunk, az eredmény pedig kétséget nem enged: úgy reménylem, hogy rövid idő mulva nemcsak egyes képek eredetét sikerül a mikrochemia segítségével kimutatni, de a legrövidebb időn belül az olajfestés felfedezésének kérdésére is nemcsak kétséges írott kútfők alapján, hanem reális bizonyítékok segítségével határozott választ adhatunk.

DR. GASPARETZ GÉZA ELEMÉR

ÚJABB ADALÉKOK A BOLOGNAI FESTÉSZET TÖRTÉNETÉHEZ A XVI. SZÁZADBAN

Az Amico Aspertini luccai falképeivel[1] közel vonatkozásban áll a mester két olajfestménye. Mindakettő Jézus születését ábrázolja. Az egyiken (Bologna, Pinacoteca, 9. sz.) Mária a kép baloldalán, harmónikusan tagozott épület lépcsőjén ül, ölében az áldást osztó kis Jézust tartva. A Madonna fejét mélyen köpenyébe rejti, épp úgy, mint a Cappella di S. Agostino Presepióján. Erre emlékeztet a háttérben emelkedő omladozó fészer és néhány színes korviselet is. A rongált fészeren kívül más umbriai jeggyel is találkozunk. A sz. József ruházatának ráncvetése Peruginonak Nicolò da Foligniotól örökölt sémáját követi; a tunikának függőleges s a felső köpenynek rézsutos hajtékai párhuzamosan sorakoznak. A képen, hasonlatosan a S. Frediano-beli két első freszkóhoz, portrait-szerű alakok is helyet foglalnak. A másik olajjal festett Presepion (Bologna, Pinacoteca, 297. sz.) a színek komolyabbak, az árnyékok mélyebbek. Az alakok sötét háttérből emelkednek ki és vibráló, sűrű atmoszférában mozognak. Mária isteni szülöttét térden imádja, mint a S. Frediano Presepioján. Itt azonban körkörösen helyezkedik el a megszokott társaság a szent család körül. Francia, hasonló tárgyú képén (Bologna, Pinacoteca, 81. sz.) az alakokat csak félkörbe sorakoztatja. A kép különben az Amico legvonzóbb alkotásainak egyike. A lírai vonalvezetés az alakoknak megkapó bájt kölcsönöz. A formák kerekek, teltek. A rózsás orcák majd kicsattannak. A mester a conventio ellenére a kis Jézusnak hódoló alakok közé állítja Szent Sebestyént is, kinek lehelletszerű félárnyakkal megmintázott bársonyos, nőiesen karcsú mezítelen teste a Franciával töltött legkedvesebb perceket idézi emlékezetünkbe. A delikátul dolgozott, hangulatos tájképi háttér a Costa ecsetjére is méltó volna. Az egész képen kellemes aranybarna tónus ömlik el.

Későbbi fejlődésére átalakító hatást gyakorol Michelangelo. Már a S. Ceciliában és a luccai S. Fredianóban találkozunk michelangeloi nyomokkal. Későkori munkáiban következetesen keresztül vitt ábrázolási elvvé teszi a sixtusi mennyezet festőjének tanítását. E korszakából kevés műve maradt ránk, bár régi források arról biztosítanak, hogy termékenysége soha sem csökkent.[1] A bolognai S. Mar-

[1] V. ö. A Művészet 1909. évfolyamában megjelent, „A bolognai festészet sorsa Francesco Francia után" cz. dolgozatunkat, p. 239.

[1] Vasari, ed. Milanesi V: 179. Malvasia, ed. Zanotti, I: 117.

tino Maggiore Társas Madonnája már magában eleget beszél.[1] Az arctípusokon alig esett változás. A nőalakok Amicónak Franciától származó női arctípusát viruló szépségében mutatják be. A férfitípusok ezuttal is inkább Costára emlékeztetnek; Sz. Ágoston püspök fejének párját a Costa ugyane templombeli Assuntáján látjuk (jobbról a második apostol). Az alakok hatalmas váza, az egyes testrészek ellentett tartása, s ennek következményekép az erélyes mozdulatok, valamint az egymás ellensúlyozására szánt kompakt nagy tömegek elosztása már új művészeti gondolkodást árul el. Nem vonal vonallal áll nyugodtan egymással szemben, hanem tömeg tömeggel ví szenvedelmes harcot. A kép a mérleg-compositiónak első példáját nyújtja a bolognai iskolában, s Ráfaeltől[2] és Correggiótól eltekintve az egész olasz festészetben. E szerkesztési elv az athéni iskolánál és sixtusi Madonnánál, illetve a Correggio pármai szent Családjánál és felhőkön trónoló drezdai Madonnájánál világosabban jut itt kifejezésre, s teljesebben, amennyiben az alakok egyensúlyozása két egymást keresztező mérleg képzeleti vázán történik. A bal előtérben térdeplő Szent Miklóssal szemben a jobb középtérben álló Sz. Ágoston foglal helyet, míg a bal középtérben látható Sz. Lucia álló alakját a jobb előtérben egy tömegként ható három térdeplő női alak ellensúlyozza. A kettős mérleg tengelyében a Madonna trónja emelkedik. Az elsimított ellentétekre való törekvés e szerkesztési sémán kívül is megnyilatkozik. Sz. Miklós hatalmas köpenyének súlyával és mozdulatának határozottságával igyekszik a kép másik oldalán elhelyezett alakok számbeli túlsúlyát kiegyenlíteni. A szent püspök arcélben, a szintén az első térben térdeplő nők pedig szemben vannak ábrázolva. A második térben Sz. Lucia jobb kezében tartja mártirjeleit, a vele szimmetrikusan elhelyezett Sz. Ágoston baljában könyvét. S végül a harmadik térben a Madonna jobbra fordítja fejét, míg a putto balra oszt áldást. Fölfogása a színezés tekintetében is megváltozott. Az eddig mosolygó színek méltóságot erőltetnek magukra. A melegebb színeknek harcot kell vívniok, hogy a tompított hideg tónusok zavarából kibontakozhassanak. Sötét, felhős ég szolgál hátterül. Az alakok nehéz, párás levegőben foglalnak helyet. A fény derűs útja rögössé válik; makacs ködökön keresztül kell magának utat törnie. Íme a barokknak nevezett új korszak első hajtása bolognai talajon.

Amico megértette a kor szavát. Oly időben járt Rómában,[1] midőn az ott megfordult olasz művészek egyike sem tudta magát kivonni a fölforgató titán hatása alól, a nagy urbinóit sem véve ki. Magáévá teszi a Michelangelo reformelveit, anélkül, hogy megtagadná a helyi iskola hagyományos alapdogmáit. A XV. század végén Bolognába átültetett ferrarai művészet esete ismétlődik ezzel. Bologna soha sem volt érzéketlen az új kifejezési formák, az új retorika iránt, de anyanyelvéhez is mindig híven ragaszkodott. A S. Martino Maggiorebeli Társas Madonnán michelangalói contrapposto és tömegcompositio a Francia szűztiszta bájával köt frigyet. A nagy gesztusokat kerek vonalakkal rajzolt bársonyos kezek végzik. A súlyos tömegek körvonalai kecsesen hajlanak. A Michelangelo lefokozott színeibe a Francia meleg, aranybarna tónusa szüremkedik. Két ily merően ellentétes művészeti felfogás összhangzatos egyesítésére nem futotta az Amico képessége. De, hogy a nehéz feladat tökéletes megoldása nem volt lehetetlen, arra bizonyítékot szolgáltatott Correggio, s később magában a bolognai iskolában a Carraci család és főként Guido Reni.

Egy történelmi érzék híján szűkölködő nemzedék a XVIII. század végén Amicónak több oly festményét pusztította el, mely az ő barokkművészetére további felvilágosításokkal szolgálhatott volna. A bolognai festészet legrégibb

[1] A S. Martino Maggiore régi okmányai (Bolognai áll. levéltár, 120/3602, 120/3603, 125/3607, 127/3609, 128/3603, 130/5196, stb.) között nem találtuk nyomát a képnek, mely a XVI. század második felére való, barokk formákat öltő kápolnában (Cap. Malvezzi-Campeggi) van elhelyezve; ugyancsak barokk építészeti modort tükröztet a képen a Madonna trónusa is.

[2] V. ö.: Josef Strzygowski: Das Werden des Barock bei Raphael und Correggio. Strassburg, 1898. pag. 39.

[1] Először 1500 tájt; ezt okiratilag kimutatták (Thieme-Becker: Künstlerlex. II: 188).

Bruck Lajos

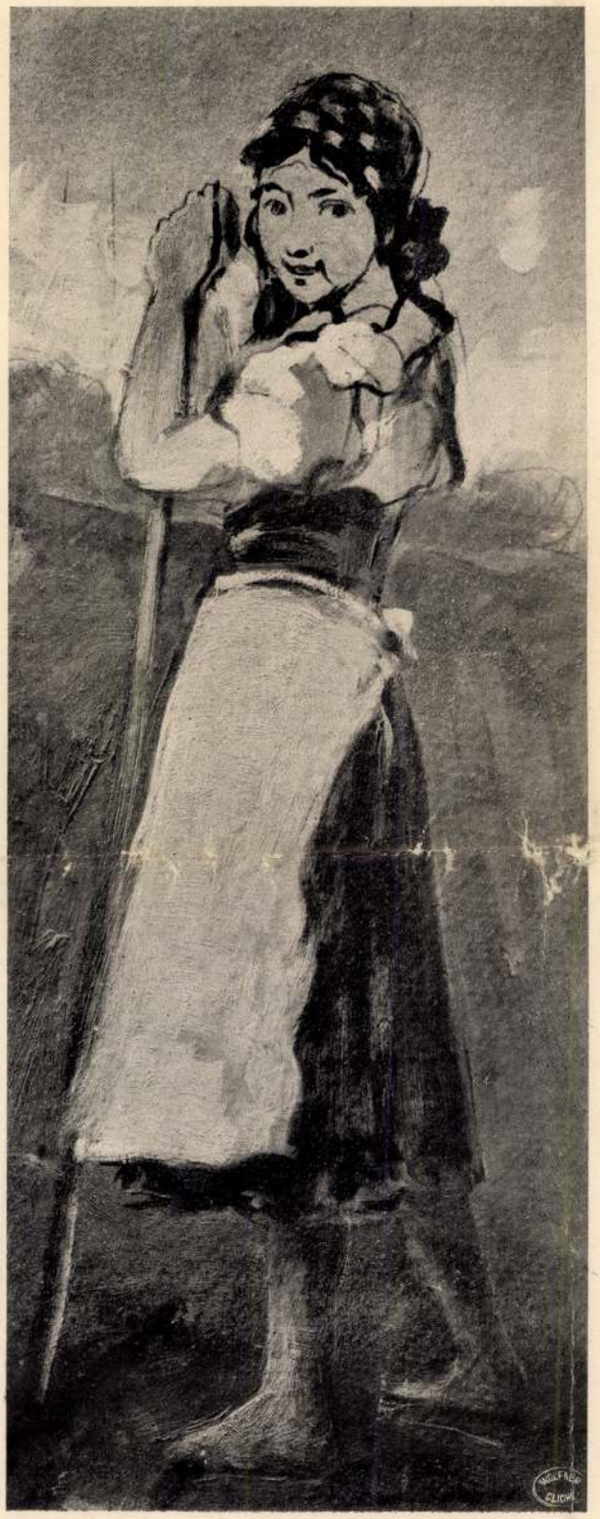

PÁSZTORLÁNYKA
BRUCK LAJOS FESTMÉNYE

történetírója a S. Michele in Bosco könyvtárterme számára készített freszkóiról emlékezve meg, az egyik falterületen ábrázolt égnek élénk leírását adja. „A pokol jelenete fölött haragos, nehéz felhők borongnak, s ezeken villanó fények surrannak keresztül".[1] E leírás a barokk festők tipikus egének kész receptjével szolgál. Pedig még csak 1514-et írtak, mikor Amico a Libreria di S. Michele in Bosco falképein dolgozott. E képek helyét ma Canutinak, a XVIII. század végén és a következőnek elején élt bolognai festőnek, a S. Cecilia-beli freszkók rézbe metszőjének festményei foglalják el. Egy írott forrásban följegyzést találtunk egy másik érdekes falfestményéről,[2] melyet 1774-ben bemeszeltek. A kép a kentaurok harcát ábrázolta, s valószínűleg Michelangelo hasonló tárgyú domborművének hatása alatt készült, amire már az a körülmény is utal, hogy az egész egy színben volt festve.[3] A képhez előtanulmányul szolgáló rajzot az Uffizi őrzi (v. 369, n. 1383.). E rajzon kevesebb az alak, mint a Michelangelo reliefjén; mindössze heten vívják az ádáz tusát. Elrendezés tekintetében a kettő között a lényeges különbség az, hogy míg Michelangelo zárt csoportot ad, addig a bolognai alakjait úgy helyezi el, hogy a rajzon már nem látható más harcolókat is föl kell tételezni; épp ezért lehetséges, hogy e rajz az egész kompozíciónak csak részlete. Amico atlétaszerű alakjait a legmerészebb contrapostóban tünteti föl, anélkül hogy a mozdulatokban közvetlenül kölcsönözne Michelangelótól. A körvonalak a mester többi lap-

[1] Malvasia, op. cit., I: 116.
Ugyancsak Malvasia az Amico egyik képének jellemzésénél a „terribile" jelzőt használja (. . . grande e terribile sì ne' contorni, che nel colorito . . ., loc. cit.); nem a véletlen műve, hogy e jelzővel más régi írók a Michelangelo sajátos művészetét szokták illetni.

[2] A Stalle dalli Celestini homlokzatán, Bolognában. Oretti: La chiesa di Bologna nel suo stato antico e di varij abusi . . . Mscr. Bologna, 1775, p. 25; Bibl. Com. di Bol., Ms. Herc. 98, Part. 2.

[3] Vasari minden bizonnyal e falképre gondolt, midőn az Amico festményeiről szólva így ír: „ . . . una facciata (dipinta) di chiaro scuro . . . nella quale sono molti quadri di storia e un fregio d'animali che combattono insieme . . . (op. cit., V: 180.)

Bruck Lajos: Magaslaton.

Bruck Lajos: Kikötő.

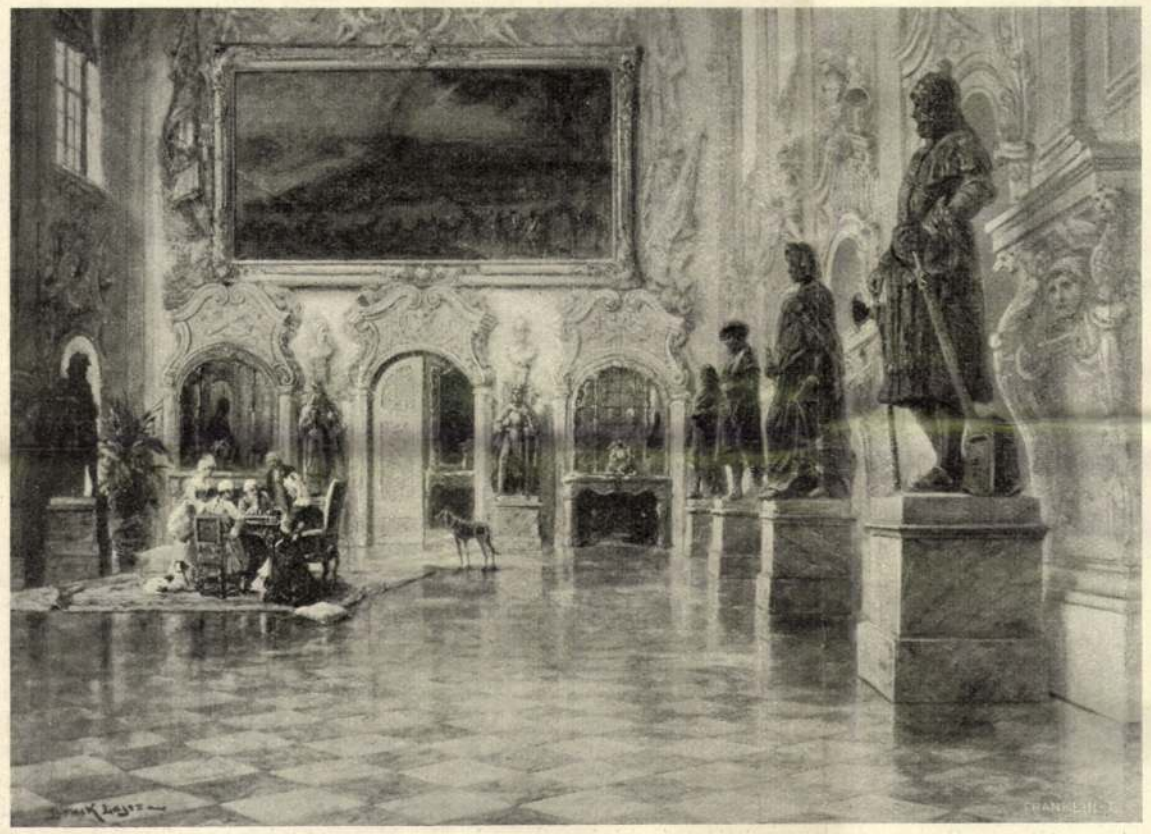

Bruck Lajos: Kastély belseje.

HÁROM MŰVÉSZ HAGYATÉKÁNAK KIÁLLÍTÁSA A MŰCSARNOKBAN.

kája pedig ennek a drámának olyan, hogy fölvonásonként kell róla szólni, mert a darab testének nem tagjai, hanem izületei vannak, melyek jóformán csak térben függnek össze. Tehát: első felvonás. Az öreg Moser, 79 éves, nagy beteg, rettenetesen kínozza Mari leányát, ki őt hűségesen ápolja. Végül a leány megmérgezi atyját, csakhogy szabaduljon tőle és «az élet szavát» követhesse. Ez a fölvonás voltaképen külön darab, illetőleg Schnitzler-féle «jelenet», mint az Anatol-jelenetek, jó megfigyelések, ügyes fordulatok, néha-néha egy-egy szellemes szó, bécsi érzelgősség, mindez könnyedén, finoman megirva, de minden igazi művészet hijjával; drámai művészet meg épen nincsen benne. Az Article de Paris-nak jó bécsi utánzása. A ki a bécsi «kedélyességet», korlátoltságot, gondolathiányt és gerincztelenséget nem szereti, Schnitzlert se szeretheti. A darab második fölvonása «más». Egy fiatal tiszt lakásán vagyunk, a ki háborúba készül. (Hogy háborúba készülhessen, játszik a darab a múlt század közepén), melyből se ő, se senki ezredéből nem fog visszatérni; az ezred ugyanis negyven-ötven évvel ezelőtt valamely csatában gyáván megfutott, most fog bűnhődni érte. A bécsi közönség nagyon szereti a *katonai romantikát*, melynek félig érzelmes, félig gúnyos krónikása Schnitzler Artur. A fiatal tiszthez beront az ezredes neje, kivel viszonya van, hogy megszöktesse a kedves fiatal tisztet, de beront az ezredes is, ki egyszerűen lelövi hűtlen feleségét. Mi köze ennek a történetnek az előbbihez? Még a puskapor füstje ott kóvályog a levegőben, midőn a függöny mögül előront az első fölvonás Marija, a kit az élet szava ide hivott a hadnagyhoz, kivel egyszer tánczolt volt és ki már akkor átadta a fiatal leánynak lakása czímét. A leány mindent látott, mindent tud, de azért vadul ölelik egymást és távoznak a két holttest emlékétől fűszerezett pásztorórára. Hja, az élet szava! Minő mély gondolat! Halál — élet, élet — halál, meghalt az öreg apa, meghalt a fiatal ezredesné, meg fog halni a fiatal tiszt, de a szerelem őrjöngése mindenütt ott van a halál nyomában, szomszédságában. Igen, halál — élet, élet — halál, ez jelentős, ez mélységes, ez szuggesztiv. Milyen büszkék lehetnek a bécsiek! Ők a mély gondolkodók, a jelentősek, a mélységesek, a szuggesztivek. Harmadik fölvonás: *Más.* Richternének megszökött a hektikás leánya, hogy azt a két-három évet becsületes kimulatással tölthesse. Az élet szava. Ki ez a Richterné és a leánya? Miféle kapcsolat van Mari, az ezredesné és a Richter-leány közt? Belső kapcsolat semmi, csak mind «az élet szavának» képviselői. Külső kapcsolat: az van. A Richter-leány és a Moser-leány rokonok. Szóval Richterné várja a leányát és a leánya jő, kimulatva és agoniában. Meg is hal a szinpadon. Mert mi az élet halál nélkül? Viszont azonban itt van Mari is, és az orvos is, a ki neki a mérget adta atyja megölésére. Bécsi kedélyesség. Sőt: Élet — halál — élet — halál, stb. Az orvos szereti Máriát, ámbár tud mindent, gyilkosságot, szerelmi éjszakát, mindent. Bécsi nagylelkűség, puhaság, fáradt gesztus. De az utolsó pillanatban a szerző is nagylelkű lesz és fáradt gesztussal zárja a darabot. Nincs tovább. Mi lesz Mariból? Talán ápolónő, talán a doktor szeretője, talán másfelé hivja majd az élet, ki tudja?

Az egész előadás alatt csak kelletlen érzéseim voltak és úgy látszik, a többiek se mulattak. A darab végén fagyos hidegség terült el a nézőtéren. Csak a színészek túlbuzgó barátai heveskedtek, de azok is megijedtek saját hevüktől. Mert az előadás majdnem oly gyönge volt, mint a darab. Gombaszögi ugyanis oly tragikus pózban játszotta szerepét és a fölindulás pillanataiban oly érthetetlen volt, hogy a szerepet egészen kiforgatta valójából. Általában igen modernül játszottak, t. i. igen gyakran érthetetlenül beszéltek, vagy érthetetlenül szavaltak, kivéve Halmi Margitot és Sebestyént. A Magyar Szinház egészen más előadásokhoz szoktatott bennünket; ezt a jó hirnevét nem szabad elpocsékolnia.

Édes a bűn (Le gout du vice), Henri Lavedan vigjátéka a Nemzeti Szinházban került szinre a közönségnek igen mérsékelt tetszése mellett. Lavedan darabja se igazi dráma, az is erotikumok körül forog, de míg Schnitzler

Egy hét is elmulhatott, a mikor egy nap azt mondta az anyám: «Most már össze kellene szedni magad egy kicsit és gondolni a jövendőre!»

A jövendőre... én!

Akkor, anyámnak ebből a szavából éreztem ki legelőször élesen, didergetőn az én nagy magamrahagyottságom. Gondolkozzam a sorsomról és a gyermekeméről, ezt mondják nekem, a kik jól tudják, hogy mindent elvesztettem, önmagamat is; azt a beczézett, mindennel ellátott és eddigi helyzetében olyan jól megfelelt valakit, a kiről huszonhét esztendős koráig mindig másvalaki gondoskodott. De hát tudnak-e ennél a habozó, felelőtlen elhárító tanácsnál egyebet adni nekem, akarnak-e értem tenni valamit, segíteni rajtam? A család, ez a hires, együttérző, összetartó fundáczió akkor, az én szerencsétlenségemben látszott meg legelőször, hogy milyen szétzüllött, gyenge és közömbös kapocs ez már. Ott voltam magamrahagyottan, tehetetlenül és összetörve, és szinte nem hittem a sorsomnak, szinte vártam még mindig valami csodás felébredésre; hogy rosz álom volt csak az egész, semmi sem történt.

Anyámnál laktam akkor a Czifrasoron, ideiglenesen, mert beteges borzalommal féltem a régi otthonomtól, a hol a szegény halottam vére csöppent a padlóra. Valami homályos önvád is súlyosodott rám, névtelen, de néha álmomból is felriasztó. Nem a bensőmben ébredt, idegenek szeme verte rám, roszakaróim, volt irigyeim lappangó pillantásaiból, mögöttem összesugásaiból támadt rám és én megriadva mentekeztem önmagam előtt. Hogy én lettem volna az oka?... Nem, nem, ez nincs így, ma már biztosan tudom ezt. Ő, szegény, a ki olyan nagyon régen pihen már, tán akkor lépett sorsa útjára, mikor engem feleségül választott, de azért választott és kivánt engem, mert olyan voltam; más mint a családjabeliek, a józan, mértékletes polgárok elfogult és korlátolt leányai. Engem akart, mert a sorsát akarta; és csak egy szörnyű véletlenen múlt, hogy nem úgy ütött ki, a hogy vártuk és akartuk. Nem, azok a suttogva és gonosz fejbólogatással emlegetett «hiányok» nem is voltak akkorák, hogy az életét rommá tehették volna. Az öcséim pénzében volt rendetlenség, az igaz, és az uradalom parczellázott telkei árával nem tudott volna elszámolni hamarosan; de, Istenem, egy szót kellett volna szólnia a grófnak, vagy kérni Ábris bátyámtól, vagy Hiripyéktől kölcsön, vagy akármit. De nem volt ereje hozzá, kényelmetlen és nehéz lett volna ilyet bevallani őneki, a kit olyan pontosnak és tisztakezünek hiresztelt mindenki. Nem volt benne annyi életvágy, hogy ezen túltegye magát és újra, elölről kezdje a lassú emelkedést az emberek szemében. Pedig szegény Sándorka öcsém úgysem lett volna nagykorusítható akkor, lelkibetegen, Csaba meg milyen könnyed, úri egyszerűséggel, szóváltás, magyarázkodás nélkül mondott le arról, a mi még az ő részéből is hiány volt. Igen, ezeknek a zavaroknak borzasztó lehetett a gondolata; de kivághatta volna magát! Hanem akkor agyonizgatták a választási dolgok, a kétség, várás, aztán a bukás, mégis csak váratlanul; és az ilyet egy pillanat idegrohama dönti el. Ha én akkor, az utolsó ebéden egyedül lehetek vele, ha kibeszélheti magát, ha együtt kesergünk és mindent megvallhat nekem... borzasztó elgondolni, hogy micsoda apró véletleneken múlik az ember élete!

Különös volt és egy-egy perczre magamat is megdöbbentett, hogy én épen Horváth Dénessel beszéltem legtöbbet erről; őt faggattam, tőle vártam megnyugtatást, enyhítő bizonykodást. «Ugye, nem igaz, lehetetlen? Hát én kergettem bele? Hát csakugyan ilyen nyomorult, ilyen szörnyeteg vagyok én? Legjobb volna utánamenni nekem is!»

Gyöngéd buzgólkodással magyarázgatott, beszélt nekem ilyenkor, az ő sajátságos fatalizmusával, a minek valami egyszerű, gyermeki derű volt a mélyén. Különös kiméletet éreztem abban, hogy soha, heteken át még véletlenül sem fogta meg a kezem beszédközben úgy, mint azon a végzetes napon, mikor órákig pihent meghitten az ő kezében. Pedig naponta meglátogatott. Nem ült sokáig anyáméknál, hanem előhozta a kalapom, felsőm és sétálni vitt. A temetőbe jártunk szinte naponta együtt, zuzmarás vagy ködös, nedveshidegű alkonyatokon, borongós, korai délután. Együtt, egymás mellett álltunk meg fejtől a sír mellett és hallgatag áhitattal engedtük át magunkat a fájdalomnak. Szinte akartuk, szinte segítettünk felindítni a lelkünkben a bánat áradó egészét, a mi lefoglalt, igazolt, összekötött, de egyúttal jótékonyan el is választott, és tiltott minket egymástól. Mintha valami igazolás lett volna mindkettőnknek ez, mentekezés a halottal szemben, mikor így, igaz lélekkel, önvád nélkül tudtunk szembeszállni vele, kiről kegyeletes hitbe ringattuk magunkat, hogy valahol él és tud felőlünk, hogy tisztult szemekkel lát és ért mindent. Mi nem vétkeztünk soha ő ellene! És fájó meghatottsággal olyan nagyra becsültem, olyan szép, nemes gyöngédségnek éreztem a Horváth tartózkodását, hogy azóta, a szerencsétlen reggel óta soha nem próbálta úgy, mint akkor először, kezébe fogni a kezem. Pedig az egész lényén, minden szaván aggodalmas és odaadó szerelem látszott.

— Ugye, ugye, — könyörögtem hazamenet a csendes kis paraszt utczák alkonyi homályában — mondja meg igazán, őszintén nekem, tudni akarom, mit gondol erről! Igaz-e, hogy én is... hogy én voltam részben az oka! Hogy fényüző voltam, vagy... nem tudom, nem tudom. Mondjon valamit, az Istenért!

Csukló, elgyötört zokogás fullasztotta el a szavam. És ő a legbensőbb részvét hangján szólt hozzám, vigasztalt, szinte beczézett. Szelid megadással emlegette az elkerülhetetlen sorsot, a megboldogult külön végzetét, eszményei és eszközei aránytalanságát; hogy külömb volt itt a környezeténél és többre termett, de nem volt elég az energiája sem a kiszakadásra, sem a felülkerekedésre. Ezeket mondta, mindig a tiszteletteljes kívülálló tartózkodásával és végtelen kimélettel irántam az ő igénytelen, szinte válogatottan egyszerű szavaiban.

Ő az én egyetlen igaz, hűséges emberem! — gondoltam akkor megindultan valami enyhülést érezve, s az egész lelkemmel a heves hálát és bizalmat. — Milyen jó, hogy egy ilyen emberem van legalább! És ettől is meg akar fosztani a nyomorult, aljas, rosz-száju világ!

Mert a világ, — és még most is az uradalmi tisztek feleségeit jelentette számomra leginkább ez a gyűlölködve kiejtett szó, — a világ már kezdte éreztetni jelenlétét a mi szent viszonyunkban. A hogy így a nagypiaczot megkerülve, csendes léptekkel mentünk közel, egymás mellett az este párás sötétjében, kinosan ellenséges indulattal néztem át a nagy, gyepes tér ködén a kivilágított, egyenletes, nagy ablakok sora felé, a hol a várkert végződött sötét, nagy fenyőfák komor csapatával és a régi Vizitorony meredt, ormótlan kőkúpja kisértőn nyúlt fel a homályos égre. «Ott laknak, onnét terpeszkednek el közönséges, rideg és korlátolt életformáik egyre nagyobb befolyásával ezen a nyomorult városon. És engem figyelnek onnét most, a multamat fürkészik, a lépteimet lesik előre-elitélő roszakarattal. «Alig földelték el a szegény urát, a nagyravágyása áldozatát, és már az udvarlójával sétálgat világ csúfjára!» Szinte hallottam a gonosz, kegyetlen megjegyzéseiket, és ijedt haraggal elkeseredetten, gyűlölve gondoltam rájuk; de már nem azzal a megvető semmibevevéssel, mint hajdan. Hajdan... három-négy héttel ezelőtt! Uristen! Én voltam-e az, a ki a kora ősz napos reggelein és enyhe estéin tarka ruhában, kiöltözve, büszkén, ideges, nagy életkedvemmel, szépségem asszonyos kaczajával hivalkodón járkáltam itt a nyüzsgő ünnepi tömeg között. Hova lett egyszerre akkori világom, a régi társaskör, a régi érdeklődések és kapcsok? Pár kurta részvétsor, egy-egy köteles látogatás, mely szinte búcsúszámba ment, és máris távolodott, mennyire eltávolodott szinte napok alatt tőlem az egész multam! És ma nem birok a régi, kicsinylő nembánomsággal gondolni az ellenségeim itéletére; izgat, ijeszt, keserít, mintha már köze volna hozzám mindenkinek, mintha már mindenki ártalmamra lehetne, szegény, másokra szorult özvegynek, volt percz, a mikor vágytam volna gyáván kiengesztelni őket. Hisz az apósom náluk volt megszállva, mikor a temetésen ittjárt és végigkisérte az egyetlen fia koporsóját komor, zárkózott fájdalomban, tüntetőn elhúzódva tőlem és a családomtól, ki tudja, miket beszéltek neki rólam, micsoda aljas hazugságokat! Pedig az ő véleménye most már kell, hogy fontos legyen nekem; mert az árva kisfiam gazdag nagyapja ő. Kegyetlen Isten! Mennyi mindent összehalmozott akkor az én próbálatlan, szegény fejem felett.

— Legjobb volna nekem is utána menni! — mondogattam csendes, csökönyös kétségbeeséssel és Horváth kifogyva a biztatásból, elnémult, tehetetlen, nehéz fájdalommal csókolt kezet búcsúzóra az anyámék lakása előtt.

A konyha világos ablaka nyitva volt, a mikor elmentem előtte végig a tornáczon; a kisfiam roszalkodó, síró panaszhangját hallottam ki és belestem egy pillanatra. A nagy parasztszolgáló mogorva képpel a tűzhelynek fordulva állt és valami húsfélét szedett ki a serczegő lábasból. Pityu mögötte ült a konyhalóczán és a falilámpás rávilágított könnyektől maszatos halovány kis arczára. «Majd megmondom én magát az én anyukámnak!», sirdogálta egyhangu, csüggeteg gyerekdaczczal és olyan borzasztóan szomorú volt ez. «Sokat is adok én a maga anyukájára! Nem parancsol az nekem!», röhögte durván a cseléd és a gyerek megzavart, kinlódó arczocskával értetlenül bámult rá. Ó, szegény, szegény kis árva! Egy héttel ezelőtt még a bonne ügyelt rá, kisérgette, megtörülte az orrocskáját és játékkal szórakoztatta. Most magára van az idegen házban és el kell hallgatnia, ha kisebbítik előtte az anyját.

— Gyere be kisfiam, drágám, itthon vagyok! mondtam szokatlanul kiáradó szeretettel és sírva csókoltam össze, bevittem, megmosdattam imádkoztattam a kiságyban és mellette maradtam, a míg elaludt. Még nem is olyan régen az apjával ültünk így mellette! — gondoltam elnézegetve az alvó vékonyka arczot. Mennyire szerette, hogy tudta beczézni, gyönyörködni benne! Hogy volt lelke így itt hagyni mégis? Milyen sorsra juttatta őt és engem? Mit tegyek vele és mit magammal? Legjobb volna meghalni együtt mind a kettőnknek.

De enyhítő könnyekbe fakadt zokogásba oszlott ez a rémséges eszme. Nagy fájdalommal, sírva gondoltam el, hogy mostanában én is búcsúzom, tán jó időnyire a gyermektől; a nagyanyja, a kit a temetéskor nagybeteggé tett a lelkirázkódás, mostanában jön el ide a fia sírjához, és hogy elvigye magukhoz a kicsit, — a míg, a hogy irta, — az én életem valahogy el nem igazodik. Nem tehetek mást, mint hogy odaadjam, és ő, a szegény asszony jó, gyöngédlelkü és kedves, és nagyon szereti ezt a kis ártatlant. De az öreg embert vajjon valami megbánás, lelkivád készteti-e erre a gondoskodásra, vagy csak a megvetés és gyűlölség irántam, hogy nem tart méltónak rá, hogy a gyermeket rámbízhassa... És most mégis, ha így van is, oda kell adnom. Mit tehetnék mást?

(Folytatása következik.)

SZINHÁZ.

Lavedan: *Édes a bűn.* (Nemzeti Szinház.) — **Schnitzler**: *Az élet szava.* (Magyar Szinház.) — **Artus**: *Nyári szerelem.* (Vigszinház.)

Az élet szava, Schnitzler Ártur szinműve, talán mégis ki fogja ábrándítani a mi közönségünket a bécsi iróból, a kinek erejéből egy-egy kedves. rövid jelenetre, finom kis novellára telik, de a kinek nagy drámái, csak úgy, mint regényei, gyöngék, néha tehetetlenségükben egyenesen szánalmasak. Nagy hírnevét Ausztriában nemcsak tagadhatatlan talentumának, hanem az ernyedetlen sajtónak és talán alkóvjelenetei merészségének is köszöni, ha ugyan merészségnek nevezhető leirni azt, a mit eddig szeméremből nem irtak le, de a minek leirásával ma pénzt és dicsőséget lehet szerezni. A bécsi ember vidám, szereti a pikanteriát, mint minden nagyvárosi ember; a bécsi pikanteriának nem kell oly szellemesnek lennie, mint a francziának, de nem szabad oly brutálisnak lennie, mint a berlininek. Schnitzler kitünően tudja megirni, puha grácziával, fáradt gesztussal és filozófiai díszletezéssel. A borongó gondolat álarcznak kitünő szemérmetlen dolgok előadása közben, l. Wedekind és társait. Most már könnyű kitalálni, mi «Az élet szava» (Der Ruf des Lebens)? Az élet szava pedig annál sivitóbb, ha a halál hörgése kiséri: ez a darab specziális gondolata. Techni-

A wunderfontaini hegyszakadék titka

Sperman Mary a bergendaali fensik legszebb lánya volt. Ezt senki sem vonta kétségbe, aki látta végigvágtatni apró ponnyján a Wunderfontainig huzódó sikságon. Pompás szőke haja, amelyet transvaali divat szerint felbontva viselt, ugy lobogott a reggeli szellőben, mint valami ragyogó aranyzászló. Üde rózsás arca ilyenkor valósággal sugárzott a gyönyörtől, mert Bergendaal fensikján ebben az időszakban — augusztus hónapjában, tél közepén — friss volt a légkör és a reggeli nap, mely oly pazarul vetette sugarait a watterfali hegycsucsokra, csak délfelé tudta leküzdeni a gyönge, de makacs ködpárát, amely vakitóan gyöngyözött az elszáradt füvön. Máskor a Bergendaal lakói késő ősszel — májusban — üszköt vetettek ebbe a füreng etegbe, amely ugy égetett, mintha bekátrányozták volna. A visszamaradt hamu volt a humus, amelyből uj, pazaron dús fü fakadt. Ebben az esztendőben azonban ki ért rá gondját viselni ennek a mezőségnek? Az egész vidéknek az öreg Sperman Tóbiás az ura, de ő távol volt három fiával, valahol a Waal mentén portyázott De Wett Krisztiainál. Családja is hátrább költözött a Bergendaalból, mert Wunderfontain előtt már natali karabélyosok mutatkoztak és lent, ahol a mezőség beletorkollik az óriási szakadékba, búr kommandók álltak védelmi állásban. Hátrább félelmetes sötétségben emelkedtek a machadódorpi magaslatok, fent a csucsokon a tüzérütegek, amelyek nyomban bömbölni kezdtek, valahányszor a natali karabinierek nagyobb tömegben mutatkoztak Wunderfontain vasutállomásán. Később aztán a vakmerő járörök teljesen visszahuzódtak Pán állomásnál lévő táborukba és csak nagy ritkán mutatkoztak Bergendaal tájékán.

Az öreg Sperman Tóbiásné nem messze a búr vonalaktól telepedett le férjének régen elhagyott másik farmjában. Hiába magyarázták neki, ha majd az angolok közelebb érnek és tüzérségük müködni kezd, ez a hely nem nyujt biztosságot.

— Ha Isten ugy akarja, hogy itt pusztuljak el, ki tudja ezt megakadályozni! — felelte ilyenkor a búr asszonyok bigot fanatizmusával.

Sperman Maryt sem félemlitette meg a közelgő veszedelem, korán reggel végigvágtatott a mezőségen a wunderfontaini szakadékokig, amelyek — mint mondta — a világ leggyönyörübb pihenő helye. Sokszor féltették a búr táborban, ahol nagy népszerüségnek örvendett, hogy egyik-másik elszánt angol járör — különösen a natáliak — talán lemerészkedik a fiatal kedvenc pihenőjéig és mi lesz akkor?

Ezt a kérdést gyakran vetette fel Friz Péter feldkornet is, Transvaal egyik legvitézebb kommandójának segédtisztje. Friz Péter sokszor látogatott el a Sperman-farmhoz, talán többször, mint ahogy terhes szolgálata megengedte volna. Álmadozó, érzékeny fiu volt és Sperman Maryért rajongott. Gyakran nyergelt ő is, hogy kövesse a leányt reggeli vágtatásában, de ezt Sperman Mary sohasem engedte meg.

— Maguk katonák, maguk harcba szállnak az ellenséggel, ha véletlenül szembe kerülnek. Én mint nő könnyen menekülök, engem nem bántanak. Vérnek nem szabad folyni az én kedvenc helyemen . . .

Sötét, viharos éjszakában teljesitett járörszolgálatból tértem vissza hadállásom felé. Reggel felé erős szél szétkergette a szürke fellegeket és mikor a wunderfontaini szakadékokhoz értem, a nap ismét teljes pompájában vetette sugarait az apró cserjékkel boritott sziklás szakadékokra. Az egyikből tiszta viz csörgedezett, odairányitottuk lovainkat itatni. Hirtelen haragos női hang ütötte meg fülemet:

— Nem türöm, hogy csendes magányomat megzavarja!

— De miss Mary, biztosithatom, hogy . . .

— Kérem távozzon!

Ebben a pillanatban egy cserjésbokor mögül előtünt Sperman Mary és mögötte bünbánólag Friz Péter. A fiatal lány haragos pillantásokat vetett a szegény fiura. Amikor megpillantott engem, hirtelen elsápadt, keze mintha remegni kezdett volna, majd elejtette a kantárszárat, amelyen ponnyját vezette. Mögöttem harminc lovas állt; ez ijesztette volna meg oly szörnyen? Lehet, hogy távoltom mert a következő pillanatban a legnyugodtabb hangon szólt hozzám:

— Látja, parancsnok, már egyetlen kedvenc szórakozásomat sem üzhetem tanuk nélkül.

Aztán hozzátette kissé kacér mosollyal:

— Különben örvendek, hogy ilyen nagy biztonsági fedezet mellett terhetek vissza.

— Ha bevárja, miss Mary, mig embereim itatnak, szivesen kisérjük vissza.

Szavaimra ismét elsötétült az arca és gyönyörü kék szeme mintha aggodalmas pillantásokat vetett volna a szakadéknak Wunderfontain felé eső részére.

— Nem érzem magamat jól, különösképen szédülés fogott el. Nem indulhatnánk rögtön?

Szavaiból akaratlanul is könyörgés csendült ki, amely ugy látszik Friz Péter szive mélyéig hatolt, mert most már ő is türelmetlenül sürgette, hogy nyomban induljunk utnak.

Napok multak és a tájék csendesebb lett, mint valaha. Az angolok csak taktikáztak, eszük ágában sem volt támadni abban az időben. Sperman Mary nyugodtan élhetett kedvteléseinek és ha megjelent reggelenként táborunkban kifogástalan lovagló-ruhában, gondtalan mosollyal el nem mulasztotta volna, hogy lovagló ostorával meg ne fenyegesse Friz Pétert, aki még mindig kedvet érzett, hogy kövesse utjára.

Egy napon — vasárnap volt — Friz Péter sötét arccal rontott be hozzám:

— A nyomorult! — orditotta magánkivül és nagy léptekkel kezdte körbe futni sátramat, mintha megőrült volna, közben ilyen szavak pattogtak le ajkáról:

— Nyomorult áruló . . . bestia . . . vipera . . . eltaposom!

— Talán miss Maryról van szó? — kérdeztem nyugodtan.

— Igen, róla, — orditotta, miközben valósággal tépte a haját.

Szegény Friz Péter, mintha ma is látnám, oly kómikus volt ebben a haragos állapotában.

— Mindent tudok, — hörögte tovább.

— Mit tudsz?

Ez a kérdés, ugy látszik, megijesztette, mert hirtelen megállt, néhány tétovázó lépéssel közeledett hozzám, miközben kezével ismételten hajába kapott.

— Azaz, hogy . . . nem tudok semmit, — tette hozzá sokkal csendesebb hangon —, vagyis helyesebben, nem mondtam semmit.

— Na azt épen nem mondhatnám.

— Hiszen valami tényleg történt, de ha elgondolom, akkor tulajdonképen örülnöm kell annak, ami történt.

— Ezt nem értem.

— Nem is szükséges. Elégedjél meg azzal, ha azt mondom, hogy oly eszköznek vagyok a birtokában, amellyel megakadályozhatom miss Maryt, hogy veszedelmes kilovaglásait folytassa.

Ez a ténymegállapitás, ugy látszik, annyira megvigasztalta Friz Pétert, hogy kezét örömteljesen dörzsölve, köszönés nélkül kirohant a sátramból.

*

Ez az eseményteljes nap augusztus 20-ika volt, gyönyörü idő köszöntött rá a Bergendaalra. Még az est beállta sem tudta hirtelen lehüteni az enyhe időt, pedig Transvaalban épen ezek a napok a legveszedelmesebbek, mert a meleg napot keservesen hideg éjszaka váltja fel. A mai est azonban enyhe szinpompázó volt, mert az égboltozat tiszta azurját semmi sem homályositotta el és ilyenkor a csillagok sokasága oly gyöynörüen ragyog, mint ahogy ezt Európában sohasem látni. A távoli hegytetőn tüzfény csillant fel és épen azon törtem a fejemet, vajon valami mélyebben fekvő csillag-e, ami igy fénylik, avagy a kafferek ujból megszegték a tilalmat és tüzet raktak. Sátram előtt ülve ez a problém foglalkoztatta gondolataimat ugy látszik olyan intenziven, hogy nem vettem észre egy suhogó árny közeledését. Csak akkor riadtam fel, amikor könnyü kéz érintette vállamat és lágy hang suttogta egészen hozzám hajolva:

— Parancsnok . . .

Meglepetésemre az árnyban miss Sperman Maryre ismertem, akit a távolban két kaffer szolga kisért.

— Beszélni óhajtok önnel, — mondta lehelet-szerüen, mintha attól félt volna, hogy szavait ellesi a távoli csillagok fénye. — Kérem, vezessen be sátrába.

Nem várta meg válaszomat, hanem könnyü lépteivel gyorsan besurrant primitiv lakásomba, két szolgája, Quek és Quak — de sokat mulattunk ezeken a neveken —, elhelyezkedtek a sátor bejárata előtt, mint hüséges testörökhöz illik.

Hellyel kináltam miss Maryt, de észre sem vette a felkinált tábori széket, hanem egészen közel lépett hozzám, oly közel, hogy szinte éreztem forró leheletét.

— Ön engem most a föld legnyomoruságosabb teremtményének tart, — kezdte kissé remegő hangon és gyönyörü kék szeme, amelynek máskor oly lágy volt a tekintete, most hidegen meredt rám.

— Bocsánat, miss Mary . . . — hebegtem zavartan.

— Oh, nem szükséges, hogy udvariaskodjék velem, — vágott a szavamba kissé gunyoros, vagy inkább kesernyés hangon. — Friz feldkornet elmondott önnek ugy-e mindent?

— Biztosithatom, miss Mary, hogy nem mondott el semmit sem.

— Az baj — válaszolta kissé lehangolva —, mert akkor én vagyok kénytelen önnek elmondani mindent.

— Nem óhajtok indiszkrét lenni, miss Mary.

— Nem erről van szó, parancsnok, hanem a lelkiismeretemről. Érti, parancsnok, a lelkiismeretemről — hangsulyozta, miközben lehetőleg még közelebb lépett hozzám.

— Tudja meg, hogy én minden reggel a szeretőmet látogattam meg a wunderfontaini szakadékoknál. Kapitány a natali karabinereknél.

Csodálkozva néztem rá.

— Ne csodálkozzék, ez igy van. Ön persze nem tudja, hogy én Pietermaritzburgban nevelkedtem az ottani liceumban. Ott ismerkedtem meg vele, a neve, azt hiszem, nem fontos. Kaffer kémek utján értesitett, hogy itt van a közelben. Ez a két szolga, Quik és Quak, közvetitette levelezésünket. Amikor önnel találkoztam a forrásnál, akkor nem vette észre, hogy majd megöl az aggodalom, öt vártam és önök harmincan voltak. Friz Péter a mult éjszaka elkövette azt az aljasságot, hogy elbujt a cserjék között — ugy látszik, gyanitott valamit — és kileste találkozásunkat és ezt a fegyvert most ellenem akarja szegezni, de nem törödöm vele. Nem is azért jöttem ide — sietett hozzátenni, mintha attól félt volna, hogy ezekre a szavakra válaszolni akarok —, hanem honleányi kötelességemnek akarok eleget tenni.

— Honleányi kötelességének?

— Igen, ne csodálkozzék ezen. Én angol tisztet szeretek, de szivem az búr maradt. Figyeljen ide: A kapitány arra kért, hogy három napon belül távozzunk el innen. Faggatásomra elárulta, hogy minden előkészületet megtettek meglepetésszerü támadásra. Közölje ezt kérem a parancsnokságával. Azt hiszem — tette hozzá minden szót hangsulyozva —, ezzel kiegyensulyoztam büneimet. Vétkeztem hazám ellen a szeretöm kedvéért és aztán elárultam a szeretőmet a hazám kedvéért . . . Most pedig gondolkodjék azon, hogy büneim közül melyik a nagyobbik . . .

Halk, cinikus nevetéssel kisérte utolsó szavait. Vagy az is meglehet, hogy csak képzelődés volt az egész? Nem tudnék erre határozott választ adni.

Mire meglepetésemből magamhoz tértem, egyedül álltam sátramban.

*

Pontosan harmadnapra hirtelen megszólaltak a wunderfontaini magaslatokról az angol ágyuk. Órákig bömböltek rettenetes dühvel épen a jobbszárny ellen, amelynek szélén mi álltunk. Embereink állták ugyan a pokoli tüzet, de később visszavontuk megfelelőbb állásba. Erre vártak az angolok.

A visszavonulás nem ment végbe a legteljesebb rendben, mert az ellenség srapnelljei túlsürün csaptak be a sorokba. Ezt az előnyös pillanatot felhasználva, a natali karabinierek lovasitott csapata mint a villám tört előre. Erre a müveletre azonban mi is felkészültünk. Elrejtett maximjaink és két ütegünk nyomban tüzlavinát zuditott rájuk. Abban a pillanatban, amikor a natali karabinierek megtorpantak a veszedelem láttára és menekülni kezdtek a szélrózsa minden irányában, a srapnell- és gránátfüstön át mintha egy szőke hajhullám lobogott volna egy kis ponnylovon. Mint egy látomány oly hirtelen tünt fel csak néhány pillanatra, aztán ütegeink ismét össztüzet adtak és a locsogó lövedékek sürü füstje megint eltakart mindent.

*

Az angol rajtütés nem sikerült. Az ágyuk elnémultak, a natali karabélyosok egy része ott maradt a csatatéren, a másik része vágtában igyekezett kijutni tüzérségünk lötávolából. Déltájt a nap már épen olyan barátságosan sütött le a bergandaali fensik békés mezőségére, mint máskor. Nem messze a wunderfontaini hegyszakadékoktól azonban szomoru képet mutatott a tájék. Natal karabélyosok holttesteti garmadával hevertek szerteszét. A döglött lovak, a párolgó vér és a károgó hollók serege, mely köröskörül röpködte a csatateret, undorító látvány volt. Az egyik helyen fiatal kapitány feküdt, mellette lova, gyönyörü ausztráliai vasderes. A hatalmas állat árnyékában kis ponny huzódott meg, alatta szőke hajtenger terült el a véres füvön. Aztán egy gyönyörü fej tünt elő alabástrom fehér arccal, megtört kék szemekkel. Ez volt minden, ami miss Sperman Maryből megmaradt.

Simon Vilmos.

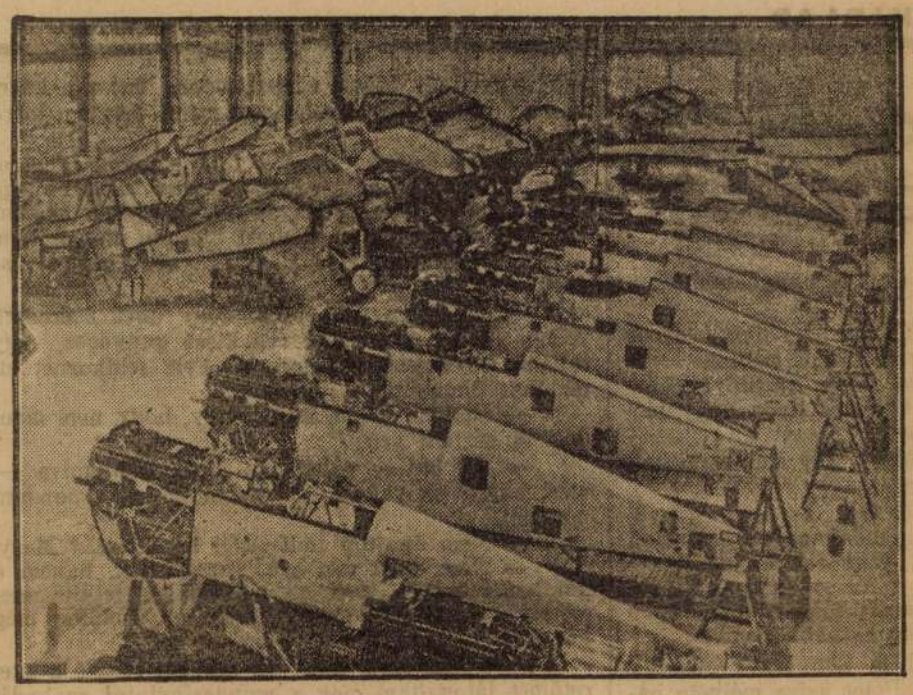

Amerika legnagyobb repülőgépgyárának belseje. Képünk kész és félig kész repülőgépeket mutat be a washingtoni repülőgépgyárban.

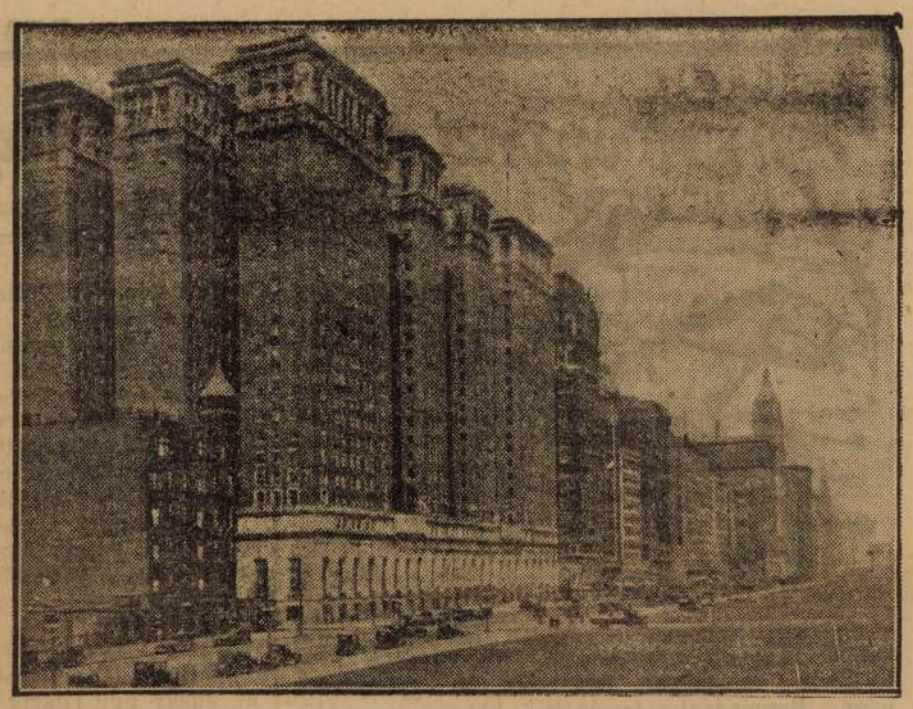

A világ legdrágább utcája, a Michigan boulevard Chicagóban. Ebben az utcában vannak a legnagyobb chicagói szállodák és Amerika legnagyobb ipar-palotái.

Bruck Lajos feltámadása.

Jó ideje, hogy meghalt Bruck Lajos, aki későn került haza s csak halála után, a hagyatéki kiállításán ismertük fel jelentőségét. Pedig mikor hazajött, nagy világsikerek voltak mögötte, de csak a sikerek — mily furcsa sors! — nem az igazi, a mély művészi értékeiért érték. A hagyatéki kiállítás egy uj Bruck Lajost revelált, a magának, titokban dolgozó művészt, aki féltette reputációját, melyet a közönség és a szalónkritika számára festett műveivel aratott s azért azokat a műveit, melyeket ösztönére és zsenijére hallgatva teremtett, felcsavarva dugdosgotta műterme rejtekhelyein.

De a hagyatéki kiállítás leleplezte. Azóta ujra évek teltek el, a világ alaposan megváltozott s Bruck Lajos nevét kezdte belepni ujra a feledés pora. Most egyszerre hire jön, hogy egy párizsi árverésen egy Párizsban még a hetvenes években festett képe 90.000 frankon kelt el. A kép egy fasort ábrázol, melyen egy urinő sétál, mögötte kislánya a dadával és a kutyával. A fiatalasszony, napernyőjét kecsesen vállára hajtva, elgondolkozva áll meg utjában. A nap végigfut a fasor porondján s a tiszta levegőben minden ragyog.

Bruck Lajos festészete, ebben az ő kétlakiságában, a legérdekesebb rejtélyek közé tartozik. Ha azokra a részletező gondossággal megfestett képeire gondolunk, melyeket élete utolsó éveiben állitott ki a Műcsarnokban, tehát abban az időben, mikor már az impresszionizmus tetőpontján állott világsikerének, nem értjük a művész makacsságát, mellyel a kor esztétikai ideáljával szembefordult, hogy a régi módi hivének mutassa magát. Pedig otthon, titokban, a legnagyszerűbb impresszionista alkotásait rejtegette, melyeket pedig nem majmolásból csinált, hanem a nagy francia mesterekkel egy időben, átérezve a kor szellemét. A Szépművészeti Muzeum őrzi néhány efajta képét.

Bruck Lajos ugyanis, minekutána a bécsi és velencei akadémiát elvégezte, Párizsba ment 1875 őszén s Munkácsyhoz csatlakozott. Már a következő évben kiállit a Szalonban s 1882-ig, Londonba való költözéséig, Párizsban marad. Ezalatt egészen Munkácsy nyomdokaiban halad: a nyilvánosság előtt. És az impresszionisták hive: titokban. Impresszionistának lenni a hetvenes években, keserves kenyér volt. Ha az embernek felesége, családja van, megértem, ha nem választja a martir pályát. De az is biztos, hogy nagyon keserves sors csak titokban dolgozni ugy, ahogy az érzésünk követeli. Bruck Lajos próbálkozott a két irány kiegyensulyozásával. *Fasorban* cimü képe is ilyesféle. A háttérben levő kis csoport, a gyerek a dadával és a kutyával, csak foltban letett impresszió. Annál kevésbbé az előterben levő fiatal asszony. Stevens és Munkácsy széles festésével megragadott figura. A szép festés példája. Bátran, szélesen letett formákból van felépitve. Ha nem volna benne annyi részlet s valamivel könnyebben volna kezelve, Renoir-ra emlékeztetne. De azokban a titokban készült impressziókban nem egy van olyan, mely a legkitünőbb francia impresszionista mesterekkel is felveszi a versenyt. De Bruck Lajos a kvalitások mutogatásától félt, mert a közizlésnek nem feleltek meg.

Fasorban. Bruck Lajos festménye, mely a napokban Párizsban 90.000 frankon cserélt gazdát.

Mikor Londonban 1889-ben magántulajdonban levő képekből kiállitást rendeztek a Victoria Hallban, melyet 27.869-en látogattak, minden látogató szavazott arra, mely kép tetszett neki a legjobban. Egy Long nevü festő képe kapta a legtöbb szavazatot, aztán Langseer az állatfestő és harmadiknak Bruck Lajos, egy humoros zsánerjéért, *A rejtett tréfa* cimüért, mely három kártyázó alakot ábrázol s a publikum mulatott rajta. Ez *egy very popular picture* — irja a Morning Post —, akárcsak az Ellenállhatatlan nálunk, s Bruck Lajos ilyesmire volt kénytelen fanyalodni, ha élni akart és pláne jól élni. *A quartett* cimü képe a Royal Academie-ben szenzációs sikert aratott, a párizsi Szalónban is tetszik s hozza egymásután az arcképmegrendeléseket. Haza is azért jött 1895-ben, mert itthon már az arcképmegrendelések egész sora várta. A király, a királyné, a főhercegek, mágnások arcképeivel arat sikert, hogy hozakodhat tehát elő — a remekműveivel?

Egyszer, 1883-ban, hazajön, engedélyt kap, hogy az óbudai hajógyárszigeten, a hajógyár nagy rajztermében egy nagy képet festhessen. A kép cime: *A munka* s egy vasöntőt ábrázol munkaközben, három munkással az előtérben, kitünően jellemzett figurákat, szélesen, merészen festve, mig a háttérben különböző csoportok erős mozgásban. Az olvasztókályha tüze fénylő reflexeket vet az alakokra. A felső ablakból pedig áramlik be a levegő.

Semmi sem kicsinyes ezen a képen s mikor a Szalónban kiállitja, a Figaro megveregeti a vállát: l'un des meilleurs éleves de Munkácsy. Hát ezért dolgozott éjt-napot egybevetve? És menekült Párizsból, el Londonba, de vesztére, mert ott az izlés még szigorubb volt, még rajzosabban láttak az emberek s még részletezőbb megmunkálást követeltek. A friss és uj kritikára nem hallgatott senki, s Bruck Lajos hazajött s a játék megismétlődött. *A munka* alakjainak hatalmas formái, a széles látás, a tónus egyszerüsége — szinte courbeti kvalitások — itthon sem imponáltak. Ezért dugdosta tovább is a remekműveit és dolgozott igába hajtott fejjel, hogy megélhessen. Majd el fog jönni az elégtétel — ha későn, ha a halál után is. Ez volt titkos reménysége.

És közeledik az elégtétel órája. Most már legalább azokat a munkáit becsülik meg, amelyekbe belelopta, ha félig, az esztétikai ideáljait. El fog jönni annak az ideje is, mikor a titokban készült remekműveit a legjobb mesterek alkotásai mellé fogják állitani.

Dr. Lázár Béla.

Bruck Lajos

Lázár B. B-L. feltámadása. PH. 1927. ápr. 17.

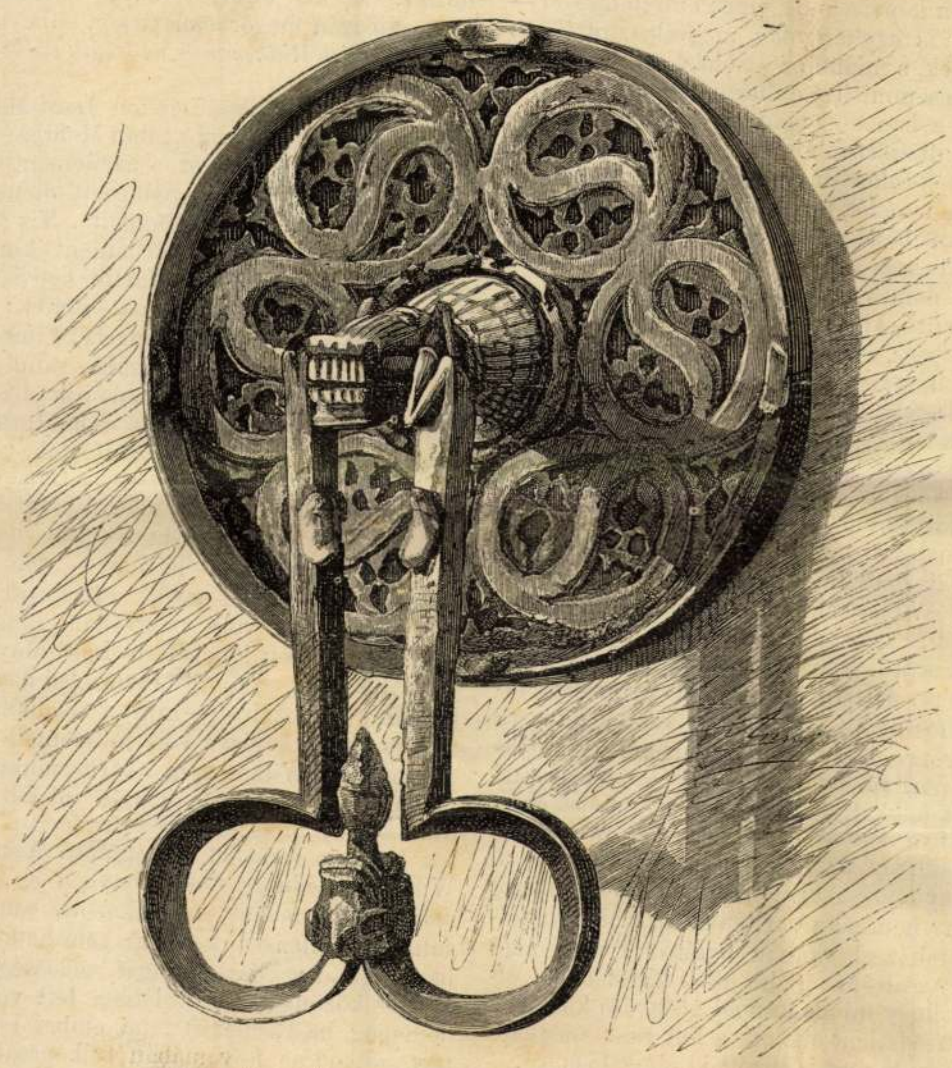

ZÖRGETŐ A MOSSEN-SORELL PALOTA ROMJAIN.

Képek Spanyolországból.

Hispania, mely a római nagy világ-birodalomnak leggazdagabb tartománya volt, ma már csak multja emlékeiben gazdag. De ezekben aztán dusgazdag, s történjék Spanyolországban bármi olyan, a miről a szokottnál nagyobb érdeklődéssel beszél a világ, csaknem lehetetlen elkerülni, hogy az ország sokféle sajátosságainak egész világa ne toluljon előtérbe a napirendre került politikai vagy más-nemü inczidenssel együtt.

A spanyol királynak Mária Krisztina osztrák főherczegnővel most kötött házassága is ilyen inczidens volt. Egyszerre érdekessé vált általa minden, a mi spanyol, s a római, a mór időbeli, a világokat fölfedező s uralmát a földgömbön körülövező, majd vallási fanatizmusában önnönmagát is gyilkoló, lehanyatló, forradalmi és elszegényült Spanyolország siet magát bemutatni tarka korszakainak még tarkább részleteiben.

Mi is bemutatunk tehát ezuttal nehány spanyolországi képet. Eredeti spanyol képek azok, természet után fölvett másolatokról, részben művészi felfogásu és kivitelü rajzokról. A képek magyarázatául szolgáló s alább olvasható szöveg szintén spanyol eredetiből van forditva, egy előkelő spanyol képes lap után.

Az ex-hivatalnok.

Minden nagy városnak megvannak a maga sajátos alakjai; Madrid különösségei azonban nem hasonlithatók semmiféle más városban élő speciális alakokhoz. A spanyol udvar, kormány és politika különös tulajdonságai folytán az eredeti lényeknek egész nemzedéke támad, mely a különféle korokhoz képest átalakul, de lényegében mindig azonos.

Ily eredeti alak Madridban az elbocsátott, a „volt“, vagyis az *ex-hivatalnok*. Ez a faj mindig nagyobb számu egyedeket mutat fel. A kormányok változnak, a miniszterek, az irodafőnökök változnak, s minden változás számos elbocsátást von maga után. A genusnak legtöbb speczieset találni Madridban a Puerta del Solnál, a Sz.-Jeromos-utczában, s az Iberia kávéház táján. Itt van a szinpad, hol Madrid e különösségei föllépnek és szerepelnek. Az ex-hivatalnokra azonnal ráismersz sápadt, beesett arczáról, szomoru tekintetéről, ütött-kopott kalapjáról, s viseltes ruházatáról. Egész lénye mintegy a „visszatekintést“ fejezi ki. Egy sereg tagadó szócskából, vagy *ex-ex-ex*-ből áll. Ő egészen tagadólagos lény. Nincs-nincs-nincs. Nincs megélhetése, nincs jövedelme, nincs hajléka. Czime mindig *ex*-szel kezdődik. *Ex*-kormányzó, ex-irnok, ex-kapus, stb. A *mult*ban él. Kalapja — *volt*, czipői — *voltak*, egész lénye valaha *volt*. Hivatásánál fogva pesszimista. Mindent sötét szinben lát. Ha esetleg nem vesz is részt összeesküvésben, ellenzéket képez, s borzasztó, kikerülhetetlen katasztrófákat jósol.

E faj szaporodása a jele annak, hogy mily fokot ér el a spanyol társadalom korhadása.

A városi rendőr.

Minden fegyverrel föl van szerelve. Néz, a nélkül hogy látna. Figyel, a nélkül, hogy hallana. Ebben az állásában *Balaca* leste meg és kapta le önjával. S midőn ezt tette, egy egész fajt örökitett meg, a helytartósági rendőrök faját. Ébersége *föltéteztetik*. S ez a *hypothezis* nem fejezhető ki jobban, mint kifejezte a fennebbi rajzban a madridi művész.

Egészen más azonban, ha a közbiztonság őre lovat kap maga alá. A lovas alguazil, ha lovon ül, nem alhatik. Még ha nem volna is kedve hozzá, ébernek kell lennie. De nem csak ébernek, de délczegnek is. A lovas alguazil hát egészen másfajta, mint gyalog kollegája. Van benne valami a hidalgóból és a caballeróból, s a huszár nem tekinthet le büszkébben a „pocsolyakerülő“ katonára, mint a fél-lovag alguazil az utczasarkon ácsorgó rendőrre, ha ellovagol mellette.

A czimertartók.

A czimer Spanyolországban az erő, következőleg a hatóság, vagy oly egyének és testületek hivatalos jelvénye, kiknek vagy melyeknek kiváltságuk van, mint kiváltság volt a rómaiknál az, ha valakinek szabad volt maga előtt vesszőnyalábot vitetni. S ép ugy, miként a római prétorok, prokonzulok, diktátorok, konzulok, a liktorokkal vesszőnyalábokat hordoztattak, Spanyolországban a városi tanácsok, egyetemek, s más testületek és hivatalos egyének czimereket vitetnek, ünnepélyes menetek alkalmával, maguk előtt. A czimertartók drága, habár ma nevetséges, öltönyt viselnek. Az öltöny változik ugyan, a czimer azonban mindig czimer marad. A fennebbi kép a madridi városi tanács czimerét tünteti föl.

Szent-Mihály tornya Zaragozában.

Átalában azt hiszik, hogy e templomot I. Alfonzó, a *hadakozó* alapitotta. Zaragoza ekkor még a móroké volt. Don Alfonzó ostromolta a várost. A navarraiakat rábirta, hogy vakmerő rohammal lepjék meg az ostromlottakat. A roham sikerült. Az ostromlók 1118-ik évi deczemberben elfoglalták a várost. A kegyeletes hagyomány szerint don Alfonzo Szent-Mihály segélyeért könyörögve vállalkozott a hadi tényre. Ezért rendelte el a hadakozó király, hogy a rajzban látható templom fölépittessék, az arkangyal tiszteletére föl is épült a Sz. Mihályról nevezett téren. Egy hajóból, s három kápolnából áll. Tizenhat oltára van. A főoltár nevezetes szoboralakjairól és ama domborműről, mely Krisztus szenvedéseit ábrázolja. A szentélyben ép oly kicsiny, mint gazdagon diszitett kápolna van, ennek ajtaja felett áll Sz.-Mihály szobra, melyet *Usca* Jeromos mesteri keze alkotott.

A zörgető.

Spanyolország az érdekes romok hazája. Olaszországban a renaissance nagy alkotásai még többnyire épen és régi fényükben állanak. Spanyolországban ellenben ugy a mór-styl, mint az ujabb izlés, valamint a kettő vegyületeinek alkotásai közül számos remekmü nem egyéb düledező romnál.

A Mossen-Sorell palota ily érdekes és remek rom Valenciában.

A valenciai szépmüvészetek iskolájának igazgatója, *Asenjo* pompás részletrajzokban ismerteti e romokat. A fennebbi részlet, melyet *Asenjo* egyik legelső spanyol képes lapban tett közzé, a zörgetőt vagy jeladót tünteti föl a palota kapuján.

„A kivándorló.“

Bruck Lajos hazánkfiának a párisi Salon ez évi kiállitásán feltünést keltett képét mutatjuk be. Kellemes hatásu életkép, s a franczia lapok sok dicséretest mondtak róla és festőjéről.

Bruck tehetsége és jó izlése a bécsi világtárlat magyar osztályának egyik életképe által gerjesztett szélesb körü figyelmet. Konyhában foglalkozó bájos fiatal leányt tüntetett föl a csinos, eleven festmény, melynek mását annak idejében szintén közöltük. Bruck, ki eleinte naturalisztikus modorban több kis tájképet is festett, később külföldön folytatta tanulmányait, melyeket nem mindjárt akkor kezdett meg, mikor hajlamai jelentkeztek, minthogy viszonyai a kereskedői foglalatosságokhoz csatolták. Párisban szerencsésen sikerült mindjárt első föllépése, s a „Jó tanácsok“ föliratu képe (egy anya oktatja leányát, ki a városba szolgálatra készül) élénk érdeklődésü tárgya volt a Salonnak, ugyszintén később „Az elhagyatott“. Ezeket is bemutatta lapunk.

A fiatal művész másfél év óta Munkácsy tanitványa, s a Salon kiállitásain már jó neve van, és mi kiváló művészeink közé sorozhatjuk. „A kivándorló“, melyet ma az „Illustration“ cz. előkelő párisi lap után közlünk, vonzó tárgyu és mély bensőséggel festett életkép.

Hajófödélzeten, mindenféle uti csomagok között áll egy kis parasztleányka. Szülői talán a csomagok elhelyezésével vagy bucsuzással foglalkoznak, őt ott hagyták őrizni a holmit. Egyik karján nagy csomag ruhanemü, másik kezében esernyő, mely nagyobb nálánál s az egész képnek igen kedélyes jelleget kölcsönöz. Hogy jobb kedve legyen a várakozáshoz, egy nagy narancsot is kapott, melyet szorongva fog ujjai közé, de nem harap belé. Nem mintha megtiltották volna. Az édes élvezetnél sokkal gyönyörködtetőbb látvány foglalja el: a csomagok felhordása az óriás hajóra, a különös alaku matrózok, az óriás vastag kötelek s rudak tömege. Kis szive még nem érzi, hogy hazáját hagyja el, nem retten vissza a nagy ut fáradalmaitól, melyeket nem ismer, hanem csak bámul s néz maga körül. Valóban tévesztett dolog lett volna világfájdalmat tükröztetni vissza a kivándorló leányka arczán, ily felfogásban — mint genrekép — valóban kitünő s megragadó.

A „Jó tanácsok“ és „Elhagyottak“ czimü képek után, melyekben realisztikus fölfogás mellett oly sok költői vonás s határozott öntudatos müvészi alkotás mutatkozik, a festő ez ujabb műve izmosodást mutat. Realisztikus alakitása sokaknak föltünhetik, de tagadhatatlan, hogy nincs az egészben egyetlen vonás sem, mely az összhangot zavarná, mely, habár csak egy pillanatra, elvonná figyelmünket a főtárgytól. A kereskedői pályára szánt pápai ifju, ki évek hosz-

szu során át oly sok nehézségekkel s nélkülözéssel küzdött, hogy magát művészszé képezze ki, ma büszkén elmondhatja magáról, hogy kész művész s hivatva van oly műveket is alkotni, melyek nevét messze elviszik.

Mint érdekes s jellemző vonást emeljük ki, hogy a „Salon"-ban kiállitott festményein a művész neve mindig magyarosan van oda irva: „*Bruck Lajos*". A franczia lapok is mr. Bruck Lajosnak nevezik. Meg lehet ezt is emliteni, mert hisz itthon élő jelentékeny s ephemer használatra dolgozó jelentéktelen zenészeink Budapesten kiadott műveiket is idétlen divatból franczia czimmel látják el.

A journalismus hőskorából.

Neményi Ambrus „Kortörténelmi rajzok" czimü müvéből.

(Vége.)

Lord Bute eleinte III. György kormányának élén állott. Hogy tehetségével vagy ékesszólásával a parliamenten uralkodjék, arra a kegyencz nem is gondolhatott; s igy azután a legundokabb parliamenti korrupczió rendszerét tette uralkodóvá; oly rendszert, mely egy darabig csak megállott, — a mig ugyanis ki nem tünt, hogy daczára minden vesztegetésnek, pártfogolásnak és fenyegetőzésnek, daczára cselnek és erőszaknak, az angol nép büszke szelleme és a szabadság iránt való szeretete ki nem irtható, sőt el sem nyomható.

Kiválóan Lord Bute ellen volt irányozva a Wilkes szerkesztette kis lapocska, a „*North Briton*". Ámde Lord Bute, akár könnyelműségből, akár igazi kiméletességből, sohasem fogta üldözőbe azt a lapot, mely különösen az ő személye ellen fordult. Csak midőn Lord Granville követte Buteot a miniszterségben, foglaltatott le Wilkes lapjának 45-ik száma. A „North Briton"-nak e 45-dik száma sem ártatlanabb sem gonoszabb nem volt a többi 44 számnál, a mely megelőzte. Ha szépen csöndesen megjelenni engedik a lapocskát, valószinüleg alig vette volna észre valaki. De bizonyos pillanatokban a közvélemény szenvedélyesen hajhász valami tárgyat, melyet saját rosszkedvének jelképévé tehessen — legyen bár ez a tárgy irat vagy személy. Ha ily időben valamely kormánynak eszébe jutna kereken megtiltani, hogy senki se merészeljen éjfélkor, holdvilágon a háztetőkön sétálgatni, kétségtelen, hogy a nagy városok összes politikai férfiai és hölgyei nyomban holdkórosakká lennének. Az okos kormány ily esetekben békén hagyja az embereket és mindenekfölött őrizkedik attól, hogy maga teremtse elő azt a tárgyat, melyet a sokaság keresve-keres.

Nem volt ilyen okos III. Györgynek a minisztere!

Alig hogy le volt foglalva a 45-ik szám, midőn már egész Anglia áhitozott e szám után. A „45"-ös szám egyszerre csak közértelmű kifejezésévé lőn a megbotránykozásnak; elneveztek portékát, lovat, ételt, tubákot, minden elképzelhető dolgot „negyvenötös"-nek; a hova csak nézett az ember, ilyen vagy olyan formában mindenütt megtalálhatta a végzetes „45"-öt. A képviselőház elhatározta, hogy a 45. szám a bakó által nyilvánosan megégetendő; a tömeg elkergette a bakót és diadalmasan meghordozta a lapot London minden utczáján. London város *City*je egyhangulag Wilkes és joga mellett nyilatkozott. A felsőház egyik tagja, Lord *Sandwich*, a király „jó" ügye iránt való buzgóságában ellopatott Wilkes lakásáról egy ily czimű röpiratot: „*A nőkről*", melyet Wilkes csupán 13 példányban nyomatott ki és osztatott szét legbensőbb barátjai között. Komikus látvány volt, hogy mint denuncziálta Lord Sandwich, ki maga egyiek volt kora legkicsapongóbbjainak, Wilkes röpiratát a lordok előtt, mint erkölcstelent és a közerkölcsiségre nézve veszélyest. Wilkes pellengérre itéltetett; de a tömeg megszabaditotta és ujjongva vitte vissza a városba. Egy „barátja a királynak", Martin képviselő, végre párbajra hivta Wilkest; ez elfogadta a kihivást és veszélyesen megsebesült, — de alig hogy fölépült, ismét elfoglalta ellenzéki állását a kormánynyal szemben.

Az 1768-iki választáskor Middlessex egyhanguan beválasztotta Wilkest a parliamentbe. Egész London megünnepelte diadalát; de az alsóház kijelentette, hogy Wilkes nem méltó az ő körében ülni, és kizárta. Middlesex polgárai — szemben képviselőjök emez elitéltetésével — másodszor is egyhangulag megválasztották őt képviselőnek, s midőn az alsóház ezt a választást is megsemmisitette, harmadszor is megválasztották, s ismét egyhangulag. Ekkor a parliament nyilt erőszakhoz folyamodott; uj választást hirdetteks előre megválasztottnak jelentették ki Wilkes ellenfelét, ha csak *egy* szavazatot kapna is. Igy jutott be a parliamentbe Lutrel ezredes mint Middlessex képviselője. Ámde ezzel a háboru még nem volt elintézve. Ez az egyszerü angol ujságiró, kinek nem is volt valami rendkivüli *tehetsége*, csak rendkivüli *akarata*, föltette magában, hogy megküzd egy mindenható és nyakas királylyal, egy lelkiismeretlen, de a hatalom minden eszközével felruházott kabinettel és a parliament mindkét házával, és le is győzi őket. És megtartotta a mit föltett magában. London városa először is megválasztotta Wilkest *aldermann*nak; az az ember, kit a Westminsterből kizártak, diadalmasan vonult be a Mansion-Houseba. Wilkes elhatározta, hogy hivatalos tekintélyét és népszerü hatalmát is fölhasználja az angol sajtó szabadságának biztositására és öregbitésére. Hirlapirói példája utánzókra talált; számos nyomda-tulajdonos vetemedett arra a merészségre, hogy kiadta a parliament tárgyalásait. A parliament sorompója elé idézte mind ezeket a kiadókat, s azoknak, a kik megjelentek, térden állva kellett a gyülekezetet megkövetniök. Csakhogy nem jelent meg valamennyi. Három nyomdász kijelentette, hogy az angol alkotmány nem ád a parliamentnek birói hatalmat; ők tehát el vannak határozva meg nem hajolni. Az alsóház ujabb hibát követett el: elrendelte, hogy minden angol alattvaló köteles e három engedetlent elfogni, a hol csak megkaphatja; sőt jutalmat is tüzött ki elfogatásukra.

Ez volt az a pillanat, a melyre Wilkes várt. Wheble, a három bünös nyomdász egyike, összebeszélt egyik munkásával, Carpenter nevüvel. Carpenter ez összebeszélés értelmében elfogta gazdáját és az alderman elé vitte — az alderman neve Wilkes volt. Midőn a munkás az igért jutalmat követelte, Wilkes kijelenté, hogy Wheble szabad, és hogy az ellen, ki őt törvénytelenül elfogta, pör fog indittatni. Másnap a Lord-Mayor birói széke előtt ismétlődött ugyanez a komédia a másik nyomdász és legénye részéről, s igy folyt a harcz London városa és a parliament, vagy helyesebben: a journalismus és az államhatalom között évekig — mignem az államhatalom csúf kudarczot vallott. Hogy mind eme gyermekes torzsalkodást megérthessük, szemünk előtt kell tartani, hogy III. György alatt a parliament nagyobbára kurta-nemesekből, nemes parasztokból állott, kiknek épen korlátoltsága és törleszkedése volt az, a mi őket a királynak ajánlá. A király ugyanis ellenségeskedésben élt nem csupán a polgársággal és a sajtóval, hanem az egész értelmiséggel és Anglia hatalmas ősi nemességével is.

E hosszu harczban, melynek egyes részletei sokkal kicsinyesebbek és sokkal számosabbak, semhogy egy rövid rajz keretébe férhetnének, mindenekfölött egy nagy, impozáns jelenség ragadja meg szükségkép annak figyelmét, ki e korszakot tanulmányozza: a törvényesség szelleme, melyet a kormány, mikor legfájóbban sértik, ritkán, — és az ellenzék, mikor legmélyebben el van keseredve, sohasem tagad meg. Abban az időben, midőn a londoni nép elkeseredése a tetőpontra hágott, a parliament a csökönyös Lord-Mayort és aldermanját börtönbüntetésre itéli. A két városi méltóság rögtön elmegy a börtönbe. A nép értesül a dologról és a két férfit diadallal viszi vissza a városházára; másnap reggel, oly órában, midőn még minden utcza üres, a két tisztviselő visszamegy a börtönbe.

Eközben Wilkes népszerűsége napról-napra növekedik. A kormány minden eszelősségét érdemül számitják be *neki*. „Wilkes" többé nem puszta nevet, hanem fogalmat jelent: az ellenzék fogalmát ama kormányzat ellen, mely elvesztette Amerikát s elkobozni iparkodott az angol nép minden szabadságát, a miként elkobozta volt Wilkes ujságlapját.

Wilkes népszerűsége annyira áthatotta a nép legszélesebb rétegeit is, hogy még a gyermekek is, a magok módja szerint, Wilkessel mulattak és őt játékaik közben lelkesen éltették. Egyszer III. György fölkereste kis fiát, a walesi herczeget, midőn ez épen egy pajtásával játszadozott. A kis királyfi, hogy felséges atyját amugy igazán megörvendeztesse, elibe kiáltá:

— *Éljen Wilkes meg a 45-ödik szám! Ugy-e bár papa!*

1774-ben Wilkes London Lord-Mayorjévé választatott, és kevéssel ezután Middlessex ismét — ötödizben felküldte őt a parliamentbe. *Ezuttal* egyetlen hang sem emelkedett ellene, midőn ülését a parliamentben elfoglalta. Tiz évig tartott ellene a harcz; a parliament kiutasitotta volt; a király üldözte; Martin képviselő meg akarta gyilkolni; a biróságok elitélték; szenvedett elkobzást, börtönt, pellengért: s ime most ismét bejött a képviselők házába, mint London Lord-Mayorje, s kiséretében volt tiz-tizenkét ember, kiket pusztán azért választottak meg, mert ő ajánlotta őket a választóknak.

Midőn a győzelmes Wilkes, London képviselő-testületének élén, tisztelegni ment a királyhoz, III. György nem tagadhatta meg, hogy el ne fogadja s ne beszéljen vele. Miután Wilkes kiséretével együtt eltávozott, a király kénytelen volt megvallani, hogy soha sem látott ilyen jónevelésü Lord-Mayort!

Midőn az uj Lord-Mayor első diszlakomáját adta, az asztalról — mint a krónikairó hiven följegyzi — száműzve volt mindenféle franczia bor, a mivel Wilkes meg akarta mutatni, hogy méltatlanul fogják reá hogy ő inkább franczia, mint angol, mert szeretett francziául beszélni, sőt franczia verseket is irogatott. Asztal fölött Wilkes beszédet tartott, melyben a „*mérsékelt monarkhia*" mellett nyilatkozott, amint hogy soha, sem ellenzéki korában, sem hatalma idejében, nem ragadtatta magát szélsőségekre. Ha Wilkes közönséges pamfletista lett volna, vagy demagog, ha Rochefort-fajta ember lett volna: ugy működése folyamában tulkapásai által bizonynyal kompromittálta volna mind ama vivmányait a szabadságnak, melyeket szivós akarata és találékony elméje létrehozott. Hogy ezt nem tette: ez dicsősége a történetiró szemében; a tömeg szemeiben néha „*árulás*" volt.

Wilkes, mondák amaz egykori hivei, kiket maga is gunyosan „Wilkisták"-nak nevezett, — Wilkes megtért a királyhoz. A való az volt, hogy a király tért meg Wilkeshez. Mind az, a mit Wilkes követelt: a választói jog kiszélesbitése, a választások szabadsága, a hivallások szabadsága, a parliament ellenőrzése, s mindenek fölött, a mi legközelebbről érdekelte s a mi legfontosabbul tünt föl neki: a *sajtó szabadsága* — mindez ki volt víva és biztositva. Ezzel egy lelkiismeretes embernek meg kellett elégednie. Hogy Wilkes az átalános erkölcsi romlottság idejében nem élt apostoli életet, az igaz, ámde ellenségeinek és mindenek között legelül a miniszternek és a királynak, a kik ellen küzdött, még sokkal kevesebb igényök lehetett a puritán czimre; hiszen ama kornak még angol *püspökeiről* is számos oly erkölcstelenséget beszélnek, a minőket Wilkesre legrosszakaratubb életirói sem mertek rákölteni.

Azonban ez bármiként legyen is, Wilkes *személyisége* ránk nézve közönbös vagy legalább csekély jelentőségü; lényegesek csupán: a szolgálatok, melyeket tett, az eszme, a melyen csüggött, és a következtetés, mely éltének szemléléséből önkényt folyik. E következtetés arra oktatja a kormányokat és a kormányzottakat, hogy bizonyos viszonyok közt *valamennyi* politikai intézményt kivétel nélkül meg lehet változtatni vagy el lehet törölni, sőt meg is *kell* változtatni vagy eltörölni; hogy azonban soha olyan kormánynak jó vége nem volt, a melynek letéteményesei kezet emeltek a leghatalmasabb és legpótolhatatlanabb tényező ellen, mely a modern demokratikus társadalomban létezik: *a sajtó szabadsága ellen.*

Szól pedig ez a történet a multról a jelennek.

A nemzeti tornaegylet disztornázása.

Deczember 7-én.

A nemzeti tornaegylet f. hó 7-ikén tartotta diszelőadását.

Ez a derék intézet, bár 20 éves fennállása alatt folyton kerülte a feltünést, a közönségre nem maradt hatás nélkül. Az érdeklődés irányában évről évre fokozódik, a bemutatott produkciók nyernek szépségben és elegánciában, s a közönség kezdi észrevenni, hogy a disztornázásra el lehet menni nemcsak azért, mert az érde-

BRUCK LAJOS: MOSÓNŐK.

Debrecen szabad királyi város volt az első városaink közül, mely a Társulat alapító tagjainak sorába lépett. Az erről szóló tanácsi határozatot, amely 1861. június 1-én kelt, levéltárunk 12—1861. szám alatt őrzi.

A Társulat ez adminisztratív szervezési munkálatokon kívül már az 1861. évben számos esetben adta tanujelét a magyar művészi kultúra felkarolását célzó törekvéseinek.

Levéltárunk 4—1861. szám alatt őriz egy felirat-másolatot, melyben a Társulat a magyar országgyűlés képviselőházának az ideiglenes országház tárgyában kiküldött bizottmányához fordul és kéri hozzájárulását ahhoz, hogy a még 1843/44-iki országgyűlés által *a Pozsonyból Pestre áthelyezendő országházra vonatkozólag hirdetett építészeti pályázatra beérkezett bel- és és külföldi tervek kiállíttassanak,* «hogy ily módon, valamint a társulatnak úgy az egész közönségnek alkalom nyujtassék e műveket látni és tanulmányozni, meg lévén győződve, hogy hasonló, hazánkban igen ritka kiállítás a legjobb hatással leend a művészi ízlés további fejlesztésére».

nagy Mauve állatképét. És így sorjában a legelőkelőbbek, fölbuzdulva a királyné jó példá-

lélekből fakadó előadás
mesterek eme hatalmas g

Bruck Lajos: Tátravidéki paraszt.

Vas. Ujs. 1908. 94. l. (Kép)

Megfizetnek az első napsugárnak.

Balázs Béla.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Most már mindent tudott Görgey. Biztos tehát, hogy Presztonné valami titkot tud s ez nem lehet más, mint a gyermekcsere. Mi is lehetne egyéb e becsületes, nyilt emberek életében, a mit a hű cselédnek takargatni kell, mert talán ő maga is ludas benne?

Elborúlt előtte a jövő és sajnálta már, hogy világosság támadt. Hiszen az igaz, kínozta a homály is, de mégis jó volt. Inkább hagyta volna úgy örökké. Legalább hihetné, hogy van valakije. Most egyszerre üres lett a világ. Hát számoljunk le vele. Igyuk ki a keserű poharat fenékig. Hiszen a bánatban is lehet tobzódni.

Hivatta Veronát s keményen nézett a szeme közé.

— Presztonné! Maga egy titkot tud és azt most nekem rögtön elmondja, parancsolom.

— Semmit se tudok, — felelte az asszony eltökélten.

Az alispán az újjaival fenyegette meg.

— Vigyázzon, szerencsétlen asszony. Én azt is tudom, hogy mi az, a mit tud.

— Ha tudja a tekintetes úr, minek kérdezi?

— Magától akarom hallani.

Az asszony a nyakán levő olvasót morzsolgatta a remegő újjaival, de a szava nem árúlt el félelmet.

— Én semmit se tudok, de ha tudnék is, inkább a nyelvemet vágatnám ki, hogysem valami roszat mondjak a gazdáimról. Ültessen a tekintetes úr akár kalodába, akár üttesse el a fejemet pallossal, de én semmit se mondhatok.

Bruck Lajos

179. Bruck Lajos: Rőzselláng körül.

198. Pap Henrik: Almaszüret.

Mühlbeck Károly festménye.

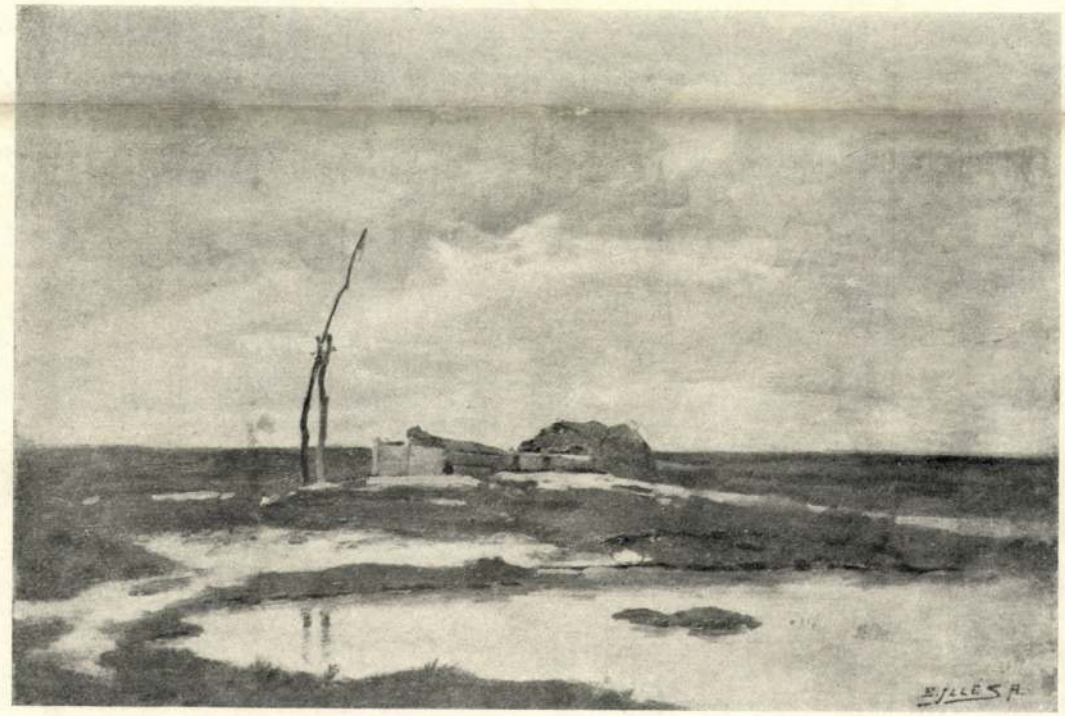

Edvi Illés Aladár festménye.

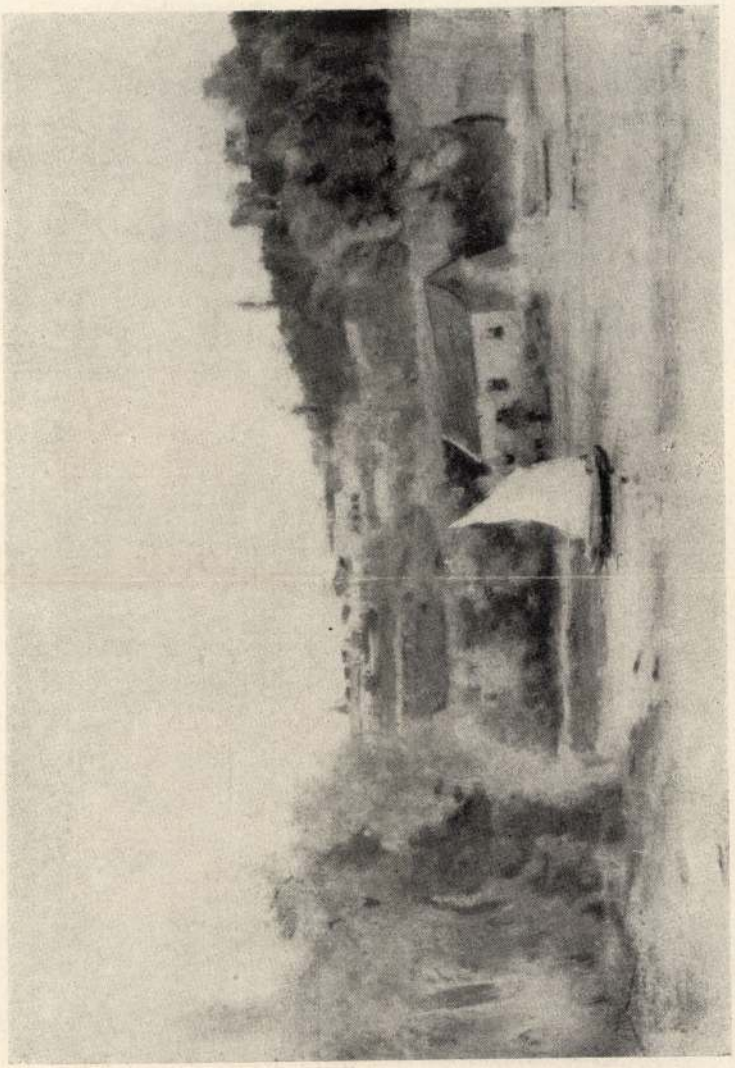

Bruck Lajos festménye.

Lázár Wolfner gyűjt –

lépi át ezt a határvonalat. Különben a szerepe is a legjobb a komikus szerepek között s ezért a Fo Hopért ugyancsak törni fogják magukat a magyar komikusok.

Kiváló művész és énekes Mr. Hayden Coffin is, a ki a szerelmes tisztet játsza. London egyik beczézett kedvencze, a kinek olyan gyönyörű palotája van, hogy csudájára jár minden ember s milliomos létére ott komédiázik minden nap a Daly-szinház deszkáin. Hóditóan szép megjelenésű, klaszszikus arczú, beszédes szemű fiatal ember, nem nagy, de lágy, behizelgő bariton hanggal s nagyon értelmes, nagyon kedves játékkal. A kicsi hangjával megvesztegető szépen tud énekelni s az énekét elôkelő, disztingvált, finom játékkal kisérni. Általában urak dolgában sokkal szerencsésebb és irigylendőbb az angol szinpad, mint művésznők dolgában.

Szegeden.

Nagy idő óta nem voltam e tájon,
Hol sirhalmod van, én egyetlenem!
Hol bölcsőd ringott, hol a legszebb álom
Hajnalodott valóvá, szerelem.

Itt élt az a két pajzánkodó gyermek,
Milyen még kettő össze nem kerül;
Egymás előtt, egymásnak növekedtek,
Tudásig sejtve: frigyük egyesül.

Nem is beszéltek róla; mint a dajka
Keresztelő után ha megjelen
A csecsemővel, s anyacsókra tartja:
Úgy vitte egymáshoz a szerelem.

Felhőkbe' játszó, földöntúli lények!
Milyennek képzeltétek magatok'!
Csillagotok de hamar is kiégett!
Látjátok, igy van: rátaláltatok.

És ez itt nincs a földön megengedve,
Oda való, föl, mi tökéletes!
Őrjönghet rajta véred minden cseppje:
Embernek sorsa, a sors bűne ez.

— Ilonka, édes! jövök tifelétek...
Nincs ott a kis fej a függöny mögött,
Nem hallom én most futkározó lépted,
Pedig én most is neveddel jövök.

Hiába nézek le a kis lugasba,
Nem bújtál most el, hogy keresselek,
Bolyonghatok az utczán egymagamba',
Nem, mint egykor, hogy lássanak veled.

Itt a kis kert... A madarak elültek,
Nem látja senki hogy most mit teszek;
Hajlitgatom drótból az »I« betűket,
S kötök rájuk cseresznye-szemeket.

Reggel az első madár-csicsergésre
A szép Marsal-nieleket lelopom,
Uzsonnatájon, nem is veszi észre,
Mint termett ott a kicsi asztalon.

Az a kis utcza... Akkor észre nem vett,
Mert a »beszélők« mentek épp vele,
A »Rám sem nézett...« dalom született meg,
Az ő titokban dudolt éneke.

Beszél hozzám a tiszaparti sétány,
A lombos fák a paloták előtt;
A kertes udvar oly zilálltan néz rám!
Mind kérdezik, hogy hová tettem őt?

Hát merre nézzek, a hol föl nem pattan
Tekintetemre egy titkos lakat?
Itt, a mennyi eltöltött pillanat van:
A gyötrelemből annyi pillanat.

Az én lelkemre, édes szép emlékek!
Mért nem simultok csókolón oda?
Mért megcsúfitva áll elém az élet,
Hogy milyen csaló, kegyetlen, ostoba?!

Mért viszik a kárhozatra itéltnek,
Mért is viszik a drága kincseket?!...
S viszhangozik a siralomház: élet!
Adjátok vissza az én éltemet!

Pap Zoltán.

előrelátóan, olyan diszkrétül, annyi művészettel vannak felöltözve, hogy még a hires Heintze is orczapirulás nélkül nézheti végig a produkcziójukat. Nincs egy mozdulatuk, egy tánczlépésük, a mely ellen az erkölcstan legszürkébb professzora is kifogást tehetne. S ilyen a beszédjök, az énekök is; a sikamlósabb, veszedelmesebb részeken, a melyek nálunk rendszerint már a fordító kezéből is élesebben kiszinezve kerülnek ki, átsuhannak észrevétlenül, finoman. Nem mint mi, a kik onnan is kibányászszuk a kétértelműségeket, a hol nincsenek, gondosan tálczára állitjuk őket s szépen körözve, mártással jól nyakon öntve nyujtjuk a közönségnek. Persze, hogy ettől a fűszeres ételtől előbb-utóbb megromlik a legjobb gyomor is. Annyi bizonyos, hogy minden londoni szinpad valóságos szépségkiállitás, termetben és arczban egyaránt pazar gazdagságú kincsesháza a bájaknak, csakhogy a hölgyek ezekkel a bájakkal fukarul bánnak, gazdálkodva, nem dicsekedve, a legrosszabb esetben is csupán sejtetve a rejtetteket.

KÉZMESTERSÉG. *Bruck Lajos.*

A mi az urakat illeti, azok egytől-egyig pompás szinészek, különösen a komikusaik excellensek. A San Toyban négy elsőrendű komikus szerep van s mind a négyre olyan kedves, olyan ötletes, olyan mély humorú és pajzán kedélyű szinész akad, hogy az ember a jóízű nevetésből ki nem fogyhat. Mr. Fred Kaye, a ki a kinai angol konzult játsza, egy őszfürtű, jókedélyű bonvivant, továbbá Mr. Coop, Mr. Barrington mindannyian kedélyes, jóízű, invenczióz us a mellett diszkrét komikusok a kik mindig megállanak a kellő határokon és soha nem lépik át a jó ízlés mértékvonalát. De a legkiválóbb közöttük a kitünő Mr. Scott Russel. Látszólag fiatal ember, de egyike London legkiválóbb művészeinek. Egy kinai tanulót játszik s annyi bájjal, annyi mókával, annyi kaczagtató ötlettel fűszerezi ezt az alakitását, a mennyiből más komikus esztendőkig meg tudna élni. Kifogyhatatlan az invencziója, az arczjátéka valóságos beszédes könyv, olyan mozgékony, mint a higany, ugrál, tánczol, a bolondságai megkaczagtatnák Schopenhauert s a mellett sohasem válik bohóczczá, soha nem feledkezik meg arról, hogy szinpadon és nem a czirkusz porondján van, mindig a jó ízlés szélső határain mozog, de annyira öntudatos művész, hogy sohasem

Bruck Lajos

XXIX

Ernst Múzeum aukciói.
38. n. Bpest 1928.

58 Az ablaknál, olaj.

Bruck Lajos

IV.

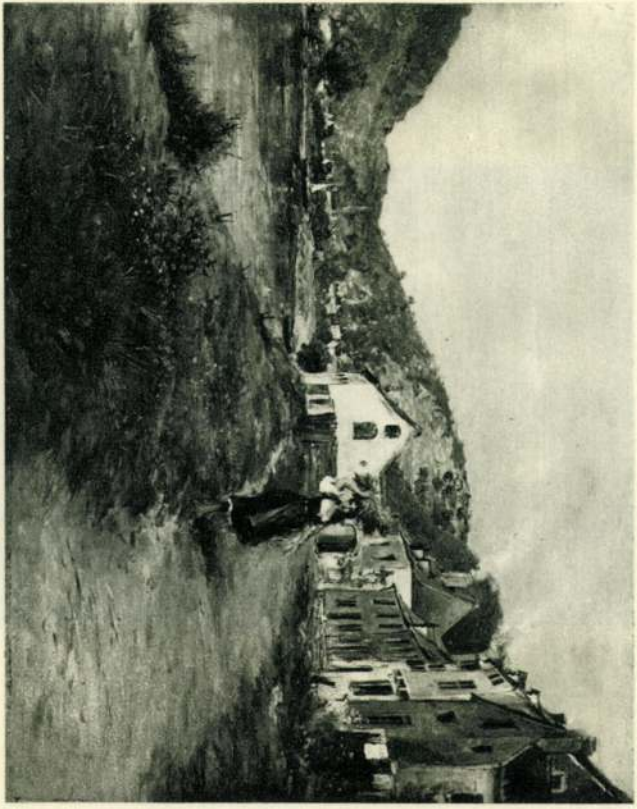

64. BRUCK LAJOS: Hegyvidék.

Árverési Közlöny 1937.

V 4. sk. 17

Bruck Lajos

XXVIII

118.

Ernst Muzeum aukcioi XXIII

Bruck Lajos 91. Hadi Sanacs

XXIII.

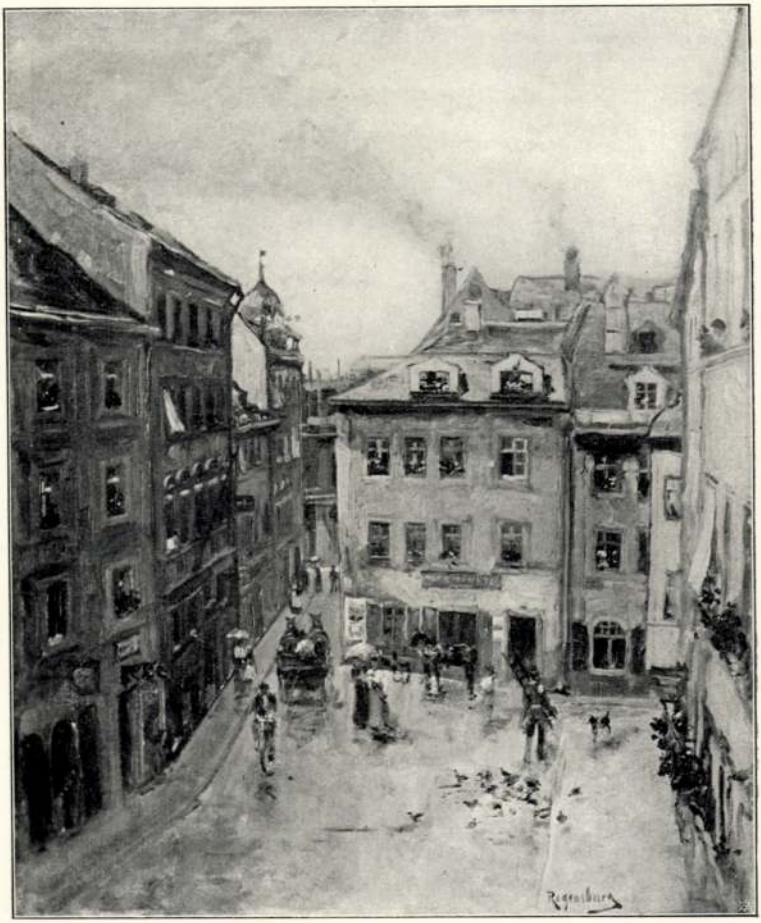

81. Bruck Lajos: Regensburgi részlet.

38. Bruck Lajos: Olvadó hó.

Bruck Lajos

XVII.

Brunck Lajos: Éva.

60

XVIII.

1838. Bruck Lajos.

1835. Böhm Pál.

Ernst Muzeum aukcioi 57.2.II r.

2094. *Szobonya Mihály.*

1837. *Bruck Lajos.*

35/a. *Bruck Lajos:* Mulató huszárok.

749.

376. Bruck Lajos: Kutatás az irattárban.

115. Herrer C.: Siesta.

Két halott

Sullivan Artur és Wilde Oszkár

London, 1900 december

Két nagy halottja van az angol művészvilágnak . . . Az egyik Sir Arthur Sullivan, azoknak a bolondos, víg melódiáknak a szerzője, melyeket az egész föld kerekségén ismernek.

Háromszor láttam életemben. Kétszer beszéltem vele. Basil Hood kapitánynyal látogattam meg először, a Rose of Persia librettistájával. Egy pár dalt játszott el nekünk. Beszéltünk a magyar zenéről. Megmérhetetlen kincsnek mondta, de amelylyel nem tudunk élni. Láttam, hallottam dirigálni legutolsó darabja premiérjén. A nyáron a Viktoria körül találkoztunk. Nagyon sápadt volt és szomoru, meghalt legkedvesebb barátja és nagy patrónusa, a szász-kóburg herceg. Betértem hozzá meghallgatni Rekviemét. Akkor kezdte el. Kész lett ép a saját temetésére . . .

Annak a hangjainál temették el a pajkos múzsa nagy mesterét, ezer és ezer ember kisérte, egy babérerdőt arattak le neki, — és most ott pihen a St. Paulus márványivei alatt . . .

A Rue St. Rocheban, a saroktemplomból temették a másikat . . . Négy-öt jóbarátja, igazi jóbarátja volt csak ott . . . És semmi virág a koporsóján.

Tíz év előtt ő volt a londoni irodalmi és társadalmi élet központja. Ezrivel voltak barátai, ünnepelték mindenfelé, az udvar lépten-nyomon kitüntette, könyveit elkapkodták, darabjai hallatlan sikereket értek. Oxford, Cambridge tiszteletbeli professzorá avatta s aranynyal fizették az előadásait . . .

Tíz esztendő előtt. Vagy tán csak nyolc esztendeje?

*

Kilencvennyolcban volt, egy ködös februári reggelen, hogy a nagy Sarahval találkoztam a Park Monceau-ban. Hitt, menjek el hozzá estére, egy érdekes emberrel fogok találkozni.

Monsieur Gardinier szép ember volt. És nagyon érdekes. Fekete öltözetben s azután is mindig úgy láttam. Nagyon szomoru volt. Saraht kapacitálta, hogy játsza el Hamletet, kapacitálta és tanitotta. Volt is eredménye.

Együtt mentünk el az ebédről. Bámultam azt a csodás szellemü embert, örökös bánata pedig mély részvéttel töltött el . . .

Csudaszép egy hotelban laktunk. A St. Romainban. Azután minden nap együtt voltunk. Úgy színház előtt mindig feljöttek a barátai. Legtöbbször Rostand, Piere Louys, Loti, Coppée, Rodin, Sarah, Bernhardt, Rejane. Bárhogy hívták is, soh'se ment a kapun kivül senkivel. Én is csak egyetlen egyszer jártam vele: Rachel sírjához vitt el.

Rejtélyes egyéniség volt. Francia nevének ellenére is tudtam, hogy nem francia. Irt, fél nap, fél éjjel dolgozott, de íróasztalán sohase láttam egy papirlapot. Nem tudhattam milyen nyelven ír.

Születésnapomra, négy nappal Londonba költözésem előtt, könyveket küldött nekem ajándékul s igy irt:

— Négy angol poétát küldök. Úgy tartom ennek a négynek volt szive. Heidrich, Reats, Sheely és . . . A negyediket mégsem küldöm. Hanem majd ha Britániában is úgy fogja falni a verseket, mint itt, úgy biztosan rá fog akadni, meg fogja érezni, hogy ez az a negyedik trubadur. Akkor azután gondoljon rám.

Mikor pedig útra készen elbúcsuztam tőle, visszakérte a fotografiáját.

Néhány hónap mulva ide jött Sarah Bernhardt. Akkor tudtam meg barátunk valódi nevét.

Azután sokat beszéltünk felőle. De mindig olyankor, ha valamelyik piktor studiójában, színész öltözőjében, iró könyvtárában csak egy-egy emberrel voltam. Hármasban már soha . . .

Mindenki nagy, meleg szeretettel emlegette.

Könyveit az antikváriusok húszszoros árban árulták. De azt soh'se lehetett a szekrények üvegei mögött látni. Akinek volt egy-egy, az kincs gyanánt őrizte . . .

Nekem csak a Salome van meg.

A híres piktor-asszonytól, Louise Yoplingtól kaptam tavaly karácsonyra. Mesés kötésben s ez a dedikációja:

— A negyedik nagyszívü poéta könyve.

Irving, Pinero, Alma-Tadema, Crane, Seymour Hicks, Harvey, Srampton, Ford, Wattz, mind-mind barátainak vallották magukat.

Tudnivaló, hogy Whistler milyen zárkozott életet él. Tíz év óta egyetlen egy embert, a kis Nicholsont ismerte csak meg. Műtermébe vagy a Buttertly kompániájába jutni lehetetlenség. Hiába volt a sok ajánlólevél, nemhogy el nem fogadott, de sohase is válaszolt. Elkeseredve meséltem ezt W. Rosettinek. Az elkérte a kártyám és ráírta, hogy én a Gardinier barátja vagyok, azt mondta: vigyem el azt magam s el ne menjek, míg választ nem ad.

Whistlerrel töltöttem az egész délutánt és azóta még soksok kedves napot.

Szegény jó öreg Yimi! eltemették legkedvesebb barátodat!

Gardinier pedig angol lapokba, angol színpadra dolgozott. Nem sejtették soha, hogy az a száz név, amely pompás cikkei alatt váltakozva megjelent, az ő nevét födi.

A Royal Theater nagysikerü premierjén, a Mr. and Mrs. Daventry-n mindenki bámulattal emlegette az iró Fred Harris nevét. Azelőtt sohase hallottak ilyen nevü emberről. Néhányan megérezték, hogy ez Gardinier műve és boldogok voltak a nagy dicsőséget látva . . .

Ma a színház bejáróján a fekete tábla nyiltan hirdeti: Zárva. A szerző meghalt.

*

A lapok röviden irnak. Irják: meghalt egy nagy iró. Egyebet semmit.

Ez szép és nemes. Halottról inkább semmit, mint rosszat. Az illusztrált lapok közül a legelőkelőbbek a képét is kiadták.

Ma délután egy atelierben jártam a Tite-streeten, épp abban az utcában lakott ő is. A piktor meg a felesége, akiket meglátogattam, jóbarátai. Szomoruak voltak ők is, mint mindenki, aki Gardiniert ismerte. Vagy tízen voltunk. Fájdalommal, szeretettel emlegettük. Egy kis irócska, aki őt nem látta, nem beszélt vele, mindnyájunkat sértve, könnyelmüen oda vetette:

— Ő mint ember rég meghalt, el is feledték . . .

Mikor hazajöttünk, ahogy az ő régi háza előtt megyünk, a kis Prydené megáll, kicsordul a könye és a földszinti ablak párkányára mutat . . .

A piros téglán három fehér szegfü villogott.

Igen ő meghalt. De akik ismerték, azok szerették. Akik szerették, el nem feledik . . .

*

Szegény Oscar Wilde, nyugodjál békében a rettenetes zaklatások után.

Sydney Carton

Ifjusági könyvek

Karácsony táján megelevenedik a könyvesboltok kirakata, akár csak nyár derekán a mező. Jönnek az aratók: a könyvvásárló közönség és viszik haza a termést, mely a hosszu nyáron és őszön át megért, sok színt, elevenséget és tápláló erőt szerzett a nap hevében. Ilyenkor van az íróember szüretje, sajnos, hogy még mindig nem elég gazdag szüret! A magyar olvasó közönséget már nem érheti az a szemrehányás, mi még egy vagy két évtized előtt annyira megillette, hogy legutolsó sorban gondol a könyvekre, de még mindig messzire vagyunk a külföldtől, ahol egy jól berendezett könyvtár, melyben különösen a hazai írók megvannak, legalább is olyan szükséglet, minő a jól berendezett pipatórium.

Érjük be egyelőre azzal ami megvan, a gazdag aratással, mert az csakugyan megvan és reméljük a jobb jövőtől, hogy a meglevő hasznos könyvek meghozzák majd nagyobb mértékben a könyvolvasó és könyvvásárló kedvet is. Mikszáthnak az az adomahőse, ki megtudta, hogy egy megjelent könyvben róla van szó és fűnélfánál, minden ismerősnél keresi a kötetet, de nem jut sehogysem eszébe, hogy azt potom pénzért meg is lehet venni, hála istennek, már mégis csak kivétel. A könyv már nem tilos gyümölcs nálunk, melyet csak akkor illik megvenni és elolvasni, ha elkobozták, ellenben akad akárhány olyan ember, ki anélkül is megveszi.

Különösen az ifjuságnak való könyvekben van bő termés. Nemcsak szalmára nézve, hanem minőség és magvasság dolgában is. Válogathat benne, kinek vásárló kedve van, nem úgy, mint tizenöt esztendővel ezelőtt.

Jól emlékszem még arra az időre, hisz még két évtized sem mult el azóta, hogy bementem a könyvesboltba és a fiam számára, ki szerencsésen túlesett a betüvetés első nehézségein, — az olvasást már egészen elsajátította, — olvasmányt kerestem. Elémbe tettek egy egész rakás díszes kötetet, de mindegyiken a szerző neve idegen volt.

— Magyar könyvet akarok vásárolni! — mondtam bizonyos nyomatékkal.

Gúnyosan mosolygott a könyvkereskedő és röviden azt válaszolta:

— Olyan nincs. A magyar író verset költ, de csak szerelmeset, néha regényt is ír, de annak nem akad kiadója, mert nincs keletje. Tudományos munkákat néha kiad az Akadémia, hanem abban sincs köszönet. Többnyire fordítás s el nem olvassa senki az egereken kivül, melyek az Akadémia palotájának padlásán tanyáznak.

Úgy, amint jöttem, el is mentem a könyvesboltból, mert csepp kedvem sem volt, hogy idegen szellemi olvasmánynyal vezessem be a fiamat a honi irodalom szeretetébe. Amint kedvetlenül és meglehetősen lesujtva bandukolok az akkor épülőfélben levő Sugár-úton végig, mely nem viselte még akkor a magyar érzésünknek sokkal inkább megfelelő Andrássy-út nevét, két egyetemi ismerősömmel találkozom, kik azt kérdezik tőlem, mi járatban vagyok?

Panaszra nyílt az ajkam és elmondtam mindent, mi szivemet terhelte. Ők rejtélyesen összemosolyogtak és az egyik azt mondta:

— Lesz minden. Magyar regény, magyar ifjusági könyv lesz bőven, csak egy kis türelem!

— Nem hiszek a csudákban! — jelentettem ki kételkedve.

. . . De ma már hiszek. Nem telt bele egy esztendő és a Singer és Wolfner-cég megnyitotta boltját. Azóta új korszak nyílt meg a magyar irodalomban, különösen pedig az ifjusági irodalomban.

A Műcsarnok téli tárlata — Hazafelé — Festette Bruck Lajos

Megtalálták a nyitját, a Sesame, mely az arab tündérmesékben minden kaput megnyit, náluk az olcsóság volt. Az első magyar kiadók ők, kik nem egy pár példányt akarnak elárusítani, hanem a könyvek nagy tömegét. S hogy ezt tehessék, olyan árt szabnak, mely mindenkinek hozzáférhetővé teszi a könyvet.

Megkezdték az Egyetemes Regénytárral. Hallatlan dolog volt addig hogy valaki teljes magyar regényt vehessen a legkiválóbb magyar és külföldi szerzők tolláról potom ötven krajcárért. Ezentul mindennapi dolog lett.

Aztán hozzáláttak az ifjusági irodalom megteremtéséhez. Mert éles szemük meglátta, hogy igenis van kedv a magyar írókban, talentum is bőségben, csak éleszteni kell a szikrát.

S nem telt bele öt esztendő, megindult a legmagyarabb gyermeklap, Az Én Ujságom, Pósa Lajos vezetése mellett és mikor 1890-ben följöttem vidékről, hogy fiamat ellássam szellemi táplálékkal, minden könyvesbolt kirakata tele volt új és minden ízében magyar ifjusági olvasmánynyal. Ez az egy gyermek-ujság volt a meleg napsugár, mely megtermékenyítette a magyar ifjusági irodalom parlagon heverő földjét.

Akadt egészen kicsinynek, serdülőnek, csaknem fölnőttnek. Duskálni lehetett benne, akár csak a váratlanul fölpattanó kincsesházban.

S amint multak az évek, egyre dúsabb lett az aratás. Gyüjteményes vállalatok is támadtak, minő a Filléres Könyvtár, mely egymaga egy teljes könyvtár már. S ugyanaz a cég, mely a Filléres Könyvtárt meghonosította, ma egy másik olcsó és jeles vállalkozással áll elő, melynek címe: Ifjusági könyvek.

Egyelőre négy kötetet bocsátott a könyvpiacra.

Sacristia di San-Marco c. kepe repr. ugancsen Kamba

Uj Idők 1900. VII. cif. 12. 7.

hirlapírói értelmében László Fülöp pápa-képe, amelyet azonban, bármint díjazták is Párisban, nem tartunk kiváló munkának. Nem messze tőle függ Rippl Rónai József egy gyászoló özvegy arcképe, ez amannál erősebb, jobban átérzett mű. Örüljünk azonban, hogy az arcképek ezen a tárlaton nem indulnak egy kaptafára, mint eddig sok éven át. Az arcot többnyire úgy födte a bőr, mintha készen kapható egyenruha volna. Most már itt is sokféle egyéniség tükrében látjuk felebarátaink képmásait, minő egészen más például Ziegler finoman stilizált asszonya, Márk szélesen odavetett képmásai, Boruth nagyerejü feje, Huszár Ilona szépen és szívvel átérzett arcképe. Csupa merőn más fölfogás, egészen eltérő szempontokból néznek ezek a művészek egy-egy emberi mikrokoszmoszra. Nagy eredmény, ha csak a közelmultra is visszagondolunk.

Maga a genrekép is levetette nyárspolgári gúnyáját, nincs többé adomaíze, nem kedveskedik és nem mond novellát, hanem az életvásár festői értékű jeleneteit keresi. Bihari csalamádégyűjtői, Szenes tereferéje, Kacziány szerelmi idillje, Pállya faluvégi képei, Benes, Csók, Glatz alföldi s nagybányai emberei és gyerekei semmit sem akarnak elbeszélni: festett dolgok, amelyek elsősorban festőiek s mutatják a színek, tónusok, formák változatos kaleidoszkópját. Ugyanígy lett a tájkép is bensőségesebbé: sem panorámák, sem vedúták nem beszélnek itt a földrajzi professzor hangján, mint egykoron. Példakép utalunk Magyar-Mannheimer széles és majdnem túlerős tájképére, Olgyay, Mihalik, Bosznay, Szlányi — egy egyivásu nemzedék erős és máris biztos előadásu munkáira, Kann Gyula, Horthy hangulatos képeire, Kúnfy, Poll, Háry, Katona, Tahi, Knopp bő gyűjteményeire, amelyek most jobbak, mint annak előtte s az egész vonalon gyors haladást mutatnak. A nagy látványosság képviselői Kriesch, aki millenáris művét állította ki (Egervár védelmét) és Eisenhut, a Kelet ismert festője. Kollégája, Tornai, ezúttal a fantasztikum felé vonzódott. Még csak Perlmutter nagyon szépen megfestett hollandi lányára, Hegedüs akt-tanulmányára, Paczka erős színü tolnai tipusaira utalunk, hogy kiegészítsük azt a futólagos képet, amelyet a magyar művészet fölfrissüléséről adtunk s még néhány szót szóljunk építészeinkről, akik egy kisebb gyűjteményt küldtek. Itt általánosságban elmondhatjuk, hogy örvendetesen siklanak ki a politekmikum sovány ölelő karjai közül, üdvösen feledik a műtörténeti stilusok formuláit s azon vannak, hogy eredeti építőművészetünk teremjen. Az itt kiállított tervek még csak azt a kivánságot keltik bennünk, hogy iparkodjanak lehetőleg távol maradni a legujabb bécsi mesterektől, egyetlen forma átkölcsönzésével se utánozzék őket, csak azt az elvet tartsák szem előtt, amely oly egyénivé tette a bécsi mestereket: az arkitektura függetlenségét a multtól. Mindössze ez az, amit a szorosan vett tektonikus tudnivalón kivül ajánlatos volna soha szem elől nem téveszteni.

Most már elérkezett az ideje annak, hogy ami építészetünk a maga lábára álljon. Láttuk a különböző arkitektorikus pályazatokon, hogy minő derekasan dolgoznak ma a szabadság felé építészeink, de sajnálattal nélkülözzük éppen ezeket a java pályamunkákat a kiállításokon. Pedig itt volna a legjobb alkalom arra, hogy a ritkán megbizható zsüri itéletét egy felsőbb fórum elé vigyék az építészek azzal, hogy itt kiállítják pályamunkáikat. Ezzel egyuttal meggazdagodnék a tárlat építeszeti anyaga, amely nem mutatja be mindig híven a magyar építőművészetet. Pedig látni akarnók ezt is: nevezetes szerep jut neki művészetünk, ízlésünk megmagyarosítása körül. Ezt a törekvést pedig mindenek felett ápolni szeretnők. Látjuk ennek sok nyomát ezen a tárlaton is s örvendünk azon, hogy immár festők, szobrászok, építészek vetélkedve törekszenek arra, hogy eredeti, artisztikus módon kifejezzék a magyar temperamentumot.

LYKA KÁROLY

Új könyvek

Hat kötet könyv fekszik itt előttem az íróasztalon; Gáspár Ferenc dr. nagy képes munkája: Negyvenezer mértföld vitorlával és gőzzel; Bársony István kétkötetes regénye: Az ingovány; Lampérth Géza históriás kis elbeszélései: Kurucok csillaga; és két kötet vers, Makai Emilé az egyik: Poétasors, a másik Szabolcska Mihályé: Szabad órák.

Ismertetnem, egyben tehát kritizálnom is kell e műveket: vagy ezer nyomtatott oldalt, legföljebb kétszáz sorban, öt teremtő lélek alkotását egy szuszra, legföljebb három óra alatt! . . .

Elképzelem, hány nap s hány éjszaka hordta lelkében egy-egy strófáját Szabolcska vagy Makai, míg a sóhajtás vagy a boldog érzés formát öltött és rímbe csendült; meddig kereste s aztán szerette, dédelgette, cirógatta, nevelte, lelkének, szívének és eszének, tapasztalásainak kincseivel mint ékesítette témáit Lampérth; hogy járta a természetet s keresett fészket embereinek és történetöknek Bársony István, az ingoványban, ott valahol, ahol a széki mocsár fekszik . . . És Gáspár! Aki negyvenezer mértföldet járt be Ázsia körül, Indiában, Gibraltáron, Ceylon szigetén, Shanghaiban, Nankingban, Koreában, Hongkongban, Pulo-Penangban, Dsiddahban, hogy amit látott, azt jól megnézve, meg is értve, magyar szívének és elméjének kristály prizmáin át, szivárványos szép keretben mutassa meg nékünk . . .

Hogy végezzek én mindezzel kétszáz sorban!?

Dicsérjem szépen font mondatokban? . . . Volt részem magamnak is benne, dicsértek ügyesen, barátságosan és úgy éreztem magam, mintha borravalót nyomtak volna a markomba, egy-egy aranyat, de borravalót, melyet, s ez a megalázó, nem kért az ember, de vissza sem adhat, el sem hajíthat, zsebre kell dugni. Mert ilyen megalázó borravaló csak az a dicséret, melyet nem okol meg, nem ér rá, nem akar vagy nem is tud megokolni kritikájában az a derék ember, akire rábízzák a napszámos munkát: nesze, itt a hátadra hat kötet, vigyed, siess, szaporán, kétszáz sorban referálj!

Kritizáljam? . . . Nincs elkedvetlenítőbb, mint a fölületes kritika. Hat könyvről kétszáz sorban a kritika csak fölületes lehet. És ezt jól látja az olvasóközönség is.

Beszéljünk nyiltan.

Szüksége van ennek az öt öntudatosan dolgozó, tartalmas, tolásra s vállveregetésre nem szoruló, már ismert nevü és elismert, már kész és jeles öt írónak holmi húsz-húszsoros dicséretre vagy afféle kurta lélegzetü kis kritikára?

Nincs szüksége!

Az ilyen dicséret nem lendít egyiknek a munkakedvén sem, hiuságuknak nem kell, vagy kevés. A kritikát pedig, az ilyen sommásat, jussuk van lenézni, visszautasítani, elhessenteni, mint az alkalmatlankodó legyet, mely papirosukra vagy pennájukra szállt.

Miért írom hát ezt a cikket?

Azért, hogy vegye meg, olvassa el könyvüket a közönség. Ez az, amire szükségük van nékik, az íróknak, erre van szüksége a magyar irodalomnak és szüksége van a magyar közönségnek és arra, hogy ne csak ujságot, regényt, novellát s mi egyebet csak ujságból olvasson, de könyvet is, sőt meg is vásárolja azt a könyvet, ne csak kölcsön kérje el.

Ezért írom ezt a cikket.

Már most nem kell kerülgetnem a kérdést, — önök tudják, mi a szándékom s természetesnek fogják találni, hogy ehhez mérten ajánlom a portékámat.

Egy kis mustrát mindenikből.

Az ő könyve fekszik legfölül a paksamétában, vegyük hát ezt elsőnek, Szabolcska Mihály költeményeit.

Olvashatják fiuk és lányok. Íme a jegyzéküK és tartalmuknak rövid kivonata.

Szélvész kisasszony, írta Tutsek Anna. Egy fiatal és szeleburdi leány élményei magyar fürdőhelyen. Csupa humor és színarany jókedv az egész. Ugyanabban a kötetben van A kastély titka című elbeszélés is, melynek drámaiabb és komolyabb a háttere, de azért azt is bearanyozza a derü rózsás fénye. A díszes kiállítású kötet ára csak 2 korona 40 fillér.

A búrok földjén című elbeszélés szerzője Gauss Vikor, ki belenyult a legutolsó politikai küzdelmekbe és leírja egy szabadságáért küzdő nép hatalmas harcát az erőszak ellen. A Jameson-féle betörés idején szerepel és két magyar fiu a hőse, ki a régi magyar tradicióról, hogy magyar vérnek kell folynia minden szabadságharcban, egy színes és érdekes mese keretében zeng a szívhez szóló éneket. Ennek a kötetnek is 2 korona 40 fillér az ára.

Délibábok című elbeszélésében Tábori Róbert bemutat három testvért, kik az élet különböző útjain keresik a boldogulást. A legidősebb az álomvilágban él, a mult emlékeinek csupán, a második aranyásónak megy el Ausztriáliába, a harmadik ellenben otthon harcol, dolgozik és mikor a másik kettő elfárad a délibáb kergetésében, ő az egyedüli, ki csendes megelégedéssel tekint vissza a lefolyt küzdelmekre.

A negyedik könyv csupa szeretet, finom és gyöngéd érzés, a gyermeki és anyai szeretet valóságos apotézise. Gaál Mózes írta és a címe: Szeretet. Ezt a két könyvet is a másik kettőnek árán kaphatja az olvasó.

Ötödik sorban említjük, de elsőnek is megérdemelte volna a legdiszesebb helyet Rákosi Viktor könyve: Hős fiúk. Ez nem a gyüjteményes vállalatba való, külön jelent meg, az 1848. év szabadságharcot mondja el remek előadásban és csodálatosan változatos mese keretében az ifjuságnak. Ára pompás kötésben és számos képpel díszesen hat korona.

Apró meséket, tündérköntösbe öltözött morált kinál Geguss Ida az ő Mesekönyvében. Finomra csiszolt apróságok, melyek olyan ragyogók, akár csak a gyermekek tekintete, mely fölvillan örömében, ha egy ilyen könyvet közvetít neki a szülői szeretet.

És fölsorolhatnánk még egy sereg könyvet a mult évben megjelentek vagy azok közül, melyeknek anyaga már készen áll a nyomásra, de beérjük ennyivel is annak kimutatására, hogy a magyar ifjusági irodalom nem egészen húsz év alatt megtette azt a fényes utat, melyre a külföldnek századokra volt szüksége. Az az út sok viszontagsággal és munkával volt teljes, de gyümölcse olyan, hogy sem az iró sem a kiadó, sem pedig a közönség nem sajnálja a vele járó fáradságot.

Magyar művészek a Műcsarnokban

Két halott emlékének juttatott díszes helyet a Műcsarnok. Az egyik Munkácsy Mihály, akinek két kisebb olajfestménye ismét emlékezetünkbe juttatja a mester izzó temperamentumát, bár egyéb munkái művészi minőségek dolgában messze túlszárnyalják e kettőt. Mégis örömest állunk meg ez igénytelenebb művek előtt is, amelyek egy egy szikrája a horizontunkon átsuhant nagy meteornak. A másik halott Köllő Miklós szobrász, tőle egész kollekciót kapunk, hátrahagyott műveit, amelyek a székely művész erős iparkodásáról s energiájáról tanuskodnak.

A szobrászok egyáltalán nem egy kellemes meglepetést szereztek. Itt is azt dicsérjük, amit dicsértünk a festőknel: nem ölik magukat csupán nagyméretü monumentális munkákba, amelyek révén kevésbbé hathatnak a közönségre, kevésbbé tehetik fogékonyná a plasztikai gyönyörüségek iránt. Szobrászatunk is bensőségesebbre változott. Kallós és Telcs kis szoborműveit már bemutattuk. Szólnunk kell most Margó Ede nagy márványreliefjéről, amely a haldokló Hannele vizióját mutatja be nagyon diszkréten, leheletesen. A vézna kis test szelid haláltusáját kiérezzük a nagy lepel alól is, erős rövidülésben domborodnak ki gyermekformái, ezek még egészen reálisak, holott a föléje hajló édesanya már átmegy a viziószerüségbe, az angyalok és a Megváltó képe azonban már tünékeny asztráltest. Ezek a fokozatok nehéz teknikai megoldásokat kivánnak, amelyeket biztosan elért a művész.

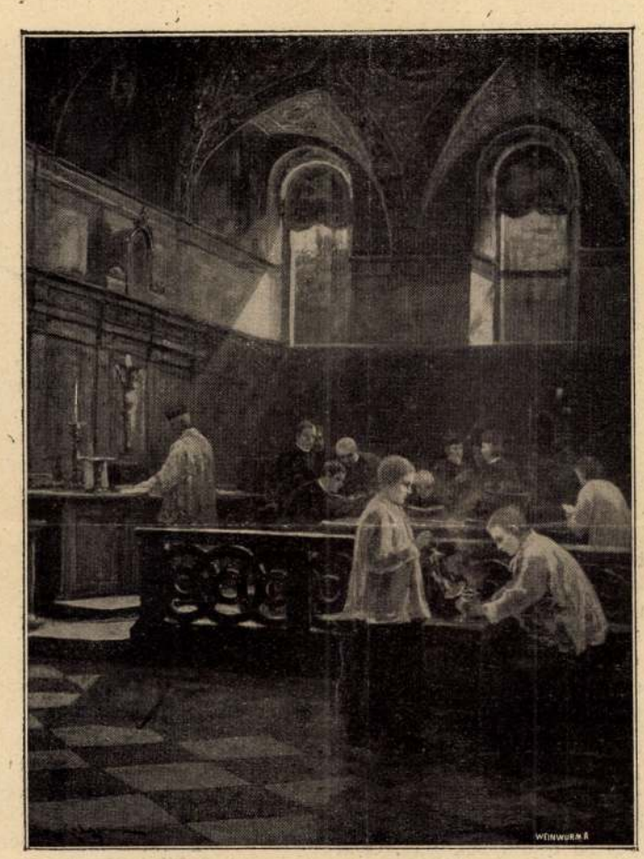

A Műcsarnok téli tárlata — Festette Bruck Lajos

Sacristia di San-Marco

A nagyobbméretü munkák közé való Holló Barnabás Bocskayja, egy a tíz szobor közül, nem könnyü föladattal való birkózás, amit megnehezít az éppen nem plasztikai régi ruha.

A legtöbb szobor kisebb méretü, alkalmat ad intimebb érzések előadására. Ilyenek Ligeti Miklós jól karakterizált képmásai, Kiss György alaposan átdolgozott öreg asszony-tanulmánya, Strobl elegáns leánybüsztéje s egy ifju hölgynek, Kalmár Elzának Kainz-arcképe s néhány plasztikai tárgya, amelyek sok szép munkat igérnek s máris föltünnek érdekes előadásukkal. Jó plaketteket állított ki Beck Ő. Fülöp, ennek a genrenek jóformán egyetlen magyar művelője.

Arról a benyomásról, amelylyel a festők ezen a kiállításon ránk hatottak, általánosságban már szóltunk és kiemeltük azokat a művészeket, akik a legfinomabb adományokkal leptek meg. De ez az üde lendület nagyon sok pályatársukon is megérzik, nagyobbára jó úton vannak, becsületes, őszinte munkákkal állítottak be. Az arckép ebben az évben nem a legjelentősebb, sok közte a családi használatra szánt szokványmunka, ami nem való egy ilyen jelentékeny kiállításba. Szenzációt keltett a szó

Uj Idők 1900. VII. évf. 12 sz.

A Műcsarnok téli tárlatából

BRUCK LAJOS: AZ ALBUM

Ujidők 1903. II.

Dacos lelkek

Részlet a Kóczán-díjjal koszorúzott háromfelvonásos vígjátékból

Bebek György szereti *Perényi* Piroskát. De harcba kell mennie. Távollétében rossz hírét költik, Piroska hisz ennek. Felesége lesz *Kanizsai* nádornak, de hazaszökik anyjához még a nászéj előtt. Az ősz nádor két hó mulva meghal.

Bebek bosszuérzettől vezéreltetve *Gennuát* jegyzi el. A háboruban megmenti a király életét, de eközben veszélyesen megsebesül.

A hadjárat után Lajos király Raguzában éri el országa határát és itt megfogadja, hogy addig, amíg Bebek föl nem épül, nem távozik el a városból. Budáról lejő az egész királyi udvar. A királynéval Piroska is megérkezik, aki Bebeket ápolja. De hogy a sebesült őt föl ne ismerje: szőke parókát és apródruhát ölt magára és *Lóránt apród* néven éjjel-nappal, már több mint két hete.

Az itt következő jelenet — az első fölvonás vége — a raguzai vár kertjében játszik.

Első felvonás

TIZENNEGYEDIK JELENET

PIROSKA, BEBEK

(Piroska egész éjjel nem aludt, folyton ápolta Bebeket. Bebeknek csak ma engedte meg az orvos, hogy levegőre mehessen. Mivel mindezideig Piroska Bebek előtt mint Lóránt apród szerepelt, Bebek most látja először Piroskát.)

BEBEK *(meglepve)*

Piroska!...

PIROSKA *(megfordul)*

Szólítottál?

BEBEK

Én?... Nem! Én nem!

PIROSKA

De úgy hallottam...

BEBEK *(félbeszakítja)*

Hallottad? — Nem értem.
A szellő volt... Vagy tán egy méhe dongott...
Vagy... Mit tudom, hogy értsem ezt a dolgot...
(Összeszedi magát, gunynyal)
Hát Raguzában van a szép nagyasszony?
Bizonnyal, hogy üdülve jól mulasson!...
— Vagy tán meghallád, mily beteg vagyok,
És gondolál magasztosat, nagyot!
Mindent felejtve, egy percet se késve
Lejöttél, azt hivéd: — a temetésre!
Kegyes vagy ó...

PIROSKA

Kegyes, mert hallgatok...
Kegyetlen is lehetnék. Volna ok.
Kegyetlen kérdésedre volna más
Kegyesebb válasz, mint a hallgatás?
(Szünet után)
Jól érzed már magad?

BEBEK *(egyre erőltetebb vigsággal)*

Ó kitünően!
Megtérő kedvvel, duzzadó erőben.
Kacagok elmult bajomon bohón.
Lóránt apród vala az ápolóm.
A királyné apródja. Ismered?

PIROSKA *(fejét rázza).*

BEBEK

Derék fiu. Bohókás víg gyerek!
Megösmerém s nem leltem benne gyöngét.
Szíve erős, míg ifju lelke gyöngéd.
Két hétig állt az ágya megvetetlen.
Két héten át virrasztott törhetetlen.
Emberfölötti gonddal egyedül!
— De alhat is mostan kegyetlenül!
A leghívebb barát, kit ösmerék!
Embernyi ember, bár gyereknyi még!
(Piroskát nézi)
Lórántot két hét óta ösmerem
És mégis olykép tünik föl nekem,
Mint hogyha régtől láttam volna... Ejnye...
Nem lepne meg, ha a rokonod lenne...
Hasonlíttok...

PIROSKA

Én nem is ismérem.

BEBEK

Vagy tán káprázat játszik én velem?
Ilyen az arca, minden mozdulatja...
Tan néki is Perényi volt az atyja...
Atyádnak öcsese?...

PIROSKA

Akkor tudnék róla.

BEBEK

Vagy csak nekem tünt ez fel?... A manóba?
Eh, azt hiszem, hogy bármilyen csodás:
Igézet és káprázat: semmi más.

PIROSKA

S ki gyógyulásod szivéből kivánta:
Menyasszonyod hálás lesz majd iránta.

BEBEK *(mint hogyha kellemetlenül érintené)*

Menyasszonyom?... Azt mondád?... Úgy lehet.
— Arámat te még nem is ismered?
Ugy-é?... Megjön ma még. Én várva várom,
Hajóját ott a messze láthatáron!
(Egyre jobban nekibuzdulva)
Legszebb leány a legszebbek között,
Tündér, ki ember-testbe költözött.
Finom lényének méltó párja nincsen.
Születésnapját ülheté az Isten,
S a boldogság áradhatott szivéből,
Midőn teremté ön — dicséretéül,
Vagy tán lenézett az ég biborán át
És megsokalva angyalai számát
A legszebbet földünkre küldte le,
A sok csupán egyet veszít vele;
De egy sokat nyer és — ez én vagyok.
Felém az üdv s a boldogság ragyog...
— S te persze gyászolsz! Hja, ilyen az élet...

PIROSKA

Én gyászolok és örvendek tevéled,
Hogy szived végre boldogságra lelhet...
Lelkemmel érzem, hogy megérdemelted...

BEBEK *(szemébe néz)*

Betegnek látszol...

PIROSKA

Semmi... semmi... hagyj...

BEBEK

Arcod halvány, rózsája mind lefagy...
Megtörten állsz itt... szempillád lezárva...

PIROSKA

Fáradt vagyok. Hosszu utat bejárva
Jöttem s most nyugalomra szomjazom.

BEBEK

Nos, megtalálod itt e gyeppadon.

PIROSKA *(lelül).*

BEBEK

Te szenvedsz!

PIROSKA

Én?... Miért?... Mert úgy szeretnéd?
Nem bántja lelkem semmi játszi emlék!...
A multat elfeledte s oly nyugodt!...
Mostan pihen, mit egykor nem tudott!
A tenger tükrén nincs több hab-fodor,
Nem is viharzik, mint már annyiszor,
Arcát mutatja minden kis habon
A legtökéletesebb nyugalom...
Én szenvedek? Mért mondod ezt? — Talán
Tobzódni vágyol lelkem viharán?
Én szenvedek? — Bár gyászruhába járok,
De mégis szépnek látom a világot.
Nem gyúlnak bennem lángok, az igaz,
De kínok sem, melyekre nincs vigasz.
Ily lassudan megy az idő habár
S ha megsántul, hát mankót kapva jár.
Unalmasan, de mégis eltopog...
A múltból csak frissítőket hozok:
Egy-egy emléket, illatos virágot...
S játszom velük, mint gyermek a mezőn.
De sohse búsan, sohse könyezőn.
Nem vonzanak már csalfa délibábok!
Már nem rajongok fényes álmokon...
Nincs már olyan, ki szivemmel rokon...
S a mért nem szenvedek — ne vedd zokon.

BEBEK

A szemfedőt te dobtad a tetemre,
Engem ne érjen érte vád soha!
Kinek csak játék volt szíve szerelme
S ha szenved, úgy csak maga az oka!
S te nem szenvedsz... nos, azt nem is kivánom.
Bár sok boldogtalan van a világon,
Ki addig hajtja, mondja, hogy ő boldog...
Amíg maga is elhiszi a dolgot...
Mások csak akkor kezdik sejteni:
Mi a boldogság? ha ez isteni
Érzés már szárnyra kapva elrepült...
Itt tartanák, hanem már messze tünt...

PIROSKA *(aki helek óta Bebeket ápolván, alig aludt néhány órát, alig tud, megküzdeni álmosságával).*

BEBEK

De mit törődöm én a nagy világgal?
Tele a szívem harmatos virággal.
Az én üdvömnek szent oltára épül
S az áldást várom érsekünk kezéből.
Egy hét ide-oda már úgyse nagy sor!
S ha majd az is lefut peregve, akkor
Kézen fogom szerelmes szép arámat
S úgy vallok esküt a meny angyalának.
— Úgy ám bizony! Csak néhány eltünő
Napocska s máris itt az esküvő?
Óh lesz-e boldogabb a messze földön,
Mint én, midőn karját karomba öltöm;
Szememnél égőbb csillag fent az égen,
Ha néki súgom: „pici feleségem"?!
Reménylem: esküvőnkön ott leszel?...
— Te nem felelsz?... Ez fáj?

PIROSKA

Mit kérdezel?

BEBEK

Eljösz az esküvőmre?

PIROSKA *(elhaló hangon)*

Ott leszek.

UDVARNOK *(jön, Bebekhez)*

Dicső királyunk hív, nagyúr.

BEBEK

Megyek! *(Indul, hosszan visszatekint és el az udvarnokkal)*

PIROSKA *(egyedül marad).*

PIROSKA *(lecsukott szemmel, halkan)*

A boldogság csak álom. Tarka álom!
Keresem, hívom, üzöm... Nem találom!
Csak egy adhatja vissza, egy: — az álom!
(Feje a pad mellett álló fára hanyatlik. Percnyi szünet. A függöny legördül. Vége az első felvonásnak.)

Földes Imre

apostola is lesz azoknak a helyes életrendi szabályoknak, melyekkel a ragály tovább terjedése meggátolható. Ennek pedig rendkívüli jelentősége a betegség terjedésének csökkentésére, megbecsülhetetlen.

A tüdőbetegek szanatóriumi kezelésének ügyére hazánkban először Korányi Frigyes, kitünő tudósunk hívta fel a társadalom figyelmét s lelkes fáradozásainak eredményekép működik a budai hegyek közt a mintaszerűen berendezett *Erzsébet-szanatórium*.

Csakhogy mit tehet ez az egyetlen intézet, mikor oly megdöbbentően nagy a betegek száma! Különösen épen a magyarság lakta Alföldön, hol legjobban pusztít a tüdővész. Ide kétszeresen szükségesek volnának a szanatóriumok. Ezért a legnagyobb elismerés illetheti meg azon nemes emberbarátok működését,

Gróf Wenckheim Frigyesné, szül. Wenckheim Krisztina grófnő, tiszteletbeli elnöknő.

Lukács György, elnök.

a kik 1901 deczember havában *Lukács* György békésmegyei főispán kezdeményezésére egyesületet alakítottak, melynek czélja az, hogy szegény sorsú tüdővészes betegek részére népszanatóriumokat létesítsen. Ma már százezer korona alaptőkéje van az egyesületnek, melyhez királyunk tizezer koronás alapítványnyal járult. Az egyesület védnökségét *József* főherczeg vállalta el s hogy a jótékony intézmény mielőbb megfelelhessen feladatának, az elnökség lankadatlan munkásságot fejt ki. Az elnökség tagjai: özv. gróf *Almásy* Kálmánné, szül. Wenckheim Mária grófnő tiszteletbeli elnöknő, gróf *Wenckheim* Frigyesné, szül. Wenckheim Krisztina grófnő tiszteletbeli elnöknő, gróf *Almásy* Dénes, tiszteletbeli elnök, *Lukács* Györgyné, szül. Perényi Madoly bárónő elnöknő s dr. *Lukács* György, békésmegyei főispán, elnök.

Van már kész terv is, mely e szanatóriumok típusául szolgáljon s melyet Czigler Győző az ügy iránti nemes lelkesedéstől dijtalanul készített; helyek is vannak egyes községek áldozatkészségéből, de a tőke, a melyre szükség volna, még nincs együtt. Az egyesület tehát czéljának előmozdítására népipari kiállítással

Özv. Gróf Almásy Kálmánné, szül. Wenckheim Mária grófnő, tiszteletbeli elnöknő.

Békésmegyei szőttesek a kiállításon.

AZ ALFÖLDI TÜDŐBETEGEK SZANATÓRIUMA JAVÁRA RENDEZETT KIÁLLÍTÁSBÓL.

járt az előcsarnok diszítése kedvező hatással fogadja a látogatót. Csupa zöldelő délszaki növények mindenfelé, kedvesen csoportosítva, melyek közül József főherczeg és neje fehér mellszobrai tűnnek elő.

Innen a «Hazafiság» feliratú nyirfa diadalkapun áthaladva a folyosóra, onnan a régi ülésterembe jutunk, a hol bájos kép tárul elénk: virágokkal borított sátrak mindenfelé, a merre a szem az amfiteatrumszerű helyiségben széttekint. Közelebbről tájékozódva látjuk, hogy a terem hat részre van osztva s mindenikben hat-hat, nyirfából alkotott csinos sátor áll. De a nyirfa szép fehér kérge csak itt-ott csillan elő a sok virág közül, a melyekkel a sátrak borítva vannak. Még pedig különféle népies virágokkal. A bejárattól jobbra eső

Lukács Györgyné, szül. Perényi Madoly bárónő, elnöknő.

Gróf Almásy Dénes, tiszteletbeli elnök.

első hat sátor pipacscsal van diszítve, az utána következők ibolyával, aztán következnek az orgonavirágos, akáczvirágos, rózsás és őszirózsás sátrak. A sátorcsoportok külön nevet is kaptak, a diszítő virágoktól s ott olvashatjuk a rájuk függesztett kis táblákról: *Pipacsmező, Ibolyaliget, Orgonás, Akáczerdő, Rózsa-domb és Őszirózsa-kert.* A tervezés *Kovács* Gyulának, a kereskedelmi muzeum aligazgatójának izlését dicséri.

E sátrakban árulják előkelő nők a legkülönfélébb házi- és népipari czikkeket. A «Pipacsmező»-ben például a torontáli szőnyeg- és vászon-háziipar termékeit, ugocsamegyei fazekasárukat, tulipános ládákat, gyermekbútorokat, játékokat és sok más egyebet. Az «Ibolyaliget»-ben különösen feltűnnek a szép kalotaszegi

827 1903. 287

— Már ezen túl vagyunk, fiatal barátom. Te megsegítetted Zeust s ez még soha sem volt halandóhoz hálátlan. Kívánj tőlem, a mit akarsz — s teljesedni fog.

— No, ha így van, segíts engem annak a problémának a megoldásához: a házasélet biztosít-e a férfinak nagyobb boldogságot vagy a holtig való legény-élet?

Zeus elgondolkozott. Végre így felelt:

— Igazán, magam sem tudom. Ezt így, elméletben nem is lehet eldönteni. A kérdést csak az oldhatná meg, a ki már mind a kettőt végigpróbálta.

— Hát, ha tudod, tedd meg, hogy én holnaputánig végigpróbáljam mind a kettőt.

— Főisten létemre még ennyit se tudnék?... Jó, két próba-életet adok neked. Az egyiket leéled ma, a másikat holnap. Ha én úgy akarom, egy nap egy egész élet. Holnapután pedig visszaébredsz mostani valódra s emlékezni fogsz mind a két próba-életedre. Eldöntheted aztán: melyik a jobb s melyiket akarod a valóságban még egyszer végigélni.

Zeus eltűnt a szarvastehénnel a sűrűben, Diodoros pedig lehanyatlott a gyöpre.

Syrakusában érezte magát, elegáns, jómódú fiatalembernek. Szép leányok s azok mamái epedezve vetettek rá szemet. Ez jó! Hivták folytonosan a leányos házakhoz. Ott szinte megették. De hiába. Volt esze, hogy lépen ne ragadjon. Vagyonából pompásan élt. Sok szerelmi kalandja volt. Öreg gazdasszonya kifogástalanul szolgálta ki, s nem volt semmi gondja. Egyszerre azonban az öreg gazdasszony meghalt s nem akadt méltó utódja. Folyvást váltakoztak a házánál a tolvajnál tolvajabb, kellemetlen némberek, kik semmit sem tettek kedvére. A zajos mulatságokba belefáradt. A szerelmi kalandok kezdtek terhére lenni. Látta a tükörben, hogy őszül. Köszvény kinozta. Egyesegyedül feküdt napokig, hetekig, majd hónapokig is rideg agglegényi szállásán. Ha jelt adott, cselédek szaladtak be közömbös szolgálatkészséggel. Pedig ő valami szerető lény után, annak ápolásért, nyájas szavaiért epedt. Kinézett ablakán. Nehány ifjúkori barátját látta, a mint meghizva, egészségesen és nevetgélve vezetgették kellemes asszonyaikat s gyönyörű gyermekeiket. Irtóztató irigység mardosta. Meg kellene házasodni!... De kit kap még? — Csak a ki a pénzeért jön hozzá. Ez nem kell! Elkésett, marad agglegény.

Folytonos unalomban, sivárságban, melankóliában morzsolódott le az idő. Már nagyon öreg volt, nagyon elhagyott s nagyon beteg. Meddig tart ez még? Ha még soká, úgy nem lehet kibirni. Őrült mind, a ki idejében meg nem házasodik!... Mi a manónak szenvedje tovább az egyedülvalóság kínjait?... Ott, a fali szekrényben, van egy biztosan ölő méreg. Odavánszorgott. Hanem a lába az utolsó lépésnél nem birta. Lerogyott. Tantalusi kínnal nézett hol a fali szekrényre, a melyet nem ért el, hol pedig az ágyra, hová nem tudott többé visszavánszorogni. Kiabált segítségért. Nem jött senki. Az egész cselédség megszökött, bizonyosan a bacchanáliákra. Nyomorúltan vergődött a padlón, mint egy döglődő kutya. Egy pohár viz isteni volna — s nincs, a ki adja. S belépett az ajtón a halál. A rém, az iszonyatos! És ez úgy kezdett vele játszani, mint macska az egérrel. Órákig tartott, mígnem irgalmasan hozzálépett s csontkezével jól összeszorította a nyakát. Sötét lett körülötte, érzi, hogy meghal...

És Diodoros felébredt az erdőben. Egy nap és egy próba-élet elmúlt.

Jött a második. Megint lehanyatlott a fűre.

Házas ember volt. Szerette csinos feleségét s mondhatlanúl gyötrődött, mikor az kínok és veszedelmek közt, évenkint egy-egy, sőt két izben két-két gyermekkel ajándékozta meg. Soha sem keveredtek ki a gyereksirásból s a gyerekbetegségekből. Éjjelenkint maga is meggyalogolt a szobában egy-két stádiumnyit, ölében csitítgatva hol az egyik, hol a másik apróságot. S azon vette magát észre, hogy ő, ki legényűl olyan finoman élt meg vagyonkájából, a nagy családi kiadásokat nem győzi. Igen szegény lett s nagyon sokat kellett dolgoznia. Letett a drága közszereplésről, hírnévről, mulatságról, csak egyre robotolt. Szivesen tette: csak szerettei ne nékülözzenek és viruljanak! De azok még sem virúltak. Hol az elernyedt, sápatag asszonyért, hol egyik, hol másik gyerekért kellett szívgyötrő aggodalmakat kiállnia. Mégis, nagy néha, mikor épen semmi baj sem volt, egy-egy napsugaras nyári reggelen vagy tűzhelyfényes téli estén, boldognak merte képzelni magát nyájas asszonya s kaczagó apróságai körében. Az ilyen ártatlan kicsapongásért sietett a sors mihamarabb az orrára ütni. A kis rövid derűre mindig hirtelen megjött valami nagy, tartós boru. Elérkezett az az idő is, a mit soha sem akart megérni: temetnie kellett olyanokat, kiket magánál sokkalta jobban szeretett. Felesége nem volt már, de a mi egy-két gyermeke a sokból megmaradt, az felnőtt. Ő megroskadt, tutyi-mutyi, piszkos vén ember volt már s napról-napra butább. Egy leányánál huzta meg magát, valami hátulsó kamrában. Érezte, hogy nagyon terhére van a vejének, s hogy a kis unokái, kiket imádott csúfot űznek belőle. Hát ez élet?... Eh, kapta magát s ott a hátsó kamrában egy ruhaszárító kötelet szépen a nyakára hurkolt, elrúgta lába alól a zsámolyt s lógott. De veje még a halált sem engedte meg neki. Belépett, összevénbolond-gazemberezte s levágta a kötélről, hogy — azt mondta — várja be illendően természetes végét, úgy sincs az már messze. Aztán már vak lett és siket, s csak arra eszmélt olykor-olykor, hogy valamiért szidják. Végre sötéten, csöndesen fogta körül az öntudatlanság...

És Diodoros felébredt az erdőben. A második nap és a második próba-élet is elmúlt.

Zeus, a vadász ott állt felette s kérdezte:

— Nos, hát melyik élet tetszik?

— Egyik sem!

S Diodoros abban a perczben valósággal halott volt.

Xenophanes és az ifjú társak harmadnapon hiába várták, hogy ám halljuk a probléma megfejtését!... Pedig Diodoros előtt a probléma már világos volt. De többé nem mondhatta el.

Bruck Lajos: Hetivásár a Várban.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

HÁZI- ÉS NÉPIPARI KIÁLLÍTÁS A RÉGI ORSZÁGHÁZBAN.

Szomorú valóság, hogy hazánkban állandóan fél millió körül van a tüdőbetegek száma, a kik közül évenként hetven-hetvenöt ezren pusztulnak el, tehát körülbelül kétszer annyian, mint az összes többi fertőző betegségekben együtt véve.

Pedig a tudomány kimutatta, hogy a tüdővész gyógyítható, csak idejekorán kell hozzá fogni. És a szanatóriumokban nemcsak sikerrel gyógyítják az idejében ápolás alá fogott tüdővészes betegeket, hanem minden felgyógyúlt, a ki onnan kikerült, egyszersmind buzgó

A Műcsarnok téli tárlata — Bruck Lajos festménye

A KÖNYVMOLY

Ujság 1901. VII. 47. sz.
1141. l.

— Nyóc grajcár az egész, — felelte az öreg. — Mög három tarisznya kenyér. De azt eladtam a kocsmárosnak.

Ő is pipát huzott elő a csizmája szárából. Jancsi odatette eléje a dohányzacskót.

— Mert látod, — folytatta az öreg — többnyire kenyeret adnak. Azt pedig nem fogyaszthatom el.

Jánosban a kenyér szó gondolatot költött.

— Szalonna is van itt, — mondotta fölpillantva a polcra. — A multkor itt hagytam egy tenyérnyit. Kár vót, hogy eladta kend a kenyeret, mert neköm nincsen.

— De van énneköm. Egy karajt möghagytam, amit a mónáréknál kaptam.

Azzal benyult a tarisznyába; benyult szinte vállig és egy nagy karaj fehér kenyeret húzott ki belőle.

Jancsi kissé meghőkölt a koldus-kenyértől.

— Mit eszik kend hónap? — mondotta tétován.

— Mit eszek? — felelte szinte sértődve az öreg. — Ne fájjon attul a fejed. Nem éheztem én még soha életemben.

A következő percben már sustorgott a szalonna. A pap szolgája gyakorlott kézzel forgatta a nyárson. Hallgattak. A tűzbe hulló zsírcseppek kék lánggal sercegtek a parázsban.

János föl-fölemelte a szalonnát és a kenyérre hullatta olvadó cseppjeit. Aztán beledugta az ujját a borba:

— Már meleg. Igyunk tán előbb.

Odanyújtotta a fazekat az öregnek.

Az öreg félretörülte a bajuszát és ivott.

— Ajha! — mondotta belecsudálkozva a levegőbe.

Csemmentett a szájával, aztán ujra kortyogatott.

— Igaze! — felelte János büszkén. — Nem bolondok a papok!

Az öreg fejcsóválással felelt s rábámult a fazékra.

Most már megsült a szalonna is. A kenyeret elfelezték.

Egy óra mulva már piros volt mind a kettő és vidám szélesen.

Az öreg fölemelte a mutató ujját és nagyjókedvében rákezdte:

Tisza partján csináltattam egy csárdát.
Abba méri kis angyalom a borát.
Ezüst icce, arany messző!
Azér járok ilyen késő
Tehozzád!

Öreges hangon dalolt és fatüdővel; de a pipájával vidáman integetett hozzá és két öreg szemében az ifjuság tüze lobogott.

János is vele dalolt. Nem ismerte ugyan ezt a régi nótát, de az első szótagról kitalálta a másodikat, s mikor ismételték a nóta derekától, János az arany messzőnél ledurrantotta a süvegét a földre.

No ilyen vígan voltak.

— Hej Jancsi, — mondotta az öreg, mikor pihenést tartottak, — mikor én olyan fiatal vótam... De mán régön vót.

S mikor azt mondta: fiatal vótam, — végighúzta az ujja közt a bajuszát.

— Még tán szeretője is vót kendnek? — kiáltott Jancsi.

S röhögött.

Ez a százéves töpörtyü! Ez a kis pulykaorru, szemöldöktelen torzember, hogy ennek szeretője volt!

— Talán az is vót, — felelte elmélázva az öreg.

De nem sokáig időzött ennél a gondolatnál, hálás tekintetet vetett Jancsira és szólott:

— Ha veled most nem tanálkozok Jancsi, bizony kievett vóna a farkas a csizmámbul.

— Fenét ette vóna. Mit övött vóna kendön?

S röhögött.

— Nono, — szólt az öreg, — szereti az a csontot is.

— Nem gondóta kend, igaz-e, hogy ilyen jól élünk ma!

— De nem ám.

Ittak sűrűn és nagyokat. Az öreg arca kirózsásodott s két öreg kék szeme hálásan sugárzott Jancsira.

— Hallod-e Jancsi, — mondotta a fazekat letéve. — Neköd hagyom én a fődemet. Nem sok az igaz, — folytatta a pipáját kiveregetve, — csak két hód; de az is valami.

Szava ünnepiesen hangzott és az arca méltóságos kifejezést öltött.

Jancsi az örömtől szinte megrettenve nézett reá.

— Igazán, bátyám? Nem szógáltam én arra.

— Hát kire hagyjam? Se fiam, se lányom, sömmi rokonságom. Most fizetnek érte negyven forintot. Az is valami.

— Ajnye bátyám, Márton bátyám, szólt elérzékenyülten Jancsi.

És meghatottan pislogott.

— Neköd hagyom a házamat is, — folytatta nekitüzesedve az öreg. — Igaz, hogy rossz ház, de ha a tetőt megcsináltatod, te is ellakhatsz benne.

— Kedves Márton bátyám, — felelt most már könyezve Jancsi.

— Soh'se hálálkodj.

— De kedves bátyám... hogy szógájjam én ezt mög?

— Pízöm is van valamelyes, — folytatta az öreg a pipáját újra töltve. — Pízöm is van neköm.

— Píze is van?

S János olyan csudálkozó nézéssel bámult reá, hogy a pipa majd kiesett a szájából.

— De van ám, — szólt szinte kevélyen az öreg. — Van egypárszáz forintom.

— Mögájjunk csak, — szólt Jancsi nagyot nyelve. Ivott-e kend valaha tokaji bort?

— Tokajit?

— Azt?

— Nem ittam én soha.

Jancsi fölugrott és kapta a gyertyát. Lefordult nagysebesen a pincébe.

Egy pókhálós, sárgapalackkal tért vissza. A fazékban maradt ürmöst kilocscsantotta a földre. A palack nyakát leütötte. A tokajit beleöntötte a fazékba.

— No ezt kóstolja mög kend!

Az öreg két kézre fogta a fazekat. Nézett rá nagy áhítattal. Aztán fölemelte és megszagolta. Belekóstolt. Arca szinte átszellemült. A levegőbe nézett. Aztán újra ivott.

— Ez mán töszi, — mondotta olyan hangon, amelylyel inkább azt lehetett volna mondani: Gloria in excelsis Deo. De az öreg nem tudott latinul.

János képe sugárzott az örömtől és a büszkeségtől. Ő is jót húzott a tokajiból, s mivelhogy ő se tudott latinul, ő is csak azt mondta:

— Ez mán töszi.

A parázs mellé tolta a fazekat.

Az öreg arca piros volt, mint a pipacs. Megint följebb taszította a süvegét és két könyékre dőlve vidám képpel dünnyögött valami régi melódiát.

— Hallod-e, Jancsi, — mondotta a nótát abbahagyva. — Van neköm egypár tallérom is. Holtom után az is a tiéd!

— Igyék édösapám. Engedje mög kend, hogy édösapámnak mondjam.

— A tallér van vagy háromszáz. Az el van ásva. De errül ne beszélj.

— Dehogy beszélök édösapám. Mögházasodok, ha akarja kend, oszt mindönnap bablevest főzetök kendnek, kolbászosat. De azt csak télön löhet, — tette hozzá igazító hangon.

— A tallért egy rossz korsóba raktam, — felelt rá az öreg pipára gyújtva. — Halálom után mögtanálod, majd mögmondom, hogy hun. El ne felejtsd.

VU. 1902 772. l (kép)

Bruck Lajos

Kor- és jellemrajzok. Irta *Falk* Miksa. Irodalmunkban, különösen az újabb korból, vajmi kevés az emlékirat, melyekben egykorúak, a nevezetes események részesei, vagy legalább szemtanúi, a szereplő személyek kortársai a közvetlen megfigyelés érdekességével írnák meg visszaemlékezéseiket. Falk Miksa most megjelent terjedelmes kötete az e nemű újabb munkák javához tartozik. Falk a szabadságharczot követő idők óta úgyszólván mindig közel állott mint publiczista és politikus a nevezetes események forrásaihoz s mint éles szemű, a lényeges dolgokat biztosan megfigyelő író, a ki az írói hatás eszközeivel is jól tud bánni, érdekes képeket rajzol a közelmult eseményeiről és a vezető férfiairól. Könyve nem egységes mémoire, hanem tanulmányok, vázlatok, emlékezések gyűjteménye; némelyikben jellemzetes korrajzot nyujt a közelmult időkről, másokban kiváló férfiakat jellemez: gróf Széchenyit, báró Eötvös Józsefet, gróf Andrássy Gyulát, báró Kemény Zsigmondot, báró Sennyey Pált, Trefort Ágostont, stb. Három tanulmány Erzsébet királynővel foglalkozik, a kinek egykor a szerző hosszabb időn át magyar nyelvtanítója volt. Mind e munkákból, melyek nagyobb része külön kiadványok vagy folyóiratok révén már régebben ismeretes s a melyek így összegyűjtve csak annál nagyobb hatást tesznek, megtaláljuk azokat az írói tulajdonságokat, melyek Falkot a hazai publiczisztika terén oly fontos szerepre juttatták. A szerző arczképével is ékesített, ötödfél száz lapra terjedő díszes kiállítású kötetet az író fia, Falk Ernő rendezte sajtó alá, s a Révai-Testvérek kiadásában jelent meg. (Ára 6 korona.) *Wekerle* Sándor volt miniszterelnök, a közigazgatási bíróság elnöke írt előszót a könyvhöz; ez érdekes előszóból átveszszük a következő részt:

«Közállapotaink nem kis bajának tekintem, hogy legújabb történetünk — 1848-tól kezdve napjainkig — nincs még a higgadt és igaz kritika objektivitásával feldolgozva. Sokszor nem a rideg tárgyilagossággal bíráljuk meg az eseményeket, hanem az érzelem világába tévedve akarjuk levonni a tanúlságokat. A túlzott önbizalom s a kishitűség hullámai váltakozva mardossák egyesek, pártok, nem ritkán az egész közvélemény felfogását, tuláradó lelkesedés s másfelől a rideg közöny alkotnak hangúlatot s nehezítik meg azoknak a valódi igazságoknak, megállapodott tanúlságoknak és kö-

A

van: *Galambos Pál* a franc
állott magyar fiatal ember
groteszk túlzással, mulattat
Jobbadán Mihály amerikai
ára 4 korona, díszes vász
A 16 kötetes gyűjtemény ha
ben is megszerezhető.

Erdélyi Zoltán «Elbeszé
megjelent könyvében az ism
szélést gyűjtött össze. A töb
elbeszélésekből álló, csinos ki
Ottó kiadásában jelent meg;

Naptárak az 1903. évre.
örvendő *Méhner-féle* naptár
megjelentek s a Franklin-Tá

Bruck Lajos : Séta után.

RSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Vas. Ujs. 1902. 772. l.

latlan, szétszakgatott, Egy óra mulva a japá-ett első északi erődnél almaz az egész, csak

Igen meredek úton mentünk tovább a masodik erődhöz, az *Erlungsan* vagy *Két sárkány* erődhöz, melyet a japánok aláaknázva a levegőbe röpítettek. Ott a hol állok, ezer japáni

Bruck Lajos: Az innsbrucki Hofkirche.

T TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

Vas. Ujs. 1908. 265. l (kép)

nagy szalonban az admirális még tíz japáni tiszttel. A szolga jelentette, hogy kész az ebéd, mire a földszinti hatalmas ebédlőbe mentünk, a volt nagy bálterem mellett. Remekül volt terítve. Csupa hatalmas sárga chrysanthemum állt a teremben s az asztalon disz gyanánt; a hófehér abroszon remek arabeszkek voltak kirakva fenyőtükből, közben apró sárga virágokkal. Húszan voltunk, mindegyikünk jobbján, balján egy-egy japáni tiszt ült. Zajtalanul s kitünően szolgálta fel a 15 főből álló japáni fehér rövid kabátos inassereg a remek ebédet, mely 10 fogásból állott. Kitünő szakácsa van az öregnek, ki öt évig lakott Berlinben, s ismeri Bécset, Budapestet s kinek Budapest ezerszer jobban tetszik, mint Bécs. Ha haragusznak is talán az urak, mégis kimondom, a mi igaz, — mondta az admirális, ki igen kedves öreg úr s elég jól beszél németül. Az egyszerű uniformisban ültek, mert mi is utczai ruhában voltunk. Ezen a ruhán semmi arany, minden fekete rajta, a disztinkcziók is fekete pertliből vannak. — Remek borokat ittunk, főkép a finom franczia fehér bor, a *haut Sautern* felséges volt. Aztán burgundi vörös bort s Röderer-pezsgőt szerviroztatott az admirális, melynél rövid beszédben éltette tengerészetünket. Az emeletre mentünk ezután a szép széles verandán egy jó havanna szivarra s fekete kávéra. Mellettem egy ezredesi rangban levő fő-gépészmérnök ült, ki érdekesen mesélte el nekem angolul, hogy a csuzimai ütközetben lent volt egész idő alatt a gépnél s csak mikor fölment valamit jelenteni, tudta meg, hogy ők győztek s az egész orosz flotta a tenger fenekén fekszik.

Szivélyes búcsút vettünk az admirálistól s a tisztektől s újra a várakozó kocsikba ültünk, hogy még a 203 méteres dombot meglátogassuk, melynek háta mögül indirekt lövésekkel lőtték a japánok tönkre a kikötőben fekvő összes orosz hadihajókat. Érdekes városrészen haladtunk át, csupa épülőfélben levő, részben már tető alatt álló nagy emeletes paloták. Gyönyörű városrész lett volna ez már egy év mulva is az oroszok kezeiben. A vár eleste beszüntette az építkezéseket is s az épületek sokat szenvedtek a nagy lövegektől. Egy eme-

eltelte után. A hegy a pozdorjává van lőve a magasságban. Óriási k járunk rettentő sok e kül föl is szedtem tetején látható a lyuk behatolt. Ez se hitte Európába fog utazni, volt az istenadta.

Önkénytelen megille tunk le a 203 mét fogom valaha életemb oly mély benyomást a vasúthoz hajtattunk tás a remek sárga sz mellett, s dübörgött v éjszakába! Fél kilenc a jól kiérdemelt vacs

Másnap reggel fö korai órákban s egy reggel kilenczkor beft Kiaotschao-ba még teljesen modern szé napig maradtunk.

A TÖRÖK T

Irta **Vám**

Resad herczegről, vajmi kevés megbizha a világ. Pedig ez a j ötödik évét járja. Még arczvonásai. A minek hammedán vallás és nem engedi meg, hogy közzé tegye az ura arczképét. Ezért kelte a világban, hogy Abd utóbbi ramazán-ünne gép elé állt; de ez a dig sehol és bizonyá Resad herczeg, a trón ban — a szultánnak l ságára — megtörtént czió, hogy nyilvános

feltünőbbek a nagy kék virágok, melyek az egész képen el vannak szórva. Eredetileg nem a padozat sötét alapjára voltak szánva, erre mutat, hogy a színfoltok térelosztása nincs eléggé kiegyensúlyozva. A padló barnája túl nehéznek mutatkozott a többi színfoltokhoz viszonyítva, előre kellett tehát kissé hozni és ezt érte el a művész a kék virágokkal. Ezeknek a színeknek az ismétlődése a kereten fokozza színes hatását és alátámasztja a kép többi erős színeivel szemben. Ezáltal elérte Matisse, hogy a kép minden pontja egyenlő értékű. Minden egyenlő távolságra fekszik, a sík megbontatlan, tökéletes a szőnyeghatás.

Ez a három mester és számtalan tanítványa nem az egyedüliek, akik a síkbeosztás alapelve szerint dolgoznak. Majd minden fiatal művész ebbe a körbe tartozik akár Puvis de Chavanne, akár Cézanne, Gauguin, van Gogh, Hans von Marées, vagy Greco hatása alatt áll. Gondoljunk csak Gauguin haiti motívumaira, amelyeknek naiv síkszerű előadásmódja és színes világítóereje a sötét kontur alátámasztásával érvényesül, ami pedig a tudatos Giottora való utalás.

Ha a jelek nem csalnak, oly korszak előtt állunk, mely uj reneszánszát hozza a síkdiszitő művészetnek. (Vége.)

HÍREK

A BARCELONAI KIÁLLÍTÁS MAGYAR KITÜNTETETTJEI. A barcelonai *Arte Moderná*-ban rendezett internacionális műtárlat és az ottani világkiállítás magyar pavillonjában szerepelt festmények, szobrok és iparművé-

BRUCK LAJOS: PLEIN-AIR PORTRAIT

N. H. úr gyüjteményéből

Képzőművészet
1930. IV. évf. - 28 sz.

szeti alkotások fölött ítélkezni hivatott zsűrik a legfelsőbb bizottság (Jurado Superior) hozzájárulásával a következőképpen határoztak:

Az *Arte Moderna* kiállítási pavillonjában, amelyben a világkiállításon résztvett nemzetek *együttes* képzőművészeti tárlata volt, a festészetre kitűzött egyik állami aranyérmet *Iványi Grünwald* Béla, a szobrászatra kitűzött egyik állami aranyérmet pedig *Kisfaludi Stróbl* Zsigmondnak ítélték oda, míg az I. osztályú *Mention Honorable*-val *Csók* Istvánt és *Karlovszky* Bertalant tüntették ki. Ezüstérmet nyertek: *Fényes* Adolf, *Rudnay* Gyula és *Szentgyörgyi* István, míg bronzéremmel honorálták *Glatz* Oszkár és *Koszta* József egy-egy művét. Az *Arte Moderna* II. osztályú *Mention Honorable*-jával tüntették ki *Csánky* Dénes, *Herman* Lipót, *Horvai* János, *Nádler* Róbert és *Pásztor* János műveit.

A magyar pavillonban kiállított művészeti alkotások fölött ítélkező nemzetközi zsűri a következő kitüntetéseket adományozta: A legnagyobb kitüntetést, a Gran Premiót kapta a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium, továbbá a következő művészek: *Fényes* Adolf, *Glatz* Oszkár, *Horvai* János, *Nagy* Zsigmond, *Pásztor* János, *Perlmutter* Izsák, *Rudnay* Gyula és *Szentgyörgyi* István. Diploma de Honort kaptak: *Balló* Ede, *Csánky* Dénes, *Ligeti* Miklós, *Lux* Elek, *Moiret* Ödön, *Nádler* Róbert, *Sidló* Ferenc, *Szüle* Péter és *Telcs* Ede. Aranyérmet kaptak: Gróf *Batthyány* Gyula, *Benkhard* Ágost, *Boznay* István, *Burghardt* Rezső, *Edvi Illés* Aladár, *Gárdos* Aladár, *Herman* Lipót, *Kálmán* Péter, *Knopp* Imre, *Koszta* József, *Kukán* Géza, *Nagy* Sándor, *Orbán* Dezső, *Petri* Lajos, *Poll* Hugó, *Szlányi* Lajos, *Tornyai* János. Ezüstérmet kaptak: *Bardócz* Árpád, *Biró* József, *Borz* Jenő, *Brüll* Aladár, *Damkó* József, *Farkas* Zoltán, *Ferenczy* Valér, *Gyenes* Lajos, *Horváth* Géza, *Kallós* Ede, *Kató* Kálmán, *Kézdi Kovács* László, *Kövesdy* Géza, *Körmendy* Ervin, *Körmendy* Jenő, *Kunffy* Lajos, *Kunwald* Cézár, *Kuzmik* Livia. *Lányi* Dezső, *Mihalovits* Miklós, *Moldován* Béla, *Náray* Aurél, *Paizs Goebel* Jenő, *Rózsaffy* Dezső, *Szönyi* István (metszet), *Vass* Elemér és *Zádor* István. A négy első kategóriába tartozó kitüntetéseket az illetők festményekért és szoborművekért kapták. A metszetek és grafikai művek részére szánt bronzérmet a következő művészek nyerték: *Bayer* Ágost, *Boldizsár* István, *Conrád* Gyula, *Csóka* István, *Ducsay* Béla, *Istókovits* Kálmán, *Maróthi Major* Jenő, *Patkó* Károly, *Rácz* Irén, *Ringer* Erzsébet, *Simkovics* Jenő, *Vadász* Endre és *Varga* Nándor.

Az iparművészeti tárgyak csoportjában Gran Premiót ítélt meg a bizottság *Izabella* főhercegnőnek és a védnöksége alatt működő Izabella Háziipari Egyletnek. Ugyancsak Gran Premióval honorálták a Budapesti Székesfővárosi Iparrajziskola ötvösműveit.

Diploma de Honor-t nyertek: Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat, az Állami Iparművészeti Iskola, a Magyar Nemzeti Múzeum néprajzi osztálya, a Magyar Iparművészeti Múzeum, a Budapesti Székesfővárosi Iparrajziskola.

Aranyérmet kapott a Budapest Székesfővárosi Iparrajziskola, az Állami Iparművészeti Iskola és *Gádor* István.

Bruck Lajos

Jávor Pál, Mikola András, Mednyánszky László, Zádor István, Vadász Miklós, Hermann Lipót, Szlányi Lajos, Székely Andor, Csók István Művészek állitották ki müveiket a Könyves Kálmán Müintézet szalonjaiban. "Budapesti képek" cimmel. A lap Művészet c. rovata méltatja a művészek alkotásait, melyek /Budapest különböző szépségeit, utcáit, körutjait, a Dunát és minden részét, ahol az emberek a mindennapokat élik. Külön felhivja a figyelmet a felsorolt nevekre, melyeket "okvetlenül meg kell jegyezni."
A HÉT, Bp. 1913. dec. 21. XXIV. évf. 51. sz. 827-828, lap

/bemutatják

FESTŐÁLLVÁNY

A budavári Dísz téri piac Bruck Lajos ecsetjével

Bruck Lajos (1846–1910) miután bejárta egész Olaszországot, nevét és műveit megismerte és megszerette a műkedvelő közönség. A már ismert művész ezután könnyebben kapta meg a magyar kormány ösztöndíját, egy Párizsba szóló tanulmányútra. Ennek köszönhetően 1874-ben a francia fővárosba költözött, és ettől kezdve művészi tevékenységét még nagyobb siker és elismerés koronázta. Hírnevét igazán a Párisi Szalon kiállításain való rendszeres szereplés hozta meg. A gyakori hazalátogatások alkalmával sok időt töltött az Alföldön, Erdélyben és Kalotaszegen. A szép magyar tájak megfestése párizsi rajongóit is lenyűgözte.

1886-ban Bruck Lajos úgy döntött, hogy Londonba költözik. Képeinek eladása már nem jelentett különösebb gondot, hiszen neve ekkora már ismert volt Európában. Olyannyira, hogy a londoni magyar egyesület elnökévé választotta a festőt. Néha részt vett a Royal Academy kiállításain is. Azonban erős honvágytól vezérelve a millenniumi ünnepségek előtt, 1894-ben végleg hazatelepedett.

A piacterek festése kedvenc témái közé tartozott. Talán Velencében szerette meg a Rialto hídján lévő forgatagot, nagy vásárokat. Ezek hatására Budapestre visszatérve több budai piacot is megfestett. A Döbrentei téri, a Szentháromság téri, és az itt látható Dísz téri piac ma a Kiscelli Múzeum Fővárosi Képtárának gyűjteményét gazdagítja.

Pest és Buda már a középkorban fontos kereskedelmi centrum volt. A híres budai nagyvásárokon a bortól az egzotikus fűszerekig szinte mindent megtalálhatott az élelmes vásárló. A helyi kereskedők mellett bolgár, német, olasz és görög árusok kínálták portékáikat. Az egyik legnagyobb piacot a budai Vár Dísz terén találhattuk. Már Nagy Lajos korától rendszeres vásár működött a téren, igaz Bruck Lajos festménye csak az 1890-es években készült. A teret a középkorban az ott álló Szent György-templomról, Szent György térnek nevezték el. A török uralom idején a templomot átalakították dzsámivá, így az elnevezés Orta dzsámi térré, Buda török uralom alóli felszabadulása után, pedig Fő térré változott. A XVIII. század második felétől az itt állt főőrség épülete előtt tartott díszfelvonulásokról kapta a Parádé tér elnevezést. Mai nevét 1849-ben nyerte el. A templom valószínűleg az 1686-os ostromban pusztult el. Helyére emelték a XIX. század végén, a képen is jól látható Zala György készítette Honvéd-szobrot, amely Budavár 1849-es visszafoglalásának emlékét őrzi. A tér középkori házai nagyjából elpusztultak, helyére a XVIII. században barokk, klasszicista és eklektikus épületeket építettek, amelyeknek többsége szerencsére napjainkra is megmaradt.

Kivéve a képen jól látható, a tér északnyugati sarkát elfoglaló egykori klasszicista, egyemeletes Marczibányi-palota. Ennek helyén épült az 1960-as évek végén a tér hangulatát teljesen megbontó kétemeletes, szocreál irodaház. A tér kiemelkedő háza még a Batthyány család szép, barokk palotája, amely a XVIII. század közepén épült. A volt Külügyminisztérium és a volt Honvédelmi Minisztérium, a térre egyáltalán nem illő, hatalmas épületeit a második világháború bombázásai teljesen tönkretették. A Vár ezen részén folyó évek óta tartó építkezések során vélhetőleg előbb-utóbb ezeket az épületeket is helyreállítják.

Várnai Vera

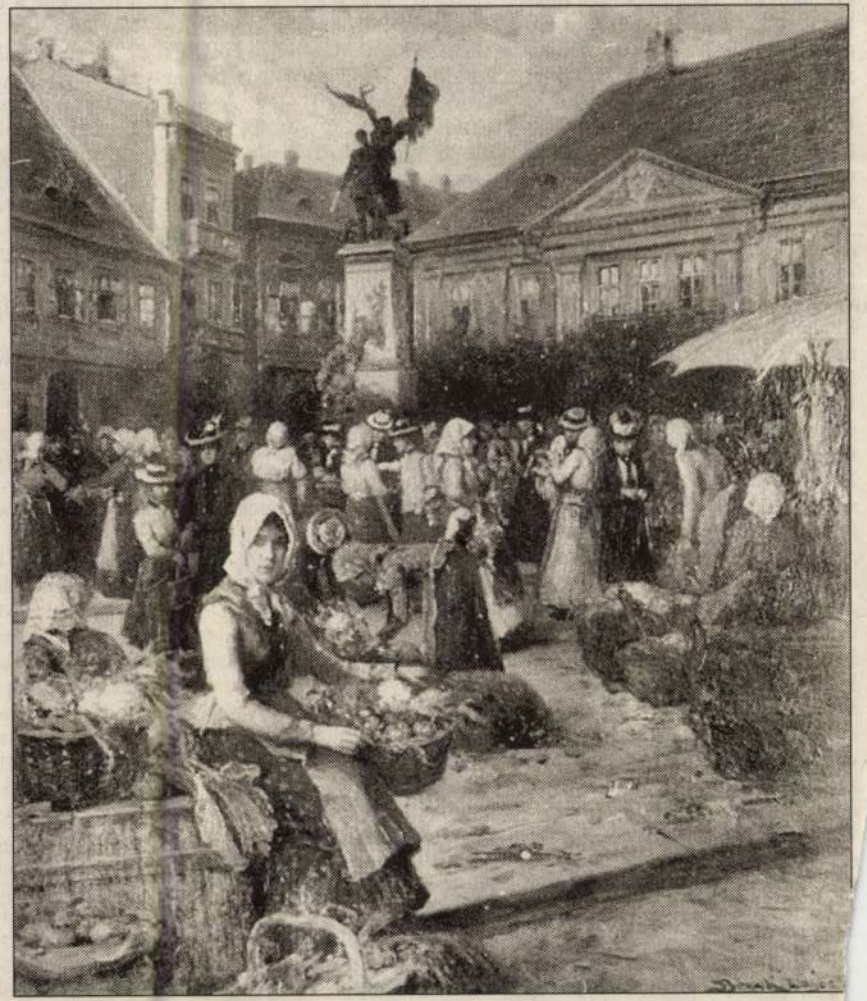

FORRÁS: BTM KISCELLI MÚZEUM

2002 Napraab. Aug. 12

programot kínál a fővárosi önkormányzat. Nemcsak tűzijátékkal várják a budapestieket, a hagyományosnak számító Dunaparti vigasságokat az idén is megrendezi az önkormányzat az Erzsébet híd és a Lánchíd közötti alsó rakpartszakaszon – jelentette be *Burger András* a pénteki sajtótájékoztatón.

A vigasság 18-án délután fél ötkor kezdődik. A lánchídi színpadon színpadi mazsorettshowval nyitják a bulit, az Erzsébet hídi pódiumon a Blue Train zenekar koncertezik elsőként. A Lánchídnál öt órától a népszerű Pannónia Klezmer Band játszik, őket követi a Freak együttes fellépése hattól. *Török Ádám* és a Mini is eljön a rakparti mulatságra, este héttől hallhatják őket a rajongóik. Nyolcórai kezdettel a Naplegenda című rockoperából adnak elő részleteket. Az Erzsébet hídi színpadon fél hattól dzsesszzenét játszik az Active Masat csapata. Utánuk félhetes kezdettel country-blues-rock válogatás lesz: az 50-es, 60-as, 70-es évek világslágereit szólaltatja meg a Sárga Taxi rock and roll zenekar, valamint a Cats női együttes. A nosztalgiázás tovább folytatódik a zenészek részéről, fél kilenckor a Beat Boksz csapatának tolmácsolásában csendülnek fel az ismerős dallamok.

A Duna-parti vigasságok első napja a Dunán lézeres show-val zárul, amelyet tűzijáték követ. A

nek: a szigetszentmiklósi fúvószenekar muzsikál a lánchídi színpadon. Délben kezdetét veszi a VI. Nemzetiségi Folklórfesztivál, amelyet a Rila bolgár táncegyüttes nyit meg. A Santorini zenekar egy órától játszik, két órától *Szulák Andrea* lép a pódiumra. Három órától rockos feldolgozású ír népzenére lehet ropni, a hangulatról a Shannon együttes gondoskodik. Koncertezik a Budapest Sör Band is, utánuk öt órától az előző napi country-blues válogatás lesz a már említett zenekarok közreműködésével. Este hétkor zenél a Lhana, fél nyolctól Dub-Dub dobshow várja a hangszer szerelmeseit. A Princess hegedűtrió és táncosaik a nap sztárvendégei: nyolc órától koncerteznek és meglepetésshowval készülnek erre az alkalomra. A lánchídi színpad műsorát a Madarak együttes fellépése zárja.

Az Erzsébet hídi színpad élete a Wagner Kapelle fúvószenekar koncertjével indul be 19-én délelőtt tíz órától. Majd divatbemutató lesz, azután pedig a gyermekek kedvence, a Trambulin Színház adja elő zenés mesejátékát, Az aranyhal meséjét tizenkét órai kezdettel. Ezen a színpadon is helyet kapnak a VI. Nemzetiségi Folklórfesztivál fellépői délután egy órától. Koncertezik a Dávid Klezmer Band, kettőkor a Cerbul de Aur és a Calusul román táncegyüttesek adnak ízelítőt zenei és tánckul-

órától, az est utolsó fellépője fél kilenckor a Caribeat latin zenekar lesz.

A fesztivál utolsó napjára, 20-ra még több érdekességet tartogatnak a szervezők. Mazsorettekkel nyitják a napot a lánchídi színpadon tíz órakor. A folklórfesztivál tovább folytatódik, tizenegy órától délután négyig. Koncertezik – többek között – a Német Kultúregyesület Fúvószenekara, a Nagytevel Német Nemzetiségi Kórus és Táncegyüttes, a Liederkranz Chor Lánycsók. Kettőkor a dzsessz dallamai szólalnak meg a Pege Aladár Jazz Quartet előadásában. Gitárvariációk címen számíthatunk *Mohai Tamás* és *Csillag Endre* virtuóz játékára. A hagyományossá vált Danubius Rádió 20-i ajándék koncertje négy órakor kezdődik. Fellépők: a Crystal, a Bon Bon, az Ámokfutók, a Best of, valamint a V-Tech együttes. A várva várt szokásos esti tűzijáték után a United ad élőben koncertet.

Az Erzsébet hídi színpadon a divatbemutató után a népzenei irányzatok képviselői kapnak helyet; ott lesz a Maskarades görög együttes, a Tangó harmonikazenekar, valamint több néptáncegyüttes is. *Voga Viki* művésznő öt órától énekel, hatkor a „B" Projekt lép a porondra *Benkő Lászlóval* és *Jankai Bélával*. A Jazz Steps az utolsó vendég hét órától.

H. D.

120 000 Ft/félév

Korrektor
80 000 Ft/félév

Televízió-, rádióriporter, műsorszerkesztő
120 000 Ft/félév

120 000 Ft

Marketing- és reklámügyintéző
120 000 Ft

Marketing- és reklámmenedzser
120 000 Ft

Protokoll-ügyintéző
110 000 Ft/félév

Továbbképzéseink

Web-design
140 óra: 150 000 Ft

Médiadesign
252 óra: 150 000 Ft

QuarkXPress 5.0
kezdő 38 óra: 50 000 Ft
haladó 38 óra: 50 000 Ft

Adobe Photoshop 6.0
45 óra: 50 000 Ft

Macromedia Dreamweaver 4.0
40 óra: 50 000 Ft

Macromedia Flash 5.0
kezdő 20 óra: 35 000 Ft
haladó 20 óra 35 000 Ft

Microsoft PowerPoint Office XP
5 óra: 10 000 Ft

QUARK™ Authorised Training Centre

Közép-Kelet-Európában eddig egyedül a Népszabadság Oktatási Központ nyerte el a Quark Alliance tagságát, mely a minőségi oktatás záloga és elismerése egyben. A QuarkXPress 5.0 verzióját hallgatóink a szövetség felügyelete mellett sajátítják el.

Jelentkezés: Tel.: 436-4491; Tel./fax: 388-8359;
e-mail: oktatas@nepszabadsag.hu
Bővebb információ: http://nok.nol.hu
Nyilvántartási szám: 01-0052-97

A Döbrentei téri piac – Bruck Lajos ecsetjével

A „piaci csendélet" nem volt ritka látvány a városegyesítés időszakában. A lakosság ugrásszerű növekedésével új piacokat nyitottak és bővítették a meglévőket. Higiéniai szempontból sajnos nem voltak a legmegfelelőbbek, a századfordulón már tarthatatlan állapotok uralkodtak e nyílt téri vásárokon. A főváros vezetősége ezért is határozta el, hogy zárt vásárcsarnokok építésébe fog. De most még csak 1890 körül járunk – a Döbrentei téren.

Nevét 1879-ben kapta Döbrentei Gábor íróról, de valószínűleg nem véletlenül nevezték sokáig Hetivásár térnek. Bruck Lajos (1846–1910) festményének alakjaiból nem nehéz kitalálni, ki az eladó és ki a vevő. A korra jellemző öltözködésükből egyértelműen következtethetünk társadalmi hovatartozásukra. Háttérben a Gellért-hegy, amelynek lábánál a Rudas fürdőt találjuk. Ez a gyógyfürdő mai jellegét a második világháború utáni újjáépítésnél kapta. Ugyanúgy, mint a Belváros, a Döbrentei tér is teljesen átalakult az Erzsébet híd felépítésével. A Tabán házait lebontották, az Attila utat pedig megnyitották. A közvetlen környéket is a térhez csatolták. Zala György Erzsébet királynéról készült szobrát viszont csak a XX. század végén állították fel a téren.

A Döbrentei téri piac festője, Bruck Lajos szerette Budapestet. Erről tanúskodik több festménye, amely fővárosunk nevezetes pontjait örökíti meg. A városegyesítés utáni időkben Budapest volt a fő művészeti központ, ami nagyon erősen hatott még a külföldön hosszú ideig tartózkodó művészeinkre is. Ilyen volt szóban forgó festőnk is, aki először a bécsi akadémián tanult, majd ösztöndíjjal Olaszországba került, ahol néhány évet töltött. Bejárta szinte az egész országot Velencétől egészen Nápolyig. Talán a lagúnák városában vált egyik kedvenc témájává a piaci forgatag, a sokadalom: első jelentősebb művét, a Vásártér címűt a híres Rialto hídon lévő piacról készítette. Éppen Nápolyban tartózkodott, amikor a Vezúv kitört. Ügyesen kihasználva ottlétét, sokszor lefestette a nem mindennapi természeti jelenséget. A tehetősebb turisták pedig „ráharaptak" a gyönyörű képekre. Olyannyira, hogy festőnknek évekig nem volt anyagi gondja, utazgatásait könnyedén fedezni tudta az ott eladott festményekből.

A magyar kormánytól nagyobb összegű ösztöndíjat kapott párizsi tanulmányaira, ezért 1874-ben a francia fővárosba költözött. Jövedelmét kiegészítették a műkereskedők, akik sok művét vásárolták meg. 1876-tól szinte minden évben részt vett a Párizsi Szalon kiállításain. Igazi hírnevét a Jó tanácsok című festménye hozta meg. A nagyobb európai városok újságjai reprodukciókat közöltek a városba induló lány és az őt jó tanácsokkal ellátó anya kompozíciójáról.

Mint minden Párizsban dolgozó magyar festő, Bruck Lajos is többször megfordult Munkácsy Mihály műtermében. Sok hasznos tanácsot is kapott a mestertől. Olyannyira megfogadta útmutatásait, hogy – a Művészeti Lexikon szerint – több Munkácsynak tulajdonított festmény valójában tőle származik. Mindenesetre, ez a Fővárosi Képtárba került kép nagy valószínűséggel valóban Bruck Lajos műve.

Várnai Vera

FORRÁS: BTM KISCELLI MÚZEUM

Szörfözzön 3 hónapig 30% kedvezménnyel, mindössze havi bruttó 7 630 Ft-ért*!

• szupergyors • 24 órás folyamatos kapcsolat • fix havidíj
• nem terheli a telefonszámlát, nem foglalja a telefonvonalat.

Rendelje meg a chello szélessávú internetszolgáltatását augusztus 10-ig a TeleUPC 06-40-333-872-es kék számán vagy helyi ügyfélszolgálati irodáinkban, amelyek listáját megtalálja honlapunkon.

Szélessávú internet a UPC -től.

*Ajánlatunk 1 éves hűségnyilatkozat aláírásával érvényes. Az installálás a technikai feltételek függvényében, a jelentkezés sorrendjében történik. Internetszolgáltatásunk csak chello szolgáltatási területen vehető igénybe.

chello

vendje… csak tizennégymillió-kilenc…
– hird… t. A fővárosi kulturális bizottság
több s… szokott adni, most csak hetet ítélt
hölgye… adásul a CIB Bank, amely eddig
pás, ko… atónk volt – az új vezetésének
ott lov… zerint –, nem szponzorálja többé
király… Színházat. A saját bevételünk ti-
Károly… llió körül van. A többit – húsz-
szárma… ny milliót – össze kell koldul-
nos csc… y látogatják a nézők a Merlint,
Visegr… m tudják: minden évadban a
idézi f… és határán vagyunk.
felelő… *időben arról is volt szó, hogy le-*
torna… *a fejük fölül az épületet. Ez a ve-*
tatása… *árult az idők során?*
…n, még mindig fenyeget. Hiszen a
…za körüli területrendezés részét
De erről most aligha lehet meg-
…ontosabbat. Hiszen Magyarország
…választások, illetve önkormányzati
…tások előtt semmit sem lehet intéz-
…ak nem bontják el a fedelünket.
…lyen helyzetben a színház is kivár,
…ékon működik?
Dehogy! Éppen próbáljuk a Lüzisz-
…. Arisztophanész komédiája nyomán
…vai Kornél írta. De ezúttal zenés já-
…ól van szó, Nádasdy Ádám verseivel,
…gas Ádám zenéjével és koreográfiájá-
Jómagam rendezem, Gubás Gabi
szereplésével. Már a nyáron játsszuk
…egerszegen. Az ősszel kerül a Merlin
…rtoárjára. Rajtunk tehát nem múlik.

B. E.

Bellodi felügyelő … ténik a másiknál. És a nappalok perzselő forróságában összecsapnak egymással. A westernfilmek párbajjelenetét így importálta Damiano Damiani a *Mint a bagoly nappal* (1967) című filmjébe. A mű azonban nemcsak neorealista hangulata, romantikamentes ábrázolása és a két főszereplő – *Franco Nero* és *Claudia Cardinale* – emlékezetes játéka révén ismert. A kritika a gyilkosságokkal teletűzdelt maffiatörténeten átvonuló erkölcs- és társadalombírálatot tarja igazán értékesnek a filmben.

Egyébként Damiani biztos alapokra építette fel műveit, a hatvanas-hetvenes években megszületett önálló krimifajtát, az olasz maffiafilmet fejlesztette tovább. Az alapképlet: a rendőrfelügyelő elbukik a maffiavezérrel szemben – igaz, legalább ellenfele (vagy a közönség) tiszteletét elnyeri. Damiani később árnyalta és bonyolultabbra szőtte a cselekményt. Az *Egy rendőrfelügyelő vallomása az államügyésznek* (1971) című filmben Bonavia rendőrfelügyelő elkeseredettségében gengszterré válik: úgy dönt, hogy a törvényes eszközök eredménytelensége miatt egyszerűen megöleti a maffiavezért. A *Miért ölnek meg egy bírót?* (1974) címűben nyomozó helyett egy filmrendezőt helyez a középpontba Damiani (nyilván önironikus célzattal). Remek film a filmben szituáció: Giacomo Solaris (Franco Nero játssza) szókimondó maffiafilmjében megölik a bírót. Kisvártatva azt a bírót is megölik, akiről a filmbeli film szólt. A lelkiismeret-furdalástól szenvedő Solaris magánnyomozásba kezd. És itt jön az újabb csavar: a nyomok nem az alvilág, hanem a civil szféra felé terelik a cselekményt.

A maffiafilmek estében nem a történet váltja ki a nézőből a döbbenetet, bár a filmek magyarországi bemutatásakor a korabeli sajtó mindig kiemelte a rendező bátorságát, amellyel feltárja a politikai hatalom és az alvilág összefonódását. Amiért ma is érdemes megnézni a maffiafilmeket, az a kimondható és

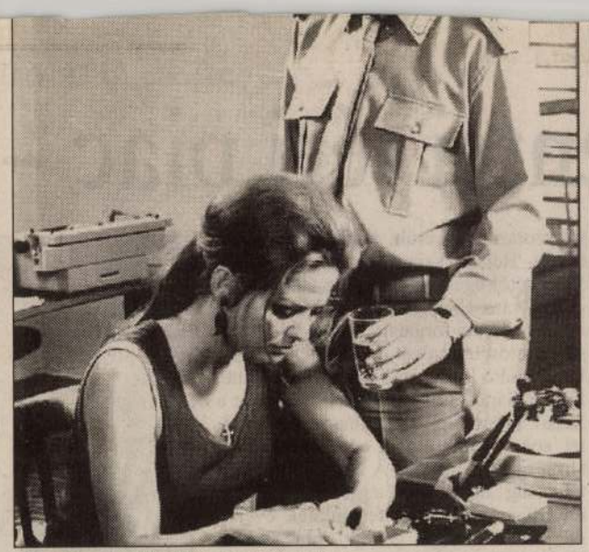

Claudia Cardinale és Franco Nero

FOTÓ: MAGYAR NEMZETI FILMARCHÍVUM

kimondhatatlan dolgok vibrálóan feszült légköre. Talán a legérdekesebb *A bérgyilkos* (1961) című korai Damiani-mű, amelyben ez a feszültség nem a hatalmi harcokban, hanem a főszereplők lelkében halmozódik fel. Ricardo és Torelli végrehajtják a tökéletes gyilkosságot, de lelkiismeret-furdalásuk miatt számot vetnek egész addigi életükkel.

Csákvári Géza

Már lehet pályázni a diákfilmszemlére

Kilencedik alkalommal – augusztus 21-től 24-ig – rendezik meg az Országos Diák- és Ifjúsági Film- és Videoszemlét a Budavári Önkormányzat Művelődési Házában (I., Bem rakpart 6.). A mustrára augusztus 2-ig lehet nevezni – tudtuk meg a rendezvény főszervezőjétől, *Merza Gábortól.* Nevezési lap a helyszínen vagy postán kérhető, és az internetről is letölthető a www.diakfilmszemle.hu címen.

A fiatal filmkészítők általános iskolás, középiskolás és fiatal filmes kategóriában pályázhatnak. Az alkotások előzsűri nélkül kerülnek a programba, és naponta szakmai grémium értékeli a látottakat. *Szőke András* filmrendező, a zsűri elnöke lapunknak elmondta: a diákfilmszemle az egyetlen gyűjtőmustra, ahol felmérhető, hogyan gondolkoznak az életről, a világról a vidéki és a fővárosi fiatalok. Szőke szerint a filmkészítés „szellemi lázadás", és a fiatalok önkifejezésének támogatása nagyon fontos. Ezért nem a verseny, hanem a kommunikáció az elsődleges cél, valamint a rendezvény közösségi eseménnyé formálása.

Cs. G.

Vidám szentendrei színház

Könnyed, szórakoztató előadásokat kínál erre a hétre a Szentendrei Nyár. A fülledt júliusi estéken kevésbé gondolkodni, mint inkább lazítani vágyó közönség Shakespeare, Suassuna és Arisztophanész vígjátékai, valamint vásári komédiák közül válogathat.

A Bolygó Kultusz Motel Társulat tavalyi, szentendrei, Liliomfi-előadása után idén Suassuna A Kutya testamentuma című vígjátékát adja elő a Dunaparti Művelődési Ház udvarán. A brazil kisvárosban játszódó történet – akárcsak a dél-amerikai televíziós szappanoperák – a hatalom ellen lázadó kisemberről, csavaros eszű népi hősről szól. A ma, kedden és szerdán, este fél kilenckor kezdődő produkcióban a rendező *Puskás Tivadar* mellett *Kardos Róbert* és *Major Melinda* játssza a főbb szerepeket.

Új helyszínnel bővült idén a Szentendrei Nyár rendezvénysorozata. A Sztravoda-patak völgyében kialakított Skanzen-Amfiteátrumban Arisztophanész Lovagok című vígjátékát mutatja be a 13-as Stúdió szombat este nyolc órakor. A *Papp János* rendezte választási komédiában ketten küzdenek a hatalomért. Köpködnek egymásra, és ígérgetnek a népnek, titokban pedig csak a kedvező jóslatokban bíznak.

Újszerű játéklehetőségeket nyújt a Színház- és Filmművészeti Egyetem hallgatóinak a szentendrei MűvészetMalom ipari műemlék épülete. Máté Gábor harmadéves növendékeivel Ács János rendezte meg Shakespeare klasszikusát, a Szentiványéji álmot. Az Arany János fordítása alapján készült vizsgaelőadás – amelyhez Csányi János, Eörsi István és Nádasdy Ádám szövegváltozatait is felhasználták – péntek, szombat és vasárnap este nyolc órától látható a Malomban.

A Szentendrei Nyár zenei sorozatának következő koncertjén a David Yengibarjan Trió muzsikál a Barcsay Múzeum kertjében, szintén szombat este hét órakor.

Szombaton egész nap vásári forgatag fogadja a sétálókat a Dunakorzó Vigasságokon. Itt fúvószenekar, mazsorettek és táncosok toborozzák majd a közönséget a hajófelvonulásra, a vízimentő-bemutatóra, a gladiátorjátékra, valamint a szerb táncbemutatóra. A gyerekeket kézműves Bütyköldébe, a Trambulin Színház Boszitalálkozójára és a Szentendrei Gyermekszínház mesejátékára várják a szervezők. Az egész napos vásárt a Capella Singers Énekegyüttes zárja – gospel- és jazzdalokkal.

D. V. G.

Bruck Lajos

FESTŐÁLLVÁNY

A Döbrentei téri piac – Bruck Lajos ecsetjével

A „piaci csendélet" nem volt ritka látvány a városegyesítés időszakában. A lakosság ugrásszerű növekedésével új piacokat nyitottak és bővítették a meglévőket. Higiéniai szempontból sajnos nem voltak a legmegfelelőbbek, a századfordulón már tarthatatlan állapotok uralkodtak e nyílt téri vásárokon. A főváros vezetősége ezért is határozta el, hogy zárt vásárcsarnokok építésébe fog. De most még csak 1890 körül járunk – a Döbrentei téren.

Nevét 1879-ben kapta Döbrentei Gábor íróról, de valószínűleg nem véletlenül nevezték sokáig Hetivásár térnek. Bruck Lajos (1846–1910) festményének alakjaiból nem nehéz kitalálni, ki az eladó és ki a vevő. A korra jellemző öltözködésükből egyértelműen következtethetünk társadalmi hovatartozásukra. Háttérben a Gellért-hegy, amelynek lábánál a Rudas fürdőt találjuk. Ez a gyógyfürdő mai jellegét a második világháború utáni újjáépítésnél kapta. Ugyanúgy, mint a Belváros, a Döbrentei tér is teljesen átalakult az Erzsébet híd felépítésével. A Tabán házait lebontották, az Attila utat pedig megnyitották. A közvetlen környéket is a térhez csatolták. Zala György Erzsébet királynéról készült szobrát viszont csak a XX. század végén állították fel a téren.

A Döbrentei téri piac festője, Bruck Lajos szerette Budapestet. Erről tanúskodik több festménye, amely fővárosunk nevezetes pontjait örökíti meg. A városegyesítés utáni időkben Budapest volt a fő művészeti központ, ami nagyon erősen hatott még a külföldön hosszú ideig tartózkodó művészeinkre is. Ilyen volt szóban forgó festőnk is, aki először a bécsi akadémián tanult, majd ösztöndíjjal Olaszországba került, ahol néhány évet töltött. Bejárta szinte az egész országot Velencétől egészen Nápolyig. Talán a lagúnák városában vált egyik kedvenc témájává a piaci forgatag, a sokadalom: első jelentősebb művét, a Vásártér címűt a híres Rialto hídon lévő piacról készítette. Éppen Nápolyban tartózkodott, amikor a Vezúv kitört. Ügyesen kihasználva ottlétét, sokszor lefestette a nem mindennapi természeti jelenséget. A tehetősebb turisták pedig „ráharaptak" a gyönyörű képekre. Olyannyira, hogy festőnknek évekig nem volt anyagi gondja, utazgatásait könnyedén fedezni tudta az ott eladott festményekből.

A magyar kormánytól nagyobb összegű ösztöndíjat kapott párizsi tanulmányaira, ezért 1874-ben a francia fővárosba költözött. Jövedelmét kiegészítették a műkereskedők, akik sok művét vásárolták meg. 1876-tól szinte minden évben részt vett a Párizsi Szalon kiállításain. Igazi hírnevét a Jó tanácsok című festménye hozta meg. A nagyobb európai városok újságjai reprodukciókat közöltek a városba induló lány és az őt jó tanácsokkal ellátó anya kompozíciójáról.

Mint minden Párizsban dolgozó magyar festő, Bruck Lajos is többször megfordult Munkácsy Mihály műtermében. Sok hasznos tanácsot is kapott a mestertől. Olyannyira megfogadta útmutatásait, hogy – a Művészeti Lexikon szerint – több Munkácsynak tulajdonított festmény valójában tőle származik. Mindenesetre, ez a Fővárosi Képtárba került kép nagy valószínűséggel valóban Bruck Lajos műve.

Várnai Vera

FORRÁS: BTM KISCELLI MÚZEUM

Népszabadság Budapest 2002. július 15.

százezret. A fővárosi kulturális bizottság kilencet szokott adni, most csak hetet ítélt meg. Ráadásul a CIB Bank, amely eddig fő támogatónk volt – az új vezetésének döntése szerint –, nem szponzorálja többé a Merlin Színházat. A saját bevételünk tizenötmillió körül van. A többit – húszegynéhány milliót – össze kell koldulnom. Úgy látogatják a nézők a Merlint, hogy nem tudják: minden évadban a megszűnés határán vagyunk.

– Egy időben arról is volt szó, hogy lebontják a fejük fölül az épületet. Ez a veszély elhárult az idők során?

– Nem, még mindig fenyeget. Hiszen a városháza körüli területrendezés részét képezi. De erről most aligha lehet megtudni pontosabbat. Hiszen Magyarországon választások, illetve önkormányzati választások előtt semmit sem lehet intézni. Csak nem bontják el a fedelünket.

– Ilyen helyzetben a színház is kivár, takarékon működik?

– Dehogy! Éppen próbáljuk a Lüzisztratét. Arisztophanész komédiája nyomán Hamvai Kornél írta. De ezúttal zenés játékról van szó, Nádasdy Ádám verseivel, Horgas Ádám zenéjével és koreográfiájával. Jómagam rendezem, Gubás Gabi címszereplésével. Már a nyáron játsszuk Zalaegerszegen. Az ősszel kerül a Merlin repertoárjára. Rajtunk tehát nem múlik.

B. E.

ténik a másiknál. És a nappalok perzselő forróságában összecsapnak egymással. A westernfilmek párbajjelenetét így importálta Damiano Damiani a *Mint a bagoly nappal* (1967) című filmjébe. A mű azonban nemcsak neorealista hangulata, romantikamentes ábrázolása és a két főszereplő – *Franco Nero* és *Claudia Cardinale* – emlékezetes játéka révén ismert. A kritika a gyilkosságokkal teletűzdelt maffiatörténeten átvonuló erkölcs- és társadalombírálatot tarja igazán értékesnek a filmben.

Egyébként Damiani biztos alapokra építette fel műveit, a hatvanas-hetvenes években megszületett önálló krimifajtát, az olasz maffiafilmet fejlesztette tovább. Az alapképlet: a rendőrfelügyelő elbukik a maffiavezérrel szemben – igaz, legalább ellenfele (vagy a közönség) tiszteletét elnyeri. Damiani később árnyalta és bonyolultabbra szőtte a cselekményt. Az *Egy rendőrfelügyelő vallomása az államügyésznek* (1971) című filmben Bonavia rendőrfelügyelő elkeseredettségében gengszterré válik: úgy dönt, hogy a törvényes eszközök eredménytelensége miatt egyszerűen megöleti a maffiavezért. A *Miért ölnek meg egy bírót?* (1974) című műben nyomozó helyett egy filmrendezőt helyez a középpontba Damiani (nyilván önironikus célzattal). Remek film a filmben szituáció: Giacomo Solaris (Franco Nero játssza) szókimondó maffiafilmjében megölik a bírót. Kisvártatva azt a bírót is megölik, akiről a filmbeli film szólt. A lelkiismeret-furdalástól szenvedő Solaris magánnyomozásba kezd. És itt jön az újabb csavar: a nyomok nem az alvilág, hanem a civil szféra felé terelik a cselekményt.

A maffiafilmek estében nem a történet váltja ki a nézőből a döbbenetet, bár a filmek magyarországi bemutatásakor a korabeli sajtó mindig kiemelte a rendező bátorságát, amellyel feltárja a politikai hatalom és az alvilág összefonódását. Amiért ma is érdemes megnézni a maffiafilmeket, az a kimondható és

Claudia Cardinale és Franco Nero

FOTÓ: MAGYAR NEMZETI FILMARCHÍVUM

kimondhatatlan dolgok vibrálóan feszült légköre. Talán a legérdekesebb *A bérgyilkos* (1961) című korai Damiani-mű, amelyben ez a feszültség nem a hatalmi harcokban, hanem a főszereplők lelkében halmozódik fel. Ricardo és Torelli végrehajtják a tökéletes gyilkosságot, de lelkiismeret-furdalásuk miatt számot vetnek egész addigi életükkel.

Csákvári Géza

Már lehet pályázni a diákfilmszemlére

Kilencedik alkalommal – augusztus 21-től 24-ig – rendezik meg az Országos Diák- és Ifjúsági Film- és Videoszemlét a Budavári Önkormányzat Művelődési Házában (I., Bem rakpart 6.). A mustrára augusztus 2-ig lehet nevezni – tudtuk meg a rendezvény főszervezőjétől, *Merza Gábortól*. Nevezési lap a helyszínen vagy postán kérhető, és az internetről is letölthető a www.diakfilmszemle.hu címen.

A fiatal filmkészítők általános iskolás, középiskolás és fiatal filmes kategóriában pályázhatnak. Az alkotások előzsűri nélkül kerülnek a programba, és naponta szakmai grémium értékeli a látottakat. *Szőke András* filmrendező, a zsűri elnöke lapunknak elmondta: a diákfilmszemle az egyetlen gyűjtőmustra, ahol felmérhető, hogyan gondolkoznak az életről, a világról a vidéki és a fővárosi fiatalok. Szőke szerint a filmkészítés „szellemi lázadás", és a fiatalok önkifejezésének támogatása nagyon fontos. Ezért nem a verseny, hanem a kommunikáció az elsődleges cél, valamint a rendezvény közösségi eseménnyé formálása.

Cs. G.

Vidám szentendrei színház

Könnyed, szórakoztató előadásokat kínál erre a hétre a Szentendrei Nyár. A fülledt júliusi estéken kevésbé gondolkodni, mint inkább lazítani vágyó közönség Shakespeare, Suassuna és Arisztophanész vígjátékai, valamint vásári komédiák közül válogathat.

Új helyszínnel bővült idén a Szentendrei Nyár rendezvénysorozata. A Sztravoda-patak völgyében kialakított Skanzen-Amfiteátrumban Arisztophanész Lovagok című vígjátékát mutatja be a 13-as Stúdió szombat este nyolc órakor. A *Papp János* rendezte választási komédiában ketten küzdenek a hatalomért. Köpködnek egymásra, is felhasználták – péntek, szombat és vasárnap este nyolc órától látható a Malomban.

A Szentendrei Nyár zenei sorozatának következő koncertjén a David Yengibarjan Trió muzsikál a Barcsay Múzeum kertjében, szintén szombat este hét órakor.

Szombaton egész nap vásári forgatag fogadja a sétálókat a

Bruck Lajos
Vas. Ujs. 1894. 82. l.
(Rép)

Bruck Lajos: Vásár.

③

P2 Ábrada, Zecky

73 l.

26-32 kép

...űvész úgy tüntet
...irágokból kötött
...ld mellett. Oly
...ő egyszerűséggel
...tőt mennél több-

...al két női arczké-
...utat be a tárlaton.
...tni teljesen fölös-
...nt ő, ki tehetséges
...ú, de mindig ma-
...lkotásokat nyújt,
...eszélyeskedő ité-
...özönség is kiváló
...kban kisebb mé-
...színművésznőnk
...g, tekhnikai be-
...s előkelő mivolta
...ját, s ha a szín-
...mát tekintjük, si-
...A másik arczkép
...n, finom érdekes
...Wahrmann René
...ruhában, karos-
...ke a legnehezebb
...n fej e tartásával
...űvész e feladatot
...khnika, színkeze-
...k s a kép össz-
...nzően tükrözteti

a rossz után jobb is következik; hogy még boldog lehe'sz.

— Én? Boldog? — fuldokolt a fájó ellenvetés. — Volt idő rá, de többet nem lehet.

És leeresztette arczáiról a kötényt, beszédét folytatva:

— Látod, hogy az arczom milyen halavány lett? Ez a feherség a tömlöcz bélyege itt. Odakerültem, mert megrontott a gonosz.

— Mért vinnél a házadba gya'ázatot velem? Ne tedd; nem vagyok érdemes.

— Ne aggódj. Ládd, az emberek sem haragusznak rád, csak a csábitódra. Az enyém lészsz, ugy-e? Szólj!

A leány aléltan borult a legény kebelére:

— A tiéd vagyok.

Biró Sándor melegen biztatva szoritá magához:

AZ APA LEVELE. — BRUCK LAJOS FESTMÉNYE. Metszette *Morelli*

Erővel boldog akartam lenni és boldogtalan lettem.

— Vigasztalódj, An kó. Látod, én szeretlek.

Csiszér Anikó egész testében megrendült.

— Ne üzz csufot belőlem, Sándor! Ha nem szerettél akkor, miért szeretnél most, mikor párta helyett gyalázatot viselek fejemen? Ne gunyolódj! Eleget szenvedtem.

— Ugy áldjon meg a mindentudó isten, milyen igazán szeretlek. Nem hagylak el.

— Még boldogok leszünk.

Kinosan suttogott a válasz:

— Annak már vége van! Az én boldogságom sohasem lesz édes! . . .

És sirtak mind a ketten.

A FEHÉRLÓ-ÁLDOZAT.

Az európai kultura hatása lassankint kivetkőzteti ősi, eredeti mivoltából a magyart s már csak a képzelet idézi föl az ősi életnek egy-egy szép vonását, bűvös panorámájában egyenkint elvonulni hagyva szemeink előtt azokat a képeket, melyek a magyar nép történetének mesés hajdan korát ábrázolják. Megjelenik a táltosok, nemzeti dalnokok, bűbájosok, tündérek, sellők, villik, boszorkányok, vasorru bábák, sárkányok és szellemek világa; látunk ló-áldozatot, halottégetést, esküvesi szertartást s halljuk, hogy a föld szellemének éneket zengenek. Mi szép képek, mi bűvösek! A képzelet alkotása azonban hamis kép is lehet s az ilyen kárpótlás nem nyugtatja meg a lelket.

Hol lehetne megtalálni az elveszett képeket? Ha az uj hazában, az uj viszonyok közt nem maradhattak fön, vajjon a régi hazának földén megvannak-e még?

Talán emlékszik még némelyik e lap olvasói közül, hogy most egy éve elvezettem a dél-szibériai pusztákon lakó törökök, a *kirgizek*

közé* s megmutattam, hogy ezeknél a nemzeti szokásoknak és a régi samán hitnek még ma is megvannak ama vonásai, melyeknek nálunk is megvoltát a históriából s egyes magyar vidékeknek népszokásából tudjuk. Már kicsiny korunktól fogva hallottuk, hogy a magyarok elei szoktak áldozni, hogy voltak táltosaik, kik ez áldozatokat végezték s a megáldozott állatnak beleiből és csontjaiból jövendöltek, s hogy az áldozatok legünnepélyesebb alkalma az volt, mikor *fehér lovat* áldoztak. Fájdalom, hogy hazai történelmünk utján e vallásos szertartásról a nevénél egyebet nem tudunk; mert a keresztény térítők vakbuzgósága nagy rombolást tett őstörténetünk terén. Ámde van még a velünk rokon török-tatár népnek egy pár törzse, melynél a fehér-ló-áldozás még mindig legünnepélyesebb része az isteni tiszteletnek.

Az *Altai* hegységnek északi részén, a *Madsar* folyó és hegy mellett, t. i. a *Katunja* és *Abakan* folyók közötti területen lakik kisebb vagy nagyob *aulok*ban (sátorokból álló falu) az éjszaki töröksegnek három törzse, névszerint: a *teleutok*, *sórok* és a *fekete erdő tatárai*. Részint vadászat- és halászatból, részint földmivelés- és baromtenyésztésből élnek. Ámbár nagy részük meg van keresztelve, de azért a régi samán hitnek hivei; hisznek főbb és alsóbb rangu isteneket, jó és rossz szellemeket s mindezeknek állatokat vagy kész ételeket és italokat (bort és pálinkát) áldoznak. A legfőbb istent — a nomád török-tatár nép gondolkodási módja szerint — nomád életünek képzelik, a kinek pompás udvartartása és számtalan mennyiségü lova van. S mikor e legfőbb lény — *Tengere khán* — udvartartásával egyik helyről másikra költözködik, a lovak dobogása és az egész mennyei udvar mozgásának zaja okozza a *mennydörgést;* mig a *villámlás* nem egyéb, mint a lovak patkóinak szikrázása.

Husz vagy huszonöt sátorból áll az *aul*, mely a *Madsar* folyó partján terül el. Az *aul* szélénél a talaj kezd emelkedni, mindig magasabb és magasabb lesz, majd távolabb külön álló halmok emelkednek, a melyeknek a tetején és oldalán levő, magas póznákra akasztott állatbőröket távolról is elég jól lehet látni. E bőrök azon állatok maradványai, melyeket az erdők, hegyek, folyók szellemeinek megáldoztak, hogy kiengeszteljék őket. A halmok lábától messzire elterülő sikságon látni a még zöld *árpavetést;* ez az egyetlen gabonafaj, melyet a török népek vetnek és megpiritva esznek. A sikság más részén a juhnyáj, szarvasmarhák csordája és a ménes legelész szerteszét. Nézd mosd ezt a fiatal törököt, a ki szintén az aul felé tart s mindjárt utolér bennünket. Egy fiatal, jó husban levő fehér ménlovat vezet féken, gyönyörködve a nemes állat büszke magatartásában és játszi lépdelésében. A ló nyakát tarka szalag ékesiti, sörényébe és farkába pedig vörös és fehér szövetsallangok vannak befonva. Nem lesz fölösleges, ha megszólitjuk a vezetőt s megkérdezzük az okát e földiszitésnek, bizonyára szivesen fölvilágosit bennünket. Elmondja, hogy ez a fehér ló: *ijik*, vagyis áldozatra kiszemelt állat. Még nagyon fiatal csikó korában fölszentelték az istennek, olyanformán, hogy tüz elé vezették, ott jó illatu ürömmel *(irün)* megfüstölték, tejjel megöntözték, nyakát, sörényét és farkát földiszitették s aztán a ménes közé bocsátották, hogy ott fölnevekedjék. Értésünkre adja, hogy épen most akarják megáldozni, ezért vezeti haza a ménesből; menjünk csak ő utána az áldozat szinhelyére, hol az egész szertartást végig nézhetjük.

Látom az arczodról, kedves kisérőm, hogy mennyire örülsz és gyorsitod lépteidet kalauzunk után; de nézd csak azt a jelenetet a folyó partján. A szélső sátor előtt máglya ég; mellette vörös *szarafánba* (ujjak nélküli felöltő) öltözött öreg asszonyok ülnek pipázva s olyan mozdulatlanul, mint a szobrok. A sátor ajtajánál egy beteg ember fekszik; kis távolságra tőle a *kám* (varázsló, jós és orvos egy személyben), a ki meg akarja gyógyitani. A szellemeknek e czimborája és közvetitője valóban kisérteties alak. Öltözete tarka-barka rongyokból áll, tele aggatva különféle talizmánokkal, mint állati csontok, növénygyökerek, kövek, stb. Hosszu és piszkos haja, mely soha sem volt fésülve, leér hátára és vállaira. Dobjának *(tüngür)* egyik fele őzbőrrel van bevonva, a másikról pedig különböző érczdarabok és apró csengetyuk lógnak alá. E dobban varázslás vagy gyógyitás alkalmával megjelennek a szellemek s a *kám* beszél velök. A dobverést és éneklést lassu, monoton hangon kezdi, ide-oda hajlongva s néha kezével gesztikulálva; aztán megváltoztatja hangját, mert a dobban megjelent rossz szellemekkel beszél, kéri őket, hogy távozzanak el a beteg emberből. E kérést mindig erősebb és erősebb hangon énekli, a dobot gyorsabban veri, majd a beteg körül őrült módon futkos és tánczol. Végre a beteg lassankint fölemelkedik, hálás tekintettel néz a *kám*ra, érzi hogy meg van gyógyulva . . .

A mint innen az áldozat szinhelyére érkezünk, az *aul* népét összegyülve találjuk egy nagy sátor előtt. A nézők által körülállott tér közepén látjuk a szent tüzet lobogni, mely mellett a fehér lovat fogja ama fiatal török. Hozzá közel az *abisz* (pap) áll, ki az áldozást fogja végezni.— A szertartás benn a sátorban kezdődik, lépjünk tehát ennek ajtajához, hogy a történendőket szemlélhessük.*)

A sátorban, a szent szekrénytől jobbra, a varázsdob van felakasztva, balról pedig különböző rongyok és más varázstárgyak lógnak. A dob ütője kanál-alaku, melynek domboru oldala vadkecske bőrével van bevonva, mig homoru részén apró érczdarabok és gyürük vannak, melyek a dob verésekor csörgést okoznak. A papnő — anyja segitségével — épen most végezte öltözködését. Testét térdig érő felöltő födi; övéről vadkecske bőréből csinált vékony szijak és keskeny, tarka kelmedarabok lógnak le, mely utóbbiak ékalaku alsó vége térdét verdesi. Az öv előrészén a hat fejü *Amirga* kigyó alakja; a felöltő hátulján sorba varrott csengetyük, vállain pedig bagoly-tollból kötött bóbiták láthatók. Kalapjának világos szinü szegélyét szintén a hat fejü kigyó alakjai diszitik s ugyancsak a kalapról számos vékony szij csüng le arczára; tetejére pedig bagoly-tollak vannak varrva diadem-alakban. Öltözetét a lábaira huzott vadkecskebőr-saru egésziti ki, melynek szőrös része befelé van forditva.

Minthogy a sátorból már mindennemü vastárgyat eltávolitottak, megkezdődik a szertartás. A papnő anyja a sátor közepén lobogó tüzre boróka-bogyót hint, majd fakanállal tejet öntöz a tüzre és a sátor tetején levő nyilásra. S miután a dobot megmelegitette a tüzön s a boróka-bogyó füstje fölé tartotta, átadja a papnőnek, ki a sátor jobb oldalán megáll a tüznek hátat forditva s testét előre görbitve. Egyszerre elkezd dobolni, olyan formán, hogy a dobot előbb bal lábára támasztva bal oldalról, aztán jobb lábára támasztva jobb oldalról veri s igy mindig váltakozva üti a taktust. Előre görbült helyzetéből lassankint egészen fölemeli fejét; testét tánczszerűen mozgatja s a taktust fejével is kiséri. Végre elfáradva leül és dobszó kiséretében melankholikus hangon enekelve beszél a szellemekhez. Előadását néha különös hangok által szakitja félbe, mely hangokkal a szellemek beszédét tolmácsolja. A szellemekkel való párbeszéde mindig hangosabb lesz s mikor a fáradtság már erőt vesz rajta, szakadozottan folytatja, hörgő és mintegy nyeritő hangokat bocsát; az extasis legmagasabb fokán pedig a «kiku! kiku!» varázsigét kiabálja.

Most álljunk félre a sátor ajtajából, engedjünk helyet a papnőnek, ki most már a szabad ég alatt folytatja a szertartást. — A fehér ló az áldozati tűz mellett áll s előtte száll föl a boróka-bogyó füstje. A papnő az ajtó elébe teritett nemezdarabra állva dobol, azután egyik lábán sebesen körben forog, minek következtében a kalapjáról s öltönyéről lelóggó szijak és kelme-darabok lobognak-röpködnek a levegőben. A nemezdarabról a ló mellé megy s itt folytatja tovább a czeriméniát; anyja pedig a ló orra alá tartja azt az edényt, melyből az üröm jó illatu füstje száll föl. Azután tejjel öntözgeti a lovat s minden öntés után letérdel a nemezre, ezt homlokával érinti, mi által a szentelt ló iránti tiszteletet tolmácsolja.

Kevés idő mulva a papnő visszatér a sátorba, ott dobol; de a dobpörgés mindig lassubb, vontatottabb lesz, végre egészen elhal. Ekkor a dobverőt kidobja a künnállók közé, kik ezt homlokukhoz szorongatják s szerencsét vagy szerencsétlenséget jósolnak maguknak a szerint, a mint a dobverőnek domboru, vagy homoru oldala esett feléjök. A papnőt levetkőztetik, de az még e közben is folytonosan sohajtozó vagy zokogó hangokat ad.

Miután a szertartásnak ez első része véget ért, az áldozásnak legfőbb mozzanatát végzi el az *abisz*. Ünnepélyes méltósággal a ló elébe lép, felhasitja szügyét és kezével belenyulva a szivét összeszoritja s az állat élettelenül zuhan a földre. Ekkor a jelenlevők az áldozat bőrét lehuzzák, husát eldarabolják, megsütik és nagy mohósággal elfogyasztják, bőrét pedig a rossz szellemek megengeszteléseül póznára tüzik. A tor bevégezte után előlép a *kám*, hogy az áldozat szemlélőinek jövendőt mondjon. A szépen megtisztitott lapoczka-csontokat a tüzre teszi s a melegség által okozott repedések irányából megmondja a jövendőt tudni kivánónak, hogy vállalatának eredménye szerencsés, vagy szerencsétlen lesz-e?

Ime egy szertartás leirása, mely őseinknél is megvolt s melynek neve maig is megmaradt. Mennyire egyezett ez a mi őseink fehérló-áldozatával: a történeti kritika van hivatva megállapitani. Szerintem nem puszta véletlenség az, hogy a fehér ló áldozásának szokása Ázsiának épen azon a részén maradt meg, a hol a *Madsar* nevü folyót és hegyet találjuk.

Thúry József.

* Lásd: Vasárnapi Ujság 1884. évfolyam 1. és 2. számát.

*) A török-tatár népek kitünő ismerőjének, Vámbéry Á.-nak most van sajtó alatt egy nagy munkája, mely az összes török-tatár népek őstörténetét, vallását, szokásait, életmódját tárgyalja. Jeles tudósunk szivességéből azon szerencsében részesültem, hogy a munkának eddig kinyomatott iveit átolvashattam és e becses műből vettem ezen áldozati szertartásra vonatkozó adatokat. T. J.

AZ UJ-GÖRÖG DALNOK.

Lord Byron «Don Juan»-jából.

Görög sziget, hellén haza!
Hol Sapphó lángolt s énekelt,
Hol béke, harcz babért hoza,
Hol Phőbus egykor égre kelt!
Most is virúl örök nyarad,
De más, napodnál, nem maradt!

Homéros és Anakreon,
Szerelmi dal, hős énekek,
Más földre szálltak és e hon,
Mely szülte őket, zord, siket.
Bár messze hat visszhangjuk el,
Itt rájuk ah! ki sem figyel.

A helység Marathonra néz
S tengerre méláz Marathon;
Ott lelkem a jövőbe vész,
Sugván: Szabad lesz még honom!
Mert *perzsa* sírt taposva, ott
El nem hiszem, hogy rab vagyok!

Kevély király űlt a fokon,
Mely elnéz Salamis felett.
Ezer hajó a habokon
S csatára gyüjtött nemzetek, —
Számlálja reggel, arcza gőg,
De nap leszáll — s hol vannak ők?!

Hol vannak ők? s hol vagy hazám?
A néma part nem ünnepel....
Visszhang se' kél hősök dalán,
Nem dobban itt már hős kebel!
S felséges lantod' dicstelen
Ujjakkal ah! most én verem!

Bár rab-bilincsnek nyűge nyom,
S rabok lesik kobzom dalát,
Szégyenpír támad arczomon
Honom sorsára legalább!
Költőnek itt más mi marad?
Népért pirúl — hazát sirat..!

Köny, pír csupán... s nem volna más?
Vért, éltet adtak őseink!
Föld! hadd legyen feltámadás!
Add vissza Spárta hőseit!
A háromszázból hármat adj
És Thermopyle ujra nagy!

Mit! Egy se' szól? Mind hallgatag?
Nem! Kél a holtak szózata,
Mint távol omló zúgatag:
«Egy kezdje meg, — s szállunk oda!
Csak egy, kinek még vére van!»
De épp az élő szótalan!

45-3

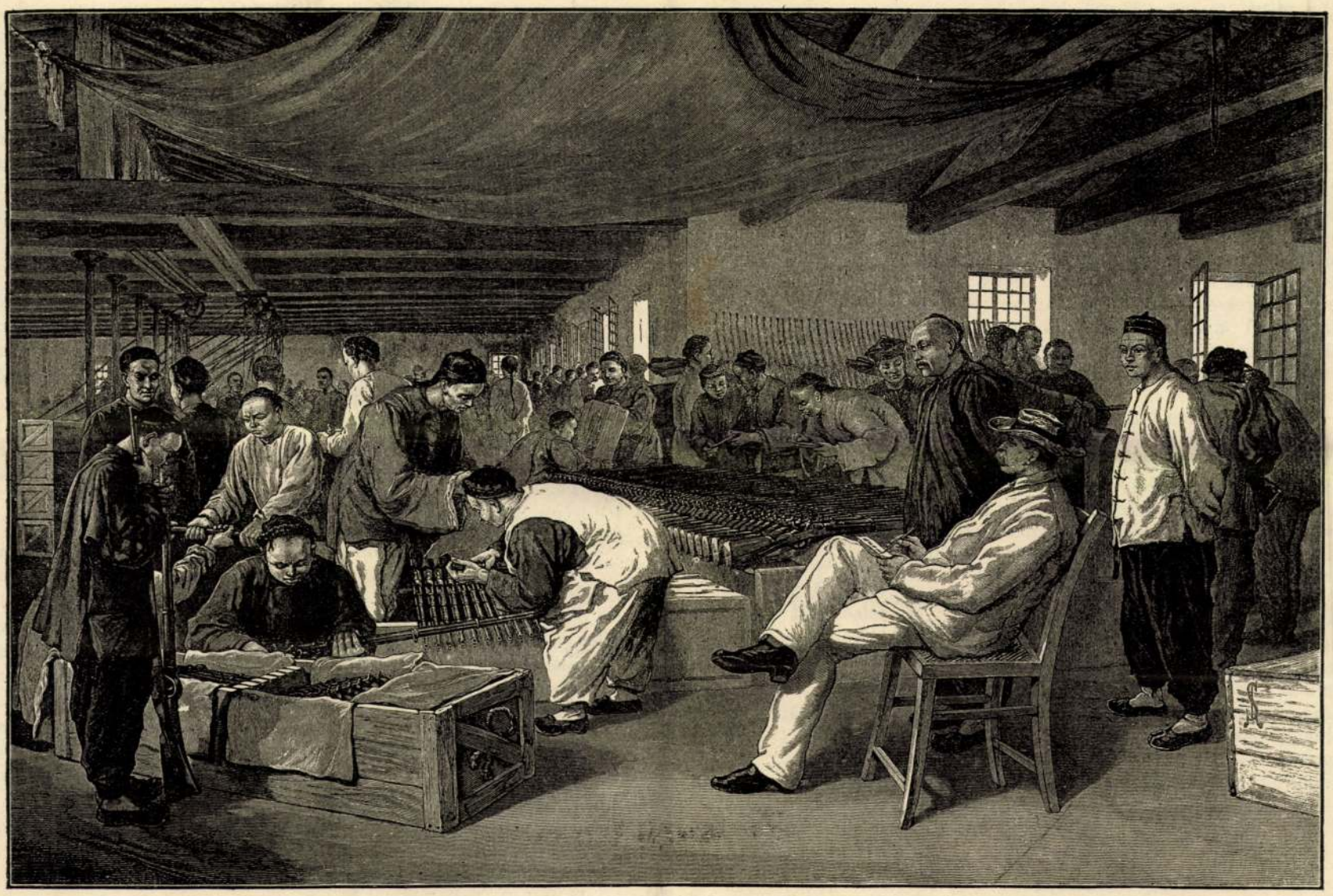

A FRANCZIA-KHINAI HÁBORU ELŐKÉSZÜLETEI: KHINAI FEGYVEREK VIZSGÁLÁSA ÉS CSOMAGOLÁSA A SHANGHAI-I FEGYVERGYÁRBAN.

AZ ÁRVÁK. — BRUCK LAJOS FESTMÉNYE UTÁN.

Vas. Ujs. 1883.

eltünnek a koldusok, mert itt a földmüves, ha ugyan a mandarinja nem valami nagy gazember, a mi gyakran megesik, jóformán pénz nélkül is megél.

Tonking városai a falvaktól nagyrészt abban különböznek, hogy meg vannak erősitve. Ez erősitések azonban nem mindig bástyák, árkokkal és felvonó hidakkal, sőt ellenkezőleg ez a ritkaságok közé tartozik s rendes körülmények között deszka, vagy épen bambusznád kerités is elegendő, hogy a város rangot valamely telepnek megadja. A házak mindenütt khinai modorban épültek, de a városiak erősebben és jobban; faluhelyen rendkivül gyakran láthatunk czölöpökre rakott s szalmával fedett kunyhót, melynek falai is nádból vannak; néha a szegény emberek egyszerü csónakban (sampu) laknak, melyet hatalmas fatörzsekből maguk vájnak ki. Városokban sem példátlan különben e szokás, sőt a szalma-fedeles házak még igen gyakoriak.

A közös öltözet bugyogó és hosszu fekete kabát. A nők hajukat csomóba fonják s ezüst hajtüvel keresztülszurt görögös csombókot hagynak fejök tetején. A férfiak turbánt viselnek, de ezenfelül lámpaernyőhöz hasonló s a szegényeknél egyszerüen nádból készitett kalapot. A katonák öltözete a többiétől nagyon különbözőnek nem mondható.

A hadi előkészületekről lapunkban már többször emlékeztünk meg. Itt csak azt ismételjük, hogy bár Anamnak papiron mintegy 200,000 katonája van, tényleg maga sem bizik az erejében s az alig pár ezer főre menő franczia katonaság ellen a roppant Khinát igyekszik segitségül megnyerni. Egyik képünk a khinai birdalom legnevezetesebb kikötőjében Shanghaiban, e czélból tett előkészületeket ábrázolja.

AZ ÁRVÁK.

Bruck Lajos festménye.

Ujabb festőink, kivált pedig a Munkácsy iskolájához tartozók között többen vannak már, a kik, ha el nem érték is geniális mesterüket, mégis fölvitték odáig, hogy a magyar képiró művészetben számot tesznek, sőt akadnak köztök olyanok is, kiknek a külföld figyelmét és elismerését is sikerült kivivniok.

Kiváló helyet foglal el ezek között *Bruck* Lajos, kinek nem egy szép képével volt már alkalma találkozhatni a «Vasárnapi Ujság» olvasóinak.

Ezuttal is bemutatunk egyet az ő ecsetétől, és pedig azt, mely a legválogatottabb művészek alkotásainak találkozó helyén, a párisi Salon kiállitásán már pár évvel ezelőtt nem közönséges feltünést keltett, s mely őt ama művészek diszes sorába avatá, kiket már nagyobb méretek szerint szokás megitélni.

Egyszerü s mégis sokat mondó kép az, melyet ez uttal bemutatunk. Három szegény, lerongyollott, kiéhezett árva lép az idegen hajlék szobájába: egy leányka, ki egyik testvérét karjain viszi, mig a másik ruhájába kapaszkodva vezeti. Habozva, félénken lépnek a szobába, hol egy szintén szegény sorsu család lakik. Mindenki a belépőkre tekint. Az öreg anyóka föláll s botjára támaszkodva, részvéttel kérdezősködik a legnagyobbiktól. A fiatalabb asszony szánalommal tekint rájok s arczán meglátszik a megdöbbenés: talán saját gyermekei jutnak eszébe, kik, jaj, ha hasonló sorsra juthatnának. A nagyobbik leányka már kenyér után nyult a szegény kis földönfutók számára, mig a kisebbik, félig mogorván, félig oda nézve majszolja kenyerét. Csak a fiu nem háborgattatja magát s elmerülve irja föladatát.

A franczia kényes kritika is elismeréssel nyilatkozott e festményről, melynek mind konczepcziójáért, mind kivitelét dicsérettel emlitette meg. A kép sötét szinekben van tartva, megfelelőleg a jelenet hangulatának.

APRÓSÁGOK.

A krimi hadjárat vége. Szebasztopol bevétele után Sándor czár hadi tanácsot hivott össze Pétervárott; jelen voltak: Dolgoruki herczeg hadügyminiszter, Konstantin nagyherczeg tengerészeti miniszter, Brök pénzügyminiszter, gróf Bludov, Voronzov herczeg és Lapusine belügyminiszter. A czár legelőbb a hadügyminisztert hivta fel, tegyen jelentést a hadsereg állapotáról; a miniszter azt mondta: a segédforrások ki vannak merülve, több ujonczot szedni csaknem lehetetlen, ő a maga részéről nem látja módját a háboru tovább folytatásának. Ekkor a czár testvéréhez fordult, a ki gróf Bludovval az ellenségeskedés minden áron tovább folytatása mellett volt, s azt kérdezte: milyen állapotban van a hajóhad? A nagyherczeg azt felelte: «Felség, van egy hajóhadunk a Balti- és egy másik a Fekete-tengeren.» A czár helyeslőleg intett, de hozzá tevé: «Ugy van, de azok a hajóhadak soha sem hagyták el kikötőinket. Ellent tudnának-e állani a franczia és angol hajóhadnak?» A nagyherczeg sohajtott, lesütötte szemeit, de nem felelt. Ezután a czár a pénzügyminiszterhez fordult s azt kérdezte, hát ő minő jelentést tehet? A miniszter igy szólt: «Felség, épen most kötöttem egy nagyon hátrányos kölcsönt, a melynek föltételeit Hamburgban irták előnkbe; ujabbat kötni lehetlenségnek tartom.» Ekkor a czár a tanácshoz e szavakat intézte: «Uraim, az imént hallottakból az látszik, hogy nekünk sem hadseregünk, sem hajóhadunk, sem pénzünk nincs, hogy volna hát lehetséges a háboru tovább folytatása?» Erre gróf Bludov előlépett s mély megindulással igy szólt: «Felség, a most hallott előterjesztésekből világos, hogy felséged kénytelen békét kötni; de ugyanakkor egyszersmind el kell bocsátani hivatásukra képtelen minisztereit, a kik sem felséged atyját, sem felségedet nem tudták kellőleg szolgálni; bocsássa el valamennyit.» E kitörés rendkivül zavarba hozta a tanács többi tagjait, de — a békét rögtön alá irták.

*

Jól elhelyezett tartalék. Mikor az oroszok az inkermanni fensikon megtámadták az angolokat, a fensik mögötti völgyben hatalmas tüzérséget állitottak fel — a miről azonban az angoloknak semmi tudomásuk sem volt — oly czélból, hogy majd az ütközet derekán hozzák elő, mint tartalékot. Miután a fensikon már három egész óráig dühöngött az ütközet, az orosz főhadi szállásról egy hadsegédet küldtek az ágyuk után, de mire a hadsegéd a völgybe érkezett, egyetlen ágyut sem lehetett kimozditni helyéből. Az angol lövegek, gránátok a fensikon keresztül oly sürün hullottak a szerencsétlen tüzérségre, hogy abból alig maradt életben egy-egy ember vagy ló.

*

Bátorság. Baker pasa szereti elbeszélni a bátorság e következő példáját: Nagy visszavonulása alkalmával, a melyet az élő legnagyobb katonák «mester mű»-nek nyilvánitottak, szükségessé lett egy bolgár nagy falu fölgyujtása. E munka végrehajtására Baker egy századot küldött. Az idő telt, de füst még sem emelkedett. Elküldött egymás után négy nyargonczot, hogy tudják meg a késedelem okát, azonban egyik sem tért vissza. Ekkor a tábornok segédjéhez fordult: «Menjen ön Alix, — mondá, — s nézze meg, mit művelnek azok a bolondok». Alix vágtatva elrohant, mögötte egy cserkesz. Nem jött vissza, de a füst vékony gyürükben kezdett felszállni. Minden perez drága volt. Baker egy más századot küldött egy más angol tiszttel. A két nyargonczot a falu végén halva találták, de a katonaságnak semmi nyoma; a falu azonban, tele izmos bolgársággal, ugy zúgott, mint egy méh-kas rajzás előtt. A század előre nyomult. A falu közepén egy téren állott a cserkesz, két lovat tartott. Alix pedig a felbőszült tömeg között egyedül szaladgált kunyhóról kunyhóra, gyufával gyujtogatta a szalmás fedeleket. Igy aztán a falu elégett és a visszavonuló törökök megnyerték azt az időhaladékot, a mely megmentette őket, — s talán Sztambult is és megmentette Európát egy nagy háborutól.

*

Föltett kalap. A spanyol grand uralkodója előtt föltett kalappal állhat bizonyos ideig, melynek tartama az illető rangfokozata szerint szorosan meg van határozva. De Courcy János, az ulsteri győző, ugyanezt az előjogot nyerte János angol királytól, a miért elrettentette volt azokat a lovagokat, kiket Fülöp franczia király azért küldött volt, hogy János királyt számadásra vonják az Arthur meggyilkoltatásáért. De Courcy, hogy megmutassa erejét, sisakját egy czölöpre helyezte és kardjával ketté hasitotta, a kard ezen felül a czölöpbe annyira beleszorult, hogy gazdáján kivül senki sem tudta kirántani. E hatalmas bajnok ivadékai éltek is ezzel az előjogukkal: kalapjukat a király jelenlétében egy perczig fejükön tartották; azonban harmadik György egyik estélyén lord Kinsale-nak kedve kerekedett oly hosszasan föltett kalappal lenni, hogy ez az illetlen hőtyögés az öreg királynak is feltünt. «Annak az uraságnak», — mondá a király, — «van joga le nem venni fövegét előttem, de még János király sem adhatott neki jogot arra, hogy fedett fővel legyen a hölgyek előtt».

*

Fehér kalap. A new-yorki tőzsdén a nyár elmultával senkinek sem szabad fehér kalappal megjelenni. Hogy ennek a szabálynak miként szereznek érvényt, kitünik egy new-yorki lap következő tudósitásából: «A mult kedden «fehér kalap-nap» volt a tőzsdén. A hét elején ünnepélyesen hirül adták, hogy délben mindennemü nyári kalap betiltatik, de nehány tag meg talált feledkezni e figyelmeztetésről, vagy tán számba sem vette, meg is adta ám az árát. Heath Vilmos volt az első áldozat. Délután egy óra tájt gondolatokba merülve, hüvelykeit mellénye ujjaiba dugva lépett be a tőzsdére. Magas tetejü fehér kalapja egy pillanat alatt a légben karikázott s mihelyt a földre ért, husz ember ugrott rája. Ez a mulatság egész délután tartott. Mihelyt valaki az akolbolitott föveggel lépett be, lárma támadt s mielőtt a megrémült tulajdonos tehetett volna valamit öltözéke e részletének megmentésére, kalapja már össze volt tiporva. E délután folyamában a tőzsde látogatóinak harmadrésze fedetlen fővel maradt s a gázcsillárokat több tuczat fehér kalap diszitette; este felé a szomszédos kalap-árusoknak pedig jó vásáruk és igy aranyos okuk volt magasztalni a fehér kalap napjának intézményét.»

*

II. Károly és Fox. Fox György, a quaker, II. Károly angol király előtt egy kihallgatás alkalmával nem vette le széles peremü kalapját, erre az élczes uralkodó lekapta saját fövegét, mire Fox igy szólt: «Tedd föl a kalapod, Károly barátom.» «Nem ugy, György barátom, — felelé a király, — ebben a teremben egyszerre csak egy ember szokott fedett fővel lenni.»

*

A persa sah ujévi kedve. A persa sah ujév napján mindig megjelenik palotája erkélyén alattvalói előtt, a kik öltözékéről megismerik, hogy minő kedélyben van uralkodójuk; ha zöld szinbe öltözik, az a gyöngédség és jóakarat jele, ellenben mikor skárlát-pirosban jelenik meg, bizonyosak lehetnek benne, hogy valamely kegyetlenségen töri a fejét. Egy ujév napján Shiel ezredes az angol, és Dolgoruki az orosz követ a palota előtti térre indult, velök akart volna menni az angol követ neje is, de férje — nem tudva mi történhet — lebeszélte róla; ugyan jól is járt, mert a két követ a palota erkélye elé érkezve, nagy rémüléssel látá a sahot skárlátpirosban megjelenni, egy adott jelre előhurczoltak ötven foglyot összekötött kézzel-lábbal és egy perez alatt ötven fő gurult le és — a sah szobáiba vonult.

*

Jelbeszéd zsebkendővel. Az amerikai hölgyek nagy tökélyre vitték a zsebkendővel való jelbeszédet. A mutató ujra facsart zsebkendő azt jelenti, hogy megtalálta sorsát; a gyűrűs ujjra az imádónak nincs reménye; a leejtett zsebkendő felhivás barátságos viszonyba lépésre. Ajkait törölgetve azt tudatja: «ohajtannék önnel megismerkedni;» arczát dörzsölve: «szeretem önt,» homlokát simogatva: «szemmel tartanak;» szemeit törülgetve: «sajnálom;» s ha rajtuk nyugtatja: «Ön kegyetlen.» Ha a zsebkendőt két kézre tekerik, közönyt jeleznek; ha a balkézre, magukra akarnak maradni; ha a jobbra: vonzalmaimnak más a tárgya. Zsebkendővel valakinek a vállára legyinteni, annyi mint fölhivni: «kövess engem;» átellenes csucsait megfogni: «várj meg.» Ha zsebkendőnket bal arczunkra nyomjuk «nem»-et; jobb orczánkan ellenben «igent» jelent. Zsebre dugni, annyi mint hallgatag «isten veled.»

minták közül, ha arra alkalmasat talál, a legjobbat ezer koronáért megvásárolja a müvésztől. A minták legkésőbben 1911. évi deczember hó elsejéig mutatandók be az Iparművészeti Muzeumban (Budapest, VIII., Üllői-ut 33—37.) Csányi Károly muzeumi igazgatóőrnél. Figyelembe veendők a következő feltételek: A mintának gipszbe leöntöttnek, teljesen késznek és azonnali redukczióra alkalmas nagyságban és állapotban kell lennie. A minta lehet egy-, vagy kétoldalu és a tervező müvésznek tekintettel kell lennie arra, hogy a sokszorositás veretés által történik. Csak oly munka mutatható be, melyről eddig semmiféle lenyomat nem készült, igy ki van zárva minden olyan minta, mely akár kiállitva volt, akár bármily kivitelben közreadatott. Minden beérkező pályamunka lezárt jeligés levéllel adandó át, mely a müvész nevét tartalmazza. Az Éremkedvelők Egyesületének választmánya szabadon itélkezik a beérkezett munkák fölött, itéletét legkésőbb 1912 január elsejéig fogja meghozni.

FŐVÁROS.

(Uj szükséglakások.) A főváros még a mult évben 3000 egyszobás lakás épitését határozta el. Ezek közül ebben az évben 993 készült el, ugy hogy 2007 lakás létesitése még hátra van. Az elnöki ügyosztály most előterjesztést tett további 900 szükséglakás és azonfelül az Angyalföldön, mint a lakáshiány tekintetében legjobban sujtott területen, 350 kislakás létesitése iránt.

Az előterjesztés szerint minden kerületben — a IV. kerület kivételével — épitenek szükséglakásokat oly számmal, hogy az előljáróságoknak kellő lakásmennyiség álljon rendelkezésére tulzsufolt lakások kiüritésénél vagy kilakoltatásoknál.

A kilencz szükséglakás-telepre 3,333.000 koronát irányoztak elő. A pénzügyi bizottság ma [illegible] elnöklése mellett

a három müvésznek. A Műcsarnok közönsége, a mely jól ismerte, megbecsülte és szerette őket, utoljára megállhat müveik előtt, hogy elbucsuzzék tőlük és emléknek valót szerezzen belőlük. Ezt már csak azért is, mert a holt müvészek családjának felsegélyéséről van szó.

Elek Artur.

fel a zárószámadásaiba az elsikkasztott összeget, abban a reményben, hogy hátha mégis megkerül az elkallódott vagyon. Az éveken át folytatott gyakorlatot ma beszüntette a pénzügyi bizottság. A Kecskeméti fél millióját egyszerüen törölte az aktivák közül s ezzel azután egy hamis tételt törölve, helyreállitotta a mérlegben az egyensulyt azzal a megokolással, hogy az ellopott pénz végleg elveszett a fővárosra nézve, az összeg tehát nem aktiva, hanem egyszerü deficzit.

(A kirakatverseny segélyezése.) A fővárosi kereskedők a mult évhez hasonlóan az idén is kirakatversenyt rendeznek a fővárosban. A rendező bizottság azzal a kérelemmel fordult a fővároshoz, hogy a kirakatverseny költségeihez járuljon hozzá. A tanács elhatározta, hogy a közgyülésnek előterjesztést tesz, hogy a verseny költségeire 2000 koronát szavazzon meg.

(A budai villamos közlekedés fejlesztése.) A lágymányosi és krisztinavárosi polgárság monstre-küldöttsége tegnap a villányi-uti villamosvonal ügyében sok száz aláirással ellátott memorandumot nyujtott át Jellinek Henrik elnök-igazgatónak. Platthy György dr. fővárosi bizottsági tag ismertető beszéde után Jellinek elnök-igazgató kijelentette, hogy a mint meglesz a kereskedelemügyi minisztérium és a főváros hozzájárulása, azonnal kiépitik a villányi-uti vonalat.

(Pamutmunka-tanfolyam.) A főváros a mult esztendőben pamutmunka-tanfolyamot tartott fenn. Minthogy ez a tanfolyam bevált, a tanács elhatározta, hogy a tanfolyámot fentartja és a szükséghez képest kibőviti.

(Elmaradt borestély.) A Józsefvárosi Kör szombat estére tervbe vett borestélye, Hainiss Géza dr. elnök családjában előfordult gyászeset miatt, egyelőre elmarad. Helyette csak a rendes szombati vacsorát tartják meg.

KÖZOKTATÁS.

*** **Tanfelügyelők gyülése.** A tanfelügyelők mai gyülésén a tankötelezettség érvényre emelésének a kérdését vitatták meg. Ennél a tételnél az iskolamulasztások, a zugiskolák, különösen pedig a tankötelezettség korhatárának kérdésénél keredett nagyobb vita s végre is Náray-Szabó államtitkárnak azt a közvetitő inditványát fogadták el, hogy egyelőre átmeneti intézkedések történjenek a korhatár megállapitásáról. Az ülést reggel 9 óra-, kor *Náray-Szabó* Sándor államtitkár nyitotta meg. Napirend előtt *Bathó* Elek jogügyi tanácsos szólalt fel, a ki az iskolamulasztás büntetése tekintetében tegnapi felszólalásához még azt füzi, hogy a pénzbüntetés 5—50 koronára terjedjen. Ezután tárgyalták a második tételt, a mely a tankötelezettség szigoru érvényre emeléséről szól. *Hidassy* Sándor előadó a szakbizottság javaslatát kivánta elfogadtatni és inditványát a szakbizottság elnöke, *Mosdóssy* Imre székesfővárosi tanfelügyelő támogatta. *Matavovszky* Béla (Győr) a rendbirságolást a gondnokságokkal és iskolaszékekkel szemben nem tartja czélravezetőnek. *Gulyás* Ferencz dr. (Somogy) a mulasztások elbirálásánál azt kivánja, hogy a tanitó határozata ellen csak a királyi tanfelügyelőhöz lehessen felebbezni, a ki a kérdésben végérvényesen határoz. *Dénes* Károly (Hunyadmegye) azt kivánja, hogy a felelősség a jegyzőre is hárittassék. Ehhez a kérdéshez is hozzászólt *Bathó* Elek és *Tomcsányi* János. *Göndör* Ferencz segédtanfelügyelő a tankötelezettség végrehajtása körül mulasztásokat elkövető »előljáró« helyett »előljáróság« használatát ajánlja. A zugiskolák kérdésénél *Szentpétery* Endre (Beregmegye) inditványozza, hogy kérjék meg a belügyminisztert, hogy addig, mig a zugiskolák kérdése novelláris uton rendezve nincs, a megyei szabályrendeletekből azt a részt, mely a talmud-tóra-tanitóknál a magyar nyelv birását köti ki, ne törölje. *Bodnár* György (Szatmármegye) azt javasolja, hogy bevétessék a javaslatba az, hogy a magánoktató igazolni tartozik képesitését. Ehhez a kérdéshez hozzászólt még *Szabó* Elemér (Sárosmegye).

A tankötelezettség korhatárának megállapitása körüli vitát *Hidassy* Sándor előadó nyitotta meg, rámutatván a két szakosztály közti ellentétre. *Berecz* Gyula szerint a korhatár megállapitásánál tekintettel kell lenni az ország életviszonyaira. Javaslata oda konkludál, hogy inkább a szorgalmi idő állapittassék meg ujból törvényileg.

Minthogy e kérdéshez igen sokan kivántak hozzászólani, *Náray-Szabó* Sándor államtitkár közbevető inditványt tett, hogy egyesittessék a két szakosztály javaslata akképpen, hogy addig, mig az ország teherviselési képessége el fogja birni, átmeneti intézkedések történjenek a tankötelezettségi kor határának megállapitásáról.

Kacskovics Mihály miniszteri tanácsos melegen üdvözli az államtitkár közvetitő inditványát, a melyet elfogadandónak tart, mert nem a korhatár, hanem a szorgalmi idő a fontos.

A kérdéshez hozzászóltak *Ruzicska* Kálmán dr. (Zala), *Csánky* Viktor (Hajdu), *Polyánszky* László (Csanád); ez utóbbi azt ajánlotta, hogy hétéves korban kezdődjék a tankötelezettség. Inditványát melegen támogatta *Deák* Lajos (Marostorda). Hozzászóltak még *Pintér* Gábor dr. (Brassó), *Alpári* Lajos (Heves), *Pacséri* Károly (Sopron), *Takács* Béla (Abaujtorna), *Bathó* Elek és *Kőrösi* Henrik, a ki szocziális szempontból szólt a kérdéshez. Az államtitkár közvetitő inditványát ezután egyhangulag elfogadták.

Ezután *Náray-Szabó* Sándor államtitkár hivatalos elfoglaltságára hivatkozva, eltávozott s átadta az elnöklést *Kacskovics* Mihály miniszteri tanácsosnak s tovább folytatták a tanácskozást.

A tárgyalás további folyamán a tankötelezettséget támogató szocziális intézkedésekről szóló fejezetnél *Magyar* Endre iparoktatási főigazgatónak az az óhajtása, hogy a tanonczokra nézve bizonyos minimális tanulmányi képzettség felvétessék, *Bathó* Elek inkább csak óhajként szeretné ezt kifejezni és nem mint imperativ rendelkezést. Az értekezlet Bathó inditványához hozzájárult. A vármegyék szerint reparcziált iskolai alap kérdésénél *Hajnóczi* R. József dr., *Hidvégi* Benő és *Dénes* Károly szólaltak fel. A javaslat szerint az iskolai alapot vármegyék szerint a székhelyen lévő adóhivatal kezelné. Az értekezlet azonban az országos kezelés mellett foglalt állást.

Az iskolák fentartása érdekében szükséges intézkedések kérdésénél az értekezlet elfogadta *Szentpétery* Endre inditványát, hogy ama községek, melyekben a kultuszminisztérium állami iskolát szervez, az állami iskolai épület állandó karbantartására évenként az épitési költségek egy százalékát tartozzanak fizetni. *Petri* Mór dr. inditványára az értekezlet kérelmezi, hogy a minisztérium a falusi viszonyokhoz mért teljesen uj épitkezési terveket készittessen. Egyes pontok letárgyalása után *Kacskovics* Mihály miniszteri tanácsos berekesztette a mai tárgyalást. Holnap kilencz órakor folytatják a tanácskozást s ekkor a legfontosabb és utolsó pont, az iskolalátogatói intézmény és a tanfelügyelet ujjászervezése kerül tárgyalás alá.

*** **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter az országos felső-, nép- és polgári iskolai tanitók és tanitónők képesitő vizsgálatairól az 1902. évi február 19-én 539. eln. szám alatt kelt rendelettel kiadott szabályzatban szervezett vizsgáló-bizottság alelnökévé Berta Ilona Erzsébet nőiskolai igazgatónőt az Erzsébet nőiskolában fennálló polgári iskolai tanitónőképző-intézethez, az öt évi időtartam hátralevő részére kinevezte.

*** **A m. kir. Technológiai Iparmuzeum** felügyelőbizottsága ma délelőtt Matlekovits Sándor dr. v. b. t. t. elnöklésével ülést tartott. A bizottság tudomásul vette az intézet adminisztrativ müködéséről, nyilvános könyvtárának látogatásáról, a mult évben tartott ipari továbbképző tanfolyamokról szóló jelentéseket. Tárgyalta a bizottság az 1911—12. téli félévben Budapesten és 26 vidéki városban tartandó ipari továbbképző tanfolyamoknak költségvetését. Szóba került az intézet helyzetének jövőbeli alakulása, a mely a kereskedelemügyi miniszter ama rendelete folytán állt elő, hogy az anyagvizsgálati ügyeket és a kisérleti állomásokat a miniszter önállósitotta. Tárgyalták az intézet épületének kibővitési ügyét is.

*** **Gyorsiróverseny.** A Budapesti Gyorsiró Társaskör e hó 8-ikán, vasárnap, délután 4 órakor VIII. kerület Szentkirályi-utcza 1/a. sz. alatti helyiségében gyorsiróversenyt rendez a következő számokkal: Hölgyverseny, 120 és 180 szótagos verseny. A versenyen résztvehetnek azok is, kik a körnek nem tagjai. A birálat a verseny után a helyszinen történik. Egyben a kör értesiti mindazon versenyzőket, kik a társaskör május havában kiirt szabatos irásversenyén résztvettek, hogy okleveleiket és egyéb nyereményeiket itt átvehetik.

Kitünő minőségü

szekszárdi borok

Dr. MARTIN JÓZSEF

szekszárdi szőlőgazdaságának pinczéjéből szerezhetőkbe

Asztali fehér borok a szekszárdi pinczében hektoliterenkint 56 koronáért, pecsenyeborok 70 koronától fölfelé kaphatók. Valódi szekszárdi finom ó-vörös borokat hektoliterenkint már 70 koronás árban szállitunk kölcsön hordókban. Kérjen borárjegyzéket Dr. Martin József szőlőgazdaságának kezelőségétől Szegszárdról.

Budapesti palackborraktár VII., Wesselényi-utcza 56. Telefon 56—87. Palackborárak Budapesten elvámolva, házhoz szállitva.

Fehérborok:			Vörös és siller borok:		
Asztali bor ...	1 lit.	K —.80	Asztali sillerbor	1 lit.	K —.78
Ó-fehér bor ...	1 »	K —.86	Ó-siller bor	1 »	K —.86
Pecsenye bor ...	1 »	K —.94	Ó-vörös bor ...	1 »	K 1.10
Ó-rizling	1 »	K 1.10	Cabinet siller	7/10 »	K 1.—
Ó-muskotály ...	7/10 »	K 1.—	» vörös	7/10 »	K 1.20
Cabinet fehér	7/10 »	K 1.20	Szemelt »	7/10 »	K 2.—
Szemelt fehér	7/10 »	K 2.—			

Vidéki megrendelések Szekszárdra, a budapestiek VII., Wesselényi-utcza 56. szám alá (Telefon 56—87) intézendők.

kal, a kik az elégtételt idáig megtagadták tőle. Meg is verekedett sorban egy őrnagygyal, Leon Daudet-vel stb. Most pedig, hogy a dolog lovagias része is elintéződött, Bernstein megadja a hazának azt, a mi a hazáé és e perczekben köztüzér egy tüzérezredben. Ezzel aztán ismét szabad az ut uj sikerek, uj diadalok felé.

* **Hit és haza.** A Vigszinház legközelebbi ujdonsága a Hit és Haza, Schönherr Károly szinmüve. A szinház mindent megtesz, hogy az a siker, a mely a Hit és Hazát mindenütt kisérte, teljes mértékben meglegyen minálunk is, a hol a cselekményt mozgató nagy lelki konfliktus különös megértésre talál. A főszereplők: Varsányi Irén, Góthné Kertész Ella, Hegedüs, Fenyvesy, Csortos, Szerémy, Vendrey, Tanay, Tapolczay. A premiért a jövő szombaton tartják meg. A Hit és hazát bemutató után kivételesen csak egyszer ismétlik a vasárnap, mert régebben kötött szerződés alapján hétfőn és kedden, október 16-án és 17-én este Després Susanne játszik a Vigszinházban és ilyformán a Hit és Haza következő előadását csak szerdán lehet megtartani.

* **Susanne Després Budapesten.** Suzanne Després, a ki európai körutjában ezuttal is felkeresi Budapestet, e hó 16-án a Rivaldában (La Rampe), Rothschild Henry szinmüvében lép fel, kedden a Bábjátékot (Les Marionettes), Wolff Pierre szinmüvét adja elő, szerdán pedig, délutáni előadásul a franczia társulat a Murger-féle Bohéméletet játssza. Itt emlitjük meg, hogy a müvésznő férjét, Lugné Poét, a párisi Theater l'Oeuvre igazgatóját és megalapitóját a becsületrend lovagkeresztjével tüntették ki. Lugné Poénak van a legnagyobb része benne, hogy Párisban az idegen irók is szóhoz juthattak. Az ő szinházában adták először Maeterlincket, Ibsent és Björnsont, majd Strindberget, D'Annunziót, Gerhardt Hauptmannt, Hofmansthalt stb. Az ő szinházából került ki egy csomó nagyhirü müvész és müvésznő is, köztük elsősorban természetesen a felesége, Susanne Després.

* **Az Operaházban** holnap, szombaton, Matzenauer Margit bajor királyi kamaraénekesnő vendégfellépésével Fidelio-t adják. (Bérletszünet 50. szám, rendes helyárak, kezdete 7 órakor.) Vasárnap Fodor Aranka bucsufellépésével Aida kerül szinre. A szinpadtól egy időre visszavonuló müvésznő Amnerisz szerepét énekli. A többiekben Bánó Irén, R. Berts, Lunardi, Venczell, Ney B. és Kárpát müködnek közre. (Évi bérlet 123. szám, kezdete 7 órakor.)

* **Párisi szinház.** A párisi Theatre Antoine német katonadarabbal nyitotta meg szezónját. Czime: A csavargó, szerzője R. Fellinger. Beyerlein Takarodója annak idején igen jelentős sikert aratott Párisban, érthető tehát, hogy nagy érdeklődéssel néztek az uj katonadráma főpróbája elé. Igaz, hogy a meghivott közönséget csalódás érte, mert az alapötletnek nem sok köze van a katonasághoz és áthelyezhető bármilyen milieube. Hanem a szerzőnek kapóra jött az egyenruhás keret, mely sok mindent eltakar és elfogadhatóbbá tesz. Valamelyik ezredhez egy csavargó vonul be, a ki szigoru felebbvalójában, az őrmesterben régi büntársát ösmeri fel. Valaha segédkezet nyujtott neki egy gyilkossághoz. Az ujoncz most arra kényszeriti az időközben megnősült és boldog családi életü őrmestert, hogy bünének vezekléséül önként jelentkezzék. A darab franczia átdolgozói ebből a vékonyka meséből három kurta felvonást csináltak, de oly ügyesen, hogy az egész müvet elfogadhatóvá tudták tenni. A Csavargó bemutató előadása már régebbre volt kitüzve, de mint meg is irtuk, Gemier, a szinház igazgatója; a marokkói tárgyalások folyamán tüntetésektől tartott és addig halogatta a premiért, a mig a francziák elfelejtették és megbocsájtották a németeknek az agadiri kirándulást. De még igy is a szereplőkre nem német uniformist adott, hanem szinészeit a mi közös hadseregünk csukaszinü egyenruhájába öltöztette.

* **A »Magyar Tanitók Otthona Ifjusági-szinháza«** (IX. Kinizsy-utcza 16.) október hó 8-án, vasárnap, délután 3 órakor tartja II. megnyitó előadását. Müsor: Elemi iskolák részére: Ferkó (tört. szinmü), Baba (operett), Tündérkert (népszinmü).

* **A Budapesti Mükedvelők Köre** október 8-ikán tartja a Friedmann-orfeumban második nagy matinéját. Fellépnek: Littmann Pepi (családi müsorral), Neisler Rózsi, Faludi Elza, Réti Sándor, Halász Hugó stb.

* **Sas Náczi nótáskönyve** szép kiállitásu zsebkiadásban husz népszerü dalával e hó folyamán jelenik meg. Ára 2 korona lesz.

A mai előadások:

M. kir. Operaház: *Fidelio.* (Fernando: Takáts, Pizzaro: Rózsa, Florestan: Arányi, Leonora: Matzenauer M., Rocco: Venczell, Marcellina: Payer M., Jaquino: Kertész.) Kezdete 7 órakor.

Nemzeti Szinház: *Marjorie néninke.* (Danbury A.: Horváth Camilla: S. Fáy Sz., tDambury J.: Odry, Danbury B.: Pethes, Denegal: Gál, Ashburna: K. Hegyesi M., Marjorie: D. Ligeti J., Biddy: Jászai Mari, Péter: Kovács.) Kezdete fél 8 órakor.

Városinház: *Suzette.* (Chambert: Somlai, Régine: Cs. Alszeghy I., Suzette: Lánczy M., Chambert: Mihályfi, Chambertné: Nagy I., Monica: K. Geró L., Guadagne: Gyenes, Bardot: Bartos, Céline: K. Demjén M.) Kezdete 7 órakor.

Vigszinház: *A tolvaj.* (Lagardes R.: Balassa, Isabelle: P. Gazsi M., Lagardes F.: Tanay, Voysin: Góth, Marie-Louise: G. Kertész E., Zambault: Szerémy.) Kezdete fél 8 órakor.

Magyar Szinház: *Az élet szava.* (Az öreg Moser: Sebestyén. Mari: R. Gombaszögi F., Richterné: T. Halmi M., Katalin: Simonyi, Schindler dr.: Papp, Rainer: Törzs, az ezredes: Pártos, Irén: Haraszthy M.) Kezdete fél 8 órakor.

Király-Szinház: *A kis gróf.* (Agárdi gróf: Szirmai, László: Király, Rózsi: Fedák S., Csibrákné: Geró I., Zápolya: Rátkay, Mimi: Bethlen grófné, Manuela: Soós M, Thomson: Raskó.) Kezdete fél 8 órakor.

Fővárosi Városligeti Szinház: *Trilby.* Kezdete fél 8 órakor.

KÉPZŐMŰVÉSZET.

Három holt müvész.

— Bruck Lajos, Mihalik Dániel, Pap Henrik. —

A Mücsarnok a kegyeletnek szentelte első idei kiállitását: három nemrég elhunyt festőnk müvészi hagyatékát mutatja be termeiben, három derék müvészünkét, a kiknek kettejét körülbelül pályájuk közepén lepte meg a halál, és csak a harmadikának hagyott időt arra, hogy végigélje életét és megfesse azt, a mit megfestenie rendeltetett.

Bruck Lajos ez a harmadik s egyben a meglepetése ennek a gyász hangulatában fogant kiállitásnak. A ki az elmult kiállitásokról pesti és budai vedutáira emlékszik csak, a melyeken az azóta már eltünt Budapestnek egy-egy festői részét örökitette meg; a ki csak régies intérieur-jeit tudja emlékezetébe visszaidézni, a melyeken históriai paloták és kastélyok termeit vagy könyvtárszobáit festette meg aprólékosan, sok fölös részletet is hangsulyozva, igen józanul, lendület és megindultság nélkül, az el fog ámulni azon a frisseségen és könnyed alkotó kedven, a mely az ősz müvésznek ezen az utolsó kiállitásán megcsapja.

Meglepő már az a termékenység is, a melyről a nyolcz szobát megtöltő gyüjtemény tanuskodik. Senkinek ekkora gazdagságról sejtelme nem volt; senki, még legmeghittebb barátai sem tudtak róla, hogy a pepecselő öreg müvész a csöndes ihlet óriában, a mikor négyszemközt maradt az Istennel, a természettel, az égnek és a viznek kék szinével, mily ifjui lázzal, mily hévvel és mélységes érzéssel rögzitette meg vásznán a pillanatot. Hosszu müvészi pályájának minden szakaszáról vannak képek ezen a kiállitásán, inkább vázlatok, mint befejezett festmények, a melyek közt ráakadunk a későbbi kész képek elődjeire, a könnyed ecsethuzásokkal készült jelzésekre és tanulmányokra. Van közöttük mindenféle: Bruck Lajos ismert képtárgyainak egyike se hiányzik közülök. Van közöttük veduta, ó városoknak ó utczaszögletei, terecskéi, régi kastélyoknak disztermei és könyvtárszobái, históriától patinás épületeknek feneketlenségbe torkolló folyosói, lépcsőkanyarodásai; és mind más, mint a minőnek a kész képekről ismertük, lelkes munka mind, az emlékektől meghatott, az ódon környezetek nehéz levegőjétől és sötét szineitől elfogódott alkotások. Szebbnél-szebbek akadnak közöttük és a számuk akkora, hogy elsorolásukra hely nem jut itt. De náluk is meglepőbbek a müvész természetstudiumai, különösen párisi tartózkodása idején festett tájképvázlatai, azok között is a tengerpartiak, a melyek fakó kék egükkel és vizükkel s tónusaik finomságával a legjava franczia impresszionistákra emlékeztetnek. Öröm volna elidőzni előttük és sorba venni a termeket, a melyeket végtelen fáradsággal és szeretettel rendezett el a holt müvész testvérőcsese, Bruck Miksa; de szorit a hely, meg az idő.

Mihalik Dániel hagyatéka a Mücsarnok két termét foglalja el. Ott függnek a falakon azok a nagy és szép vásznak, a melyek oly szokatlanul korán megszerezték alkotójuknak a hirt és dicsőséget. Mihalik Dániel fiatalon hunyt el, de rövid pályája gazdag volt sikerben. Összegyüjtött munkái előtt mégis ugy érzi most a néző, hogy ez a müvész nem érhette meg tehetségének teljes kifejlődését. Képein különböző irányok különböző hatásai látszanak, de rajtuk belül kiváló festői tulajdonságok: finom szinérzék, stilizáló és komponáló tehetség. Alkotójuk emlékét igy is meg fogják őrizni »Heretáblák«, a »Zagyva áradása«, az »Alföldön«, a »Zagyva-part«, a »Móriczliget« czimü vásznai, a melyek a holt müvész legjava alkotásai közé tartoznak. Hagyatékát meghitt barátja, Szlányi Lajos rendezte el.

Pap Henrik a harmadik szereplője ennek a posztumus kiállitásnak. Három teremben gyüjtötték össze olajfestményeit és vázlatait, rajzait és metszeteit. Pap Henrik elsősorban rajzoló volt, virtuóz forgatója a szénnek, tollnak és a karczoló tünek. Kiállitott rajzai s azok között is kivált a vázlatai a müvész jó szeméről, mozdulat- és formamegrögzitő tehetségéről tanuskodnak. Mint kiváló rajzoló figurális kompozicziókat szeretett festeni. A mücsarnokjáró közönség régibb nemzedékei bizonyára jól emlékeznek még Pap Henrik nagy genre-képeire, a »Zászlóhimzőkre«, az »1878-ból«-ra. Nagy sikere volt velük, pályadijakat és megrendeléseket szereztek neki. Később a történelmi festésre vetette magát Pap Henrik és szép sikerek kecsegtették ezen a téren is, de időnek előtte visszavonult a szerepléstől és teljesen a tanitásnak szentelte idejét. A halálát megelőző években csak olykor jelent meg egy-egy alkalmi rajzával. Összegyüjtött munkái s azok között is kivált a történeti faliképek czéljára készült kompozicziói jól megmutatják egész tehetségét.

A három gyüjteményes kiállitás bucsuztatója

Bruck Lajos
művészeti

** **Művészeti kiállítás Szegeden.** A pozsonyi képzőművészek egyesületének nagysikerü művészeti kiállitása után most a szegedi képzőművészeti egyesület rendez kiállitást ugyancsak az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat támogatásával. A kiállitás anyagát a Képzőművészeti Társulat müvészeti bizottságai a pozsonyi kiállitás el nem adott anyagából és a müvészeknek ujonan beküldött müveiből állitották össze, ugy hogy abban ugyszólván minden jobb nevü müvészünk képviselve van és az igen változatos és gazdag. Ezenfelül az anyagot kiegészitették a közelmultban elhunyt három jeles festő: Bruck Lajos, Hegedüs László és Tull Ödön müvészeti hagyatékának több kiváló alkotásaival, a melyekkel együtt a kiállitásra kerülő müvek száma mintegy négyszázat tesz. A kiállitást, a melynek előkészitő munkáit áriási fáradsággal és gonddal az egyesület elnöke, Gyuricza Sándor dr. végezte, Szegeden a kulturpalotában rendezik és az még a héten nagy ünnepségek közepette nyilik meg.

Az Ujság
1912. május 8.

Békéscsaba.

1904. IX. 15.

Felnémet kéziratok (673/1904.)

Bruck Lajos, festő; szül. 1846 nov. 4-én Pápán, megh. 1910 decz. 3-án Budapesten. Már gyermekkorában Pestre kerülvén, első rendszeres rajzoktatásban tizenötödik évében egy pesti rajziskolában részesült. Elsajátítván az elemi ismereteket, az 1860-as évek elején ismeretséget kötött több Pesten élő művészszel s tőlük leste el a festőművészet titkait. Előtanulmányai révén már elég gyakorlott festő volt, mikor 1864-ben Bécsbe ment, hogy a képzőművészeti akadémiára beiratkozzék. Itt Engert, Blaas és Geiger voltak mesterei, akiknek vezetése alatt öt éven át szorgalmasan tanult. Közben az anyagi gondokból is bőven kijutott a része, s hogy helyzetét tűrhetőbbé tegye, bécsi tartózkodása alatt számos arczképet festett. Az akadémiai tanfolyam befejeztével ösztöndíjért folyamodott a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz, amit elnyervén, 1868-ban Olaszországba utazott, hogy az olasz remekművek tanulmányozása által tökéletesbitse ismereteit. Egy ideig Velenczében élt, s az ottani szépművészeti akadémián Molmenti tanár növendéke lett. Majd sorra járta az olasz városokat, s Flórenczben és Nápolyban hosszabb ideig tartózkodott. Az utóbbi helyen való időzése összeesvén a Vezúv hatalmas kitörésével, e fenséges jelenetet számos példányban megfestette, s többnyire gazdag turistáknál értékesítette. E képekkel annyi pénzt keresett, hogy évekig nem kellett az anyagiakkal törődnie.

Komolyabb irányú művészi tevékenysége összeesik olaszországi tartózkodásával. Itt festette meg első jelentősebb képeit: Vásártér a Ponte Rialto előtt, s a magyar tárgyú Falusi konyhát, amelyeket legelőbb az 1873. évi bécsi világkiállításon állított ki. Művei elismerésre s vevőre is találtak, a kormány pedig 600 forintos ösztöndíjjal tette lehetővé, hogy tanulmányait Párisban folytassa. 1874-ben költözött a franczia fővárosba, s minthogy csakhamar állandó vevőkre s megrendelőkre akadt, Párisban telepedett le, hol egy ideig Munkácsynál is tanult. Eleinte főleg műkereskedőknek dolgozott, akik számos képét adták el Angliában és Amerikában. 1876-ban Az erdő szélén cz. képe a párisi Salonba is bejutott, melynek ettől kezdve 1884-ig minden kiállításán részt vett.

1877-ben Jó tanácsok (Depart pour la ville) cz. képét állította ki, mely egy a városba induló falusi leánykát ábrázol, kit az anyja tanácsokkal lát el. Ez a kép a párisi hírlapírók egyesülete (Cercle de la Presse) tulajdona. B. e műve rövidesen nagy népszerűségre tett szert, s a nagyobb európai képes lapokban közölt fametszetű reprodukcziói révén ál-

talánosan ismertté vált. 1878-ban a Salonban A távollevő levele (La lettre de l'absent; Vicomte Daubias tulajdona, Lissabon) és Éva kis leánya cz. képeivel volt képviselve. Az első nagyobb elismerés 1879-ben érte, mikor Árvák (Les abaudonnés) cz. képe a Salonban mention honorable-t nyert. Ugyanezen a tárlaton a Kivándorló cz. képét is kiállította. 1880-ban Trop Chaud (»Fújd!«, gyermek dajkával, aki a forró kávét hűti, míg a gyermek türelmetlenkedik) és Siófoki mosónők (vagy Balatonvidéki életkép), 1881-ben az Utolsó krajczár (vagy A megmaradt pénz) s egy arczkép, 1882-ben A falusi bíró, 1883-ban pedig Vasúti búcsúzás cz. képeit állította ki a Salonban. Párisi tartózkodása idejében gyakran haza látogatott, s magyar tárgyú képeihez mindig hazulról vitte ki a vázlatokat. 1880-ban az Alföldön, 1883-ban Erdélyben járt s utóbbi útja alkalmával

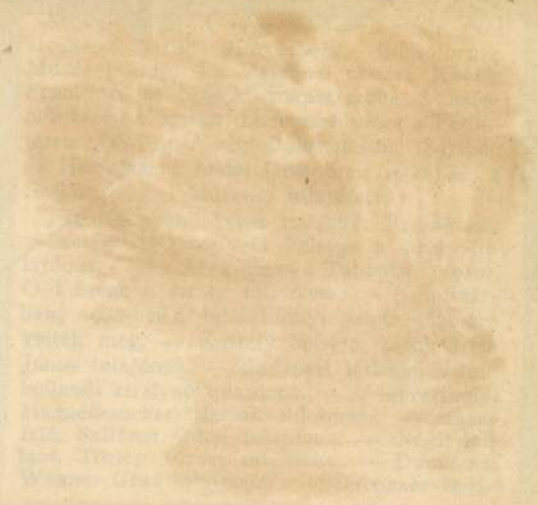

Bruck Lajos

Kultúr 1927. Táj és élek-kiáll.

BRUCK LAJOS: MOSÓNŐK

PAÁL LÁSZLÓ: TÁJKÉP

Bruck Lajos

A kis Koldusok l.
kepe repr.

Művészet (Szabó-féle)
1900. 869-70. haiab

Bruck Lajos

536. Bruck Lajos: Gombaszedő leány.

Műcsarnok 1908/9 téli nemzetk
K. V

25. Endrey Sándor: Molnár Viktor államtitkár arcképe.

Bruck Lajos

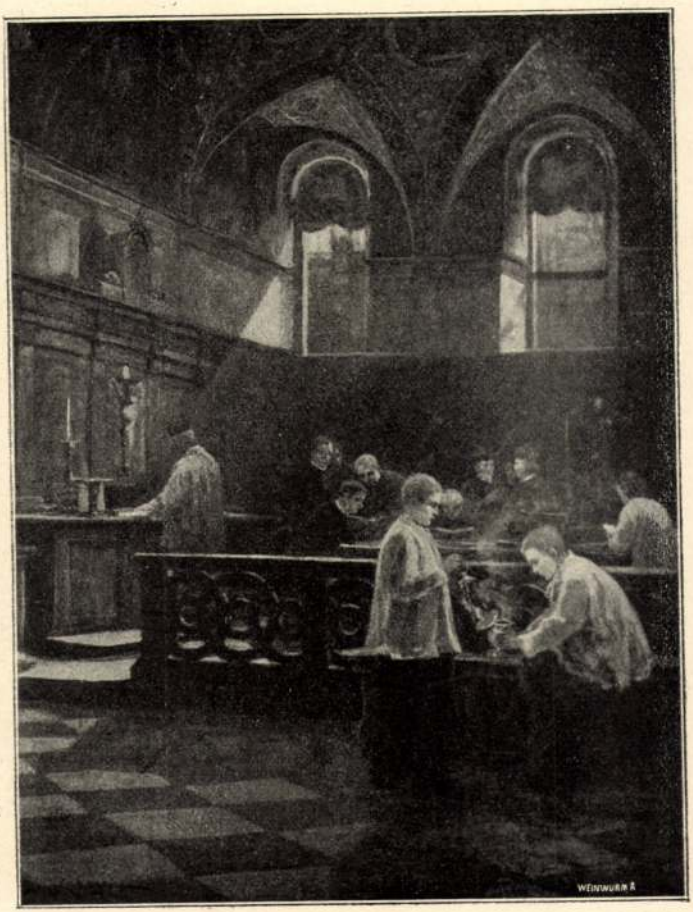

255. Bruck Lajos: Sacristia di St-Marco.

Kiállt. 1900/1. téli
V kiáll

5. Nagy Zsigmond: Shylock.

209. Bruck Lajos: Egy eltűnt városrész.

257. Szenes Fülöp: Női arckép

Bruck Lajos

528. Bruck Lajos: A könyvmoly.

Képrőm. Tan. 1901–2
téli kiáll.

12. Perlmutter Izsák: Ima.

Bruck Lajos

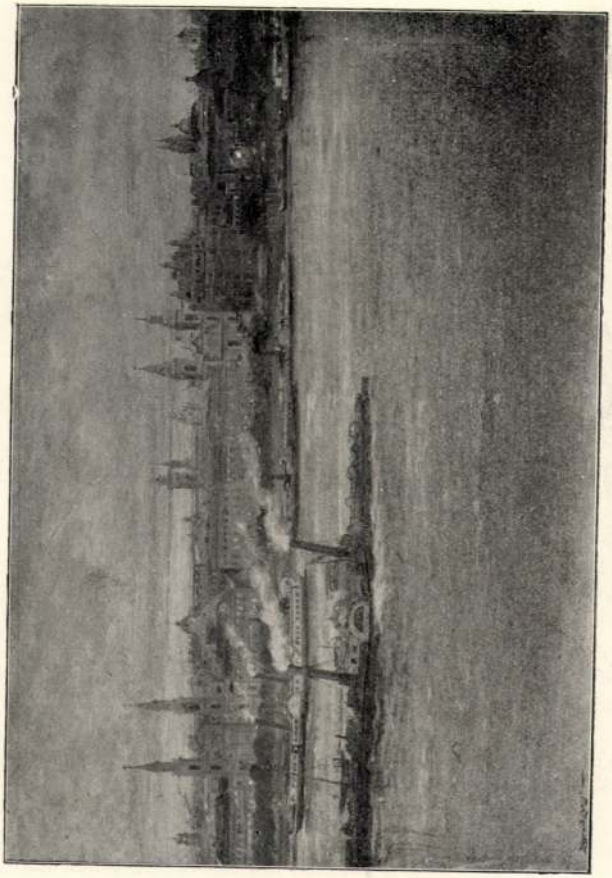

24. Bruck Lajos: Budapest (hajnal).

Műcsarnok 1900. tav. kiáll.

22. Kárpáty Rezső : Tavaszkor.

Bruck Lajos. Vásár.

Bruck Cayús

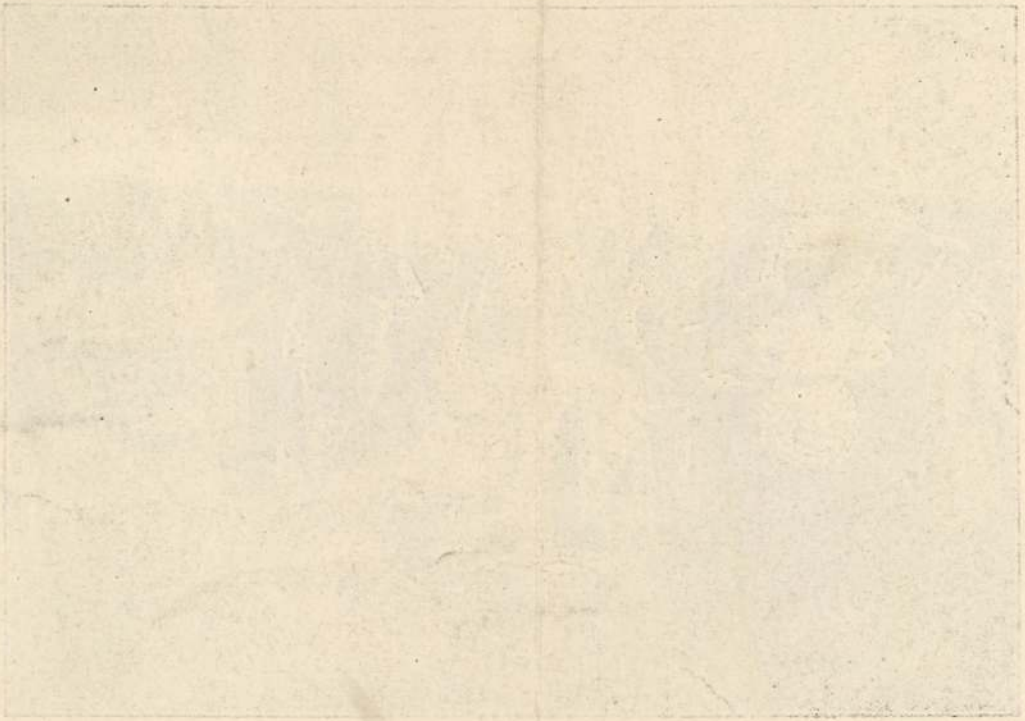

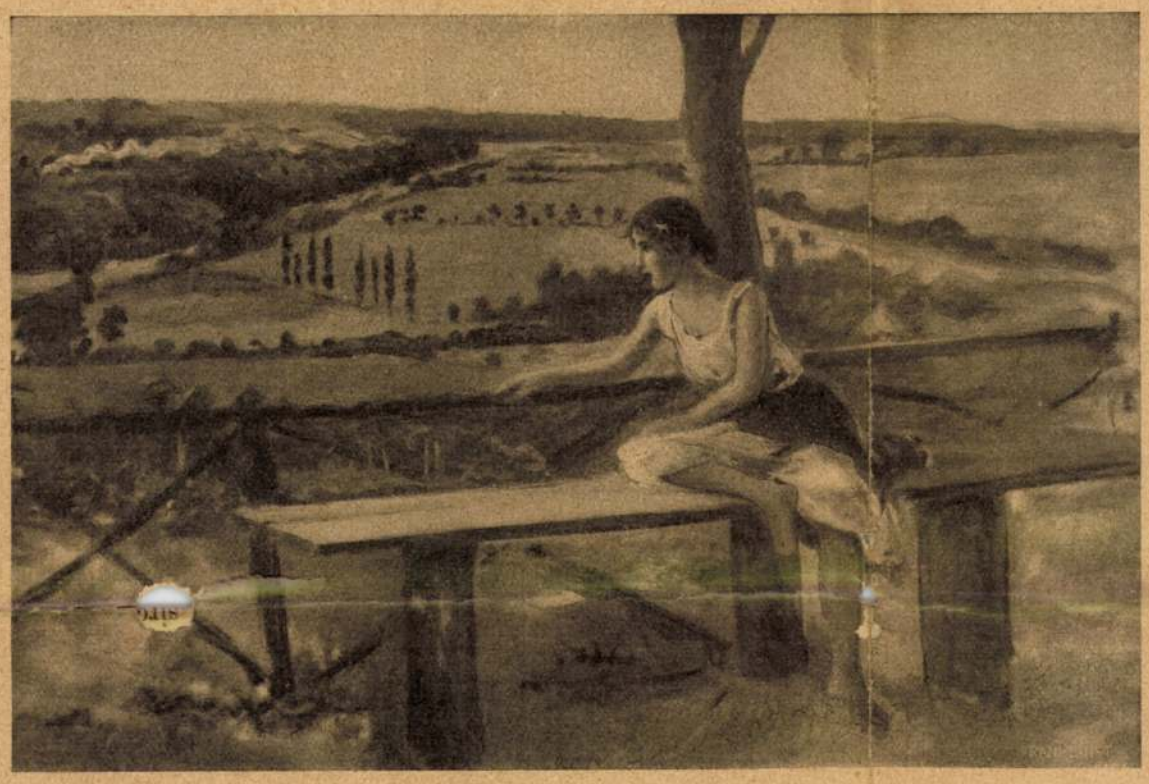

Bruck Lajos: Magaslaton.

Bruck Lajos: Kikötő.

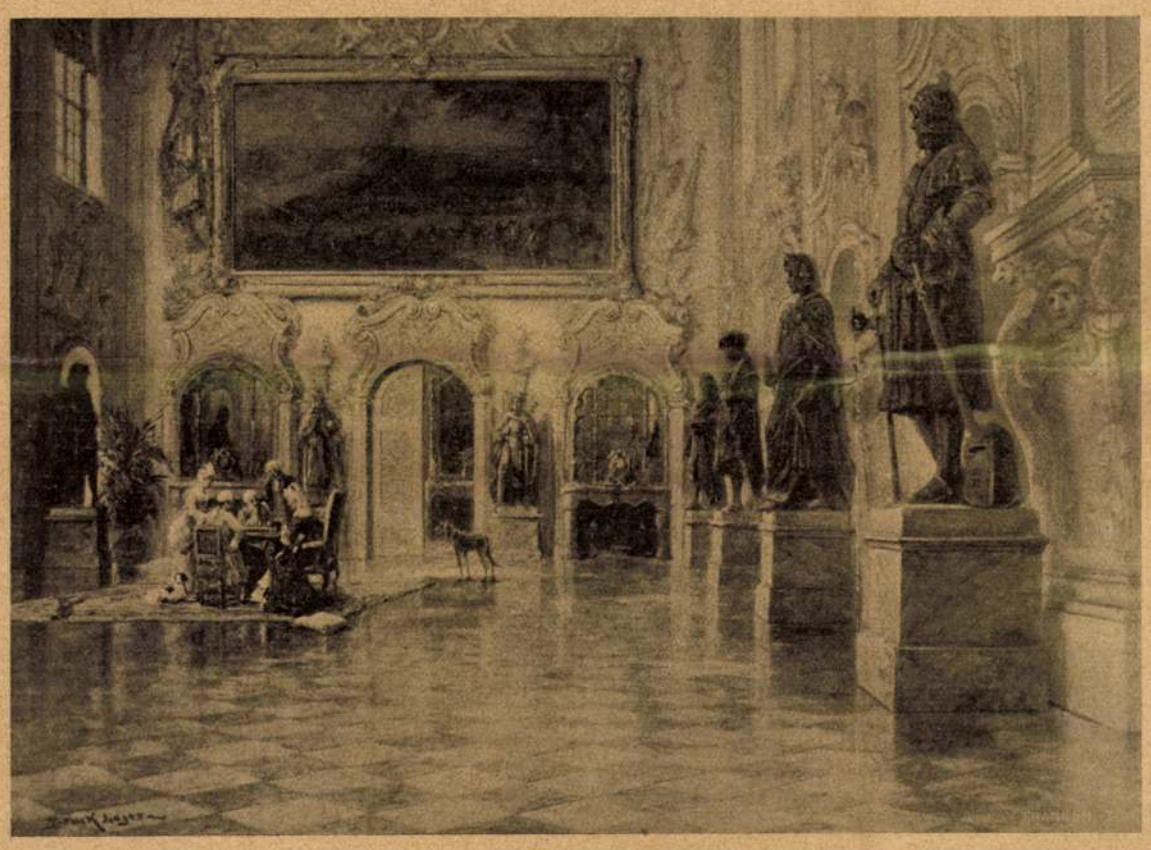

Bruck Lajos: Kastély belseje.

HÁROM MŰVÉSZ HAGYATÉKÁNAK KIÁLLÍTÁSA A MŰCSARNOKBAN.

kája pedig ennek a drámának olyan, hogy fölvonásonként kell róla szólni, mert a darab testének nem tagjai, hanem izületei vannak, melyek jóformán csak térben függnek össze. Tehát: első felvonás. Az öreg Moser, 79 éves, nagy beteg, rettenetesen kínozza Mari leányát, ki őt hűségesen ápolja. Végül a leány megmérgezi atyját, csakhogy szabaduljon tőle és «az élet szavát» követhesse. Ez a fölvonás voltakép külön darab, illetőleg Schnitzler-féle «jelenet», mint az Anatol-jelenetek, jó megfigyelések, ügyes fordulatok, néha-néha egy-egy szellemes szó, bécsi érzelgősség, mindez könnyedén, finoman megirva, de minden igazi művészet hijjával; drámai művészet meg épen nincsen benne. Az Article de Paris-nak jó bécsi utánzása. A ki a bécsi «kedélyességet», korlátoltságot, gondolathiányt és gerinctelenséget nem szereti, Schnitzlert se szeretheti. A darab második fölvonása «más». Egy fiatal tiszt lakásán vagyunk, a ki háborúba készül. (Hogy háborúba készülhessen, játszik a darab a múlt század közepén), melyből se ő, se senki ezredéből nem fog visszatérni; az ezred ugyanis negyven-ötven évvel ezelőtt valamely csatában gyáván megfutott, most fog bűnhődni érte. A bécsi közönség nagyon szereti a *katonai romantikát*, melynek félig érzelmes, félig gúnyos krónikása Schnitzler Artur. A fiatal tiszthez beront az ezredes neje, kivel viszonya van, hogy megszöktesse a kedves fiatal tisztet, de beront az ezredes is, ki egyszerűen lelövi hűtlen feleségét. Mi köze ennek a történetnek az előbbihez? Még a puskapor füstje ott kóvályog a levegőben, midőn a függöny mögül előront az első fölvonás Marija, a kit az élet szava ide hivott a hadnagyhoz, kivel egyszer tánczolt volt és ki már akkor átadta a fiatal leánynak lakása czimét. A leány mindent látott, mindent tud, de azért vadul ölelik egymást és távoznak a két holttest emlékétől fűszerezett pásztorórára. Hja, az élet szava! Minő mély gondolat! Halál — élet, élet — halál, meghalt az öreg apa, meghalt a fiatal ezredesné, meg fog halni a fiatal tiszt, de a szerelem őrjöngése mindenütt ott van a halál nyomában, szomszédságában. Igen, halál — élet, élet — halál, ez jelentős, ez mélységes, ez szuggesztiv. Milyen büszkék lehetnek a bécsiek! Ők a mély gondolkodók, a jelentősek, a mélységesek, a szuggesztivek. Harmadik fölvonás: *Más.* Richternének megszökött a hektikás leánya, hogy azt a két-három évet becsületes kimulatással tölthesse. Az élet szava. Ki ez a Richterné és a leánya? Miféle kapcsolat van Mari, az ezredesné és a Richter-leány közt? Belső kapcsolat semmi, csak mind «az élet szavának» képviselői. Külső kapcsolat: az van. A Richter-leány és a Moser-leány rokonok. Szóval Richterné várja a leányát és a leánya jő, kimulatva és agoniában. Meg is hal a szinpadon. Mert mi az élet halál nélkül? Viszont azonban itt van Mari is, és az orvos is, a ki neki a mérget adta atyja megölésére. Bécsi kedélyesség. Sőt: Élet — halál — élet — halál, stb. Az orvos szereti Máriát, ámbár tud mindent, gyilkosságot, szerelmi éjszakát, mindent. Bécsi nagylelkűség, puhaság, fáradt gesztus. De az utolsó pillanatban a szerző is nagylelkű lesz és fáradt gesztussal zárja a darabot. Nincs tovább. Mi lesz Mariból? Talán ápolónő, talán a doktor szeretője, talán másfelé hivja majd az élet, ki tudja?

Az egész előadás alatt csak kelletlen érzéseim voltak és úgy látszik, a többiek se mulattak. A darab végén fagyos hidegség terült el a nézőtéren. Csak a szinészek túlbuzgó barátai heveskedtek, de azok is megijedtek saját hevüktől. Mert az előadás majdnem oly gyönge volt, mint a darab. Gombaszögi ugyanis oly tragikus pózban játszotta szerepét és a fölindulás pillanataiban oly érthetetlen volt, hogy a szerepet egészen kiforgatta valójából. Általában igen modernül játszottak, t. i. igen gyakran érthetetlenül beszéltek, vagy érthetetlenül szavaltak, kivéve Halmi Margitot és Sebestyént. A Magyar Szinház egészen más előadásokhoz szoktatott bennünket; ezt a jó hirnevét nem szabad elpocsékolnia.

Édes a bűn (Le gout du vice), Henri Lavedan vigjátéka a Nemzeti Szinházban került szinre a közönségnek igen mérsékelt tetszése mellett. Lavedan darabja se igazi dráma, az is erotikumok körül forog, de míg Schnitzler

VU. 1911. 836.c (Képes)

Egy hét is elmulhatott, a mikor egy nap azt mondta az anyám: «Most már össze kellene szedni magad egy kicsit és gondolni a jövendőre!»

A jövendőre... én!

Akkor, anyámnak ebből a szavából éreztem ki legelőször élesen, didergetőn az én nagy magamrahagyottságom. Gondolkozzam a sorsomról és a gyermekeméről, ezt mondják nekem, a kik jól tudják, hogy mindent elvesztettem, önmagamat is; azt a beczézett, mindennel ellátott és eddigi helyzetében olyan jól megfelelt valakit, a kiről huszonhét esztendős koráig mindig másvalaki gondoskodott. De hát tudnak-e ennél a habozó, felelőtlen elhárító tanácsnál egyebet adni nekem, akarnak-e értem tenni valamit, segíteni rajtam? A család, ez a hires, együttérző, összetartó fundáczió akkor, az én szerencsétlenségemben látszott meg legelőször, hogy milyen szétzüllött, gyenge és közömbös kapocs ez már. Ott voltam magamrahagyottan, tehetetlenül és összetörve, és szinte nem hittem a sorsomnak, szinte vártam még mindig valami csodás felébredésre; hogy rosz álom volt csak az egész, semmi sem történt.

Anyámnál laktam akkor a Czifrasoron, ideiglenesen, mert beteges borzalommal féltem a régi otthonomtól, a hol a szegény halottam vére csöppent a padlóra. Valami homályos önvád is súlyosodott rám, névtelen, de néha álmomból is felriasztó. Nem a bensőmben ébredt, idegenek szeme verte rám, roszakaróim, volt irigyeim lappangó pillantásaiból, mögöttem összesugásaiból támadt rám és én megriadva mentekeztem önmagam előtt. Hogy én lettem volna az oka?... Nem, nem, ez nincs így, ma már biztosan tudom ezt. Ő, szegény, a ki olyan nagyon régen pihen már, tán akkor lépett sorsa útjára, mikor engem feleségül választott, de azért választott és kivánt engem, mert olyan voltam; más mint a családjabeliek, a józan, mértékletes polgárok elfogult és korlátolt leányai. Engem akart, mert a sorsát akarta; és csak egy szörnyű véletlenen múlt, hogy nem úgy ütött ki, a hogy vártuk és akartuk. Nem, azok a suttogva és gonosz fejbólogatással emlegetett «hiányok» nem is voltak akkorák, hogy az életét rommá tehették volna. Az öcséim pénzében volt rendetlenség, az igaz, és az uradalom parczellázott telkei árával nem tudott volna elszámolni hamarosan; de, Istenem, egy szót kellett volna szólnia a grófnak, vagy kérni Ábris bátyámtól, vagy Hiripyéktől kölcsön, vagy akármit. De nem volt ereje hozzá, kényelmetlen és nehéz lett volna ilyet bevallani őneki, a kit olyan pontosnak és tisztakezünek hiresztelt mindenki. Nem volt benne annyi életvágy, hogy ezen túltegye magát és újra, előlről kezdje a lassú emelkedést az emberek szemében. Pedig szegény Sándorka öcsém úgysem lett volna nagykorusítható akkor, lelkibetegen, Csaba meg milyen könnyed, úri egyszerűséggel, szóváltás, magyarázkodás nélkül mondott le arról, a mi még az ő részéből is hiány volt. Igen, ezeknek a zavaroknak borzasztó lehetett a gondolata; de kivághatta volna magát! Hanem akkor agyonizgatták a választási dolgok, a kétség, várás, aztán a bukás, mégis csak váratlanul; és az ilyet egy pillanat idegrohama dönti el. Ha én akkor, az utolsó ebéden egyedül lehetek vele, ha kibeszélheti magát, ha együtt kesergünk és mindent megvallhat nekem... borzasztó elgondolni, hogy micsoda apró véletleneken múlik az ember élete!

Különös volt és egy-egy perczre magamat is megdöbbentett, hogy én épen Horváth Dénessel beszéltem legtöbbet erről; őt faggattam, tőle vártam megnyugtatást, enyhítő bizonykodást. «Ugye, nem igaz, lehetetlen? Hát én kergettem bele? Hát csakugyan ilyen nyomorult, ilyen szörnyeteg vagyok én? Legjobb volna utánamenni nekem is!»

Gyöngéd buzgólkodással magyarázgatott, beszélt nekem ilyenkor, az ő sajátságos fatalizmusával, a minek valami egyszerű, gyermeki derű volt a mélyén. Különös kiméletet éreztem abban, hogy soha, heteken át még véletlenül sem fogta meg a kezem beszédközben úgy, mint azon a végzetes napon, mikor órákig pihent meghitten az ő kezében. Pedig naponta meglátogatott. Nem ült sokáig anyáméknál, hanem előhozta a kalapom, felsőm és sétálni vitt. A temetőbe jártunk szinte naponta együtt, zuzmarás vagy ködös, nedveshidegű alkonyatokon, borongós, korai dél után. Együtt, egymás mellett álltunk meg fejtől a sír mellett és hallgatag áhitattal engedtük át magunkat a fájdalomnak. Szinte akartuk, szinte segítettünk felindítni a lelkünkben a bánat áradó egészét, a mi lefoglalt, igazolt, összekötött, de egyúttal jótékonyan el is választott, és tiltott minket egymástól. Mintha valami igazolás lett volna mindkettőnknek ez, mentekezés a halottal szemben, mikor így, igaz lélekkel, önvád nélkül tudtunk szembeszállni vele, kiről kegyeletes hitbe ringattuk magunkat, hogy valahol él és tud felőlünk, hogy tisztult szemekkel lát és ért mindent. Mi nem vétkeztünk soha ő ellene! És fájó meghatottsággal olyan nagyra becsültem, olyan szép, nemes gyöngédségnek éreztem a Horváth tartózkodását, hogy azóta, a szerencsétlen reggel óta soha nem próbálta úgy, mint akkor először, kezébe fogni a kezem. Pedig az egész lényén, minden szaván aggodalmas és odaadó szerelem látszott.

— Ugye, ugye, — könyörögtem hazamenet a csendes kis paraszt utczák alkonyi homályában — mondja meg igazán, őszintén nekem, tudni akarom, mit gondol erről! Igaz-e, hogy én is... hogy én voltam részben az oka! Hogy fényüző voltam, vagy... nem tudom, nem tudom. Mondjon valamit, az Istenért!

Csukló, elgyötört zokogás fullasztotta el a szavam. És ő a legbensőbb részvét hangján szólt hozzám, vigasztalt, szinte beczézett. Szelid megadással emlegette az elkerülhetetlen sorsot, a megboldogult külön végzetét, eszményei és eszközei aránytalanságát; hogy különb volt itt a környezeténél és többre termett, de nem volt elég az energiája sem a kiszakadásra, sem a felülkerekedésre. Ezeket mondta, mindig a tiszteletteljes kívülálló tartózkodásával és végtelen kímélettel irántam az ő igénytelen, szinte válogatottan egyszerű szavaiban.

Ő az én egyetlen igaz, hűséges emberem! — gondoltam akkor megindultan valami enyhülést érezve, s az egész lelkemmel a heves hálát és bizalmat. — Milyen jó, hogy egy ilyen emberem van legalább! És ettől is meg akar fosztani a nyomorult, aljas, rosz-szájú világ!

Mert a világ, — és még most is az uradalmi tisztek feleségeit jelentette számomra leginkább ez a gyűlölködve kiejtett szó, — a világ már kezdte éreztetni jelenlétét a mi szent viszonyunkban. A hogy így a nagypiaczot megkerülve, csendes léptekkel mentünk közel, egymás mellett az este párás sötétjében, kinosan ellenséges indulattal néztem át a nagy, gyepes tér ködén a kivilágított, egyenletes, nagy ablakok sora felé, a hol a várkert végződött sötét, nagy fenyőfák komor csapatával és a régi Vizitorony meredt, ormótlan kőkúpja kisértőn nyúlt fel a homályos égre. «Ott laknak, onnét terpeszkednek el közönséges, rideg és korlátolt életformáik egyre nagyobb befolyásával ezen a nyomorult városon. És engem figyelnek onnét most, a multamat fürkészik, a lépteimet lesik előre-elitélő roszakarattal. «Alig földelték el a szegény urát, a nagyravágyása áldozatát, és már az udvarlójával sétálgat világ csúfjára!» Szinte hallottam a gonosz, kegyetlen megjegyzéseiket, és ijedt haraggal elkeseredetten, gyűlölve gondoltam rájuk; de már nem azzal a megvető semmibevevéssel, mint hajdan. Hajdan... három-négy héttel ezelőtt! Uristen! Én voltam-e az, a ki a kora ősz napos reggelein és enyhe estéin tarka ruhában, kiöltözve, büszkén, ideges, nagy életkedvemmel, szépségem asszonyos kaczajával hivalkodón járkáltam itt a nyüzsgő ünnepi tömeg között. Hova lett egyszerre akkori világom, a régi társaskör, a régi érdeklődések és kapcsok? Pár kurta részvétsor, egy-egy köteles látogatás, mely szinte búcsúszámba ment, és máris távolodott, mennyire eltávolodott szinte napok alatt tőlem az egész multam! És ma nem birok a régi, kicsinylő nembánomsággal gondolni az ellenségeim ítéletére; izgat, ijeszt, keserít, mintha már köze volna hozzám mindenkinek, mintha már mindenki ártalmamra lehetne, szegény, másokra szorult özvegynek, volt percz, a mikor vágytam volna gyáván kiengesztelni őket. Hisz az apósom náluk volt megszállva, mikor a temetésen ittjárt és végigkisérte az egyetlen fia koporsóját komor, zárkózott fájdalomban, tüntetőn elhúzódva tőlem és a családomtól, ki tudja, miket beszéltek neki rólam, micsoda aljas hazugságokat! Pedig az ő véleménye most már kell, hogy fontos legyen nekem; mert az árva kisfiam gazdag nagyapja ő. Kegyetlen Isten! Mennyi mindent összehalmozott akkor az én próbálatlan, szegény fejem felett.

— Legjobb volna nekem is utána menni! — mondogattam csendes, csökönyös kétségbeeséssel és Horváth kifogyva a biztatásból, elnémult, tehetetlen, nehéz fájdalommal csókolt kezet búcsúzóra az anyámék lakása előtt.

A konyha világos ablaka nyitva volt, a mikor elmentem előtte végig a tornáczon; a kisfiam roszalkodó, siró panaszhangját hallottam ki és belestem egy pillanatra. A nagy parasztszolgáló mogorva képpel a tűzhelynek fordulva állt és valami húsfélét szedett ki a serczegő lábasból. Pityu mögötte ült a konyhalóczán és a falilámpás rávilágított könnyektől maszatos halovány kis arczára. «Majd megmondom én magát az én anyukámnak!», [illegible]logálta egyhangu, csüggeteg gyerekdaczczal és olyan borzasztóan szomorú volt ez. «Sokat is adok én a maga anyukájára! Nem parancsol az nekem!», röhögte durván a cseléd és a gyerek megzavart, kinlódó arczocskával értetlenül bámult rá. Ó, szegény, szegény kis árva! Egy héttel ezelőtt még a bonne ügyelt rá, kisérgette, megtörülte az orrocskáját és játékkal szórakoztatta. Most magára van az idegen házban és el kell hallgatnia, ha kisebbítik előtte az anyját.

— Gyere be kisfiam, drágám, itthon vagyok! mondtam szokatlanul kiáradó szeretettel és sírva csókoltam össze, bevittem, megmosdattam imádkoztattam a kiságyban és mellette maradtam, a míg elaludt. Még nem is olyan régen az apjával ültünk így mellette! — gondoltam elnézegetve az alvó vékonyka arczot. Mennyire szerette, hogy tudta beczézni, gyönyörködni benne! Hogy volt lelke így itt hagyni mégis? Milyen sorsra juttatta őt és engem? Mit tegyek vele és mit magammal? Legjobb volna meghalni együtt mind a kettőnknek.

De enyhítő könnyekbe fakadt zokogásba oszlott ez a rémséges eszme. Nagy fájdalommal, sírva gondoltam el, hogy mostanában én is búcsúzom, tán jó időnyire a gyermektől; a nagyanyja, a kit a temetéskor nagybeteggé tett a lelkirázkódás, mostanában jön el ide a fia sírjához, és hogy elvigye magukhoz a kicsit, — a míg, a hogy irta, — az én életem valahogy el nem igazodik. Nem tehetek mást, mint hogy odaadjam, és ő, a szegény asszony jó, gyöngédlelkü és kedves, és nagyon szereti ezt a kis ártatlant. De az öreg embert vajjon valami megbánás, lelkivád készteti-e erre a gondoskodásra, vagy csak a megvetés és gyülölség irántam, hogy nem tart méltónak rá, hogy a gyermeket rámbízhassa... És most mégis, ha így van is, oda kell adnom. Mit tehetnék mást?

(Folytatása következik.)

SZINHÁZ.

Lavedan: *Édes a bün.* (Nemzeti Szinház.) — **Schnitzler:** *Az élet szava.* (Magyar Szinház.) — **Artus:** *Nyári szerelem.* (Vigszinház.)

Az élet szava, Schnitzler Ártur szinműve, talán mégis ki fogja ábrándítani a mi közönségünket a bécsi iróból, a kinek erejéből egy-egy kedves, rövid jelenetre, finom kis novellára telik, de a kinek nagy drámái, csak úgy, mint regényei, gyöngék, néha tehetetlenségükben egyenesen szánalmasak. Nagy hírnevét Ausztriában nemcsak tagadhatatlan talentumának, hanem az ernyedetlen sajtónak és talán alkóvjelenetei merészségének is köszöni, ha ugyan merészségnek nevezhető leirni azt, a mit eddig szeméremből nem irtak le, de a minek leirásával ma pénzt és dicsőséget lehet szerezni. A bécsi ember vidám, szereti a pikanteriát, mint minden nagyvárosi ember; a bécsi pikanteriának nem kell oly szellemesnek lennie, mint a francziának, de nem szabad oly brutálisnak lennie, mint a berlininek. Schnitzler kitünően tudja megirni, puha grácziával, fáradt gesztussal és filozófiai diszletezéssel. A borongó gondolat álarcznak kitünő szeméremtelen dolgok előadása közben, l. Wedekind és társait. Most már könnyű kitalálni, mi «Az élet szava» (Der Ruf des Lebens)? Az élet szava pedig annál sivitóbb, ha a halál hörgése kiséri: ez a darab specziális gondolata. Techni-

II. évf. Budapest, 1899 december 10. 29. sz.

Műcsarnok

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat lapja

Megjelenik minden hó elsején, a Műcsarnokban rendezett kiállítások ideje alatt minden héten.

Szerkeszti
Ambrozovics Dezső
titkár.

A Társulat tagjai ezt a lapot ingyen kapják. Nem tagoknak előfizetési ára egy évre két forint.

A Téli Kiállítás.

Alig egy rövid hét választ el immár a Téli Kiállítás megnyitásától, amelynek különös jelentőséget kölcsönöz ezúttal az a körülmény, hogy ennek a kiállításnak előreláthatólag gazdag és becses anyagából fogja az illetékes pályabíróság azokat a műveket kiválasztani, melyek arra lesznek hivatva, hogy a jövő évi párisi nemzetközi kiállításon a magyar képzőművészetet képviseljék.

Érezték és teljes mértékben fölfogták a kiállítás szokatlan fontosságát művészeink is. Innen az a széleskörü érdeklődés, amelyről az »Országos Magyar Képzőművészeti Társulat-hoz érkezett bejelentések tanuskodnak s amelyre az 1896. évi Ezredéves Országos Kiállítást leszámítva, alig találunk példát a társulat eddigi évkönyveiben.

Mikor e sorokat írjuk, a bejelentett művek száma már túl van a *kilencszázon*, amelyek közül több mint 400 már be is érkezett és még vagy 300 minden valószinüség szerint be fog érkezni a beküldés határidejének a leteltéig.

Rendes körülmények, egészséges viszonyok között minden föntartás nélkül a legnagyobb örömmel kellene üdvözölnünk a magyar művészeknek ezt a tömör sorokban való impozáns fölvonulását, mely a maga egészében kétségkivül érdekes és tanulságos képét fogja adni képzőművészetünk mai fejlettségének, úgy, hogy a mostani Téli Kiállítás előreláthatólag egyike lesz az utóbbi esztendők legbecsesebb tárlatainak.

És mégis, mindenfelől sötét aggodalmak támadnak föl a lelkünkben, melyek megrontják örömünket s olyan jelenségek merülnek föl előttünk, melyek a magyar művészet jövendő sorsa felől gondolkodóba ejtenek.

Leginkább aggodalommal tölt el az a tapasztalatunk, hogy anélkül, hogy a művásárló közönségnek az érdeklődése valami számottevő mértékben fokozódnék, művészeink száma évről évre szinte rohamosan gyarapszik s a kiállítási termeknek szebbnélszebb alkotásokkal teleaggatott falairól léptennyomon reánk mereszti tekintetét a művészet egészséges fejlődésének legfélelmesebb réme, a — *túlprodukció*.

Aggodalmaink igazolásául elég, ha a legutóbbi évek tapasztalataiból kiindulva utalunk arra, hogy az egy-egy kiállításban résztvevő eladó műveknek, a mi szomoru vásárlási viszonyaink között, legjobb esetben csak a fele találhat vevőre. Ha már most föltesszük, hogy a téli tárlatra beérkező művek közül a jury 500-at fogad el a kiállításra s ezek közül tegyük föl, hogy csak 350 lesz az eladó művek száma, ez annyit tesz, hogy a kiállítás bezárásával minden valószinűség szerint *legalább 175 mű* fog eladatlanul visszavándorolni a művészekhez, nem is szólva azokról, amelyek előbbi kiállításokról visszakerülve, hevernek szanaszét a műtermekben, ami minden kétséget kizárólag bizonyítja, hogy a túlprodukció máris a legteljesebb mértékben érezteti káros befolyását művészetünk fejlődésére és különösen művészeink megélhetésére.

Annál szomorúbb, hogy ugyanakkor, mikor ezt konstatáljuk, egyúttal arról is be kell számolnunk, hogy az ezévi Téli Kiállításra bejelentő művészek között nem kevesebb, mint *hetven* teljesen új és ösmeretlen névvel találkozunk, amelyeknek viselői körülbelül 150—160 művel pályáznak művészi babérokra és a legnagyobbrészt alkalmasint a művészetből való megélhetésre is.

Ha mindehhez hozzávesszük igazán szomoru pénzügyi és gazdasági viszonyainkat, melyek legcsekélyebb alapot sem nyujtanak arra a reményre, hogy a művásárlás terén úgy hirtelenében valami kedvezőbb fordulat álljon be, úgy a maga rideg valóságában előttünk áll a helyzet, mely minden inkább, mint biztató.

Ezek után azt hisszük, hogy semmi kétség sem foroghat fönn az iránt, hogy elérkezett a cselekvés ideje, még pedig két irányban. Az első teendő volna a legerélyesebben gátat vetni a művészetben az igazi művészet rovására minden elfogadható jogcím nélkül mindinkább tért foglaló proletáriátus tovább fejlődésének, a másik pedig megfeszített erővel minden lehetőt megtenni a művásárlás fokozására és föllendítésére, hogy igazán talentumos művészeinket tőlünk telhetőleg fölszabaditsuk a mostoha viszonyok nyomása alól, megóvjuk őket az elkallódástól s a szunnyadó, parlagon heverő vagy eddig helytelenül használt erők fölszabadításával olyan viszonyokat teremtsünk, amelyek közt művészetünknek nemcsak minőség, hanem mennyiség tekintetében is egészséges fejlődésére számithatunk. —*o.*

A karácsonyi műiparkiállítás.

Aki képzőművészetünk ügyét igazán szivén viseli, arra nézve bizonyára nem közönyös iparművészetünk fejlődése sem. Minden virágzó művészi életnek alapfeltétele a jóizléssel lehetőleg minél szélesebb körökben áthatott közönség s a jóizlés fejlesztésének alig van közvetetlenebb hatásu eszköze az életképes iparművészetnél, amelynek módjában áll, hogy fölvehesse a versenyt a gyáripar ízléstelen produktumaival, amelyek korunkban a lakások intim környezetében kizárólag dominálva, a krónikus ízléstelenség főokai lettek.

Hogy iparművészetünk hatalmas léptekkel közeledik a cél felé, amelyet az ügyét gondozó társulat kitüzött, hogy művészi lelkületü mestereinek egyre nagyobb számával maholnap egészen a háttérbe fogja szorítani a gyáripar olcsó, de rossz s azért a szolid művészi munkánál jóval drágább és ízléstelen produktumait, annak a reménységét fényesen igazolja a Magyar Iparművészeti Társulat ez idei karácsonyi tárlata, amelynek rendezésénél egy minden ízében modern, olcsó, de a legfényesebb ízlésnek is megfelelő úri lakásberendezés bemutatására fektették a legnagyobb súlyt.

E nehéz föladat megoldása, hála kevés számu, de annál lelkesebb s igazi művészi leleményességgel megáldott tervezőnknek, a várakozáson fölül sikerült. Az a körülmény, hogy a mesterek sorában, akikre a tervezők alkotásaik kivitelét bizták, ismét számos új névvel találkozunk, örvendetes bizonysága annak, hogy iparosainkban is elég az alkalmazkodó képesség, tanulékonyság és ambició ahhoz, hogy ha a közönség kellő mértékben méltányolja törekvéseiket, a gyári munkákkal, sőt a külföld iparművészetével is maradandó módon vehessék föl a versenyt.

Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán látható s hat szobára terjedő lakásberendezés a jóizlés és technikai kivitel szempontjából semmivel sem áll mögötte azoknak az alkotásoknak, amelyeket a legutóbbi nagy külföldi műkiállításokon ugyanilyen egységes keretben bemutattak.

Sőt tervezőinknek disztingvált ízlésükkel, külföldi minták után induló, ezeket azonban nem szolgai módon követő erőteljes, önálló egyéniségükkel sikerült megmenekedniök a szertelenségektől, amelyek minden újitással járnak s amelyekkel a mindenáron eredetiségre törekvő külföldi mesterek közül sokan a hóbortosság régiójáig csapongnak. Többé-kevésbbé mindnyájuk lelkületében van valami magyaros flegma, amelylyel a modern butorok vad hajtásait lenyesegetik, amely alkotásaik iránt érdeklődésünket a bírás vágyával kapcsolatosan kelti föl, amelynél fogva még azok is, akik a szecessziós stilus alatt a hóbortos művészi vonások halmazát értik, nem ritkaság-gyüjteménybe való kuriózumokat, hanem vonzó, lakásukat otthonossá, ízlésessé tevő, művészi, de egyszersmind hasznavehető butorokat látnak alkotásaikban.

A modern igényeknek megfelelő praktikus célok s a művészi vonások a Horti Pál tervezetei után készült előszobában és uri dolgozószobában érvényesülnek a leginkább harmonikus módon. Ez egyszerü eszközökkel megalkotott művészies hatásu szobaberendezések, de különösen a dolgozószobának puhafából készült s a mahogonifa szinére pácolt butorai biztatnak leginkább azzal, hogy maholnap vége lesz az ízléstelen furnirkorszaknak a butorművességben; egyben arról is meggyőznek, hogy nem a rakásra halmozott diszítmények, bravuros faragványok teszik művészivé a közhasználatra szánt tárgyakat, hanem a korunk ízlésének megfelelően egyszerü, szerkezeti principiumokon alapuló s az anyag természetének megfelelően alakított formák.

Ugyanaz a szellem, amely Horti műveit jellemzi, hatja át Spiegel Frigyest is, aki a tárlatunkban kiállított lakberendezés szalónját tervezte. A kályhától eltekintve, a melyen az anyag és forma harmoniája nem kifogástalan, ennek a szalonnak a butorai is mind remekművek. Strukturájuk valamivel nyugtalanabb, formáik karcsubbak, mint a Horti butoraié, hatásuk azonban ezekkel egyformán elegáns. Spiegel szalonjának előkelő hatását nagyban növelik diszkrét harmóniába olvadó színei, amelyekben a rózsaszín dominál, mintaszerüvé az a körülmény teszi, hogy miként a Horti dolgozószobájában is, a hatásosan festett falakon függő képkereteken, a mennyezetről lecsüngő csillárokon kezdve a formás etagéreken álló nippekig, minden tárgy eredeti és ízléses remeke iparművészetünknek.

Kevésbbé sikerülten megválogatott színei zavarják meg a hatását annak az ebédlőnek, amely Förk Ernő rajzai után készült s amely lakásberendezési tárlatunk negyedik interieurje. Förk, mint tervező, ezúttal szereplő társai között a legkonzervatívebb, de szintén a modern szellem hatása alatt áll. Ebédlője a maga egészében véve, kissé rideg, zöld bőrrel kárpitozott székeinek, természetes színben hagyott szekrényeinek a formái kissé szárazak, amit az utóbbiakon beégetett s keleti jellegü diszítményekkel igyekezett enyhíteni.

Ha helyenként kelletténél nagyobb szerepet is enged benne a festészetnek, mint például a ruhaszekrényen, amelynek naturalisztikusan ábrázolt liliom frize nagyon erős, a leghangulatosabb lakásberendezési tárlatunk interieurjei között a Huszár Ilona bárónő tervei után készült hálószoba, amelynek színezésében a heliotrop dominál s amelynek kivitelében a sok eredetiségről és ötletességről tanuskodó tervező részben maga is közreműködött.

Pauly Erik gyermekszobája zárja be a sort a karácsonyi tárlatunkon kiállított mintaszerü úri lakásban. Ez az interieur gyermekszobának színezésénél fogva kissé komor, részleteiben azonban kifogástalan; butorain a tervező sok ügyességgel alkalmazott magyar motivumokat is, amelyek különösen vert érc applikációin hatásosak.

Mint tervező, ezúttal először lép a nyilvánosság elé nagyobb számu munkával Wiegand Ede, akitől egész sorozat rajzot állítottak ki, amely ha még nem is egészen kiforrt, de nagy reményekkel kecsegtető művészi egyéniségről tesz bizonyságot, akinek tervezetei közül a legtöbb igazán méltó volna a gondos kivitelre. A szintén csoportosan, de a lakásberendezés keretén kívül kiállított butorok közül Polgár Alajos hálószoba-berendezése és pohárszéke kelthet méltán föltünést, mivel ez a mester tervezők közreműködése nélkül készítette e meglepő jóizlésről tanuskodó munkáit.

Miként azt már az Iparművészeti Társulat kiállitásain megszoktuk, a művészi ipar egyéb ágai ezúttal is gazdagon vannak képviselve. S jóllehet, akinek valami meglepetése van, ezt most mindenfelé a párisi kiállításra tartogatja, számosan merőben új oldalról is bemutatkoznak iparművészeink közül Igy Rapaport és társai új eljárásu, felhő zománccal diszített ércedényekkel szerepelnek, amelyek formáikkal is előkelő hatásuak. Fischer Emil szintén sajátos modoru, zománcfestésü porcellánokat állitott ki, amelyek részben Horti rajzai után készültek, mig viszont Fischer Jenő pompás hatásu, a herendi-gyárban készült pât-surpât diszitményeket küldött be. A keramikai alkotások között a legnagyobb érdeklődést a Zsolnay-gyár káprázatos fényü, remek formáju lüszteres munkái keltik föl s Wartha Vince drnak egész gyüjtemény keretében bemutatott s ólommázas edényeken eszközölt lüszterezései, amelyek pompás hatások előidézésére alkalmas s díszedényeink kivitele szempontjából már eddigelé is kiaknázott titkát a jeles tudós a Gubbio-majolikában leste el. Itt említhetjük föl Oskó Lajos zománcfestményeit, akit a Műcsarnokból ösmer a közönség.

A tekszti művészet terén kiállításunkon Gajduschek Erzsi tűnik föl hímzett vánkosaival. Szerfölött hatásosak a Mirkovszkyné tervei után készült applikált díszü dekorativ panneaük. A pozsonyi Izabella-egyesület ezúttal is finom hímzéseivel szerepel, elösmert kvali-

tásu szőnyegeivel a pozsonyi szövőiskola és a torontáli szőnyeggyár.

Az ércmunkák sorában a Beschorner-gyár jeles szobrászaink eredetije után öntött mellszobrokkal s zsánerművekkel szerepel. Remek a Steindl terve után az új országház számára készült kovácsolt bronzkandelláber, valamint a Spiegel tervei után készült néhány villamos csillár s az Iparművészeti Múzeum által megrendelt gong-állvány, amely merőben új, eredeti koncepciójával és stílszerű voltával válik ki. Az üvegtárgyak közül Sovánka István és Giergl munkái számottevőbbek. Róth Miksa általánosan megbecsült opalescens üvegfestményeiből egy párkát ábrázoló képet állított ki. A bőrdíszművek között is sok a figyelemreméltó s iparművészetünk mesterei közül talán egyedül az ötvösök azok, akik az idén kevésbbé erőltették meg magukat, mint tavaly.

Egészében véve az Iparművészeti Társulat az idei karácsonyi kiállítása jóval gazdagabb, mint a minő a tavalyi volt s iparművészetünknek céltudatos és folytonos haladásáról tesz örvendetes bizonyságot. Őszinte elösmerés illeti a társulat elnökét, Ráth Györgyöt és Györgyi Kalmán titkárt, akik önzetlen utánjárásukkal ennek a tárlatnak a gazdag anyagát egybegyüjtötték, továbbá Mihalik Józsefet és Lipcsey Józsefet, az Iparművészeti Múzeum tisztviselőit, akik kitünő rendezésében közreműködtek.

C—s.

*

Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállítását kedden, december 5-ikén este 6 órakor nyitották meg ünnepélyesen meghivott vendégek jelenlétében *Wlassics* Gyula kultuszminiszter és *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter. A megnyitáson nagyszámu előkelő közönség jelent meg, közte közéletünk kitünőségei. *Wlassics* Gyula közoktatásügyi és *Hegedüs* kereskedelmi miniszter pontban hat órakor érkezett meg. *Ráth* György elnök, *Györgyi* Kálmán vezértitkár és *Mihalik* József helyettes igazgató fogadták őket. A miniszterek családjaikkal jöttek s nyomban megkezdték körutjukat. *Wlassics* közoktatásügyi minisztert *Ráth* György, *Hegedüs* Sándort pedig *Györgyi* vezértitkár kalauzolták s adták meg az egyes műtárgyakra a szükséges magyarázatokat. Elsőben is a nagy csarnokot szemlélték meg, majd a baloldalon levő modern lakberendezések kerültek sorra. A miniszterek igen érdeklődtek a kiállított tárgyak iránt. Az előkelő vendégek másfél órai időzés után hagyták el a szép kiállítást s annak ízléses összeállítása és gazdagsága fölött teljes megelégedésüket fejezték ki.

Magyar művészet Oroszországban.

— A pétervári kiállítás megnyitása. —

Őszinte örömmel és hazafias lelkesedéssel adunk hírt olvasóinknak arról, hogy a Péterváron rendezett és december 2-ikán délután két órakor ünnepélyesen megnyitott magyar és osztrák művészeti és iparművészeti kiállításon a magyar művészet és iparművészet általános és nagy sikert aratott. Nem kicsinylendő ez a diadal, melyet az intenziv művészi életü és előkelően művelt ízlésü orosz fővárosban elértünk s melynek pálmáját maga a cár Ő Felsége nyujtotta felénk, mert hiszen csaknem teljesen ösmeretlenül jelentünk meg fönn a magas északon és mindjárt első megjelenésünkkel meghódítottuk és bámulatra ragadtuk Pétervár előkelő közönségét, melynek pedig évről-évre bőséges alkalma nyílik arra, hogy az európai művészet fejlődését figyelemmel kisérve, ítéletében kissé tartózkodóvá legyen és csak az igazán előkelő színvonalon álló művészi kvalitásokért lelkesedjék.

Sokkal nagyobb ez a mi mostani diadalunk, mint aminőre tulajdonképpen számíthattunk, mert — most már bevallhatjuk — művészeink mindenféle tendenciózus híresztelések és téves információk által félrevezettetve, kissé bizalmatlanul viseltettek a kiállítással szemben és nem mutattak iránta olyan érdeklődést, amilyet, bármely szempontból fogva is föl a dolgot, méltán megérdemelt volna.

No de most utólag ez csak fokozza sikerünket, mert hiszen azzal a száz művel, melyet kiküldtünk, nemcsak hogy fölvettük a versenyt az osztrákoknak számra nézve a miénknél háromszorta nagyobb kiállításával, de — ami az erkölcsi elismerést illeti — úgy látszik, mi fogjuk előlük a nagydiadal pálmáját elvinni.

A kiállítás megnyitásáról és magáról a kiállításról az alábbi, Pétervárról kapott eredeti tudósítással számolunk be olvasóinknak.

Szt-Pétervár, december 3.

A *Société Imperiale d'Encouragement des Arts*-nak a pétervári Balsája Morszkaján levő palotájában rendezett magyar és osztrák művészeti és iparművészeti kiállítást tegnap délután 2 órakor maga a cár nyitotta meg, a cárné, csaknem az összes nagyhercegek és nagyhercegnők, köztük a kiállítás védnöknője Eugénia oldenburgi nagyhercegnő és a diplomácia képviselőinek jelenlétében.

A megnyitásnak — melyen a cár magyar huszárezredesi egyenruhában jelent meg — teljesen családias jellege volt, amennyiben az említett előkelőségeken kivül az ünnepségen csakis a *Société Imperiale* ect. igazgatói, továbbá a magyar és az osztrák kiküldöttek voltak jelen, míg a közönség előtt csak a rákövetkező napon nyíltak meg a kiállítás kapui.

A cári pár és az udvar csaknem teljes két órát töltöttek a kiállításban, melynek magyar osztályában a művészeti részt az „*Országos Magyar Képzőművészeti Társulat*“ kiküldötte *Bruck* Lajos festőművész, az iparművészeti részt pedig az *Iparművészeti Társulat* kiküldötte, *Radisics* Jenő iparművészeti múzeumi igazgató kalauzolása mellett tekintették meg a legnagyobb érdeklődéssel.

Ő Felségeik — akik leereszkedő szeretetreméltóságukkal és egyszerü közvetlenségükkel az őket kalauzolókat valósággal elragadták — csaknem minden mű előtt, fölváltva francia, angol meg német nyelven kérdéseket intéztek a magyar művészet és iparművészet kiküldötteihez, akik viszont csudálattal hallgatták a cár és a cárné talpraesett és szakszerü megjegyzéseit és észrevételeit.

A csaknem két óra hosszat tartott körséta folyamán úgy a cári pár, mint a kiséret tagjai a legnagyobb elragadtatással emlékeztek meg a magyar osztály anyagáról és kitünő elrendezéséről s több izben úgy nyilatkoztak, hogy ilyen gazdag és ilyen szépen elrendezett kiállítást ezekben a helyiségekben még nem láttak, amely nyilatkozat értékét csak akkor tudhatjuk kellőleg megbecsülni, ha meggondoljuk, hogy a mi kiállításunkat megelőzőleg, a mult években már elsőrangu angol, francia és német kiállítások is voltak a *Société Imperiale d'Encourogement des Arts* palotájában.

Általános föltünést keltett és őszinte nagy tetszéssel találkozott a magyar kiállításnak iparművészeti osztálya is, annyival is inkább mert a magyar iparművészetnek ilyenmérvü fejlettségére a pétervváriak úgylátszik, egyáltalában nem voltak elkészülve. A tetszés őszinteségének legkétségbevonhatatlanabb jele az, hogy a kiállított tárgyak közül mindjárt a megnyitás délutánján egész csomó elkelt.

Négy óra elmult volt, mikor a cári pár és az udvar a kiállítás rendezőitől szívélyes bucsút véve eltávozott.

Ami már most a kiállítást illeti, az a maga egészében minden tekintetben fölötte érdekes és a pétervári közönségnek bizonyára legnagyobb érdeklődésével fog találkozni.

A kiállítási helyiségek, melyek egy galériával ellátott 30 méter hosszú és csaknem 18 méter széles nagy teremből és több 10—12 méteres kisebb teremből állanak, elég jók, bár az olyan nagyobbméretü képek elhelyezésére, mint aminő a kiküldött magyar művek legnagyobb része, nem egészen alkalmasak.

Mindamellett a magyar művek mindenikének igen jó hely jutott s a kiállítás magyar osztálya a maga egészében rendkivül választékos és előkelő benyomást tesz a nézőre.

A kiállítás rendezői — igen helyesen — nem ragaszkodtak szigoruan a művészeti és iparművészeti osztály elválasztásának az elvéhez s így például az Ő Felsége tulajdonát képező rendkivül érdekes és becses iparművészeti kollekciót a nagyteremben helyezték el, ami szokatlan mértékben emeli a terem elrendezésének az előkelőségét.

Az osztrák művészet szintén igen érdekes és válogatott gyüjteménynyel van képviselve, amelyben persze 25—30 esztendővel ezelőtt készült művek is szerepelnek, melyek közt *Makart*, *Matejko*, *Angeli* stb. neveivel is találkozunk.

Számra nézve az osztrákok osztálya határozottan uralkodik a mienk fölött, de annál nagyobb érdeme a magyar művészeknek, hogy ezt a számbeli tulsúlyt (a száz magyar művel szemben háromszáz osztrák mű áll!) műveik kvallításával bőségesen ellensúlyozzák, amennyiben az osztrák művek közt az igazán kiváló és művészi becsü alkotások mellett igen sok a jelentéktelen és eladásra számított mű is, míg a mi képeink csaknem egytől egyig szemenszedett és igazán művészi alkotások.

Jellemző, hogy *Horovitz* Lipót a Bécsben élő és az »Ezredéves Országos Kiállítás« alkalmával magát még *magyarnak* vallott *kassai születésü* hírneves arcképfestő, ezúttal beállott az osztrákok közé s velük állított ki.

Még furcsább azonban *Kaufmann* Izidor szereplése, aki a *magyar* osztályban *egy képpel* az *osztrákban* pedig *szintén egy képpel* szerepelvén, egyidejüleg *osztráknak* is *magyar-*

nak is vallja magát, és így az *osztrák-magyar* ember első példányaként mutatkozik be a pétervárialaknak, akik méltán elcsudálkozhatnak ezen a furcsaságon.

Horovitz Lipoton és *Kaufmann* Izidoron kívül még *Hirémy Hirschl* Adolf és *Goltz* Sándor nevü *magyar* festők szerepelnek az *osztrákok* között.

Mindenesetre jó lesz, ha erről a magyar művészek illetékes körei hivatalosan is tudomást vesznek.

Érdekes és szép — bár meglehetősen kisszámu kollekciót küldtek a horvát művészek is, akik úgy a magyar, mint az osztrák művészektől teljesen elkülönítve, egy kisebb termet foglaltak el műveikkel.

Péterváron a kiállítások látogatottsága a délutáni órákban szokott a legnagyobb lenni s így a kiállítás rendezői a képek elhelyezésénél ezúttal is első sorban az esti világításra voltak tekintettel, mely rendkivül célszerüen és nagy bőkezüséggel van berendezve.

A magyar osztály rendezői különös súlyt fektettek rá, hogy megbizatásuk szerint, az anyagot az osztrák művészekétől lehetőleg elkülönítve rendezzék el, ami sikerült is, olyanformán, hogy a rendelkezésre álló egyetlen nagy terem egyik felében magyar, a másikban pedig osztrák művek vannak *egymástól élesen elkülönítve* elhelyezve, a kisebb helyiségek pedig *teljesen külön állóan* oszolnak meg a magyar és az osztrák művészet között, úgy hogy Magyarország állami önállósága a kiállítás elrendezéséből mindjárt az első pillantásra szembeötlik.

Érdemes a fölemlítésre, hogy úgy a magyar és horvát, mint az osztrák kiküldöttek, a pétervári művészek és előkelő körök részéről a legszívélyesebb fogadtatásra találtak és december 4-ikén a kiállítás védnöknőjéhez Eugenia oldenburgi nagyhercegnőhöz és 5 ikén a pétervári magyar és osztrák nagykövethez voltak hivatalosak, december 6-ikán pedig ők látták vendégül a pétervári magyar és osztrák nagykövetet, valamint a kiállítást rendező társulat igazgatóságát.

*

Itt említjük meg azt is, hogy *Wlassics* Gyula dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter a napokban Eugenia oldenburgi nagyhercegnőtől, a kiállítás védnöknőjétől, a következő táviratot kapta:

»O Felségeik ma nyitották meg a magyar és osztrák képző- és iparművészeti kiállítást, amelyről teljes megelégedéssel nyilatkoztak. Köszönöm szeretreméltó közreműködését, amelylyel az elnöklésem alatt álló társaságot támogatta.«

Eugenia oldenburgi nagyhercegnő.

A kiállítás két hétig marad Péterváron, azután az egész anyagot Moszkvába küldik, ahol szintén két vagy három hétig lesz látható.

Berlini levél.

Berlin, december 3-ikán.

A „Műcsarnok“ november 26-iki számában érdekesen tárgyalja a mindinkább előtérbe nyomuló s a magyar művészetre nézve immár vitális kérdést: »miképpen lehetne művásárt teremteni?« Nincs szándékom *Lyka* Károly fejtegetéseinek bírálatába bocsátkozni, már azért sem, mert fölfogásával sok tekintetben egyetértek, — csak a művásárlás előmozdításának egy általa nem említett módját szeretném e helyütt művészeink szíves figyelmébe ajánlani.

A külföldön létesítendő *kollektiv kiállításokat* értem.

Éppen ma záródik itt Berlinben az úgynevezett »Französische Austellung«, az idei párisi szalon nehány kitünőbb művének a kiállítása, melynek egy itteni Kunstakademie nyitotta meg termeit s mely itt minden tekintetben, anyagilag is, nagy sikert ért el. — Csak mellesleg jegyzem meg, hogy a kiállítás clou-ja a *Dagnan-Bouveret*-féle feketeruhás nő volt, melynél szebb portrait-t a Miss Grant arcképe óta alig festettek.

De nemcsak a francia művészeknél találkozunk ily külföldre való kirándulásokkal; a skótok, belgák, norvégek stb. szintén minduntalan rendeznek ennél vagy annál a műkereskedőnél, ebben vagy abban a nyilvános kiállítási helyiségben egy-egy kollektiv kiállítást, mely rendszerint a legjobb sikerrel jár. Ismert dolog a művásár előmozdításának ez a módja mindenütt, csak talán nálunk nem. Pedig éppen a mi művészeink, kik otthon nem találják még meg az elég nagyszámu s a művészet iránt eléggé érdeklődő közönséget, volnának erre, legalább próbaképpen, reáutalva. Ha van közönsége például az orosz művészetnek, miért ne lehetne a magyarnak? Vannak, hála az égnek, nekünk is igen talentumos, sokat tudó és komolyan törekvő művészeink, kiknek munkái a külföldön minden bizonnyal a legnagyobb tetszésre számithatnának. Csak meg kell, hogy mutassák ezeket a munkákat a külföldnek.

Erre való alkalom nyilik most az itteni, igen jó hírnek örvendő *Keller és Reiner* műkereskedő cég által tervezett magyar műkiállítás által, melyre az említett cég, teljesen a maga kezdeményezéséből, körülbelől 20—25 kiváló magyar művészt hívott meg.

E sorok olvasói előtt tán nem szükség bizonyítanom, hogy a Keller és Reiner-féle terv iránt magam is a legmelegebben érdeklődöm s nem szükséges őket arról biztosítanom, hogy szívesen fogok a magyar művészet, nemkülömben a magyar művészek érdekében, amennyiben gyenge erőmtől telik, minden lehetőt elkövetni, hogy a tervbe vett kiállításnak a sikere minél fényesebb legyen. Legyen szabad ezen az alapon mindazoknak a művészeknek, kik az említett kiállításon részt venni szándékoznak, akiknek száma remélhetőleg minél nagyobb lesz, mint a művészet igaz, őszinte barátjának s mint a berlini viszonyok ismerőjének, már előre is két tanácscsal szolgálnom.

Az első az volna, hogy csak *igazán jó* dolgot küldjenek a kiállításra. Tudom, hogy a »jó dolog« kissé általános fogalom és hogy másrészről minden művész, ha csak nem határozott pessimista, szereti minden művét jónak qualifikálni: mégis nem tudom eléggé figyelmükbe ajánlani, hogy a kiállítandó művek kiválasztásánál lehető szigoru önbirálatot gyakorolni szíveskedjenek. Egy kevés, de igazán jó művekből álló kiállítás mindig sokkal előnyösebb benyomást tesz, mint egy mennyiség tekintetében gazdag kiállítás, melynek képsoraiban azonban csak elvétve akadunk elsőrendü művészi értékü alkotásokra. De hiszen ez amúgy is annyira elismert tény, hogy bizonyításra nem szorul.

Második, kevésbbé fontosnak tetsző, de majdnem épp annyira figyelembe veendő momentum a *keret-kérdése* volna. Eddigi tapasztalataim, fájdalom, ebben a tekintetben vajmi szomoruak. A nagy kiállításokon a magyar képek valósággal föltünést keltenek kevéssé ízléses kereteikkel. Pedig a keret kérdése oly fontos, hogy a legnagyobb művészek nem átalnak vele behatóan foglalkozni s a keretek megválasztását a leggondosabb megfontolás tárgyává tenni. Jobban hat a magában véve jó dolog, ha megfelelően és ízlésesen van berámázva s kevésbbé jól a legjobb is, ha szerencsétlen keretben lóg. A keretnek azért nem kell drágának vagy különösen pompásnak lenni — az ilyenek gyakran ízléstelenek és csak rontják a mű hatását: lehet képet egyszerűen és ízlésesen is berámázni, ezt tudják mindenütt, jól tudják nálunk is és így nem kétlem, hogy művészeinek és figyelembe fogják venni most, hogy a régi barátság és a dolog iránt való érdeklődés által sugalt szerény tanácsommal bátor voltam szíves figyelmüket néhány percre igénybe venni.

Somssich József gróf.

Széljegyzetek a modern művészetről.

Vége

Vegyünk például néhány modern s közismert alkotást s főbb vonásaikban hasonlítsuk össze a renaissance műveivel. Mi természetesen csak a modern műalkotásokat említjük, a differenciákat alkalmas munkákkal[1]) kiki maga megállapíthatja. A művészek közül első sorban természetesen azokat kell említenünk, kik nemcsak a szép hétköznapi értelmét negligálják az emberi testben, hanem még a kellemes fogalmát is az »igazság« mögé helyezik. *Böcklin* mester a legelsők között áll, akik nem ismernek se szép férfi, sem női testet. Ő a festészet hivatását csak a színhatásban látja (Charon, Faune eine Nymphe belauschend, Magdalenas Trauer, Polyphem, Nessus und Deianeira, Der Hüter des Geheimnisses, Cimberenkampf etc.), s e mellett még az antropologiai szabályokat is szívesen mellőzi. *Stuck* vele ellenkezőleg úgy férfi, mint női testjeibe végtelen erőt önt (Kentaur und Nimphe). Vannak ismét más festők, akik nem ismernek semmiféle idealizálást, akár fel, akár lefelé, hanem még a legapróbb részletekben is a természethez hűek maradnak. A festők s szobrászok hosszu sorából, akik ez elvnek hódolnak, hadd kapjunk ki egynéhányat. René *Ménard*, a neoimpressionisták feje (Avant le bain, A la tombe de la nuit), Constantin *Meunier*, kinek a munkáséletből vett jelenetei feledhetetlenek a szemlélő előtt (Le semeur, Pudler, Travailleur, Aratók, Szántók, A bányászok hazatérése, Aratás), *Rodin*, kinek törekvéseit bizonyára mindenki ismeri (Balsac, Rochefort, Le baiser, Dalou), *Pomeroy*, a nálunk szinte ismeretlen francia szobrász (Dyonisos, La pensée, Undine, Perseus), *Keller* (Jaurus leánya, Santa Julia, Versuchung), *Liebermann* Max a legnagyobb élő realista (Badenden Jungen), *Sascha Schneider*, aki egész tevékenységét az egészséges férfitest tanulmányozásának szentelte (Johannes der Täufer, Vision, der Anarhist), Oscar *Björch* (Römische Schmiede), Jef. *Lambeaux*, akit már a képzőmű-

[1]) G. *Hirth*: Der schöne Mensch. II. B. die Renaissance.
Dehio Kunstgeschichte die Bildern.
Kekule: Museum.

vészeti tárlatról is ismer a közönség (Die sinnliche Liebe, Die göttliche Liebe, Die Freude) Louis *Corinth* (Kreuzigung), *Slevogt Max*, kinek képét a legutobbi müncheni kiállításon hatósági közbenjárásra távolították el realismusa miatt (Danaë), Hugó *Lederer* (Das Schicksal), *Gussov* (Die kleine Seejungfer), Ludwig *Hoffmann* (Idyll, Am Scheideweg, Badende), mind olyanok, akiket a legmodernebb művészi célok lelkesítenek s akik az emberi testben, legyen az akármilyen, nem látnak egyebet, mint művészi objektumokat.

A festők s szobrászok egy másik csoportja a természethez való ragaszkodast oly módon fogja föl, hogy az emberi test abnormális részét túlságosan lépteti előtérbe, hogy realismusa annál szembeötlőbb legyen. Míg tehát a renaissanceban az emberi test kerekded, lágy vagy hatalmas vonalu részleteit (kar, lábizmok) emelték ki, tehát mindig a vonalak, konturok összhangjára törekedtek, addig ma nem átalják ezeket kevésbbé egészséges szimptomákkal helyettesíteni. Gyakran találkozunk magas, megnyult, sovány, erőtlen alakokkal, szenvedőkkel s betegekkel, vagy oly hatalmas muskulaturával, amilyent az élet nem produkál. *Therese Feodorovna* Ries Lucifer-jeben egy eszme képviselőjet szerepelteti az emberi formákat meghaladó testformákkal, Arthur *Hacker,* Ciree-je s Daphne-ja természetellenesen sovány, Arthur *Strasser* Myrina, Lybia királynője cimü szobrában elképzelhetetlen monstrumot produkált. *Hynais* Páris itéleté-ben még Páris formája is a fölismerhetetlenségig nőies. A túlzásnak egy sajátságos nemét, amelyet még e század elején sem álmodtak meg, képviseli Jan *Torop,* aki a hangulatkeltés nemes céljából hajlítja, formálja, átgyúrja az emberi testet, a kezeket, lábakat, nyakat tetszés szerinti hosszúságra megnyujtja, az embereket feje tetejére állítja, szóval megtesz mindent az egészséges emberi test megszüntetésére a művészetben.

Van a művészeknek egy különálló csoportja, amely ugyan a mult emlékeire támaszkodik, anélkül azonban, hogy a szolgai utánzásra adta volna magát. Épp az élet s annak észrevétlen megnyilatkozása az, amely e művészeket megkülönbözteti a letünt idők mestereitől, s hogy bár náluk megvan a törekvés formailag szép testek alkotása iránt, mégis holt formákat nem hoznak létre. A tavaly elhunyt *Puvis de Chavannes* emlékezetessé tette magát falfestményeivel, amelyekben a legkülönbözőbb dolgokat szimbolizálta s minden alkalommal belemélyedt az emberi test szépségeinek analizisába. Ő megmutatta, hogy mit érhet el az ember modern szellemben, modern felfogással. Ő sem kolportálta a tökéletes emberi test szépségeit, de mindég a szep, egészséges testet adta vissza képeiben, úgy, ahogyan hatást gyakorol az életben is.

A Hotel de Ville (Páris), a Musée de la Picardie, Léon Bonnao háza, a párisi Pantheon, a Sorbonne beszélnek arról a dicsőségről, amelyet oly nehezen sikerült kivívnia. Kevesen vannak, akik méltóképpen lépnek az ő nyomdokába, többnyire a régi nyomokon haladnak s utánzói az elmult időknek. Ezek sorában is találkozunk jelentékeny alkotásokkal, de itt inkább az eszmébe mélyedésről lehet szó, mint az emberi test szeretetteljes felfogásáról. Azok sorában, akik a már jelzett úton járnak, Lévy *Dhurmer* (Daus la nuit), *Coscombe John* (The olamour of the Rose), *Deorese* (Lutteur en Garde) *Thoma Hans* (Tritonen etc.), *Eugen Blaas* (Traumverloren), *Fabrés* Antonio (Les buveurs), Johann Christ. *Hirth* (Kentaur und nymphe, David, Quellennymphe), *Kaulbach,* Andreas *Zorn* (Sommerabend), Peter *Janssen* (Sophie von Brabant, Die Zerstörung der Napoleon-Säule), Ed. v. *Gebhardt* (Jauris Töchterlein Die Jungers von Emaus), *Walter Schott* (Die Kugelspielerin), Ludwig *Fahrenkrog* (Die Höllenfarth Kristi), *Baumbach* (Das Abendgebeth), Peter *Breuer* (Adam Éva), Georg *Frederic Watts* (Der Sieg der Liebe), *Kampf* A. (Verlorenes Paradis), Friedrich *Gesellschap,* Wilhelm *Steinhausen,* Karl *Gehrts, Uhde* Fritz, Ad. *Hildebrandt* stb. stb. érdemelnek említést.

Anglia kivételes helyzetéből folyik, hogy nála a szó szoros értelmében modern fölfogasról szó sem lehet. Burne *Jones* (The Rock of Doom, Pan and Psyche, The feast of Peleus, Cupido and Psyche, Flamma Vestalia, Venus tükre stb.) Dante *Gabrielle Rosetti* (The Boat of Love), Cagley *Robinson* (Childkood), *Toft* (Hagar) folyományai annak az erkölcsi fölfogásnak, amelyet föntebb illusztráltunk.

Érdekes jelensége a mai kornak, hogy némely cél mily mértékben engedi érvényesülni az emberi testet. A plakátművészetre célzunk, amelynél az emberi formát csak egyes színfoltok, körvonalak jelzik. Amilyen új a művészetnek ez az ága, olyan új is a fölfogás, amely keretében lábra kapott. *Chèret* (Loïe Fuller) *Mucha* (Sarah Bernhard), *Grasset, Realiér-Dumas, Heine, Bradley, Begarstaff* számtalan példáját adták a stilizált emberi testnek.

Végeredményképpen konstatálhatjuk, hogy az ó-korban indokolva volt az emberi test föl-

Bruck Lajos

Vas. Ujs. 1899. 840 l. 2)

A czár és a magyar művészek. Péterváron az iparműkiállítás decz. 2-ikán nyilt meg. Ezen a magyar művészetet mintegy száz festmény képviseli, s a magyar iparművészet gyűjteménye is változatos. A kiállítást II. Miklós czár nyitotta meg. Nejével és egész udvarával megjelent. A magyar műtárlatot, melyet *Bruck* Lajos festőművész rendezett mint az országos képzőművészeti társulat megbizottja, teljesen elkülönitették az osztrák kiállitástól. A czár és felesége a magyar kiállítást külön is megtekintette. A czárné a műipari osztályban egy szép vázát, a czár pedig kettőt azonnal megvásárolt.

A kiállítást rendező művészeti egyesület elnökneje, *Eugénia* oldenburgi herczegnő a megnyitásról következő táviratban értesitette *Wlassics* Gyula közoktatásügyi minisztert: «Ő felségök épen most nyitották meg az osztrák-magyar szépművészeti és iparművészeti kiállítást és teljes megelégedésüknek adtak kifejezést. Az elnöklésem alatt levő társulat munkájának szives támogatásáért fogadja köszönetemet». A minisztert megbizottja is értesitette róla, hogy II. Miklós czár nagy érdeklődéssel nézte meg a kiállítás magyar részét és több műtárgyat vásárolt belőle.

DR. DÓZSA ISTVÁN
ÜGYVÉD
BUDAPEST,
VII., WESSELÉNYI-UTCA 21.
TELEFON: 141—334.

T.

Dr. Szentiványi Gyula és Miklós
úrak

Bpest VI.

Lágymányossi út 16 n.

bribást!» Mire a «szuflás» beszitta a hasát, s nekierőlködött ugy, hogy duzzadó két pofája olyan lett, mint a felfujt hólyag; de még a szeme is banzsalitásra szaladt az erőlködésben. A banda alamuszi két kontrásának is megcsiklándja a fülét ez a visitó hang, mint a tüzes tapló a viczkándozóvá lett lusta csacsiét, — és doboghat, kurjongathat a tánczoló legénység, a klárinét visitása felibe kerekedik a zajnak. Mire még inkább neki vadul a táncz; a meleg gőzben alig pislog a serczegő mécs; «lekéredzik» a tánczosokról az ujjas mándli, átizzad a vattás posztónadrág; s a tánczközben ingujjra vetkőzött legények izzadó homlokán összecsimbákozódnak a fityegő hajfürtök.

Rekedten rikkant egy-kettő: «Tyuhajla! — most borjadzik a kajla!» ...

— «Kicsi nekem ez a ház, kirugom az oldalát!» ...

— «Uczcza czucza kukoricza,
Ide pördülj, szép Katicza!» ....

A már alig lihegő jó kedv felett rikolt a klárinét; a fáradó legények ingujjaikba törülik verejtékes arczukat, a csattanásig kipirosult arczu menyecskék fehér ingvállainak dudoros rövid ujja odatapad gömbölyü karjaikra; a primás ujra álla alá szoritja felhangolt hegedüjét, s a mint elkezdi a nóta végét «megkeverni», a klárinét is csak ugy bugyborékol; egy vonórántással vége a muzsikának és a czimbalmos ráfekteti két karját a még zengő hurokra, s ekkor, mintha egy perczre megsiketült volna mindenki, olyan csend van a fülledt meleg szobában.

A klárinétos megnyalja száraz ajkát, s mire elgondolná, hogy mi volna most jó, már akkorra egy kihevült nyalka legény markába nyomja a tele boros üveget, s mire jót huzott rajta, a másik már égő ezüst kupakos pipát nyom a szájába.

— «Szippantson kend egy kis szuflát, Gyura bátyám.»

— «Jaj! akárcsak az édes anyám édes tejét szopogatnám!» — mondja az elvigyorodó klárinétos. «Hej, ha az enyém volna ez a drágalátos tajtékpipa! — még nappal is vele hálnék!»

— «Bolond kend, Gyura bácsi; — hogy hálna kend *nappal* valamivel?»

— «Csak ugy, szentecském, hogy *este* virrad a szegény muzsikásnak, aztán *hajnalban* alkonyodik rá!»

— «Ha ha! — Igaz öreg! No hát háljon kend vele, — legyen a kendé; hanem előbb ide ül kend a térdemre, azután a fülembe fujja azt a nótát: Megérem még azt az időt, Sirva mégy el kapum előtt.»

Elbusul a legény a szomoru nótán; közbe nagyokat iszik; s mire másnap mámorából ocsudni kezd, már ott van nála a «gyalogutrontó» furulyás zsidó, és árulja neki a szép tajtékpipát, melynek árán a szuflás klárinétos purgyéi már ezóta jóllaktak fehér czipóval meg bőrös pecsenyével.

— «Hiszen ez az én pipám!» — kiált a mámoros legény. — «Hol vetted?»

— «A Jorkha czigány mondta, hogy az észhaka khapta ajándékba.»

Megdörgöli mámoros homlokát a nyujtózkodó legény; eszébe jut a nótája és megveszi a pipát tiz forint hitelbe.

Hiába, drága a muzsikaszó! De azért mégse szereznek azzal hat ökröt, meg utána való vasas szekeret!

KISÉRI.

AZ APA LEVELE.

Bruck Lajos képéhez.

Meg vagyon irva, hogy a férfi arcza verejtékével keresse a háza kenyerét. És ha közel nem találja, menjen el érte messze földre, és áldja jó végzetét, ha a tengeren túlra nem kell mennie.

Az alatt a jó öreg anya, kinek öregségére ő lett az egyetlen támasza, a szép fiatal asszony és az eszmélni kezdő kis ártatlan gyermek napról napra számlálják az órákat, ha jön-e már? Oh bár csak jönne, arczán a vigasztalás derüjével, hogy leolvashatnák róla, még mielőtt szólna, hogy nem járt hiába, elérte czélját s most már ismét lesz ereje tovább vinni azt az életet, mely a szegény embernek sokszor olyan nehéz teher. Oh csak ne hozná vissza homlokán azokat a redőket, a melyekkel utnak indult, a mikor elváltak.

Minden reggel, mint valami uj szülött, megjelenik lelkökben a remény, hogy ma lesz a napja, a mikor visszatér; hisz már rég itt kellene lennie. S minden este el kell temetni reményüket s nehéz sohajtással hajtani le fejüket az álomtalan párnára.

Végre, mikor már a szükség is beköszönt, megjön, — nem az, a kit vártak, hanem egy levél. Nagy pecsét van a közepén, körül karikázva a posták bélyegeivel, sok állomáson kellett keresztül mennie, mig ide érkezett.

Vajjon mi van benne? Vigasztalás-e vagy szomoruság, öröm-e vagy bánat?

A két asszony nem tudja kibetüzni. Egyiket se járatták iskolába; mert egy az, hogy nem is volt közel, más az, hogy ha közel lett volna is, nem volt miből. A harmadik meg az, hogy még akkor az volt a felfogás, hogy asszonyfélének elég, ha annyi esze van, hogy az eső elől a csurgó alá ne álljon.

Milyen jó lenne most, ha azt a levelet el tudnák olvasni. De hát az a piczi csak nem tudhat többet, mint a két szüléje s ugy találja, hogy az egész levélen a legfontosabb az a piros pecsét a közepén.

Bizony nincs itt más mód, mint meglesni az iskolás gyerekeket, a mint hazafelé eresztik s beszólitani közülök valamelyik lánykát, a ki segitsen a nagy bajon s aztán ne vigye mindjárt hirré, ha olyas valami lenne a levélben.

Ugy is tesznek. A szomszédék lánykája okos, jóra való kis lány. Meg is teszi szivesen, hogy végig huzva ujját a levélsorokon, nagy nehezen kisillabizálja, a mi ott irva van.

Nem valami sok örömet hirdet szegény. Az asszonyok aggodalmasan, szomoruan figyelő arczából leolvashatni a levél tartalmát. Küzdésről, szenvedésről ad hirt, a min a szegény apának végig mennie kellett s a minek, ugy látszik, még mindig nincs vége.

Maga az ölbeli gyermek is elfeledte mosolyát, s nagy, kerekre nyitott bámuló szemekkel néz a kis fölolvasóra, és hallgatja, mit hoz ki a levélből, melynek boritékát a kezében szorongatja.

Szép, kifejezésteljes, önmagától beszélő képben tünteti föl *Bruck* Lajos festménye a jelenetet. A kép eredetije ki volt állitva Párisban az 1878-iki Salonban, hol általában figyelemben és elismerésben részesült. Sokszorositva fametszetben jelenik meg először.

Bruck Lajos, jeles festő hazánkfia, tiz év óta tölti családjával az év téli felét Párisban s az ottani Salonban is minden évben megjelenik egy-egy figyelemre méltó műalkotásával. Tárgya legtöbbnyire magyar, mert a nyár szakát idehaza szokta tölteni s tanulmány-utakat tesz az ország különböző vidékein. A mult nyár egy részét F[illegible]délyben töltötte, sok érdekes tárgyat gyüjtve. Kalotaszegi tanulmányaiból közelebb lesz alkalmunk mutatványt közölni. A képzőművészeti csarnok ez évi őszi kiállitásán a Duna-partról vett tárgyu képe egyike volt a tárlat becses darabjainak.

VILLAMOS FÁKLYÁSMENET NEW-YORKBAN.

Az ősi fáklyászene, melynek egyik kiváltképeni hazája Magyarország, új átalakulásnak néz elébe. Nem csoda, haladunk. A gyertyát elhomályositotta a petroleum, a petroleumot a légszesz s most az is háttérbe szorul a villamvilágitás mellett. Villamfényről beszél most mindenki, villamfénynyel tesznek kisérleteket s

Bruck Lajos
VU. 1884. 839. l.

Vas. Ujs. 1884. 839. l.

Safety Steam Power» társaság adta; e gépen kivül még tartalékban volt egy a Clapp és Jones társaság által kiállitott gőzszivattyu, melynek kazánjában szükség esetén igen gyorsan lehetett volna gőzt fejleszteni. Mindkettő kazánjából két-két hajlékony cső vezetett a gőzgéphez, egyik összeköttetésül szolgált a gőzkazán s tolózár között, mig a másik a kitoluló felesleges gőzt vezette a kéménybe vagy a szabadba. Volt továbbá tartalékban két nagy kereken forgó viztartó szivattyuval s hajlékony csövekkel s egy nagy szénkocsi. Az egész telepet hat erős ló huzta.

Hogy mely szavak kiséretében adta tudtokra az illetőknek Szathmáry Király József a megye eme határozatát, az nincs meg a levéltárban. A megköszönő válaszok azonban csakhamar megérkeztek, az s 1836 november 9-én tartott közgyülésen nagy lelkesedés közt felolvastattak. A levelek következőleg hangzanak:

I.

Kossuth Lajos levele.

[illegible] !

[illegible] uram!

[illegible] alispán urnak
[illegible] vatalos leveléből
[illegible] lett dicsőséget,
[illegible] megye nagylelkü
[illegible] következtében,
[illegible] spáni Helytartó
[illegible] al, azon fényes
[illegible] tni szerencsés
[illegible] érzésére, s az
[illegible] ben vala szük-
[illegible] böztetés büsz-
[illegible] ert ugyan is a
[illegible] n, és semmiért
[illegible] nemhez, mint
[illegible] ljon tehetséget
[illegible] sználhatni; és
[illegible] őmet, életemet,
[illegible] teni, mellyel
[illegible] szent czélért
[illegible] ü sulyait is
[illegible] n vonakodom
[illegible] képen polgár-
[illegible] abad illy ma-
[illegible] or, hosszas, s
[illegible] nyerhetni, ez
[illegible] vezércsillag,
[illegible] tnék feltekin-
[illegible] mi csekélyek tehetségeim, és mi csekély köröm, s mi nagy a kötelesség mezeje; ha felszámitom, mi sokat kell annak tenni a Hazáért, kinél a földi jutalmak eme legszebbike nem csak szent ohajtás, de remény tárgya is lehet, s mi kevés a mit én tettem, teszek vagy valaha tehetek; valóban olly elérhetlen távolságban láttam azt a pálya végén fényleni: hogy keservesen fájlalnám, miért nem felelnek meg törpe tehetségeim óriási vágyamnak?!

És imé Borsod vármegye nemes Rendei váratlanul megérlelteték velem a polgári élet eme legszebb örömét s előre oly jutalmat adtak tudtomra az illetőknek Szathmáry Király József a megye eme határozatát, az nincs meg a levéltárban. A megköszönő válaszok azonban csakhamar megérkeztek, az s 1836 november 9-én tartott közgyülésen nagy lelkesedés közt felolvastattak. A levelek következőleg hangzanak:

I.

Kossuth Lajos levele.

[illegible] !

[illegible] uram!

[illegible] alispán urnak
[illegible] vatalos leveléből
[illegible] lett dicsőséget,
[illegible] megye nagylelkü
[illegible] következtében,
[illegible] spáni Helytartó
[illegible] al, azon fényes
[illegible] tni szerencsés
[illegible] érzésére, s az
[illegible] ben vala szük-
[illegible] böztetés büsz-
[illegible] ert ugyan is a
[illegible] n, és semmiért
[illegible] nemhez, mint
[illegible] ljon tehetséget
[illegible] sználhatni; és
[illegible] őmet, életemet,
[illegible] teni, mellyel
[illegible] szent czélért
[illegible] ü sulyait is
[illegible] n vonakodom
[illegible] képen polgár-
[illegible] abad illy ma-
[illegible] or, hosszas, s
[illegible] nyerhetni, ez
[illegible] vezércsillag,
[illegible] tnék feltekin-

KOSSUTH, SZECHENYI, DEÁK, KÖLCSEY LEVELEI BORSODMEGYÉHEZ 1836-BAN.

Még fülünkben csengenek ama varázserejü szavak, melyekben Kossuth Lajos, a róla 80-ik születésnapja alkalmából megemlékező hatóságoknak, testületek- és intézetekneknek hálás köszönetét nyilvánitotta. Jól emlékszünk mindnyájan a megörökitő kifejezésekre, melyekkel a többek közt *Borsod* vármegyét a nagyrabecsülés és szeretet szavaival

[illegible] csalatkozott.

Méltóztassék Tekintetes alispán ur iránti kedvezéseit azzal is tetézni, hogy, ha szerénység sértése nélkül megeshetik, legalázatosabb köszönetemnek ezen nyilatkozása a Tekintetes Karok és Rendekkel tudatva legyen; és tudatva azon tiszta érzelmem, miszerint én Tekintetes Borsod vármegyétől nyert fényes megkülönböztetésemet ezerszerte becsesebbnek tekintem mindennél, a mit egyes — bár a földi méltóság legmagasabb fokára helyezett embernek kegyelme a hiü fényen kapkodóknak legadakozóbb kedvében is képes nyujtani.

Fogadja egyszersmind kegyesen Tekintetes első alispán ur is különös hálámat nemes gyengédségeért, miszerint hivatalos értesitésének becsét személyes kedvezésének nyilvánitásával tetézni méltóztatott. Én egyébiránt ugy a tekintetes Karok és Rendek, mint a Tekintetes ur iránt soha nem hidegülő hálával s változhatlan tisztelettel vagyok, tekintetes első alispán urnak, Pesten, szeptember 3-ikán, 1836. alázatos szolgája *Kossuth Lajos* m. s. k.*

II.

Gróf Széchenyi István levele.

Tekintetes első Alispán ur, különösen tisztelt uram!

A Tekintetes urnak e folyó hónap 4-én költ nagybecsü levelét tegnap volt szerencsém e határszélen venni. Leirhatatlan és egyedül Honfitársai bizodalmát mindennél többre becsülő kebel által felfogható örömmel értettem abból Tekintetes Nemes Borsod vármegye mélyen tisztelt Rendeinek ama kegyességét, melynél fogva ugyanazon nemes megyének, a Tekintetes Karok és Rendek kivánságára, csekély személyem is táblabirájává lőn kinevezve.

Valahányszor jóakaró polgártársaim által hasonló megtiszteltetésben részesittetem, mindannyiszor mintegy számvetőleg kérdem magamtól: valljon mi lehet irányomban bizonyitott annyi kegyességnek oka? S minthogy tetteimet, melyek által egyedül hazám iránti tartozásomnak, habár csak legparányibb részét is igyekeztem lefizetni, oly szerfelett kegyes figyelemre még eddig elégtelennek találom: legbelsőbb gyönyörömre szolgál honosim részéről tapasztalt azon érdemem feletti megbecsülést, szeretett Honunk javát forrón szomjazó tiszta szán-

*) Borsodmegye figyelmét 1840. aug. 16-án személyesen is megköszönte Kossuth Lajos. Fogságából való kiszabadulása után szülőföldjére utazván, Miskolczot is utba ejtette, s ott pár napig időzvén, a megye az ő látogatását fáklyás tisztelgéssel viszonozta.

Bruck Lajos festőművész

Ernst-muzeum

A Langraf Lajos hagyaték és egyéb műkincsek

Az Ernst-muzeum termeiben olyan kiállitás nyilik meg holnap, amelyhez hasonló értékü ritkaságszámba megy. Egyszer már meg kell irni ezekről az aukciókról, hogy Európaszerte alig találunk olyan kiváló hozzáértéssel és pontossággal összeállitott kiállitásokat, mint amilyeneket az Ernst-muzeum nyujt. A mintaszerü rendezés, az áttekinthetőség célszerü megoldása megérdemli a legteljesebb elismerést. A holnap megnyiló kiállitás két ritka becsü képgyüjteményt foglal magában: *Bruck* Lajos és *Mednyánszky* László báró képeit. Külön-külön kellene venni ezeket a klaszikussá vált alkotásokat, amelyek egytől-egyig a legnagyobb müértelemmel gyüjtött remekek. Szenzációs darabok vannak *Langráf* Lajos hagyatékában. Az eddig ismert legnagyobb *Deák-Ébner* gyüjtemény. *Csók* István Thamár-ja, *Kernstok*, *Magyar Mannheimer*, *László* Fülöp, *Iványi-Grünwald*, a régiek közül *Lotz*, *Ligeti*, *Aggházy*, *Barabás*, *Benzur*, *Ferenczy*, *Markó*, *Mészöly* és sokmás muzeális alkotásai kerülnek kalapács alá. Az egyéb anyagból felemlitendő több olasz, francia, holland, német, angol, spanyol antik-alkotás, néhány ritka szépségü butor, kincseket érő *fayanceok*, ékszerek, disztárgyak és *Szapáry* László gróf hires fegyvergyüjteménye, amelyre nem egy külföldi ajánlat érkezett a kiállitás vezetőségéhez. A kiállitás egy hétig marad nyitva.

Est. Kurir
1929 IV. 21

154.

Önarcképe a M. Tört. Kép-
csarnok, Balaton
melléki csárda a maros-
vásárhelyi muzeum,
Ott honi lecke a newyor-
ki Public Library tu-
lajdona.

déke" c. lap beadványát másolatban
:satoltan megküldeni, hogy arra vo-
: velem közölni sziveskedjél.
őszinte tiszteletem nyilvánitását
rember hó 16.-án

Bruck Lajos, festő; sz. 1846 nov. 4-, mh. 1910 dec. 2. Bpesten. Első rendszeres rajzoktatásban Pesten részesült. 1862-69. a bécsi képzőművészeti akadémián F. Bauer, P. J. Geiger és E. Engerth tanítványa volt. Ezután a velencei szépművészeti akadémián Malmenti mellett fejezte be tanulmányait. Hosszabb ideig tartózkodott Rómában, Nápolyban és Firenzében. Nápolyi időzése alatt a Vezuv kitöréséről számos képet festett és adott el külföldi turistáknak.]

1874. őszén F Párizsba ~~ment~~ s eleinte Munkácsy Mihály műtermében dolgozott. A nagy m. mester hatása B.-nak különösen Elhagyottak c. képén feltűnő élet

F a magyar kormány öszt[illegible] dijával ment

] Olaszországban festette a Ponte Rialto előtt s a magyar tárgyú Falusi konyhát, melyeket 1873. évi bécsi világkiállításon állított ki.

gos Úr!

Pilffy József úr ő
ár magas rendelete értelmé
bátorkodom az árvai vár
vonatkozó két rajzot és az

⊗

1876. Az erdő szélen c. képével szerepelt először a párizsi Salonban, melynek 1884-ig ~~[illegible]~~ trát ~~[illegible]~~ kiállításan részt vett. ~~1879. a Salonban Árvák c. képére kitüntető elismerést kapott.~~ Sokat dolgozott munkerőkellőknek, akik számos képét adták el Angliában és Amerikában. Baráti viszonyban állott Zichy Mihállyal, aki akkor a párizsi Magyar Egyesület elnöke volt. 1879. a Salonban Árvák c. képére kitüntető elismerést kapott. Többször haza látogatott, s ~~[illegible]~~ m. tárgyu képeihez hazulról vitte a vázlatokat. 1880. az Alföldön, 1883. Erdélyben járt, s utóbbi utja alkalmával Kalotaszeg vidékéről számos

902. Érkezett: julius 22.

KIR. MINISTERIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

☆

ulékek

osbizottságának

Budapesten

Vázlatot készített - 1888 -
Londonba költözött. Itt több-
nyire megrendelésre dol-
gozott, olykor azonban részt
vett a Royal Academy
kiállításain is. Gyakran
kapott arckép megrende-
léseket. Ekkor készültek
Lady Folkestone [arcképei,
A quartet (Joachim,
Strauss, Ries és Fialti
képmásaival) stb. An-
gliai tartozkodása alatt
több évig elnöke volt a
londoni Magyar Egyesü-
letnek.
1895. haza-
jött s ettől
kezdve állandóan
Bpesten lakott. Itthon
elsősorban mint arckép-
festőt foglalkoztatták.

[Earl of Radnor

14396/909. szám.

A Müemlékek Országos Bizottságának, folyó évi január hó 26.-án 51 sz.alatt kelt fölterjesztésére, tudomása és további megfelelő eljárás végett kiadom.

Budapest, 1909. április hó 7.

A miniszter meghagyásából:

Kakasok és lyukas, vizt
F és szamos rajza

Művei közül A régi esküteri vásár, Női arczép, Istálló, Hortenberg, Bibliothèque Musée Plantin, Anvers, La Varenne részlete, Kévék, Frankfurt és Szőfoki parasztszoba a szépművi Museum, Dunaparti piac a Petőfi-téren (1878), A régi Döbrentei-tér (1897). Heti vásár a budai Disz-téren (1900), Az épülő pénzügyminiszterium a Szentháromság téren, A Kir. vár a Petőfi-térről (1882) a Fővi Tört. Museum, Mosás, Augusztusi hangulat, Kora reggel, Kőrösi József és Ivánka Imre arcképei a Fővárosi Képtár,

43708/909. szám.

A Müemlékek Országos Bizot
ságának a folyó évi március hó 27-é
1804/eln.sz. leiratomra hivatkozássa
megfelelő további eljárás végett
visszavárólag megküldöm.
Budapest, 1909. április hó 7.
A miniszter meghagyásából:

SÁNDOR MÁTYÁS

VERNE GYULA REGÉNYE.

FRANCZIÁBÓL FORDITOTTA HUSZÁR IMRE

Egyedül jogositott magyar kiadás. **NEGYEDIK RÉSZ.** Negyvennegyedik folytatas.

I. A ceutai kormányzóság.

Antekirtt orvos nem túlzott. Ma már átalánosan elismertetik tény gyanánt az akarat helyettesitésének lehetősége a hypnotizáltaknál. Charcot, Brown-Séquard, Azaru, Ricket, Dumontpallier, Mandsley, Bernheim, Hack, Tuke, Rieger és annyi más tudós művei, megfigyelései és kisérletei e tekintetben eloszlattak minden kétséget. Az orvosnak keleten tett utazásai alatt alkalma volt tanulmányozni a legérdekesebb eseteket és a fiziológia ezen ágát nagymennyiségü uj megfigyelésekkel gazdagitani. Ő maga is nagy suggestiv hatalommal birt, a melyet számos esetben gyakorolt Kis-Ázsiában, s e hatalomra számolt, mint legjelentékenyebb tényezőre Carpena kézrekerítésében, miután a véletlen ugy akarta, hogy a spanyol fegyencz e befolyás iránt fogékony legyen.

De habár az orvos ezentúl bizvást rendelkezhetett Carpenával, és akaratát a magáéval helyettesitvén kényszerithette, hogy bármikor a tetszése szerint cselekedjék, mégis okvetlenül szükséges volt, hogy a fegyencz szabadon mozoghasson, mikor a pillanat elérkezik, hogy ezt vagy amazt cselekedje. Ehhez nélkülözhetlen volt a kormányzó engedélye, de az orvos remélte, hogy ezt az engedélyt ki fogja eszközölni Guyarre ezredestől és hogy sikerülni fog megszöktetnie Carpenát.

Tiz percz mulva a kocsi a nagy kaszárnyákhoz érkezett, a melyek csaknem a spanyol birtok határán emelkednek és végre megállt a kormányzó palotája előtt.

Guyarre ezredes már értesitve volt Antekirtt orvos megérkezéséről Ceutában. Ez a hires egyéniség. tehetségei és mesés gazdagsága hírnevének következtében csaknem olyan volt, mint egy inkognitó utazó fejedelem. A kormányzó a lehető legnagyobb szivélyességgel is fogadta őt, valamint Báthory Pétert is. Mindenekelőtt teljesen rendelkezésükre bocsátá magát, a mennyiben meg akarnák tekinteni a beékelést, «ezt a parányi spanyol földet», a mely oly szerencsésen van kikerekitve a marokkói területből.

— Köszönettel fogadjuk, kormányzó ur, — felelé az orvos spanyolul, a mely nyelvet Péter is nem csak értette, de ép oly folyékonyan beszélte is, mint ő maga, — de nem tudom, vajjon lesz-e időnk szivességét felhasználni.

— Oh! orvos ur, a gyarmat nem nagy terjedelmű, — viszonzá az ezredes. — Fél nap alatt meg lehet nézni mindent. De nem szándékozik ön nehány napig köztünk időzni?

— Csak alig négy vagy öt óráig, — mondá az orvos. — Még ma este át kell mennem Gibraltárba, a hol holnap reggel várnak.

— Elutazni még ma este! — Kiáltá a kormányzó. — Ah! ez lehetetlen. Biztositom önt orvos ur, hogy a mi katonai gyarmatunk érdemes a megtekintésre. Ön kétségkivül sokat látott, sokat tapasztalt utazásaiban, de higyje el, hogy Ceuta már csak fegyenczrendszerénél fogva is méltán magára vonja a tudósok és a nemzetgazdák figyelmét.

Természetesen, némi hiuság is vegyült a magasztalásokba, a melyekkel az ezredes a gyarmatot elhalmozta. Azonban épen nem tulzott, mert a ceutai fegyház adminisztrátori rendszerét, a mely ugyanazonos a sevillai fegyházéval, a legjobbak egyikének tartják az egész ó- és uj-világban, ugy az elitéltek anyagi állapota, mint erkölcsi javulása tekintetében. A kormányzó tehát minden áron óhajtotta volna, hogy oly kiváló egyéniség, mint Antekirtt orvos, halaszsza el az elutazását és tisztelje meg látogatásával a fegyházat.

— Valóban lehetetlen elhalasztanom az utazást, kormányzó ur; de ma az öné vagyok és ha tetszik . . .

— Már négy óra, — viszonzá Guyarre ezredes, — és nagyon kevés időnk marad . . .

— Valóban, — mondá az orvos, — és ezt annyival inkább sajnálom, mert ha ön óhajtaná nekem megmutatni a gyarmatát, én is óhajtanám önnek megmutatni a yachtomat.

— De nem halaszthatná el egy nappal a gibraltári utat, orvos ur?

— Minden bizonynyal megtenném, ezredes ur, ha, a mint már szerencsém volt emliteni, egy holnap reggelre kitüzött találkozás nem kényszerítene elindulnom már ma este.

— Ez valóban sajnálatos, — felelé a kormányzó, — és soha se fogok megvigasztalódni a miatt, hogy nem sikerült önt tovább itt tartóztatnom. De vigyázzon. Az ön hajója erődeim ágyuinak lőtávolában horgonyoz és csak tőlem függ, hogy összelövessem-e vagy ne.

— Hát a megtorlás, kormányzó ur? — viszonzá az orvos nevetve. — Háboruba akar ön keveredni a hatalmas antekirttai birodalommal?

— Tudom, hogy ez veszélyes koczkáztatás volna, — felelé a kormányzó, hasonló tréfás hangon. De mit nem koczkáztatna az ember, hogy az ön társaságát huszonnégy órával tovább élvezhesse?

Péter a nélkül, hogy e társalgásban részt vett volna, azt kérdezte magától, vajjon az orvos közeledett-e vagy sem a czél felé, a melyet el akart érni. Az az elhatározás, hogy még ma este Ceutát elhagyja, kissé meglepte. Hogyan lehessen ily rövid idő alatt kombinálni a mellőzhetlen intézkedéseket Carpena megszökésének lehetővé tételére? A fegyenczek pár óra mulva visszatérnek a fegyházba és be lesznek zárva éjjelre. Ily körülmények közt nagyon kétséges volt a spanyol fegyencz kiszabadulása.

De Péter megértette, hogy az orvos egy előre megállapitott terv szerint cselekszik, mikor meghallotta, hogy következőleg felelt a kormányzónak:

— Valóban kormányzó ur, kétségbe vagyok esve, hogy e tekintetben nem tehetek eleget a kivánságának — legalább ma nem. De talán lehetséges volna segiteni a dolgon.

— Hogyan, orvos ur, hogyan?

— Miután holnap reggel Gibraltárban kell lennem, okvetlenül el kell utaznom ma este. De ugy hiszem, hogy nem fogok két vagy három napnál tovább időzni ezen az angol sziklán. Ma csütörtök van s a helyett, hogy utazásomat a Közép-tenger keleti részei felé folytatnám, semmi se volna könnyebb, mint vasárnap reggel megint visszatérnem Ceutába. . .

— Valóban semmi se volna könnyebb és egyuttal kötelezőbb irányomban, — viszonzá a kormányzó. — Kétségkivül a hiuság is beszél belőlem! De én istenem! Kiben nincs egy szemernyi hiuság ezen a világon. E szerint, kedves orvos ur, annyiban maradunk, vasárnap . . .

— Igen, de csak egy feltétel alatt.

— Elfogadom, a nélkül, hogy tudnám mi lesz.

— A feltétel csak annyiból áll, hogy ön, a hadsegédével együtt, a *Ferrato* fedélzetén fog reggelizni.

— Megigérem, orvos ur, megigérem, de szintén csak egy feltétel alatt.

— Én is ugy teszek kormányzó ur, mint ön tett, bármi legyen is, elfogadom előre.

— Ön és Báthory ur vasárnap nálam fognak ebédelni.

— Igen szivesen. Ezzel tehát tisztában volnánk, olyformán, hogy a reggeli és az ebéd közt. . .

— Vissza fogok élni a hatalmammal és kényszeriteni fogom önöket, hogy megbámulják birodalmam összes nevezetességeit, — viszonzá a kormányzó, kezet szorítván az orvossal.

Báthory Péter szintén elfogadta a meghivást és meghajtotta magát Ceuta nagyon szives és nagyon önelégült kormányzója előtt.

Az orvos bucsuzni készült, és Péter kiolvashatta a szemeiből, hogy elérte a czélját. De a kormányzó el akarta kisérni jövendőbeli vendégeit a városig. Mind a hárman helyet foglaltak tehát a kocsiban és elindultak azon az egyetlen uton, a mely a kormányzó palotáját Ceutával összeköti.

A kormányzótól spanyol létére nem csodálhatjuk, hogy kapott az alkalmon megbámultatni a kis gyarmat kisebb-nagyobb mértékben vitatható szépségeit, — hogy beszélt a katonai és polgári szempontból életbeléptetni szándékolt javitásokról, — hogy a régi Abyla helyzetét legalább is egy sorba helyezte a tengerszoros tulsó oldalán fekvő Calpé helyzetével, hogy erősen vitatta, miszerint át lehetne alakitani egy második Gibraltárrá, a mely nem kevésbbé volna bevehetetlen mint a britt sziklavár, — hogy tiltakozott mister Ford arczátlan nyilatkozata ellen, a mely igy hangzik: «Ceutának Angolország birtokába kell kerülnie, mert Spanyolország nem tudja mit tegyen vele, sőt alig képes megvédelmezni,» — végre hogy nagyon ingerültnek látszott a szivós angolok ellen, a kik meg se tudják valahol vetni a lábukat a nélkül, hogy rögtön gyökeret ne verjenek.

— Igen, — kiáltá, — de mielőtt arra gondolnának, hogy Ceutát a birtokukba kerítsék, jó volna, ha gondjuk lenne Gibraltár megoltalmazására. Van ott egy hegy, a melyet a spanyolok a fejükre dönthetnek!

Az orvos nem kérdezte ugyan, hogyan tudnának a spanyolok előidézni ilyen geológiai megrázkódtatást, de nem is akarta kétségbe vonni ezt az állitást, a melyet a kormányzó egy hidalgó egész lelkesedésével koczkáztatott. Ezenfelül a kocsi megállapodása félbeszakitotta a társalgást. A kocsis kénytelen volt megállitani a lovait, mert mintegy ötven fegyencz összecsoportosulása eltorlaszolta az utat.

A kormányzó intett az egyik felügyelőnek, hogy jöjjön a kocsihoz. A felügyelő azonnal teljesité a parancsot, katonás léptekkel oda közeledett, kezét a sapkája ernyőjéhez emelte és katonásan várt.

A többiek valamennyien, őrök és fegyenczek, sorba álltak az ut két oldalán.

— Mi baj? — kérdé a kormányzó.

— Kegyelmes ur, — felelé az altiszt, — egy fegyenczet találtunk az ut mellett fekve. Ugy látszik, hogy csak alszik, de még se birjuk felkölteni.

— Mióta van ebben az állapotban?

— Körülbelül egy órája.

— Folyvást alszik?

— Folyvást, kegyelmes uram. Olyan érzéketlen, mintha meg volna halva. Megrázták, megszurkálták, sőt még pisztolyt is sütöttek el a füle mellett; nem érez semmit, nem hall semmit!

— Miért nem hivták a fegyházi orvost? — kérdé a kormányzó.

— Elküldtem érte, kegyelmes uram, de nincs otthon és mig eljön, nem tudom mit tegyünk azzal az emberrel.

— Nos, hát vigyétek a kórházba.

Az altiszt teljesiteni akarta a parancsot, de ekkor az orvos közbeszólt:

— Kormányzó ur, — mondá, — nem szivesked megengedni, hogy orvos létemre megnézzem ezt a makacs alvót? Szeretném őt közelről látni.

— Igaz bizony! ez az eset épen az ön szakmájába vág! — felelé a kormányzó. — Antekirtt orvos fogja megvizsgálni azt a gazficzkót! . . . Valóban erre büszke lehet!

Mind a hárman leszálltak a kocsiról és az orvos odament az elitélthez, a ki az ut szélén feküdt. E mélyen alvó embernél az élet már csak kissé zihálló lélegzésben és az ütér sebesebb verésében nyilvánult.

Az orvos intett, hogy mindenki távozzék el mellőle. Aztán lehajolt a mozdulatlan test fölé, halk hangon beszélt hozzá és hosszasan rá nézett, mintha a saját akaratát át akarta volna ültetni az elméjébe.

Végre az orvos felkelt.

— Csekélység az egész, — mondá, — ez az ember delejes álomba merült.

— Igazán? — kérdé a kormányzó. Valóban különös. És fel tudná ön ébreszteni ebből az álomból?

— Semmi se könnyebb annál! — viszonzá az orvos.

És miután megérintette Carpena homlokát, könnyedén felemelte a szempilláit és igy szólt hozzá:

— Ébredjen fel! . . . Akarom!

Carpena megmozdult, felnyitotta a szemeit, de mind a mellett kábultnak látszott. Az orvos több izben végig huzta a kezét a fegyencz arcza előtt, s ez által mozgásba hozta körüle a levegőt. Carpena kábultsága lassankint elenyészett. Azonnal felkelt, s a nélkül, hogy tudomással birt volna arról, mi vele történt, megint odaállt a társai közé.

A kormányzó, az orvossal és Báthory Péterrel együtt, megint felült a kocsira, a mely elindult a város felé.

— De végre is, ez a gazember talán leitta magát? — mondá a kormányzó.

— Nem hiszem, — felelé az orvos. — Egyszerü somnambulizmus az egész.

— De mi idézhette elő?

— Erre a kérdésre nem tudok felelni, kormányzó ur. Lehetséges, hogy ennek az embernek már több izben voltak ilyen rohamai. De most

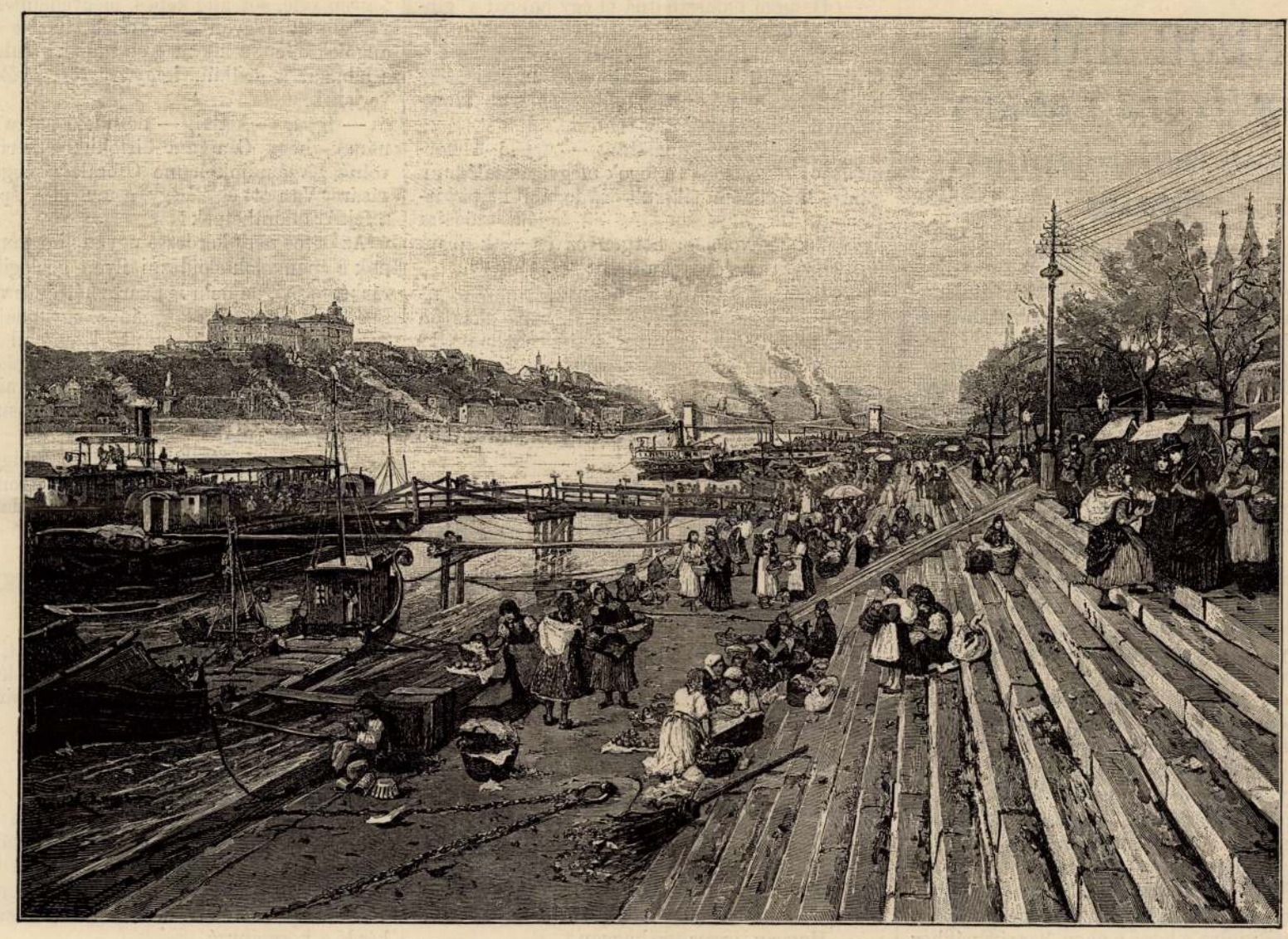

A DUNAPART. — BRUCK LAJOS FESTMÉNYE UTÁN. A «Magyar művészek» című vállalatból.

csupa juxból is az átkozottak mind a hat darab kopott napernyőt? Sebaj. Kissé elfogódottan elkezdi számlálni, melyiket hova szánta. «Ez jó lesz a cselédemnek» — mondja affektált ajkbiggyesztéssel — «nini! ezt megamamának küldöm Munkácsra.» S az árverés tovább foly: cseng az ezüstpénz a rögtönzött asztalon, kikelt arczok magyaráznak, kapaczitálnak s a távolban elenyészőleg hangzik fel még egyszer az előbbi ismert modoros hanghordozás, mintegy a közelállókhoz intézve: «Igen igen, a mamának küldöm — *Balassa-Gyarmatra.*»

De a mi a legcsodálatosabb, az, hogy hogyan kerülnek az elvesztett tárgyak közé olyanok is, mint például csengettyü, madárkalitka, székek, babajátékok, kéziratok, mérő edények, stb. A nélkül, hogy a gyöngébb nemet nagyobb szórakozottsággal kellene vádolnunk, azt is konstatálhatjuk, hogy az elvesztett tárgyak túlnyomóan nagyobb része nők által hagyatott hátra, holott tudvalevő, hogy átalában nagyobb a férfiutazók száma, mint a nőké. Az igaz, hogy ezek nem mutatnak oly határozott hajlandóságot a nagy készültséggel való utazásra, mint amazok. Az «omnia mecum porto» elve határozottan női elv.

V. S.

DELIANNISZ, A VOLT GÖRÖG KORMÁNYELNÖK OTTHON: A MINISZTER FOGAD.

Bruck Lajos: Eltünt városrész.

egy 14,000 ember, franczíák és németek három nap óta! *Keszler Albert.*

(Vége következik.)

EGYVELEG.

* **A Dél-Afrikában működő angol hadsereg** 1899 szeptember 1-től 1901 deczember 31-ikéig 206,063 lovat kapott. Ezek közt 33,934 Magyarországból került. A világ minden részeiből beszerzett lovak a dél-afrikai éghajlatot átlag csak hat hétig birták ki és ezen időn túl már szolgálatra többé alkalmatosak nem voltak.

* **VII. Edvárd király** koronázására az angol udvar Londonba Európa különféle részeiből négyezer vendéget vár. Az Indiából és a többi angol gyarmatokból érkező vendégek számát közepes számítás szerint tizezerre teszik. Így aztán könnyen érthető, hogy a tiz napig tartó különféle ünnepélyek költségeire 30 millió koronát irányoztak elő.

* **A khinai császár** ébenfából készült, drágakövekkel és elefántcsonttal kirakott ágyban hál, mely előtt még a császár szülei is térdet hajtanak, ha a palotába mennek, szintén így tesznek az uralkodó család többi tagja is.

* **Az éjszaki sark vidékén** a nátha sehol sem fordul elő, sőt a tapasztalás azt mutatja, hogy a magában véve nem annyira veszedelmes, mint inkább kellemetlen és ragályos baj nagy hegyláncok tövében, mint például a Himalája vagy a Kordillerák alján is teljesen ismeretlen.

A «nagy uralkodónak» elnevezett hőbörös király középszámítás szerint életében 24 millió koronát költött drágakőgombokra.

Párisban nem régiben egy milliomos fia ebédet adott. Mindenik vendégeért pompás kétlovas fogatot küldött, melyet aztán az illetőnek ajándékozott. Ebéd alatt egy mindenféle drága ékszerekkel megrakott zacskót hordtak körül, melyből a vendégek egy-egy drágakövekkel kirakott arany szivarkatárczát, gyöngy inggombokat vagy smaragd kézelőgombot húzhattak ki.

Marquand newyorki milliomos zongorája 240 ezer koronába került, Manderson nebraska-i szenátor pedig olyan kalapot viselt, mely zöldszinű bankjegyekkel volt kibélelve, s e bankjegyek értéke 96 ezer korona.

A JOBB HAZA.

(Hemans Felicia).

Egy jobb haza üdvét emlegeted,
Boldogság virraszt népe felett;
Szólj, merre mosolyg határa, anyám?
Ott túl könyünk sem hullna talán.
Ott fekszik-e, hol a narancsfa körül
A fürge aranylégy dongva röpül?
— Nem ott, nem ott, fiam!

Ott fekszik-e, hol a pálma uralg
S a bogyóra örök derű szór sugarat?
Vagy fénylő tenger zöld szigetén,

kivül hozza kerített szokniuk a hegymászáshoz is, mert idáig Khina olyan lapos volt, akárcsak a magyar Alföld.

Ezt a furcsa geologikus alakúlást az emberi kéz még érdekesebbé tette. Ott, a hol a talaj engedte, a khinaiak lépcsőzetre vágták az egész hegységet; minden néhány méter széles lépcsőn gabonaneműeket termeltek, míg az oldalfalakat ezredéves kőpárkányzatból képezték. De a mi útunk toronyiránt vezetett keresztül ezeken a lépcsőkön, távol az útaktól.

Április 22-én találkoztunk az első khinai előőrsökkel; kitűnően elsánczolt földerődítéseikben vártak be bennünket. A hegyes vidék és ezek a sánczok kitűnőek lettek volna a boerok harczmodorához; valóságos transzváli vidék volt ez, de csak a vidék, mert a harczosok, kik egész expedicziós hadtestünket néhány nap alatt tönkretehették volna, ha a boerok taktikáját követik vala, húsz kilométerre sem vártak be bennünket; ott hagyták a sánczokat, erődítéseket s visszavonúltak.

Április 23-án délután közelítettük meg a rendes khinai hadsereget alig két kilométer távolságra. Óvatosságból a támadást másnapra halasztottuk. Most megelégedtünk azzal, hogy a fontosabb magaslatokat elfoglaljuk és a taktika szabályai szerint előőrsökkel összekössük.

Az éjjelünket nyugodtan töltöttük; reggel pedig harczra kelve, egyenes homloktámadással, mely mintegy öt kilométerre terjedt, indúltunk neki a khinai hadseregnek.

Bruck Lajos
festőművész

— **Az Ernst-muzeum aukciója** nagy érdeklődés között folyik. *Szerdán* aukcióra kerülnek: képek, porcellánok, fajánszok és Bruck Lajos hagyatékának képei; *csütörtökön:* Mednyánszky László és Bruck Lajos hagyatékának képei, ékszerek és fémek. Az aukció délután fél 4 órakor kezdődik. E helyen említjük meg, hogy *Rákosi Jenő művészi hagyatéka* május 19—22-ig lesz kiállítva, aukciója pedig május 23. és 24-én lesz.

Pesti Hirlap
1929 V.i

17

Bruck Lajos
festőművész

— **Az Ernst-muzeum XLI. aukciójának katalógusa.** Április 21-én nyilik meg az Ernst-muzeum XLI-ik aukció-kiállitása, majd egy héttel később maga az aukció, de e nagyarányu művészeti vásár katalógusa már megjelent és előre bepillantást nyit a műtárgyaknak abba a páratlanul gazdag tömegébe, amely ezuttal is az Ernst-Muzeumba fogja vonzani nemcsak Budapest, hanem a külföld nagy gyüjtőit, amatőrjeit is. Ezuttal gróf *Szapáry László* hires fegyvergyüjteménye, *Langraf Lajos* hagyatéka és két nagy magyar mester, *Bruck Lajos* és báró *Mednyánszky László* képeinek egy-egy kollekciója kerül kiállitásra, majd kalapács alá. Az aukció-kiállitás anyagának művészi szempontból való ismertetésére még visszatérünk, egyelőre csak a pompás, ugy nyomásában, mint sok száz reprodukciójának művészi kivitelében valósággal utólérhetetlen tökéletességü aukció-katalógusról számolunk be, amely ujabb, önmagában véve is nagyértékü művészeti dokumentummal gazdagitja a művészbarátok könyvtárát. A katalógus *Légrády Testvérek* nyomdai müintézetének remekbe készült munkája.

Pesti Hirlap
1929.10.17

17.

M. 934. IV. 15.

Bruck Lajos

Ernst-muzeum. Nemes Marcell hagyatékát, a magyar képgyüjteménynek második részét állitották most ki Ernstéknál. Ez a gyüjtemény valóban elismerést érdemel, hiszen aki gyüjtötte, lelkes hive volt a müvészeteknek és ha festeni nem is tudott, bár próbált, mégis igazán átérezte a festőmüvészet igazi hitvallását. Ezen a kiállitáson láthatók olyan képek is, melyeknek nagy részét csak reprodukciókból ismerjük és reprodukciókból szeretlük meg *Bruck* Lajosnak, ennek a nagyon tehetséges, de ma már annyira elfeledett müvésznek tizenegy kisebb-nagyobb kompoziciója, falusi jelenete és tájképe van itt; mindegyik büszkén hirdeti, hogy *Bruck* Lajos őszinte és igaz festő volt, sőt *Munkácsy* is tőle tanult. Azután itt van sorjában *Ferenczy* Károly, a nagy *Hollósy* Simon, *Koszta* József, *Perlmutter* Izsák több munkája. *Rippl-Rónaitól* egy egész kis muzeumra való gyüjteménye, *Munkácsy* Mihálynak egy nagyobb kompoziciója. Több festmény *Spitzer* Emanueltől, *Vaszary* Jánostól, *Páll* Lászlótól, *Nyilassy* Sándortól és egy kisebb tanulmány *Lotz* Károlytól. A kiállitás kiegészitéseképpen még nagyon sok régebbi festmény, igy *Deák-Ébner* Lajostól, több hollandi festőtől, *Markó* Károlytól, *Reni* Guidótól, *Pettenkoffentől*, *Kupeczky* Jánostól, *Than* Mórtól és másoktól kerül, aukció keretében bemutatásra.

D. A.

temény). Komócsy Józseftől. — Rom felett gunyhó. (Elbeszélés). Erdélyi Cyulától. — A jó öreg Áron bácsi. (Eredeti képpel) Fanchettetől. — Változás. (Felicia Hemans költeménye). Ford. Latkóczy Mihály. — Végzetes felkiáltás. (Tragikomikum). Brankovics Györgytől. — Oh, miért . . . (Költemény). Benedek Aladártól. — Boldog órák. (Kép szöveg nélkül). — Hogy jutott Tarján ur tyukleveshez? (Elbeszélés). Kenéry Csatártól. — Vándor dala. (Ballada, képpel illusztrálta Prenoszil Sándor) Király Kálmántól. — Don Juanból — remete. (Elbeszélés). Vértess Józseftől. — Margit. (Költemény). Koroda Páltól. — A virágárus leány. (Karcolat a fővárosi életből) Palotay Akostól. — Tanóra. (Költemény képpel). Erzsikétől. — Két dal. (Heine után) Prém Józseftől. — Mária. (Olasz beszély Sorrel Méta asszonytól) Ford. Szigethy Szalay Erzsi. — Alkonyat. (Költemény) Kenézy Csatártól. — Legyünk méhészek! (Irányicikk) Peskó Lajostól. — *A főváros nevezetességei.* (Kis utmutató). — Humor. A kalapskatulya. (9 képpel.) — Adomák. — Hasznos tudnivalók a háztartás, gasztronómia köréből. — Hirdetések.

Előfizetési felhivások. *Lévai Sándor* »Első álmok« cimmel a karácsonyi ünnepekre egy kötet verset ad ki. A kötet ára 1 forint, mely összeg (molnár-utca 17. szám alá) október hó végeig küldhető a szerző nevére cimezve. — *Petrovics László* »Zobor vezér« cimü költői beszélyére hirdet előfizetési felhivást. Egy példány ára 60 kr. (Kapható kerepesi ut 23. sz.) *Ete Zsigmond* »Egy görbe országból« (Erdély) cimü novella gyüjteménye Révai testvérek könyvkereskedésében fog megjelenni. Ára 1 frt. — *Huszka József* rajztanár »Magyar diszitő styl« cimü s nemzeti diszitő modorunkat tárgyaló műre bocsájtott ki előfizetési felhivást. Az érdekes müvel megjelenésekor hosszabban fogunk foglalkozni. Most csak annyit emlitünk meg, hogy számos képei között a nőket érdeklő virágrajzminták, himzésminták, párnahajvégminták stb. nagy számmal lesznek. A diszes kiállitásu mü december havában fog megjelenni s előfizetési ára 10 forint. Az előfizetési pénzek szerzőhöz Sepsi-Szentgyörgyre intézendők. Ajánljuk a nagyfontosságu müvet előfizetőink t. figyelmébe.

Szinház. Müvészet.

A budai várszinházat okt. 4.-én nyitották meg ünnepélyesen. A kicsiny szinház csinosan ki van tatarozva s kellemes benyomást tesz a szemlélőre. Első előadásul előadták Váradi Antal »Histriók Budán« cimü drámai prólogját s »Egy férj az ajtó előtt« cimü régi operettet. A közönség, mely zsufolásik megtöltötte a szinházat, nagy ovációkban részesitette az uj igazgatót, Feleki Miklóst.

Zene.

A magyar dalalbum cimü egyetemes magyar népdalgyüjteményből megjelent az 5. kötet. Kétszáz dalt tartalmaz zongorára átirva. Az átiratok egytől-egyik tetszetősek s a mi fő: a kezdő játszótól kezdve mindenki talál tehetségéhez mért zongora darabokat. Ára 1 frt 80 kr. Diszkötésben 2 forint. Megrendelések Győrbe intézendők.

Az »Apolló« havi zenefolyóirat második száma változatos tartalommal jelent meg. Tartalma: Kapp: Scherzo Gaal: Mélyen mint a Duna . . . Székács: Intermezzo. Weinpolter: Fonódal. Népdalgyöngyök: Rászállott a vadgalamb . . . Gyöngyvirág a bokor alján . . . Matzenauer: Nyári levelek. (Keringő.) Ezenkivül mellékelve van Fiegler János: Andante-ja két hegedüre és cellóra. — Előfizetési ára egész évre: 6 forint.

Hoós János zenetanár sikerült dalokat szerzett Tompa Mihály költeményeire. Tizennégy költeményt zenésitett meg, melyek Táborszky és Parsch zenemükereskedésében is kaphatók másfél forintjával. A mű szerzőnél Déván is megrendelhető. Ajánljuk zenekedvelő előfizetőinknek szerző ez ujabb müvét.

Nővilág.

Etiquette. A régi jó időkben a lányoknak hogy kellett magukat viselniök egy akkori könyv a következő utasitásokat adja: »Kedves leányaim, legyetek istenfélők, imádkozzatok és járjatok sokat a templomba. Ha ott vagytok, a papra nézzetek mindig és ne bámuljatok az emberek szeme közé. Ha a templomba nem mehettek, olvassátok nyugalmasan a szent könyveket, de más átkozott, istentelen iratokat el ne olvassatok, mert azok rossz gondolatokat támasztanak bennetek. Ha barátnőiteknél vagytok, viseljétek magatokat tisztességesen, finomul. Ha fiatal emberek is vannak a társaságban, a világért ne nézzetek rájuk, hanem szemeiteket süssétek le és kezeiteket szépen tartsátok magatok előtt. Ha fiatal emberek megszólitanak benneteket, csak röviden feleljetek. »Igen« vagy »Nem.« Ha asztalnál ültök, egyenesen üljetek, lábaitokat ki ne nyujtsátok. Vendégségben sokat ne egyetek, hogy szebben tarhassátok magatokat; mielőtt elmentek jóllakhattok otthon. Ha táncra szólit valaki benneteket, erényesen és lassan lépjetek, és szép bókokat csináljatok. Ha valami fiatal ember szerelemről beszél nektek, csak azt feleljétek: »Nincs szükségem az ilyen fecsegésre, mindegy nekem akár szeret, akár nem.« Ha pedig akkor sem hagyja abba, azt modjátok? »Azt hiszi, hogy bolond vagyok, menjen innen minden szentek nevében.« Ha fiatal emberek erővel táncra akarnak vinni vagy veletek enyelegni akarnak, üssetek a szájukra és azt mondjátok: »Szemtelen ökrök, mit akartok velem?« Menyasszonyi állapototokban vőlegényetekkel mások előtt ne beszéljetek s ha ő közeledik, csak azt mondjátok: »Hagyjon engem békében, szégyelje magát.« — Ilyen illemszabályok mellet nem lehetett valami kellemes dolog udvarlónak lenni, de fiatal lánynak még kevésbbé — azokban a hires régi jó időkben!

A király szinlapja. Himzett szinlap készült a király ő felsége számára az opera megnyitása alkalmából. Csinos munka, a melyet a Lusztig Eszti és Neményi Hermin cég kézimunka-üzletében nagy gonddal és izléssel állitottak ki. Körülbelől olyan nagyságu, mint egy rendes szinlap és olasz renaissance stylben van készitve. A mühimzés fehér selyemre van alkalmazva s a tulajdonképi müsor fekete himzett betükben olvasható, ugy hogy az egész valamely nyomtatott szinlap benyomását teszi. Ugy is helyezték el az udvari páholy párkányára Csak a szines diszitések árulják rögtön el, hogy nem közönséges munka, hanem kiváló alkalomra kellett készülnie. Babérlevelekkel övedzett oszlopok tartják a plasztikus függönyt, melyen arany betükben »M. kir. opera« felirás diszlik. Fölötte a magyar korona, alább a magyar cimer, a Lohengrin hattyuja, zenélő múzsa s zenei jelvények finom szinharmóniája emelik a lap diszét. Ezek alatt a müsor s ő felsége nevének kezdőbetüi. Különösen az F. J. betük tünnek föl ugy, mintha oda volnának festve a rózsaszin alapra. Az egész munka becsületére válik a kiállitó cégnek.

Egy kis statisztika. Európa országaiban mindenüt nagy a nősülési kedv hanyatlása. Különösen szembeötlő e jelenség a nagy városokban. Igy Bécsben 1870-ben 8586, 1872-ben 7989, 1874-ben 6715, 1876-ban 5498, 1880-ban 5975, 1881-ben 6297 és 1882-ben 6526 házasság köttetett. — Az 1870-dik évben legtöbb házasság köttetett az osztrák fővárosban, s ez a maximum 1882-ben 24-el szállot alább. — Hogy Berlinben is jelentékenyen meglohadt a nősülési kedv, mutatják a következő számok: 1875-ben köttetett Berlinben 14,529, 1878-ban 10.429, 1880-ban 10,829, 1882-ben szintén 10,829 házasság. Ezer berlini lakos közül nősült tehát 1875-ben 30·63, 1878-ban 20·07 lakos; azóta ellenben évenkint átlag véve 19·00 lakos.

Csarnok.

A khinaiak hajfonata. Talán egyetlen népfaj sem hordja haját oly izléstelenül, mint a khinai. Fejüket tudvalevőleg egy, a fej bubján levő csomócska kivételével kopaszra beretválják. E csomócskákból idővel hosszu hajfonat lesz, melyet penzének neveznek, s melyre mindenkor büszke és féltékeny a khinai. A nők hajukat már meghagyják, de lábaik elnyomoritásával tehetetlenekké, gyámoltalanokká teszik magukat. A »penzé« fontos helyet foglal el az adó táblázatokban is, mert a hosszaság és vastagság változatai szerint bizonyos illeték alá lesz vetve. — Minden khinai óvatosan őrzi penzéjét s jaj annak ki azt megrázni vagy éppen kitépni merné. Civakodásaik közbe első dolguk a penzét, fejükre csavarni, nehogy hiba essék benne. Jobban féltik hajfonataikat, mint életüket!

Furcsa fuvolás. Hires Don Antonio Serreira arról, hogy fuvola helyett ujjait és torkát használta. Balkezét ajakára illeszté, miközben mutató- és hüvelyk ujját kiterjesztette, hogy a hangoknak utat engedjen. A hang rezgését jobb keze ujjainak gyors mozgatásával idézte elő. Oly tökélylyel játszott már kezein, hogy a leggyakorlottabb fül sem volt képes megkülönböztetni hangját a fuvoláétól.

Betüs rejtvények.

A betük ugy rendezendők, hogy a négy betüből álló szók, soronként egyenesbe és lefelé olvasva ugyanazon szókat tegyék.

r	r	r	r
a	a	a	a
u	u	u	o
z	z	s	s

1. osztályozás.
2. virág.
3. szin.
4. lábbeli.

r	r	r	r
ő	ő	ő	ü
a	a	o	ó
m	m	k	k

1. keserü.
2. ravasz.
3. igás.
4. fébő.

Pattantyus testvérek.

E talányok megfejtése beküldhető jövő hó 15-ikéig, a megfejtők között »A kit ketten szeretnek« Cantacuzene regényét sorsoljuk ki.

A 17-ik számban közlött sakktalány megfejtése:

Hallgatom a malom
Lassu mormolását,
Álmodozó lelkem
Mult időkbe száll át,
S a mik kéjt, örömet
Okoztak szivemnek, —
Mintegy megujulva —
Ujra megjelennek.

Helyes megfejtését még beküldték: Kovács Etelka, Madocsányi Nina, Baross Matild, Komka Eléné, Tóth Juliska, Klein Otilda, Jászai Berta. A jutalmul kitüzött három zongoramüvet — sorsolás utján — Szujer Eveline urhölgy nyerte Ó-Morovicán, s azt szives üdvözletünk mellett átszolgáltattuk.

A 18-ik számban közlött talányokat még helyesen fejtették meg: Sikó Vilma, Gubovits Paulina, Derzsi Sarolta, Kovács Etelka, Kardos Lajosné, Kovács Berta, Öveges Böske, Egly Ida, Fülöp Sándorné szül. Papp Mari, Stündl Ilona, Matusek Antala Vándori Etelka, Marton Teréz, Kralitz Emma, Szőcs Vilma, Babos Janka.

A 19-ik számban közlött számrejtvény helyes megfejtését eddig beküldték: Kovács Etelka, Kardos Lajosné, Sikó Vilma, Perlaky Jolán, Stündl Ilona, Szujer Eveline, Kovács Berta, Öveges Böske, Gubovics Paulina, Neogrády Izabella, Egly Ida, Fülöp Sándorné szül. Papp Maris, Kállay Anna és Ernesztine, Jánosi Ilka, Kovács Flóra, Derzsi Sarolta, Gömbös Petronella, Unger Jánosné, Matusek Antala, Mányoki Erzsike, Zányi Mariska J., Horváth Nina, Lieszkovszky Gyuláné, Kiss Zsuli, Székely Fanni, Dávid Karolin.

Ehhez egy iv regénymelléklet.

Felelős szerkesztő: **Király János.**

Bruck Lajos
Budapesti Bazár
1884. okt. 15.
157, 159. lapok

les pereme elfödte arcát, de mikor közelebb lépett, a napsütött, a hőség miatt kipirult, mosolygó arc csakugyan Belláé volt.

Megismert, üdvözöltük egymást, mint régi ismerősök.

Hanem én sehogy sem voltam képes zavaromat leküzdeni, ujra meg ujra megszólalt bennem az a kérdés, hogy mi okozhatta ezt a változást, hogyan lehet az, hogy egy olyan hölgy, ki a mezei gazdálkodást talán nevéről sem ismerte, a ki a főváros illatos salonjaiban, mint a délszaki növény, naphevétől, szellőtől védve, kényelemben élte át leány-korát, hogy az most alig 2—3 év multán egyszerre gazdatisztté lesz a férje birtokán, aratók, cséplők után jár-kel forró nyár hevében s ugy rendben tudja tartani azokat a durva cselédeket.

Füzessyné azonban nem igen vette számba az én zavaromat, észrevette, hogy a cséplőgép sok szalmát ereszt a szem közé s valóságos technológiai dissertatióba bocsátkozott a gépésszel a fölött, hogy miképen kell ezen a bajon segiteni.

Teremtő isten, hol vette ez a nő ezt a tudományt!

Aztán felment a gépre az »etetőhöz« parányi kezecskéjével átnyalábolt egy kévét s nagy szakértelemmel kezdte magyarázni az oda állitott embernek, hogy mikép bocsása be a kévéket az etetőbe, mert bizonyosan ennek a müveletnek szabályszerütlen végrehajtása okozza, hogy a gép nem jól dolgozik.

Hát azt a bátorságot honnét vette a salon-hölgy, hogy közel menjen ahhoz a veszedelmes jószághoz, hogy karját benyujtsa a sebesen forgó vaskampók közé, hiszen ha piciny lába megcsuszik, ha ruhájának szegélye a gép fogai közé kerül, menthetetlenül veszve van?!

Megfejthetetlen talány állott előttem, minden phsychologiai tudományom elégtelennek bizonyult e csudás átalakulás indokainak megállapitására.

Végre ismét mellettem termett s azzal a csicsergő, dallamos hangjával, mely emlékezetembe idézte azokat a napokat, mikor az a sensitiv, gyönge nő olyan sokat csevegett velünk semmitmondó dolgokról — elkezdett nekem értekezést tartani az idei termésről, azon okokról, melyek annak minőségére befolyással voltak, a piaci árakról, szóval azt vettem észre, hogy egyszer csak a pozsonyi marhavásár fontos nemzetgazdászati kérdéséhez jutottunk el.

De már tovább nem birtam tudvágyamat mérsékelni és kipattant belőlem a kérdés:

— Ugyan nagysád, hol tett szert ezeknek a dolgoknak ismeretére?

Hirtelen elpirult, aztán elkomolyodott. Bántam, hogy e kérdést intéztem hozzá, melyel bizonyára kellemetlen hurokat peditettem meg lelkében.

De csakhamar visszanyerte nyugalmát

— Ah, én önt untatom, szólt mosolyogva — a helyett, hogy bevezetném önt, mert hiszen csak meglátogatja Aladárt?

— Aladár itthon van?

— No persze; mi most mindig hon vagyunk; lássa én két év óta a fővárosban sem voltam.

— És mivel foglalkozik kedves férje?

— Talán hirlapjait olvassa.

— Olvas?! . . . És nagysád . . . nem fejeztem be, eszembe jutott, hogy a szokatlan dolgok miatt imént hozzá intézett kérdésem zavarba hozta.

Bella karomba akasztá karját s némán haladtunk a magas jegenyékkel körülvett egyszerü pusztai lak felé.

De most már igazán kinozni kezdett a tudvágy. Különösnek, érthetetlennek, kimagyarázhatatlannak tetszett előttem, hogy az előkelő, finom, gyöngéd delnő átalakul gazdává, ő lót-fut végzi a férfi teendőket, mig férje a hüvös szobában ujságot olvas.

Aladár szivesen fogadott, de nem palástolhatott el némi zavart; különben ő a régi volt egészen, kifogástalan divatos öltözékben heverészett a pamlagon, illatos szivart szitt, de — s ez az első pillanatra feltünt — komolyabb lett és csak néha-néha tünt fel rajta egy-egy szokás a régi könyelmü jó fiu jelleméből.

Ott tartottak ebédre, — elfogadtam a szivélyes marasztalást azon reményben, hogy a sajátos titoknak nyomára jövök.

Nem csalódtam. Ebéd után, mig mi fekete kávénkat szürcsöltük, Bella ismét vette kalapját s kiment a szérüre, Aladár pedig közlékenyebb lett s miután régi baráti viszonyunkra hivatkozva egyenesen kérdést intéztem hozzá, ő szivesen elbeszélte a következő történetet.

*

Az ifju könyelmü volt a végletekig, a leány, kit szeretett, egy magas állásu, de vagyontalan tisztviselő leánya, kényelemhez, jólétben fölnevelve, elkényeztetve, az élet anyagi gondjaival soha sem bajlódva, fogalommal sem birt mindazon dolgokról, mik az élet prózai oldalát képezik.

És a könyelmüség szerelmes lett a gondatlanságba. Aladár és Bella megismerték egymást, megszerették egymást, férj és feleség lőnek. A világ azt mondta, hogy összeillő pár, az is volt, mert egyiknek épp oly kevéssé jutott eszébe a holnapi napra gondolni, mint a másiknak.

Egybekelésök után Bella atyja nem sokára meghalt s nem hagyot leányára semmit, hiszen váltig elég, hogy előkelő, müvelt urhölgygyé nevelte s jól férjhez adta. Alig mult el az egyik gyász, következet a másik; Aladár édes atyja is örök álomra hunyta be szemeit, de ő már hagyott valamit fiára, egy tömérdek adóssággal megterhelt birtokot.

A szülők elhunyta fölött őszinte könyeket sirt az ifju pár, hanem az ugyan nem jutott eszökbe, hogy a gyászruhák megrendelésén kivül jó lenne kiadásaik korlátozására is gondolniok.

Sem a férj, sem a feleség nem tanulták azt soha, hogy az embernek számolnia kell az erszényével.

Aladárnak egyébként volt valami hivatala is, csak ugy mulatság, szórakozás végett, meg hogy oka legyen a fővárosban lakni, mert hiszen Bellát, az előkelő salonhölgyet csak nem viheti abba a pusztai sárfészekbe, mit még a nagyatyja épittetett, aztán bizony ő sem vágyott valami nagyon a pusztai élet gyönyörüségeire. Ott az ispán, majd elvégez az mindent, hiszen Aladár ugy sem ért hozzá; gyermekkorától kezdve határozott ellenszenvet érzett a gazdálkodás iránt, ő urnak született, fővárosi urnak, a ki négyszer öltözik napjában és a ki élvezni tudja az élet örömeit.

Élvezték is. Nagy házat vittek, előkelő jó barátok nagy száma népesité be téli estéken a fénnyel, izléssel berendezett lakás tágas helyiségeit, az asztalok roskadoztak az izletes étkek terhe alatt, folyt a pezsgő s Aladár, a szeretetreméltó gavallér, Bella, a bájos, naiv, finom háziasszony, mintákul szolgáltak azokra nézve, kik előkelőknek akartak látszani.

Nyáron pedig fölváltva majd az egyik, majd a másik nevezetesebb fürdőt kereste föl a boldog pár; azt nem kérdezték, hogy melyik olcsóbb, csupán azt, hogy melyik igér több élvezetet.

Talán elég ennyit mondanunk, s talán nem szükség Aladár és Bella életrendét részletesebben leirnunk; e nélkül is elhiszi a t. olvasó, hogy el kelle érkezni annak az időnek, s az ugyancsak hamar elérkezet, midőn az ispán ur a pénzbeküldést sürgető levelekre azt válaszolta, hogy absolut nem csinálhat pénzt, mert a jövő évi termést is eladta előre, — s midőn a régi hitelezők kereken kijelentették, hogy Aladár urnak nincs többé egy garasnyi hitele sem, mert az ősi birtok máris tul van terhelve.

Ilyen levelek olvasásához s ilyen nyilatkozatok tudomásul vételéhez azonban Aladár nem volt szokva, az meg éppen nem jutott eszébe, hogy szükebbre szoritsa kiadásait, ugyan hogy mondaná ő ezt meg az ő kedves kis gondatlan feleségének, kinek a takarékosságról fogalma sincs, ki azt sem tudja: honnét kerül a pénz.

Csak nem szomorithatja meg azt az örökösen gondatlanul mosolygó gyermeket, aztán ismerősei előtt nem kompromittálhatja magát, szokásairól pedig nem mondhat le.

De hiszen minderre nincs is szükség. Ott hever fiókjában nehány száz forint hivatalos pénz, a mit sokáig nem fognak előkérni, különösen tőle nem, a ki személyes barátja a főnöknek, — s mikorra ezt a pénzt el kell számolni, akkorra az ispán okvetlenül felküldi azt a nehány garast, ha másként nem, kap kölcsön a harmadik évi termésre.

És a hivatalos pénz fedezte a farsangi kiadásokat. Nem vétkes szándékkal, nem a más pénze elorzásának tudatával, hanem gondatlan könyelmüséggel, a nélkül, hogy eszébe jutott volna, hogy most bünt követ el — költögette Aladár a gondjaira bizott összegeket; Bella pedig nem kérdezte, hogy honnét kerül a pénz, az ilyesmikkel soha sem törődött, talán fogalma sem volt arról, hogy nem mindig költhet az ember annyit, mint a mennyit, költeni akar.

(Vége következik).

Az anya tanácsai.

— Képünkhöz. —

Kicsinyke batyuját ölébe vette Sárika s odaült mégegyszer édes anyja mellé, mert hej kitudja, hogy mikor láthatja ő azokat a szelid szemeket, azt a barátságos arcot . . .

Marasztalta is az édes anyja, hogy hiszen megbirja ő a munkát, elég erős az ő két keze, — de a Sárika nem akart terhére lenni, nem akarta azt, hogy érette is fáradjon az a szegény öreg asszony . . . Elég nagy már ő! Elég idős arra, hogy kiléphessen a nagyvilágba, s maga, két keze munkájával szerezze meg mindennapi kenyerét. De a nagy világ gonosz s könnyen elbukik az ártatlan teremtés. Tudta ezt jól édes anyja s együttlétük utolsó perceit arra használta fel, hogy utasitásokat, tanácsokat adjon távozó gyermekének.

Képünk meghatóan állitja szemeink elé ezt a jelenetet, halljuk a jó öreg tanácsait s halljuk a távozó leány elfojtott zokogását . . . A kép eredetijét Bruck Lajos Párisban élő hazánkfia festette, kinek ezen müve nagy feltünést keltett annakidejében a párisi tárlaton.

Homoród.

Irodalom.

Révai testvérek könyvkereskedésében több érdekes mü látott napvilágot. Beniczkyné Bajza Lenkétől egy két kötetes regény »Az erdei lak« cimmel. Ára: 3 frt 50 kr. — Gyarmathy Zsigánétól egy hosszabb elbeszélés »A regényes feleség« cimmel. Ára: 1 frt. 80 kr. — Ötvös Adolftól pedig »Egy pesti Don Juan« cimü regény egy kötetben. Ára 1 frt 20 kr. Mind a három müre még visszatérünk.

A »**Budapesti Bazár naptára**« következő tartalommal jelent meg. *Naptári rész.* Felségesen uralkodó királyi ház. — *Szépirodalmi rész:* Évek, napok mind elmulnak . . . (Köl-

TÁRCA.

Tudtam én is hőn szeretni . . .

Tudtam én is hőn szeretni
Lángolón és igazán,
Tudtam én is hőn epedni
Bibor ajk- és csók után.

Égő szemek pillantása
Felgyujtá e szivet is,
Tudtam bizni lány szavába
Nem is hittem hogy hamis!

Biztam ajka szép szavába
Szerelmébe hittem én
Érte lángolt csak e kebel . . .
S miként megcsalt a remény . . .!

De óh — most már olyan e szív
Mint a vulkán, ha kihalt,
Nincs benne tüz, nem érez már
Nem szeret és nem sohajt.

Bibor ajak forró csókja:
Csak hideg ajkérintés,
Égő szemek pillantása:
Hamis fény csak — fényődzés!

Nem hiszek már a leánynak
— Még az esküjének sem.
Egyszer csalt meg, de szivemből
Ki is halt a szerelem.

Tudtam én is hőn szeretni
Lángolón és igazán, —
— Már nem tudok — hisz mind csalfa
Mind hamis a kis leány!

Vértess József.

Fejedelem mint görögnő.

Sok furcsaság történt már a világon. A társadalom régiségbuvárlatai csak olyan érdekesek, mint a történelmiek. Tárca rovatok kitünő muzeumai lehetnek a különcségek komikáinak . . . Épp ilyen sárgult levéllel gazdagitom én is a regényességek történelmi kincsesházát, mit egy régi lapon találtam irva.

Ágoston Szász-Gotha hercege családjában az utolsó a század elején élt. A jó uralkodó minta képét egyesité magában, tudott uralkodni és kegyenceket szerencsésen választani.

Ez az országlás müvészete.

Ehhez a müvészethez nem értett egész valójában. Kegyetlen élcs szelleme hamar üzte kegyenceit önkéntes számkivetébe. Jean Paul a hires német költő nem tudta magát otthonosan érezni. A guny és élc, ha talál, mindig veszedelmes. Kétszeresen az, ha azt fejedelemi személy forgatja, kinek támadásait az illem védekezéseivel kell legfeljebb fogadni.

Nem Telephis dárdája a fejedelmi élc, mely egyszerre sebez és enyhit. Sebet ver s a gyógyitást másokra bizza.

Lehet, hogy Ágoston szász-gothai herceg valaha a regényiróknak is felkölti figyelmét, hogy ez a vázlat nekik hasznos legyen, személyleirása ezennel közöltetik.

Alakja: magas, formátlan.
Arcszine: halaványy.
Haja: vörös.
Szemei: kifejezésnélküliek, világosszőke szempillák, fekete szemöldök . . .

A fejedelem festette magát, ajkait, arcát. Szépségtapaszt használt, majd szőke, majd barna parókát viselt fürtökkel. Természetes, hogy egész nőies kinézése volt.

Haját ugy változtatta a hogy szeszélye változott. Néha felében fekete, felében szőke hajfürtökkel ragadta bámulatra udvarát.

Egyenruhát csak akkor öltött magára, ha a szükség ugy hozta magával, különben a világot ruhatára kifogyhatlanságával lepte meg. Majd indus főpap, majd zsidó rabbinak öltözött. Legtöbbször az előkelő görög nőt adta fényes jelmezben és ékszerekkel. Arcát fátyol körité és kacéran nyult el kerevetén. Igy ábrázolja ma is egy kép a gothai diszteremben. Igy látta meg egyszer a költő Jean Paul és nem mert a nyugágyhoz közeledni, azt hivén, hogy egy idegen fejedelem asszony tart ott pihenőt. Ágoston herceg magához inté az őt fel nem ismert költőt és kezeit hódolatteljesen csókra nyujtá. Mikor a tréfa kisült Jean Paul elhagyta az udvart.

Göthe az élcesen tréfáló pajzán fejedelmet ki nem állhatta s ha ez Weimarban volt mindég kerülte, de ez nem haszált, mert a mint a herceg az ilyet észrevette annál inkább nyomában volt és kinozta francia szójátékaival, melyeknek végét idegesen elnevette . . .

A milyen tulzó volt bizarr hóbortjaiban, olyan tulzóan adta oda magát a bánatnak. Mikor élete keserü pillanatai fájdalommá torlodtak össze. Hosszu éjjeli pongyolájában, kezében egy szál égő gyertyát tartva, járta be palotája termeit. Keservesen jajgatott, ugy, hogy környezetét a velőkig megindította. Ennek a fejedelmi férfiunak szivében egy titkos sötét fájdalom élt. Ezt árulták el jajjai. Mikor éjjeli, szivet emésztő, bolygásában kifáradt, valamelyik szőnyegre vetette magát s kinos álomba merült.

Sokan ezt a fájdalmat hasztalan nagyra vágyásnak tudták be. Magasabb célok után törekedett, mit el nem ért. Ellenei ezekről a sötét órákról mitsem tudtak különben enyhébben birálták volna meg.

Ruházatához méltó különcséget árultak el butorai. Órája halálfőt ábrázolt. Az szemüregből minden órában egy kigyó dugta ki fulánkját. Élő *memento mori*.

Zongorát talált fel, mely, a mint a játszó billentyüit megnyomta, arcát tele sugározta vizzel. Az örökös hangkintornázás mai napjaiban ezt a találmányt értékesen lehetne alkalmazni.

Diszkocsiját szintén óriási halálfő alakjára készitette. A szemüregek képezték az ablakot. Mikor a győzelmes Napoleon Gotha felé közeledett, Ágoston herceg érte küldé a halálfőkocsit, mit a világhóditó nem fogadott el.

Szobáját csillagokkal festette be. Epekedett a csillagokért, de a valódi csillagos eget nem merte nézni, félt, hogy meghull. Mint görögnő órákig elmélázott a festett csillagokon és mikor haldoklott, ide vitette be magát.

Görög tárgyu regényeket irt ó-görög modorban. Jean Paul megugrott a kijavitások elől. Butorai görög izlésben készültek.

Gracci festővel a legkülönösebb dolgokat festetett. Alakokat zöld hajjal. Azon küzdött, hogy feltalálja miként nézett ki az ősember. Leirta udvari festőjének, de a különc eszményét ez nem volt képes lefesteni. A mi nem ábrázolható azt festeni lehetetlenség. Mellének, fejének csillagnak kellett volna lenni s a Johannita-rend diszöltönyét viselni. A szegény udvari festő megszökött.

Ételeibe kölni vizet öntözött. Mikor haldoklott meghagyta, hogy koporsó nélkül, köpönyejébe burkolva temessék el.

Ha valaki ezt a tárgyat regénybe dolgozná fel, azt mondanák nem igaz, kificamodott rém izlés.

Más a regény a mit élnek, más a mit irnak.

Erdélyi Gyula.

A becsületért.

— Novelett. —

Irta: **P. Szabó Endre.**

Régen nem láttam olyan sürgést-forgást, olyan élénkséget, mint minő a *parajosi puszta* szemeim elé tárult.

Vagy 50—60 ember dolgozott az aratási szérün, az asztagok körül; sürgős nyári munka ideje volt, tizenkét szekér hordta be a termést, a nehéz buzakévéket, a cséplőgép ott zakatolt a hosszu asztag tövében és osztotta a nagyszemü, rózsapiros szinü, első klassisu tiszta buzát.

Hanem még mindez nem feltünő dolog egy alföldi pusztán; feltünő volt azonban az, hogy itt olyan szép rendben ment minden, a milyent ritkán találunk föl a magyar földesur birtokán, a hol sok beszéddel, tömérdek ácsorgással, haszontalan lótásfutással megy a munka s a hol annyiszor fölhangzik, hol az ispán, hol az öreg béres, hol a szérügazda ajkain az irtóztató, cifrábbnál-cifrább káromkodás.

A parajosi pusztán ennek nyoma sem volt; az emberek a legszebb rendben végezték munkájokat, ácsorgókat, fecsegőket nem lehetett látni, mindenki ugy teljesitette a maga kötelességét, mintha katona-regula alatt állana, káromló szót pedig egyik sem eresztett ki a száján, a mi bizony nagy önmegtagadásába kerülhetett annak a vastag bajuszu, szürkehaju öreg béresnek, a ki gyakran oda-oda kap a szájához, mint mikor az ember vissza akar kergetni valamely szót, a mi nagyon kivánkozik kifelé.

Ennek a pusztának a birtokosa vagy angol, vagy német, — gondoltam magamban, mikor már jó ideig gyönyörködtem a munkának előttem szokatlan rendjében, — vagy ha a birtokos magyar, de a tisztje bizonyosan valami kitünő gazdász, a ki azonfelül nagyon jól tud bánni az embereivel s szépen hozzá szoktatta őket ahhoz, a mihez a magyar paraszt nagyon nehezen szoktatható — a munka rendszeres végrehajtásához.

Nem állhattam ellene a kiváncsiságnak, leszállottam kocsimról s oda léptem a gépészhez, ki épp e percben akasztotta be a gépszijjat.

— Ugyan édes barátom, kinek a birtoka ez?

— Nagyságos *Füzesy* Aladár uré, — válaszolt az ember, miután udvariasan köszönt.

Füzesy Aladár — hm, hiszen én azt az urat ismerem a régi időből, tudom, hogy 5—6 év előtt ő volt a fővárosban a legügyesebb táncosuk, a leggeniálisabb vig fiuk egyike, kitünő pezsgő-fogyasztó, merész kártyás és sok egyéb jó tulajdonságokkal ékeskedő perfect gavallér; azt is tudom, hogy megnősült, elvette az imádandó *Bellát*, a főváros egyik első rangu szépségét, — hanem hogy az én Aladár barátom képes legyen ilyen jó rendet tartani fön a birtokában, no azt ugyan nem tettem volna föl róla.

A másik gondolatom ezek után az volt, hogy bizonyosan jóravaló, ügyes gazdatisztje van Füzessynek, az értékesitette itt hohenhámi tudományát.

— Merre van az ispán ur? — kérdém a gépészt.

— Nincs itt uram gazdatiszt egy sem, a nagyságos ur pár év óta nem alkalmaz ispánt.

— Tehát ő maga vezeti a gazdaságot?

— Azaz, hogy inkább a nagyságos asszony — felelt a gépész mosolyogva.

A nagyságos asszony — gondolám magamban, — Bella nagysám?! No már az nem lehet, az merő képtelenség, a fényár, az ideges, az az elkényeztetett fővárosi hölgy, hogy az képes legyen béresekkel, napszámosokkal vesződni, gazdaságot vezetni, s pedig ilyen rendesen vezetni, ez megfoghatatlannak, hihetetlennek tünt fel előttem.

— Éppen itt jön a nagyságos asszony! — szakitá meg a gépész gondolataimat.

Fölpillanték, egy ifju hölgy közeledett felém a kazal felől, ugyan a lenge alak, minőnek én Bellát ismertem, kalapjának szé-

AZ ANYA TANÁCSAI.

süket." Fenyegetőztek, hogy a vezérigazgatókat törvény elé idéztetik és végre tudósították az esetről a felügyelő bizottságot.

E perlekedések viszhangja kiszivárgott a közönséghez, s a részvényesek értékeik alászállását eredményezé. A felizgatott részvényesek s érdekeltek tolongtak a központi bank pénztáraihoz, s letéteményeik visszafizetését követelték. A társaság tőkéje folyó vállalatokban levén fektetve, elégtelen volt megfelelni, a követelők által előidézett szükségletnek. Malécot követé fia példáját, s hirtelen elhagyta Párist, hogy a mint mondá, elvonulni engedje a zivatart. Berteux egyedül maradván a gáton, kénytelennek látta magát elháritani a napról-napra számosabb és sürgetőbb nehézségeket. Hogy segédforrásokat teremtsen, leköté ingó és ingatlan értékeit, kimeritette erszényét, és rémülve kérdé magát, valjon képes lesz-e megállitani a válságot. Ekkor történt, hogy Mártha összezuzva az események által, belefáradva atyja sértő szemrehányásaiba s Denis iránti durva fenyegetéseibe, elhatározta magát Marvejolsba utazni, de még előbb egy esdeklő és szeretetteljes felhivást intézett férjéhez, a mi azonban, felelet nélkül maradt.

(Folytatása következik.)

nagyobb tisztelettel és elfogódással bámultunk rá, mint a tisztelendő urra.

Ott lakott a faluvégen. Kisded nemesi házban, melynek cserép volt a födele s melynek udvarán és utczára néző ablakai alatt diófák és eperfák bólingattak a szélben. Az utczára nem is igen látszottak ki ablakai. Léczkerités volt az utczaszinen s azon belül sűrű jázmin-, loncz- és orgonabokrok. Csak a galambok és verebek és néha a baromfiak tartották fenn a nagy világgal a közlekedést. Ezeknek szabad volt a ki- és bejárás. Ajtó, kapu, rendesen el volt zárva, mint apáczazárdánál. A vén, füstössz őrü komondornak ritkán akadt dolga valakit megugatni. Nem is féltünk tőle, mint a többi utczabeli kutyától.

Két unokaöcscse lakott vele. Mindakettő agg szűz, miként ő maga. Mind a kettő igen öreg, de mind a kettő sokkal fiatalabb, mint ő. Mind a három kegyes, istenfélő, templombajáró, szegényistápoló, jótékony teremtés volt. A faluban ugy hivták őket: az öreg kisasszonyok.

Azt beszélték róluk: gyülölik a férfiakat. Igaz volt-e, nem volt-e, nem tudhattam meg saját tapasztalásomból. Mikor én ismertem őket, akkor már nem igen lehetett okuk akár gyülölni, akár szeretni a férfiakat. Hallottam, hogy ha néha, ritkán, férfivendég volt náluk, rokon vagy hivatalbeli: utána gondosan kiszellőztették a szobát, s ha a kalapot vagy felsőkabátot az ágyra tették, rögtön kimosatták az ágyteritőt. Meglehet, az ily beszédben több volt a pajkosság, mint az igazság.

Mikor jöttek a faluba lakni: kevés ember tudta megmondani bizonyosan. Lehetett annak már negyven éve is, sőt talán még több is. Kis birtokuk volt, melyet mindig bérbe adtak. Beszélték azonban, hogy Borcsa néni igen gazdag s tul a hegyeken, a Bakony másik oldalán, nagy birtoka van. Igaz, hogy néha a tulsó félről, a felső vidékről jöttek, hozzá emberek. Talán pénzt hoztak vagy talán osztályos atyafiak voltak.

Én mint kis gyermek, mint Borcsa néni keresztfia, kétszer vagy háromszor voltam náluk Borbála napján, megköszönteni a keresztmamát s fölvenni az ilyenkor kijáró három lázsiást és három csókot. A lázsiásnak örültem, a csóknak nem örültem, hanem a helyett a szemem mindig megakadt egy képen, mely fekete keretben ott függött a szép, fehérre meszelt falon, Borcsa néni ágya fölött.

Gyermek-észszel sajátságosnak tünt fel ez a kép én előttem. Két szép férfiarcz, hajadon fővel, pelyhedző bajuszszal, nagy, bátor szemekkel. Ruhájuk olyan volt, a minőt én élő emberen soha sem láttam. Magas nyak, fülig tekert fehér selyem nyakkendő, nagy hajtókás fekete kabát. Most már tudom, hogy ilyen ruhát ötven-hatvan év előtt viseltek a nemes ifjak.

A két arcz összetekintett. De az elhelyezés aránya világosan mutatta, hogy a két kép között kellett lenni harmadiknak is. A harmadik arczkép ki volt vágva s helye fekete papirral beragasztva. Nő- vagy férfiarcz volt-e a középső, elgondolni nem tudtam, Borcsa néni pedig meg nem mondta sem nekem, sem másnak.

De nem is sokat törődtem vele. Elfeledtem a képet is, elfeledtem az öreg kisasszonyokat is. Éveken át távol voltam a falutól s meg sem lepett, midőn egyszer haza menve, azt hallottam, hogy az öreg kisasszonyok egymás után rövid idő alatt mint elbucsuztak e világtól s kiköltöztek oda, a hol többé nem alkalmatlankodott náluk egyetlen férfi is. Borcsa néni minden vagyonát a szentegyházra hagyta, ruháit a halála előtti napon ép elmével, világos öntudattal s nyugodt lelkiismerettel a szegények közt felosztotta s unokaöcscseit és a tisztelendő urat megkérte, hogy az ágya fölött függő arczképet minden esetre a koporsóba, kihült szivére tegyék s vele együtt eltemessék. Ez volt utolsó akarata s ezzel örökre behunyta szemeit, hogy magasba röppenő lelkét ne láthassa.

Az a kép! Az a közepén kivágott arczkép eszembe jutott most. Hogy bámultam én azt gyermekkoromban! Mennyi gyermekemléket támasztott az fel halottaiból lelkem élénk szemei előtt. Vajjon ki lehetett az a két szép férfiarcz, azokkal a bátor szemekkel s azzal a fülig tekert fehér selyem nyakkendővel? És ki lehetett a harmadik, a középső, a kinek csak fekete helyét láttam a keretben?

E kérdés megint éveken át pihent emlékezetemben. A falut ismét elhagyva, a kivágott arczképre ismét nem gondoltam. Évek mulva azonban megtaláltam a feleletet. De az a felelet csak puszta sejtelem volt.

Egyik messze lakó nagybátyám halt meg. Valamikor régen gondnoka volt apátlan és anyátlan árváknak, s halálával a rég nagykoruvá lett árvák holmi iratok, könyvek és emlékek visszaadását követelték.

Oda utaztam az átadásra. A keresett iratok egy csomóban voltak, a könyvek a padláson hevertek; könyvnek, iratnak nem volt egyéb hijja, csak a mit belőlök az egerek megőröltek s az időnek reve elpusztitott. Minden akadály nélkül megtörtént az átadás.

A könyvek közt azonban egy hármas arczképet találtam. Keretben volt a kép, kerete valamikor aranyos lehetett, üvegje össze volt töredezve, papirosa tele volt sárga és szürke foltokkal. Esőnek és penésznek és sok esztendőnek nyoma volt a képen.

Először félrelöktem, mint valamely értéktelen ócskaságot. De mintha valami sugta volna, hogy ujra megtekintsem. Mély csodálkozásomra a kivágott arczkép mása volt ez, melyet ott láttam Borcsa néni ágya fölött. Csakhogy ezen a középső arcz nem hiányzott. Ez az arcz fiatal nőnek arcza volt, csodálatos régi hajdiszszel és mélyen kivágott ruhával, mely a hattyunyakat, a szép melleket és karokat látni engedé. Az arcz elmosódott, de képzeletem fényénél rendkivül szép és ifju nőarcznak kellett lennie.

Hogy került ez ide? Minő összefüggés lehet e kép és Borcsa néni arczképe között? Nagybátyámnál sokszor voltam, de e képet soha nem emlitette. Az ő tulajdona nem lehetett, különben nem vetette volna fel a padlásra idegen emberek könyvei közé. Hogy került hát ide?

Kérdeztem az árvákat: van-e tudomásuk e képről? Nincs. Kérdeztem: kivánják-e maguknak e képet? Nem kivánják. Kérdeztem: honnan erednek a könyvek, melyek közt a képet találtam? Ők e könyvet apjuktól örökölték, a ki azokat szintén ugy örökölte egyik testvérbátyjától, a ki virágzó ifju korában tele erővel és életkedvvel egy napon örökre eltünt és soha nyomára nem akadtak. Homályos és fájdalmas esemény volt ez — mint mondák — a család történetében, melyről öreg emberek még most is beszélnek. Az eltünt ifjunak Csóthy Miklós volt a neve.

Ennyit tudtak az árvák, nem többet. Ennyiből pedig én sem a képnek eredetét, sem az eltünt ifju történetét meg nem tudhattam. A képet magamnak tartottam.

Ujra és ujra megnéztem azt. E képnek érdekes és szomoru története van. E fölött nem lehetett kételkednem. E képnek mását ágya fölött tartotta Borcsa néni, mig élt, s elhamvadott szivére tétette, mikor meghalt. Az a csodaszép ifju leányarcz tán Borcsa nénié lehetett egykoron. A két ifjunak arcza közül egyik tán az ő mélységes szerelmét sugározta vissza. De melyik? Ki lehetett az egyik, ki lehetett a másik? S aztán mit jelentett az a két férfiarcz? Ha az egyik az örökre eltünt ifju, — ki volt a másik? Mit keres a két ifju a leány mellett — egyik jobboldalán, másik baloldalán? Miért volt a középső, a leányarcz, kivágva Borcsa néni képén?

Ezer kérdés, ezer talány, egyetlen felelet sem.

Napokat és éjszakákat töltöttem el tünődésben. Gyermekkornak emlékei s ifjukornak ábrándjai hajszolták a képzeletet csodásnál csodásabb események kigondolására. Minden kigondolt esemény üres föltevéssé s minden föltevés képtelenséggé vált. A rejtélyek szövevényének sötétjébe nem hatolt be semmi fény.

Félretettem a képet s lassanként abbanhagytam homályos titkainak fürkészését. Ismét eltelt nehány év s már-már feledni kezdtem a képeket, midőn véletlenül a titoknak nyitjára akadtam. Sajátságos véletlen volt az.

(Folyt. köv.)

CYMBELINE.

SHAKESPEARE-MESE.

Lamb Károly és Mária után ford. Mihály J.

(Folytatás.)

Midőn Pisanio megszerezte Imogennek az uj öltözetet, ott hagyta őt bizonytalan sorsára, minthogy neki vissza kellett térnie az udvarhoz; azonban távozása előtt egy üveg erősitő italt adott Imogennek, a melyet, mint mondta, a királynétól kapott, mint kitünő orvosságot mindenféle betegség ellen.

A királyné, a ki gyülölte Pisaniót Imogen és Posthumus iránt való barátsága miatt, azért adta neki ezt az üveget, mivel az hitte, méreg van benne; a királyné ugyanis azt parancsolta orvosának, adjon neki valami mérget, hogy, a mint mondta, állatokon próbálja meg a hatását; de az orvos ismerve a királyné gonosz természetét, nem mert valódi mérget bizni a kezére, hanem méreg helyett oly szert adott neki, a mely nem okozhatott más bajt, mint hogy az embert egynehány órára ugy elaltatta, mintha valóban meghalt volna.

Pisanio tehát ezt a keveréket, azt gondolva, hogy erősitő ital, azon kéréssel adta Imogennek, hogy az uton, ha rosszul érzi magát, igyék belőle; ugy aztán ott hagyta Imogent, szerencsét kivánva neki, s kérve istent, oltalmazza Imogent s mentse meg a nem érdemelt szenvedésektől.

Az isteni gondviselés csodálatos módon arra felé irányozta Imogen lépteit, a hol két öcscse lakott, a kiket csecsemőkorukban raboltak el.

Bellarius, ki a fiukat elrabolta, egyik főnemese volt Cymbeline udvarának, s mivel hamisan árulásról vádolták a király előtt s ennek folytán a király udvarából számkivetésbe kellett mennie, boszuból ellopta a Cymbeline két fiát, s egy erdőben nevelte fel őket, a hol elrejtőzve élt egy barlangban.

Bellarius boszuból lopta el a fiukat, de nemsokára oly gyöngéden szerette őket, mintha saját gyermekei lettek volna; gondosan nevelte, tanitotta a fiukat, a kikből derék ifjak váltak, fejedelmi lelkök bátor, vakmerő tettekre vezérelte őket; s minthogy vadászatból éltek, tevékenyek, vállalkozók voltak s mindig sürgették vélt atyjukat, engedje meg nekik harczban keresni szerencséjöket.

Ahhoz a barlanghoz, a hol az emlitett ifjak laktak, vezérelte Imogent a sorsa. Imogen ugyanis eltévesztette az utat ebben a nagy erdőségben, a melyen keresztül Milford-Havenbe kellett volna jutnia, hogy onnan Rómába vitorlázzék; s mivel képtelen volt olyan helyre akadni, a hol valami ennivalóra tehessen szert,

csaknem meghalt a fáradságtól és az éhségtől; mert hát csupán az, hogy férfiruhát ölt magára, nem képesiti ám még az ifju leányt, kit kényesen neveltek föl, hogy férfiként türje az utazás fáradalmát egy ilyen elhagyott erdőségben.

Imogen, meglátva ezt a barlangot, belépett, azt remélve, hogy csak fog benne találni valakit, a kitől táplálékot kérhessen. A barlangot üresen találta, de a mikor körülnézett, egy kis hideg sültet fedezett föl, mivel pedig az éhség nagyon szorongatta, nem tudott várakozni a meghivásra, hanem leült, és elkezdett enni.

— Ah — szólt Imogen önmagához beszélve, — a férfi élete, látom, kényelmetlen; mily fáradt vagyok! Két egész éjen át a puszta föld volt ágyam; elhatározásom tart fenn, különben betegnek kellene lennem. Midőn Pisanio a hegy csúcsáról megmutatta Milford-Havent, ah, mily közel levőnek tetszett.

Aztán férje, meg férjének kegyetlen parancsa jutott eszébe Imogennek, s igy szólt:

— Kedves Posthumusom, bizony csalfa vagy te!

Imogennek öcscsei, a kik vélt atyjukkal Bellariussal vadászaton voltak, ez alatt az idő alatt haza tértek. Bellarius Polidore és Cadwal néven nevezte őket, nekik pedig másról sejtelmök sem volt, minthogy Bellariust valóban apjuknak gondolták; holott e herczegeknek valódi neve Guiderius és Arviragus volt.

Bellarius lépett először a barlangba és meglátva Imogent, megállitotta az ifjakat, és igy szólt:

— Ne jöjjetek még be; ételünket eszi, különben azt hinném, hogy tündér.

— Mi baj, uram? — kérdezték az ifjak.

— Jupiterre esküszöm, — szólt Bellarius, — egy angyal van a barlangban, vagy ha nem az, akkor hát földi mása.

Mert oly szép volt Imogen férfiruhájában.

Imogen, hangot hallva, kijött a barlangból, és ezen szavakkal szólitotta meg az ismeretleneket:

— Jó emberek, ne bántsatok; mielőtt barlangotokba léptem, arra gondoltam, hogy ki fogom könyörögni vagy meg fogom venni, a mit megeszem. Bizony semmit sem loptam, s nem loptam volna akkor sem, ha aranyat találtam volna a földön elszórva. Ime itt van ebédemért a pénz, a melyet az asztalon hagytam volna ebédem végeztével, s imádkoztam volna azért, a ki tudtán kivül megvendégelt.

Bellarius meg az ifjak nagyon komolyan utasitották vissza a pénzt.

— Látom, haragusztok reám, — szólt a félénk Imogen, — de, jó uraim, ha megöltök

A KIVÁNDORLÓ. — BRUCK LAJOS FESTMÉNYE UTÁN.

⊕ Hivatalszoba Zborón, Budai
hegyek közt, Kékruhás nő, A
Browers-Gilde Anversben,
Felvidéki táj", Velencei zöld-
séges bolt, Velencei részlet, Pa-
rasztleány, A Szamos-völgye,
A kuldruc, ~~A régi eskütéri~~
~~vásár~~ Tavasz, Az elhagyott
major

Szerette a négy ~~hollandi~~ nagy
mestereket F a Rembrandtot.
~~többnöt másolta.~~

F s a Louvre-ban
másolta Tiziant
és

thier Margitját Párizsban, de erről a tervéről mégis lemondott. Valami szerelmes barátság fejlődött ki közte és az öreg Dumas között, aki ezt a finom idillt gyönyörűen írta meg egy könyvében s aki nagy segítségére volt Bulyovszkynénak abban, hogy a német színpadra léphessen s befuthassa azt a sikeres pályát, amely a német kritikai irodalomból ellenőrizhető s amely teljesen igazolta a művésznőt, aki nemcsak világszép asszony volt, hanem egyik német kritikus tanusága szerint nagyon művelt, elmés urihölgy.

Bulyovszkyné Szilágyi Lilla negyvenéves korában lépett le a színpadról, tehát akkor, amikor a híres Laube szerint a naivák pályafutása igazán kezdődik, amit a francia színészek és szinésznők olyan komolyan vesznek, hogy naivák és naturbursok a párizsi színpadon negyven és ötven között élik ki magukat igazán. Bulyovszkyné ekkor már csak novellákat írt és emlékeinek élt s a Nemzeti Színház deszkáin gyönyörködött az új Gauthier Margitban, aki nem kisebb szinésznő volt, mint Prielle Cornélia, a legfranciásabb magyar művésznő, akinek kaméliás hölgyét a kortársak nem eléggé értékelték. Amikor Duse először jött Budapestre, majdnem negyven évvel ezelőtt s a Feld-színházban, mint Gauthier Margit, lábai elé igázta egész Budapestet, Prielle Cornélia, aki Jászaival kiáltó ellentétben (ez a kiáltó ellentét úgyszolván mindig megvolt közöttük) földig bókolt az új csillag előtt s keservesen panaszkodott, hogy a fellengős páthosz és a túlzott gesztusok korában mennyit kellett viaskodnia azért az őszinteségért és egyszerűségért, amellyel az olasz művésznő új korszakot nyitott a színjátszásban s milyen rossz néven vették tőle annak idején, hogy Gauthier Margitot minden romantikus dekoráció nélkül, élő és érző embernek ábrázolta.

P. Márkus Emiliának, aki már Sarah és Duse után játszotta Budapesten a kaméliás hölgyet: sokkal nehezebb helyzete volt, mint összes magyar elődjeinek. Lényének páratlan sugárzását, nyugtalan temperamentumát, rendkívüli megjelenését és viharzó színeit vetette a mérleg serpenyőjébe s a legnagyobbak után is hiánytalanul tudott győzni. Évtizedeken keresztül vonzó műsordarab volt az ő kezében a fiatal Dumas e legrégibb és legifjabb darabja, amíg Gauthier Margittal is az történt, mi a legkitartóbb szépségeknek is elkerülhetetlen sorsuk: megvénült egy éjszaka alatt. Igaz, ez az éjszaka a világháború négy esztendeje volt s Gauthier Margit is belehanyatlott abba az irodalmi tömegsírba, amelyet a nagy európai katasztrófa hasított fel olyan méretekben, amilyenekről fogalmunk sem lehetett eddig. A szerelmi és házasélet régi, szolid korlátai meginogtak, sok helyütt és sok tekintetben beomlottak, a nem erényes kokottok szédületes karrierjei mellett, amelyek még a trónok tövében sem állottak meg: szinte kómikusan festett Dumas erényes kokottja, akit a szigorú apa és a vele szövetkezett tüdőbaj eltilt attól, hogy visszatérhessen a kispolgári társadalomba. Gauthier Margit egy éjszaka negyven esztendőt öregedett, mire természetes, vele is megkezdődtek a Steinach-féle kísérletek, amelyek között a legnevezetesebb és egyúttal a legsikertelenebb volt Rubinstein Idának a negyvenes évek keretébe visszahelyezett „korhű" Gauthier Margitja, csodálatos díszletek között s még csodálatosabb kosztümökkel, amelyekért a művésznő igazán nem sajnálta a mások pénzét.

Rubinstein Ida mint táncosnő került Párizsba, a híres orosz balettel és jóval a háború előtt. Táncosnőből aztán univerzális művésznővé nőtte ki magát s bár sohasem tudott tökéletesen megtanulni franciául, a legnagyobb francia színházakban lépett föl, egyszer mint D'Annunzio Szent Sebestyén-e, másszor mint Shakespeare Kleopatrája. Természetes, hogy Gauthier Margitra is rátette a kezét s vállalkozása művészi is volt olyan értelemben, hogy elvénhedt darabok legfeljebb a régi formák között tudnak visszafiatalodni. Fájdalom, — Rubinstein Ida kísérlete épp oly kevéssé sikerülhetett, mint Cécile Sorelé, a legdekorativabb és legmesterkéltebb francia művésznőé, aki eddig főkép a francia gyarmatokon sétáltatta Gauthier Margitját, de Párizsban még nem mutatta meg, valószínűleg nem a Sarah Bernhardt-örökösök, hanem a le nem küzdhető és át nem hidalható korkülönbség miatt, mely őt Gauthier Margittól elválasztja. Daudet „Sapho"-jában még nyugodtan játssza a húszéves Legrand Fannyt, csakhogy ebben a szerepében védik őt a Comédie Fracaise hagyományai, amelyek szerint senki sem adhat húszéves nőt, amíg ő maga legalább is nem ötvenesztendős.

Igy hát Cécile Sorel helyett Pitoeff Ludmillát fogják látni a párizsiak, ha ugyan 1931-ben hajlandók kirándulni Versaillesbe, nem Gauthier Margittal, hanem Gauthier Margitért, mi egetverő különbség. A kis Pitoeffné azon a címen, hogy mint született orosz nő igazán kitűnő francia színésznő lett belőle s ennélfogva igazán orruknál fogva vezetheti a szentimentális párizsiakat: se a kis, se a nagy kokottot nem fogja adni Gauthier Margitban, hanem egy kis őszinte és érzelmes varrónőt, aki hiába került grófok és hercegek közelébe, sohasem tud igazán felromlani hozzájuk. Szóval olyan Gauthier Margitot fog adni (mert ilyet adott Londonban s mást nem is adhat), akinek nem is kell visszatérni a jó útra, mert sohasem is tért le róla. A nyolcvanéves kaméliás hölgynek azonban már csak kegyelemdöfés az ilyen interpretáció s az angolok, kik nem is olyan régen délvidéki elragadtatással tapsoltak Sarahnak és főkép Dusenak, nem tudták megérteni, hogy miért ülnek olyan közömbösen és nyugodtan a színházban Gauthier Margit szívfacsaró történetével szemben. Nem jöttek rá, hogy Gauthier Margit időközben betöltötte nyolcvanadik esztendejét.

Varró Dezső: Versek

Hozzá, aki mindig kacag,
a nyár legtüzesebb, legszőkébb asszonyának.

NAPLEÁNY.

Könnyes, tüzes ölébe szenderültem,
mint egy álom, karjaiba zárt.

Sóhajtását magamba szívtam,
a holddal őt magamba szívtam,
mint egy álom, karjaiba zárt.

Kis köntösét holdfénnyel befutották
napszemecskék, kis csillagok.
Én nem tudom:
amikor nézem,
mért jajgatok?

Csillagpókocskák beszaladták
aranyszállal aranyhaját.
Én nem látom:
már vak vagyok,
magamba szívtam sóhaját.

AUGUSZTUS.

Jöttünk, zengtek a fák,
mosolyodra kinyílt a barackfa,
csókom: felpattant tulipán.
Öleltelek: s rengett a barack,
búgtam: jégkezed szívemet verte,
a kertre vén levelek kacagtak.

De egyszer lesz gyönyörű idő,
nagy villámló fellegek leszünk.

S a nyári égről holtan leesünk.

Bruck Lajos: Búsuló betyár.

Férfi volt

Irta: Perédy György

Már harmadnapja idegesíti Farkas Balázst a rónaságon s a Tisza vizén hömpölygő ágyúszó. Nagy léptekkel méri végig reggeltől estig széles ebédlőjét. Mint ablakainak üvege, reszket meg belsejében a messziről jövő ágyúdörgések néha pillanatokig tartó dobpergésszerű hangjára. Aludni se tud már. Ha a távolból az ég peremén az ágyúlövéseknek kurta fénycsíkja villan fel, felkölti a feleségét minduntalan:

— Nézd csak, Sárika, mintha közelebbről hangzanék az ágyúszó. A fény is, mintha nagyobb lenne?

Felesége nincs megrémülve. Erélyes, okos asszonyka, aki ha maga nem is nyugodt, kellően értékeli férje aggodalmait s női ösztönével igyekszik inkább csillapítani, mint növelni a saját félelmével is.

— Légy nyugodt, csak képzelődöl. Már többektől hallottam, hogy a Tisza felé újabb megerősítések mentek. Különben is, miért bántana az ellenség olyan tanyai népet, mint mi vagyunk? Nem fogtunk fegyvert, nem ellenkeztünk. Te sem voltál katona, ezt igazolni tudod. Felmentésed íratai rendben vannak.

Ezek a nyugodt szavak ideig-óráig csillapítólag hatottak Farkas Balázsra. De az első hajnali súgárra, amely elöntötte a tavasz ébresztő leheletétől már rügyező, első virágaiban pompázó parkját, gondozott tanyáját, ő is talpon volt. Szobáját azonban csak kevés időre hagyta el. Vég nélküli sétáin a tágas ebédlő s férfiszalon perzsáin, gondolkozott. Összeráncolt homlokkal, hátra tett kezekkel törte fejét, hogy lesz, mint lesz, ha ellenség lepi el birtokát. Vadászfegyvereit, ezüstjét, ékszereit s más értékeit már a kommunizmus kitörésekor biztonságba helyezte. Elásta a park fái alatt mélyen a földbe. Most már lovait, marháit, júhait féltette. El is határozta, hogy valamelyik megbizható béresével átküldi a Dunántulra. E célból szeretett volna földbirtokos szomszédaival értekezni, de tanyáik messze estek. Ő pedig nem tudta rászánni magát, hogy elhagyja a házát.

— A városban tájékozódhatnánk, (vetette fel az asszony többször is) elvégre valami hírt csak kellene szereznünk a világ járásáról...

— Magam is azon gondolkozom. Már el is határoztam, hogy holnap behajtatok...

— Estig megjárod. Vagy én is veled megyek.

— Az nem úgy van! Hátha nem tudok visszajönni. Jó megfontolni a dolgot. Látod, a kommunistákkal szemben is nagyon jól bevált a metodusom. Az én metodusom mindig beválik! Nem mutatom magam s az ördög sem gondol reám! Senki sem háborgatott meg bennünket eddig. Pedig azoknak a fene vereseknek bizonyára jó falat lennék!

A falat szóra felesége tekintete önként ráesett férje elhizott vállaira, bivaly-nyakára és arra is gondolt, miért törődnének azok vele — de nem szólt. A háború

Meghajtotta magát Joyce előtt, s elhagyta a szobát. Joyce is ebédelni ment a klubba, ahol remélte, hogy Crosbieval is találkozni fog. Crosbie nagy társaságban ült egy asztalnál, s mikor Joyce hely után nézett, elment mellette, s megérintette a vállát.

— Szeretnék egy-két szót beszélni magával, mielőtt elmegy.

— Rendben van, majd szóljon, ha megebédelt.

Joyce közben kigondolta, hogy hogyan fogja meg a dolgot. Egy rubber bridget játszott ebéd után, hogy a klub kiürüljön, mert nem akart ebben az ügyben Crosbieval a saját irodájában tárgyalni. Azután Crosbie bejött a kártyaszobába, s megvárta, míg a játék befejeződött. A többi játékos eltávozott, s ők egyedül maradtak.

— Egy szerencsétlen körülményre jöttem rá, barátom, — szólt Joyce a lehető legelfogulatlanabb hangon. — Kiderült, hogy a felesége egy levelet írt Hammondnak, melyben áthívta őt a házukhoz aznap, amikor meghalt.

— De hisz ez lehetetlen, — kiáltott Crosbie. — Ő mindég azt állította, hogy nem érintkezett Hammonddal, s magam is tudtam, hogy pár hónapig színét sem látta.

— Tény az, hogy a levél létezik. Annál a kinai asszonynál van, akivel Hammond együtt élt. Felesége egy ajándékot akart magának venni a születésnapjára, s Hammondot akarta felkérni annak megvételére. A tragédia utáni nagy felindultságában elfelejtkezett erről, s miután egyszer tagadta, hogy írt volna, félt bevallani, hogy tévedett. Ez persze nagyon szerencsétlen dolog, de nem természetellenes.

Crosbie nem beszélt. Széles arcán értelmetlen ijedtség tükröződött vissza és Joyce nem tudta, örüljön-e, vagy nem, a Crosbie nehéz felfogásának. Buta ember volt, s Joyce nem tudta elviselni a butaságot, másrészt ennek az embernek a szerencsétlensége szánalmat keltett benne, s Crosbiené jól eltalálta a hangot, amikor arra kérte, hogy a férjére való tekintettel segítsen rajta.

— Mondanom sem kell, mennyire kellemetlen volna, ha ez a levél az ügyészség kezeibe kerülne. A felesége hazudott, s ezt mindenesetre ki kellene magyarázni. Sokat változtat a dolgon, ha Hammond nem mint hivatlan vendég hatolt be, hanem egyenes meghívásra jött a házhoz. A bírákban könnyen bizonyos kételyeket kelthetne.

Joyce habozott. Most került volna a sor arra, hogy nyiltan megmondjon mindent. Ha nem lett volna ilyen komoly a helyzet, mosolyogni tudott volna arra a gondolatra, hogy milyen nagy lépés előtt áll, s az illető, akiért mindezt teszi, nem is sejt semmit. Crosbie, ha egyáltalán gondolt valamit, arra gondolhatott, hogy ez szokásos ügyvédi fogás.

— Kedves Róbert, maga nekem nem csak kliensem, hanem barátom is. Én azt hiszem, azt a levelet meg kell szereznünk. Ez nagy csomó pénzbe fog kerülni, de nem kerülhetem el, hogy ezt magával ne közöljem.

— Mennyi pénzről van szó?

— Tízezer dollárról!

— Ez borzasztó összeg! Ha össze számolom, ez körül belül az egész vagyonom.

— Elő tudja mindjárt keríteni?

— Azt hiszem. Charlie Meadows folyósítja nekem a részvényeim s két birtokrészem ellenében.

— Nos, és hajlandó erre?

— Feltétlenül szükséges?

— Ha azt akarja, hogy felmentsék a feleségét.

Crosbie elvörösödött, s a szájaszéle megvonaglott.

— De — mondá, keresve a szavakat, miközben még vörösebb lett. — De hát én nem értem. Ő majd megmagyarázza. Csak nem gondolja, hogy bűnösnek találhatnák? Csak nem akaszthatják fel azért, mert egy ártalmas férget eltett az útból.

— Persze, hogy nem akasztanák fel. Csak bűnösnek találhatják emberölés vétségében, s kaphat két-három évet, az enyhítő körülmények figyelembe-vételével.

Crosbie a földre bámult, s az arca eltorzult a rémülettől.

— Három év! — mondá.

Aztán, mintha valami rémlett volna a lassan mozgó agyában. Mint egy villámfény a sötétben, villant fel benne valami halvány emlék, amit talán nem is látott, csak sejtett. Joyce látta, hogy Crosbie nagy, veres kezei, melyek durva munkától megkeményedtek, reszketnek.

— Milyen ajándékot akart ő nekem venni?

— Azt mondta, egy új fegyvert akart venni magának.

Ismét sötétebb piros lett a Crosbie arca.

— Mikorra kell magának a pénz?

Valami különöns volt a hangjában, mintha láthatatlan kezek a torkát fojtogatták volna.

— Este tízre. Úgy gondoltam, elhozhatná az irodámba hat órára.

— Oda jön az asszony?

— Nem, én megyek hozzá.

— Hozom a pénzt, és magával megyek.

Joyce erősen ránézett.

— Gondolja, hogy szükséges az ön jelenléte? Én azt hiszem, okosabb volna, ha teljesen rám bízná az ügyet.

— Az én pénzem, azt hiszem? Magával megyek.

Joyce vált vont. Felállottak, s kezet fogtak. Joyce kiváncsian nézett rá.

Tíz órakor találkoztak az üres klubhelyiségben.

— Minden rendben? — kérdezte Joyce.

— Igen, a zsebemben van a pénz.

— Nos, akkor mehetünk.

Lementek a lépcsőn. Joyce autója lennt várt a teljesen kihalt téren, s amint közeledtek a kocsihoz, Ong Chi Seng lépett elő egy ház árnyékából. A soffőr mellé ült, s mutatta az útat. Elhajtottak a Hotel Európa mellett, s befordultak a Tengerész Otthonnál a Viktória útra. Itt még nyitva voltak a kinai boltok, kósza emberek álldogáltak, a kocsiúton riksák, autók és teherkocsik élénkítették a városrész képét. Az autó hirtelen megállott, s Chi Seng hátra fordult, s így szólt:

— Úgy gondolom, jobb lesz, ha innen gyalog megyünk, uram.

Kiszálltak, s gyalog folytatták az útat. Egy-két lépéssel hátrább maradtak, mint Chi Seng, aki most kérte, hogy álljanak meg.

— Várjanak itt, uram. Bemegyek, s beszélek a bavátommal.

Egy kis, uccára nyiló kinai boltba lépett, ahol egy-két kinai lézengett a pult körül. Egyike volt azoknak a különös kinai boltoknak, ahol semmi sem volt látható, s az ember csodálta, hogy mit is árulnak itten. Látták, amint Chi Seng egy vászonruhás kövér emberhez beszélt, akinek nagy aranylánc lógott a mellén, s amint az ember egy gyors pillantást vet feléjük az uccára. Aztán átadott Chi Sengnek egy levelet, mire az kijött, s intve nekik, bement egy, a bolt mellett levő kapunyílásba. Ők követték, s egy lépcső alján találták magukat.

— Egy pillanat, s mindjárt gyufát gyújtok, — szólt Chi Seng szolgálatkészen. — Szíveskedjenek felfáradni.

Gyufát tartott elébük, ami azonban alig adott valami világosságot, s úgy botorkáltak fel a lépcsőn. Az első emeleten kinyitott egy szobát, s meggyújtotta a gázlámpát.

— Szíveskedjenek belépni.

Kis, egyablakos, négyszögletes szobába léptek, melynek minden butorzatát két alacsony kinai ágy képezte. Egy sarokban kis zárral ellátott szekrény volt, s azon egy rozoga tálca opium-pipával és lámpával. A szobában az opium átható szaga terjengett. Leültek, s Ong Chi Seng

Bruck Lajos: Falu rossza.

— Nem, semmi. De nem látom be, hogy mi haszna lenne ebből a barátjának.

— Bavátom, úgy gondolja, uram, hogy ez kötelessége az igazság érdekében.

— Én vagyok az utolsó ember a világon, aki valakit meggátolnék kötelességének a teljesítésében, Chi Seng.

Az ügyvéd és a kinai irnok tekintete találkozott. A mosolynak az árnyékát sem lehetett felfedezni rajtuk, de mindegyik tökéletesen megértette a másikat.

— Teljesen értem uram, — mondta Ong Chi Seng, — de a Crosbie-ügy tanulmányozása alkalmával az a véleményem alakult ki, hogy egy ilyen levélnek a felmutatása igen hátrányos volna kliensünkre nézve.

— Mindég magas véleménnyel voltam jogi ítélőképessége felől, Chi Seng.

— Eszembe jutott, uram, hogy ha rá tudnám beszélni bavátomat arra, hogy a kinai asszonyt a levél átadására birja, sok zavarnak elejét tudnánk venni.

Joyce hanyagul emberfejeket rajzolgatott az itatósra.

— Úgy gondolom, hogy barátja üzletember. Milyen feltételek mellett érezné ő magát indittatva arra, hogy a levéltől megváljon?

— A levél nem az övé. A kinai asszonynál van a levél, ő csak rokona az asszonynak. Az asszony igen tudatlan, s nem ismerte a levél értékét, amíg bavátom fel nem világosította.

— És milyen értéket tulajdonít ő a levélnek?

— Tíz ezer dollárt, uram.

— Szent Isten! Mit gondol, honnan a pokolból tudna Crosbiené tíz ezer dollárt keríteni! Mondtam már, a levél hamisítvány.

Beszéd közben felnézett Ong Chi Sengre, akit nem hatott meg ez a kitörés. Ott állt az íróasztal mellett, udvariasan, hidegen és figyelmesen.

— Crosbie úr egy nyolcadát bírja a betongi gummiültetvénynek és egy hatodát a Selantán folyónál levő gummi-ültetvénynek. Van egy bavátom, aki kölcsön adja neki a pénzt, betáblázásra.

— Kiterjedt baráti köre van magának, Chi Seng?

— Igen, uram.

— Nos, megmondhatja nekik, hogy menjenek a pokolba. Sohasem adnék Crosbienénak olyan tanácsot, hogy egy pennyvel is többet adjon, mint öt ezer dollárt, egy olyan levélért, amelyiket könnyű tisztázni.

— A kinai asszony nem is akarja eladni a levelet, uram. A bavátomnak hosszasan kellett őt rábeszélnie. Céltalan volna neki az említett összegnél kevesebbet ajánlani.

Joyce legalább három percig vizsgálta Ong Chi Senget. Ez zavar nélkül türte a vizsgáló tekintetet. Szerényen, lesütött szemekkel állott ott. Joyce már ismerte a maga emberét. Okos fiú ez a Chi Seng, — gondolta, — nem tudom, mennyire megyek vele.

— Tíz ezer dollár nagyon nagy összeg.

— Crosbie úr bizonyára szivesebben kifizetné, mintsem a feleségét felakasszák, uram.

Joyce ismét szünetet tartott. Vajjon miket tud még ez a Chi Seng? Nagyon biztos lehet a dolgában, hogy anynyira nem hajlandó alkudni. Akárki intézi is ezt az ügyet, de az összeg úgy volt megszabva, hogy az illető tudta azt a legnagyobb összeget, amit Crosbie ki tud fizetni.

— Hol van most a kinai asszony? — Kérdezte Joyce.

— A bavátom házában lakik, uram.

— Eljön ide?

— Jobbnak látom, ha ön keresi fel őt, uram. Elvezetem a házhoz ma este, s ő átadja a levelet. Nagyon tudatlan asszony, uram, s nem ért a csekkekhez.

— Eszembe sem volt csekket adni neki. Bankjegyeket viszek magammal.

— Tíz ezer dollárnál kevesebbet vinni, csak időpocséklás volna, uram.

— Értem.

— Ebéd után elmegyek és szólok a bavátomnak, uram.

— Jól van. Jó lesz, ha ma este tíz órakor vár rám a klub bejáratánál.

— Kész örömmel, uram, — szólt Ong Chi Seng.

Pásztortűz 1931. dec. 25.

Bruck Lajos, festöm.

Széles ut.

Ut a Tiszához.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911.okt. Kat. 22.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Tátra.

Fémtos akta.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911.okt. Kat. 22.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Az ellenséges tábor.

Ablak sarka.

Műcs.-OMKT Bruck Lajos, Mihalik D., Pap Henrik hagyat
Kiáll. 1911. okt. Kat. 22.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

A felső ut.

Kellemes időtöltés.

Műcs.-CMKT Bruck Lajos, Mihalik D., Pap Henrik hagyat, kiáll. 1911. okt. Kat. 22.l.

MDK

Bruck Lajos, festön.

Magas Tátra.

Várakozás.

Műcs.-OMKT 1911.okt. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiállitás. Kat. 22 l.

MDK

Bruck Lajos

Székely Bertalan képei a Nemzeti Szalonban. Vas. Ujs. 1900. 11. sz. 171-172.l.

MDK

Bruck Lajos

Bogdanovics budai szerb püspökről készitett arckképe a Műcsarnok tav.kiáll.-án.

Cikk: A király a ...

Vas.Ú.s.1901. 48.évf. 296.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

egy-egy lapjával a 70-es, 80-as, 90-es évek naturalista müvészetét hozta a közönség elé.

Müvészet.1918. 23.1.

MDK

Bruck Lajos

1927.márc.13-tól 20-ig.rend.pécsi kiállitáson szerepelt művével.

Felvinczi Takács Zoltán: Kiáll.Pécsett

Magy.Művészet, 1927. 165-166.lap

Bruck Lajos

MDK

Bruck Lajos

Csillag István bronzplakettje

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 38.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

ezt a müködése elsö párisi szakaszában annyira friss nyomokon járó finom müvészt is képviseli munkája.

A városi müvész-sorsjáték kiállitása.
Müvészet.1915. 337.338.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

239. Régi dallam. olf.

Műcsarnok. 1904/5.téli kiáll. Kat. 39.l.

MDK

Bruck Lajos; festőm.

194. A régi eskütéri vásár Budapesten. Vázlat. Olf

MMTárs 1901-2. téli kiáll. Kat. 35.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

255. Sacristia di St.Marco. Olf.

Mücsarnok. 1900/1. téli kiáll. Kat. 39.1.

MDK

Bruck Lajos

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 58.l.

MDK

Bruck Lajos

Műcsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 44.l.

MDK

Bruck Lajos

Az innsbrucki Hofkirche belseje, c. műve. Repr.

Képzőm. Társ. 1908. tav. kiáll. kat.

MDK

Bruck Lajos

Egy eltünt városrész, repr.

Mücsarnok 1902. tav. nemzetk. kiáll. kat.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

a fővárosról festett érdekes vedutákat.

Tavaszi kiállitás a Műcsarnokban.
Vas.Ujs. 1900. 47.évf. 15.sz. 231.l.

MDK

Bruck Lajos

Lyka K.: Uj képek a Nemzeti Szalonban. Uj Idők 1901. VII. 44. sz. 392.l.

Bruck Lajos

MDK

Vásár a várban, olf.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Bruck Lajos MDK

Vásár a Döbrentei téren, repr.

Mücsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Bruck Lajos MDK

Kastély belseje, repr.

Műcsarnok 19o1. tavaszi nemzetközi kiáll.

Bruck Lajos MDK

Könyvtár, olf.

Séta után, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Bruck Lajos NDK

Séta után, repr.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

MDK

Bruck Lajos

Kremmer Dezső: A Fővárosi Muzeum. Magyar Művészet 1925. 195.l.

MDK

Bruck Lajos

A középosztály aukciója. A Mügyüjtő 1928. 1o.sz. 286.l.

Bruck Lajos MDK

Az innsbrucki Hofkirche belseje, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Bruck Lajos MDK

A kastély irattára, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Bruck Lajos MDK

Mosónők, repr.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

MDE

Bruck Lajos

Árok-utca.Tabán. Olajfm.
Szerzetes. "

KMP 1910/11. téli kiáll. 47.1.

Bruck Lajos MDK

Női tanulmány, olf.

Mücsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Bruck Lajos

MDK

Pihenés, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképfestészet

MDK

Bruck Lajos

A Mügyüjtő. 1930. évf. 299.l.

MDK

Bruck Lajos

Két új magyar művész. - Bruck Lajos és Lándori Vilmos. - Irta Lyka Károly. Uj Idők, 1911. okt. 8.

Művészet, 1911. 396.l.

Bruck Lajos

Szórakozás a kastélyben, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

38. A levél. Repr.

Árverési Közlöny. 1937. 7.rb.sz.

MDK

Bruck Lajos

Tátravidéki pásztorfiu, of.

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 31.1.

MDK

Bruck Lajos

Bogdanovics budai szerb püspök arcképe

A királya Mücsarnokban. Vasárnapi Ujság 19ol. 18. sz. 296.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

145. Férfi arckép. Olf.

146. Kastély belseje. Olf.

147. Férfi arckép. Olf.

MNT 19c1. tav. nemzetk. kiáll. 29[illegible].1. Kat.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Br.Miksa bátyja, a jeles öreg mester erös hangulatu lovagtermet festett.

K-n Ö-n: Tavaszi tárlat a Mücsarnokban.
Vas.Ujs. 1909. 56.évf. 15.sz. ápr.11. 285-6.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

a Párisból hazatérö müvész alkotásaiban is feltünö az itthon uralkodó közizlés elönytelen hatása.

Jeszenszky Sándor:A magyar festömüvészet és közönsége. Magyar Müvészet.1937. 192.1.

MDK

Bruck Lajos

Kilátás egy budaimház erkélyéről. olajf.
Régi ház folyosója. "

Képzőm.Társ.1909/10.téli kiáll.kat. 47.l.

MDK

Bruck Lajos

Gombaszedő leány, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 58.l.

MDK

Bruck Lajos

Kézdi-Kovács L.: A magyar genre-és tájfestészet első virágzása. P.H. 1927 évi Kincsesháza. 4o4.l.

Bruck Lajos MDK

Kastély irattára, olf.

A Duna Budapestnél, olf.

Mücsarnok 1910. Vándorkiállitás

Bruck Lajos MDK

A kastély irattára, repr.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállítás

MDK

Bruck Lajos

Mocsarnok 1899. 13. sz. 191.1.

Bruck Lajos MDK

Párisi ház, olf.

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

Bruck Lajos MDK

Árok utca, Tabán, olf.

Szerzetes, olf.

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

MDK

Bruck Lajos

A képzőművészeti társulat közgyülése. Vasárnapi Ujság 1900. 17. sz. 272.l.

MDK

Bruck Lajos

A "Segitség"emlék-album.Vas.Ujs.1887.34.sz. 568.l.

Bruck Lajos MDK

Vásár a Döbrentey téren, olf.

Drótos, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Bruck Lajos

"Olvadó hó" c. kép repr.

Művészeti Krónika, 1913.dec.15. 6.sz.

BRUCK LAJOS

141. Vasárnap a Szent Háromság-téren Budán. Olajf.

Képzőm.Társ.1905/6.téli kiáll. kat. 38.oldal

Bruck Lajos

MDK

Csak a nevét említi "kitünő portraitfestők" közt.

Mirovi Mykovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

78.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.
1846 - 1910

Tájkép. J.alul jobbra: Bruck Lajos. Fa.
10 x16 1/2

Ablak sárga függönnyel. Alul balra Hagyatéki
19 x 15 bélyeg. Fa.

Magy.Nemz. Reneszánsz Társ. I.aukciója Bp.1921.Kat. 6.1

MDK

Bruck Lajos, festöm.

1846-1910

Falu vége. Hátul hagyatéki bélyeg. Fa.
10 x 16 1/2

Balatoni részlet. Alul jobbra: Hátul hagyatéki
10 x 16 1/2 bélyeg. Fa.

Paraszttemetés. Hátul hagyatéki bélyeg. Fa.
16 x 10

Magy. Nemz. Remeszanasz Társ. I. aukciója. Bp. 1921.
Kat. 6. l.

Bruck Lajos MDK

Vásár, repr.

Miccsarnok 1894/95. téli kiáll.

Bruck Lajos MDK

Ivánka Imre ő. nm. arcképe, olf.

Műcsarnok 1895/96. téli kiáll.

Bruck Lajos MDK

Vásár, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

MDK

Bruck Lajos

Harsányi Zs.: Roskovics lakása. Uj Idők 1934.jun. 24. 874.l.

BRUCK LAJOS

A régi esküttéri vásár Budapesten. Vázl. Olajf.

Képzőm.Társ.1901-2.téli kiáll.kat. 35.oldal

MDK

Bruck Lajos

Sz.: A Műcsarnok tav.tárl. Vasárnapi Ujság 19o1. 16.sz. 261.l.

Bruck Lajos

MDK.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1899. évi rendes közgyülésén vett részt.

Mücsarnok, 1899. 215. l.

MDK

Bruck Lajos

"Konyhában"/600 frt./ c.müve a képcsarnok sorsjátékára küldött ajándéka.

Fővárosi Lapok. 1875. 369.l. I.félév..

Bruck Lajos MDK

Férfiarckép, olf. I-II.

Kastély belseje, olf.

Mücsarnok 19o1. tavaszi nemzetközi kiáll.

mdk

Bruck Lajos

mūver: a festmény gjűjtemenyben
varosképek

Bertalan V. A Kiscelli Muzeum Bp. 1902

55. L

Bruck Lajos MDK

Sacristia di St.-Marco, olf.

Műcsarnok 1900/1901, téli kiáll.

MDK

Bruck Lajos

Párizsban tartózkodik

Magyar művészek külföldön. Budapesti Hirlap, 1882. V.4. 122.sz. 2 l. Mell.

MDK

Bruck Lajos

GerLonModfest. 47.1.

Bruck Lajos festő

Pesti Hirlap. 1880. máj. 14. 4.

Magyar festők a párisi Salonban

B r u c k Lajos festő

M Ű V É S Z E T
II.évf. 1903.
73.
"Művasár"

Bruch Lajos festő

Pesti Hilap. 1880. jun. 20.

Kaas Ivor: Magyar festők

Al Duna. Bruch

Pesti Hilap. 1881. aug. 12. 3.

Bruch Lajos legszebb...

А. Дина

MDK

Bruck Lajos, festő.

Kastély irattára. Of.–
A Duna Budapestnél.

OMKT – Vánd. kiáll. 1910 szept. 8 – dec. 27 – ig.
Tm. – Hornyánszky V. – kny. 76. l.

MDK

Bruck Lajos, festő./1846-1910/

Zborói kapu./Hagy.bélyegz./ of.-

Naplemente. "

Páduai Szt.Antal. /Másolat Tizian után/

of.-

Árv. Közl. 1930, 54.- 16.l.

1930 jun. 3. rk. sz.

MDK

Bruck Lajos festő

1882 Bécs

„Virágárus lány" c. képét
ajánlja a K-T-nek kiállításra
H.O. Miethke (tulajd.)

MDK-A-I-1/
385

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

A levél, of.

Fasor, "

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz.

16 l.

Bruck Lajos festő

1882

„Virágárúslány" c. képét

Aiguer Ferenc meg kivánja

venni

MDK

MDK-A-1-1/1016

Bruck Lajos MDK

A főváros képzőművészeti bizottságának ülésén javasolták többek között "Dunaparti piacrészlet" c. képének megvásárlását.

A székesfőváros müvásárlása.
Mücsarnok.1901.3o.sz.372.1.

MDK

Bruch Lajos festő

KT kiállitásra küldi - Párisból - képeit:

„Fátnó olan gyermekek"
„Parantlány Párisi környékéről
„Tanulmányfő"

MDK-A-L-1/753.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Venus és Mars

Almásy-Tel. 3.auk. 1940. ápr. 12 l.

MDK

Bruck Lajos, - festő.

Kakasok és tyúkok, 1874. v. f.

OMSZM. - 27. Kiáll. - 1918 márc. - 19.-20. m. rajz.
II. sorok. - Jegyz.

MDK

Bruck Lajos,1846-1910.

Női képmás, of.

Rózsadzinruhás nő, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 16 l.

MDK

Bruck Lajos, festő: 1846 - 1910

Kézimunkázó Cány. Karton.
(A művész hagyatékából)

A működvelő. Fa.
(A műv. hagyat.-ból)

A levél. Fa
(Illusztr. Szana Tamás: Szár év magyar művészete.)

Ernst Mur. aukc. 54. sz. - Kiall. 1936 nov. 22-29.
Jegyz. 6. l.

MDK

Bruck Lajos, festő.

1 db. ol. festm.

(Cim sv. nyelven)

Nyerska Konstutställningen i Konstakademien

Stockholm, 1922 maj. – Jegyz. 23.l.

Bruck Lajos MDK

"A könyvmoly" c. olajfestményét megvásárolta Haggenmacher Róbert

Vásárlások a Téli Kiállitáson.
Mücsarnok.1901.3o.sz.371.l.

MDK

Bruck Lajos festő

„Tamilmány fő" – jét eladja a nepedi kiállítási bizottságnak 1875.

MDK-A I-1/702

MDK

Bruck Lajos festő

1868-ban készült művét a KT rendelésre megvette. 1870-

Rövidesen Rómába megy tanulmányai folytatására

MDK-A-I-1/563.

MDK

Bruch Lajos festő

„Élethűség" (Konyhajelenet)-t KT kiállítására küldi

Párisból. 1875

MDK-A-L-1/701.

MDK

Bruck Lajos, 1848-1910.

Halászleány

Almásy-Tel. 2. auk. 1939. nov. 10 l.

MDK.

Brüch Lajos festő

„Budapest látképe" (Bp. Sulajdona) a bécsi kiállitáson. 1888

MDK A-I-1/2.464.

MDK.

Brück Lajos fotó

„Az ebédés" c képe (Jung Mária tulajd.)

KT-tárlatra 1887.

MDK-A-1-1/2100

MDK

Bruck Lajos, festö.

/1846-1910./

A vizimalom. /A müvész hagyatékából/. Of.

Illusztr. XVIII.tábla.

A levél. Illusztr. XVII. tábla. Fa.

Ernst Muzeum aukciói. 52. sz. II. rész.
1935.nov. Képek. 5.l.Kat.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

A lovranai parton

Kápolna az út mentén

Ernst Muz. aukc. 43. 1929. 47 l.

MDK

Bruck Lajos, festö.

329. Árvák. Ónrajz.

Nemzeti Szalon, 1900. Nemzetközi graf.kiállitás

K at. 43.1.

MDK

Bruck Lajos

Mulató huszárok, festm, repr.

Árv. Közl. 1938. dec. 8.rk.sz. 88. aukc.

VII. tábla

MDK

Művészet, 1907. 209 l.

a
dor-képek
amisitója

o-
z ügyészség szerint

festői modorának. *Kemény* Géza, ugyzik, nemcsak meglevő Katona-képeket soltatott le, hanem vállalkozó szellemű tőkkel olyan képeket készittetett, amek nem is voltak másolatok, hanem csak gyjában hasonlitottak a Katona-féle festményekhez. Ezeket bocsátotta itt áruba különböző képkereskedők és ügynökök utján.

Mint a rendőri nyomozás kideritette, akadtak olyanok, akik hamarosan rájöttek a hamisitásra és ezek botrányt csináltak a mükereskedőknél Ezek ilyenkor izgatottan felkeresték szállodai irodájában *Kemény* Gézát, aki, hogy palástolja és megakadályozza a botrány kitörését, *a hamisitványokat sietve kicserélte valódi Katona festményekre.* Ez volt az oka, hogy nem derült ki idejében a hamisitások dolga. Amikor már tömegesen jöttek rá a károsultak a becsapásra, *Kemény* már nem tudott valódi *Katona* festményeket adni és ez okból

hirtelen elutazott Budapestről.

Állitólag szülőhelyére, *Szepesófalura* utazott. Közben a hatóságoknak átadott hamisitványokat a rendőrség bünjelként lefoglalta.

Az ügyészség nemcsak *csalás miatt, de okiratharnisitás* bünc selekménye cimén is eljárást inditott *Kemény* ellen, mert nyilvánvalóan *ő ragasztotta a hamisitott közjegyzői igazolólapokat a hamisitott képekre.* Tekintettel arra, hogy Csehszlovákiába szökött, *a budapesti ügyészség a minap értesitette a csehszlovák rendőrséget a magyar nyomozás eredményéről és azt kérte, hogy az ott tartózkodó Kemény Géza ellen folytassák le az eljárást.* Érdekes, hogy a főkapitányságon amikor a följelentőket felszólitották, hogy vegyék át a bünjelként lefoglalt hamisitott *Katona-képeket,* többen kijelentették, hogy a teljesen értéktelen hamisitványokat gyüjteményükben nem használhatják és inkább *átengedik azokat a budapesti rendőrség bünügyi muzeumának.* Ezeket a képeket valószinüleg el is helyezik majd a bünügyi muzeumban, ahol most kerülnek először mindenféle régi gyilkosság, nagy bünügyek összegyüjtött bünjelei mellé.

Mártonffy Máriust, az Elektromos Müvek személyzeti igazgatóját tisztázta a városházi vizsgálat

irtonffy Máriusnak, az Elektromos Müszemélyzeti igazgatójának ügyében a hivizsgálatot a városházán ma befejező*Mártonffy* ellen tudvalevően az Elektroüvek egyik igazgatója *feljelentést tett lyi ügyészségen.* E feljelentés szerint *ffy ötszáz pengős kölcsön ellenében gért.* Ebben az ügyben kávéházi találrendeztek meg, ez a „leleplezés" balul végződött, mert *Mártonffy,* fedhetetlen tisztviselői működése g csak kétség sem merülhet fel, meg nt a kávéházban és így

telállitott csapda üresen maradt.

y ellen saját kérelmére megindult a de ugyanakkor *Mártonffy ismeretek ellen feljelentést tett az ügyészis vád miatt.* Két vizsgálat folyt n az ügyben párhuzamosan: az gyelmit megelőző vizsgálat a vá a másik pedig a bünügyi nyomozészségen. A városházi hivatalos vizsgálat a lefolytatott tanukihallgatások alapján

Mártonffy személyére nézve teljesen tisztázta a helyzetet.

Megállapitotta a vizsgálat, hogy *Mártonffy Márius senkinek nem igért állást és semmiféle állás-szerzési igéretért pénzt nem kapott.* A hivatalos vizsgálatnak ezekután azzal a végső konzekvenciával kell járnia, hogy Mártonffy Márius visszakerüljön az Elektromos Müvek személyzeti osztályának élére, ahonnan minden ok nélkül mozditották el, ha csak ideiglenesen is. Az ügyészségen — a városházán elterjedt hirek szerint — most folynak a tanukihallgatások, amelyeknek alapján eldől, hogy a Mártonffy által tett feljelentésnek mi lesz a következménye. A városházán számitanak arra, a Mártonffy ellen szőtt komplott szerzőinek személyét az ügyészségi nyomozás ki fogja deriteni és ennek alapján esetleg már a jövő héten vádiratot fognak kiadni.

adelték, vagy nem
ték a Compasst

MDK

B ruck Lajos, festö
/1845 -1910/

Kastélyinterieur. Jelezve.	Fa
A régi Disz-tér a Honvéd szoborral. Jelezve: Bruck L.	Vászon.
A Könyvtárban. Jelezve.	Fa
Kastélyinterieur. Jelezve:Bruck L.	Vászon.

gr. Almásy -Teleki Eva müv. int. /v.Ernst Muz./
IX.Müvészeti aukció. 1942. máj.1o-töl kiáll.
máj.18.aukció. Katal. 4.1.

MDK

Bruck Lajos, festö.
/1845-1910/

A kocsmában. Jelezve.	Vászon.
Pihenö.	"
Olvasás közben. Jelezve.	"

gr. Almásy -Teleki Éva müv. int. /v.Ernst Muz./
IX.Müvészeti aukció. 1942. máj.1o-töl kiáll.
máj.18.aukció. Katal. 4.1.

MD K

Bruck Lajos, festö

Velencei zöldségesbolt. Of.

A "Mübarát" kiállitásai.
Magyar Mesterek szines vázlatai. 194o.V.8. Kat.
Az O.Szépm.Muz. anyagából

Bruck Lajos MDK

Hazafelé, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Páduai Szent Antal. Olf. Másolat
Tizian után. 38x30. J.l.j.

Naplemente. Olf. 52x36. J.l.j.

Francesco de Goya után, Nö korsóval.
Olf. 43x32. J.l.b.

Árv.Közl. 1930. 4.rk.sz. 55.szám. 17.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.
1846-1910

Zborói kapu.	Olf.	30x20. Hagyatéki bélyegzővel.
Tanulmány.	Olf.	26x16.

Árv. Közl. 1930. 4.rk.sz.55.szám. 16.l.

MDK

Bruck Lajos festőművész

Párizsban élő művész erdélyi utja alkalmával egy az ottani népéletet ábrázoló vázlatot készi tett, melyet "Kalotaszeg" cimen mutat be a mücsarnok őszi tárlatán.

Vasárnapi Ujság 1884. 593.l.

Bruck Lajos MDK

A királyi vár a Petőfi térről /1882/

Műcsarnok 1924 febr-márc.

Bruck Lajos, 1846-1910.

Erdőrészlet, festm.

Szepes-Bélai utca,"

Napsütés a fák között, festm.

Ernst Muz. 42. aukc. 1929. máj.

6 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Erdőrészlet, festm.

Szepes-Bélai utca,"

Napsütés a fák között, festm.

Ernst Muz. 42. aukc. 1929. máj.

6 1.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Tájkép, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz. 14 l.

Bruck Bejos, 1846-1910.

Täjkép, 01.

Árverési könyv. 1936. 4.rk.sz. 95.sz. 14 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Aratás után, festm.

Kertrészlet, "

Tisztás az erdőben,"

Ernst Muz. 42. aukc. 1929. máj.

6 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Tanulmány, cer.

Olvasó nő, of.

Betakaritás, "

Árverési Közl. 1935. 2.rk. 74.sz. 19 **1.**

Bruck Lajos festő M.O.K.

1876 - 1910

Várrsrészlet fa 19.5 x 39

A nemt család. Másolat Rembrandt képe után a Louvre ban. fa.

Enyedy Lukács s neje hagyatéka. Az Ernst Mayer aukciói: XXII. Bp. 1923 6

Bruck Lajos MDK

Részt vett a nov.25-én tartott ülésen.

Az Orsz.Magyar Képz.Társulat választmányi ülése.
Műcsarnok.1901.3o.sz.367.1.

Bruck Lajos festö.

Szab.Nép.1950,166.sz.jul.20. 6.l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910

Virágos kertben, festm.
Parasztlány, "
Fiatal anya, "
A levél, "

Ernst Múz. 51. aук. 1935. márc.
5-6 l.

MDK

Bruck Lajos, 1845-1910.

A pataknál
A verandán
Kastélyinterieur
Nővérek
Két menyecske

Almássy Teleki VIII. 1942.

6 **l.**

MDK

Bruck Lajos /?/

Este a kertben, olaj

Almássy Teleki VIII. 1942.
6 l.

Bruck Lajos, 1846-1910

Hollandi utca

Csendélet vadkacsával

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 7-8 1.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Szobában

Mosónők

A vizimalom

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 7-8 1.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910

Faluvége, legelő tehenekkel, olaj
Assissi udvarrészlet, olaj
Ülő nő, olaj
A kastély úrnője, olaj

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.

17 1.

Visszatért területek képzőmüv. főisk. ifjusága
kiáll. 1942. dec.

Bruck Lajos MDK

Résztvett az október 27-én tartott ülésen.

Az Országos Képzőművészeti Társulat választmányi ülése.
Műcsarnok.19ol.26.sz.333.l.

MDK

Bruck Lajos, festő (1846-1910)

Interieur. Cf.-

Szent György céh, XXIX. műv. graf. anke. - 1919.
IX. 29. - X. 2. - A Gyűjtő V. cof. 5. m. - Kül. m. - 72. l.

MDK

Bruck Lajos
Karácsonykor, festm.

Egy munkácsy-kép sorsa c.cikk.
Műcsarnok, 11.sz. 1900, márc. 18. 143 l.

MDK

Bruck Lajos

Bíró J: A marosvásárhelyi képtár. Magy. Művészet, 1937. 177-78 l.

M. D. K.

BRUCK Lajos festő

A vasöntök.

Bodák. Tárgymut. Bp. 1885. 59. l.

M. D. K.

Bruck Lajos festő

Életképei jelentősek

Czigler Ignác: Művelődéstörténet. Bps.
1902 197.

Bruck Lajos MDK

"Kastély belseje" c. olajfestményét megvásárolta id.Zichy Nep.János gróf.

Vásárlások a Tavaszi Nemzetközi Kiállitáson
Mücsarnok.1901.15.sz.214.l.

Brack Lajos MDK

A Grafikai Egyesület alakuló gyülésén megjelentek között emlitve

Mücsarnok.1901.8.sz.134.l.

Brook Dajos MCK

A Grafika Egyesület alakuló ülésén megjelentek között emlí've

Műcsarnok.1901.8.sz.134.l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Aratók, of.

Árverési Közl. 1938. febr. 2.rk.
18 1.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Női képmás, of.

Mulató huszárok, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88.aukc.

16 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Zborói részlet, festm.

Bükkfasor, festm.

Ernst Muz. 42. aukc. 1929. máj.

6 1.

MDK

Bruck Lajos

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok. 1899, 22.sz. 346-348 l.

MDK

Bruck Lajos festő

„Endöben" c. képét K.T.-sorsoláson

K.u.K. Generaldirection des A.H. Privat und. Familien Fonds

nyerte.

MDK-A I 1/2673.

MDK

Brück Lajos festő
(Pansból)

„Fösvény" c képét KT kiállítja 1885. (?)
„Siófoki mosónők" c témával tobb képet
kénitett, az egyiket a KT kiállította.

MDK-A-1-1/1470.

Bruck Lajos

A konyhában

Orsz.Magyar Képzőművészeti Társulat Szegeden rendezett kiállitás 1876, katalogusa

Bruck Lajos

Részlet Párisból

Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat által
Szegeden rendezett kiállitás 1876, katalogusa

Bruck Lajos

Női tanulmányfő /Páris/

Orsz.Magyar Képzőművészeti Társulat által Szegeden rendezett kiállitás, 1876. katalogusa

M.D.K.

Bruck Lajos (1846–1910)
festő

50) Küldönc

51) Olvasó bíboros

52) "Őszi erdő".

Egyéb-körtulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

h.l.

MDK

Bruch Lajos festő

IV. Lánlóról fog képét küldeni KT-kiállitásra 1877 „Départ pour la Ville", a salonképét párisi tulajdonosa nem engedi elküldeni.

MDK-A-I-1/769.

MDK

Bruck Lajos

Magyar Művészek Oroszországban. Művészet, 1899. 26. sz. 405 l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

A falu temploma.

Raktár.

Görög dinnyék.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 21.l.

MNK

Bruck Lajos, festöm.

Hazatérö munkáslányok.

Düledezö hid.

A kiáradt patak.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 2[illegible] old.

MNK

Bruck Lajos, festőm.

XIII. Lajos korabeli nő.

Zöld cserépkályha.

Gémes kut.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 2[illegible] old.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

A mezőről hazatérő.

Tavaszi hangulat.

Istálló előtt.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 2 old.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Drótós tót.

Amsterdami részlet.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihaéik D., Pap Henrik hagyat
kiállitása. 1911.okt. Kat. 21.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Pásztorfiu.

Budai részlet.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyaték kiállitása. 1911.okt. Kat. 21.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Tanulmány a Szent Márk -templom sekrestyéjéhe

Salzburgi interieur.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll. 1911.okt. Kat. 21.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Hegyek között.

Fatime.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911.okt. Kat. 21.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Zivatar előtt.

Adagio.

Kalotaszegi lány.

Műcs.-CMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911.okt. Kat. 22.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Renaissance-korabeli nö.

Zugligeti részlet.

Mücs.-OMKT 1911.okt. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik, hagyatéki kiállitás. Kat. 22 l.

Bruck Lajos, festőm.

Vasöntők.
Vasárnap délután.
Az udvaron.
Tót atyafi.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll.-a 1911.okt. Kat. 18.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Gyalogh id Szepesbélán.
A régi Döbrentei-tér. Budapest.skfv. tul.
Arató-ünnep.
Regensburg régi negyedében.

Műcs.-O MKT Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyat. kiállitása. 1911.okt. Kat. 19.1.

Bruck Lajos, festöm. MDK

148. Balatoni táj. Olf.

149. Legelö. Olf.

KMT 1898/99. téli kiáll. Kat. 22.1.

MDK

Bruck Lajos

Ivánka Imre arcképe

A Képzőművészeti Társulat téli tárlata. Vasárnapi Ujság 1895. 48. sz. 798-799.l.

MDK

Bruck Lajos, festő.

Gombaszedö lány.	Olf.
Pipacsos rét.	Olf.
A mulató.	Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiállítása. 1911. okt. Kat. 15.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

A felfordult korsó. Olf.

Tyukok és kakas. I. Olf.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 15.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Kutya és macska. Olf.

Barokk kapu. Olf.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 15.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Az állatbarát.	Olf.
Kutya-tanulmány.	Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 15.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Félix fürdői részlet. Olf.

A rácsos keritès. Olf.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyatéki kiállitása. 1911. okt. Kat. 15.1.

Bruck Lajos, festőm.

Meverészö lányok.	Olf.
Egri liceum szobája.	Olf.
A koldusok.	Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyatéki kiállitása. 1911. okt. Kat. 15.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

A sörözö. ~~II~~.	Olf.
Velencei tér.	Olf.
Tyukok és kakas II.	Olf.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik E. Pap Henrik hagyatéki kiállitása. 1911. okt. Kat. 15.1.

MDK

Bruck Lajos festőm.

A sörözö II. Olf.

A csirkés kofa. Olf.

A gyümölcsárus leány. Olf.

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiállitás. 1911 okt. Kat. 15.1.

Bruck Lajos festön.

Rötli fej.

Mocsaras táj.

Biró előtt.

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik F., Pap Henrik hagyatéki kiállitás. 1911 okt. Kat. 15.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Suzanne.

A kéröő

Lucie.

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiállitás. 1911 okt. Kat. 15.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Montmorency.

A kis cigarettás.

Leányka.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 16.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Utca-részlet.

Kacsa-tanulmány.

Lánykosárral.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911, okt. Kat. 16.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Kies völgy.

Ut a faluban.

Tudós a könyvtárban.

Műcs.-OMKT 1911.okt. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik
hagyatéki kiállítás. Kat. 22 l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

St.Juin.

Hollandi szobaszerek.

Müca.-OMKT Bruck Lajos, Mihalik D., Pap Henrik hagyat,
kiáll. 1911. okt. Kat. 22.1.

Bruck Lajos, festöm.

Barokk terem.

A Rákóczi-kápolna feljárata.

Paraszt kisasszony.

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 23.1.

Bruck Lajos, festöm.

Piac a Disz-téren. Budapest szkv. tul.

Patak mentén.

A ház elött.

Nagyárosi házak.

Jön a nagymama.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll.-a 1911.okt. Kat. 18.1.

Bruck Lajos, festőm.

Hallstatt főtere.
A Szent Márk-templom.
Az ősi várban.
A Szajna partja Párisban.
Dalmát part.
A mosó lány.

Műcs.-OMKT , Bruck L. Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll.· 1911.·okt.· Kat. 18.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

A föur otthona.

Tersetto.

Búzaföld Szent Juil mellett.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll.-a 1911.okt. Kat. 18.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Séta előtt.
A Duna látképe a Lánchid és Erzsébet-
hid között.
Audiencia előtt.
Buzaföld a hegy tövében.
Olvasó barát. Ő Felsége a király tulajdona.

Műcs. -OMKT Bruck L. Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki
kiáll. 1911/. Okt. Kat. 18.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Anyakönyvi hivatal.
Lejárat a könyvtárba.
Szénégetök.
Délebéd. 18.1.
Vadászok a hóban. 18.1.

Mücs. -OMKT Bruck L. Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911X. Okt. Kat. 17,18.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Kapás lány.
Séta után.
Paraszt lány.
Tót legény.
Egyháztéri templom.
Irnok fülkéje.

Mücs-OMKT : Buck Lajos, Mihalik Dániel, Pap Henrik XXXX
hagy. kiáll. 1911.okt. Kat. 17.1.

MDK

Buck Lajos, festőm.

Zsuzsi.
Alkony a tavon.
Kakas és tyuk. III.
Oláh lány.
Mariska.
Lud-tanulmány.
Laguna.
Vizhordó gyerek.

Műcs-OMKT : Buck Lajos, Mihalik Dániel, Pap Henrik XXXX
hagy. kiáll. 1911.okt. Kat. 17.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Tyukok.
Kakas és tyuk I.
A jó bor.
Elhagyott ut.
Csödület.
Mezei munka.
A zbornai jegyzö hivatala.

Mücs-OMKT : Buck Lajos, Mihalik Dániel, Pap Henrik XXXX
hagy. kiáll. 1911.okt. Kat. 17.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Könyvtár ablakában.
A Cserma mentén.
Patak szélén.
A fösvény.
Erzsébet királyné kedvenc sétálóhelye
Bártfán.

Műcs.-O MKT Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyat. kiállítása. 1911.okt. Kat. 19.1.

MDK

Bruck Lajos, festő.

Ortenbergi utcarészlet.
Tanácskozás.
Vázlat az" Auerbach's Keller" c.képhez.
Nagyanyó.

Műcs.-O MKT Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyat
kiállítása. 1911.okt. Kat. 19.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Bejárat a malomba.
A schleissheimi kastély lovag-terme.
Fehér folyosó.
Angol hadihajó tisztiszobája.

MücsOMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll.-1911.okt. hat. 19.1.

MRK

Bruck Lajos, festőm.

Futó rózsa.
Arckép.
Kandallós terem.
Nymphenburgi vázlat.

Műcs-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll.-1911.okt. kat. 19.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Régi soroksári kocsma.
Velencei határnál.
Névnapi üdvözlők.
Áradás.

Műcs-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll.-1911.okt. kat. 2o.l.

Bruck Lajos, festöm.

Utazó svábok.

Vitorlás a tavon.

Márciusi hó.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 20.l.

Bruck Lajos, festöm.

Tehenek a vizben.

A város határán.

Tátrai táj.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 20.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Louis XVI.

Hazatérő kaszálók.

Németboglyáni tölgyek.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 2o.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Rózsegyüjtők.

Szepességi falu.

Csendélet.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll-a 1911.okt. Kat. 20.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Hajó fedélzatén.

Napos reggel.

Halász.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll.-a 1911.okt. Kat. 20.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Parasztházak.
Műegyetem
Szétdult keresztek.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll.-a 1911.okt. Kat. 2e.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Nyaraló.
Furulyázó libapásztor.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 2c.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Kancelláriában.

Szép kilátás.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 20.l.

Bruck Lajos, festöm.

Tanulmány a Döbreneti-térről.

Dombos ut.

Mücs.-CMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 20.1.

MDK

Bruck Lajos, festő.

Ebédelő parasztlány.

Mulató huszár.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihályi D., Pap Henrik hagyat. kiállítása. 1911.okt. Kat. 21.l.

Bruck Lajos, festőm.

Lomnici ut.

Vörös karosszék.

Marion.

Műcs.-CMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 21.l.

MTK

Bruck Lajos, festő.

Szepesbélai utca II.

Kalotaszegi menyecske.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 21.1.

Bruck Lajos, festők.

38. Szórakozás a kastélyban. repr.

Műcsarnok. 1909. tav. kiáll. Kat.

MDK

Bruck Lajos

Könyvtár, of.

Séta után, of.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat. 33.l.

MDK

Bruck Lajos

Könyvtár, of.

Séta után, of.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll. kat. 33.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Férfi arckép. 145.sz.	Olf.
Kastély belseje.	"
Ferfi arckép. 147.sz.	"

1901.tav.nemzt.k.kiáll. Kat. 29.l.

MDK

Bruck Lajos

Tátravidéki paraszt, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 37.l.

Bruck Lajos

MDK

Otthon, olf.

Nicsarnok 1904. tavaszi kiáll.

MDK

Bruck Lajos

Vásár, repr.

1894-96 évek tárlatairól. P.H. 1930. évi naptára.

Bruck Lajos MDK

Régi dallam, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Bruck Lajos MDK

Interieur, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Bruck Lajos MDK

Vasárnap a Szent Háromság téren Budán, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Bruck Lajos

MDK

Gombaszedő leány, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Bruck Lajos MDK

Tátravidéki paraszt, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

Bruck Lajos MNK

Zalamegyei táj, olf.

Mücsarnok 1908. tavaszi kiáll.

MDK

Bruck Lajos

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.1903/4.évi téli kiállításán Az album, olajfm.vevője Rosenfeld Alfréd Bp.

Művészet, 1904. 213.l.

MDK

Bruck Lajos

Az album, of.

Vásár a várban, of.

KMT. 1903/4. téli kiáll. kat. 48.l.

MDK

Bruck Lajos

Farkas I.: A halhatatlan törzsvendég. Lechner Ödön és müvész asztaltársasága. Pesti Hirlap 1936.máj.21. 11.l.

dik Minerva istennő agyagfeje és
k néhány példánya.
V-IV. század, a klasszikus kor
tartalmazza. Az V. századi

MDK

Bruck Lajos

Az innsbrucki Hofkirche belseje, of

Képzőm. Társ. 1908. tav. kiáll. kat. 31.l.

MDK

Bruck Lajos

Vásár a Döbrentei-téren, repr.

Mücsarnok 1903. tav. nemzetk.kiáll. kat.

MDK

Bruck Lajos

Otthon, of.

Képzőm. Társ. 1904. tav. kiáll. kat. 39.1.

MDK

Bruck Lajos

Kilátás egy budai ház erkélyéről. Of.

Régi ház folyósója. Of.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 47.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Bártfai határban.

Mirabelle-kert Salzburgban.

Nő virágcseréppel.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik B., Pap Henrik hagyat.
kiáll.-a 1911.okt. Kat. 23.1.

MDK

Bruck Lajos, festőn.

Dunai hajó.

Felhő-tanulmány.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll.-a 1911.okt. Kat. 23.1.

Bruck Lajos, festőm.

Merengő.

Sötét hegyek.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll.-a 1911.okt. Kat. 23.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm. .

Kora reggel.

Alsó-Tátrafüredi ut.

Műcs.-OMKT Bruck.L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
Kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 23.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Mákvirág.

Szélmalom.

Mücs.-OMKT Bruck.L., Mihályik D., Pap Henrik hagyat. kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 23.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.,

Olasz lányka cseresznyével.

Manöveren.

Műcs.-OMKT Bruck.L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 23.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Arckép-tanulmány.

Olvasó barát.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihályi D., Pap Henrik hagyat. kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 22.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Normandi konyha.

A zboróí Rákóczi-kastély részlete.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 22.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Részlet a Kárpátokból.

Regensburgi utca.

Mücs.-GMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911.okt. Kat. 22.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Erdei kunyhó.

A faluháza.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalcik D., Pap Henrik hagyat. kiáll.-a. 1911.okt. Kat. 22.1.

MDK

Bruck Lajos

Képzőművészet 1929. 23. sz. 187.l.

Bruck Lajos MDK

Az épülő pénzügyminisztérium a Szentháromság-téren

Mücsarnok 1924 február-március

Bruck Lajos MDK

A Disz tér 1896-ban, olf.

Műcsarnok 1924 február-március

Bruck Lajos

MDK

A Döbrentei tér, olf.

Műcsarnok 1924 február-március

Bruck Lajos MDK

A királyi vár a Petőfi térről 1882., olf.

Műcsarnok 1924 február-március

MDK

Bruck Hermina

Kertkerités, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 42.l.

MDK

Bruck Lajos festő

Résztvett az 1908.évi tav.kiallitason.

Képzőm.Társ.1908.tav.kiall.kat.44.l.

MDK

Bruck Hermina festő

Résztvett az 1908.évi tav.kiallitason.

Képzőm.Tars.1908.tav.kiall.kat.44.l.

MDK

Bruck Lajos

Zalamegyei táj. Olajf.

Képzóm.Tars. 1908. tav.kiáll.kat. 39.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

A hegy alján. Olf.

Elöörs. Olf.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiállitás. 1911. okt. Kat. 14.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Budai hegyek közt. Olf.

Vág völgye. Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiállítás. 1911. okt. Kat. 14.1.

Bruck Lajos, festőm.

Bárányfelhők.	Olf.
Öreg tót.	Olf.
Biró uram.	Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik J., Pap Henrik ha-
gyatéki kiállitása, 1911. okt. Kat. 14.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Utszéli kereszt.	Olf.
Kézimunka mellett.	Olf.
Hölgy virággal.	Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiállitás. 1911.okt. Kat. 14.l.

MDK

Bruck Lajos; festőm:

Rákóczi-kápolna.	Olf.	
Dunapart.	Olf.	15.1.
Tabáni utca.	Olf.	15.1.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Károly hagyatéki kiállítás. 1911.okt. Kat. 14,15.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Román tipus.

A városkapitány.

Cigány gyermekek.

Mücs-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiállitás.1911.okt. Kat. 16.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Pipázó paraszt.

A kaszнár.

Bánffihunyadi paraszt.

Műcsu-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiállítás.1911.okt. Kat. 16.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Vasuti coupé.

Lugasban.

Pandurok között.

Műcsarnok-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiállítása. 1911. okt. Kat. 16. l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Lovaglónö.

A Marne partja.

A favágó.

Egri liceum könyvtára.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., PapaHenrik hagyatéki kiállitás.1911.okt. Kat. 16.l.

MMX

MNK

Bruck Lajos, festőm.

A mama kedvence.

Cserkesz lány.

Velencei hid.

A felköszöntő.

Műcs.-CMKT Bruck L., Mihalik D., Papahenrik hagyatéki kiállitás.1911.okt. Kat. 16.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

A kis család.

Országutiak fák.

Krassószörényi lány.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap-Henrik hagyatéki kiállítás.1911.okt. Kat. 16.l.

Bruck Lajos , festőm.

Nő serleggel.	Olf.
Velencei kép.	Olf.
Bocskoros.	Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911 okt. Kat. 11.1.

	01f.
	01f.
	01f.

MDK

Bruck Lajos , festöm.

Gratulánsok.	Olf.
Tanulmányfej.	"
Aratás után.	"

Mücs.-OMKT Bruck L. Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911 okt. Kat. 12.l.

NDK

Bruck Lajos , festőm.

Székely leány.	Olf.
Buza között.	Olf.

Műcs.-CHUKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. Kiáll. 1911 okt. Kat. 12.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Egy kedves dal. Olf.

Érdekes olvasmány. Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.kiáll. 1911 okt. Kat. 12.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Rózsaláng körül. Olf.

Terefere. Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik B., Pap Henrik hagyat.kiáll. 1911 okt. Kat. 12.1.

MBK

Bruck Lajos, festőm.

A lovag bánata. Olf.

Mit mesél a folyó. Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik B., Pap Henrik hagyat.kiáll. 1911 okt. Kat. 12.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Nagy mosás. Olf.

Budoirban. Olf.

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyk
kiáll. 1911. okt. Kat. 12.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Anyuska olvas. Olf.

Hazatérés a mezőről. Olf.

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyk
kiáll. 1911. okt. Kat. 12.l.

Bruck Lajos MDK

Gombaszedő leány, repr.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Bruck Lajos

Szórakozás a kastélyban, repr.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Bruck Lajos

A Mécsarnok 1910 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Az árok-utca a Tabánban, c. olajf.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm.társ. kiáll.-ból.

Szm KT 50-135. 1.

MDK

Bruck Lajos

A Műcsarnok 1902 évi tárlatán a királyi várpalota számára megvásárolták Könyvtárban, c. olajf.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm.társ. kiáll.-ból.

Szm KT 50-136. 1.

MDK

Bruck Lajos

A Műcsarnok 1909 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Szórakozas a kastélyban, c. olajf.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm. társ.kiáll.-ból.

Szm KT 50-135. 1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

a képtárlaton láthatók most:

B.L. egy Rembrandt-másolata s egy régi kép, állitólag Correggio...

A képtárlaton ....
Fővárosi lapok. 1875. 186.1. Félév.

Bruck Lajos, festőm.

Kicsinyek nagy munkában. Olf.

Magaslaton. Olf.

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagy
kiáll. 1911. okt. Kat. 12.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Várakozás. Olf.

Szekerek az országuton. Olf.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagya
kiállitás. 1911.okt. Kat. 12.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Eltörött a kancsó? Olf.

Vasárnap a tengerparton. Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik B., Pap Henrik hagy
kiállítás. 1911.okt. Kat. 12.l.

MDK

Bruck Lajos, festőa.

Kis leányok a mezön.	Olf.
Dél a mezön.	Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat
kiállítás. 1911.okt. Kat. 12.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Konyhában. Olf.

Kertben. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 1 3.1.

MMC

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Elökelö vendégek.	Olf.
Rohanó patak.	Olf.
Virágot szedö lány.	Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 1 3.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Ischl-i ház.	Olf.
Sió-híd.	Olf.
Ó-német interieur.	Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 1 3.l.

	.
	.
	.

Bruck Lajos, festőm.

Emelkedő hold. Olf.

Hivatalszoba Szepességben. Olf.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 13.1.

Bruck Lajos, festőm.

Szent János szobra a faluvégen. Olf.

Balatonmelléki csárda. Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kill. 1911.okt. Kat. 13.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Téli mosás a Sió partján. Olf.

A Marnee folyó. Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 13.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Kovácsmühely a Rákóczi-kastélyban. Olf.

A kastély fogadó terme. Olf.

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Katl 13.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Erdei patak. Olf.

Kék ruhás nő. "

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 13.l.

MDK

Bruck Lajos, festõ.

Holdvilág.	Olf.
A régi városligetböl.	Olf.

Mgcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik B., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 13.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Szent Erzsébet temploma Marburgban. Olf.

Fonó asszony. Olf.

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik has
gyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 13.1.

MDK.

Bruck Lajos, festőm.

Buzaföldek a tenger mellett. Olf.

A bölcsö. Olf.

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagy
gyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 13.1.

Bruck Lajos, festőm.

Falu Németországban. Olf.

A kikötőben. Olf.

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagy
gyatéki kiáll. 1911,okt. Kat. 14.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Vihar. Olf.

Virágos réten. Olf.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911. okt. Kat. 14.l.

Bruck Lajos, festő.

Patak partján. Olf.

Kis angol város. Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911. okt. Kat. 14.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Topolyák az ut mentén. Olf.

Tanulmány a Ruth c.képhez. Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik B. Pap Henrik ha-
gyatéki kiáll. 1911. okt. Kat. 14.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Hazatérő aratók. Olf.

Istálló. Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 14.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Országut a folyó mentén. Olf.

Fiumei utca. Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 14.l.

MDK

Bruck Lajos festőm.

Goldoni szobra Velencében. Olf.

Svább paraszt pár. Olf.

Műsz.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911, okt. Kat. 14.l.

Bruck Lajos, festőm.

Lajos.
XIII. korabeli nemes. Olf.

Falu szélén. "

Bükkfa-sor. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat. 7.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Régi Eskü-téri vásár. Állam tul. Olf.

Parc Monceau. "

A Brewers-Gilde Anverseben. "

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll. 1911. okt. Kat. 7.1.

Bruck Lajos, festőm.

Levak azországuton. Olf.

Könyvtárrészlet. Plantin muzeumból. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat kiáll. 1911, okt. Kat. 7.l.

Bruck Lajos, festöm.

Hivatalszoba Zborón. Olf.

Havasok alján. "

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat. 7.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Dombtetön.	Olf.
A biboros.	"
Az árokban.	"

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat. 7.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Utszéli kut.	Olf.
A festö.	"
Wien. Am Hof.	"

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
Kiáll. 1911.okt. Kat. 7.l.

MBK

Bruck Lajos, festőm.

Velencei zöldséges bolt. Olf.
Velencei rész. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
Kiáll. 1911.okt. Kat. 7. l.

. Bruck Lajos, festőm.

Felvidéki táj. Olf.

Párisi utcarészlet. "

Kovácsműhely. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
Kiáll. 1911.okt. Kat. 6.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Olvadó hó. Olf.

Velencei részlet. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyaté. kiállítás. 1911. okt. Kat. 6.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Parasztlány kosarakkal. Olf.
Kis leány és pillangók. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyaték-kiállítás. 1911. okt. Kat. 6.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Régi konyharészlet. Olf.

Sióparti mosónők. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyaték-kiállítás. 1911. okt. Kat. 6.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Kandalló interieur. Olf.

Lovag a XVII. századból. "

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik Dá, Pap Henrik hagyat.-
kiáll. 1911. okt. Kat. 6.1.

MDK

Bruck Lajos, festő.

A Szajna-part. Olf.

A tudós szobája. "

Műcs.-CMKT. Bruck L., Mihalik Dé, Pap Henrik hagyat
kiáll. 1911. okt. Kat. 6.1.

Bruck Lajos, festőm.

Kandalló mellett. Olf.

Augusztusi hangulat. "

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat kiáll. 1911. okt. Kat. 6.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Bibliotheque Musée Plantin, Anvers. Olf.

A régi Eskü-téri vásár. "

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.-
kiáll. 1911. okt. Kat. 6.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Kévék. Olf.

Kikötő. "

Müés.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat. 6.1.

Bruck Lajos, festőm.

Frankfurt.	Olf.
La Varenne-i részlet.	"

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll. 1911. okt. Kat. 6.l.

Bruck Lajos, festőm.

Hortenberg. Olf.

Gereblyézö paraszt leány. "

Mücs.-OMKT. Bruck.L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiállitás. 1911. okt. Kat. 6.l.

Bruck Lajos, festőm.

Tátrai falucska. Olf.

Éva. /Bánfihunyad./ "

Mücs.-OMKT. Bruck.L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
Kiállitás. 1911. okt. Kat. 6.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Esőben. Olf.

Mályvák között. "

A Szamos völgye. "

Műcs.-OMKT. Bruck.L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiállitás. 1911. okt. Kat. 6.l.

Bruck Lajos, festőm.

Döbrentei -tér. Olf.

Eskü-téri piac. Bp.szék.föv.tul. Olf.

Műcs.-OMKT. Bruck.L. , Mihalik D.,Pap Henrik hagyat
ki kiállítása.1911. okt. Ka t. 5.l.

Bruck Lajos, festöm.

Sétáló nök.	Olf.
Tavasz.	Olf.
Hallstatti fötér.	Olf.

Műcs.-OMKT. Bruck.L. , Mihalik D.,Pap Henrik hagyaté
ki kiállitása.1911. okt. Ka t. 5.1.

Bruck Lajos, festő.

Selzburgi Muzeum. Olf.

Elhagyott major. "

Mücs.-OMKT. Bruck L.,Mihalik D., Pap Henrik hagyaték kiállítása.1911. okt. Ka. 5.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Az Elhagyottak vázlata. Olf.

Női arckép.

Borus hangulat.

Műcs.-OMKT. Bruck.L. , Mihalik D.,Pap Henrik hagyatéki kiállitása.1911. okt. Ka t. 5.1.

NDK

Bruck Lajos, festön.

Kastély belseje. Ö Fels. a király tul.

Rendörkapitány szobája Szepesbélán.

Mücs.-OMKT. Bruck L.,Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiállitása.1911. okt. Ka. 5.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

A kandalló Olf.

Bretagnei Halászbárkák. "

Mücs.-OMKT. Bruck L.,Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiállitása.1911. okt. Ka. 5.1.

MDK

Bruck Lajos festőm.

Külföldön lévő alkotásai:

Earl of Radnor arcképe. London.

Baron S.M. von Bethmann arcképe. Frankfurt a Main.

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihályi D., Pap Henrik hagyatéki kiállítása. 1911. okt. Kat. 4.1.

MDK

Bruck Lajos festőm.

Külföldön lévő alkotásai:

"Faust" Dr. Lindsay Johnson. London.

Lady Folkestone arcképe. London.

Műcs.-OMKT. Bruck.L. Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiállítása. 1911. okt. Kat. 4.1.

Bruck Lajos, festőm.

Külföldön lévő alkotásai:

"Homeless" Magántul. London.

"Ruth". Magántulajdon. London.

Műcs.-OMKT. Bruck.L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki kiállítása. 1911. okt. Kat. 4.old.

Bruck Lajos, festőm.

Kiválóbb külföldi alkotásai; melyek kint vannak:

{"Depart pour la ville." }
{Cercle de la Presse Paris.}
" Lettre de lábsent." Vicomte Daupis.Lissabon.

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D. Pap Károly hagyatéki kiállítása. 1911. okt. Kat. 4.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

1899-ben Pétervárott és Moskvában tartózkodik. Megfestette II. Miklós cár portréját. A Cár a Szt. Anna renddel tüntette ki.

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyatéki kiállitása. 1911. okt. Kat.

Bruck Lajos, festőm.

1896 körül festette:
Auguszta főhg.nő
és családja
Orléansi hg. és felesége,
Turn-Taxis gerceg és családja,
Bogdanovics Lucian szerb patriárka, stb.
arcképeit.

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D.m Pap Henrik, hagy ki-
állítása. 1911.okt. Kat. 4.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

1895-ben tért vissza Bp-re és 1896-ban festette I.Ferenc József és Erzsébet királyné arcképét. / A Curia dísztermе számára./

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D.m Pap Henrik, hagy ki állitása. 1911.okt. Kat. 4.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

1885-ben Londonba költözött. Képeinek nagy része ott készült: Homeless.
"Tales of a wayside inn"
"Quartett" /annak idején népszerü"Joachim gyartett" /

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D.m Pap Henrik, hagy kiállitása. 1911.okt. Kat. 5.l.

MNK

Bruck Lajos, festöm.

1879-ben "Mention Honorable"-t kapott.
Ebből az időből való művei nagyrészt Amerikában, Franc ia- és Angolországban van

Műcs.-OMKT. Bruck L.,Mihalik D., Pap Henrik hagy.kiáll.
Képes kat. 3.1.
1911.okt.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Római és nápolyi tartozkodása után 1874-ben Párisba ment Itt Munkácsy tanitványa lett. Elöször 1876-ban állitott ki a párisi Szalonban, azontul állandóan ott szerepel képeivel.

Mücs.-ONKT. Bruck L., Mihalik B., Pap Henrik hagy. kiá
Képes lat.

1911. okt.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Szül.Pápa,Veszprém m. 1846 nov.4. Budapesten kezdte tanulmányait és Wienben az akadémián folytatta. 1869-1873-ban Velenceiában az "Academia dei belle arti"n Malmenti tanitványa volt.

Meghalt Budapesten 1910. dec.2.-án.

Mücs.-OMKT. Bruck L.,Mihalik D., Pap Henrik hagy.kiáll. Képes kat.

1911.okt.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

A tudós. Olf.

Szénás szekér. "

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat. 8.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

86. Tájképvázlat. Olf.

A haditerv. "

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. i
állítása. 1911. okt. Kat. 8.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Zborói Rákóczi-kastély kapuja. Olf.

Felhős ég. "

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. k
állítása. 1911. okt. Kat. 8.l.

Bruck Lajos, festöm.

Kiválóbb külföldön lévö alkotásaim:

"Les abandonnées", Arnold Hycks. New-York.

" Mairie de village" Magántul. New-York.

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyatéki kiállitása. 1911. okt. Kat. 4.1.

Bruck Lajos, festőm.

Zborói részlet. Olf.

Mályvák a kerités mellett. "

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll. 1911. okt. Kat. 8.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Aratás után. Olf.

Regensburgi részlet. "

Mücs.-CMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll. 1911. okt. Kat. 8.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Köhid Szepesbélán. Olf.

A merengö. "

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. ki. állitása. 1911. okt. Kat. 8.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Mulattató olvasmány. Olf.

Yvonne. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll. 1911. okt. Kat. 8.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Louis XIII. Olf.

Rózsaszintuhás hölgy. "

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll. 1911. okt. Kat. 8.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Etretati tengerpart. Olf.

Billet -Doux. "

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll. 1911. okt. Kat. 8.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Bretagnei halászasszonyok. Olf.

Kukuzaló asszony. "

Kücs. -OMKT. Bruck.L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat. S.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Várkert-rakpart. Olf.

Kalotaszegi asszony gyermekével. "

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat. 8.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Szolnoki udvar.	Olf.
Janó.	"
Tisztás az erdöben.	"

Mücs. -OMKT. Bruck.L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat. s.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Tehénpásztor. Olf.

Bárkák az Etretáti parton. "

Mücs. -OMKT. Bruck.L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat. 7.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Országút mentén. Olf.

A kutató. "

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik B., Pap Henrik hagyat. kiállitás. 191. okt. Kat. lo.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Vázlat. Olf.

A távoli Balaton. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik B., Pap Henrik hagyat.
kiállítás. 191. okt. Kat. lo.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Szent Erzsébet sirja Marburgban. Olf.

Kalotaszegi szoba. "

Mücs.-OMKT Bruck.L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiállitás. 1911. okt. Kat.lo.l.

Bruck Lajos, festőm.

Felhő tanulmány II. Olf.

Krumpli kapálók. "

Műcs.-OMKT Bruck.L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiállítás. 1911. okt. Kat.lc.l.

MBK

Bruck Lajos, festőm.

Ősz. .Olf.

Bubos kemence. Olf. 11.1.

Műcs.-CMKT Bruck.L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiállítás. 1911. okt. Kat.10.1. és 11.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

145. Siófoki paraszt szoba. Olf.

Befordult/t am a konyhába.... Olf.

Mücs.-OMKT kiállitás. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyt. 1911. okt. Kat. 11.l.

MEKL

Bruck Lajos, festőm.

Mesénök. Olf.

Tarló. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik haggyt.
kiállitás. 1911. okt. Kat. 11.1.

Bruck Lajos, festőm.

149.	Siófoki paraszteszoba.	Olf.
	A levranai parton.	Olf.

Műcs.-CIKT Bruck L., Mihalik B., Pap Henrik hagyat. kiállítás. 1911. okt. Kat. 11.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Holdvilág a Balatonon. Olf.

Falusi ház. Olf.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll. 1911. okt. Kat. 11.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Pfandl Ischl mellett. Olf.

A fal mentén. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll. 1911. okt. Kat. 11.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Lovagterem sarka.	Olf.
Buccari-i részlwt.	Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat.
kiáll. 1911. okt. Kat. 11.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Erdö széle. Olf.

A kastély irattára. Olf.

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiállitás. 1911. okt. Kat.11.l.

Bruck Lajos, festöm.

Mezei ut.	Olf.
Reggeli hangulat.	Olf.

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiállitás. 1911. okt. Kat.11.1.

Bruck Lajos, festőm.

Kis leány korsóval. Olf.

Dunapart a régi királyi palotával. "

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiállítás. 1911. okt. Kat.11.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Elöcsarnok. Olf.

Vizparti ház. Olf.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat kiáll. 1911. okt. Kat.11.1.

Bruck Lajos, festőm.

Nyári hangulat. Olf.

St.-Cloudi táj. Olf.

Műcs.-OMKT. 1921. okt. Bruck L., Mihalik D., Papp Henrik hagyat.kiáll. Kat. lc.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Normande-i interieur. Olf.

Hadi tanács. Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat.lc.l.

NDK

Bruck Lajos, festöm.

Patak hidja. Olf.

Falusi interieur. Olf.

Mücs.-OMKT. 1911. okt. Bruck L., Mihalik D., Papp Henrik hagyat.kiáll. Kat. lc.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Boglyák.	Olf.
Indóház.	Olf.
Szepesbélai városház részlet.	Olf.

Műcs.-OMKT. 1911. okt. Bruck L., Mihalik D., Papp Henrik hagyat.kiáll. Kat. lo.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Zöld ajtós interieur. Olf.

Esmeralda. "

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagy
vidéki. 1911.okt. Kat. lo.l.

Bruck Lajos, festőm.

Ablak sárga függönnyel.	Olf.
Naplemente.	"

Műcs.-CMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagya kiáll. 1911.okt. Kat. lo.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

A palota ablaka.	Olf.
Várkapu.	"
Gordonkázó barát.	"

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat
kiáll. 1911.okt. Kat. 9.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Nap a fák között. Olf.

Kálvária. "

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. Kiállítás. 1911. okt. Kat. 9.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Mákóviczarö. Olf.

Cukrász és kéményseprök. "

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiállitás. 1911. okt. Kat. 9.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Kéményseprő. Olf.

Rothenburg. "

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiállitás. 1911. okt. Kat. 9.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Lovrnai részlet. Olf.

Kert-részlet. "

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyat. kiállitáy. 1911. okt. Kat. 9.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Erdö-részlet. Olf.

Séta a kertben. "

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyat. kiállitány. 1911. okt. Kat. 9.1.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Sióparti táj. Olf.

Vadászok a hóban. "

Mücs.-ONKT. Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyat. kiállitáy. 1911. okt. Kat. 9.l.

Bruck Lajos, festőm.

A Debrentei-térről. Olf.

Gabonás szekér. "

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911.okt. Kat. 9.1./

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Siópart.	Olf.
Kerti ablak.	"

Mücs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911.okt. Kat. 9.1./

MDK

Bruck Lajos

Bronzplakett képmását készitette Csillag István

KMT. 1911. tav. kiáll. kat. 38.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Német-bogsáni szénégetök. Olf.

Képzöm.Tára. 1961-2. téli kiáll. Kat. 36.l.

Bruck Lajos MDK

Kutatás az irattárban, repr.

Mücsarnok 1907. tavaszi kiáll.

Bruck Lajos, festőm.

A Duna.	Olf.
Budapest /hajnal/.	Olf.

Mücs. -OMKT. Tavaszi kiállitás. 1900. Kat. 30.l.

Bruck Lajos

Tátravidéki pásztorfiu, olf.

Miesarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Bruck Lajos

Séta után, r epr.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Virágzó fák.	Olf.
A kastély urnője.	"

Műcs.-OMKT. Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911.okt. Kat. 9.l./

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Leány báránnyal. Olf.

Négyes fogat. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik-D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat. 9.1.

Bruck Lajos, festőm.

90. Tájképvázlat. Olf.

Hazatérők. "

Alkony. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat. s.l.

Bruck Lajos, festöm.

Rét a Balaton felett. Olf.

Duna-részlet hajóval. Olf.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik B., Pap Henrik hagyat. kiállítás. 191. okt. Kat. lo.1.

Bruck Lajos, festőm.

Bretagne-i interieur. Olf.

A pletyka. "

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyatéki áll. 1911. okt. Kat.10.1.

Bruck Lajos, festő.

A Bruchsal-i kastély vörös szobája. Olf.

Felhők Velence felett.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat.lo.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

288. A kastély irattára. Olf.

Képzőm. Társ. 1910. tav. kiáll. Kat. 41. l.

Bruck Lajos (1846-1910)

„Fondamenty" o.v. 58 X 46
Ú. ár: 8000 ft.

BÁV 41.Képaukció Budapest 1976 december

Bruck Lajos

„Kastélykert" o.v. 77x58 cm l. l. j. Bruck Lajos
kikiáltási ár: 8000 Ft.

„Női képmás" o. fa. 13x10 cm kikiáltási ár:
3000 Ft

BÁV 48.Képaukció Bp.1979.május

Bruck Lajos

„Kisleány bolt előtt" o.fa. 31x26 cm
J.l.b.: L. Bruck
kikiáltási ár: 12000 Ft

„Hazatérő tanyától" o.fa. 39x26,5 cm
kikiáltási ár: 15000 Ft.

BÁV 48.Képaukció Bp.1979.május

Bruck Lajos (1846-1910)

„Vízparti táj" o. fa 33 x 32 cm

17 lép hátoldalán kapcsolási cédula.

Kikiáltási ár: 4500 Ft.

BÁV 48. Művészeti Képaukció Bp. 1979. május

Brud Lajos (1846-1910)

„Vízhordó lányok" o.v. 62 x 37

J.l. 6.: Brud Lajos

Vételár: 12000 Ft

BÁV 44.Képaukció Budapest, 1977. december

Bruck Lajos (1846-1910)

„Kies völgy" o.fa. 19x30 cm

Kikiáltási ár: 4000 Ft

BÁV 47.Képaukció Dy.1978.december

Bruck Lajos

„Leandulás udvar" o.fa. 30x20 cm

kiállítási ár: 3500 ft.

„Fiatal nő képmása" o. vászon 17x13 cm

J. l.j. Bruck Lajos

kiállítási ár: 4000 ft.

BÁV 47. Képaukció Bp. 1978. december

Bruck Lajos

"Szántás hármasban" három lóval szántó parasztember. Juszkó Béla festménye

"Régi metszetek" metszeteket nézegető fiatal leány. Bruck Lajos festménye.

"Patak partján" tájkép kis házakkal, domboldali fákkal. Szepesi Kuszka Jenő festménye.

Bruck Miksa "Rági aranyzuzó" c. tájkép épületekkel. festmény.

ÉLET, Bp. 1910. ápr. 24. II. évf. 17. sz. 554, 555, 558, 559. lapokon.

Bruck Lajos, festő

L: Padl Lóuló

Székely A: Egy évered magyar műv (9). 14

Népszabadság, Bp. 1979. márc. 11.

Brück Lajos

Egyik műve Vecsésen gazdátlanul hevert az utcán, amikor rátaláltak.

Engel Károly: Háborús veszteségek II.; Műgyűjtő, 1972/2. sz. 49. l.

Bruck Lajos

Parasztlány rózsával, olaj 42,8×32,3

3000 Ft

30. Művészeti Vásár

BRUCK LAJOS

Parasztlány
kosárral

O.V. 42,6 x 32,3

30. Művészeti Képszerkező
1973.

Bruck Lajos

„Falusi Zúria"

Olaj, fa 14x24

Sobbra lent hagyatéki bélyegzővel

Zárlatási ár: 3000 ft

BÁV 36. Müvészeti Képaukció Katalógus 1975 május

Bruck Lajos (1846-1910)

„Lovag" olajfestmény 43x36

Jelezve lent jobbra: Bruck

Becsértéke: 6000 Ft.

BÁV 36. Művészeti Képaukció Katalógus 1975 május

Bruck Lajos

"Holtak és elevenek" cimmel Jean Preux emlékezik a müvészre, a Müvészet c. rovatban közölt cikkében. A hagyaték a Mücsarnokban került kiállitásra. Azt fájlalja, hogy milyen különös, milyen lehangoló és mennyire magyar dolog, hogy "ezt az élettől duzzadó képsorozatát, csak a halálában vették észre", aki még halála után is az életet, a magyar müvészet életét szolgálja. Friss, üde, impresszionista elevenségtől mozgó képei a magyar piktura nyereségét jelentik, s egész klasszissal emelték a müvész egyéniségének értékét.

A HÉT, Bp. 1911. okt. 16. XXII. évf. 42. sz. 678-679. lap.

M.K.

Bruck Lajos

Bénédite, Léonce: La peinture au XIX-ième siécle. Paris. Flammarion 1925. c. könyvében említi a magyar művészet.

Magyar Művészet, 1925. 1. sz. 59-60. l.

MDK.

Bruck Lajos festőm.
1846-1916

464. Alföldi táj. Vízf.

~~464. XXXXXXXXXXXXXXXX~~

Árverési Közlöny. 1929. ápr. 3. rk. sz. 26. l.

MDK

Bruck Lajos

Az innsbrucki Hofkirche belseje. Olajfm.

Műcsarnok, 1908.tav.kiáll. 31.l.

MDK

Bruck Lajos

A Curia disztermében a kiraly arcképét és a királynét életnagyságban festette Bruck Lajos.

Hauszmann Alajos: A bpesti igazsagügyi palota.

MMÉKözl.1897. 56-68.l. Képekkel.

MDK

Bruck Lajos

Párisi ház. Olajfm.

KMT 1910/11. téli kiáll. 48.l.

Bruck Lajos MDK

Mosónők a patak partján, olf.

Mücsarnok 1927 Magyar táj- és életképkiáll.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Interieur. Olf.

ücsarnok, 1904/5 téli kiáll. Kat. 46.1.

MDK

Bruck Lajos

Kutatás az irattárban, of.

KMTárs. 1907. tav. kiáll. kat. 40.l.

MDK

Bruck Hermina

Nyár, of.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 52.l.

MDK

Bruck Hermin

Elhagyott lak, of.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 51.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Holdtölte. Olf.

Ut a hegyek között. Olf.

Mücs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat.11.l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Mezei munka. Olf.

Gondolatokban elmerülve. Olf.

Műcs.-OMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik kagyat. kiáll. 1911. okt. Kat.11.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Kastély irattára.	Olf.	Repr.
A Duna Budapestnél.	"	

OMKT-Vándorkiállítások. 1910.szept.9.-dec.27. Eger, M
Miskolc, Kassa, Eperjes, S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngyö
Kat.76.1.

MDK

Bruck Miksa, festöm.

A szomszédasszony látogatása. Olf.
Rákóczi száz hársfája a várral. " Repr.

OMKTM-Vándorkiállitások. 1910. szept. 8.-dec. 27. Eger, Miskolc. Kassa, Eperjes. S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngyös. Kat. 76.l.

MDK

Bruck Hermina, festöm.

Kert határa. Olf.
Kertrészlet. "

OMKT-Vándorkiállítások. 1910.szept.8.-dec.27. Eger, M
Miskolc, Kassa, Eperjes, S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngyö
Kat.76.1.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

Nő a pamlagon. Olf.

Esik-e még? "

Műcs.-GMKT Bruck L., Mihalik D., Pap Henrik hagyat. kiáll. 1911. okt. Kat. 7.l.

Bruck Lajos

Mücsarnok 19oo. 19.sz. 27o l.

MDK

Bruck Lajos

Zala György: Művészek lakomája. Nagyvarnok, 1898, nov. 20. 16. sz. 144-145 l.

MDK

Bruck Lajos

A középosztály aukciója. A Mügyüjtő 1928. 1o.sz. 286.l.

MDK

Bruck Lajos

4oo frt. müvészeti ösztöndijat kapott

Müvészeti ösztöndijak. Vas. Ujs. 1875.
7oo,7ol.l.

MDK

Bruck Lajos

Rajz, repr.

Lázár Wolfner gyüjt. XXVI.

MDK

Bruck Lajos

Aukció előtt. A Mügyüjtő 1929. 5.sz. 153.l.

MDK

Bruck Lajos

A festőművészek erdélyi kirándulásáról. Pesti Hirlap 1884. aug. 2. 11.

MDK

Bruck Lajos

A mücsarnok kiállitása. Vas. Ujs. 1882. 688.l.

Bruck Lajos

„Olvasó nő" olaj, fa 44x35

Kikiáltási ár: 5000 ft.

BÁV 33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Bruch Lajos

Művei szerepeltek a Műcsarnok: 1906-os

Tavaszi kiállitásán -emlitve

Fülep Lajos:A művészet forradalmától a nagy forrada-ban
lomig

Bp.1974 Magvető 175.old.

Bruck Lajos

Falusi utca olaj, fa 19x30

Várható ár: 2500 ft.

BÁV 33.Müvészeti Képaukció,árverés 1974 május 21-22

Bruck Lajos
(1846-1910)

Kézimunkázó nő olaj, vászon 55x43

Kikiáltási ár: 6000 ft

BÁV 33.Müvészeti Képaukció,árverés 1974 május 21-22

Bruck Lajos

„Kerti fal" Olaj, vászon 22x27

Hagyatéki bélyegzővel

Kiállítási ár: 3500 ft.

BÁV 37.Müvészeti Képaukció 1975 szeptember

Bruch Lajos (1846-1910)

„Szobarészlet" Olaj, fa 43x32

Selezve lent balra: Bruch Lajos

Utáltási ár: 6000 ft

BÁV 37. Művészeti Képaukció 1975 szeptember

Bruck Lajos

„Mütereszképlet" o.fa. 17x25 cm

s. l. j.: Bruck L.:

kiliáltási ár: 6000 ft.

BÁV 46.Képaukció katalógus,Bp.1978.szeptember

Bruck Lajos (1846-1910)

„Antikvárinsnál" o. fa. 24x16,5 cm

J. l. b.: Bruck Lajos

kiliáltási ár: 10000 ft.

BÁV 46.Képaukció katalógus,Bp.1978.szeptember

Bruck Lajos

„Hazatérés a mezőről"

O.fa. 74×30 cm

J.l.j.: Bruck Lajos

Becsült ár: 6000 Ft

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Bruck Lajos

„Konyhában dolgozó leány"
o.fa. 21x15 cm s.l.j. Ludwig Bruck
Ziláltási ár: 8000 ft.

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Bruck Lajos (1846-1910)

„A levél" o.fa. 46 x 37,5 cm
J.f.j.: Bruck Lajos Paris
Kikiáltási ár: 20000 Ft.

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Bruch Lajos

„Selenet" o. fa. 44x36.
S.l. b. L. Bruch 1884.
Utiáltási ár: 8000 ft.

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bruck Lajos

HÉTFŐI HIREK

1965 DEC 13

1021

SIKER A KÉPAUKCIÓN

Kikiáltási ár 425 ezer, vételár 702 ezer forint

A XIII. művészeti képaukció szép eredménnyel zárult. Még egyetlen aukción sem gyűlt össze annyi értékes festmény, mint ezúttal.

A kiállított 148 festmény közül *mindössze kilenc nem talált gazdára*, a többi képet, melyeknek együttes kikiáltási ára 425 ezer forint volt, végül is 702 ezer forintért vásárolták meg az új tulajdonosok.

Bruck Lajos tájképe 800 forint helyett 3000 forintért kelt el, *Derkovits Gyula* „Csónakos"-ának 800 forintos kikiáltási árát 4000 forintra verték fel az érdeklődők, *Egri József* hat képét pedig összesen 17 700 forintos „felülfizetéssel" vásárolták meg.

A legnagyobb anyagi sikert *Koszta József* festményei aratták: öt festménye együttesen 32 ezer forint helyett 60 ezer forintért kelt el. A művész „Pipacsos táj" című műve volt az árverés „rekordere": kikiáltási ára 8000 forint volt — s 22 ezer forintért talált új gazdára. A kikiáltási ár *kétszereséért* vásárolták meg *Barcsay Jenő* „Asszony" és *Borsos József* „Csendélet" című festményét.

A visszamaradt képek között van *Csók Istvánnak* egyik, 20 ezer forintra becsült festménye és *Szinyei Merse Pál* „Balatoni kilátás" című alkotása, melynek kikiáltási ára — 30 ezer forint volt...

FELÜLVIZSGÁLJÁK B
TÁVLATI RENDEZÉS

Napirendre kerül a Kiskörút — Kulturális közpo
Új városközpontot kap Pécs és K

Mire készülnek a városépítők a következő években? — erre a kérdésre kértünk felvilágosítást *Perczel Károlytól*, az Építésügyi Minisztérium település fejlesztési főosztályának vezetőjétől.

— A következő években, többek között, felülvizsgáljuk minden város eddig elkészült rendezési tervét. Budapest esetében a harmadik ötéves terv során kezd épülni a szép és korszerű *Duna-parti lakótelep*, az Árpád-hídfőnél felépült telep folytatásaként. Ehhez azonban a 15-ös villamos vonala mentén álló *korszerűtlen lakóházak szanálása mellett, néhány elavult üzem és raktár megszüntetése, lebontása is szük-*

1021

Bruck Lajos, festő

1977. IX. 10. 12.00 Kossuth
Déli krónika
- A Bizományi Áruház őszi képaukciója ma nyilt a MOM Müvelődési Házában.

- A 43. őszi akkción 249 festményt állitanak ki, kétszerhatszázmillió forint kikiáltási áron. A kiállitás anyag most is bővelkedik érdekes és értékes alkotásokban. A régi külföldi mesterek képei közül elsőnek Blackenburg: Játszó gyermekeket ábrázoló képét emlitem, a kikiáltási ára harmincezer forint. Az utóbbi években világszerte - és nálunk is - egyre nagyobb érdeklődés nyilvánul meg a múlt század festészete iránt. A német romantikus tájképfestészet szép és gondozatos darabja, Filip Heinel: alpesi vidéket ábrázoló festménye, és az osztrák Carl Hasch és Albert Zimmermann müvei. A kiállitás anyagában természetesen a magyar festészet korszakai a leggazdagabbak. A XIX. századi magyar festészet neves mesterei jobbnál jobb müvekkel szerepelnek. A népi életből meritettek képeinek témáját Bruck Lajos, Böm Pál, Jankó János, Pataki László is. Sajátos szint hoztak a múlt század festészetébe a Márko Károlyt követő romantikus tájfestészet képviselői. Közülük Markó Ferenc: Szénagyüj tők pihenője cimü festményén kivül Ligeti Antal, T lepi Károly magyar tájakat bemutató alkotásai e kiállitás diszei. A modern magyar festészet képviselői közül Egri József jellegzetes balatoni képeit, Szőnyi István zebegényi müveit, és Czóbel Béla alkotásait kell még kiemelnem.

- Szabó Orsolya tudósitását hallották. A kiállitás képeit mától 10 és 18 óra között nézhetik meg a látogatók, s mert a képek szépek, értékesek, megtekintésük azoknak is örömet szerez, akik nem akarnak vagy nem tudnak vásárolni.

Bruck Lajos

rajza

Repr.

Lazar Wolfner

gyűjt

XXVI tabla

großer

Brück Lajos

Vród
z

Lázár mnjövője

18. l.

Lázár B.: A m.
művészet jövője.
Bp. 1916. 18. l.

Bruck Lajos

wód

z

~~Krück. I. 150. l.~~

Krücken-Parlagi

I. 150. l.

Felsőbalogh lelet VI. 84.

Bruck Lajos

röd

Kremmer Jenő:
A Fővárosi Múzeum.
Magyar Művészet
1925. 195. l.

Tali gyertyatartó, kovácsolt vas. Széles serpenyőjén alul áttört és vésett koszorúval. Mag. 27·5 cm. XV. század.

Divald: A magyar iparművészet története, Bp. 1929, 63 l.

Schnütgen – Simor 1884.
Réveben restaurálva
Keresztény múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap V – 1884, 362 l.

Radisich: A Simor – Muzeum. Művészi Opar II – 1887, repr. 221 l.

Bruck Lajos

Lyka München

Lyka K. M. mű-
vészélet München-
ben. Bp. 1957.
8. l.

Brück Lajos

Magyar Géniusz

1901. 250. l.

(B. L. karikatu-
rája Mailk Lajos
tól.)

ap.

nlék felső részén középütt látjuk T. Ferenc-
Teréziát, kik egymással kezet fogva áll-
ornkat tartó Amorette lebeg. Az erkélyeken
agy számú körönség képez ~~különféle~~ csopor-
ny diszét allegoricus alakok ~~képezik~~ vettek s a mo-
k egyikén: „CONSORTE BEATI" s másikán: „PUL-
MES" szavak vannak. Felirata az Amorettek

illonban:

ISCO III.
STUM
THERESIA
IACA
BIUM
ABATUR
ANCEIANA
. FEB.
CXXXVI."

ratan:

iis CONJUGIBUS
Div Vov. Consecrat
dius jacquart Lotharingus
. pinx. et Sculp."

cellánjai és a
resebb portré
festőjének, W
réja. Mellette
és Jenő főher
ség főparancs
arany keretéb
Tony hercegr
Utána követk
portrét-galéria
és Lajos tábo
hercegasszon

A nagy
vermúzeum r
tosításban va
harci bárdok
kovás pisztoly
portjában Jó

A fegyv
kor nemes e

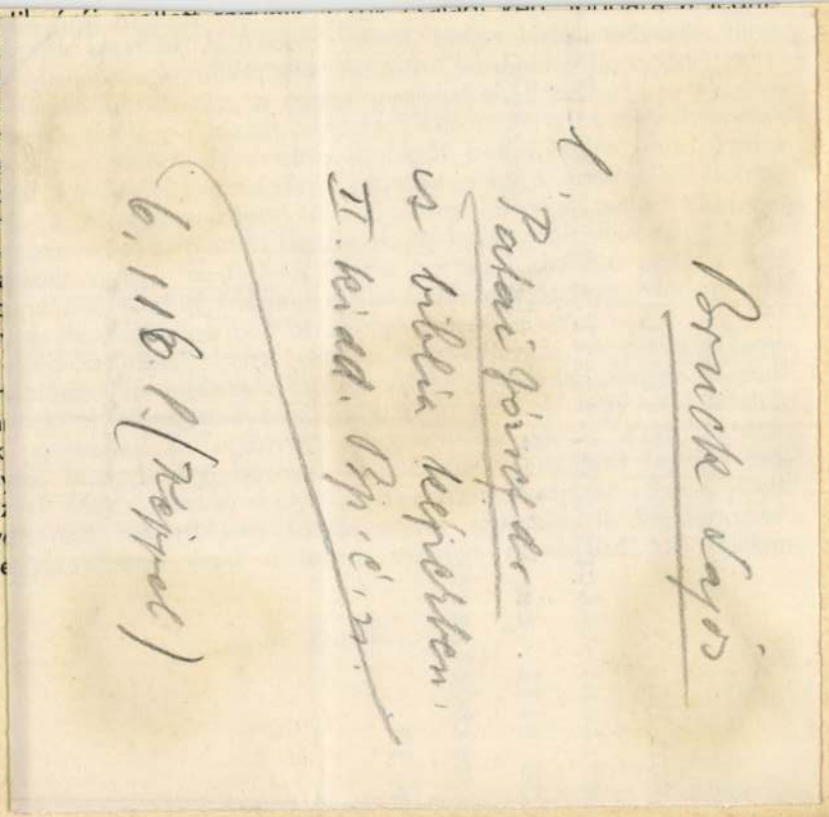

alsó fauna úgyszólván minden képviselőjének s a homo sapiensnek maradványai következtek. Mindezeknél azonban sokkal értékesebbek voltak a még mélyebben fekvő miocénkori szarmatarétegben talált ősmaradványok, nevezetesen kardfogú tigris, őshód, négyagyarú masztodon, őshangyász, őselefánt, ősorrszarvú, három újjú ló, antilop, zsiráf, gazella csontmaradványai, melyek jellegzetessége éppen abban áll, hogy az itt talált fauna 2—3 egyező alakon kívül nincs rokonságban sem a közeli Polgárdi, sem a vasmegyei Baltavár faunájával.

Csákvárról dimbes-dombos vidéken a körülbelül hat kilométernyire fekvő Vértesboglárra, innen pedig Alcsútra igyekszünk, hogy megtekintsük az emberi tudás és szorgalom teremtette paradicsomot, a nagy József nádor által létesített főhercegi uradalmat.

Száz év előtt ez a ma szemet-lelket gyönyörködtető vidék kopár halmokból, futóhomokos partoldalakból, kövecses fenyérségekből, tengődő erdőfoltocskákból állott. 1819-ig a Vallásalap tulajdona volt. Ebben az évben II. Lipót magyar király hetedszülött fia, József, Magyarországnak félszázadon át (1795—1847.) páratlan népszerűségű nádorispánja, csere útján szerezte meg. A nagy nádor, ki éppen hazánk sorsfordulatos éveiben volt összekötő kapcsa az uralkodónak és a nemzetnek, országos gondjai és dolgai közepette is nagy szeretettel foglalkozott a gazdálkodással és

Bruck Lajos

Irod

Thieme-Becker

V. ~~73~~ 94. l.

(Lyka)

ARCAL
43 JAN 20

Bruck Sajós

festő

irod

~~Szikl Veszpr~~

~~327. l.~~

~~1885–1897 ben~~

~~Londonban élt.~~

Sziklay J.: Veszprém város az irodalomban és művészetben. Celldömölk, 1931.

327. l.

Nemes E

1915. *Az első áldozás.*

A szentmiklósi templom f
mondóruhába öltözött lelkész
segédkezik, a szőnyeggel letakar
három fiú közül, a középsőnek
Az oltáron innen jobbról, a se
ből, egy kis fiú ül a földön é
leány ájtatoskodik összetett ké

mögött, áldozni akaró és sárga
ruhát viselő leányka várakozik s
öreg földmíves görnyed előre;
lámpákkal és gyertyákkal, kikne
tyáját gyujtja meg; szemközt
foglal helyet; balról pedig Kris
alatt, az elsőízben áldozók k
mindegyike égő gyergyát visz.
falhoz támasztvák, a sekrestye ü
kép lóg és az oratoriumból két
örökmécs üvege piros. Jelzése
1896«.

Vászon, méretei 143 : 143
Nemes Nándorné sz. Ransonnet E
— Értéke K. — Átvétetett
900). — A hagyományt elfogadta
sz. határozat (216–901).

Kifüggesztésére vonatkozó ad
ban. 1906 : VI. 15. — 1907 : VI. 1
VI. 15.

Jegyzet. Korábbi címe téves

Hagy. 1900.
gr. Nemes Nándorné

III

Bruck Lajos

Sz-Sz.

275-279. l.
(Korábbi bibliográfia)

12	321--350	1	—	29
13	351--380	4	1	25
14	381--410	6	2	19
15	411--440	6	1	29
16	441--470	1	3	31
17	471--499	—	—	9
18	500-- 512	1	—	9
		75	20	432
		95		17 3 452

75
20
432
23
3
17
3
574

Bruck Lajos
festő

~~Fővárosi Lapok 1896 máj. 12. 1-3. old.~~
~~(Szana Tamás: A Műcsarnokból.)~~

Szana T. = A Műcsarnokból. Fővárosi Lapok. 1896. máj. 12.

Kalmi

Bruck Lajos

irod

A budavári disz-
tér c. képének
szines repr.

Pesti Hirlap Vasár-
napja. 1931. jun. 7.

Életrajzzal.

Bruck Lajos

~~Perátltörtképes~~

~~552. l.~~

PerTK. 552. l.

Bruck Lajos

Perállag III.

1382. l.

Per Sz M. III. r.

1382. l.

ni szükség van arra, hogy a nemzet életfájá-
adását teljességgel át ne lássuk?...
nk már egyszer talpra ! Mutassunk rá őszinte
a falusi nép bajaira, gondterhes életére.
el a sebeket, amelyek tépik, emésztik ennek
ztendős fának gyökereit !
assunk rá szeretettel, bölcsességgel, hogy
helyeken meghallgattatásra találjunk.
a megindul bizonyos gyógyulási folyamat
pünk élete, jövendője érdekében, falukuta-
hagynak dilettáns munkáikkal. Mert hiszen
tékesebb helyről, népünk ajakáról fogják
ni : Hagyjanak békét nekünk az urak. Jól
mi dolgainkat, bajainkat a mi Tiszteletes
..

Baráth Imre

énck eredete.

(Folytatás)

Minden népek hirdessétek. Az előző énekesből.
: Szilágyi Mihály hamvai lelkész.

Buzdítsd fel, Uram, lelkemet. Az előző énekes-
rzője : Lengyel József, bár énekeskönyvünk
líti.

Óh Isten, ki a törődött. Az előző énekesből.
: Nagy István hajdúböszörményi lelkész.

Óh ártatlanság báránya. A Gönczi-féle 1699-i
l. A 3. és 6. versszak elhagyásával csekély
ssal került énekeskönyvünkbe. Szerzője is-
.

Búsan zúgnak a harangok. Az 1838-i erdélyi
l. Szerzője : Újvárosi György.

A DOLGOZÓSZOBÁBAN — Festette Bruck Lajos

kicsi sírhalmára. Az örök temetőkertre, amelyben az örök gyermekkor van eltemetve.

Tudós műkritikusok bizonyosan sok hibát fognak majd találni ebben a kis könyvben, kisütik, hogy nincs benne rendszer, kronologikus sorrend, következetes összefüggés, ami az egységét megadná. Ismerjük ezeket a külsőségekkel bíbelődő komoly tudósokat. Nekem éppen az a művészies hanyagság tetszik a Sydney Carton könyvében, amelylyel a mondanivalóit széjjelszórja, úgy, mintha fontosságot az egyiknek épp oly kevéssé tulajdonítana, mint a másiknak s ezzel csakugyan elkerül minden pózolást. A stilus könnyüsége, poétai lendülete is úgy hat, mintha a kandalló pislogó parazsa körül, a bizalmas otthon szelid félhomályában fölmelegített szív közvetetlen egyszerűségéből buzogna elő.

Nagy hibának tartanám, hogyha a Sydney Carton szép könyve fölött csak úgy fölületesen elsiklanánk. Ez a fiu poéta, mégpedig magyar, fogadni mernék rá, hogy még sok gyönyörü dolgot fog alkotni, ha szokás szerint, meg nem tépázzák a szárnyait idejekorán, amikkel ide közénk repült. Csak egyet ajánlok a figyelmébe. Szeretem, hogy még a könyve külső kiállításával is eredetiségre törekedett, de a szívvel, amit úgylátszik mottójául és szimbolumául választott, nem szükséges tüntetnie. Az ő meleg szívét kiérezzük olvasásközben a könyvéből, kinyomtatnia fölösleges volt. A szív nem arravaló, hogy dicsekedjünk vele.

Különben olvassák el a Sydney Carton Emlékek cimü könyvét. Bizonyosan tudom, hogy nem bánják meg. Singer és Wolfner adta ki s az ára három korona, Előszót Nordau irt hozzája s megtalálják benne a szerző arcképét is. Harrington Mann remek rajzában. Olyan amilyennek a könyvéből elképzeljük: művész, poéta, cigány, magyar.

Lőrinczy György

Uj könyvek

Az Uj Idők szerkesztőségének a következő új könyveket küldték:

A kassai Szent-Mihály-kápolna, irta Mihalik József. Megjelent Kassán Vitéz A. kiadásában.

Önvédelem. Irta Király Péter dr. A „Vészkiáltások" cimü társadalom-politikai mű egyes kifogásolt részeinek tudományos ismertetése és igazi értelmének kimutatása. Megjelent Debrecenben, a szerző saját kiadásában.

Japánország. Előszót irt hozzá Bródy Sándor. Második kiadás. Megjelent a Pallas kiadásában.

Szellemi művelődésünk történetének utolsó kétszáz éve. Irta Varju János, kegyesrendi tanár. Kapható Vácon, Mayer Sándor könyvkereskedésében.

Emlékek. Irta Sydney Carton, Nordau Miksa előszavával, Harrington Mann arcképrajzával. Megjelent Singer és Wolfner kiadásában.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

K. S. 1. A téli gyümölcs legjobb értékesítési módja a nyers állapotban való eladás. Tartsa el télig s ha jó nagy az ára: tessék eladni. Ehhez segédkezet nyujt a földmivelésügyi minisztérium IX/2. ügyosztálya, ha ez iránt levélben megkeresi. Beküldheti bizományi eladás végett a Magyar gazdák vásárcsarnok-ellátó szövetkezetének is a középponti vásárcsarnokba. 2. Az almát meg is lehet aszalni. A földmivelésügyi minisztérium egy Reyder-féle aszalót esetleg kölcsön ád; de maga is megszerezheti, mert nem drága. Az aszalás munkájához gyümölcshámozó gépet is tanácsos venni. 3. Az almából bort is lehet készíteni. Részletesebb fölvilágosításért tessék a királyi kertészeti tanintézet igazgatóságához fordulni (I., Ménesiut 45.). 4. A selejtesebb alma arra is jó, hogy épp úgy, mint a burgonyát, kenyérsütéshez lehet használni. 5. Az almából készített sajt jobb, mint a birsalmasajt.

Katóka. Nincsen jelenleg Budapesten és a pontos címet sem tudjuk. Az a verskötete októberben fog megjelenni új kiadásban. A régi teljesen elfogyott.

Tatjána. Egy kis türelmet kérünk a válasz dolgában. Ezen a héten nem lehetséges, majd a következő számok egyikében.

Gyura hazatér. Van benne egy kis eredeti zamat, de csak nagynehezen lehet kihüvelyezni a sok cafrang alól. S meséje is kevés.

Rövid történetek. Az ön tollából már közöltünk egy történetet, amely sokkal üdébb, elevenebb és tartalmasabb volt a most beküldetteknél. Várjuk tehát, mikor jön annak az igazi folytatása.

D. Vilma. Megkaptuk, de a képet nem találtuk alkalmasnak a reprodukálásra.

Uj Idők 1904. X. 38.

Hasonmás. Az a kérdése: lehetséges e, hogy két ember tökéletesen hasonlítson egymáshoz? Mindenben és egészen tán nem, de annyira mégis, hogy össze lehessen őket téveszteni. Különösen ikreknél fordul elő ez az eset. Shakespeare egyik vígjátékának is ez a témája. Van azonban olyan eset is, amikor egészen idegen embereket csodálatosan hasonlóvá alkotott a természet. A történetben az ál-Demetriusok és ál-Péterek egész sorozata szerepel, akik visszaéltek a hasonlítósággal, sőt újabban is előfordult egypár hasonló eset, amely rendesen a törvényszék előtt talál befejezésére. Így történt a mult esztendőben, hogy egy anya fiának vallott egy egészen idegen férfiút. Valami Previt Giacomo nevü fiatal elektroteknikus összekülönbözött a családjával és elment hazulról. Pár hét mulva kihalásztak Miramare mellett a tengerből egy ismeretlen holttestet és ahogy Previt édesanyja megnézte, egész határozottsággal fiának vallotta. Még azt a bizonyos anyajegyet is megtalálta rajta, amely az ő szemében kizárt minden tévedést. Ugyanígy vallottak Giacomo édesatyja, nővérei és a rokonsága. Pedig valamennyien tévedtek. Mert négy héttel az ünnepélyes temetés után Podgorzából levél érkezik, amelyben a halottnak hitt Previt jelenti, hogy él és egy ottani celluloidgyárban dolgozik. Az apa odautazik és csakugyan szivére öleli fiát. Még nevezetesebb a másik eset, amely Londonban lejátszódott. Ott egy bizonyos Beck Adolfot elfogott a rendőrség, mivel azzal vádolták, hogy számos leányt házassági igérettel becsapott és kisebb nagyobb összeggel megkárosított. Hasztalan vallotta magát ártatlannak, a több mint husz tanu vallomása alapján hétévi kényszermunkára itélték. S most, amikor már kiállotta a büntetését, kitünt, hogy áldozatul esett egy megtévesztő hasonlatosságnak. Még akkor is, amikor szembesítették az igazi bünössel, a birák alig tudtak köztük különbséget. Van azonban erre nézve egy csalhatatlan módszer: a Bertillon-féle. Ez abból áll, hogy megmérik az illetőnek fejhosszát, a lábának, a felső karjának, a középső és a kisujjának hosszuságát: nincs két ember a világon, akinél ezek a méretek teljesen azonosak volnának. Hanem az éppen a baj, hogy a rendőrség senkit sem mérhet meg, mielőtt elcsípte volna . . . Az ön által említett eset tehát nem egyedül álló.

M. J. Legmegfelelőbb a Toussaint-Langenscheidt-féle módszer, amely levelek alakjában oktat. Megrendelhető akár német-francia, akár magyar-francia kiadásban Singer és Wolfner könyvkereskedése útján.

Remete. Türelmet kérünk. Aki a verseket megbírálja, nem volt Budapesten néhány hétig. Most hazajött s az ön verséről is véleményt mond majd.

Kezdő, *Nagykikinda.* Sokféle egyesület van Magyarországon, de olyan, amely kizárólag azzal foglalkoznék, hogy működedvelői előadásokat rendezzen idegen városokban, csakugyan nincsen. Ellenben akad sok városban olyan, amely helyben rendez működedvelői előadásokat.

Bihar-Püspöki. Közölni fogjuk.

Csabás. Az eleje nagyon ködös, a vége annál világosabb, de ez a világosság bántó és kellemetlen. S ha világos is, nincs benne igazság.

Bogáncs. Úgy tudjuk, hogy végleges fizetésrendezésig újabb pótlékra senki sem tarthat igényt.

Jolánka. Erre a kérdésére csak valamelyik szaklap szerkesztősége adhat fölvilágosítást.

Budapest 1904. Bővebb fölvilágosításért tessék a Kereskedő Ifjak Társulata titkárságához fordulni (IV., Magyar-utca 3.). A hivatalos idő este nyolctól tizenegyedfél óráig.

Egy előfizető. Az illető gyár Kolozsvárott van.

Kiváncsi. Nincs abban semmi, ami az illendőségbe ütköznék.

Csendőr. Utána kell járni a dolognak s így csak a legközelebbi számban adhatjuk meg a kivánt felvilágosítást.

Kéziratok, amelyek a hét folyamán érkeztek: Az én halálom. Egy letört virághoz. Amikor a kutyák ugatnak. A jóbarát. Elkésett gyöngyvirágok. Lélekharang. Vegyi összetételek. A bajnok sírja. Őszi alkony. Szüret előtt. Egy ócska rossz regény. Az „első szerelem"-ből. Elmondanám. Ha az a sok sóhaj. Egy hervadt ibolyáról. Keserü ébredés. Öregek Remény nélkül. Erdőt látok. Árnyak. Mit értitek ti . . . Ősz. Mondták nekem. Két temetés. Most, mindörökre. Elégia. Álmodtam szépet. Hozzá. Hangok a Balaton mellől Az ég és a Balaton. Rövid az élet. Nincsen tovább. Tegnap óta. Ti csak szeressetek. Beteg a kis fiunk. Papa-mama. Temetőben. A negyvenhét ronin. Véleményt a legközelebbi számok egyikében mondunk róluk.

Nem közölhetők: A havasok virága. Egy leány története. A természet haldoklása. Angyal. Kaland. Való. ábránd A tóparton. Az öreg honvéd. Ugyan meddig tart ezen állapot? Hajdan és most. Bordal. Szüret előtt. Őszi alkony. Beteg a kis fiunk. Ti csak szeressetek! Hangok a Balaton mellől. Mondták nekem . . . Ősz. Álmodtam szépet . . . Hozzá. Emlékül. Az elmult szerelmem. Egy ócska rossz regény. Az „Első szerelem"-ből. Az én halálom. Egy letört virághoz. Keserü ébredés. Remény nélkül. Hozzád. Vallomás. Vasárnap délután. Tizenhét évnek . . . Kérelem. Emléksorok. Felhők jönnek, felhők szállnak . . . Fenyvesben. Teremt' uccse . . . A sok levélre. Oh, ha még egy zer . . . Epilógus. Őszkor. Nem tudta senki . . . Szél támad . . . Leáldozott a vén nap . . . Kis domb oldalában . . . Van-e boldogság? Esti harangszó. Álomkép. A páckákhoz. A költő gyermekei. A halász. A költő sírja. Képed. Anya és fiu. Boldogság. Végzetem. Emlékszel-e? Álom. Üzenet. Mi szép . . . Szemednek sötéte . . . Az ér és a folyó. Miről dalolnak . . . Kis kertünkben . . . Szeretni édes... Álmodtam. Este. A hold dala. Szellő susog... Igaz történet. Gondolatim. Nem vonz . . . Emlékezés. Az első levél. Ideál. Hozzád. Búcsúzó. Vágy. Egy kis nóta. Kérdés. Menyasszonyi koszoru. Szerelem sajkája. Kiszáradt . . . Sűrű felhők . . . Enpé. Egy levél. Levél. A Pista. Mily varázs . . . Boszu. Románc. Dalolj nótás szerelemről . . . Ameddig lelkesül a szív . . . Emlékezés. A fűzfaág meg a hullám. Halványultok, sápadoztok . . .

Tartalom

Szöveg: *Kopó-hangverseny.* Irta Bársony István. — *Börtön virága.* Irta Jókai Mór. — *A két rigó.* Irta Jakab Ödön. — *Homokszemek.* Irta Lyka Károly. — *Dysmas asszony.* Irta Jules Lemaître. — *A hátsó gondolat.* Irta Zöldi Márton. — *Aki gyülölte a halhatatlanokat.* Irta Igric. — *Nőkérdés és hölgykérdés.* Irta Wolfner Pál. — *Rovatok:* Mindenféle. — A szerkesztő üzenetei.

Képeink: Koronázás Belgrádban (öt kép). — A kelet-ázsiai háboru (négy kép). — Róbert Károly király bronzszobra. Tervezte Kiss György. — Árvizes táj naplenyugtakor. — A német trónörökös és menyasszonya (két kép). — A dolgozószobában. Festette Bruck Lajos. — Roussel Péter burgundi lovagnak sírköve. — A kassai Szent Mihály-kápolna. — Murawjev, az új orosz belügyminiszter. — A Berzeviczy-torony Bártfa-fürdőn.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner.**
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI. ker., Andrássy-út 10. sz.

A Rimaszombati Konzervgyár

szállít postán, frankó csomagolás, 1 literes dobozokban zöldborsót, gyengebabot 1 kor., paradicsomot 75 fillér, spárgát 1 kor. 60 fillérért 1 kilós pohárban mellange-marmeladot 1 kor., áfonya-kompótot 1 korona 20 fillért, 24-féle húskonzervet á 1 korona.

Ha őszül a haja

használja a *„Stella"* vizet, amely nem fest, hanem a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 korona, Zoltán Béla gyógyszertárában Budapest, V. Szabadság-tér, Sétatér-utca, sarkán.

Töf-töf-torta

a világ legujabb és legjobb tortája, darabja egy forint, Megay Róbert cukrászdájában Miskolcon.

Hölgyek figyelmébe!

Igen célszerü „Vénus" arcgőzgépeket gyárt Vértesi I. orvosi mű- és kötszerész, Budapest, VII., Erzsébet-körut 36, hol minden érdeklődő fölvilágosítást nyer.

Kiváló tanférfiu

gimnáziumi, reál, kereskedelmi, polgári és népiskolai magánvizsgálatokra felelősséggel előkészít. Héber és német nyelvet is tanít. Vidékieknek teljes ellátás, gondos és lelkiismeretes felügyelet, nevelés. Kitünő referenciák. Cím: Budapest, Múzeum-körut 10. szám, II. em., 3. ajtó.

Butorvevők becses figyelmébe ajánljuk

NEMES ÉS LENGYEL

butor- és kárpitos-iparosokat,

IV. ker., Kecskeméti-utca 6. sz. I. em.

kik Budapest legelőkelőbb butor- és kárpitos-iparosai közé tartoznak és kiknél akár készen, akár megrendelésre a legizlésesebb butorok szerezhetők be **nagyon előnyös árak mellett.**

TANNINGENE

legismertebb hajfestőszer sötétszürke, barna és fekete, ára 2 frt 50 kr.

Czerny-féle keleti **Rózsatej**
(Orientalische Rosenmilch)

a legkedveltebb szépitőszer, ára 1 frt. Hyg. Balsamin-szappan 30 kr. Fritsch-féle napraforgó olaj-szappan 50 és 35 kr.

ANTON J. CZERNY
Wien, XVIII., Carl Ludwigstr. 6. Szétküldés utánvét mellett. Kapható minden nagyobb gyógytárban, drogériában és illatszertárban. — Prospektus ingyen. Budapesten: Török-féle gyógytárban.

AZ ÉN UJSÁGOM

Képes gyermeklap

Szerkeszti **Pósa Lajos**

Előfizetési ára negyedévre 2 kor.

Kiadóhivatal: VI., Andrássy-út 10.

Kis Tárca

A konyha diadala

Egy jeles tudós, Soós dr., multkor egy előadásában boncolókés alá vette azokat az elméleteket és tanításokat, amelyek a helyes táplálkozásra vonatkoznak. Ez nagyon időszerű, mert amióta felfedezték a különböző vitaminok jelentőségét, az emberek pedánsabb része a reggelijét, vacsoráját már-már úgy kezdi rendelni, hogy előveszi az élelmiszerek vitamin-táblázatát és a konyha nagy bánatára tökéletes egyoldalúsággal és minden jó szokás felforgatásával vitamin-orgiává züllesztí étlapját. Ilyen táplálkozási forradalmat már láttunk egypárszor. Volt idő, amikor ugyanezek a pedáns aggodalmaskodók azt kutatták, hogy melyik élelmiszer tartalmaz több kalóriát s volt idő, midőn ugyanők hasonló tüzetességgel tartották a szakácsnő szeme elé a táplálékok energiakészletét. Ma viszont az a nézet járja, hogy a táplálékban legfontosabb a vitamin. Biztosan akad köztük olyan is, aki legszívesebben vitamin-pilulákkal táplálná porhüvelyét, ha ilyeneket elő lehetne állítani.

Azonban más a tudomány és más az élet. A tudós azért kutat, hogy igazságokat fedezzen fel, de nem azért, hogy kutató útjának minden részlet-eredményét rögtön átültessék az életbe. Soós dr.-nak érdeméül tudom be, hogy figyelmeztette az embereket arra, hogy amiről valamit harangozni hallottak, ezt ne vegyék mindjárt egyedül üdvözítő evangéliumnak. A vitaminokat se, a kaloriákat se. Mert a táplálkozás helyessége nem csupán ezeken múlik. Hanem egy egészen váratlan valamin, amit ugyan mindnyájan éreztünk eddig is, de nem tudtunk. Azon, vajjon az étel ízlik-e nekünk, vagy sem.

Azt fogja valaki mondani: hát azért kellett a tudománynak fáradnia, izzadnia, boncolnia, elemeznie, hogy végre kisüljön, hogy nem a tudománynak van igaza, hanem a szakácsnőnek?

Tévedés. A tudomány helyesen és biztosan megy a maga útján, de ez az út más, mint amelyen a szakácsnő jár. Mert a tudós az tudós, aki logikával dolgozik, a szakácsnő pedig művész, aki érzés és gyakorlat szerint dolgozik. Ez a kettő sehol sem érintkezhetik egymással, mert a tudománynak nincs köze a művészetekhez. Ezt nagyon szépen kifejtette és bizonyította Benedetto Croce, az esztétikus. Ő ezt a művészi tényked ést, legyen az bármilyen, intuiciónak nevezi.

Nos, a konyha mesterét is ilyen intuiciók vezetik az ő szerénynek nevezett birodalmában. Pedig oktalanul tekintik szerénynek. Mert a helyes táplálkozás bizony elég fontos ügye az emberiségnek. Azok pártjához tartozom, akik méltányolni tudják azokat a következményeket, — a szellemieket is — amelyek a jó vagy a rossz konyha következményeként okvetlenül jelentkeznek. Hogy pedig jó-e a konyha, vagy rossz, azt semmiféle analízissel vagy szintézissel sem lehet megállapítani, de nincs is szükség reá, mert van erre egy minden vegyészeti tudománynál biztosabb szakértőnk: az ízlés. Ami ennek jó, az hasznos. Ami ennek rossz, az hiábavaló. Feltéve, hogy egészséges, normális emberről van szó.

Ezek alapján állítható, hogy a konyha ezer meg ezer évi gyakorlat alapján tökéletesen megoldotta már a problémát, amely körül a tudós vegyészek és fiziológusok még ma is fáradnak. Ezt nem rovom fel nekik hátrányul, mert céljuk merőben más s útjuk is más. Csak egyszerűen kalapot emelek, nem először s nem utóljára, az előtt a művészet előtt, amely a legegyszerűbben oldott meg egy bonyolult problémát, egészen a maga erejéből és a maga metodikájával, azzal a teremtő és rátaláló erővel, amelyet Croce intuiciónak nevez.

Krónikás

Mademoiselle Cécilie.
Bruck Lajos festménye az Ernst-Múzeum aukcióján

Uj Idők 1929. 18. sz.

levegőben jó szag. A kályhákban tűz. A vázákban virág. Az asztalon ezüst és kristály.

— Mi történt itt tulajdonképen? — kérdezte Gál.

— Maga kérdi? Hiszen mindent maga csinált! Két órakor jött egy terrorfiú, Kecskés elvtársat kereste... Fiatalember volt, karcsú és mosolygó arcú, mint egy békebeli huszárkadét. Öt percig benn volt a hálószobában, azután megint elment. Kecskés mindjárt összepakkolta a holmiját és én az ajtón keresztül hallottam a Manci sírását. Hogy ő most hova menjen? — Tőlem akár a Dunába! — morogta a gavallérja. A legény elvonult, fél órával később a leány is elvitte a kufferját. Nem mutatkozott előttem, azt hiszem, nagyon szégyelte magát... Az udvari ablakom nyitva volt, a lakást szellőztettem, így meghallottam, hogyan tárgyalták az esetet a házbeliek. A házmester azt mondta: „Olyan ez a proletárdiktatúra, hogy most többet jár a szegény ember szája, mint azelőtt, de azért most is az történik, amit az urak akarnak." „De most más urak vannak", — szólt a házmesterné. „Igen, az uraság körbe jár, csak egy bizonyos: hozzánk sohasem fog eljutni!" — Később feljött a házmester és táblát szögezett az ajtómra, azt mondta, a terrorfiú hozta magával. Most már mindent értettem: maga a forradalmi törvényszék elnöke.

— Még nem bizonyos, vállalom-e, — szólt kedvetlenül Sándor.

Lulu összecsapta a keskeny két kezét.

— Nem bizonyos? Drágám, ilyen időkben csak nem fog a kezéből kiadni ekkora hatalmat? Maga talán nem is tudja micsoda nagy úr? Már a neve említésétől is kinyílnak az ajtók és haptákban állanak az emberek... Tudja, barátom, ha már a vaskalapács úr az országban, akkor magam is szívesebben vagyok kalapács, mint üllő. Ezt vállalni kell — föltétlenül muszáj! — maga legalább jóra fogja használni a hatalmát.

(Lulu elvtársnő is bízott benne, hogy a diktatúra hosszú életű lesz.)

Asztalhoz ültek, a házmesterkisasszony hozta a halat és épp olyan rajongó hódolattal pislantott Sándorra, mint édesapja a kapu alatt.

— Hol lehet ilyen halat fogni? — érdeklődött a vendég.

— Képzelje, ezt Pálfi mester protekciójának köszönhetjük. A multkor találkoztam vele az utcán és panaszkodtam az örökös gerstlire meg káposztafőzelékre, ma délben aztán elhozták ezt a halat és két üveg somlyait... Mert jó kis város ám ez a Pest, mindent lehet itt kapni, csak ismerni kell a dörgést! Megírtam neki, hogy hálából meg fogom hívni vacsorára, — de azt már nem írtam meg, hogy a halat maga fogja megenni, drágám, ő pedig gerstlit kap.

Édesen nevetett, jólesett neki, hogy becsaphatott valakit. Mert szép dolog az, ha az asszony trónra ültet egy férfit, de még szebb, ha szőnyegnek egy másik férfi bőrét teríti a lába elé.

— Ma délben úgy rémlett, mintha Natált látnám az autójában, — mondta Sándor, miközben élesen figyelte az asszony arcát. — Csakugyan Pesten van?

Lulu ajkán megfagyott a mosoly.

— Ne beszéljen róla! Utolsó rongyember... Restelem, hogy valaha is szóba álltam vele.

Sándor nem kérdezett többet, tudta, Lulu úgyis beszélni fog. És csakugyan:

— Képzelje: tegnap este az az ostoba ötletem jött, hogy írok neki. Neki nagy befolyása van, ő a szovjetkormány pénzügyi tanácsadója... Gondolhatja, milyen *jól megy neki,* mikor még az autóját is visszakapta. Szóval: írtam neki, megkértem, jöjjön el és segítsen rajtam. Nem mondtam neki, mi történt, csak annyit: kétségbeejtő helyzetben vagyok.

— És nem jött?

— Még csak nem is válaszolt! Icának, a házmesterlánynak olyasmit mondott, ő nem tehet értem semmit, ne is írjak többet, nincs semmi értelme, ő engem különben is csak futólagosan ismer... Hallott már ilyen rüpőköt? Csak futólagosan!...

Sándor nevetett, nem is titkolta a kárörömét.

— Biztosan azt hitte, maga politikailag kompromittálta magát...

— Hallatlan, milyen gyávák most az urak!

Sándornak az a gyanúja támadt, hogy Lulu másutt is szerzett lealázó tapasztalatokat, ezért most kész volna az egész lakást férfibőrökkel kirakni. De nem firtatta tovább a dolgot.

Az ideiliba-színű házmesterkisasszony minduntalan rájuk nyitotta az ajtót, hogy nem parancsolnak-e valamit. Lulu végre is aludni küldte; lerámolni holnap is ráér.

— Eddig a kis haszontalan csak immel-ámmal szolgált ki, — mondta halkan — pedig mi mindent ajándékoztam neki! Pénzt ezek már nem is akarnak, csak ruhafélét, — de most egyszerre nem tudnak hová lenni a nagy szívességtől. Tudja miért? Amióta künn van a maga neve az ajtón, ezek mind azt hiszik, maga feleségül vett engem.

Túlzott jókedvvel nevetett, közbe leste a hatást Gál arcán, majd szerényen hozzátette:

— Most huszonnégy óra alatt elválasztják és máshoz adják az embert... Folytatjuk

Ifjú hölgy. Francia mester festménye

II. győri kiáll.

A falu kedvence, olaj
Vasárnapi olvasás, olaj

II. fiumei kiáll.

Szerzetes a könyvtárna, olaj
A tudos, olaj
Tanulmáynfej, olaj

Nyitrai kiáll.

A San Marco belseje, olaj
Tanulmány, olaj

I.ső lugosi kiáll.

Tanulmány, olaj
San Marcó sekrestyéje, olaj
A biboros otthon, olaj

Isó debreceni kiáll.

A San-Marco sekrestyéje, olaj
Gordonkozó barát, olaj

Isó mmszigeti kiáll.
Régi udvar, olaj
Nő virágokkal, olaj

Isó mvásárhelyi kiáll.

Hazatérő leány, olaj
leány, olaj

I.só losonci kiáll.

Virágos leány, olaj
Hazafelé, olaj
Olasz utcarészlet, olaj

I.só verseczi kiáll.

Kastély belseje, olaj
A San Marco belseje, olaj
Virágos leány, olaj

I.só beszterecebányai kiáll.

Hazafelé , olaj

III. temesvári kiáll.

Gondolkozó szerzetes, olaj

I.só szentesi kiáll.

Varróleány, olaj
Gondolkozó szerzetes, olaj

Bruck Lajos

1903. Téli tárlat

Fiatal premontrei, olaj

1900. Graf.és vázlatok nemzetköz.k.

Árvák, rajz

1901. Tavaszi kiáll.

Keszthelyi vidék nyáron, olaj

1901. Őszi kiáll.

Bpest 1896-ban. olaj

1901. Téli kiáll.

Besnyői zárdában, olaj
Este a Balaton partján, olaj

1902. Tavaszi kiáll.

Ut a hegytövében, olaj

1902. Őszi kiáll.

Erdőszéle, olaj
Terefere, olaj

1902. téli kiáll.

Sárga szoba, olaj

1903. Őszi kiáll.

Drótos, olaj

1904. Őszi kiáll.

Imádkozó barát, olaj

1903. aradi kiáll.

Drótos, olaj

1905. aradi kiáll.

Országut, olaj

I.ső kecskeméti kiáll.

Országuton, olaj
Tudós barát, olaj

1904. Iső zombori kiáll.

Drótos, olaj

Bruck Lajos

Nemzeti Szalon

1903

II. ujvidéki kiáll.

A könyvtár, olaj

Iső pancsovai kiáll.

Tót leány
Sárga szoba, olaj
Dr Daniel Ernő, olaj

1909. Jubiláris kiáll.

Fővárosi részlet, olaj

1910. Tavaszi kiáll.

Elmerengve, olaj

1920. Reprezentativ kiáll. (külföldön bemut. m.)

Tavasz. olaj
Kévék, olaj

1922. Erdélyi kiáll.

Szamosvölgye, olaj

1935. Jubiláris kiáll./40 éves / (1am.)

Nő a szabadban, olaj

Bruck Lajos

a képrőművészeti Társulat 1875 febr. Eiatlitásán fentitet másolat Rembrandt után

Vas. Ujs. 1875. 139 l

Bruck Lajos

Vas. Ujs. 1874 285. l

— **A képzőművészeti társulat** kiállításából Türr István megvásárolta Bruck Lajos hazánkfiától „A konyhában“ czimü eleven szinezetü és sok kellemmel festett életképet, mely a bécsi kiállitás magyar osztályának is egyik legügyesebb darabja volt.

A HÁZ MODERN MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT MELLÉKLETE

Bruck Lajos

Arad

Vas. lejs. 1874. Fol.

(A mutárlatból)

~~genre Egyéb [illegible]~~

er-Schnellpressen

OLLRENNER

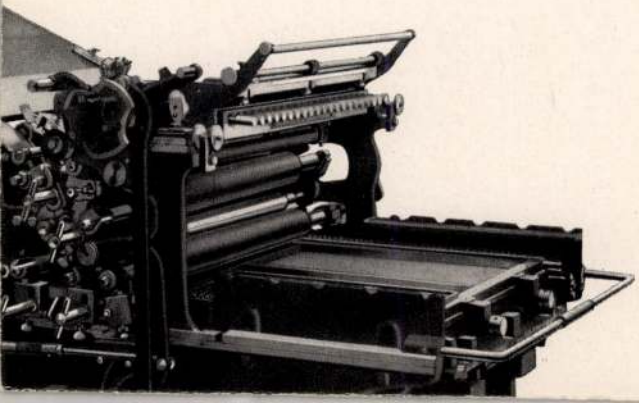

Bruck Sajos

festő

csód

Ujvi M Zs L

142. h

Bruck Lajos
festő

Fővárosi Lapok 1900. dec. 23., 13. sz.
(Vajda Ernő: Téli tárlat.)

Vajda E.: Téli
tárlat. Fővárosi
Lapok 1900. dec.
23. —

Kalmár

Bruck Lajos

Vas. Ujs. 1894. 823. l.
(A Művészek téli
kiállításából.)

Londonban élő hazánkfia, *Bruck* Lajos, kit művészi körökben (mivel fiatalabb Bruck is van) az «öreg Bruck»-nak neveznek, hosszabb távollét után haza nézett s egy jellegzetes, élénk vásári képpel örvendeztette meg tisztelőit. Gyors járású ecsetével egyszerre benépesítette a templom mögötti vásártért s eleven alakjai egymás hegyén-hátán nyüzsögnek, mozognak, adnak, vesznek, kurjongatnak, mint az ily vásárban történni szokott.

VÁSÁRLÁSI SZABÁLYOK.

Miután az összes kiállító művészeket köteleztük utolsó sza áraik kitírására, ennek folytán a kifüggesztett eladási árai semminemű engedmények nem tehetők.

Ezen eladási árak minden terem sarkában vagy bejárata me kifüggesztvék. *Az eladásokat Lesskó János műtárnok* és lyettese Szarvasi Kornélia titk. hiv. tisztviselő intézi. Az írás adandó vételbejelentések záros határidőn belül feltétlen fizet köteleznek. A vételár $^1/_4$-e a vásárlás aláírásakor; $^3/_4$-e p legkésőbb a tárlat bezárásáig fizetendő meg.

Az összes műtárgyak csakis tűzkár ellen vannak biztosítv

A megvásárolt műtárgyakat a Társulat a Szépművészeti zeum helyiségében köteles átadni. A házhoz szállítás, csom lás, biztosítás, írásbeli rendelkezés alapján, feltétlenül a műt tulajdonosát terheli. A Társulat felelőssége a műtárgy átadás illetve a Múzeumból történt elszállításával feltétlenül megsz

A Képzőművészeti Tár
Igazgatósága.

Bruck Sajós

Harafelé c. Eépe
repr.
Vas. Ujs. 1900. 819 l.

Bruck Lajos

Piac a régi Dobrentei-
téren c. képe, mely a
Fővárosi Múzeumban
van, repr. Vas. Ujs.
1905. 4. l. (Kép)

VU. 1905. 4[illegible]
(Kép)

KLIN-ÁRSULAT NYOMDÁJA.

BUDAPES

FRANKLIN-TÁ

MAGYAR IRODALMI INTÉZET É

Könyves Kálmán
Szalon

Bruck Lajos

1913 dec.

Elvadó hó (Városliget)
Döbrentei-tér (Zamelmy)
Dunapart
Tabáni-u.

Bruck Lajos

Helikon VII. kiáll.
1922 dec.
A fextőnő
Neuretbogsáni tolgyek
Merei út

I.

Hegedi képrem. tges. Bruck Lajos

1900 Iav. Orientale, –

1900 ötji. Falusi idill, of

1904 márc. Leány korsóval, of

1917 Fegyverkovács, of

~~N. Szel.~~ (1) Bruck Lajos

Kolozsvári kiphiáll

1883. Hajó Tengeren, of

TAVASZI TÁRLAT A MŰCSARNOKBAN.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT tavaszi kiállítása, mely április 1-én nyilt meg a Műcsarnokban, 498 műtárgyból áll, a mely a magyar művészek úgynevezett téli termelése. A kiállításon nincsenek ugyan nagyszabású művek, de művészi szinvonala bizonysága a magyar képzőművészet haladásának. A kiállítás anyagából a következő jelesebb műveket mutatjuk be lapunk olvasóinak:

Magyar-Mannheimer Gusztáv egész falat foglal el szingazdag képeivel. Kedvencz tárgyát, a római Campagnát örökíti meg számtalan szingazdag tájképén. Mesteri alkotása «Kertünkben télen» czímű műve, a mely nagy tudással örökíti meg a tél finom, szürke színeit és puhán adja vissza a friss hó pompásan megfigyelt árnyalatait.

Kacziány Ödön meleg érzéssel festett holdas hangulatai közül a legkiválóbb «Holdkelte a tengeren» czímű műve. A holdas hangulatok festését Kacziány oly nagy tökélyre vitte, hogy e téren úgyszólván egyedül áll, úgy megfigyelése finomságával, mint technikai tudásával.

Edvi Illés Aladár ugyancsak egész tájképsorozattal mutatkozik be. A Kiskúnság szélmalmait örökíti meg valamennyi képén, me-

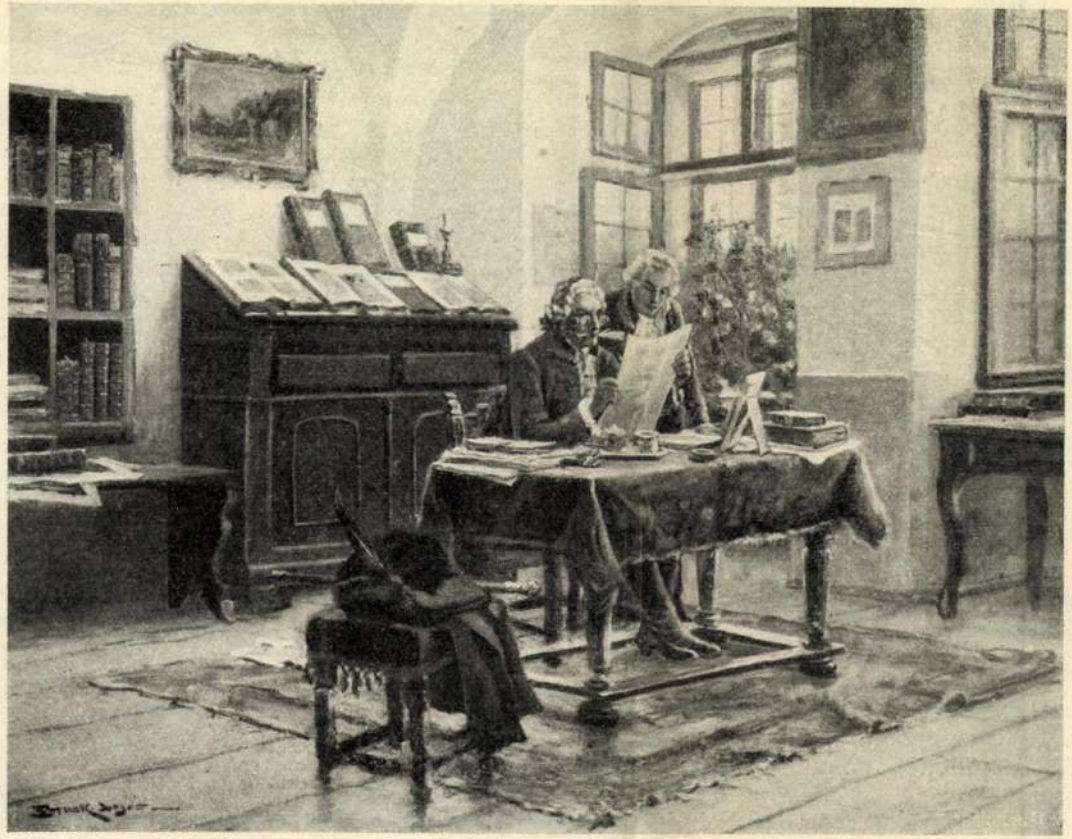

Bruck Lajos: Kastély irattára.

A MŰCSARNOK TAVASZI TÁRLATÁRÓL.

Vas. Ujs 1910. 285. l. (Kép)

A boldog, nemá csillagokra,
Melyek lenéznek mosolyogva
Reám a babonás, bús téli égrül.

A csillagokra gondolok,
Melyeknek lángja régesrég kiégett,
Csupán fényük ragyog
S Annára gondolok,
Ki rám ujjongva nézett
S egy csillagos ősz éjén elhagyott.

A csillagokra gondolok,
Kiégett, elsuhant, tört csillagokra,
Annára gondolok
S a könnyem úgy ragyog,
Mint elhunyt csillagok, ha ég az éji pompa!

Juhász Gyula.

A KONT-ESET.

— **Fantasztikus regény a XXI. századból.** —

Irta **Szemere György.** (Folytatás.)

Azzal megrázta a hatalmas úr kezét és sarkon fordult. Visszament a tanácsterembe és távol a pártcsoportoktól, az utolsó széksorban letelepedett.

A miniszter ezalatt még egy ideig lógatta az orrát és fejét, aztán elcsipett egy elég eszes mamelukot.

— Te Rusvay!

— Parancsolj, kegyelmes uram!

hetek óta (csakugyan azért zárkózott be a várkastélya fölszentelése után is). A tervezettel régen elkészült, csak a klasszikus formáját nem találta még meg. E tekintetben számított a Lombos Keresztély tudására és tapasztalataira. Úgy vélte, egy sokat szenvedett, hányatott embernek igazabbak és közvetlenebbek a kifejezési formái, mert az olyan a lelkével, a vérével is. És közelebb áll a mások lelkének titkos rugóihoz is, mint az, a ki még nem érezte az élet tragikumát, örvényes mélységeit.

Mielőtt azonban Lomboshoz folyamodott volna, még Kincses mesterrel akart beszélni a peréről. Hiszen jóformán a per subsztrátumát sem állapították meg. Meg sem állapíthatták, mert hiszen fel kellett azt előbb fedezni. Kikutatni régi családi levelekből, káptalanok levéltárából, tudósok könyveiből... Általánosságban foglalkozott már a vitéz ezzel a témával, de hiteles okmányai nem voltak hozzá. Hát ezeknek a beszerzéséhez is jó hasznát fogja venni a hű nazarénusnak. Az majd összehordja az anyagot Kincses mesternek, feldolgozás alá; meg fogja állapítani azoknak a falvaknak jegyzékét, a melyek felett lefejeztetése előtt Kont, a kemény vitéz, uralkodott. És levezeti a családfáját, hogy konstatálhatók legyenek a ma élő örökösök. Az alperesek!

Kont persze nem számíthatott arra, hogy az egész hagyatékot az örökösök kezén találja ötszáz év után, azt is belátta, hogy az időközben idegen kézre jutott javakat harmadik személyeken keresni határos lett volna a komikummal, de a mire eddigi kutatásai alapés minden ember, a ki ismeri a tömeg pszichologiáját, biztosra vehetjük), nagy kérdés, mondom, hogy nem lenne-e még nagyobb zavar, esetleg valóságos államfelforgató forradalom okozója, ha a birák nem állapítanák meg nagy uram peres igényét. A jog és igazság fogalmai — folytatta — a jelen században amúgy is egy erjedési, ujjáalakulási folyamatba kerültek. Az embernek (látván, hogy minduntalan változnak a felfogások igazságról, eszményről), nincsenek többé megállapodott, kialakult képzetei; az emberek, mondom, ebben az ideges korban inkább hajlandók érzéseiket követni, a melyekben ritkán csalatkoztak, mint az eszüket, a mely minduntalan megcsalja őket. Már pedig — konkludált Kincses, — a tömeget kétségtelenül a nagy uram pártjára hajtja a szive. Gondviselésszerű feltámadásának, úgyszólva isteni eredetének nimbusza (a mely a népnek immáron a vérébe ment át s onnan többé ki nem irtható) egy oly hatalmi tényezővé fejlődött, a melylyel az államnak s a biróságnak is számolnia kell, ha csak nem akarja az országot forradalomba kergetni. A nép, nagyuram, — jósolta a srófos eszű fiskális, — nem fogja engedni a kigyelmed jussát az erőszakkal szemben sem; a század és minden idők e leghiresebb perét tulajdonképen nem is én, a nép fogja megnyerni. S ez rendén van igy, mert a legfőbb igazság a néplélek igazsága, az, a mi a kodexekben van letéve, szükség-igazság, kisegítő eszköz csupán.

A nagyfejű férfiúnak hatalmas dialektikája és megtévesztő rabulisztikája bámulatra, de egyszersmind mosolyra ragadta a vitézt.

Gmelt (1) Bruch Lajos

#

1875. Tanfő (olasz pórlány), ~~Tanfe~~
Tanfej
Részlet Páris külvárosából

1876 (szegedi kiáll)
Női tanfő
Részlet Párisból
a kolyhában

1877 nov-dec. Játszó olasz gyerekek

1878 jul. a kolyhában, of

Omlet (2) Bruck Lajos

1924 febr.-márc.

A kir. vár a Petőfi-térről (1882)

A Dis.-tér 1896-ban

Az épülő pénzügyminisztérium a Sztháromság-téren

1927. M. táj és életkép

Mosónők a patak partján

Női tanulmány

Pihenés

1932 (A Főv. uj szerz. kiáll)

Augusztusi hangulat, of

Mūterem Bruck lajos

1935. II. csop. hiáll

Patak partján, of

Mūbarát 1940 máj.

Velencei földséges bolt, of

Szalmássy Gal.

1948 jan.

kalotaszegi lájok
Könyvtárban
Mosó nők
Anya szermekével

Föv. Népmův. közp.

1948 szept. Őszi Táj

Szt. Mórz Cék

XI. 1912

Brunk L.

A falu siége, of

Ernst

N. Szal.

1924 okt. IV.

heleti utcarészlet of

Erustanke. (1) Brück Zajos

1920. okt. XII.	Másolat Rembrandt „Asztalosmühely"-eről (1875) of " Tizian „Madonna hárfajúllal" c. képéről, (1875), of
~~1921. dec. XVIII.~~	~~Etretati Tengerpart (Bretagne) of~~ ~~A [illegible]~~ ~~kellemes [illegible]~~ stb.
1923 febr. XXII.	Másolat Rembrandt „Szent Cserlád" of
1923 máj. XXIII.	Férfi képmás Nő pagodával) of
1924 márc XXVII.	~~Siófoki mosónők~~, of A tanácskozás Római verekek
1925 apr. XXIV.	A zászlós of stb.
1925 nov. XXX	Női képmás (of Sonnenschein képmása (1867) Pistojai részlet (1872) Interieur 2 beszélgető alakkal)
1926 dec. XXXIII.	Fiatal lány, of Sakkjátszma a schleissheimi kastélyban, of
1927 ápr XXXIV	Déli pihenő Kis lányke) of
1927 nov. XXXVII.	Fiatal lány arcképe, of
1928. XXXVIII.	Az ablaknál Intelmek) of
1929 ápr XLI.	Műjt. hagyatéki képeiből 199 kép

1528

Gyüjten

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Tűzér	várromok	

Ernst Mus. Aube. (2) Bruch Lajos

1929 dec. 43.	Kápolna az út végén
1930 ápr. 44	Női arckép turbánnal, of
1931 ápr. 46.	Vízhordó olasz lányok (?)
1934. nov. 49. I.	Nagy tájkép talicskás nővel Nő zongoránál Vásári jelenet ~~Kislányok a mezőn~~ Családi jelenet Virágot szedő nő Tengerparti jelenet Falusi jelenet (ebéd ideje) Falusi család of
1936 máj 53.	~~Csendélet vadkacsával~~ Hollandi utca of

N. Szal

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
képeslap		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Árv. Baru — Bruck Lajos

1929 jun. 4. rk.	Másolat Tizian „Pádnai fit Antal" Balatoni táj / of
1930. 4. rk.	Másolat Goya „Nő horsával" of
1933. 68.	Vezuv kitörése
1936. 1. rk	Rózsaszínruhás nő, of
1936. nov. 80.	Hölgy csipkegallérral, of
1937. jun. 82. s.	Fasor Hegyvidék) of
1939. 90.	Assisi udvarrészlet Ülő nő A kastély úrnője Faluvége lejelő terenerrel)
1942 dec. 105.	Dunaparti piac, of
1943. dec 110	Város felé, Térdelő lány / of
~~1945. 113.~~	~~Kofa Kukta~~ ~~c. r~~
1947 febr. Nulon anka.	Kislány cicával / of Kishofa

Gyüjter

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Tűzér, Abauj m.	Vár, belseje	

Alex.-Tel (1) Bruck Lajos

1940. ápr. III. a.

Venus és Mars, of

1941 okt Venus, Mars és Ámor
VII. Női akt
A Budai Dunapart } of

1942
1943 } l. Lülön lapon

Bruck Lajos

l. ásd

Almásy-Teleki XII. 1943

2566, 51. sz.

Baromfi udvar, of

UME

II. Lipesti kiállítása

Neuveti Szalon

1930. ápr.

Föv. képt.

MŰRKV Bruck Lajos

1946 máj. II. Tengerpart, of

1946 okt III Korcsma előtt
Az antikváriusnál) of
~~tea~~ Grég lengel, virf

1948 máj VIII. Utca kocsikkal, c. r.

1948. IX. Cigánypárdi, of

Bruck Lajos

1846 - 1910

76. Proletárharc

olaj 24×19

Almásy - Teleki X. 1942

BUDAPEST
MAGYAR KIRÁLYI POSTA
MAGYAR KIRÁLYI POSTA
20

Bruck Lajós

wód

Divald 1927

176. l.

Divald K.: U.
művészet történet
Bp. 1927. 176. l.

kérjük méltóztassék lehetőleg pos-
c napon belül /tekintettel arra,
tai már megkezdődtek/ a legszüksé-
ak levéltáviraton beküldeni, vagy

. január 22.

Hazafias tisztelettel:

REGYEI SZOCIOGRAFIÁK KIADÓHIVATALA.

Bruck Lajos

Konyhában (Cooft
c. képét ajándékozta
a Képrönniv. Társulat
sorsjátékára.

Fővárosi Lapok

1875. 369 l.
I félév

Nagyságos

Dr Szentiványi Gyula

a Műemlékek Országos

főtitkára

Bruck Lajos
Ferkó

Fővárosi Lapok 1896. április 23., 4. old.)
(Munkácsy Mihály Budapesten.)

Kalmár

Bruck Lajos
festő

Fővárosi Lapok 1896. máj. B., 6. old.
(Ujdonságok. A király B. L. mütermében)

Kalmár

Bruck Lajós

egy Elfe az alábbi
gyűjtben –

Genthon István:

Hatvany Ferenc báró
modern képgyűjtemé-
nye. Magyar Művé-
szet. 1935. 24. l.

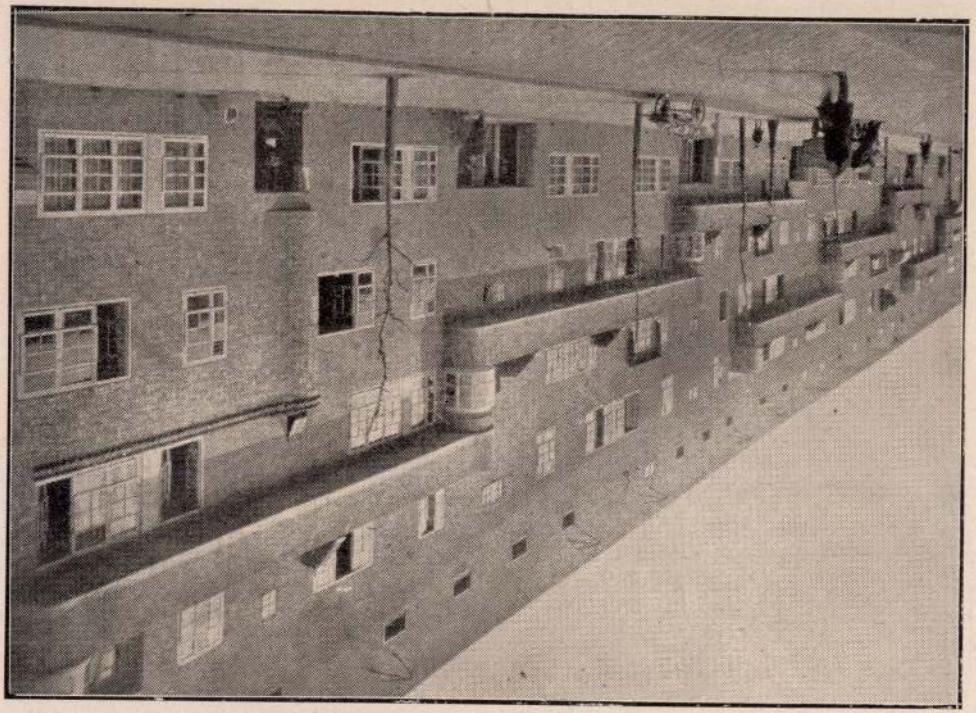

Bruck Lajos

Gerő Ö.: A m. nép-
életkép. MM.
1927. 8. l.

Keszthelyi múzeum épith. segélye

IX. 189

Bruck Lajos

Erod

Hangay Sándor

Halottak a Műcsar-
mokban. Kultura
(Sopron) 1911. II
félév. 14. szám

Bruck Lajos

d. Kelp. 95. l.
97. l.

Kelp A.: A XIX. szá-
zadi magyar festészet vi-
szonya a francia
festészethez. Bp.
1928. 95, 97. l.

Lombard-velencei Királyság IV. 90.

Bruck Lajos

Képes Kiállítási

Lapok. 1873. 8. 4

(Keppel)

707/1936.

Méltóságos Uram !

Az "Esztergom és Vi

azzal a kéréssel van szerencsém c

natkozólag nagybecsü véleményedet

Fogadja Méltóságod

Budapest, 1936. nov

ORSZÁGOS

megírva

Bruck Lajos

A Hét. 1911. okt. 15.

(Jean Preux: Hollak és elevenek.) —

Bruck Lajos

Szabad Művészet
1952. 5. sz. 233. l.

Bényi L.: A Duna a festészetben.

294.17.

647 szám.

All. 1902

1

A műemlékek orszá

A nagyméltás
nister úrnak m
rendelete folytán
ságot, hogy a r. k.
séhöz szükséges áll
is a [illegible]

Bruck Lajos

Balaton partjan

íród

Biró József

A marosvásárhelyi képtár

MAGYAR MUVESZET

1937, 178, l

íród

Ünnepe 1934.

645/1937.

Nagyméltóságu Miniszte

Kegyelmes Uram !

Nagyméltóságod f.évi o
sz. rendeletével a Müemlékek Or
beosztott dr. vitéz Nagy Zoltán
a Magyar Nemzeti Muzeumhoz gyak
A nevezett a hivatali

Egyben bátorkodom beje
Nagyméltóságod 6854/1937.eln.C.
Vilmos Magyar Történeti Intézet
f.évi december hó 1-én szándéko
Kérem Nagyméltóságodat
tes olasz valutában f.évi decem
lag közvetlenül a római Magyar

Bruck Lajós

Vrád

Bodányi Ödön:

Adatok Zichy Mihály életéről és művészetéről. Bpest, 1907.

107. l. 109. l. 110. l.

114.–16. l. 124. l. 150. l.

185. l.

14.553 — K. M. Egyetemi Nyomda Budapest.

Bruck Lajos

irod
C

Muvészeti Lexikon 1oZ. l.

Korsó-gyűjtemény, háromszéki

V. 186.

Bruck Lajos
festő

Bruck Lajos, festő, Pápáról, 16 éves korában, 1862 okt.-ben iratkozott be a festészeti előkészítő szakosztályba és egyévi megszakítással 1869 máj.-ig Fr. Bauer, P. I. Geiger és E. Engerth tanítványa volt.

lásd
Fleischer Béla 34. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztalarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

Bruck

B. 2. *Lajos*, festő, * Pápa 1846 nov. 4, † Budapest 1910 dec. 3. Bécsben és Olaszországban tanult, 1874. Párizsba telepedett, ahol különösen Jó tanácsok c. életképe révén vált népszerűvé. Ezt a műfajt művelte továbbra is, amit 1886. fogva, midőn Londonba költözött, megtoldott még képmás-festményekkel is (Joachim, Strauss, stb.). 1894. Budapesten telepedett le, számos életképet küldött a Műcsarnokba, de éppoly sok arcképet is (a király, József kir. hg. családjának legtöbb tagja, a Thurn-Taxis hgi család, stb.). Később városrészleteket is festett. A hetvenes évek realisztikus törekvései érvényesülnek festményein, amelyek közül az életképeket szaporán reprodukálták belés külföldi képes lapok. Műveinek hosszú sora került a Szépm. Múz.-ba és nehány bpesti városrészlete a székesfőváros tulajdonába.

E. G. I. 146 l

a) Az Esterházy-Képtárban. 1865, 1866, 1867, 1869: XI. 1. *G. P. Pannini*: Építészeti mű, jóniai romok.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: XI. 1. *G. P. Pannini:* Építészeti mű, jóniai romok. — 1873: XI. 1. *G. P. Pannini:* Architekturstück, jonische Ruinen. — 1876, 1878, 1879: VI. 226. *G. P. Pannini:* Építészet, jóniai romok. — 1881: 666. *G. P. Panini:* Antik romok. — 1888: XIX. 684. *G. P. Panini:* Római legionáriusok romok között. — 1896, 1897: XIX. 684. *G. P. Panini:* Római legionáriusok. — 1897: XIX. 684. *G. P. Panini:* Antike Ruinen mit Staffage. — 1898: XIX. 684. *G. P. Panini:* Ruines antiques. — 1901, 1904: XIX. 684. *G. P. Panini:* Római legionariusok.

Bruck Lajos (1846—1910) egy párisi impresszióval van képviselve, egyike ez azoknak az apró remekeinek, melyekben egy-egy természeti futó benyomást, amint az közvetlen igazsággal felbukkant lelke előtt, a maga számára, a titkos elérzékenyülés ritka perceiben feljegyzett. Párás levegő lágy egységébe van állitva a tulsó partnak házsora, a vizen gyönge köd lebeg, a szinek megtörve nyugosznak. Boudin finomságára emlékeztet itt a magyar festő, gyöngéd ecsetkezelésével.

Bruck Lajos

Lázár Wolfner gyűjt. -
99. l.

M.D.K.

Bruck Lajos „festő"

Hauszmann Alajosról készített arcképét közli:

Építőipar - Építőművészet. Bp.1914. 38.évf. 18.fűz.
3. műmelléklet.

MDK

Bruck Lajos

elismerő oklevél

Classics: Párisi kiáll. kitüntetései. Műcs. 1900. 326-7 l.

M.D.K.

Bruck Lajos

"Vasöntő"-jét a legjelesebb genre képek között említi meg Dr. Berényi Pál: "Az Országos Kiállitásról" c. kritikájában.

A Képzőművészeti Társulat nemzetközi kiállitásán szerepel képeivel, -közli a Képzőművészt c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. juli. 26.
7. évf. 44. sz. 699-7oo. lap
aug. 3o. 7. évf. 49. sz. 784. lap

M.D.K.

Bruck Lajos

A Salon kiállitásán nagy érdeklődést keltettek a müvész képei. Egyik müve egy libával incselkedő kisfiut ábrázol. "Kitüntetésre érdemesnek találták, de minthogy az idén idegeneknek nem adnak kitüntetést igy ők sem kapnak",-irja a lap "Munkácsyról és több Párisban élő magyar festőről" cimmel.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. juni. 18. 4. évf. 38. sz. 605. lap

M.D.K.

Bruck Lajos festőművész

"A jeles portrétista és zsánerfestő" hatvanegy éves korában elhunyt,-irja a lap, s a továbbiakban megemliti, hogy "messze ismerték Hazánk határain tul Magyarországon épen ugy, mint Angliában, az angol udvarban s Amerikában szintén.."

Budapesti Illusztrált Szalon Lapok, Bp. 1911. jan. hó. 29. évf.

M.D.K.

Bruck Lajos

"Virágárus leány" c. müvét a Mücsarnok kiállitásáról megvásárolták. Aigner Ferenc birtokába került, mint az Irodalom és Müvészet c. rovat közli.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. nov. 25.
9. sz. 143. lap

M.D.K.

Bruck Lajos

"A jeles képiró erdélyi vázlatokkal visszatért Párisba."A tanulmányok a körösvölgyi, bán ffihunyadi székely és magyar népélet alakjait és tájait ábrázolják. Ezeket a francia fővárosban fogja kidolgozni, -irja a Képzőművészet c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. febr. 29.
23. sz. 367. lap

M.D.K.

Bruck Lajos

Párisból küldi el az idei Salon-ban kiállitott müveit irja az "Irodalom és Müvészet" c. rovat "A festészeti pályadijak" cimmel.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. aug. 2o.
4. évf. 47. sz. 749. lap

M.D.K.

Bruck Lajos

A müvészt az idegen hatás alatt álló festők közé sorolja Lázár Béla:"Téli tárlat" c. cikkének "Magyar festés" c. fejezetében, mint aki idegen -rendesen müncheni- nyelven előadott, idegen szemmel megnézett jelenetet fest.

Magyar Salon, Bp. 1901-2.kötet. dec. hó
242-253. lap

M.D.K.

. Bruck Lajos

"Szinvázlata.. magyar tárgyat ábrázol, még pedig igazán kifogástalan tárgyi hüséggel, igaz müalkotás, de ... csak közeledés a magyar festészet problémájának megoldásához"-irja Lázár Béla? "Téli tárlat" c. cikkének, "A magyar genre" c. fejezetében.

Magyar Salon, Bp. 1901. dec. hó, XXXVI. kötet. 242-253. lap

Bruck Lajos, festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekű gyüjteményét. A 19.-20.sz. magy képzőművészetének keresztmetszete. 388 mü, 180 művé Bruck egy művel szerepel. 227.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

M.D.K.

Bruck Lajos festőművész

"Kalotaszegről" cimmel ir Gyarmathy Zsigáné és megemliti a müvész "Szamosél" c. alkotását, melyet a magyar király vásárolt meg a képtárlatán.

Magyar Salon, Bp. 1885. juni. 1. III. kötet. 289-291. lap

M.D.K.

Bruck Lajos

"Fővárosi látképei nagy kiválóságukkal, határozott és világos emlékképeket ébreszt"-irja Lázár Béla: "Tavaszi tárlat"-ról szóló cikkében.

Magyar Salon, Bp. 1900. május
321-344. lap

Bruck Lajos

A művészt a kiváló képzőművészek közé sorolja a lap, a "Téli kiállitás a Műcsarnokban" c. beszámolójában, de a kiállitó művészek alkotásait nem ismerteti.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. nov. 29.
XXV. évf. 48. sz. 857. lap

M.D.K.

Bruck Lajos

"Siófoki part", "A réten" és "Etetés" c. müveit állitották ki a Képzőmüvészeti Társulat által rendezett tárlaton,-mint a lap "Ujdonságok" c. rovata közli.

Egyetértés, Bp. 1874. ápr. 9. I. évf. 7. sz. 31. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K.

Bruck Lajos

Négyszáz forint müvészeti ösztöndijat adományozott a müvésznek a közokt. min. a "Képzőmüvészetek előmozditása" céljából.
"Ujdonságok" c. rovat hiradása.
Az ösztöndijban tizenkét müvész részesült.

Egyetértés és Magyar Ujság, Bp. 1875. okt.26.
IX. évf. 174. sz.

Bruck Lajos

"Egy pompás hegyvidéki tájjal" szerepel, mint a lap beszámol a tárlaton bemutatott alkotásokról, "A Nemzeti Szalon őszi kiállitása" c.-el.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. okt. 12.
XXIV. évf. 41. sz. 655. lap

Bruck Lajos

Magyar tárgyu müve sem magyar, -irja Lázár Béla: "Téli tárlat" c. kritikájában, nehezményezve az idegen nyelven előadott, müncheni szemmel készült munkát.

Otthon, Bp. 1901. dec. hó
18-29. lap

Bruck Lajos

Fővárosi tájképeit elismeréssel emliti meg Lázár Béla: "A tavaszi tárlat" c. beszámolójának "Tájfestészet" c. fejezetében.

Otthon, Bp. 1900. évf. 6. füzet.
49-60. lap

4422. Bruck Lajos.
Sz. Pápán 1846 november 3-án

Frankfurt.

Az előtért ~~[illegible]~~ foglalja el, hol kocsik és járó-kelők ~~Fa, méretei 43.5:55 cm.-- Lelt.sz.4121.-- Vétetett~~ láthatók. A dolgaik után látók körül két balra haladó nő, a kik felé kis kutya fut és egy szilinderes kéménysepro, vállán lajtorjával, kösi le figyelmünket. A tájék égboltja felhős.

Értéke 1900 K.— A vételre vonatkozó adatokat l. a 4418 számmál.—

Fa, méretei 43.3:32.5 cm.-- Lelt.sz.4422.-- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 20-iki (398-912) sz.felterjesztések és az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911), az 1911 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz.leiratok értelmében 1900 K-án.~~ -- Kifizettett 1913 február 6-án stb.-- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb.-- ~~az elszámolást jóváhagyta~~ (503-913)

Kifüggeptesere vonatkozó adatok. 1913: 154. Bruck Lajos: Frankfurt.

20

Kif. 154

Sz.n.82-913
103-913-5
Át.lelt.9782.

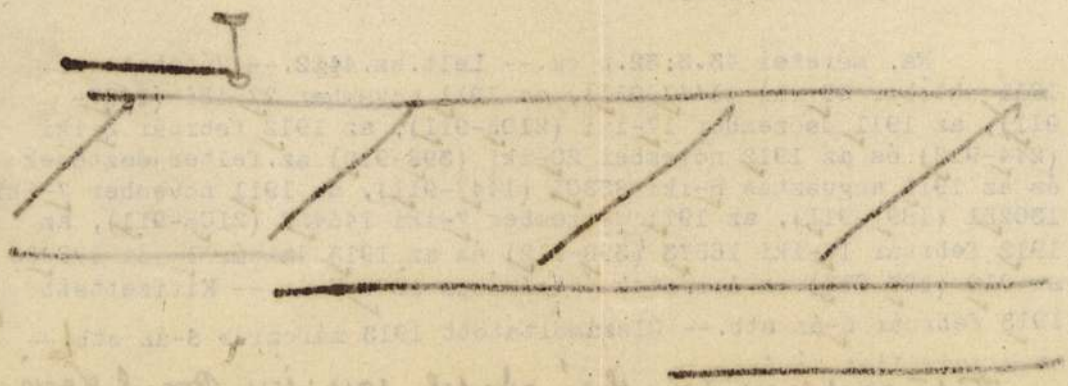

4423. ~~Bruck Lajos.~~
Sz. Pápán 1846 november 3-án

La Varenne részlete.

Hegyes vidék~~en~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~, hol az előtérben, balról a kazal előst, három asszony ül a földön, míg jobbról gulya legel, a mely felé egy nő~~[illegible]~~ halad, ~~[illegible]~~ a háttérben a környékbeli hegyek hullámzanak. A tájék égboltja felhőzöt.

— Érréke 3800 K. — A vételre vonatkozó adatokat l. a 4418 számnál. —

Fa, méretei 30.4:50 cm.-- Lelt. sz. 4423.-- ~~vétetett az 1911 október 20-iki (447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 20-iki (398-912) sz. felterjesztések és az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911), az 1911 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179702 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 3800 K-án.~~ Kifizettetett 1913 február 6-án stb.-- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb. ~~Az elszámolást jóváhagyta~~

~~Sz. n. 83-913~~
~~103-913-6~~
Át. lelt. 9783.

(503-913).

Kifüggeptéjére vonatkozó adatok. 1913: 147. Bruck Lajos: La varennei részlet (Aus La Varenne).

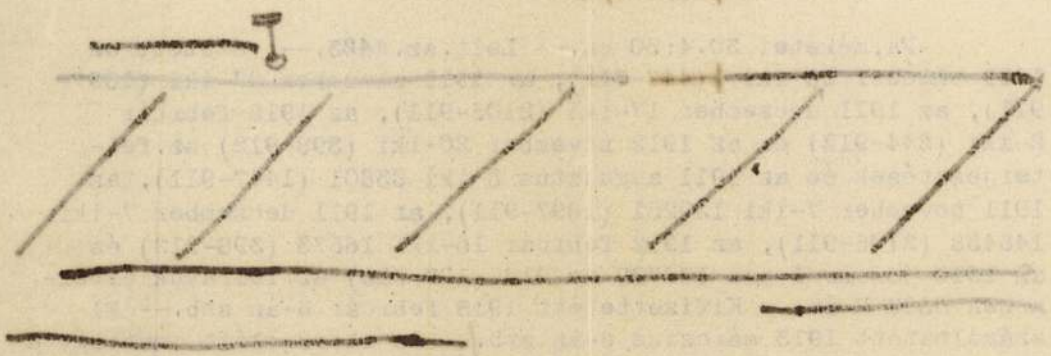

4436. Bruck Lajos.
~~Sz. Pápán 1847 november 3-án~~

Istálló.

Szalmával felhintett helyiség, a hol balról egy törött lábú jégszekrény, szemközt felakasztott lószerszám és kaszó, jobbról pedig fal látható. Jelzése alól jobbra: „Bruck Lajos"

♀ – Érték 900 K. – A vételre vonatkás adatokat l. a 4418 számnál.

Fa, méretei 24:15.8 cm.-- Lelt.sz.4436.-- ♀ ~~vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179798 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 200 K-án.~~ Kifizettetett 1913 február 6-án stb.-- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb.-- Az elszámolást jóváhagyta

Sz.n.96-913
103-913-19
Át.lelt.9796.

Forditani

T 20-iki (398-912) sz. felterjesztések és az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911), az 1911 november

F (503-913) ford.

Kut 134

34

Függőgépjéjére vonatkozó adatok. 1913: 134. Bonis Lajos:
Istálló (Der Stall).

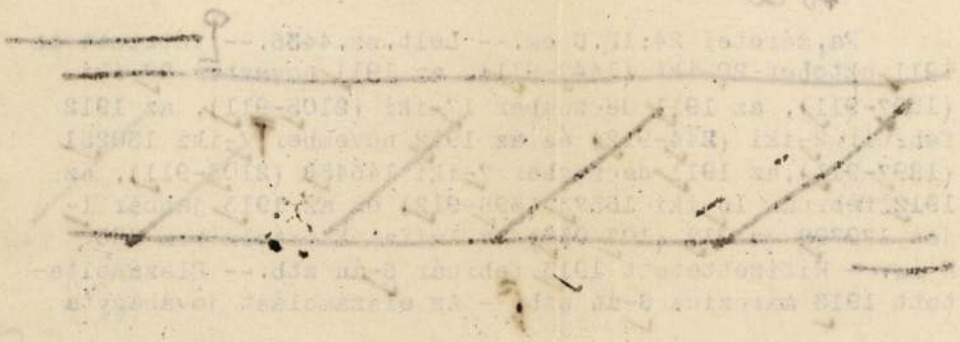

4434. Bruck Lajos:

Balatonmelléki csárda.

Homokbuczkás ~~Dombos~~ vidék előterében látható ~~lévő~~ földszintes épület bekeritett udvarral, balról szinnel, jobbról ~~pedig~~ sertésóllal. Előtte szalmakazal van, feléje pedig szénás szekér közeledik kettős ökörfogattal. Jobbról ~~a boglyák mellett~~ több zsupot támasz ~~állitottak~~ a boglyakoz. Az égbolt felhőzött. Jelzése jobbról ~~stambillal~~: »Bruck-Lajos hagyatéka«.

Bélyegző

~~[illegible]~~

4434. Bruck Lajos.
Sz. Pápán 1847 november 3-án

Balatonmelléki csárda.

Értéke nevo K. — A vételre vonatkozó adatokat l. a 44 18 számnál. —

Fa, méretei 31,8:40,8 cm.-- Lelt. sz. 4434.-- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 1400 K-án.~~ Kifizettetett 1913 február 6-án stb.-- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb. ~~-- Az elszámolta jóváhagyta~~

L 20

⊥ (503-913)

Sz. n. 94-913
103-913-17
Át. lelt. 9794

(398-912) sz. felterjesztések és az 1911 augusztus 5-iki 8380i (1447-911), az 1911 november 7-iki

32

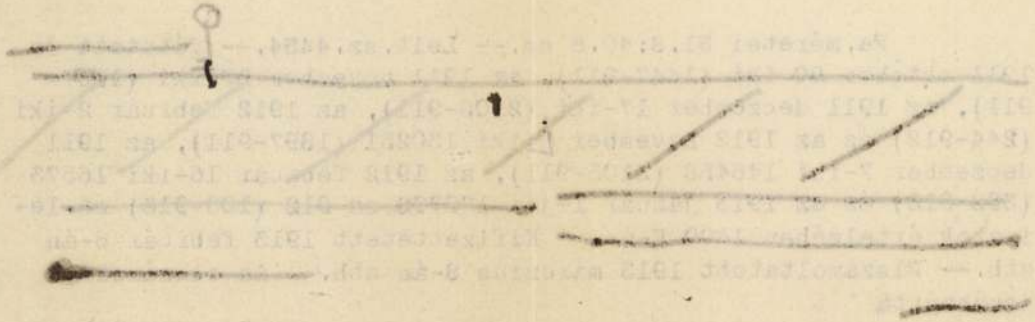

4433. Bruck Lajos.
Sz. Pápán 1847 november 3-án

Siófoki paraszt szoba.

Falusi helyiség, a melynek közepén egy szék és egy terített asztal áll, ~~a melynek~~ mig ablakánál balra fordultan ülő pápaszemes paraszt asszony dolgozik. Az ablak deszkáján kézi kosár, szem közt a falon inga-óra, több festmény, egy kalendárium és egy kereszt, jobbról pedig ~~falak~~ negre akasztott ruha és láda tűnik szemünkbe. ~~[illegible]~~ ~~Lajos~~

Értéke 1800 K. — A vételre vonatkozó adatokat l. a 44 [illegible] számnál. —

Fa, méretei 26,2:34,7 cm.-- Lelt.sz.4433.-- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1911 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 1800 K-án.~~ Kifizettetett 1913 február 6-án stb.-- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb.-- ~~Az elszámolást jóváhagyta~~

(503-913).

~~Sz.n.93-913~~
~~103-913-16~~
~~Át.lelt.9793~~

31

az 1912 november 20-iki (398-912) sz. felterjentések és az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911),

Fordít

Kif 164

Kifüggeptésére vonatkozó adatok. 1913: 164. Bruck Lajos: Siófoki paraphoba (Bauernstube in Siófok).

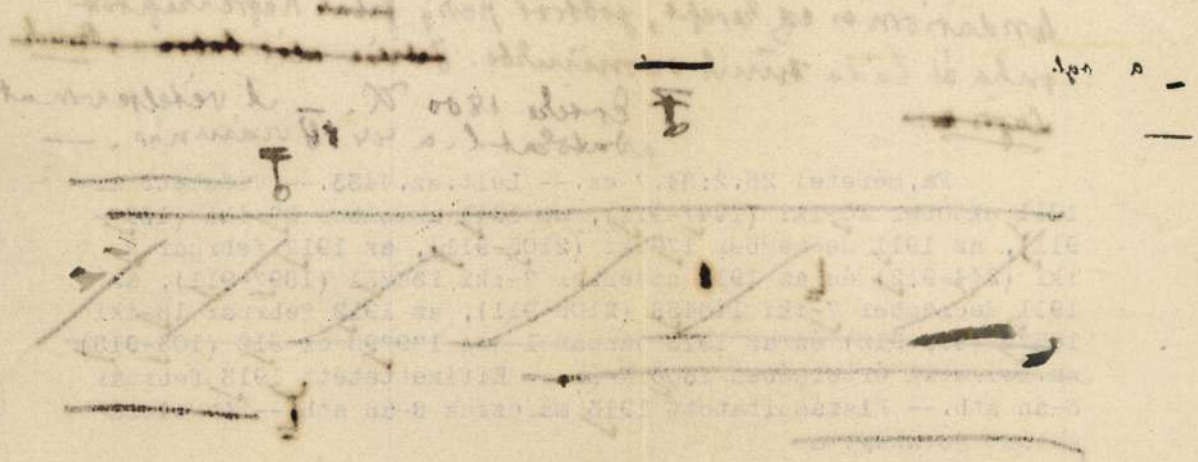

4425. Bruck Lajos,
Sz. Pápán 1847 november 3-án

Bibliothèque Musée Plantin, Anvers.

A nevezett könyvtár belsejét tüntesi fel, hol balról az asztalon, a melyen fiúl és a melyen innen egy-egy szék áll, iratok hevernek, míg szemközt az állványba vert szegre ~~en~~ több levél és egy olló ~~van akasztva~~ lóg.

Készült 1900 K. — A vételre vonatkozó adatokat l. a 4418 számnál. —

Vászon, méretei 45.8:37.8 cm.-- Lelt. sz. 4425.-- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911),~~ az 1911 december 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 20-iki (398-912) sz. felterjesztések és az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911) az 1911 november 7-iki 150251 (1897-911), az 1911 december 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 170708 ex 913 (105-913) ~~sz. leiratok értelmében 1900 K-án.~~ Kifizettetett 1913 február 6-án stb.-- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb. ~~Az elszámolást jóváhagyta~~

L (503-913).

~~Sz. n. 85-913~~
~~103-913-8~~
~~Át. lelt. 9785.~~

23

Kiállítására vonatkozó adatok. 1913: 146. Bruck Lajos: Bibliothèque Musée Plantin (Aus dem Musée Plantin).

Kiáll. 146

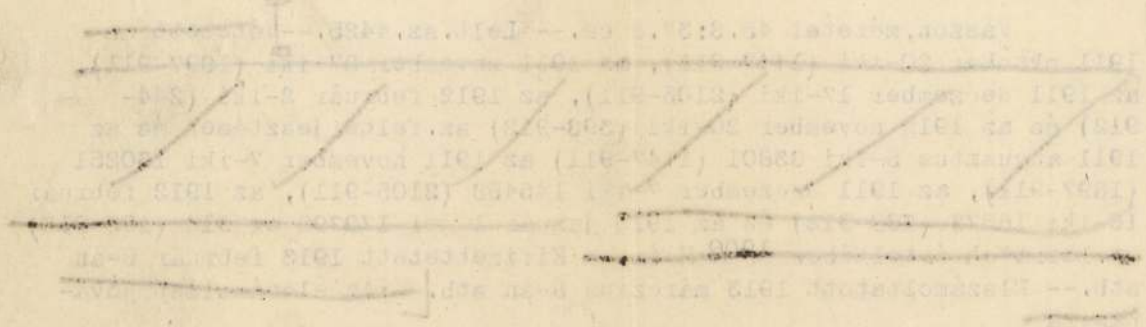

4430. Bruck Lajos.
Sz.Pápán 1847 november 3-án.

Hivatalszoba Zborón.

Széles deszkákkal kipadlózott ~~helyiség~~ két ablakos helyiség, a hol az irósztalok egyikénél szembefordult ~~[illegible]~~ katona ül, kinek jobbján ernyős petroleumlámpás ~~van~~. Előtte ép úgy, mint a többi asztalokon ~~[illegible]~~ iratok és iró eszkaok hevernek. Balról a lócza feletti fogason kalap és kabát lóg ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ az ablakon át pedig lombos fákra nyerünk kilátást. A boltozott szoba ajtaja jobbról látszik.

Értéke 1600 K. — A vételre vonatkozó adatokat l. a 4418 számnál. —

Vászon, méretei 61:80 cm.-- Lelt.sz.4430.-- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 1600 K-án.~~ Kifizettetett 1913 február 6-án stb.-- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb.-- ~~Az elszámolást jóváhagyta~~

Sz.n.90-913
103-913-13
Át.lelt.9790.

20-iki (398-912) sz. felterjesztések és az 1911 ~~november~~ augusztus 5-iki 83801 (1447-911), az 1911 november (503-913).

28

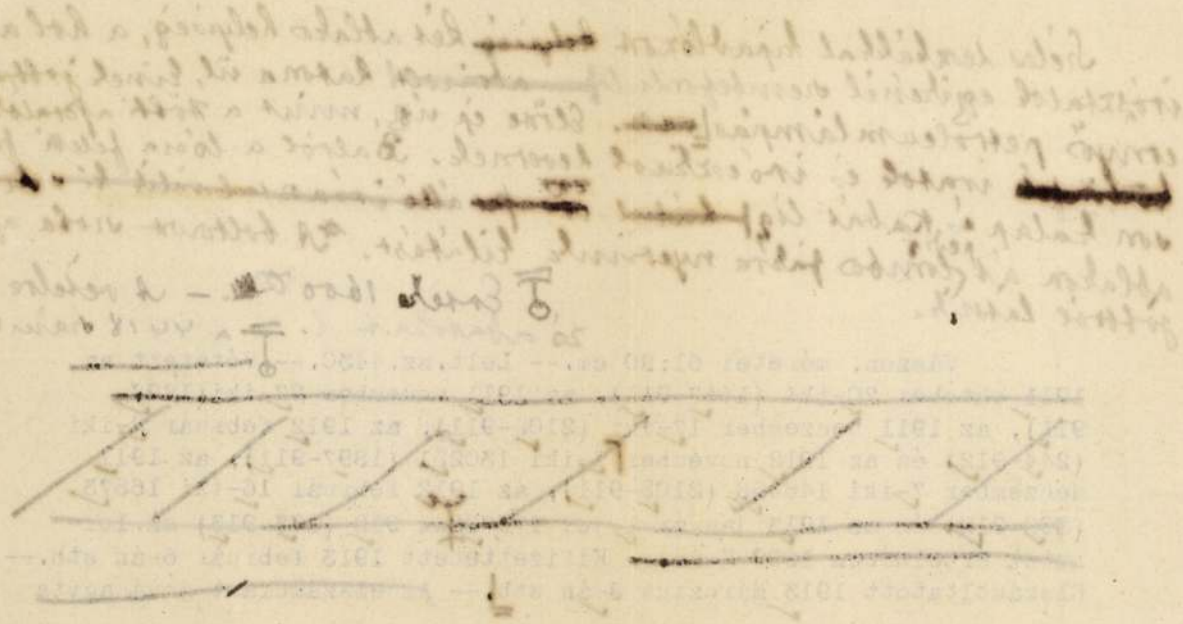

4437. Bruck Lajos

Sz. Pápán 1847 november 3-án.

Budai hegyek között.

E festmény az eszmét akkepen ábrázolja, hogy az előtérbeli hegynyerről szeles vit, vezet a mlynek mentén nagy kövek hevernek, míg jobbról két csipkerózsa virágzik, a balról látható házakra és a háttért szelő Dunára (nyilik kilátás. Font a magasban két madár röpül. Az éjboltja felhőzött.

Értéke 1400 K. – A vételre vonat. Kró adatokat l. a 4418 számnál. –

Vászon, méretei 33.8:28 cm.-- Lelt.sz.4437.-- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1911 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 sz. 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 1400 K-án.~~ Kifizettetett 1913 február 6-án stb.-- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb.-- Az elszámolást jováhagyta

Sz.n. 97-913
103-913-20
Át.lelt.9797.

(503-913).

35

az 1912 november 20-iki (398-912) sz. feltérjesztések és az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911),

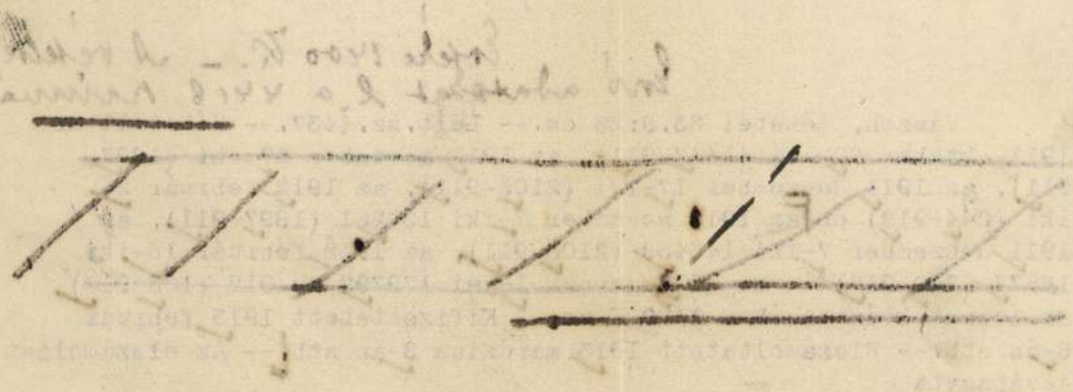

4435. Bruck Lajos.
Sz. Pápán 1847 november 3-án

Kékruhás nő.

Térdig, jobbrafordultan ül és szembe néz van ábrázolva. Haját leereszteti kontyba, ~~tűzöten~~ viseli, ruhájának ujja puffasztott, fülbevalója hosszúkás gyöngyszem. A támlásszék áthuzata piros.

L Értéke 1400 K. — A ~~elhamole~~ vétebre vonatkozó adatokat l. a 4418 szamhál. —

Vászon, méretei 50:34.8 cm.-- Lelt.sz.4435.-- L ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 7-iki~~ L 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 ~~(398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 1400 K-án.~~ Kifizettetett 1913 február 6-án stb.-- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb. T -- Az elszámolást jóváhagyta

L 20

T (503-913)

Sz.n.95-913
103-913-18
Át.lelt.9795.—

L (398-912) sz. felterjesztések és az 1911 augustus 5-iki 83801 (1447-911), az 1911 november 7-iki

Fordítás

33

Kif 94

Kifüggeptésére vonatkozó adatok 1913: 94. Bruck

Lajos: Nói arakép (Weibliches Bildnis).

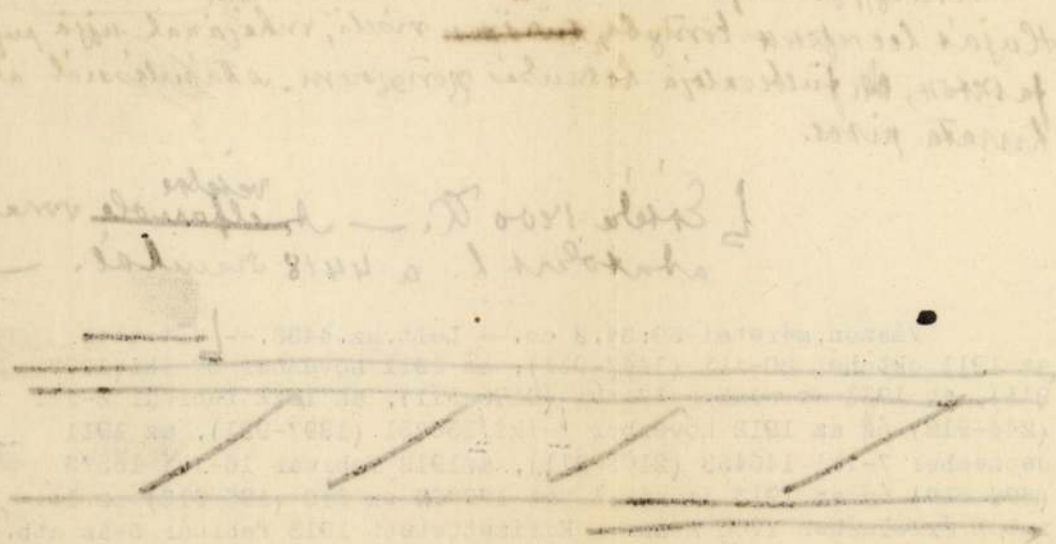

4431. Bruck Lajos.
Sz. Pápán 1847 november 3-án

F püspököt ábrázoló

L festmény

A Browers-Gilde Anversben.

F, a portrait alatt, ~~[illegible]~~ Egy XVII. századbeli épület, melynek nyitott ablakú disztermében balról, pád és lábpárna, ~~[illegible]~~ márványfalának mentén ~~[illegible]~~ bőrrel átvont karfás és ~~[illegible]~~ ugyanilyen áthuzatú kőrönsége szék, jobbról csavart oszlopokkal ékesített kandaló ~~[illegible]~~ és e fölött aranykeretű ~~[illegible]~~, szemközt pedig tájkép, ~~[illegible]~~ kéttükör és ~~[illegible]~~ szobor látható. A padló mintázott.

gyertyatartós

Értéke 1400 K. — A vételre vonatkozó adatokat l. a 4418 számnál. —

Fa, méretei 37.5:46 cm.-- Lelt. sz. 4431.-- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912), és az 1912 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 1400 K-án.~~ -- Kifizettetett 1913 február 6-án stb.-- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb. -- ~~Az elszámolást jóváhagyta.~~

T20

Sz. n. 91-913
103-913-14
Át. lelt. 9791.

L (503-913)

L (398-912) sz. felterjettések
és az 1911 augustus 5-iki 83801 (1447-911),
at 1911 november 7-iki

29

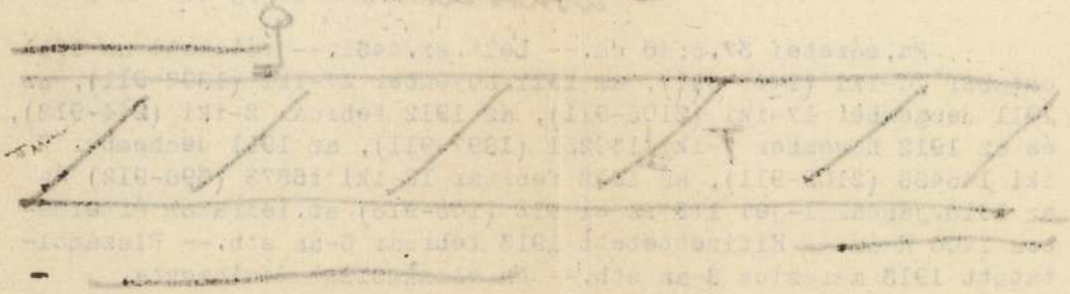

4428. Bruck Lajos.
Sz. Pápán 1847 november 3-án

Felvidéki táj.

Hegyes és dombos vidék hátterében ~~a hegytetőn~~ várrommal, középterében két várossal, előterében pedig, balról a kazal tövében, három nővel, a kik a földön ülnek s jobbról legelő csordával, a melyre ~~[illegible]~~ visszanéző pásztorleány ügyel. A környék égboltja felhőzott.

Értéke 1400 K. — A vételre vonatkozó adatokat l. a 4418 számnál. —

Fa, méretei 38.3:62.4 cm.-- Lelt. sz. 4428.-- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 20-iki (398-912) sz. felterjesztések és az 1911 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 1400 K-án.-- Elszámoltatott~~ Kifizettetett 1913 február 6-án stb.-- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb.-- ~~Az elszámolást jóváhagyta~~

Sz. ~~n. 88-913~~
~~103-913-11~~
~~Át. lelt. 9788.~~

augusztus 5-iki 83801 (1447-911), az 1911

(503-913).

26

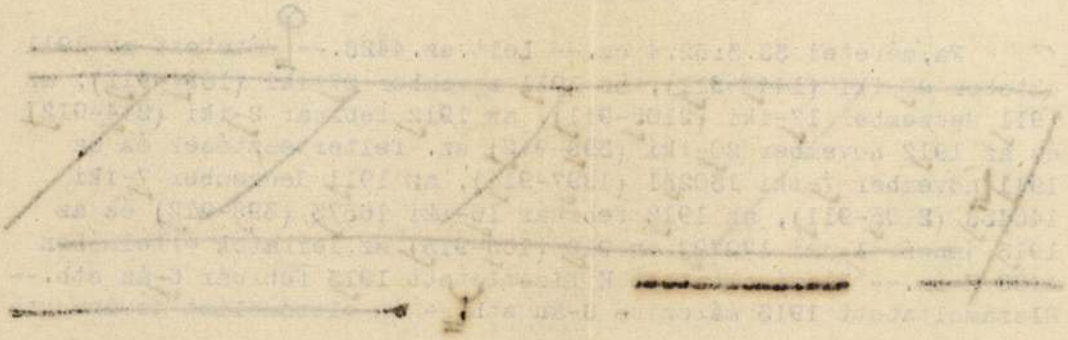

4429. Bruck Lajos.

Sz. Pápán 1847 november 3-án

és az asztalokon (44)

Velenczei zöldségesbolt.

Szűk kis helyiség jobbról, a nagy köedényen innen, szalmasiékre tett gesztenyesütővel, balról pedig a földön különféle zöldséggel, árjelzéssel is ellátott almákkal és tisztott baromfival. Középett ~~[illegible]~~ barna kis leány áll, ki hóna alatt kosarat tart, a melyben kendő van. A háttérben a falon hagymafűzérek lógnak, a melyek alatt fehér ruhával lekarc kézi kosár köti le figyelmünket. A bolt ablakán keresztvasak látszanak.

Érték 1900 K. — A vételre vonatkozó adatokat l. a 4418 számál. —

Fa, méretei 32.3:26.2 cm.-- Lelt. sz. 4429.-- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 december 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 december 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 1900 K-án.~~-- ~~Elszámoltatott~~ Kifizettetett 1913 február 6-án stb.-- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb.-- ~~Az elszámolást jóváhagyta.~~

20

20

(503-913)

Sz. n. 89-913
103-913-12
Át. lelt. 9789.

(398-912) feltérjesztések és ~~és az 1911 november 7-iki~~ az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911), az 1911 november 7-iki

27

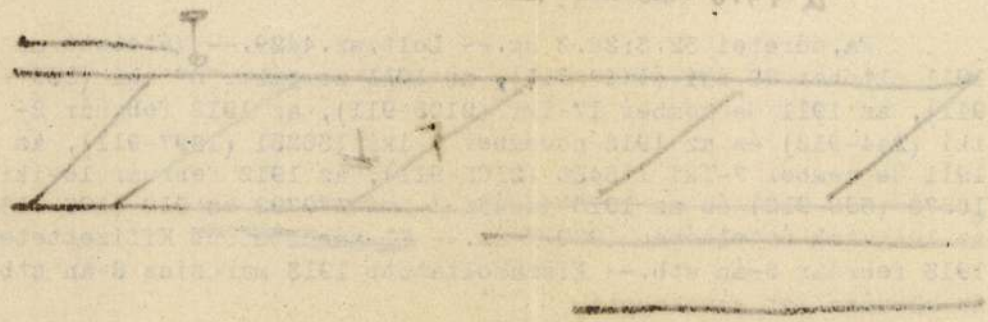

4427. Bruck Lajos.
Sz. Pápán 1847 november 3-án

Velenczei részlet.

Emeletes épületek csoportja középütt ~~a háttérfele haladó~~ csatornával, a melyen hid vezet át. Az utat járókelők, a vizet pedig gondolák elénkitik. Az előtérben jobbról köpart ~~sarka~~ látszik s a háttérben szemközt ~~[illegible]~~ szárado fehernemű lóg kötélen. Az égbolt felhőzött.

Értéke 1600 K. — A vételre vonatkozó adatokat l. a 4418 számnál. —

Fa, méretei 40.2:32.1 cm. -- Lelt. sz. 4427. -- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911)~~ az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 20-iki (398-912) sz. felterjesztések és az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911) az 1911 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 ~~január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 1600 K-án.~~ Kifizettetett 1913 február 6-án stb. -- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb. ~~Az elszámolást jóvánagyta~~

Sz. n. 87-913
103-913-10
Át. lelt. 9787.

[503-913).

25

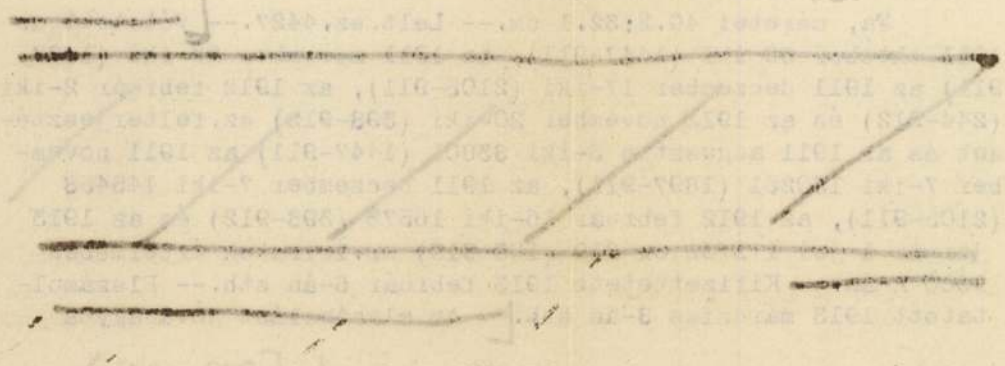

4426. Bruck Lajos.
Sz. Pápán 1847 november 3-án

Parasztleány ~~kosarakkal~~.

Egész alakban, szembe nézve és olyképen van ábrázolva, hogy jobb vállán és bal karján, egy-egy kosarat czipel. Öltözete: fehér fej- és keresztbekötött piros vállkendő, ingváll, felhajtott kötény és kurta ~~[illegible]~~ szoknya. Küzelében balról tynk szemezget. Mögötte kert látszik virágzó naprafor gával, a háttérben pedig szalma karalok vannak. Az égbolt felhős.

Értéke 1400 K. — A vételre vonatkozó adatokat l. a 4418 számnál. —

Vászon, méretei 42,8:33,2 cm. -- Lelt. sz. 4426. -- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 december 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 20-iki (398-912) sz. felterjesztések és az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911), az 1911 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 1400 K-án.~~ Kifizettetett 1913 február 6-án stb. -- Elszámoltatott 1913 március 8-án stb. -- ~~Az elszámolást jóváhagyta~~

Sz. n. 86-913
103-913-9
Át. lelt. 9786.

L (503-913).

24

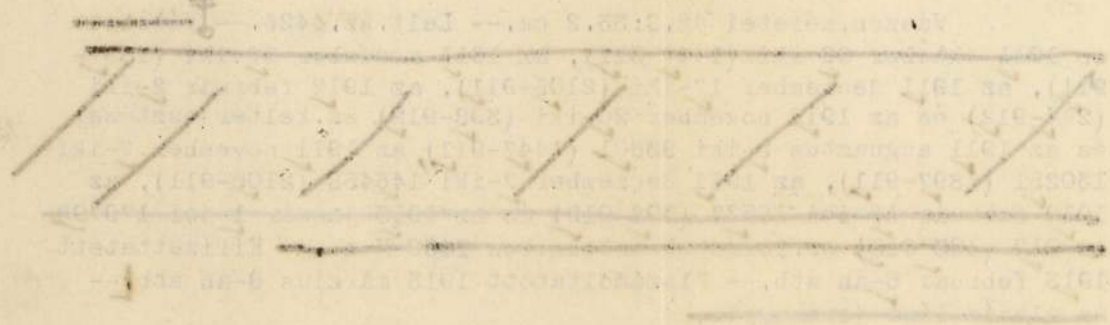

4424. Bruck Lajos.
Sz. Pápán 1847 november 3-án

Kévék.

Sik előtér ~~[illegible]~~ ben láthatók és keresztekbe ~~[illegible]~~ rakvák. Körülök balról a legelső válik ki. ~~Jobb-~~ ~~ról~~ ~~[illegible]~~ A háttérfelé ~~jobbról~~ lombos fasor vezet. A vilék ég-boltja könnyen felhőzött.

Értéke 1400 K. — A vételre vonatkozó adatokat l. a 4418 számnál

Vászon, méretei 39,9:31,5 cm. -- Lelt. sz. 4424. -- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 20-iki (398-912) sz. felterjesztések és az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911) az 1911 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 1400 K-án.~~ -- Kifizettetett 1913 február 6-án stb. -- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb. -- ~~Az elszámolást jóváhagyta.~~ (503-913)

~~Sz. n. 84-913~~
~~103-913-7~~
~~Át. lelt. 9784.~~

22

Kifüggesztésére vonatkozó adatok. 1913: 150. Bruck Lajos.

Kévék (Garben).

Kif 150

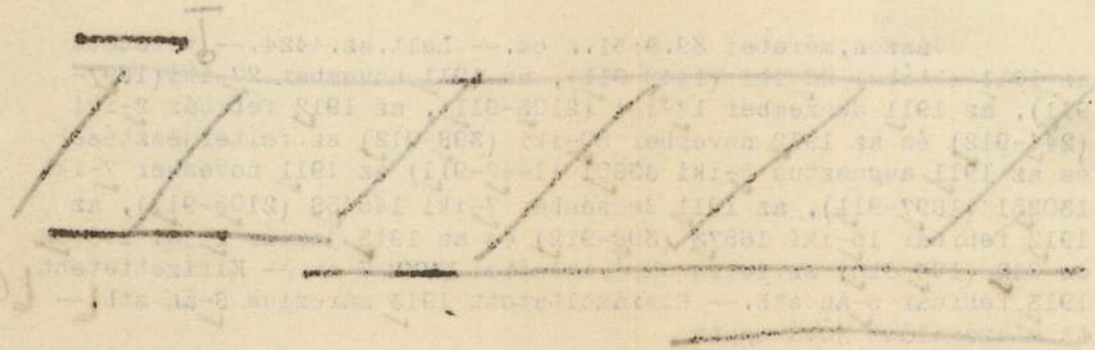

4420. Bruck Lajos.
Sz. Pápán 1846 november 3-án

A Szamos völgye.

Hegyes vidék, hol ~~a~~ középütt ~~a Szamos vize~~ folyó kanyarogg, míg ~~balrót~~ az előtérben két ~~állás és~~ szín és egy ~~kévékből rakott~~ buraksszt köti le figyelmünket. Az égbólt könnyen felhőzött.

Értéke 900 K. – A vetelre vonatkozó

Fa, méretei 27.3:42 cm.-- Lelt.sz.4420.-- ~~Játetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 20-iki (398-912) sz. felterjesztések és az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911), az 1911 november 7-iki 130231 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 900 K-án~~ L-- Kifizettetett 1913 február 6-án stb.-- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb L-- ~~Az elszámolást jóváhagyta~~ L (503-913).

Sz.n.80-913
103-913-3
Át.lelt.9780.

L adatokat l. a 4418 számmal

18

8-86

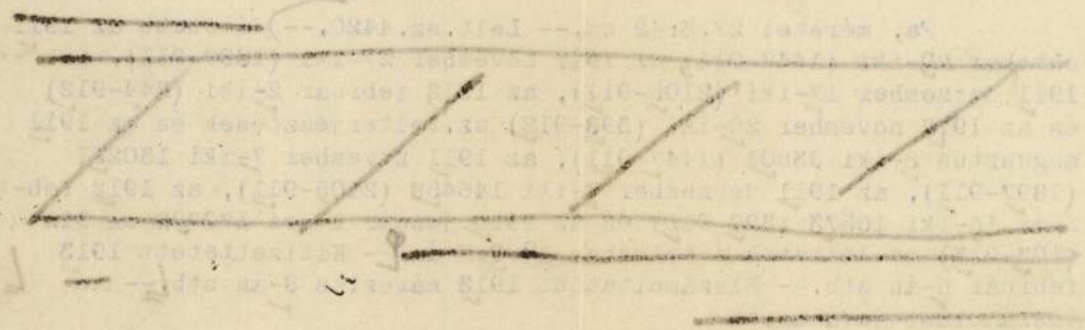

2022. Bruck Lajos.

Sz. Pápán 1846 november 3-án. + Budapesten 1910 dec 3-án

A küldöncz.

Egy hegyes vidék sik előterében, a fasor közt széles út vezet, egy jobbra fordult pejlovon ülő és teljes felszerelésben ábrázolt huszár hallgatja a mesterember felvilágositását, jobb kezének hüvelykujjával hátra mutat és pörge kalapot, tarisznyát meg köpenyt hord. Kissé odább két leány közeledik, kosárral fejökön és karjaikon. Hátrább pedig szalmás-szekér távozik. Jobbról, a mezőn, három asszony alakja bontakozik ki, mig balról buzaföld terül el. Az égbolt derült. Jelzése alól balra: Bruck Lajos

Vászon, mér. 73:65 cm.

Vétetett az 1901: VI. 12-én kelt 37661 sz. leirattal 740 K. (361/901.)

Elszámoltatott 1901: IX. 14-én (488/901.).

Az 1902: IX. 27-iki 59519 sz. leirattal (694/902) kiadatott a győri Képzőművészeti Gyüjteménynek. (697/902).

L. a Győri Hirlap 1902: X. 31-iki 250 számában „A szépmüvészeti gyüjtemények alapja" czimű közleményt.

Az elszámolást elfogadta az 1902: VII. 16-iki 16026 szvsz. leirat (569/902.)

a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

Vid. Muz.

, az 1901: VII. 12-iki 47148, és az 1901: VIII. 8-iki 54451

37661-901

2077. Bruck Lajos:
Sz. Pápán 1846 november 3-án. + Budapesten 1910 december 3-án
A régi eskütéri vásár. (Vázlat.)

E vázlat a budapeszti Eskütéri vásárt ábrázolja, hol a

sorjában elhelyezett kofák körül, úri asszonyok és cselédleányok nyüzsögnek. Középütt, a zöldséget ülve áruló kofa mellett, csirkét tartó leányt, ~~egy~~ előrehajolta, alkudozó piros kendős asszonyt, ~~egy~~ kalapot viselő ~~meg~~ ernyőt tartó úri nőt ~~meg~~ és ~~egy~~ pettyes sárga kendőjü parasztasszonyt látunk; jobbról pedig a kelkáposztát és paradicsomot kináló asszonynyal ~~egy~~ világos ruhás és fekete fátyolkendős hölgy beszél. A háttérben Buda látszik a várral és Lánczhiddal. A Dunán két gőzhajó kéménye füstölög. Az égbolt derült és könnyen felhőzött. Jelzése alól balra: Bruck Lajos.

Vászon, méretei 65 : 93 cm.
Vétetett az 1901: XII. 23-iki 92258 sz. leirattal 1500 Kán. (682/901)

Elszámoltatott 1902: IV. 14-én. (338/902.)
Az elszámolást elfogadta az 1902: VII. 26-iki 27258 sz. leirat. (592/902.)

904: IV. 30.

92258-901

4419. Bruck Lajos.
Sz. Pápán 1846 november 3-án.

Tavasz.

Személyesítője, a ki egy ~~Eszmejét e festmény olyképen fejezi ki, hogy a~~ mezei virágoktól ellepett előtérben egy jobbra fordultan ülő leány, ~~a ki~~ szembenéz és köt csokrot, a melyet bal kezében tart. Öltözete: ~~szük~~ szalmakalap bársonyszalaggal, szűk újjú magas ruha és kötény. A háttért erdő foglalja el, a hol balról vadászlak bontakozik ki. Az égbolt felhős.

látható,

Értéke 1600 K. — A vételre vonatkozó

Fa, méretei 40.4:32.2 cm.-- Lelt. sz. 4419.-- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911) az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 20-iki (398-912) sz. felterjesztések és az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911), az 1911 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 1600 K-án.~~ Kifizettetett 1913 február 6-án stb.--Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb. (503-913). ~~Az elszámolást jóvánagyta~~

adatokat l. a 4418 számnál. —

Sz. n. 79-913
103-913-2
Át. lelt. 9779.

17

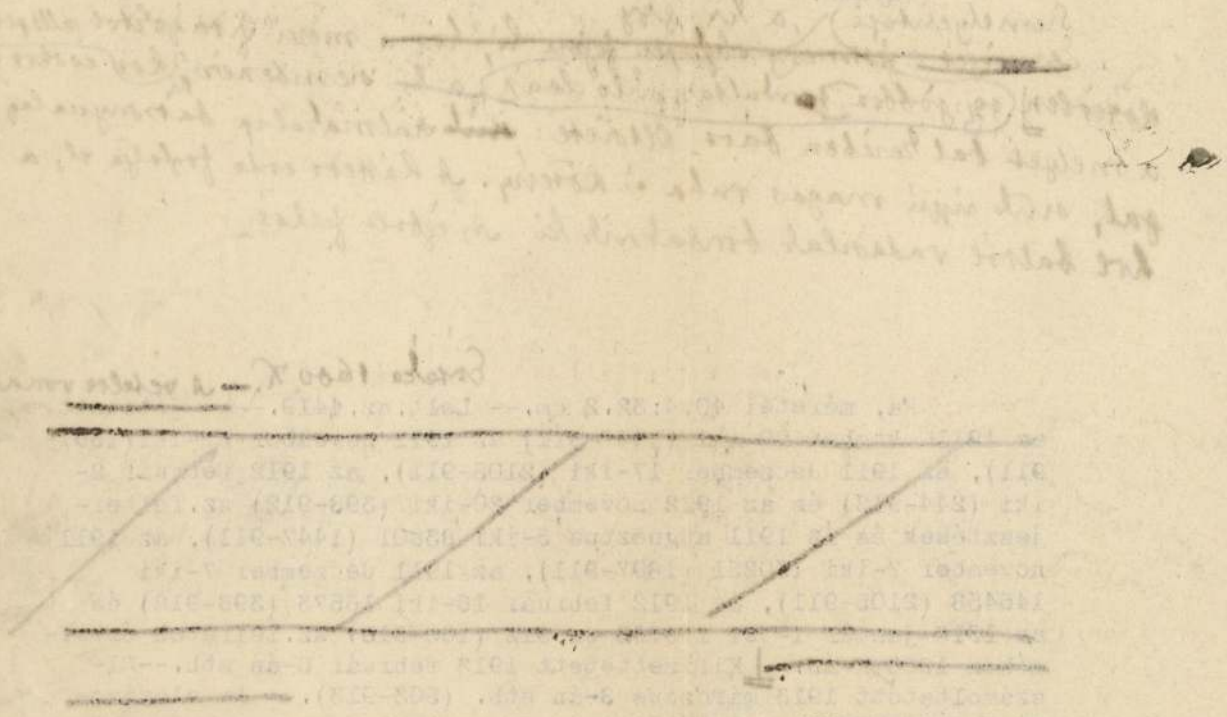

37

4418. Bruck Lajos.

Sz. Pápán 1846 november 3-án.

Az elhagyott major.

Dombos vidék előterét foglalja el, földszinte házának kéménye magas és ~~[illegible]~~keritésének egyik ajtószárnya nyitva van. Jobbról kőfal köti le figyelmünket. A közeli fák lombosak. A~~[illegible]~~ tájék borult égboltja felhőzött.

Vászon, méretei 34,5:27 cm.-- Lelt.sz.4418.--~~Vétetett~~ Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911) az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 20-iki (398-912) sz. felterjesztés, és az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911), az ~~[illegible]~~ 1911 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 1600 K-án.-- Kifizettetett 1913 február 6-án stb. -- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb. (503-913). ~~-- Az elszámolást jóváhagyta~~

Sz.n.78-913
103-913-1
Át.lelt.9778.

16

4432. Bruck Lajos.
Sz. Pápán 1847 november 3-án

Bretagnei halászasszonyok.

Az előtérbeli kőnyúknál és munka közben ~~vannak~~ ábrázolvák. Körülök három, a kikből egy háttal ül és kettő áll, beszélget; kettő, a kiknek egyike szembe néz, hálót köt. Ez utóbbiak mellett egy fiú foglalatoskodik, a ki balrafordultan a helyszkedett a földön el. Közelökben különféle szerszámok hevernek. Balról a vizet közelevő s kikötött hajók élénkítik. Az égbolt felhőzött.

Értéke 1400 K. — A vételre vonatkozó adatokat l. a 4418 szamnál. —

Vászon, méretei 53:80 cm. -- Lelt. sz. 4432. -- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 3-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 január 1-jei 179792 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 1400 K-án.~~ -- Kifizettetett 1913 február 6-án stb. -- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb. -- ~~az elszámolást jóváhagyta.~~

(503-913).

Sz. n. 92-913
103-913-15
Át. lelt. 9792

20-iki (398-912) sz. felterjesztések és az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911), az 1911 november 7-iki

30

XIV:

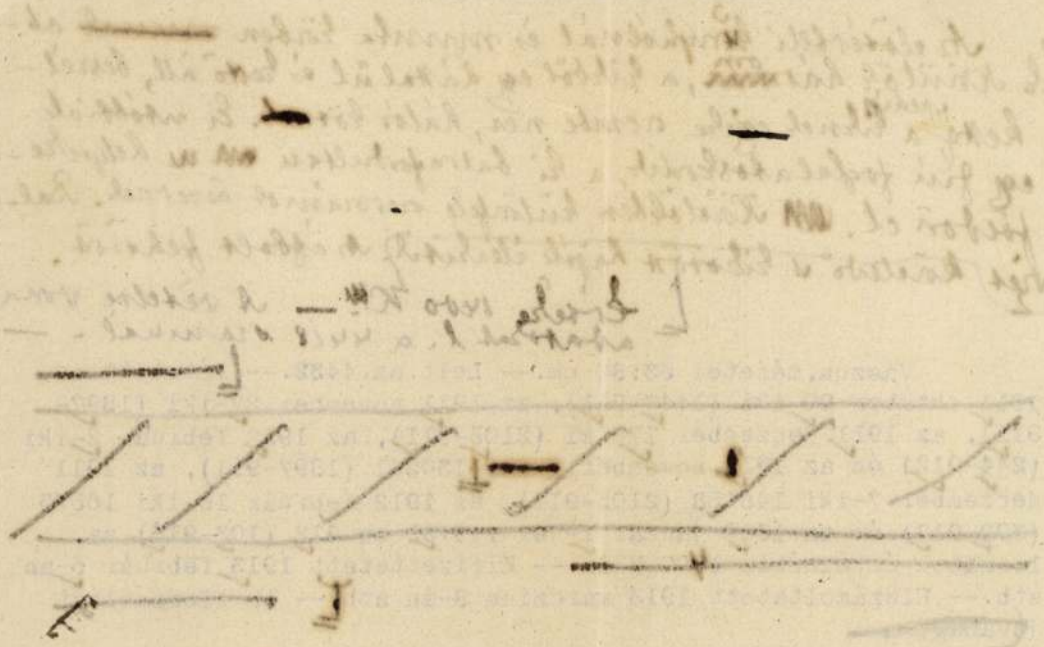

Bruck Lajos

Az épülő pénzügy muzte-
rium a Szentháromság-tér
olajt

Budapest székesfőv. tulajd.

28.

Dózsa György megkoronáztatása

rézmetszet XVII. sz.

11/15.

Továbbá

Bruck Lajos 15.l.
Bruck Miksa 13.l.

Bubics Zsigmond
10.l.

Cirpe Aurél
18.l.

Csánky Dénes
16.l.

l.

Cirpe 1934. II.

420 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Alföldi Emma nyugtája

A beadvá

Melléklet

Egyúttal

Előirat sz

Utóirat s

Másolta:

Összeolv

Bruck Lajos

önarckép

a Tört. Kéjes.

Bruck Lajos

A Királyi ~~[illegible]~~ vár a Petőfi-
térről 1882. olyan
A Döbrentei-tér olyan
A Disz-tér 1896. olyan ?

Budapest nékesfőv.
tulajd.

74. Dobó Katicza

Tusrajz

Szemlér Mihály

31/44.

Bruck Lajos

Fův lépt

Mosás / of
Augusztusi hangulat
Körösy József arch.
Ivánka Imre arch
Kora reggel
of

országos tekintetes

á g á n a k

B u d a p e s t .-

s hó 4-én 235. szám alatt kelt átira-

tisztelettel értesitem, hogy a zólyo-

ó tatarozó munkák költségvetése eddig

1003. Bruck Lajos.

Sz. Pápán 1846 november 3-án. † Budapesten 1910 deczember 3-án.

Önarczkép.

Mellig látható, kissé jobbrafordult, de szembe néz. Feje kopasz, haja, bajusza és szakálla őszbevegyült, szeme barna. Öltözete: lehajtott gallérú ing, fekete nyakkendő, ugyanilyen mellény és kettős elejű kabát. Jelzése fölül jobbra: »*Bruck Lajos*«.

Vászon, méretei 52·7 : 40 cm. — Lelt. sz. 1003. — Vétetett az 1906 január 5-iki felterjesztés (174–906) és az 1906 február 20-iki 11168 (297–906), illetőleg az 1906 márczius 6-iki 18218 (381–906) sz. leirat alapján Jasznigi Sándortól 300 K-án. — Kifizettetett 1906 február 26-án és 1906 márczius 17-én. — Elszámoltatott 1906 június 5-én (787 és 788 ex 906). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

4421. Bruck Lajos.
Sz. Pápán 1846 november 3-án

Hortenberg.

A ~~[illegible]~~ háttért foglalja el és ~~[illegible]~~ előtérben egy kévét kötöző ~~[illegible]~~ férfi munkás, négy asszony, egy ~~[illegible]~~ kocsiban ülő kis szermek és egy nembe néző leány elénkiti a réfben már learatott buzaföldet. A kaszégen (többen) innen járkálnak, a jobbról ~~[illegible]~~ látható terebék és fa alatt pedig, többen (a földön ~~[illegible]~~ ültek). A tájék égboltja felhős.

Fa, méretei 45.5:55 cm. -- Lelt. sz. 4421 -- ~~Vétetett az 1911 október 20-iki (1447-911), az 1911 november 27-iki (1897-911), az 1911 deczember 17-iki (2105-911), az 1912 február 2-iki (244-912) és az 1912 november 20-iki (398-912) sz. felterjesztések és az 1911 augusztus 5-iki 83801 (1447-911), az 1911 november 7-iki 130251 (1897-911), az 1911 deczember 7-iki 146458 (2105-911), az 1912 február 16-iki 16573 (398-912) és az 1913 ~~január 1-jei 179702 ex 912 (103-913) sz. leiratok értelmében 2400 K-án.~~ -- Kifizettetett ~~1913 február 6-án stb.~~ 6-án stb. -- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án stb. -- ~~Az elszámolást jóváhagyta~~ (503-913) 1913 február

~~Sz. n. 81-913~~
~~103-913-4~~
Át. lelt. 9781.

19

Értéke 2400 K. — A vételre vonatkozó adatokat l. a 4418 számnál. —

Kif 138

Ford. /.

Kifüggeptésére vonatkás adatok. 1913: 138. Bruck Lajos: Hortenberg.

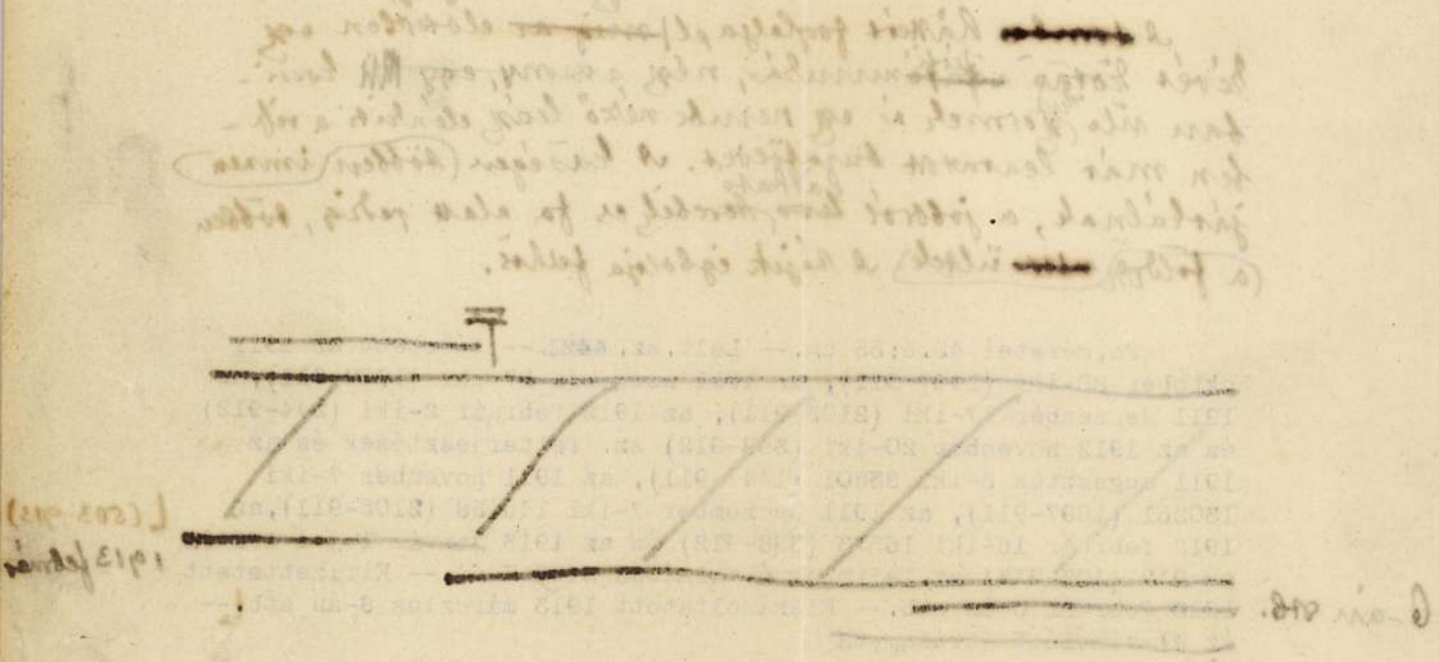

Bruck Lajos

Gerö Ö~~dön~~, London ~~Elek~~

Modern, magyar festő-
művészek. Budapest, é. n.
~~[illegible]~~ 18. l. (Kép) 47. l.

~~A döbrentei kéri piac c.~~
~~Képe repr. 18. l.~~

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Bruck Lajos

1888. a bpesti gyermekmenhely javára a műcsarnokban rendezett tárlaton ki volt állítva:

Virágárus leány, olajf., Aigner Emília ~~[illegible]~~. tulajd.

Gomb, Rettős, római VI. 275.

A DÖBRENTEI-TÉRI PIAC FESTETTE BRUCK LAJ

gulatuk forrása. Az ő

KARDOS: ÉRDEKES OLVASMÁNY

zdasági energiák,
ogyan támadt a
erejével a fiatal
termő spórákat,
ól München felé.
Merse Pálnak ez
e csorbítja ezt a
jó sokáig semmibe se vette. Hiszen a párisiak se
ket ez a semmibevétel elkedvetlenítette. Hazament
em fest-e? Hanem egyszerre csak közénk termett.
az ő művészetének. A divat, amely egyformán
új megismerést: világgá hirdette, hogy a képeken
kisütött a nap, s hogy a festék uralmát fölváltotta a színek uralma.

A divat a szállásszerző, s az igazság igen gyakran nem kapna szállást, ha nem bízná rá magát erre a kvártélycsinálóra. A mi művészetünk, a mi közvéleményünk még nem volt tisztában vele, hogy igazságot tisztel-e, szeszélyt becsül-e, de az meglepte, hogy az új festés alapvetői közt magyar festő is volt. És egyszerre csak fáklyát gyújtott a semmibevett művész ünneplésére. Talán a fáklyafény pirossága, a fáklyafüst színes gomolygása megkapta a mestert. Inkább, mint a dicsőítés. Talán örült e színek szépséges játékának. És elfeledte tőle, hogy tulajdonképpen neheztel. Ecsetet fogott és megint festett.

S az új képei is csupa színbeli öröm. Most már a verőfénynek a magyar tájékban való játékát nézi. A verőfény a mi vidékeink színeit formálja, a magyar tájékot dekorálja. És a

38. Bruck Lajos: Szórakozás a kastélyban.

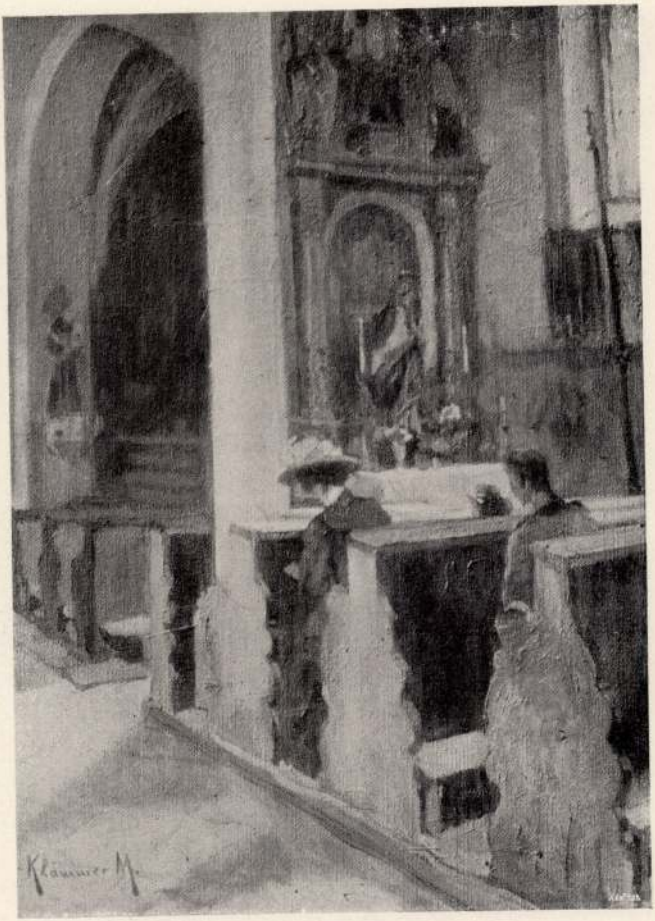

31. Klammer Mariska: Interieur a laufeni templomban.

Bruck Lajos

46. Bruck Lajos: Az innsbrucki Hofkirche belseje.

V

Műcsarnok 1908. tav. kiáll.

22. Kézdi-Kovács László : Erdei úton.

Bruck Lajós

136. Bruck Lajos: Séta után.

Műsarnok 1902/3. téli kiáll.

15. Szinyei Merse Pál: Pipacs a mezőn.

Bruck Lajos

Bruck Lajos: Vásár a Döbrentei-téren.

Műcsarnok 1903. tavasz. nemzeti. Kiáll

ZOMBORY LAJOS: Hazafelé.

146. Bruck Lajos: Kastély belseje.

65. Hegedüs László: Nagy Zsiga festőművész arcképe.

Bruck Lajos

1.

Ernst Muzeum aukcioi

XXXII. 58. m

59, 60 m.

V

249.

KÜLÖNFÉLE HAGYATÉK
FŐURI ÉS MÁS MAGÁNBIR
FESTMÉNYEK ÉS M

GEMÄLDE UND KUNSTG
VERSCHIEDENEN NACHLÄS
SCHAFTLICHEM UND AND

BUDAPEST, 1925. ERNST-MÚZEUM KIA

Bruck Lajos

d.

Ernst Muzeum aukcioi

XV

82a/

83, 84, 85, 86, 87

87/a

Bruck Lajos

A kastély irattára
c. képe repr.

KMTárs 1910. tav. Eráll.

V

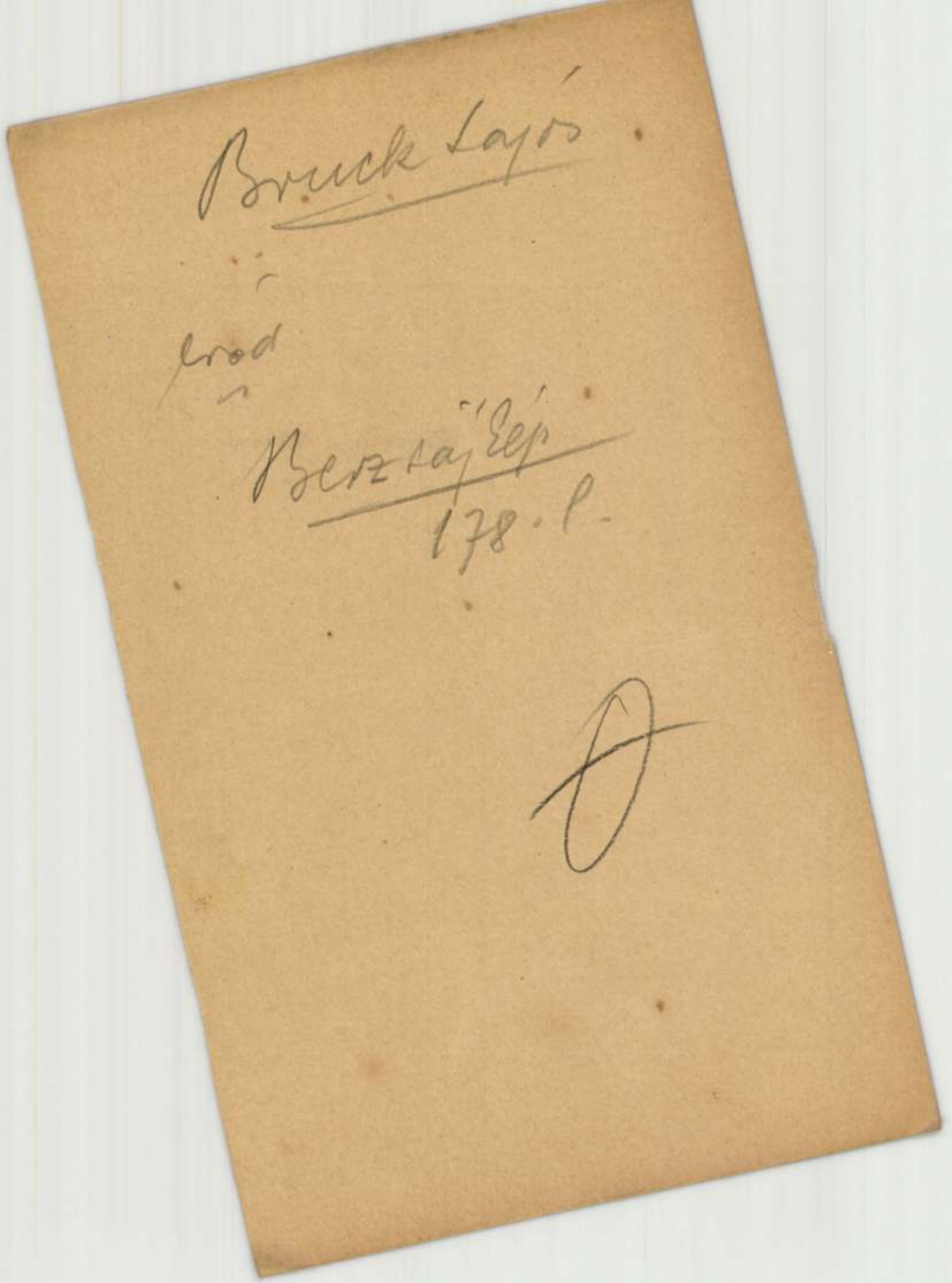

Bruck Lajos

Erőd

Berzsajkép

178. l.

0

Muradgiraj tatár khán:

Egész alak, lóháton, jobbr
felszíjázva, lovának kantárszá
rete tollas kucsma, köpeny na
köntös. Fülbevalója nagy, gyön
tollakkal van ékesítve. A hátté
a tatárok keresztényfoglyokat s

„Tartar Cha
Dis ist der Oberste
Die Christen schlepp
Wo dise Teufels-bru
Brent, sengt und

s legalól jobbra: „bey Jacob K
Rézmethet, méretei a von

„Johann Christoph Wagne
et Imperii Turcici In Oriente".
mayer. MDCLXXXV.

Ltp. 7490.

Bruck Lajos

1846-1910

69. Lovag a XVII. Nézadbót, fa, 27 x 22

70. Női arckép, vászon 49 x 43

70 a. Hazafelé Fa, 54 x 45

Ernst Muzeum aukcioi

41. A.

V

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bruck Lajos

504. Az olvasmány
vászon, 114×78
Repr. a katalogusban

Ernst Muzeum aukcioi

41. 7.

V

ERDEI GYÖRGY
hírlapbizományos
Hajdúnádudvar

Bruck Lajos

l.

Arv. Csam 97. aukc.

Eat.

U. ar 99. aukc. Eat. ✓

" " 103. " " ✓

" " 105. " " ✓

" " 110. " " ✓

" " 111. " " ✓

" " 112. " " ✓

1*

Illusztrációk.

Kucz Gyula

régiség= és műkereskedőnél

BUDAPEST, IV., VÁCI-U. 27-29

(Piarista-palota)

Tel.: 18-62-28

Bruck Lajos.

Tengerparton c. Eépe

Repr.

Árverési Közlöny

1940. 1. sk. sz.

Bruck Lajos

Bruck Lajos (Ludwig), (1846—1910).

58. AZ ABLAKNÁL (Am Fenster). Jelezve (Bezeichnet): „Bruck Lajos".
Vászon (Leinwand). 47×38 cm. Illu

Bruck Lajos (Ludwig), (1846—1910).

59. FONÓLEÁNY (Spinnerin). Hagyatéki pecsét (Nachlassenschaftsstempel).
Vászon (Leinwand). 34×26 cm.

Bruck Lajos (Ludwig), (1846—1910).

60. INTELMEK (Ermahnungen).
Fa (Holz). 28×20 cm.

61. A zboröi Rákóczi-kastély bejár.
Fa, 17×29. A művész hagyatékából

Ernst-Museum aukciói 38. 4. fordítás
Bpest 1928.

sztr. XXIX. tábl.

Vászon. 50×76.

Bruck Lajos (1846—1910).

82a. IRÓ BARÁT. Jelzés lent balra: Bruck Lajos.
Fa. 17×23.

Bruck Lajos (1846—1910).

83. LOVAGTEREM. (A müvész hagyatéki kiállitásából, 1911.)
Fa. 51×32.

Bruck Lajos (1846—1910).

84. AZ EGRI LYCEUM SZOBÁJA. (A müvész hagyatéki kiállitásából, 1911.)
Lemezpapir. 26,5×36,5.

Bruck Lajos (1846—1910).

85. NŐ ASZTAL MELLETT. (A müvész hagyatéki kiállitásából, 1911.)
Vászon. 18×30.

Bruck Lajos (1846—1910).

86. SZENT ERZSÉBET SIRJA MARBURGBAN. (A müvész hagyatéki kiállitásából, 1911).
Fa. 30×19.

Bruck Lajos (1846—1910).

87. HEGYEK KÖZÖTT. (A müvész hagyatéki kiállitásából, 1911.)
Fa. 27×42.

87a. Pihenő, fa, ~~25~~ 17×30, Paris 1883, jelzett
Ernst Múzeum aukció XV (1921)

Carree Michael (1666—1747).

94. OLASZ TÁJ PÁSZTOROKKAL.
Fa. 35,5×43.

Chardin Jean Baptiste Siméon iskolája (18. század).

95. CSENDÉLET.
Vászon. 71×90.

Charlemont Eduard (1848—1906).

96. EGY FIATAL ARAB FÉRFI.
Fa. 41,5×33,5.

Claesz Pieter modorában (17. század).

97. CSENDÉLET.
Fa. 50×63.

Clarot Johann Baptist (1797?—1854?).

98. 2 darab kép:
1. FÉRFI KÉPMÁS.
2. NŐI KÉPMÁS. Jelzés mind a két képen lent jobbra: J. Clarot 1846 Pesth.
Vizfestmények. Mindegyik kép: 22,5×16,5.

Coello Claudio (1621—1693) modorában

99. FÉRFI KÉPMÁS.
Vászon. 205×120.

Bruck Lajos

III. Postatakarékp. aukc.
1921. jan-febr.

7-1. l.

7-3. l.

Műemlékek Orsz. Bizottságának előzetes enge-
1929 : XI. törvénycikk pedig az ingóemlékek

nyomatékosan felhívom Cím figyelmét, hogy
doskodjék, egyben arra a körülményre, hogy az
talakítási munkálatok terveit előzetes jóváhagyás
k nyujtsa be.

kérdőívet a juttatott kastély és berendezésének
Országos Bizottságához beküldeni szíveskedjék.
ezik, kérem annak szíves beküldését.

GEREVICH TIBOR
a Műemlékek Orsz. Bizottsága elnöke

Nyomda, Budapest.

Bruck Lajos

Ernst-aukcio 53. n.

~~Szobában~~, of
~~Mosónők~~, of
~~Vízimalom~~, of
Hollandi utca, of
Csendélet vadkacsával, of

Bruck Lajos

Magyarska

581 – 780 · szám alatt.

Lásd okv –

7 drb repr. a Katalogusban.

Ernst Muzeum aukcioi

41. sz.

780
581
199

V

M. KIR. VALLÁS- ÉS
KTATASÜGYI MINISZTER

MEGHÍVÓ

BENCZUR GYULA SZÜLETÉSÉNEK
SZÁZADIK ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL RENDEZETT

EMLÉKKIÁLLÍTÁS

1944. ÉVI JANUÁR HÓ 28-ÁN 13 ÓRAKOR
AZ ORSZÁGOS MAGYAR
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN TARTANDÓ

MEGNYITÁSÁRA.

Brunk Lajos

Magyar Művészet
1925. 60, 195, 204
1927. 8, 166
1928. 400

Gergely Ignác VII. 17o

Bouck Lajos

Mosónők c. képe
repr.

Kultúrs 1927. táj-és
élesk. kiáll. Lat.

Bruck Lajos

Miscellanea

1927. magyar táj. 56, 478, 483

Kárpáti Kelemen Lanker. főigazgató

VIII. 185.

Bruck Lajos

Augusztusi hangulat.

Olaszf.

Tm. Bp. 1932.

dultan és kerek talapzaton
ajat, bajuszt és körszakállt
a kötötte, mellénye kivágott,
i.

38·5 cm. — Lelt. sz. 803. — Érreith-féle ereklyemúzeumból. —
tokat l. a 262. lapon az 580 lelt.
lis 30-án (107–95). — Átvételi
udomásul vette az 1896 április

Bruck Lajos

Augusztusi hangulat

1932 évi új szerzemkiáll Műcsarnok

Bruck Lajos

Nemzeti Kaszinó 70 éves
pub. kiáll. kat. 1935. jan. 5–
febr. 6.

V

11

12

Bruck Lajós

Fegyverkovács, of

V

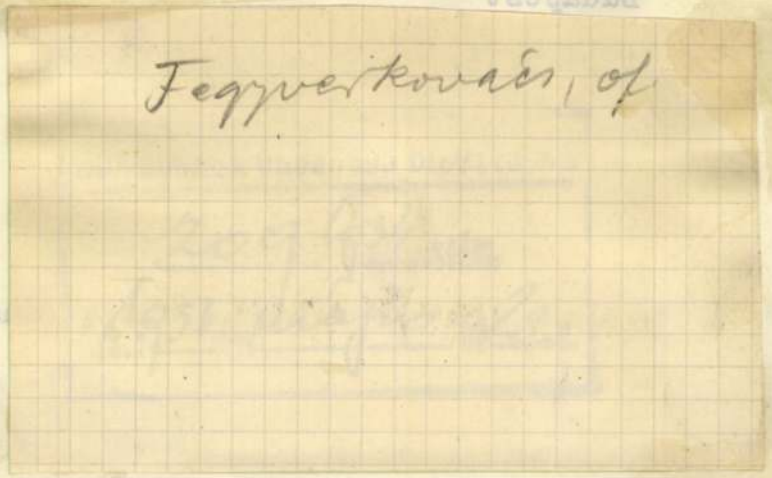

Lejed 1917

Budapest

1934,V.26.

A müemlékek országos bizottságának

Nagytekintetü E

1933 január hó 2.-án aj

a tisztelt Elnökséghez. Tekint

küldése óta már majdnem 1 1/2

féle értesitést nem kaptam ige

Hovább
a
Kiállítások

~~Arnhold Sándor~~

~~Buchmann Károlyi~~

~~Bamberger Gusztáv~~

~~Bánságh Vince~~

~~Berény Róbert~~

~~Bruck Lajos~~

~~Brodszky Sándor~~

Börötzffy Károly

Boruth Andor

Boross István (János)
1849

Boromisza Tibor

Lásd
a

Pécsi Kiáll. 1927. márc

Bruck Lajos

Árverési Csarnok aukcia Kat

31. sz. 1926. febr. ~~69. N 56/1~~

34. sz. 1926. okt. V

39. sz. 1927. okt. V

40. sz. 1927 dec V

41. sz. 1928. febr V

II. Ferencz:

Császári koronázási

A díszes tr
van ábrázolva. A
képre támasztja, m
a koronázási jelvén
csipőjére támasztja otta
seli, a körülök a Ma
lét is diszíti. Pala
ben trónja van. A
fejü sas, HUNGARIA,
SILVANIA, MOLDAVIA –,
BOSNIA, BULGARIA, CUM
tio et Iura Regia
et Iuramentum fide
Regia" és „Signatio
Feliratai a kép a
„FRAN
II. DEI GR
IMPERA
Rex Ierus.
a mondatszalagon

Bruck Sajós

wód

Keleti 1893

447 l.

seg.

666.

áblája.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

Apaffy Gergely halottas címertáblája.

EGYÉB ADAT

Apaffy címerrel.

letes. ovális medaillonban re-
mer, körülötte veiseti felirat.

Bruck Lajos

vrod

Keleti G. cikke

Kel 1885

TV. K. 4, f. 739. l.

Bruck Lajos

A levél c. képe
repr.
Árverési Közlöny
1937. 7. rk. 7.

Bruck Lajos

vod
z
Lázár Wolfnergyűjt

99. l

Ötös csoportkép.

A balra forduló és pápaszem
rül fönt Darányi Ignácz és Wekerl
Frigyes és Neményi Ambrus képe va
Közülök Harkányi rendjelt és disz
balra: WOTTITZ M. ph.

Czinkogr. mér. a

Szn. 245
703-900

Bruck Lajos

Home Lessons, vászon

32 x 39.

(Olvasó férfi)

az alábbi képtárban

The New York Public Library. Catalogue of paintings in the Picture Galleries. New York. (1912.) Stuart Room. No 170.

Budapest, 192 Budapest 1928 junius 11 -én.

apirók Köre 1928 junius hó 6-ántartott
rából törölte,mert tagdijfizetési köte-
ok után sem tett eleget.
adnak arra,hogy a törölt tag a körrel
hónap alatt kiegyenlitse.Ebben az eset-
a törlés hatályát veszti.
ta,hogy a törlés napjáig fennálló tag-
nem után is behajtja

~~Agghazy Gyula~~

Bruck Lajos

Vas. Lajos. 1889.

65 2. l.

(A párisi kiállitáson kitüntetett magyar művének)

elismerő okiratot

kaptak

ól eltérés mutatkoznék (új helyiségbe való költözés, bővités stb.), úgy cs
nak tüntetve. A helyiségeket a kimutatásban használttal egyező folyószá

s. i. t.)	mennyisége kg		

13. A hivatal elhelyezésére szolgáló **épület általános jellemzése** (zárt sorban épitett vagy szabadon álló, utcára vagy térre néző, egy- vagy több homlokzatú, földszintes vagy egy-, két-, három-, stb. emeletes ház):		A Szépművészeti Muzeum épülete szabadon álló. A MOB. hivatala az Aréna út és az állatszerti útra néző félemeleti sarok helyiségében van.
14. Az **épület általános fekvése** (sikon, dombon, vizparton, hegyen stb.):		lapályos helyen áll
A főhomlokzat	égtáji iránya (É., K., ÉK. stb.):	Déli irányban
Az uralkodó szél		
15. A **tüzelőszerraktár** adatai, hosszusága, szélessége és magassága, m:		.
A rendszerint tárolt tüzelőszer mennyisége, q:		.
A tárolt szénréteg maximális magassága m:		.
16. Az intézetben (internátus, kórház, fogház, laktanya stb.) ellátott személyek átlagos **létszáma**:		A MOB. alkalmazottak létszáma Öt személy

Bruck Lajos

Vas. Ujs. 1880. 324 l.

Magyar festők a párisi „Salonban“. A nem régiben megnyilt «Salon»-ban a magyar festők közül *Aggházy* Gyula, *Ébner*, *Flesch* és *Bruck* Lajos állitottak ki festményeket. A «Figaro» főkép az utóbbiét dicséri, ki Munkácsy tanitványa, s kinek festményei után lapunk is közölt képeket.

Az Angol-Magy

Bp. V. Nádor-u 2. (Gróf Tisza Istv

munkálatok végszámláinak jegyzéke.

Bruck Lajos

részt vett az alábbi kiállítás rendezésében Szentpétervárott 1899-ben.

Radisics Jenő: A magyar iparművészet Oroszországban. Magyar Iparművészet. 1900. 33. l. 37. l.

B. 23.

ssi

-

t -

e

y

t

ra.

il,

-

Bruck Lajos

vról. Pápán.

l.

Lykanemzromantika

116. l.

Brück Lajos

Olvadó hó (Városliget)

repr.

Művészeti Krónika

1913. dec. 15.

188. kép. *Kókuszserleg. Magyar, XV*

KANÁL,
baluszteres nyéllel.
Magyar munka 1570-ből.
Ezüst, 19·5 cm.

KANÁL,
baluszteres nyéllel.
Magyar munka, XVI. század.
Ezüst, 16·5 cm.

TALPAS POHÁR,
trébelt csigás dísszel, MG mesterjegy

Bruck Lajos

Bruck Lajos : Vásár.

Az 1894–96. évek találatairól
Pesti Hirlap régi naptára
az 1930. évre – 398. l.

sok magasabb fokára, sőt olyanok is, kik szellemi foglalkozásokra szánják magokat. Ha az ilyen városokban már kort, annak mozgató erőit megismeri s belát az akkori vezetők sisifusi munkájának titkaiba."

Elektromágneses Gyógyintézet

Budapest, VII., Vilma királynő-ut 11. Telefon: J. 326-24.

Az összes modern sugaras, delejes, villamos és hőeljárások kitünő gyógyeredményekkel:

Rheuma, ischiás, idegesség, álmatlanság, fejfájás, fülzugás, bénulások, gyengeségi állapotok, ütőér-elmeszesedés stb. ellen. 177

Olcsó kúradijak. Kérje az uj prospektust!

TÉLI SPORT Si, korcsolya, szánkó

SKABA és PLÖKL Budapest, VI., Vilmos császár-ut 33. 75

Bruck Lajos

Balaton melléki csárda

Cinke Cat

Közalapítványi kir. ügyigazgatóság

VIII-229

Bruck Lajós

wód

Din Paris

28. I.

Bruck Lajos festő

Dumas, F.-G.: Catalogue illustré du Salon 1882. Paris. 53 l.

Bruck Lajos

HÁRMAS HAGYATÉKI KIÁLLÍTÁS. Az „Országos Magyar Képzőművészeti Társulat" kegyeletes kiállítással nyitotta meg ezévi szezonját a városligeti műcsarnokban. Összegyűjtötte ugyanis az utolsó két év folyamán elhúnyt három kiváló művész: Bruck Lajos, Mihalik Dániel és Pap Henrik hagyatékában talált műveket s kiegészítve a hármas gyűjteményt az elhunytak királyi, állami, vagy magántulajdonban lévő néhány alkotásával, bemutatta ennek a három kiváló művésznek az élete munkáját a közönségnek. Az érdekes kiállítás, amelyen Bruck Lajosnak 468, Mihalik Dánielnek 82 és Pap Henriknek 216 műve, így tehát 766 mű volt látható, október 7-én nyílt meg és 29-én záródott. A vásárlóközönség igen nagy érdeklődést tanusított a tárlat iránt, amelynek anyagából az első tizenkét nap alatt 183 műtárgy kelt el összesen 76,480 korona értékben. Ebből Bruck műveire esik 68,480 korona (134 mű), Mihalikéira 400 korona (1 mű) és Papéira 7580 korona (48 mű).

Művészet 19-11. 386. l.

nincs cet.

Bruck Lajós

634. KÉT KAROSSZÉK, diófa. Olasz
635. IMAZSÁMOLY, diófa. Olasz, XVI
636. KAROSSZÉK, diófa, barokk farag
637. TRÓNSZÉK, aranyozott fa. Velen
638. NÉGYSZÖGÜ ASZTAL, berakott
639. KONZOL-ASZTAL, diófa. Olasz,
640. NYOLCSZÖGÜ VITRINASZTAL,
641. KÉT KAROSSZÉK, KÉT SZÉK É
642. KÉT KAROSSZÉK ÉS KÉT SZÉ
643. KÉT FÜLES KAROSSZÉK, árnya
644. TOILETTE-ASZTAL, diófa, betol
Louis XVI.
645. VITRIN-ASZTAL, cseresznyefa.
646. VITRIN-ASZTAL, mahagonifa, em
647. VIRÁGASZTAL, Boulle-modoru be
648. KEREK ASZTAL, mahagonifa, há

ssal. Olasz, XVI. sz. v.	200.—
sz. v.	120.—
Olasz renaissance.	70.—
zással. Olasz, XVII. sz.	400.—
	400.—
	400.—
l. Olasz, renaissance.	500.—
. sz. e.	200.—
zott lábbal. XVIII. sz. e.	200.—
. Barokk-stilus.	100.—
stilus.	160.—
a. Louis, XVI.	80.—
	80.—
ös ládával. Magyar, Biedermeier.	60.—
ató lappal. Magyar, Biedermeier.	150.—
forgatható lappal	80

Bruck Sajós

l.

Dornyay Veszprém

23. l.

Gyjongyjös, 1932. jan 9.

dre Urnak,

Salgótarján.

nnelében (jelzett) küldött elfogadot vál-

május 5. köszönettel megkaptuk.
logadja köszönetünket és viszontszol-
nyunk

kiváló tisztelettel
Zomlory Dénes és Tsa.

Bruck Lajos

l.

Illyés Ernő

78. l.

MAGYAR KÖNYVBARÁTOK
KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDA KÖNYVESBOLTJA
BUDAPEST IV, KOSSUTH LAJOS-UTCA 18. SZÁM
LEVÉLCÍM: POSTAFIÓK 242. TELEFONSZÁM: 186-281
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA 58.037

1943.V.22.

SZÁMLA

BÉLY
(11856/1879. I
megállapítot
mente

MENNYISÉG	FELSZÓLALÁSOKAT 14 NAPON BELÜL ÉS (SZÁMLA BEKÜLDÉSE MELLETT VESZÜNK F
1	Csapodi: A magyar barokk
1	Homér: Keleti miniaturák
1	Szőnyi: Kép megjegyzések a müv
	A kiányzót pó
	SÁ/RNÉ, fiz 3 hó alatt

Bruck Lajos

kiáll. érem.

Közlezrkiáll

1267-l-

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Bruck Sajós

Úrod

Lázár 1899

29. l

Bruck Lajos

Vas. Ujs. 1880. 109 l.

Bruck Lajos festőnk, kinek több szép képét lapunk is bemutatta, a fővárosból visszautazott Párisba. Sok magyar tárgyu képvázlatot vitt magával, melyeket az orzzág különböző részein készitett. A párisi «Salon» idei kiállitásában Bruck szintén részt fog venni.

presentano i due padiglioni dell'Alta Ungheria e dell'Italia. Il primo, costruito nello stile del Seicento ungherese, contiene le ricchezze che ritornano ad alimentare l'economia ungherese ; il secondo, un fabbricato monumentale, raccoglie i prodotti di quell'Italia imperiale che tanta parte ha avuto nell'aumento territoriale e nel rafforzamento economico dell'amica Ungheria.

Gli organizzatori della Fiera, mettendo in primo piano proprio questi due padiglioni, hanno agito secondo i voti del pubblico ungherese che per visitarli affluiva in fitte schiere che non finivano più.

Strettamente annessa al Padiglione dell'Alta Ungheria è stata costruita, di tronchi d'albero, una capanna rutena, che porta nella capitale l'aria delle alte cime dei Carpazi Boscosi. Accanto sono stati disposti. Una ca-

Bruck Lajos 132. l.

Crigler Győző 14. l.

Doby Jenő 138. l.

Deák Ebner Lajos 126 l.

Eisenhut F. 129. l.

Feledi Tivadar 130 l

Ferencz István 37, 45. l.

Fesky Adolf 14. l.

Fesky Árpád 127 l

Gerl Károly 150. l.

Giehser Alfonz 130 l.

Gregurs Imre 130 l.

Lauser, Dr Wilhelm:
Die Kunst in Oesterreich-
Ungarn. II. Jahrg. Wien é. n

Bruck Lajos

Alsó Dunapart
c. képe (1896)

repr.

Pozzó (Agai adolf)

Utarás Pestről — Buda-
pestre. 1843–1907. III.
kiadás. Bp. 1912

96. l. után

IV b.

Brassó, 14. November 1932.

ner & Cie

Budapest.

mpfehlungen der unten ver-
e ich mir Ihnen meine Dienste
n Verkauf von Schleifer zu

n Fache gründliche Fachkennt-

gen sind: 3% Provision nebst
r Auslagen.
e günstigen Bedingungen

st erwartend zeichne ich

hochachtungsvoll

Georg Teutsch

Bruck Lajos

László
2

Perállag III/3
545. l.

Abban a jellemző szokozi és szellemi gáspontba, melyet ~~a~~ ~~dra~~ Pannonia 811-ig a legyőrosabb hagyatokat tartotta fenn s ~~[illegible]~~ akonnan a templomot díszítő XI. nőzedi forgonyok mesterei is szórmaztak.

Az épitezeti és szellemi kontinuitás szempontjából Zsuba Zalavár még mesyszabbnak ~~lehetőseget~~ igér. A templom, ha a Conversia szerint hitelesnek fogadjuk el szt. Adorján mártir tiszteletére volt szentelve. Tudjuk, hogy Zalavárt szt. István 1019-ben szent Adorján mártir tiszteletére bencés apátságot alapít. Kétségtelen tehát a titulárás szent továbbélése, ~~de mivel~~ A templom mellett ~~[illegible]~~ kolostornak ugyanút sem tolálgyuk, sőt elhelyezése miatt — a mocsártól hiemelhedő pró koldnyi szigeten fekszik — nem is lépszelhető el, hogy itt nagyobb épület emelkedett volna. Kétségtelen tehát, hogy [illegible] számára Privina idejében

Brück Lajos

tovább Mihalik Dániel

2 Pap Henrik

~~2. 1872~~

~~2. 1873~~

Vas. Lajs. 833. l.

1911. 834. l.

837. l.

838. l

Vegyes

d. 53

1 Kot. 8r

Kuncze,

Leo Ferd., Ben. Ord. Pr.

Systematik der Weihmünzen

Eine ergänzende Studie für alle Freunde der Numismatik.

Erste Hälfte: (I. Abth. und II. Abth. Ordn. 1.–37.).

1.–284. U.

Bruck Lajos

7 képe elvesszett
a háborúban

Jesz 101. l

~~Angeli 42,50.l~~

Bruck Lajos 73.l.

Deák Ebner 57.73.l.

Karlovszky 73.l.

Konek Ida 73.l.

Michalek 56.l.

Munkácsy M. l. névmutató.

Parlaghy Vilma 92.l.

Révész Imre 73.l.

(24.32,36,37,179.l.

Tilgner Viktor

Unger Vilmos vezm. 56.l.

Ybl 25 és kv. ll.

Lásd.

Lauser, Dr Wilhelm:
Die Kunst in Oesterreich-Ungarn. I. Jahrg. Wien, é.n.

Kovabbi tászal

Bruck Lajos

Vas. Ujs. 1909. 288. l.

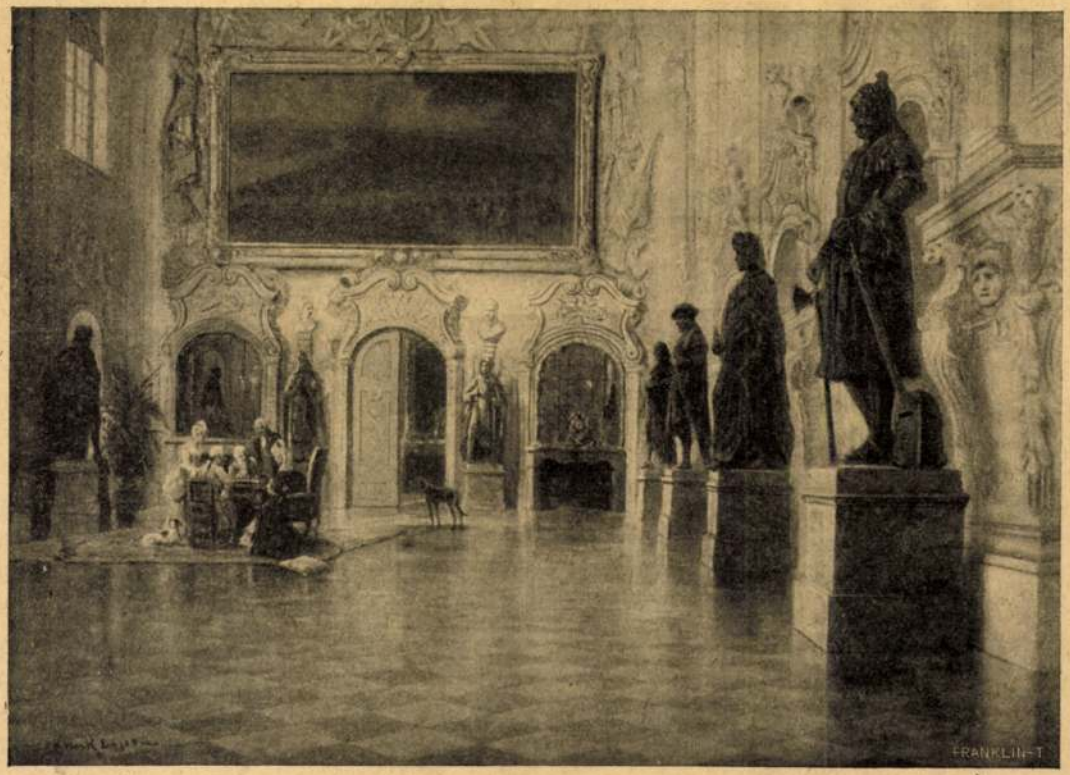

Bruck Lajos: Szórakozás a kastélyban.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

MŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓ

x Bibók s otthagyván a nyerget, meg
, loholt be az idegen után a szobába
a künnlevő bámész népek s a kastély
logtalan cselédség, hallván az idege
elkezdték azokat, mint valami különö
feszegetni s elmélyük kulcsával nyito

mondja, testvéröcscsei? Hát talán eg
fia is volt Bibóknak az első feleségé
intha hallottak volna is ilyenfélét
) De az idegen azt is mondta: «Fele
k fiai». Nem érti ezt az ember.»
larabig vártak a kapunál, hogy majd
– mert érezték, hogy valami rendkívül
almasint amolyan csatangoló katona lesz
on, a ki mindenféle hazug ráfogásokka
be a családokhoz. No, majd kikerget
bók uram a bikacsekkel. De bizony
az ki, hiába várták. Sőt a Józsi gye
ekötötte a Horkát az istállóba és ő i
a Miska gyerek ellenben kijött eg
csóval és a pinczekulcsokkal. Hm, há
kezett «valakijök», bort visznek be.
még érdekesebbnek látszott az idege

Révai

59161 - Révai
Felelős: Tóth L.

Bruck Lajos

Vas. Ujs. 1886. 663. l.

A Magyar művészek czimű vállalat füzeteiből a legujabb (7-ik) egy Párisban élő festőnkkel, Bruck Lajossal foglalkozik, ki azonban hazai tárgyu képeket is eleget fest. Szana Tamás szerkesztő irt jellemzést ezuttal is Bruck Lajosról, s a füzet több festményének mását közli, valamint rajzaiból és vázlataiból is ád sikerült mutatványokat. Brucktól lapunk többször mutatott be életképeket; e füzetből is adtunk előlegesen mutatványt, többi közt a Dunapart eleven képét, melynek eredeti festménye a műcsarnok egyik kiállításán volt szemlélhető. A füzet ára 80 kr., s megrendelhető a kiadóknál, a Révai-testvéreknél.

F D
FRATELLI
Deisinger
F D
FRATELLI
Deisinger
F D
FRATELLI
Deisinger

Bruck Lajos

** (*A „Képes Kiállítási Lapok“*) ujabb számai következő tartalommal jelentek meg:

1873.

A 8-ik szám tartalma: Kasnadar tunisi miniszter s a tunisi kiállitási bizottság elnöke (arczképpel.) Személyi hirek. Király ő Felsége a kiállitáson. Látogatás a magyar erdészeti pavillonban és környékén. „A konyhában“ Bruck Lajos festménye (képpel). A monaczói herczeg pavillonja (képpel). Karinthiai pavillon (képpel). Részlet a kiállitás helyéről (képpel). Nemzetközi kongresszusok. Az iparpalotából. Angol mezőgazdasági gépek. A fegyver-kiállitás. A kézmüszövés a kiállitáson. Kiállitási szemle. Vegyesek.

Vas. Lyc. 1873: 27/l

)ZALAPÍTVÁNYI KIRÁLYI ÜGYIGAZGATÓSÁG

Budapest, V., Báthory-utca 12. II. 13. — Telefon: 118—926.

71/1939. szám.

ekintetes

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK,

BUDAPEST.

IX.,Hőgyes Endre-u 10.

Bruck Lajos

Három művész hagyatéka. — Bruck Lajos, Mihalik Dániel és Pap Henrik képei. — Irta Paur Géza. Vasárnapi Ujság, okt. 15.

1911

In memoriam. — Bruck Lajos, Pap Henrik, Mihalik Dániel és Kimnach László műveinek kiállításáról. — Irta (yk.) Alkotmány, okt. 11.

1911

Bruck Lajos, Mihalik Dániel és Papp Henrik művészi hagyatékának kiállítása a Műcsarnokban. Ismertették a napilapok okt. 7.

1911.

Bruck Lajos művészete. Jeltelen cikk. Budapesti Hirlap, okt. 22.

1911

Holtak és elevenek. Irta Jean Preux. A Hét, okt. 15.

1911.

(Művészet 1911. 395. l.)

[illegible] a [illegible] Ismeretlenek. Írta [illegible] Károlyi a Magyar Nemzeti Múzeum Nérmjzi Osztályá-nak Értesítő [illegible] (Uj sorozat.)

[illegible]

Amerikai [illegible] Vállalkozók Lapja, szept. 27

[illegible]

[illegible] Szinek [illegible]

Írta B. Az Ujság, okt. [illegible]

Sembázépítők. Írta Lengyel Géza. Nyugat, [illegible]

[illegible]

[illegible] nyilvánosi könyvtár és [illegible]

[illegible]

[illegible] épitkezése, írta [illegible]

(Mindszent 1911 [illegible])

Bruck Lajos (1846—1910).
84. HALÁSZLEÁNY. Jelezve hagyatéki bélyegzővel.
Fa. 21×16 cm. 80.—

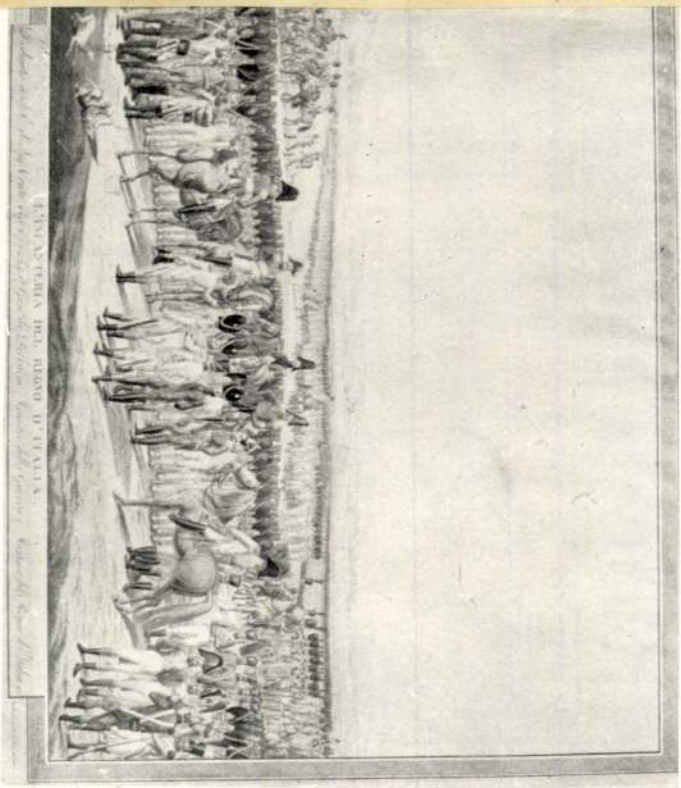

Almásy-Tolnki II. 1939

114. Delacroix

~~Boldizsár István~~

~~Brodszky Sándor~~

Bruck Lajos

Tovább

Műrés Régiségk Vállankc. IX. (1948)

3. lapon

V

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁ
3/06/1932.

Tak

Bruck Lajos

2854. Kastélyinterieur

olaff. 45 x 32

Almásy-Tellki X. 1942

V

MÜLLER JÁNOS

Az irodalom végére

Bruck Lajos

festő

plakettje, öntött

bronz Csillag Istvántól (1910)

Ernst Muzeum aukcioi

XVIII.

1361.

Arckép plakettje Csillag Istvántól (1910).

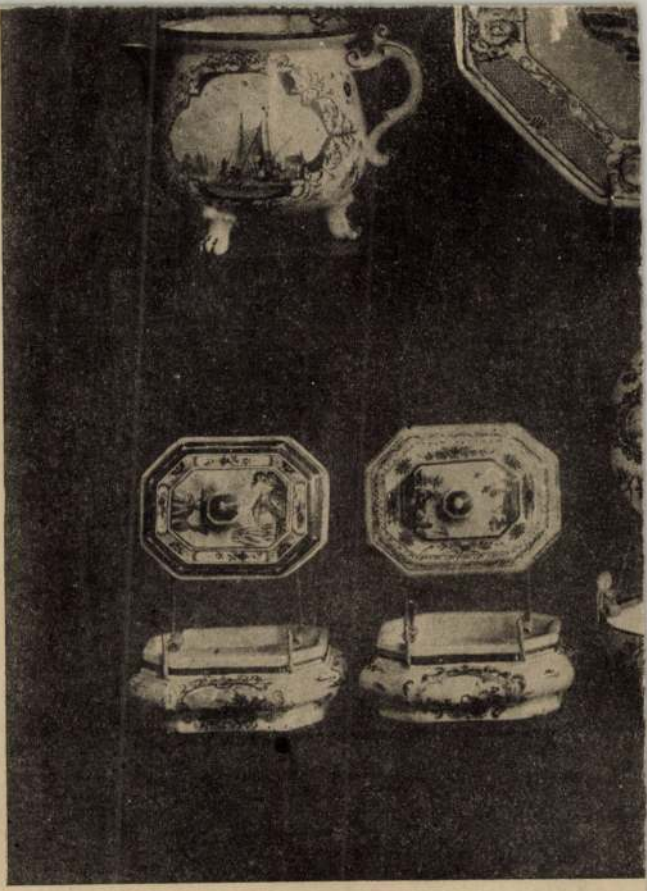

811
812
780 781

Bruck Lajos

Szabad Művészet

1950. 182, 183. l

Végvári Lajos:

A Munkácsy-iskola. Sz. M. 1950. 182, 183. (Képpel.)

P N F

Bruck Lajos

A Képzőműnészeti Társulat kiállításain a következő képekkel szerepelt:

1875. évi kiáll.: Tanulmányfő (olasz pórleány), 100 ft. — Tanulmányfej, 100 frt. — Részlet Páris külvárosából, 260 ft.

1877. nov. és decz. kiáll.: Tátszó olasz gyermekek.

1878. júl. kiáll.: A konyhában, olajf.

folytatása az I. sz. Estetben

kivitam

Kis Tárca

A konyha diadala

Egy jeles tudós, Soós dr., multkor egy előadásában boncolókés alá vette azokat az elméleteket és tanításokat, amelyek a helyes táplálkozásra vonatkoznak. Ez nagyon időszerű, mert amióta felfedezték a különböző vitaminok jelentőségét, az emberek pedánsabb része a reggelijét, vacsoráját már-már úgy kezdi rendelni, hogy előveszi az élelmiszerek vitamintáblázatát és a konyha nagy bánatára tökéletes egyoldalúsággal és minden jó szokás felforgatásával vitamin-orgiává züllleszti étlapját. Ilyen táplálkozási forradalmat már láttunk egypárszor. Volt idő, amikor ugyanezek a pedáns aggodalmaskodók azt kutatták, hogy melyik élelmiszer tartalmaz több kalóriát s volt idő, midőn ugyanők hasonló tüzetességgel tartották a szakácsnő szeme elé a táplálékok energiakészletét. Ma viszont az a nézet járja, hogy a táplálékban legfontosabb a vitamin. Biztosan akad köztük olyan is, aki legszívesebben vitamin-pilulákkal táplálná porhüvelyét, ha ilyeneket elő lehetne állítani.

Azonban más a tudomány és más az élet. A tudós azért kutat, hogy igazságokat fedezzen fel, de nem azért, hogy kutató útjának minden részlet-eredményét rögtön átültessék az életbe. Soós dr.-nak érdeméül tudom be, hogy figyelmeztette az embereket arra, hogy amiről valamit harangozni hallottak, ezt ne vegyék mindjárt egyedül üdvözítő evangéliumnak. A vitaminokat se, a kaloriákat se. Mert a táplálkozás helyessége nem csupán ezeken múlik. Hanem egy egészen váratlan valamin, amit ugyan mindnyájan éreztünk eddig is, de nem tudtunk. Azon, vajjon az étel ízlik-e nekünk, vagy sem.

Azt fogja valaki mondani: hát azért kellett a tudománynak fáradnia, izzadnia, boncolnia, elemeznie, hogy végre kisüljön, hogy nem a tudománynak van igaza, hanem a szakácsnőnek?

Tévedés. A tudomány helyesen és biztosan megy a maga útján, de ez az út más, mint amelyen a szakácsnő jár. Mert a tudós az tudós, aki logikával dolgozik, a szakácsnő pedig művész, aki érzés és gyakorlat szerint dolgozik. Ez a kettő sehol sem érintkezhetik egymással, mert a tudománynak nincs köze a művészetekhez. Ezt nagyon szépen kifejtette és bizonyította Benedetto Croce, az esztétikus. Ő ezt a művészi ténykedést, legyen az bármilyen, intuiciónak nevezi.

Nos, a konyha mesterét is ilyen intuiciók vezetik az ő szerénynek nevezett birodalmában. Pedig oktalanul tekintik szerénynek. Mert a helyes táplálkozás bizony elég fontos ügye az emberiségnek. Azok pártjához tartozom, akik méltányolni tudják azokat a következményeket, — a szellemieket is — amelyek a jó vagy a rossz konyha következményeként okvetlenül jelentkeznek. Hogy pedig jó-e a konyha, vagy rossz, azt semmiféle analízissel vagy szintézissel sem lehet megállapítani, de nincs is szükség reá, mert van erre egy minden vegyészeti tudománynál biztosabb szakértőnk: az ízlés. Ami ennek jó, az hasznos. Ami ennek rossz, az hiábavaló. Feltéve, hogy egészséges, normális emberről van szó.

Ezek alapján állítható, hogy a konyha ezer meg ezer évi gyakorlat alapján tökéletesen megoldotta már a problémát, amely körül a tudós vegyészek és fiziológusok még ma is fáradnak. Ezt nem rovom fel nekik hátrányul, mert céljuk merőben más s útjuk is más. Csak egyszerűen kalapot emelek, nem először s nem utóljára, az előtt a művészet előtt, amely a legegyszerűbben oldott meg egy bonyolult problémát, egészen a maga erejéből és a maga metodikájával, azzal a teremtő és rátaláló erővel, amelyet Croce intuiciónak nevez.

Krónikás

Mademoiselle Cécilie.
Bruck Lajos festménye az Ernst-Múzeum aukcióján

Uj Idők. 1929, ápr. 28, 18-19

levegőben jó szag. A kályhákban tűz. A vázákban virág. Az asztalon ezüst és kristály.

— Mi történt itt tulajdonképen? — kérdezte Gál.

— Maga kérdi? Hiszen mindent maga csinált! Két órakor jött egy terrorfiú, Kecskés elvtársat kereste... Fiatalember volt, karcsú és mosolygó arcú, mint egy békebeli huszárkadét. Öt percig benn volt a hálószobában, azután megint elment. Kecskés mindjárt összepakkolta a holmiját és én az ajtón keresztül hallottam a Manci sírását. Hogy ő most hova menjen? — Tőlem akár a Dunába! — morogta a gavallérja. A legény elvonult, fél órával később a leány is elvitte a kufferját. Nem mutatkozott előttem, azt hiszem, nagyon szégyelte magát... Az udvari ablakom nyitva volt, a lakást szellőztettem, így meghallottam, hogyan tárgyalták az esetet a házbeliek. A házmester azt mondta: „Olyan ez a proletárdiktatúra, hogy most többet jár a szegény ember szája, mint azelőtt, de azért most is az történik, amit az urak akarnak." „De most más urak vannak", — szólt a házmesterné. „Igen, az uraság körbe jár, csak egy bizonyos: hozzánk sohasem fog eljutni!" — Később feljött a házmester és táblát szögezett az ajtómra, azt mondta, a terrorfiú hozta magával. Most már mindent értettem: maga a forradalmi törvényszék elnöke.

— Még nem bizonyos, vállalom-e, — szólt kedvetlenül Sándor.

Lulu összecsapta a keskeny két kezét.

— Nem bizonyos? Drágám, ilyen időkben csak nem fog a kezéből kiadni ekkora hatalmat? Maga talán nem is tudja micsoda nagy úr? Már a neve említésétől is kinyílnak az ajtók és haptákban állanak az emberek... Tudja, barátom, ha már a vaskalapács úr az országban, akkor magam is szívesebben vagyok kalapács, mint üllő. Ezt vállalni kell — föltétlenül muszáj! — maga legalább jóra fogja használni a hatalmát.

(Lulu elvtársnő is bízott benne, hogy a diktatúra hosszú életű lesz.)

Asztalhoz ültek, a házmesterkisasszony hozta a halat és épp olyan rajongó hódolattal pislantott Sándorra, mint édesapja a kapu alatt.

— Hol lehet ilyen halat fogni? — érdeklődött a vendég.

— Képzelje, ezt Pálfi mester protekciójának köszönhetjük. A multkor találkoztam vele az utcán és panaszkodtam az örökös gerstlire meg káposztafőzelékre, ma délben aztán elhozták ezt a halat és két üveg somlyait... Mert jó kis város ám ez a Pest, mindent lehet itt kapni, csak ismerni kell a dörgést! Megírtam neki, hogy hálából meg fogom hívni vacsorára, — de azt már nem írtam meg, hogy a halat maga fogja megenni, drágám, ő pedig gerstlit kap.

Édesen nevetett, jólesett neki, hogy becsaphatott valakit. Mert szép dolog az, ha az asszony trónra ültet egy férfit, de még szebb, ha szőnyegnek egy másik férfi bőrét teríti a lába elé.

— Ma délben úgy rémlett, mintha Natált látnám az autójában, — mondta Sándor, miközben élesen figyelte az asszony arcát. — Csakugyan Pesten van?

Lulu ajkán megfagyott a mosoly.

— Ne beszéljen róla! Utolsó rongyember... Restelem, hogy valaha is szóba álltam vele.

Sándor nem kérdezett többet, tudta, Lulu úgyis beszélni fog. És csakugyan:

— Képzelje: tegnap este az az ostoba ötletem jött, hogy írok neki. Neki nagy befolyása van, ő a szovjetkormány pénzügyi tanácsadója... Gondolhatja, milyen *jól megy neki,* mikor még az autóját is visszakapta. Szóval: írtam neki, megkértem, jöjjön el és segítsen rajtam. Nem mondtam neki, mi történt, csak annyit: kétségbeejtő helyzetben vagyok.

— És nem jött?

— Még csak nem is válaszolt! Icának, a házmesterlánynak, olyasmit mondott, ő nem tehet értem semmit, ne is írjak többet, nincs semmi értelme, ő engem különben is csak futólagosan ismer... Hallott már ilyen rüpőköt? Csak futólagosan!...

Sándor nevetett, nem is titkolta a kárörömét.

— Biztosan azt hitte, maga politikailag kompromittálta magát...

— Hallatlan, milyen gyávák most az urak!

Sándornak az a gyanúja támadt, hogy Lulu másutt is szerzett lealázó tapasztalatokat, ezért most kész volna az egész lakást férfibőrökkel kirakni. De nem firtatta tovább a dolgot.

Az ideiliba-színű házmesterkisasszony minduntalan rájuk nyitotta az ajtót, hogy nem parancsolnak-e valamit. Lulu végre is aludni küldte; lerámolni holnap is ráér.

— Eddig a kis haszontalan csak immel-ámmal szolgált ki, — mondta halkan — pedig mi mindent ajándékoztam neki! Pénzt ezek már nem is akarnak, csak ruhafélét, — de most egyszerre nem tudnak hová lenni a nagy szívességtől. Tudja miért? Amióta künn van a maga neve az ajtón, ezek mind azt hiszik, maga feleségül vett engem.

Túlzott jókedvvel nevetett, közbe leste a hatást Gál arcán, majd szerényen hozzátette:

— Most huszonnégy óra alatt elválasztják és máshoz adják az embert... Folytatjuk

Ifjú hölgy. Francia mester festménye

ujra a francziák ellen hadakozott s meghódította Mainzot és Bonnot.

Egy Bécsbe tett utja közben halt meg ez a jeles hadvezér Welsben, 1690 április 18-án 47 éves korában. A hagyomány szerint komornyika ölte meg mérgezett parókával. Neje Lipót császár nővére, Eleonora Mária volt, Mihály lengyel király özvegye. Két fia közül pedig az idősbik, Lipót, visszakapta Lotharingiát a ryswicki békekötésben s atyja érdemeit a híres gobelinekben örökítette meg, melyek közül négyet kiállításunkon is van alkalmunk látni.

*

Most bemutatott két gobelinünk közül az egyik Budavár utczáin a janicsárok lemészárlását s a város kifosztását tünteti fel, rendkivül mozgalmas csoportokban s élénk színekkel. E gyönyörü gobelin magassága 4 méter 50 centiméter, szélessége 6 meter 94 centiméter. Alatta ez olvasható: «Budam expugnatam, Janissariorum Sangvine Exundantem Direptioni Tradidit Victor Carolus V. 2. sept. 1686.» (A bevett és a janicsárok vérétől áztatott Budát a győztes V. Károly zsákmányra engedi 1686. szept. 2-án.) Balról két fogoly nő tünik elő a képen, egyik török, másik magyar ruhában, emezt derekán fogva egy keresztény harczos vezeti s kegyetlen gúnynyal, vagy örvendező diadalérzettel mosolyog a fővezérre. Miért, nem tudni, valószinűleg a törökök fogságából szabadította ki, vagy a háremben találta. Mert társnőjén, ki mellette lépked, nem lehet félreismerni a hárem-hölgyet. Csüggedten vezeti kézen kis fiát, nyomában török tiszt, hosszu ősz szakállal, fegyveres őr által kisérve, alighanem férje és alighanem a Csonkabég, mert a történetből tudjuk, hogy egyedül ő adta meg magát fiával az ostromlóknak, a császár zsákmányául jutott s később keresztény hitre térve a németek által elrontva Zungenbergnek neveztetett s előkelő tisztségeket viselt még, de nem kerülhette ki örökre a szultán boszúját.

A második gobelin, melyet ma bemutatunk, ezt a felirást viseli: «In Auxilium Budæ Laborantis Advolentes Turcas Excipit Et Debellat 8 Augusti 1686.» («Az ostromlott Buda segélyére sietö törököket feltartja és leveri 1686 augusztus 8-án.») E gobelin magassága 4 méter 50 centiméter, szélessége 7 méter 40 centiméter, tehát egyike a nagyobbaknak. Szintén megragadó csatakép, balsarkában lotharingi Károlylyal, történelmi nevezetességű szürke lován, a mint kinyujtott karral vezényel. Mindkettő az 1703-ban meghalt Charles Herbel vázlatai után készült a Nancy melletti La Malgrange-féle gyárban s mindenik darab felül középen a lotharingi-orleansi egyesített czimert, mint az 1723-ban meghalt Lipót herczeg, és neje, az orleansi Erzsébet-Sarolta czimereit mutatja.

A kiállított négy gobelin egynek kivételével ő felsége a király schönbrunni kastélyából való. Az az egy, mely a győztes sereg behatolását ábrázolja Buda várába s ott a janicsárok felkonczolását, a bécsi Burg szertartástermében van elhelyezve.

Ennyit képeinkre és szorosan a kiállításra vonatkozólag. Ámde nem érdektelen a magyar közönség előtt ama többi gobelinek némi ismerete sem, melyek, bár kiállításunkon — fájdalom — nem szerepelnek, de szintén a törökök elleni hadjáratra s részben Buda elfoglalására vannak vonatkozással. Ilyen több van még az ő felsége birtokában levő 24 szőnyegkép között, és pedig a következők: 1. Buda elfoglalása e felirattal: «Buda Ab Heroe Lotharingo Vi Capta», közepén a lotharingiai czimerrel, mely vörös gerendát ábrázol, arany mezőben, három egymás felett ülő sassal, 2. Buda kifosztogatása az elfogott török aga alakjával, 3. Lotharingi Károly diadalkocsiján, nyolcz ló által vonva, melyeket Viktoriák vezetnek s az ülő herczeg felett e felirattal: «Vera Principis Imago» («A herczeg igazi képe»), 4. A törökök mohácsi veresége, 5. Erdély meghódolása 1688-ban, I. Ferencz római császár hagyatékából. Mindezek a nancy-i gyári jegygyel s a készitő művész, C. M. E. jegyével, a XVIII-dik századból, vannak ellátva.

Csak röviden soroljuk föl ő felsége többi gobelinjeit. Háromnak tárgya Bécs ostromából van merítve, egyik a Kahlenberggel, másik Szobieszky János lengyel királylyal, a mint sapkáját balkezében tartva jelt ád a támadásra. Majd következnek Pozsony, Esztergom vivása, Vácz elfoglalása, Szent-Endre (talán a Margitsziget) bevétele a Buda felmentésére sietö török csapatok veresége Hamzsabégnél (Érd), Esztergom és Érsekujvár

CSONKA BÉG, MÁSKÉP ZUNGENBERG, BUDA ALPARANCSNOKA. — A Bécs-Ujhelyben levő egykoru olajfestmény után.

meghódoltatása, ujra Buda ostroma, e felirattal: «Budam a Solimano II. Ereptam Carolo V. Imper. Carolus V. Dux Lothar. Insigni Victoria Expugnatam Leopoldo Imperat. Restituit» (II. Szolimán által V. Károly császár alatt elfoglalt Budát V. Lotharingi Károly herczeg fényes győzelemben bevéve Lipót császárnak visszaadja), majd megint Lotharingi Károly herczeg bevonulása Buda várába nyolcz fehér ló által vont diadalkocsin, Szeged megvivása, a mohácsi török tábor kifosztása, Eszék vára bevétele, ismét Erdély meghódolása s végre a kiállításunkon levő s már más alkalommal említett két gobelin, a párkányi ütközettel, s a mohácsi csatatérrel.

A mi e szőnyegek tekhnikáját illeti, az maga is felette bonyolult s megmagyarázza azt a lassuságot, melylyel készültek. Ep akkora darab vászonra voltak kifestve a képek mintái mint magok a szőnyegek, s minden szálat külön, gyakran a szinek közt válogatva kellett keresztülhuzni, mig a mintaképet apró likacsokkal ellátott papiroson át folyvást figyelni kellett. A megragadó életteljes szinek, a sikerült távlat valóban minden dicséreten felül áll bennök.

Ezek azok a nagybecsü emlékek, melyek közül igazán sajnálni lehet, hogy csak négyet van alkalmunk a kiállításon közvetlenül szemlélni. Arany-, ezüst- és selyemszálakból vannak szőve, keresztbe fektetett szálakkal, hajlásaiknál apró karikákat képezve. Tiz-tizenkét evet vett igénybe, mig négy ember készen lett velök, s igy is 20 ezer frtra becsülik darabját. Alig kétséges, hogy mindannyia Lipót lotharingi herczeg parancsára készült, részben külön mesterektől, kik közt a hires csataképfestőt Reuter Keresztélyt is említik, ki a savoyai herczeg mellett hadakozott s a Magyarországon vivott csatákban is részt vett s annak táborozásait a római Ottobone palota számára is lefestette. Említik végül a mesterek közt János György szász választófejedelem udvari festőjét, s a drezdai akadémia akkori igazgatóját, Fehliget is.

*

A kiállítás megnyitására kedvező szép idő volt e hó 15-ikén. A tavalyi kiállítás területe ismét megélénkült azon a részén, hol a királyi-pavillon és a műcsarnok áll. A megnyitás délelőtt 10 órakor történt, s megjelentek rá a politikai polgári és katonai hatóságok fő képviselői. Ezuttal jelent meg először nyilvános alkalomnál gr. *Pejacsevich* Miklós, az uj hadtestparancsnok.

Az érkező előkelőségek a király-pavillonban gyültek össze. *Ráth* Károly főpolgármester, *Gerlóczy* alpolgármester s egyszersmind az ünnepélyt rendező bizottság elnöke, *Majláth* Béla, a kiállítás rendezője a műcsarnok bejáratánál álltak, körülvéve a meghivottakkal, kik közt sok jeles tudós, tanár, iró és tekintélyes polgár volt. Megjelentek a kormány részéről br. *Orczy* Béla ő felsége személye körüli miniszter, br. *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter, és *Fabiny Teofil* igazságügyi miniszter, továbbá ott voltak: *Perczel* Béla, a kir. kuria elnöke, gr. *Pejacsevich* Miklós lovassági tábornok több tábornokkal együtt; *Román* Miron metropolita, *Metianu* János aradi görögkeleti püspök, Gromon és Berzeviczy államtitkárok, stb. Pontban tiz órakor jelent meg *Tisza* miniszterelnök, fekete diszmagyar öltözetben, mellén a Szent-István-rend nagy szalagjával.

Gerlóczy alpolgármester üdvözölte a minisztert, utalva a kiállítás jelentőségére, s Budavára visszafoglalásának hazánkra való nagy fontosságára. Majd *Ráth* Károly főpolgármester kérte a miniszterelnököt a kiállítás megnyitására és megtekintésére. *Tisza* röviden válaszolt. de nyomatékkal emelte ki, hogy midőn a rendezendő ünnepélyek és a kiállitás ama nevezetes történelmi esemény emlékét felidézik, egyuttal felébresztik ama tudatot mindenkiben, minő diadalokat képes a leghatalmasabb ellenséggel szemben is kivivni a hadseregnek a nemzeti lelkesedés által támogatott vitézsége. A miniszterelnök e szavait élénken megéljenezték.

A beszédek végeztével bevonult a társaság a műcsarnokba, hol Tisza Kálmán miniszterelnököt Majláth Béla, a kiállítás fáradhatlan rendezője kalauzolta. A miniszterelnök nagy érdeklődéssel szemlélte meg a kiállítás egyes tárgyait, különösen sok időt töltött a nagytermekben, hol a király által küldött gobelinek vannak kiállítva.

A megnyitási ünnepély után a kiállítás a nagy közönség számára is megnyilt egy forintos belépti dijak mellett. Első nap 234 látogatója volt a kiállításnak, másnap 576, a harmadik nap 670. A belépti dij 20 kr, pénteken 50 kr. Az első napon délután *Tisza* miniszterelnök még egyszer tüzetesen végig nézte a kiállítást. Ugyanakkor tekintette meg *Garasanin*, a szerb miniszterelnök, ki épen átutazóban volt, valamint b. *Nyári* Adolf, József főherczeg főudvarmestere, hogy részletes jelentést tegyen József főherczegnek.

A látogatók igen jól használhatják a Majláth Béla által szerkesztett nagy katalógust. Ebből a főváros összesen 2000 példányt nyomatott, miután kisebb és olcsóbb katalógus is van. Száz darab diszpéldány is készült a főbb kiállítók s a hazai kitünőségek számára, ezen kivül 10 példány nehéz moir antik selyemben kiváló diszszel. Ez utóbbiak: a király, a királyné, Rezső trónörökös, Stéfánia főherczegnő, József főherczeg, Tisza Kálmán miniszterelnök, Simor János herczegprimás, Ráth Károly főpolgármester, Ipolyi Arnold püspök, mint a történelmi társulat elnöke s Gerlóczy Károly alpolgármester, mint az emlékünnepélyt rendező bizottság elnöke számára készültek.

Az utolsó perczben még igen érdekes és nagybecsü tárgygyal szaporodott a kiállítás. Ez a főváros által ez alkalomra készittetett térkép, mely az egyesített főváros egész határának részletes pontossággal és finoman kivitt terrajzát ábrázolja, s ebbe eltérő szinekkel bele van rajzolva a két város helyzete az 1686-iki ostrom alkalmával, Buda erődítéseinek és az ostromló hadak állásának feltüntetésével. Az érdekes térkép épen a kiállítást megelőző napon készült el s a baloldali középső arczképes teremben van felállítva. A szép térkép a főváros egyik jeles mérnökének, *Devecis* Ferenczneк műve, közreműködött az adatok összeállításában Havas Sándor is.

ŐR-MADARAK.

(Vége.)

Ha utunkat ismét az újvilág felé veszszük, ott nem sokára egy másik szarvas madárra bukkanunk, melynek hangja nem sokkal kellemesebb, mint a csőrszarvué, de a mely szerény, visszahuzódó modorral gyöngéd szivet és jóltevő lelket párosit. Ez a déli és középamerikai chauna (*Chauna chavaria*).

E madarat éles, kellemetlen hangja miatt «kiáltó»-nak is nevezik, de tudjuk, hogy egy jóltevő hangja, a míg szükségünk van segitségére, mindig édes zene füleinknek. A chauna körülbelől lúdnagyságu madár, de lábai hosszabbak levén, mozdulatai sokkal ügyesebbek és kecsesebbek. Uralkodó szín tollazatában a barna, szürkével vegyitve.

A chauna daczára szerény, békeszerető természetének, telve van tűzzel és mindig készen áll a gyengéket védelmébe venni az erősek zsarnoksága ellen. Szerencsére a természet erre képessé is tette, a mennyiben felruházta szarvakkal vagy sarkantyukkal, melyek közül egy homlokán, kettő-kettő pedig szárnyán van elhelyezve. Ezekkel védi meg kicsinyeit az ellenségtől, legyen az szárnyas vagy csuszó-mászó.

Háznál megszoktatva a chauna igen hamar a baromfiudvar lovagjául szegődik, és eredményteljesen védi azt a sok szárnyas rablótól, melyek megtámadással fenyegetik. S e védelmét nem lehet önző okokra visszavezetni, mint az eddigi őrmadarakét, mert tápláléka magvakból és forró-övi növények leveleiből áll, s nem az állatok husából, melyek ellen síkra száll.

Átalában véve azt tapasztaljuk, hogy — mint minden a világon — az őrmadarak védelme is önző okokból ered, s igy annál dicsérendőbb kivétel — a chauna. Ez az önzetlenség úgy látszik családi tulajdonság náluk, mert családjok-

*

SARKANTYUS-SZÁRNYU CHAUNA CSIRKÉKET VÉDVE.

KÖLTÖZŐ DARVAK.

ban — ez a gázlók faja — még egy másik példáját is feltalálhatjuk; csak a darut kell megfigyelnünk. Dr. Van Lermep jegyezte föl e sajátságát a természettudomány történetében.

A darú érdeme a következő. Sok apró madár van, mint például a sármány, fülemile, fecske, seregély, stb., melyek a hideg évszak beálltával elhagyják az öreg Európát és délfelé indulnak. Ezek képtelenek hosszantartó repülésre, és bizonyára elvesznének a Földközi-tenger vizében, ha megkisérlenék rajta keresztül repülni. S ha Ázsián, Syrián és Palesztinán keresztül mennének, ez út sokkal hosszabb, semhogy utközben utól ne érné őket a tél s így menthetlenül elvesznének. Hogy találják meg hát az utat Afrikába?

A darvak legnagyobb része szintén költözik, és a hideg első jelére már láthatjuk őket V alaku csoportokban délfelé szállni. Menet mindig igen alacsonyan repülnek s folyton hallatják sajátságos vészkiáltásszerű hangjukat. Erre a kisebb utazók felkapnak hátukra, s bármilyen hihetetlennek tünik is ez föl, tanyát ütnek hosszú lábu, nemesszívü barátjaik hátán. Itt egész kényelmesen megnyugosznak és jóltevőjüknek fizetésül kellemesen csicseregnek és énekelnek. Mikor aztán hazafelé jönnek a darvak, itthon már nem repülnek mélyen, mert tudják, hogy lefelé mindig könnyebb az út, és kis társaik aztán lassanként lemaradnak hátukról.

Lehet, hogy majd a jövendő megfigyelések kideritik, hogy a darvak e nemesszivüsége szintén önzésen alapul, de addig, mig ezt be nem bizonyítják, maradjunk abban a hitünkben, hogy ők a jót csak is a jó kedvéért teszik.

Egy sajátságos példáját akarjuk még megemlíteni amaz eseteknek, mikor egy-egy madár védelmét mintegy az emberekre terjeszti ki. Ezt néha megteszik a tengeri csüllők. Ezek, mint nevük is mutatja, tengeri madarak, s nem igen mennek a szárazföldre; de néha mégis tömegestől vándorolnak be, s egy ilyen vándorlásukért a mormon farmerek még most is háladatosak irántuk.

1847. volt az első év, mikor a mormonok megtelepedvén Utah tartományában, művelni kezdték a földeket. Az első év igen szerencsétlen volt, de a második dúsan igérkezett kárpótolni az előbbi év veszteségét.

A magvak kikeltek s gyönyörüen nőve hajtogatták nehéz kalászos fejeiket, s a farmerek boldogságtól tündöklő arczczal járták be földjeiket. Egyszerre fenyegető tönkrejutás veszedelme ébresztette fel őket a megelégedés nyugodt álmaiból. A hegyekről a sáskák fellege omlott alá s villámgyorsan kezdte pusztítani a gazdagsággal biztató gabnaföldeket. Hiába igyekeztek a farmerek elriasztani vagy elpusztitni a fekete tömeget; erőlködéseik füstbe mentek.

Végre kétségbeesve felhagytak a küzdelemmel, mikor egy másik, madarakból álló felleg közelgett s csapott le az utálatos sáskatömegre. Ez még csak az előcsapat volt; százával, ezrével érkeztek a tengeri csüllők, és rendszeres harczot folytattak a sáskák ellen, mintha jövetelüknek egyéb czélja se lett volna. Közönséges módon nem birtak volna velük, így hát rendkivüli eszközökhöz folyamodtak.

Megenni a sáskatömeget sok időt vett volna igénybe; így tehát a madarak csudálatos gyorsasággal szájukba kapták s megölve ismét elbocsátják a betolakodottakat, mindaddig, mig mind ártalmatlanná nem lett. Mikor ezt a kivánt eredményt elérték, s a szántóföldek meg voltak mentve, nyugodtan, mint a kik jól végezték dolgukat, visszatértek tengerparti hazájukba. Ezóta az utahi farmerek előtt e madarak élete szent és sérthetetlen.

Évenkint megjelenik közülök nehány s mintha tudnák, hogy bántódás nem éri őket, egészen szelidek, s szorosan követik a földmivest, mikor az szántja a földet, s a felturt földben talált rovarokat és férgeket mohón nyelik el.

A varju is, bár zajos, kiállhatatlan ficzkó, sok jó tulajdonsággal dicsekedhetik, melyek őt az őrmadarak rangjába emelnék, de szerencsétlenségére más rossz tulajdonságai ellensulyozzák hasznosságát. Igaz, hogy rengeteg mennyiségű rovart, hernyót és bábot nyel el a földmivesek nagy hasznára, és két-három társával egy-egy héja életét is megkeseríti, de a mellett igen sokszor maga is neki esik a gabonának, s ha nincs más, a baromfiudvarról csillapítja étvágyát, s igy jótetteit az emberek gyakran elfelejtik gaz csintevései tudatában.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Ráth Mór kiadásában a füzetenkint megjelenő művekből ismét többnek folytatása jelent meg:

Horváth Mihály hires munkájából: «*Huszonöt év Magyarország történelméből*» (1823—1848) a hetedik füzetet vettük, mely az 1836—39-iki év eseményeit, V. Ferdinánd uralkodásának első éveit adja elő. A műnek ez harmadik kiadása. A füzet ára 50 kr. — B. *Eötvös József beszédeiből* (1867—70) a második füzet jelent meg. A népiskolai, a némzetiségi törvényjavaslatokról, az áttérésről, az 1869-diki válaszfelirat tárgyalásakor tartott beszédeken kivül benne van képviselői programmbeszéde 1869-ből. Ára 50 kr. Eötvösnek *A karthausi* regényéből (kilenczedik kiadás) a második füzetet kapjuk; ára 40 kr. — *Jókai* vegyes irodalmi dolgozatait *Életemből* czim alatt gyüjtötte össze, s ebből a negyedik füzet kerül a közönség közé, mely bizonyára élvezettel olvassa a nagy irónak szétszórva megjelent sokféle tárgyu czikkeit, leirását, elmélkedéseit egy gyüjteményben. — *Shakspere szinműveinek* illusztrált kiadásából a hatodik diszes füzet jelent meg, mely *Antonius és Cleopatra* befejező részét közli Szász Károly fordításában és öt illusztrációval. Ára 40 kr. A vállalatot Csiky Gergely rendezi sajtó alá s látja el jegyzetekkel és az egyes darabokat bevezetéssel. — Gr. Tolsztoj Leo regényes korrajzából: «*Háboru és béke*», a tizedik füzet a második kötetet befejezi, de egy kötet még hátra. Oroszország társadalmi és politikai állapotjait festi mesterileg e század legelejéről. — *Lucretia Borgia*, Gregorovius történelmi tanulmánya a pápaság egyik legsötétebb korszakából. Fordították Márkus Miklós és Feleki József. A második füzet jelent meg, s ára 80 kr. — A «*Magyar nemzet családi könyvtára*» czimü vállalat egy uj kötete «*Washington életét*» adja, Sparks Járed után átdolgozta Czuczor Gergely. Sparks angol iró műve az eredetiben igen terjedelmes, s magában foglalja a nagy amerikai polgár levelezéseit. Czuczor még a negyvenes években készítette belőle e kivonatot, mely azonban ma is tanulságos olvasmány. Ára 80 kr.

Dante és az olasz király. Umberto király uj kiadást rendezett Dante «*Divina Comediájából.*» A királyi kiadás első oldalán olasz nyelven a következő ajánlás olvasható: «I. Umberto olasz király e könyvet szeretett fiának, Viktor Emánuelnek ajánlja szorgalma jutalmául és hogy ez isteni költemény szellemének erőt kölcsönözzön, lelkébe pedig szeretetet oltson hazájának irodalma iránt.»

A «Magyar Művészek» diszműből, melyet a Révai Testvérek adnak ki, a 7-ik füzet is megjelent. Bruck Lajos élet- és jellemrajzát kapjuk Szana Tamás tollából. A szövegbe 12 kép van nyomva többféle szinben. Bruck ismertebb festményei közül ott látjuk «A várva várt levél», «A Dunapart», «A kéregetők» czimüeket, több kisebb vázlatot és a művész arczképét, saját krétarajzában stb. Önálló mümelléklet gyanánt Brucknak «Jó tanácsok» czimü szép festményének másolata van a füzethez mellékelve. Brucknak e füzetben közölt festményei és rajzai után lapunk már előlegesen bemutatott egy párt, a vállalat kiadóinak engedelmével; és igy azokra is hivatkozhatunk a diszes vállalat ajánlásánál. Egy füzet ára 80 kr.

A szepesmegyei történelmi társulat évkönyve, a választmány megbizásából szerkesztette dr. Demko Kálmán titkár. A társulat nem régiben alakult meg gr. Csáky Albin szepesi főispán elnöksége alatt s most adja ki évkönyveinek második évfolyamát. Van a társulatnak két tiszteletbeli tagon kivül 9 alapitó, 190 rendes és 5 pártoló tagja, összesen 104. Eddigi bevételei 916 frtot tettek s a kiadások után 633 frt készpénzzel rendelkezik. Az évkönyv az egyletre vonatkozó jelentéseken kivül több dolgozatot is közöl. Legérdekesebb köztük dr. Vajdovszky János kanonok és egyleti alelnök fejtegetése a lőcsei szent Jakab templomának szentélyében levő falfestményekről, melyeket három nagyobb rajzlapon is bemutat. A rajzokat Forberger Vilmos lőcsei rajztanár készítette. Ezenkivül b. Mednyánszky Dénes a telvanai báró Giovanelli család felső-magyarországi ágáról értekezik, Tóth Gy. Elek a vörös kolostorról (Claustrum montis Coronæ), Hradszky József Szepesmegye helységneveiről, Weber S. a szepesi szászok igazságszolgáltatásáról. Meleg felhivást is olvasunk Szepesmegye műemlékeinek fentartása és kijavitása érdekében. Ez adakozásra hiv föl a lőcsei Jakab egyház falfestményeinek helyreállitásához szükséges költségekhez. Császka György szepesi püspök 500 frtot ajánlott föl e czélra.

Szünidei könyvtár. «A Magyar Ifjuság» szerkesztősége által megindított ifjusági könyvtárból négy füzet fekszik előttünk. Gaál Mózes eredeti regényes korrajza, «*Az utolsó lantos*» czimü két füzetre terjed. Ezekben Tinódi Sebestyénről és koráról igyekszik a szerző képet festeni. Két illusztrácziő is van a két füzetben, melyek ára egyenkint 20 kr. A másik mű «*A fiatal utazók*» s Mayne-Reid után Kürthy Emil fordítá. A füzetek jó olvasmánynyal szolgálnak a felserdült ifjuságnak.

Egy ó-székely ballada angolul. Tudományos akadémiánk legutóbbi nagygyülésén külső tagjai közé választotta br. Jones Henrik bostoni lelkészt, ki a magyar népies költészetről többször irt angol folyóiratokba és fordításban is nem egy népmesét és népköltési terméket mutatott be az angoloknak. Legujabban a «The Academy» folyóiratban egy hires ó-székely balladát közöl fordításban, «Kőmives Kelemennét», melynek angol czime: «The Wife of Clement, the Mason.» Jones fejtegetésekkel is kiséri a balladát.

Egy katona ezred története. E hó 20-án, szent István napján volt 145 esztendeje, hogy az *Esteezred* fennáll. Ez alkalomra a budai lövész-egylet kiadta az ezred történetét, melyet Szabó M. Ferencz irt meg. A budai lövész-egyesület a barátságos érzület és egyetértés állandó emlékeül adta ki, mely barátság az ezred és a fővárosi polgárság között fennáll. Az ezredet Mária Terézia alapitá 1741-ben.

Bruck Lajos

FESTŐÁLLVÁNY

A budavári Dísz téri piac Bruck Lajos ecsetjével

Bruck Lajos (1846–1910) miután bejárta egész Olaszországot, nevét és műveit megismerte és megszerette a műkedvelő közönség. A már ismert művész ezután könnyebben kapta meg a magyar kormány ösztöndíját, egy Párizsba szóló tanulmányútra. Ennek köszönhetően 1874-ben a francia fővárosba költözött, és ettől kezdve művészi tevékenységét még nagyobb siker és elismerés koronázta. Hírnevét igazán a Párisi Szalon kiállításain való rendszeres szereplés hozta meg. A gyakori hazalátogatások alkalmával sok időt töltött az Alföldön, Erdélyben és Kalotaszegen. A szép magyar tájak megfestése párizsi rajongóit is lenyűgözte.

1886-ban Bruck Lajos úgy döntött, hogy Londonba költözik. Képeinek eladása már nem jelentett különösebb gondot, hiszen neve ekkora már ismert volt Európában. Olyannyira, hogy a londoni magyar egyesület elnökévé választotta a festőt. Néha részt vett a Royal Academy kiállításain is. Azonban erős honvágytól vezérelve a millenniumi ünnepségek előtt, 1894-ben végleg hazatelepedett.

A piacterek festése kedvenc témái közé tartozott. Talán Velencében szerette meg a Rialto hídján lévő forgatagot, nagy vásárokat. Ezek hatására Budapestre visszatérve több budai piacot is megfestett. A Döbrentei téri, a Szentháromság téri, és az itt látható Dísz téri piac ma a Kiscelli Múzeum Fővárosi Képtárának gyűjteményét gazdagítja.

Pest és Buda már a középkorban fontos kereskedelmi centrum volt. A híres budai nagyvásárokon a bortól az egzotikus fűszerekig szinte mindent megtalálhatott az élelmes vásárló. A helyi kereskedők mellett bolgár, német, olasz és görög árusok kínálták portékáikat. Az egyik legnagyobb piacot a budai Vár Dísz terén találhattuk. Már Nagy Lajos korától rendszeres vásár működött a téren, igaz Bruck Lajos festménye csak az 1890-es években készült. A teret a középkorban az ott álló Szent György-templomról, Szent György térnek nevezték el. A török uralom idején a templomot átalakították dzsámivá, így az elnevezés Orta dzsámi térré, Buda török uralom alóli felszabadulása után, pedig Fő térré változott. A XVIII. század második felétől az itt állt főőrség épülete előtt tartott díszfelvonulásokról kapta a Parádé tér elnevezést. Mai nevét 1849-ben nyerte el. A templom valószínűleg az 1686-os ostromban pusztult el. Helyére emelték a XIX. század végén, a képen is jól látható Zala György készítette Honvéd-szobrot, amely Budavár 1849-es visszafoglalásának emlékét őrzi. A tér középkori házai nagyjából elpusztultak, helyére a XVIII. században barokk, klasszicista és eklektikus épületeket építettek, amelyeknek többsége szerencsére napjainkra is megmaradt.

Kivéve a képen jól látható, a tér északnyugati sarkát elfoglaló egykori klasszicista, egyemeletes Marczibányi-palota. Ennek helyén épült az 1960-as évek végén a tér hangulatát teljesen megbontó kétemeletes, szocreál irodaház. A tér kiemelkedő háza még a Batthyány család szép, barokk palotája, amely a XVIII. század közepén épült. A volt Külügyminisztérium és a volt Honvédelmi Minisztérium, a térre egyáltalán nem illő, hatalmas épületeit a második világháború bombázásai teljesen tönkretették. A Vár ezen részén folyó évek óta tartó építkezések során vélhetőleg előbb-utóbb ezeket az épületeket is helyreállítják.

Várnai Vera

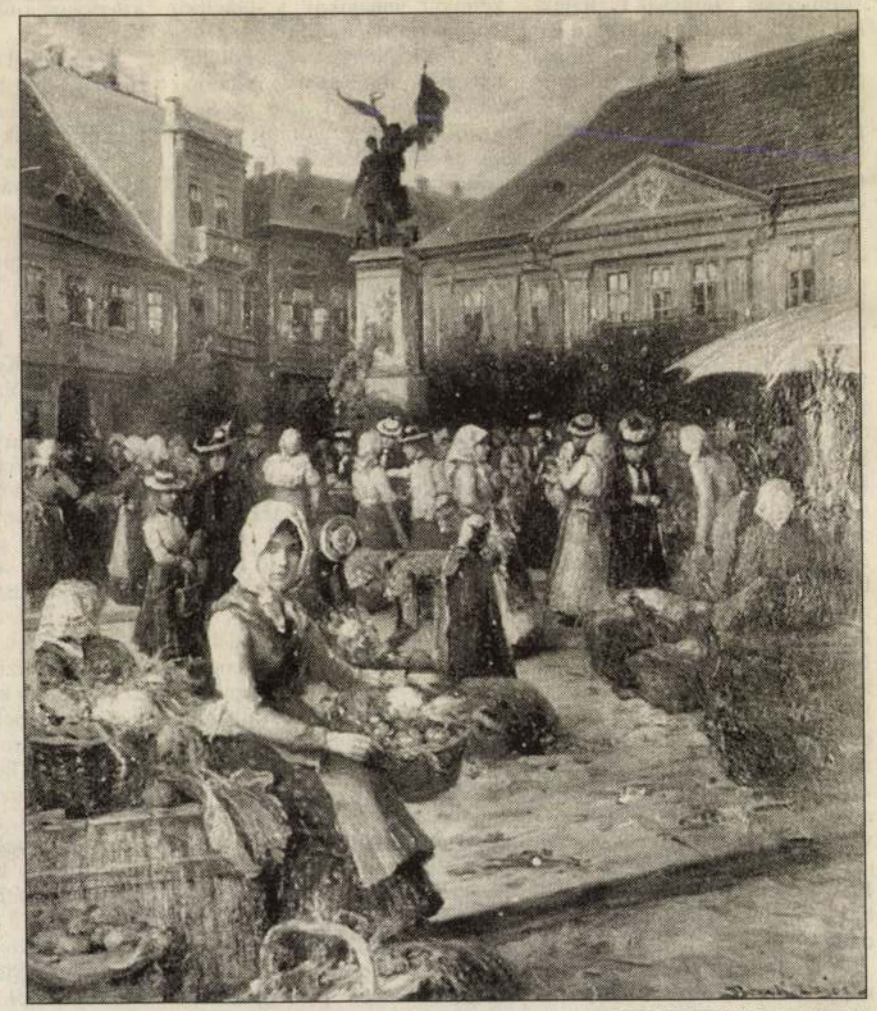

FORRÁS: BTM KISCELLI MÚZEUM

Népszabadság Budapest 2002. augusztus 12.

programot kínál a fővárosi önkormányzat. Nemcsak tűzijátékkal várják a budapestieket, a hagyományosnak számító Dunaparti vigasságokat az idén is megrendezi az önkormányzat az Erzsébet híd és a Lánchíd közötti alsó rakpartszakaszon – jelentette be *Burger András* a pénteki sajtótájékoztatón.

A vigasság 18-án délután fél ötkor kezdődik. A lánchídi színpadon színpadi mazsorettshowval nyitják a bulit, az Erzsébet hídi pódiumon a Blue Train zenekar koncertezik elsőként. A Lánchídnál öt órától a népszerű Pannónia Klezmer Band játszik, őket követi a Freak együttes fellépése hattól. *Török Ádám* és a Mini is eljön a rakparti mulatságra, este héttől hallhatják őket a rajongóik. Nyolcórai kezdettel a Naplegenda című rockoperából adnak elő részleteket. Az Erzsébet hídi színpadon fél hattól dzsesszzenét játszik az Active Masat csapata. Utánuk félhetes kezdettel country-blues-rock válogatás lesz: az 50-es, 60-as, 70-es évek világslágereit szólaltatja meg a Sárga Taxi rock and roll zenekar, valamint a Cats női együttes. A nosztalgiázás tovább folytatódik a zenészek részéről, fél kilenckor a Beat Boksz csapatának tolmácsolásában csendülnek fel az ismerős dallamok.

A Duna-parti vigasságok első napja a Dunán lézeres show-val zárul, amelyet tűzijáték követ. A

nek: a szigetszentmártoni fúvószenekar muzsikál a lánchídi színpadon. Délben kezdetét veszi a VI. Nemzetiségi Folklórfesztivál, amelyet a Rila bolgár táncegyüttes nyit meg. A Santorini zenekar egy órától játszik, két órától *Szulák Andrea* lép a pódiumra. Három órától rockos feldolgozású ír népzenére lehet ropni, a hangulatról a Shannon együttes gondoskodik. Koncertezik a Budapest Sör Band is, utánuk öt órától az előző napi country-blues válogatás lesz a már említett zenekarok közreműködésével. Este hétkor zenél a Lhana, fél nyolctól Dub-Dub dobshow várja a hangszer szerelmeseit. A Princess hegedűtrió és táncosaik a nap sztárvendégei: nyolc órától koncerteznek és meglepetésshowval készülnek erre az alkalomra. A lánchídi színpad műsorát a Madarak együttes fellépése zárja.

Az Erzsébet hídi színpad élete a Wagner Kapelle fúvószenekar koncertjével indul be 19-én délelőtt tíz órától. Majd divatbemutató lesz, azután pedig a gyermekek kedvence, a Trambulin Színház adja elő zenés mesejátékát, Az aranyhal meséjét tizenkét órai kezdettel. Ezen a színpadon is helyet kapnak a VI. Nemzetiségi Folklórfesztivál fellépői délután egy órától. Koncertezik a Dávid Klezmer Band, kettőkor a Cerbul de Aur és a Calusul román táncegyüttesek adnak ízelítőt zenei és tánckul-

órától, az est utolsó fellépője fél kilenckor a Caribeat latin zenekar lesz.

A fesztivál utolsó napjára, 20-ra még több érdekességet tartogatnak a szervezők. Mazsorettekkel nyitják a napot a lánchídi színpadon tíz órakor. A folklórfesztivál tovább folytatódik, tizenegy órától délután négyig. Koncertezik – többek között – a Német Kultúregyesület Fúvószenekara, a Nagytevel Német Nemzetiségi Kórus és Táncegyüttes, a Liederkranz Chor Lánycsók. Kettőkor a dzsessz dallamai szólalnak meg a Pege Aladár Jazz Quartet előadásában. Gitárvariációk címen számíthatunk *Mohai Tamás* és *Csillag Endre* virtuóz játékára. A hagyományossá vált Danubius Rádió 20-i ajándék koncertje négy órakor kezdődik. Fellépők: a Crystal, a Bon Bon, az Ámokfutók, a Best of, valamint a V-Tech együttes. A várva várt szokásos esti tűzijáték után a United ad élőben koncertet.

Az Erzsébet hídi színpadon a divatbemutató után a népzenei irányzatok képviselői kapnak helyet; ott lesz a Maskarades görög együttes, a Tangó harmonikazenekar, valamint több néptáncegyüttes is. *Voga Viki* művésznő öt órától énekel, hatkor a „B" Projekt lép a porondra *Benkő Lászlóval* és *Jankai Bélával*. A Jazz Steps az utolsó vendég hét órától.

H. D.

120 000 Ft/félév

Korrektor
80 000 Ft/félév

Televízió-, rádióriporter, műsorszerkesztő
120 000 Ft/félév

120 000 Ft

Marketing- és reklámügyintéző
120 000 Ft

Marketing- és reklámmenedzser
120 000 Ft

Protokoll-ügyintéző
110 000 Ft/félév

Továbbképzéseink

Web-design
140 óra: 150 000 Ft

Médiadesign
252 óra: 150 000 Ft

QuarkXPress 5.0
kezdő 38 óra: 50 000 Ft
haladó 38 óra: 50 000 Ft

Adobe Photoshop 6.0
45 óra: 50 000 Ft

Macromedia Dreamweaver 4.0
40 óra: 50 000 Ft

Macromedia Flash 5.0
kezdő 20 óra: 35 000 Ft
haladó 20 óra 35 000 Ft

Microsoft PowerPoint Office XP
5 óra: 10 000 Ft

QUARK Authorised Training Centre

Közép-Kelet-Európában eddig egyedül a Népszabadság Oktatási Központ nyerte el a Quark Alliance tagságát, mely a minőségi oktatás záloga és elismerése egyben. A QuarkXPress 5.0 verzióját hallgatóink a szövetség felügyelete mellett sajátítják el.

Jelentkezés: Tel.: 436-4491; Tel./fax: 388-8359;
e-mail: oktatas@nepszabadsag.hu
Bővebb információ: http://nok.nol.hu
Nyilvántartási szám: 01-0052-97

MDK

Bruck Lajos

Mücs. őszi kiáll. Vas. Ujs. 1884. 46.sz.
741 l.

Medina (Tolna)

Ref. templom ho[illegible] okzat előtti [illegible]
Épült 179o-ben, bővítették és [illegible]

(Kovács J. István: Magyar reform[illegible]
7955).

MDK

Bruck Lajos, festöm.
1846-1910

Rózsaszinruhás nö. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 31.l.

Bruck Lajos MDK

Virágárus leány, olf.

Műcsarnok 1888.Magántulajdonban levő régi és modern képek kiáll.

MDK

Bruck Lajos

Lyka K.: Téli tárlat 1900-1901.

MDK

Bruck Lajos, festöm.
1846-1910.

Páduai Szent Antal, fa. Olf.

Má solat Tizian után. J.l.j.

Naplemente. Olf. J.l.j.

Árv. Közl. 1931.3.rk.sz. 47.l.

Bruck Lajos, festőm.
1846-1910.

Női képmás.	Olf.	Jelz.
Siófoki mosónők.	"	-
Rozsaszinruhás nő.	"	Jelz.

Árv. Csarn.1937.okt. 83 sz. /Árv.Közl.rk.sz./ 19.1.

BRUCK LAJOS

Tátravidéki paraszt. Olajf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk.kiáll. 37.oldal

Bruck Lajos. MDK

Sacristia di St. Marco, repr.

Mücsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Bruck Lajos MDK

A Duna, olf.

Budapest, hajnal, olf.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

Bruck Lajos MDK

Balatoni táj, olf.

Legelő, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

MDK

Bruck Lajos, festöm.
1846-1910

Tengerparton. Olf. Hagyat.bély.-vel.
Illusztrálva a II. táblám.
Vadászat után. Olf. Jelz.

Árv.Közl.XXXX.1940.1.rk.sz. 10.1.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Patak partján

Furulyázás

Falusi interieur

Ernst Muz. 18. aukc. 1921. dec.

6-8 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Falusi család

A ludtolvaj

Esti hangulat

Zborai részlet

Ernst Muz. 18. aukc. 1921. dec.

6-8 l.

MDK

Bruck Lajos, festőm.

142. A falu szépe. Repr. a 263.l. Olf.

A Szent György -Czéh XI. aukciója.
1912. 259.l. Kat.

MDK

Bruck Lajos

Lyka K.: Téli tárlat 1900-1901. Bpest, 1901.

MDK

Bruck Lajos

"A könyvmoly"c.kép repr.

KMTárs. 1901/2. téli kiáll.

Bruck Lajos

MDK

Virágárus leány, olf.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.

MDK

Bruck Lajos

"Sacristia di San Marco" c.kép repr.

Lyka K. Téli tarlat 1900-1901. Bpest. 1901.

MDK

Bruck Lajos

Művészet 1917.

MDK

Bruck Lajos

Fogány G.G.: A magyar festészet haladó hagyományai
Szabad Nép 1950.jul.20.

Bruck Lajos, festöm.
1846-1910

69. I.Ferenc József képmása. Olf. 65x45

70. Konyhában. Olf. 42x26

71. Virágárusleány. " 30x12 Jelzett.

Festmények, rajzok, metszetek. -97.aukció.
Árv. Közl. 1941.márc. 2.rk.sz.- Kat. 20.l.

Bruck Lajos MDK

Mosónők a Sió partján, olf.

Mücsarnok 1885. jun. lo.

Bruck Lajos MDK

A fösvény, olf.

Mücsarnok 1885. jun. lo.

Bruck Lajos MDK

Vasöntők, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Bruck Lajos

MDK

Budapesti rakpart a Petőfi tér előtt, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

MDK

, Bruck Lajos, 1845-1910.

Kastélyinterieur, festm.

Nővérek, festm.

Almásy-Tel. Int. 8. aukc. 1942. febr.
5-6 l.

MDK

Bruck Lajos /?/

Este a kertben, of.

Almásy-Tel. Int. 8. aukc. 1942. febr.
6 l.

MDK

Bruck Lajos, 1945-1910.

Két menyecske, festm.

Almásy-Tel.Int. 8. aukc. 1942. febr.
5-6 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Mákvirág, of.

Leány báránnyal, of.

M. Studio 2. aukc. 1921. 7-8 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Erdőőrök, of.

Látogatás a nagymamánál, of.

Furulyaszó, of.

M. Studio 2. aukc. 1921. 7-8 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Étrétati tengerpart, of.

Mosás, of.

M. Studio 2. aukc. 1921. 7-8 l.

MDK

xcxcxcxcxcxcxcxcxcxcxcxcxcxcx

Bruck Lajos, 1846-1910.

Leányok a patak partján, of.

Szőke leányfej, of.

xcxcxcxcxcxcxcxcxcxcxcxcxcxc

~~[illegible] 12. [illegible] 1920. [illegible]~~

M.Studio 2. sukc. 1921. 7 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-191o.

A Kéménysöprő

Kellemes időtöltés

A kasznár

Hüvösvölgyi részlet

Ernst Muz. ~~1o.~~ 18. aukc. 192o. jan. ~~xcxcxcxcxc~~ 1921. dec.

6-8 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Gyermekfej .

A földesur

Vető

Patak hidja

Ernst Muz. ~~19.~~ 18. aukc. 1920. jan. xxxxxxxxx 1921. dec.

6-8 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Csendélet

Román nő

Táj vetővel

Siópartja

Ernst Muz. ~~12.~~ 18. aukc. 1920. jan. ~~xxxxxxxxx~~ 1921. dec.

6-8 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Táj tehenekkel

Kandalló

Vizimalom

Paraszt nő

Ernst Muz. 18: aukc. 1920. jan. 1921. dec.

6-8 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Etretat-i tengerp rt

Nő birkával

Mákvirág

Ernst Muz. 18. aukc. 1921. dec.

6-8 l.

MDK

Bruck Lajos

Francia táj

Lázár Wolfner gyüjt. 115.1.

MDK

Bruck Lajos

A festőművészek erdélyi kirándulásáról...
/Kolozsvár/ Pesti Hirlap 1884, aug. 2. 11.

V. Jelentéktelenek: ill. a pályá

1., "Szegedi boszorkány" jeli
"Boszorkányszigetet" c. /6
P.123/1965. - /EDU ? /

2., "Tulipános láda" jelige:
"Egy hagyományos paraszti

3., "Mazsola" jelige:
"Újjászületett népművésze
P. 121/1965. - /EDU 2-91/

4., "Oziriasz" jelige:
"Kürösladányi lakodalmas
P. 127/1965. - /EDU 8-163

5., "IV.B" jelige:
"Paraszti gazdálkodás mun
P. 147/1965. - /EDU 20-91/

64.85780 Közl. Ny. – 1000 db – 30

Bruck Lajos, festő MDG

Tájképét 800-ft helyett 3000-ft-ért adták el.

—: 139 festmény talált gazdára a Biz. Áríház Képaukcióján 9.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. dec. 8.

Bruch Lajos

művei aukción

PH. 1942. II. 26.

zpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
pzőművészeti Élete"
mely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

iadványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

k a Művészettörténeti Dokumentációs

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910

Esti hangulat

Ernst aukc. 11. 1920. ápr.

4 l.

MDK

Bruck Lajos, 1845-1910.

A pataknál, festm.

A verandán, "

Almásy-Tel.Int. 8. aukc. 1942. febr.

M.D.K.

Bruck Lajos

"Könyvtárban" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. jan. 10.
26. évf. 2. sz. 734.lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

M.D.K.

Bruck L.

"A könyvmoly" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Magyar Salon, Bp. 1903. febr. 38. kötet
511. lap

MDK

Bruck L.

festő

Hivatalnoka

Letét a Jász Múzeumban

Bleinessy János:

A Jász-Múzeum ismertetése 1933

Jászberény

39.0

MDK

Bruck Lajos

Anya gyermekével

Loo év festészete. Szalmássy Gal. kiáll.
1948. jan.

MDK

Bruck Lajos

Mosó nők

Loo év festészete. Szalmássy Gal. kiáll.
1948. jan.

MDK

Bruck Lajos

Könyvtárban

loo év festészete. Szalmássy Gal. 1948. jan. kiáll.

MDK

Bruck Lajos

Kalotaszegi leányok

loo év festészete. Szalmássy Gal. 1948. jan. kiáll.

Bruck Lajos

MDK

Augusztusi hangulat, olf.

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállítás

Bruck Lajos festő

M.D.K.

Zichyvel egyidőben tartókodott Párizsban

Berkovits Ilona: Zichy Mihály .. bp. 1964. 92. l.

Bruch Lajos

művei aukciós kiállításon

M. 1930. XI-30.

rgy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.

9.650-51 Müvészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

rök utáni állapotát rögziti.

Müvészettörténeti Dokumentációs

Központ

Bruch Lajos

Tájképét 800 Ft kikiáltási árban 3000 Ft-ért vették meg az aukción.

Népszabadság 1965. dec. 8.

MDK

Bruck Lajos

Szórakozás a kastélyban, of.

Királyi vásárlások a Mücs. tárlatain. SzmKT 50-135.1

MDK

Bruck Lajos

Az Árok-utca a Tabánban, of.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 50-135.1

MDK

Bruck Lajos

Könyvtárban, of.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 50 - 136.l.

Bruck Lajos festő

MDK

M. táj- és életképkiáll. 19-20. sz.
Műcs. 1927. jan.

MDK

Bruck Lajos

Mosónők a patak partján, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-2o.sz. 1927.jan.

Mücs.

MDK

Bruck Lajos

Női tanulmány, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs. 1927. jún.

Bruck Lajos

(a rigiek körül) művével pintén szerepelt ezen a hagyatáki kiállitáson.
(gr. Zichy Béla és mások ajánlt.)

D.A.: Kiállitások. Ernst museum.
Magyarság. 930. XI. 30.

MDK

Bruck Lajos

Pihenés, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs. 1927. jan.

M.D.K.

Bruck Lajos ,festőművész

Az 1924-ben elárverezett képgyüjteményéből Széchenyi győri püspöknek.Patak mentén c.képe szerepelt.

Csatkai Endre:"Győr város kultúrképe".Az 1903-as képkiállitás.238.o.

Arrabona,8.A Győri Múz.Évkönyve.Győr.1966.Xantus János Múz.

M-D.K.

Bruck Lajos, festőművész, 1846-1910

Az 1903-as győri képkiállitáson szerepelt

Csatkai Endre: "Győr város kultúrképe". Az 1903-as képkiállitás. 235.o.

Arrabona, 8. A Győri Múz. Évkönyve. Győr. 1966. Xantus János Múz.

Bruck Lajos

Szerepelt a „Magyar táj és élet kép"
Kiállítás-son a Műcsarnok-ban.

Nemzeti Újság 1927 I. 14

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910

Rózsaszinruhás nő, of.

Tájkép, of.

Árv. Közl. [illegible]
1936. febr. 1.rk.sz.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Rózsaszinruhás nő, of.

Arv.Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96. sukc.

19 1.

MDK

Bruck Lajos

Rózsaszinruhás nő, repr.

Árv.Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.aukc.

V. tábla.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

A budai Dunapart

Almásy-Teleki 7. sorsz. 1941. okt. 31 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Mosónők
Nő zongoránál

Ernst Muz. aukc. 49.sz. 1.rész, 3 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Vásárló jelenet

Kislányok a mezőn

Ernst Muz. aukc. 49.sz. 1.rész, 3 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Családi jelenet

Virágot szedő nő

Tengerparti jelenet

Ernst Muz. aukc. 49.sz. 1.rész, 3 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Falusi jelenet

" család

Ernst Muz. sukc. 49.sz. 1.rész, 3 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Mosónők

Nagy tájkép talicskás nővel

Ernst Muz. aukc. 49.sz. 1.rész, 3 l.

MDK

Brusk Lajos, 1846-1910.

Vénus, Mars és Ámor

Női akt

Almásy-Teleki 7. aukc. 1941. okt. 31 l.

MDK

Brusk Lajos, 1846-1910.

Lányok a mezőn

Arckép

Almásy-Teleki 7. aukc. 1941. okt. 31 l.

Bruck Lajos, 1846-1910 MDK

A malom előtt, of.

Árverési Közl. 1929. 5.rk.sz.

13 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Tudós a könyvtárban

Ernst Muz. lo. sukc. 1920. ~~jan.~~ 7 l.

Febr.

MDK

Bruck Lajos, festőm.
1846-1910

Fasor.
Megyvidék.

Old. Jelz.
" "

Illusztrálva a IV.táblán.

Arv. Közl. 1937. 4.rk.sz. 19.l.

Bruck Májos MDK

Istenhez közelebb, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Bruck Lajos

„Hunyadról" o.v. 110 x 80 cm

J. l. b. Bruck Lajos

kikiáltási ár: 12000 ft.

BÁV 46.Képaukció katalógus,Bp.1978.szeptember

Bruck Lajos
festő

M.D.Y.

Csillag István szobán mintánta
meg a művészt.

Sós Klára: Nyolcvanötödik születésnapján ...
Művészet, 1966. november - 28 lap.

Bruck Lajos festőművész

Kleinberger Ferenc newyorki mükereskedő a Szépmüvészeti Muzeumnak adományozta egy képét

Pesti Hirlap 1930.IX.13

Bruck Lajos

Nemes Marcell képgyűjteményének aukciós-kiállításain az Ernst Múzeumban festményeivel szerepelt.

BH. 934. IV. 15.

Bruck Lajos

Nemes Marcell képgyűjteményének aukcióján az Ernst-múzeumban szerepelt.

Bruck Lajos tizenegy művével szerepel. Ismeretes, hogy Bruck művészetét 1910-ben rendezett hagyatéki kiállítása tárta csak fel igazában a magyar közönség előtt. Ez az időpont összeesett *Nemes Marcel* gyűjtőéletének első sikereivel

PH. 934. IV. 15.

Bruck Lajos
testőrnüvén

Átverési csarnok aukció - kiállítása -
kiállítási helyiségében - képével szerepel

Pesti Hirlap
1929.11.10

MDK

Bruck Lajos

Árvák, önrajz

N.Szal. nemzetk. graf. kiáll. 1900. 43. l.

Bruck Lajos: MDK

Kastély belseje. repr.

Műcsarnok 1901. Tav.nemzetk. kiáll.

BRUCK Lajos

Ferenc József portréja a
Bp. VII. Podmaniczky u. 45.
Simbolikus Nagyműhely
épületében

MV Szemle 1995 21.

tenné, hogy külföldre mehetne
teljesen kiképeztethetné. A ké
csatolt, hogy azokból tudását
Kérését a miniszter 1869. júni

Az Ybl-irodában az aktuá
befejeződhetett, mert az ösztö
datálódott Ybl bizonyítványa,
munkájáról adott.[29] Ezzel a bi

---

[25] Karl Tietz (1832-
irányzathoz csatlako
kärtnerringi Grand H
tervei mellett több
1869-ben - tehát már
Hansennel közösen ká
megtervezésére. (U.
Lexikon der Bildende

[26] A 11. jegyzetben
április 27-én kiáll
jegyzetben említett
leszármazottak tula
Takarékpénztár Egye

[27] Ld. a 11. jegyzet

[28] 9653/1869. VKM s
város közönségének.
litografált másolat

[29] Az 1869. április
leszármazottak tula

M.D.K.

Bruck Lajos, festő

festette a Bp. Iparművészeti Iskola díszterme számára Ferenc József, és a királyné életnagyságú arcképeit.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1897. 31. köt. 64. old.

Bruck Lajos

Nemes Marcell képgyűjteményének II. aukció kiállításán az Ernst-múzeumban korai párizsi képeivel szerepelt.

Ujság 934.IV.15.-

Bruck Lajos

Három művész alkotását bemutatja a lap a Műcsarnok tavaszi tárlatáról:
Bruck Miksa: "Bellagivi ciprusok" c. képe,
Damkó József: "Pieta" c. dombormüve,
Bruck Lajos: "Szórakozás a kastélyban" c.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1909. ápr. 18. I. évf. 16. sz.
509. 516, 519. lapokon.

Bruck Lajos festő

Pesti Hirlap. 1879. apr. 28. 6.

Bruck Lajós Párisban tartózkodó
hazánkfia....

Bruck Lajos festő

Magyar Müvészet 1925.195-197.o.
Kremmer Dezső: A fővárosi muzeum.

Beszédes László szobrász.

Népszava XXXVIII.1910 ápr.1.
77 sz. 5 lap.
A Műcsarnok tavaszi tárlata.

1900-1919.

Festészet, XX.sz.- Önálló táblakép

Bruck Miksa:
János főherceg kastélyából

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
232.
"A Társulat vásárlásai".

Bruck Miksa festő.

Népszava XXXVIII.1910.ápr.1.
77 sz. 5 lap.
A Műcsarnok tavaszi tárlata.

Tablaky, A siófoki mosónők

Bruck Zajostól

Budapest Hirlap, 1881. IX. 21.

97. k. 3. o. (K. és M.)

Páris, Bruck Lajos festő ott él

Budapesti Hálap, 1881, IX. 21.

97 sz. 3. o. (Sz. és M.)

Pol

Paris, Salon (Miállitás) Brück Lajos festményei

Budapesti Hirlap, 1887, IX. 21.

97. 4. 3. o. (Sz. és M.)

Paris, Brückhajos festő ott. 801

tartójhodása

Budapest. Hiszlap, 1881. VIII. 12

58. n. 3. o. (h. és k.)

Paris. Bruck

Pesti Hirlap. 1879. ápr. 28. 6.

Bruck Lajos Párisban tartózkodó....

Páris. Grand' Salon, Bruck

Pesti Hirlap. 1878. jul. 18. 3.

Bruck Lajosnak, Munkácsy
Tanitványának....

Emöd, Bruck Lajos festő ott-
tartókodása

Budapest. Hiclap, 1881, IX. 21.

97 k. 3.0. (k. és M.)

Bruck Lajos festő

Magyar Iparművészet, 1900

1/2. 32-70.0. Radisics Jenő: A magyar iparművészet romantikája.

Bruch Lajos festő

Pesti Hirlap. 1885. jan. 12. 10

Bruch Lajos Párisban élő festő-
művészünk...

Bruck Lajos festő

Pesti Hirlap. 1886. ápr. 6. 5

Magyar művészek a párisi Salonban

Tablahéj Libadal inselhedő pin

Bruck Lajostól.

Budapesti Hirlap. 1882. VI. 6.

15 h. n. 3. o. (Kis Ki)

Táblakép. „Siófoki mosónők.“
Bruck

Pesti Hirlap. 1880. szept. 25. 4.

Magyar művészek az ötvenes években

Táblakép. „Vasöntömuhely", Bruck

Pesti Hirlap. 1884. máj. 7. 4

a pénzi Szalonban nyolc

magyar Kép...

Táblakép. „Kalotaszeg" Bruck

Pesti Hirlap. 1884. szept. 13.3

Az Orsz. Magy. Képzőmi vezzati tanulat
ozzi kiállítása...

Bruch Lajos festő

Pesti Hirlap. 1884. máj. 7. 4

a párisi Szalonban nyolc

magyar kép...

Bruck Lajos festő

Pesti Hirlap. 1884. aug. 2. 11

a festőművészek erdélyi kirán-
duláséról...

~~Plasztika.~~

~~Patak Jenő.~~

Bruck Lajos festő

Pesti Hirlap. 1923. nov. 16. 5

az Ernst-muzeum XXV. aukciójának...

Bruck Lajos festő

Pesti Hirlap. 1879. jul. 18. 3.

Bruck Lajosnak, Munkácsy tanítványának ....

Bruck Lajos festő

Pesti Hirlap. 1879. aug. 27. 4.

Munkácsy nemesak nagy művész....

Bruck Lajos festő (1846-1910)

Pesti Hirlap. 1886. VIII. é: 6 sz. 5 o.

Magyar művészek a párisi Salonban

Bruck Lajos festő (1846-1910)

Pesti Hirlap. 1885. VI. é. máj. 10. 9-11.

Radó Antal: Festészetünk a Kiállításon

Brück Lajos, festő

Budapest, Hilap, 1881, XI. 6.

143. n. Mellékhlet, 1. o. Mario Proth:

Magyar-Szalon

Táblakép. Virágárusleány

Brück Lajostól

Budapesti Hírlap, 1882. X. 21.

290. sz. 7. o. Bercsényi-László: A mű-

tárlat (.tárca)

Tablakep Az utolsó garasok Bruck

Lajostól

Budapest Hilap, 1881, IX. 21.

97. n. 3. o. (Sz. és M.)

Pk

Táblakép, a távollévő katona levele

Brück Lajostól

Budapesti Hírlap, 1891, IX. 21

97. n. 3. o. (k-ci k).

Egyesületek, 1900-1919.

Hazai müvásárlok alkalmi egyesülete.
Titkárának, Bruck Miksának kitüntetése: a Ferenc József rend lovagkeresztje.

M Ú V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
141.

Kitüntetések, 1900-1919.

B r u c k M i k s a
a "Hazai müvásárlók alkalmi egyesülete" titkára:
a Ferenc József rend lovagkeresztje

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
141.

Muzeológia

Szépmüvészeti Muzeum

M Ú V É S Z E T
XII.évf.1913.
132.
"Bruck Miksa"

Müvészeti szociológia

Hazai Müvásárlók Egyesülete

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
125-131.
"Bruck Miksa"

Egyesületek

Hazai Müvásárlók Egyesülete

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
125-131.
"Bruck Miksa"

Müpártolók

b. I n k e y József

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
126.
"Bruck Miksa"

Müpártolók

A király
/vásárlások Bruck Miksától/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
129.és 131.

Müvészeti oktatas

Mintarajziskola

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
125-131.
"Bruck Miksa"

MDK.

Bruck László

Kiállitási hir

Népszabadság 1966 dec.14.

Bruck Lajos (1876-1910)

„Kápolnabelső" vegyes technika 26,5 x 18 cm
J. f. j.: Bruck L. Napoli 878.
Kikiáltási ár: 8000 ft.

„Utcai fal" o. fa, 30 x 20 cm Bruck L.
Hagyatéki bélyegzővel. Kikiáltási ár: 4000 ft.

BÁV 54. Képaukció Bp. 1981. május

Bruck Lajos (Pápa, 1846 – Bp. 1910)

„Kisvárosi utca" o. fa 19 x 30 cm

Hátán hagyatéki bélyegző kikiáltási ár: 4000 ft.

—

„Olvasó nő" o. fa 22,5 x 18 cm

J. l. b. Bruck L. kikiáltási ár: 12000 ft.

—

BÁV 55.Képaukció Budapest,1981.szeptember

Bruck Lajos (1876-1910)

„Lány alcával" o. fa. 56 x 45 cm

J. l. f.: Bruck Lajos

Kikiáltási ár: 20000 Ft

BÁV 52. Képaukció katalógus Bp. 1980. szeptember

Bruck Lajos (1876-1910)

„Udvarbelső" o.v. 35,5 x 27,2 cm

J. l. b. Bruck L. Becsértéke: 8000 Ft.

BÁV 50.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Bruck Lajos

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 80,

BRUCK Lajos festő

Kurzinszky Bálint javaslatára vásárolt tőle a fővárosi képet

ld. Erdei 1991 84.

URSS	Problèmes très anci contempor National de Bratis BELOUSOV sistemy r tème de p in : Arhi Recherche ménagemen sation. BOTUZOV (tivnovo s types pro in :Arhit Données p de maison leur amén ment de l ration de

BRUCK LAJOS

Aukción:
Lajos Bruck: Der Vörösmarthy Platz, in Budapest.
Öl auf Leinw., 40x60,5 cm. Sign.

Wien, Dorotheum, 453. Kunstversteigerung. 1981 Febr.
Katalogus 301.sz. 45.old., Kép: Taf. 34.

Bruck Lajos (Pápa, 1846 – Bp. 1910)

„Kikötői réglet" o. fa 31,5 x 41 cm

J.l.b.: Bruck Lajos ... 874

kikiáltási ár: 18000 ft.

BÁV 59.Képaukció Bp.1982.december

Bruck Lajos (Pápa, 1846 - Bp. 1910)

„Folyópart" o.f. 19x30 cm

Becsült ár: 8000 Ft.

BÁV 60.Képaukció Bp.1983.május

BRUCK Lajos festő

Ybl Miklós épitész 1814-1891 : A Hild-Ybl Alapitvány kiállitása a BTM-ben 1991/1992 [katalógus] Bp. : Hild-Ybl Alapitvány, 1991

204. p. – A pesti Dunapart
257. p. – Várlat rakpart erőalól

Bruck Lajos

Méltatás.

Kampis Antal: Egy Munkácsyénak vélt rajzról.
Müvészet, 1977. május - 26. oldal.

Bruck Lánló

Az újság munkatársa. Egy évet Berlinben töltött, nevre Sachlichkeit hatására a Munka hír fotóscikkor csatlakozik

Pántor József: A magyarországi nacio fotoksoport és 1932. évi personyi kiállítása
Irodalmi hemle, Pomony, 1968/2
Címlap belső oldala

Bruck László

... hatott Derkovits sa ... a magyar „Nyolcak" (Kernstok, Pór) és az „aktivisták" (Nitz, Kmetty) munkássága, valamint az 1930 körül-elsősorban Kassák „Munka"-körében-kibontakozó szociofotó is (Basch Tibor, Bruck László, Frühof Sándor, Haár Ferenc, Lengyel Lajos).

Dévényi Iván: Új Derkovits-monográfia. (Körner Éva: Derkovits Gyula.)

Jelenkor XII. évf. 3. s. 1969. márc., 300. l.

Bruck László

Megöregedés

„A mi életünkből – 1932" nociofoto kiállítás anyagából

Irodalmi Hemle, Pozsony, 1968/2.

124.o

MDK

Bruch Max festő

"Erdőben"
és "Ha megöregszünk" c képe (a hírlyé) a münchemi
kiállításon 1892.

MDK-A-1-1/3058.

MDK

Bruck Miklós

Libapásztor lánya

A Mücs. téli kiáll. Vas. Ujs. 1892. 5o.sz. 849. o.

Bruck Lajos

Párisból küldött "egy gyönyörü interieur"-t, bizonyságot téve izléséről és müvészi tudásáról,-irja Masque: "Az ezredik év Szalonja" cimmel, melyben a kiállitáson szereplő müveket ismerteti.

A HÉT, Bp. 1896. juni. 7.
VII. évf. 23. sz. 384-385. lap.

Bruck Lajos

"Arcképe" igen jó,-mondja a kritika, de arról nem szól, hogy a müvész önarcképéről, vagy más portréjáról van szó.
Masque: "A tárlat" c. beszámolója, melyben a kiállitásra beküldött müveket ismerteti.

A HÉT, Bp. 1895. dec. 15.
VI. évf. 5o. sz. 798-8oo. lap.

Bruck Lajos

Egy párisi modorban készitett festménnyel Bruck Lajos, két kvalitásos tájképpel Bruck Miksa és egy nagyon szép tájrészlettel Deák-Ébner Lajos mutatkozott be a "Belvedere" Művészeti Társaság első kiállitásán.
A lap Művészet c. rovata tájékoztat az uj művészeti társulat megalakulásáról.

A HÉT, Bp. 1921. május 1.
XXXII. évf. 12. sz. 207. lap.

Bruck Lajos

Szorgalmas minizáló-nak nevezi a müvészt, a kiállitáson szereplő müveire vonatkozóan,- Marco: "Téli tárlat" c. kritikájában, melyet a Müvészet c. rovat közöl.

A HÉT, Bp. 1904. nov. 20. XV. évf. 47. sz. 753-754. lap.

Bruck Lajos

"A technika mestere, budapesti tájképei hüség és igazság tekintetében, kifogástalanok,"-irja kritikájában Diener Dénes József: "Tavaszi tárlat" cimmel.

A HÉT, Bp. 1900. ápr. 15. XI. évf.
15. sz. 238-239. lap.

Bruck Lajos

és Bruck Miksa minden művét kiemeli a kritika, mint lelkiismeretes szép munkát.
L.: "A téli tárlat"-ról szóló ismertetése.

A HÉT, Bp. 1901. dec. 1. XII. évf.
48. sz. 799. lap.

Bruck Lajos (1846-1910)

Parkban (o. v. 70×53cm)

Kikiáltási ár: 12000 Ft Védett

BÁV 39.Képaukció katalógus Bp.1976 május

Bruck Lajos (1846-1910)

„Virágot vedő lány" o.v. 34x45

J.l.b. Bruck Lajos

Kikiáltási ár: 6000 Ft

FOTÓ

BÁV 40. Képaukció katalógus Bp. 1976 szeptember

BRUCK LAJOS, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak.-E gyüjtemény jegyzéke:

7.-BRUCK LAJOS: A kincskeresők.-Vászon,olaj.-69+54 cm.
Jelezve Kincs.-Katona József Múzeum.
Ltsz: 56.68. Kép 5.sz. 297.old

MEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés századeleji történetéhez 1/ 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bacs-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

BRUCK LAJOS, festő

Nemes Marcell ajándékának festői megjarták Párizst, München,az Iparrajz Iskolat.Sikeres kiallitók,tájkép vagy portréfestők voltak.A kor elmaradott polgári izlésének kielégitői,lényegükben nem tartoztak a progresszziv törekvésekhez.-Ezek egyike volt Bruck Lajos is.

285.old

SUMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyüjtő Adalékok a magyar műgyüjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

BRUCK LAJOS, festő

Bruck Lajos (1846-1910)

„Mulatható olvasmány"

Olaj, fa 23 x 18

Kikiáltási ár: 3500 Ft.

BÁV 36. Képaukció Budapest 1975 december

BRUCK LAJOS, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak.-E gyüjtemény jegyzéke:
7.-BRUCK LAJOS: A kincskeresők.-Vászon,olaj.-69+54 cm. Jelezve nincs.-Katona József Múzeum.-Lisz: 56.68.-5.kép. Fekete repr. 299.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

Bruck Lajos

„Kisvárosi udvar" o.v. 64x50,5 cm

J. l. j. Bruck Lajos

Vételtári ár: 10000 Ft.

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977. ~~szeptember~~ május

Bruck Lajos: Önarcképe
Bélina könyvében

3

Witvénet, 1947. máj. 24. cela.

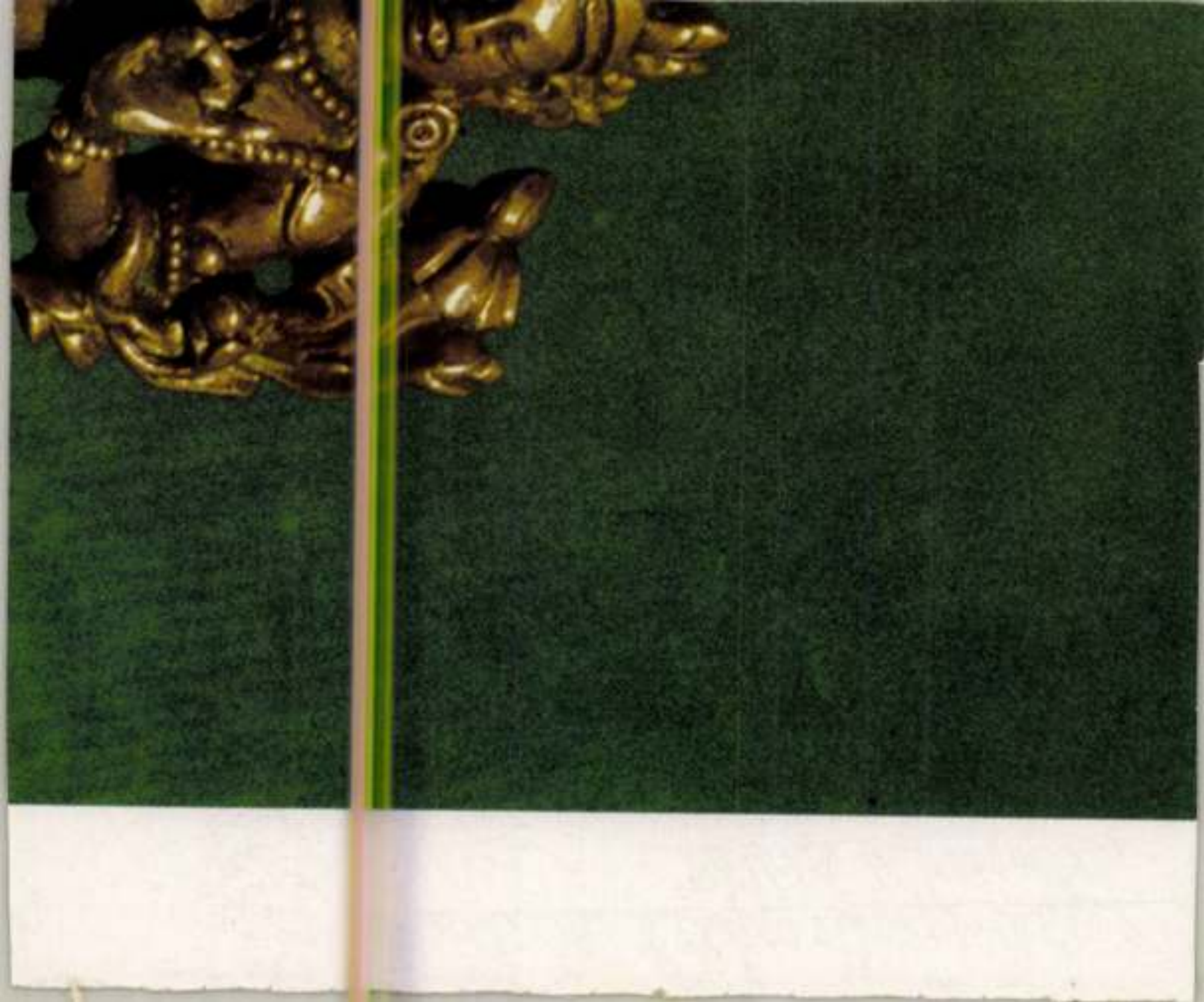

Bruck Lajos

„Gombát vedő lány" o.v. 116x80

J. l. j.: Bruck Lajos (Restaurált)

Kiállítási ár: 12000 ft

BÁV 43.Képaukció Budapest,1977.szeptember

Bruck Lajos (1846-1910)

„Kislány lepkéthel" o.v. 60x75 cm

Utiáltási ár: 15000 ft.

BÁV 43.Képaukció Budapest,1977.szeptember

Bruck Lajos (1846-1910)

„A lis duzzogó" o. v. 66 x 93 cm

J. l. j. Bruck Lajos. Kiliáltási ár: 12000 ft.

42.BÁV Képaukció Budapest,1977.május

Bruck Lajos

Bruck Lajos munkásságára
Munkácsy művészete erősen
hatott, sőt volt rá példa, hogy
ez a hatás utaúzásra ösztö-
helte Bruckot.

Kampós Antal: Egy Munkácsyénak vélt rajzról.
Művészet, 1977. május - 26. oldal.

Bruck Lajos

Bruck Lajos önképe a Belina könyvben portréval azzal a megoldással készült, mint a könyvbeli Munkácsy portré.

Kampós Antal: Egy Munkácsynak vélt rajzról.
Művészet, 1977. május - 26. oldal.

Bruck Lajos

"Nos peintres dessinés à eux mêmes"

"1883-as műben szerepel Bruck Lajos is. A mű szerzője A.M de Belina."

Kampis Antal: Egy Munkácsgeneráció vált rajzról. Művészet, 1977. május – 26. oldal.

Bruck Lajos
(Pápa, 1846 – Bp. 1910)

„Sétáló nő" o. fa. 56x45 cm
J.l.b.: Bruck Lajos, Párizs 1876.

Kiállítási ár: 18000 Ft.

BRUCK LAJOS

Új művészet

2003 / máj

5.0.

az egyházban. Egyébként azon a
életü a törvény szerint nem is
az ő visszahonositását is revi
megkértem gr. [ő] Ráday Gedeon

Én elejétől végig legjobb
intézni ezt az ügyet, hogy Kaj
bennünket - ami jobb lett voln
választhattunk volna, s neki i
ujra, elveszitvén várkonyi áll
is. Sajnos, a beszámithatatlan
szántságán megfeneklett ez a t
volna neki lelkiismeretlen biz
idáig a dolog. Uszitói pedig m
ját is tudják! és pedig nemcsa
tetlen ez és elképesztő.

1896. természet után festette a (királyt festette a) arcképét a bresti ugázságügyi palota díszterme részére, a királyné, Habsburg József és családtagjainak, Bogdanovics Luciánnak s másoknak arcképét. † 1899 a B. rendezte a Société Impériale D'Encouragement des Arts szentpétervári és moszkvai osztrák-magyar kiállításának magyar osztályát, amiért az orosz cár a Szt Anna rendel tüntette ki. Az 1900 évi párizsi világkiállítás magyar legszőmi ~~osztályában~~ csoportjában kiállitot festmenyere elismerő oklevelet nyert.

† Pétervár

† az OMKT. megbízásából

† 1896. az ~~szintlet~~ ezredeves osz. kiállitáson kiáll. ermet lapott

39658 szám.

A szepesi egyh[illegible]zmegye leg
hivatalos használatra [illegible]negküldöm.

Budap[illegible]st, 1909.

A m[illegible]niszter m

BRUCK LAJOS HAGYATÉKA

1911

Műcsarnok

Bruck Lajos.

Strelisky felvétele.

~~Bruck Lajós~~

Bruck Lajós, Mihalik Daniel, Pap Henrik hagyatéki kiállításának Egyes tárgyzm. 1911 okt. Műcsarnok.

1895-ben tért vissza Budapestre és 1896-ban Ő Felsége I. Ferencz József és Erzsébet királyné arcképeit festette a Curia díszterme számára. Ezután következnek József főherceg, Auguszta főhercegnő és családjuk, Orléansi herceg és hercegnő, Turn-Taxis herceg, hercegnő és gyermekeik, Ő szentsége Bogdanovics Lucian szerb patriarka, stb. stb. 1899-ben Bruck Lajos Péterváron és Moszkvában tartózkodik, mely alkalommal II. Miklós cár a Szt. Anna-renddel tünteti ki.

Kiválóbb külföldön lévő alkotásai: „Depart pour la ville". Cercle de la Presse Paris. „Lettre de l'absent". Vicomte Daupias, Lissabon. „Les abandonnées", Arnold Hycks, New-York. „Mairie de village". Magántulajdon, New-York. „Homeless". Magántulajdon, London. „Quartett". Magántulajdon, London. „Ruth". Magántulajdon, London. „Faust". Dr. Lindsay Johnson, London. Lady Folkestone arcképe, London. Earl of Radnor arcképe, London. Baron S. M. von Bethmann arcképe, Frankfurt am Main.

*

Meghalt Budapesten, 1910 december 2-án.

Bruck Lajos Pápán, Veszprém megyében született 1846 nov. 4-én. Tanulmányait Budapesten kezdte és a wieni akadémián folytatta. 1869—1873-ban pedig Velenczeiában az „Academia dei belle arti"-n volt Malmenti tanítványa.

Római és nápolyi tartózkodása után Bruck Lajos 1874-ben Párisba ment, hol Munkácsy tanítványa lett.

1876-ban állított ki először a párisi „Salon"-ban, azontúl állandóan ott szerepel képeivel, 1879-ben „Mention Honorable"-t kapott. Ezen időben alkotott műveinek nagy része Amerikában, Francia- és Angolországban van.

1885-ben Londonba költözött. Ott készült képeinek nagy része, mint „Homeless", „Tales of a wayside inn", „Quartett", az annak idején nevezetes Joachim-quartett.

I. Terem.

Olajfestmények.

1. A kandalló.
2. Bretagnei halászbárkák.
3. Kastély belseje. Ő Felsége a király tulajdona.
4. Rendőrkapitány szobája Szepesbélán.
5. Salzburgi múzeum.
6. Elhagyott major.
7. Az Elhagyottak vázlata.
8. Női arckép. Nem eladó.
9. Borús hangulat.
10. Sétáló nők.
11. Tavasz.
12. Hallstatti főtér. Nem eladó.
13. Döbrentei-tér.
14. Eskü-téri piac. Budapest székesfőváros tulajdona.

15. Esőben.
16. Mályvák között.
17. A Szamos völgye.
18. Tátrai falucska.
19. Éva. (Bánffihunyad.)
20. Hortenberg.
21. Gereblyéző parasztlány.
22. Frankfurt.
23. La Varenne-i részlet.
24. Kévék.
25. Kikötő. Nem eladó.
26. Kandalló mellett.
27. Augusztusi hangulat.
28. Bibliotheque Musée Plantin, Anvers.
29. A régi Eskü-téri vásár.
30. A Szajna-part.
31. A tudós szobája.
32. Kandalló interieur.
33. Lovag a XVII. századból.
34. Régi konyharészlet.
35. Siópartí mosónők.
36. Parasztlány kosarakkal.
37. Kis leány és pillangók.
38. Olvadó hó.
39. Velencei részlet.
40. Felvidéki táj.
41. Párisi utcarészlet.
42. Kovácsmühely.

43. Velencei zöldséges bolt.
44. Velencei rész.
45. Útszéli kút.
46. A festő.
47. Wien. Am Hof.
48. Dombtetőn.
49. A bíboros.
50. Az árokban.
51. Hivatalszoba Zborón.
52. Havasok alján.
53. Lovas az országúton. Nem eladó.
54. Könyvtárrészlet, Plantin múzeumból.
55. Régi Eskü-téri vásár. Államtulajdon. Nem eladó.
56. Parc Monceau.
57. A Browers-Gilde Anversben.

II. Terem.

58. XIII. Lajos korabeli nemes.
59. Falu szélén.
60. Bükkfa-sor.
61. Nő a pamlagon.
62. Esik-e még?
63. Tehénpásztor.
64. Bárkák az Etretáti parton.

65. Szolnoki udvar.
66. Janó.
67. Tísztás az erdőben.
68. Bretagnei halászasszonyok.
69. Kuruzsló asszony.
70. Várkert-rakpart.
71. Kalotaszegi asszony gyermekével.
72. Etretati tengerpart.
73. Billet-Doux.
74. Louis XIII.
75. Rózsaszínruhás hölgy.
76. Mulattató olvasmány.
77. Yvonne.
78. Zborói részlet.
79. Mályvák a kerítés mellett.
80. Aratás után.
81. Regensburgi részlet.
82. Kőhíd Szepesbélán.
83. A merengő.
84. Zborói Rákóczi-kastély kapuja.
85. Felhős ég.
86. Tájképvázlat.
87. A haditerv.
88. A tudós.
89. Szénás szekér.
90. Tájképvázlat.
91. Hazatérők.
92. Alkony.

93. Leány báránynyal.
94. Négyes fogat.
95. Siópart.
96. Kerti ablak.
97. Virágzó fák.
98. A kastély urnője.
99. A Döbrentei-térről.
100. Gabonás szekér.
101. Sióparti táj.
102. Vadászok a hóban.
103. Lovranai részlet.
104. Kert-részlet.
105. Erdő-részlet.
106. Séta a kertben.
107. Kéményseprő.
108. Rothenburg.
109. Makovicza.
110. Cukrász és kéményseprők.
111. Nap a fák között.
112. Kálvária.

III. Terem.

113. A palota ablaka.
114. Várkapu.
115. Gordonkázó barát.

116. Ablak sárga függönynyel.
117. Naplemente.
118. Zöld ajtós interiuer.
119. Esmeralda.
120. Boglyák.
121. Indóház.
122. Szepesbélai városház részlet.
123. Patak hídja.
124. Falusi interieur.
125. Nyári hangulat.
126. St.-Cloudi táj.
127. Normande-i interieur.
128. Hadi tanács. Nem eladó.
129. A Bruchsal-i kastély vörös szobája.
130. Felhők Velence felett.
131. Bretagne-i interieur.
132. A pletyka.
133. Rét a Balaton mellett.
134. Duna-részlet hajóval.
135. Országút mentén.
136. A kutató.
137. Vázlat.
138. A távoli Balaton.
139. Szent Erzsébet sírja Marburgban.
140. Kalotaszegi szoba.
141. Felhő tanulmány II.
142. Krumpli kapálók.
143. Ősz.

144. Bubos kemence.
145. Siófoki parasztszoba.
146. Befordultam a konyhára . . . .
147. Mosónők.
148. Tarló.
149. Siófoki parasztszoba.
150. A lovranai parton.
151. Holdvilág a Balatonon.
152. Falusi ház.
153. Pfandl Ischl mellett.
154. A fal mentén.
155. Lovagterem sarka.
156. Buccari-i részlet.
157. Erdő széle.
158. A kastély irattára.
159. Mezei út.
160. Reggeli hangulat.
161. Kis leány korsóval.
162. Dunapart a régi királyi palotával.
163. Előcsarnok.
164. Vízparti ház.
165. Holdtölte.
166. Út a hegyek között.
167. Mezei munka.
168. Gondolatokban elmerülve.
169. Nő serleggel.
170. Velencei kép.
171. Bocskoros.

IV. Terem.

Jánoshalmi Nemes Marcel kir. tanácsos úr gyűjteménye.

172. Gratulánsok.
173. Tanulmányfej.
174. Aratás után.
175. Székely leány.
176. Búza között.
177. Egy kedves dal.
178. Érdekes olvasmány.
179. Rőzselláng körül.
180. Terefere.
181. A lovag bánata.
182. Mit mesél a folyó.
183. Nagy mosás.
184. Budoirban.
185. Anyuska olvas.
186. Hazatérés a mezőről.
187. Kicsinyek nagy munkában.
188. Magaslaton.
189. Várakozás.
190. Szekerek az országúton.
191. Eltörött a kancsó!
192. Vasárnap a tengerparton.
193. Kis leányok a mezőn.
194. Dél a mezőn.

195. Konyhában.
196. Kertben.
197. Előkelő vendégek.

V. Terem.

198. Rohanó patak.
199. Virágot szedő lány.
200. Ischl-i ház.
201. Sió-híd.
202. Ó-német interieur.
203. Emelkedő hold.
204. Hivatalszoba Szepességben.
205. Szent János szobra a faluvégen.
206. Balatonmelléki csárda.
207. Téli mosás a Sió partján.
208. A Marne folyó.
209. Kovácsműhely a Rákóczi-kastélyban.
210. A kastély fogadó terme.
211. Erdei patak.
212. Kék ruhás nő.
213. Holdvilág.
214. A régi városligetből.
215. Szent Erzsébet temploma Marburgban.
216. Fonó asszony.
217. Búzaföldek a tenger mellett.
218. A bölcső.

219. Falu Németországban.
220. A kikötőben.
221. Vihar.
222. Virágos réten.
223. Patak partján.
224. Kis angol város.
225. Topolyák az út mentén.
226. Tanulmány a Ruth című képhez.
227. Hazatérő aratók.
228. Istálló.
229. Országút a folyó mentén.
230. Fiumei utca.
231. Goldoni szobra Velencében.
232. Sváb paraszt pár.
233. A hegy alján.
234. Előőrs.
235. Budai hegyek közt.
236. Vág völgye.

VI. Terem.

237. Bárányfelhők.
238. Öreg tót.
239. Bíró uram.
240. Útszéli kereszt.
241. Kézimunka mellett.
242. Hölgy virággal.
243. Rákóczi-kápolna.

244. Dunapart.
245. Tabáni utca.
246. Gombaszedő lány.
247. Pipacsos rét.
248. A mulató.
249. A felfordult korsó.
250. Tyúkok és kakas. I.
251. Kutya és macska.
252. Barokk kapu.
253. Az állatbarát.
254. Kutya-tanulmány.
255. Félix fürdői részlet.
256. A rácsos kerítés.
257. Heverésző lányok.
258. Egri liceum szobája.
259. A koldusok.
260. A söröző.
261. Velencei tér.
262. Tyúkok és kakas.
263. A söröző. II.
264. A csirkés kofa.
265. A gyümölcsárus leány.
266. Rötli fej.
267. Mocsaras táj.
268. Bíró előtt.
269. Susanne.
270. A kérő.
271. Lucie.

272. Talyigás asszony.
273. Férfi arckép-tanulmány.
274. Montmorency.
275. A kis cigarettás.
276. Leányka.
277. Utca-részlet.
278. Kacsa-tanulmány.
279. Lány kosárral.
280. Román típus.
281. A városkapitány.
282. Cigány gyermekek.
283. Pipázó paraszt.
284. A kasznár.
285. Bánffihunyadi paraszt.
286. Vasúti coupé.
287. Lugasban.
288. Pandurok között.
289. Lovaglónő.
290. A Marne partja.
291. A favágó.
292. Egri líceum könyvtára.
293. A kis cseléd.
294. Országúti fák.
295. Krassószörényi lány.
296. A mama kedvence.
297. Cserkesz lány.
298. Velencei híd.
299. A felköszöntő.

300. Tyúkok.
301. Kakas és tyúk. I.
302. A jó bor.
303. Elhagyott út.
304. Csődület.
305. Mezei munka.
306. A zboróí jegyző hívatala.
307. Zsuzsi.
308. Alkony a tavon.
309. Kakas és tyúk. II.
310. Oláh lány.
311. Mariska.
312. Lúd-tanulmány.
313. Laguna.
314. Vízhordó gyerek.
315. Kapás lány.
316. Séta után.
317. Paraszt lány.
318. Tót legény.
319. Egyháztéri templom.
320. Irnok fülkéje.

VII. Terem.

321. Anyakönyvi hivatal.
322. Lejárat a könyvtárba.
323. Szénégetők.

324. Délebéd.
325. Vaddisznók a hóban.
326. Séta előtt.
327. A Duna látképe a Lánchíd és Erzsébethíd között.
328. Audiencia előtt.
329. Buzaföld a hegy tövében.
330. Olvasó barát. Ő Felsége a király tulajdona.
331. Hallstatt főtere.
332. A Szent Márk-templom.
333. Az ősi várban.
334. A Szajna partja Párisban.
335. Dalmát part.
336. A mosó lány.
337. A főúr otthona.
338. Tersetto.
339. Búzaföld Szent Juil mellett.
340. Piac a Dísz-téren. Budapest székesfőváros tulajdona.
341. Patak mentén.
342. A ház előtt.
343. Nagysárosi házak.
344. Jön a nagymama.
345. Vasöntők.
346. Vasárnap délután.
347. Az udvaron.
348. Tót atyafi.

349. Gyaloghíd Szepesbélán.
350. A régi Döbrentei-tér. Budapest székesfőváros tulajdona.
351. Arató-ünnep.
352. Regensburg régi negyedében.
353. Könyvtár ablakában.
354. A Cserna mentén.
355. Patak szélén.
356. A fösvény. Magántulajdon. Nem eladó.
357. Erzsébet királyné kedvenc sétálóhelye Bártfán.
358. Ortenbergi utcarészlet.
359. Tanácskozás.
360. Vázlat az „Auerbach's Keller" című képhez.
361. Nagyanyó.
362. Bejárat a malomba.
363. A schleissheimi kastély lovag-terme.
364. Fehér folyosó.
365. Angol hadihajó tisztiszobája.

VIII. Terem.

366. Futó rózsa.
367. Arckép.
368. Kandallós terem.
369. Nymphenburgi vázlat.

370. Régi soroksári kocsma.
371. Velencei halárús.
372. Névnapi üdvözlők.
373. Áradás.
374. Utazó svábok.
375. Vitorlás a tavon.
376. Márciusi hó.
377. Tehenek a vízben.
378. A város határán.
379. Tátrai táj.
380. Louis XVI.
381. Hazatérő kaszálók.
382. Németbogsáni tölgyek.
383. Rőzsegyűjtők.
384. Szepességi falu.
385. Csendélet.
386. Hajó fedélzetén.
387. Napos reggel.
388. Halász.
389. Parasztházak.
390. Műkedvelő.
391. Szétdúlt keresztek.
392. Nyaraló.
393. Furulyázó lábapásztor.
394. Kancelláriában.
395. Szép kilátás.
396. Tanulmány a Döbrentei-térről.
397. Dombos út.

398. Ebédelő parasztlány.
399. Mulató huszár.
400. Lomnici út.
401. Vörös karosszék.
402. Marion.
403. Szepesbélai utca. II.
404. Kalotaszegi menyecske.
405. A falu temploma.
406. Raktár.
407. Görög dinnyék.
408. Hazatérő munkáslányok.
409. Düledező híd.
410. A kiáradt patak.
411. XIII. Lajos korabeli nő.
412. Zöld cserépkályha.
413. Gémes kút.
414. A mezőről hazatérő.
415. Tavaszi hangulat.
416. Istálló előtt.
417. Drótos tót.
418. Amsterdami részlet.
419. Pásztorfiú. Magántulajdon. Nem eladó.
420. Budai részlet.
421. Tanulmány a Szent Márk-templom sekrestyéjéhez.
422. Salzburgi interieur.
423. Hegyek között.
424. Fatime.

425. Zivatar előtt.
426. Adagio.
427. Kalotaszegi lány.
428. Renaissance-korabeli nők.
429. Zúglígeti részlet.
430. Magas Tátra.
431. Várakozás.
432. Kies völgy.
433. Út a faluban.
434. Tudós a könyvtárban.
435. St. Juin.
436. Hollandi szobasarok.
437. A felső út.
438. Kellemes időtöltés.
439. Az ellenséges tábor.
440. Ablak sarka.
441. Tátra.
442. Fontos akta.
443. Széles út.
444. Út a Tiszához.
445. Részlet a Kárpátokból.
446. Regensburgi utca.
447. Erdei kunyhó.
448. A faluháza.
449. Normandi konyha.
450. A zborói Rákóczi-kastély részlete.
451. Arckép-tanulmány.
452. Olvasó barát.

349. Gyaloghíd Szepesbélán.
350. A régi Döbrentei-tér. Budapest székesfőváros tulajdona.
351. Arató-ünnep.
352. Regensburg régi negyedében.
353. Könyvtár ablakában.
354. A Cserna mentén.
355. Patak szélén.
356. A fösvény. Magántulajdon. Nem eladó.
357. Erzsébet királyné kedvenc sétálóhelye Bártfán.
358. Ortenbergi utcarészlet.
359. Tanácskozás.
360. Vázlat az „Auerbach's Keller" című képhez.
361. Nagyanyó.
362. Bejárat a malomba.
363. A schleissheimi kastély lovag-terme.
364. Fehér folyosó.
365. Angol hadihajó tisztiszobája.

VIII. Terem.

366. Futó rózsa.
367. Arckép.
368. Kandallós terem.
369. Nymphenburgi vázlat.

370. Régi soroksári kocsma.
371. Velencei halárús.
372. Névnapi üdvözlők.
373. Áradás.
374. Utazó svábok.
375. Vitorlás a tavon.
376. Márciusi hó.
377. Tehenek a vízben.
378. A város határán.
379. Tátrai táj.
380. Louis XVI.
381. Hazatérő kaszálók.
382. Németbogsáni tölgyek.
383. Rőzsegyűjtők.
384. Szepességi falu.
385. Csendélet.
386. Hajó fedélzetén.
387. Napos reggel.
388. Halász.
389. Parasztházak.
390. Műkedvelő.
391. Szétdúlt keresztek.
392. Nyaraló.
393. Furulyázó lábapásztor.
394. Kancelláriában.
395. Szép kilátás.
396. Tanulmány a Döbrentei-térről.
397. Dombos út.

398. Ebédelő parasztlány.
399. Mulató huszár.
400. Lomnici út.
401. Vörös karosszék.
402. Marion.
403. Szepesbélai utca. II.
404. Kalotaszegi menyecske.
405. A falu temploma.
406. Raktár.
407. Görög dinnyék.
408. Hazatérő munkáslányok.
409. Düledező híd.
410. A kiáradt patak.
411. XIII. Lajos korabeli nő.
412. Zöld cserépkályha.
413. Gémes kút.
414. A mezőről hazatérő.
415. Tavaszi hangulat.
416. Istálló előtt.
417. Drótos tót.
418. Amsterdami részlet.
419. Pásztorfiú. Magántulajdon. Nem eladó.
420. Budai részlet.
421. Tanulmány a Szent Márk-templom sekrestyéjéhez.
422. Salzburgi interieur.
423. Hegyek között.
424. Fatime.

425. Zivatar előtt.
426. Adagio.
427. Kalotaszegi lány.
428. Renaissance-korabeli nők.
429. Zúglígeti részlet.
430. Magas Tátra.
431. Várakozás.
432. Kies völgy.
433. Út a faluban.
434. Tudós a könyvtárban.
435. St. Juin.
436. Hollandi szobasarok.
437. A felső út.
438. Kellemes időtöltés.
439. Az ellenséges tábor.
440. Ablak sarka.
441. Tátra.
442. Fontos akta.
443. Széles út.
444. Út a Tiszához.
445. Részlet a Kárpátokból.
446. Regensburgi utca.
447. Erdei kunyhó.
448. A faluháza.
449. Normandi konyha.
450. A zborói Rákóczi-kastély részlete.
451. Arckép-tanulmány.
452. Olvasó barát.

453. Olasz lányka cseresznyével.
454. Manőveren.
455. Mákvirág.
456. Szélmalom.
457. Kora reggel.
458. Alsó-tátrafüredi út.
459. Merengő.
460. Sötét hegyek.
461. Dunai hajó.
462. Felhő-tanulmány.
463. Bártfai határban.
464. Mirabelle-kert Salzburgban.
465. Nő virágcseréppel.
466. Barokk terem.
467. A Rákóczi-kápolna feljárata.
468. Paraszt kisasszony.

M.D.K

Bruck Lajos
festő

1910 december 3-án halt meg
Bruck Lajos.

Művészeti életünk. — 3~~6 lap~~.
Művészet, 1960. december. — 36 l.

MDK

Bruck Lajos (festő)

Két képe van a newyorki Carnegie könyvtár képtárában. (1928-ban)

Liber Endre: A fővárosi Küldöttségének amerikai útja.

Városi Szemle, Bp. 1928. 587. l.

MDK

Müvészeti ösztöndijak

Bruck Lajos

Vasárnapi Ujság 1874. 540.o.

M. D. K.

Bruch Lajos Jestő 19 n.

Párizsban Fickyvel baráti kapcsolat ban van.

Bende János: Ficky Mihály élete s művé-
hete. Bp. 1927 76

M. D. K.

BRUCK Lajos festő

„Mosónők"
„Kéregetők" } (Munkácsy halás)

Munkácsy: „Pávák" c. képének változata (?)

Hoffmann Edit a Munkácsy: „Mezes hetek" c. kép szerzőjének tartja – Végvári nem
Végvári 1958. 260., 262., 308., l

253. 303., 319. l.

Bruck Lajos, sz. Pápa 1846. Rövid életrajz.

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

50-51 l.

Bruck Lajos, festő MDK

Párizsban élt Munkácsy Mihály és Zichy Mihály kinttartózkodásakor.

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban. Müv. Ért. 1956.V.évf. 1. sz. 1-14. 10. o.

Bruck Lajos, festőm.

XXXXXXXXXXXXXXX.

Talyigás asszony.

Férfi arckép-tanulmány.

Műcs. OMKT Bruck L., Mihalik D. Pap Henrik hagyatéki kiáll. 1911.okt. Kat. 16.1.

MDK

Bruck Lajos

hagyatéki kiáll. Mücs.

D: Tárlat. Budapesti Szemle 1911. CXLVIII. 485-88.

MDK

Bruck Lajos, festöm.

Párisból jön hazarokoni látogatásra. Tanulmányokat készit idehaza, magyar tárgyu festvenyekhez, melyek most a francia fővárosban igen kapósak.

Külföldön élö müvészeink.
Képzömüvészeti Szemle. I.évf. 1879. okt. 10.sz. 128.l.

MDK

Bruck Lajos festőmüv.

Rózsaszinruhás nő, festm.

Árv. Közl. 1940. dec. 7.rksz. 96. auk. 1o 1.

MDK

Bruck Lajos

Magyar Iparművészet 1897/98. 324.l.

MDK

Bruck Lajos, festöm.
1846-1910

69. Naplemente. Olf. 36x52 J.l.j.

Páduai
70. Szt. Antal. Olf. Másolat Tizian után.
30x37 J.l.j.

Árv. Közl. 1932. I.rk.sz. 61.sz. 15.l.

Bruck Lajos MDK

Játszé olasz gyermekek

Mücsarnok 1877.nov.8.

Bruck Lajos MDK

Játszó olasz gyermekek

Mücsarnok 1877. dec. 16.

MDK

Bruck Lajos,

a kiállitás megnyitó napján neve művészeink művészi adományából tombolát rendeznek.

Mükiállitás Budán.
Mücsarnok. 1900. 4.sz. 51.l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910

Patak partján

Ernst Muz. 50. aukc. 1934. dec. 5. 1.

MDK

Bruck Lajos

Thirring G.dr.: Szépműv. Muzeum. Budapest részletes kalauza. Részletes helyi kalauzok 1. Bp. 1926. 101.l.

MDK

Bruck Lajos

Küldönc, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Bruck Lajos

Olvasó biboros, o.

Őszi erdő, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett mütárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Bruck Lajos

Budai hegyek között, o.

Auvergnei házak, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Bruck Lajos

Velencei zöldségesbolt, o.

Siófoki parasztszoba, o.

Kékruhás nő, o.

Szépmüv.Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

MDK

Bruck Lajos

~~XxgyesxvidékenxkanyarogvaxfolyikxaxSzamox~~,
Szamos völgye, o.

Kévék, o.

Könnyü felhők, o.

Szépmüv.Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

MDK

Bruck Lajos

A küldönc, o.
A régi eskü téri vásár, o.
Az elhagyott major, o.

Szépmüv.Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

MDK

Bruck Lajos

A budai Dunapart a Lánchiddal, o.

Fővv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952

Bruck Lajos

restőművész

Postatakarékpénztár aukciója - képével szerepel.

kolostorfolyósója.

U j s á g
1929.VI.9.

Bruck Lajos (1846-1910)

A budai Dunapart a Lánchiddal.
Olj f. 102x151 vászon. Ltsz: 722. Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

BRUCK Lajos

olajfestménye 1896.

Az alsó dunapart.

Reva: 101 kép a régi Pest-Budáról

Helikon 1959

207.

Bruck Lajos

festőművész

Postatakarékpénztár aukciója - árverési Csarnokban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1930.II.8.

Bruck Lajos
festőművész

Nemzeti Szalon jubiláris kiállítása – képével szerepel.

Ujság
1935.I.15.

Bruck Lajos

Ünnye nerepel az Ámerési
Csarnok Kazun Simon
antcióján.

V. ü. 929. X. 30.

Bruck Lajos

festőművész

Jubiláris kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Nemzeti Ujság
1935.I.6.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Páduai Szent Antal, of. másolat Tiziano után

Balatoni táj, of.

Árv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 16 l.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Alföldi táj, vf.

Kolostor folyosója, of.

Naplemente, of.

Árv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 16 l.

Bruck Lajos

MDK

A Döbrentei tér
A Disz tér 1896-ban

Műcsarnok 1924 febr-márc.

Bruck Lajos

MDK

Az épülő pénzügyminisztérium a Szentháromság-tér**en**

Műcsarnok 1924. febr-márc.

Bruck Lajos

MDK

Séta után

A Műcsarnok kiállításából
Vasárnapi Ujság 1902. 77o.o.

Bruck Lajos MDK

képét megvették

A Műcsarnok kiállításából.
Vasárnapi Ujság 19o2.77o.o.

MDK

Bruck Lajos

Hajó tengeren, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883.

3 l

MDK

Bruck Lajos

Séta után, repr.

Vasárnapi Ujság 1902. 47.sz. 772.l.

MDK

Bruck Lajos: Leány hazatérőbe.olf.

Nagy Magdagyüjtemény Aukicója. 1921.Rákóczi ut 3o,I.e.7.

M.D.K.

Bruck Lajos /1846-1910/

77. Siófoki parasztszoba. Olajf. 26.2 x 34.7, ~~vászon~~ fa.
78. Kék ruhás nő. Olajf. 50 x 34.8, vászon
79. Budai hegyek között. Olajf. 35.5 x 28, vászon.
80. Auvergnei házak. Olajf. 44 x 57, vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 10. l.

M.D.K.

Bruck Lajos /1846-1910/

70. A küldönc. Olajf. 73 x 65, vászon.
71. A régi esküteri vásár. Vázlat. Olajf. 65 x 93 , vászon.
72. Az elhagyott major. Olajf. 34 x 27. vászo
73. Szamos völgye. " 27 x 42, fa.
74. Kévék. " 39.9 x 31.5. vászon
75. Biblioteque Musée Plantin. Anvers. Olajfestm. 45.8 x 37.8, vászon.
76. Velencei zöldségesbolt. Olajf. ~~23.3 x 262~~ 23.3 x 26.2, fa.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 9. l.

M.D.yK.

Bruck Lajos /1846-1910/

92. A budai Dunapart a Lánchiddal. Olajf.
102x151 vászon.

Háborsu mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 7. l.

M.N.G.K.

Bruck Lajos, festő

szerepel Keleti Gusztávnak a milléniumi tárlatról írt kritikájában, ~~Közli~~

Jeszenszky Sándor: Szinyei Majálisa, ~~a~~ ~~cikkében~~

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 22. old.

Bruck Lajos, festö
1846-1910

Rózsaszinruhás nö.	Jelzett.	Olf.
Interieur.	"	"
Erdörészlet.	-	"

Árverési Közlöny. Festm., rajzok. 1936 okt.4...1. rk.s:
27.1.

MDK.

Bruck Lajos festő /1846-1910/

"Páduai Szt.Antal" /olaj/ másolat Tizian után
"Naplemente" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz. 1931. december.
27.1.

M.D.K.

Bruck Lajos /1846-1910/

50. Küldönc. Olajf. 73x65 vászon.
51. Olvasó biboros. Olajf. cca.80x60
52. Őszi erdő. Olajf. cca. 110x140

Elvesztek. /Az 50. sz. mü Győr Városi Muzeumból
" 51. " " Budai királyi palota
" 52. " " " " " -ból/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
4. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Bruck Lajos

Konyhában, festm.

Fővárosi Lapok, 1875. I. 637.o. A mütárlaton.

M. P. K.

BRUCK Lajos fotó

Petőfi téri piac, elet kepek
(1890 körül)

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 130. e

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

A lovranai parton

Kápolna az ut mentén

Ernst Múz. gukc. 43. 1929. dec.
47.1.

MDK

Bruck Lajos, 1846-1910.

Őszi táj

Főv.Népmüv.Küzp. 17.kiáll. M.Tájképfestészet.

1948. szept.

MDK

Bruck Lajos

A föv. kiáll. s Mócsarnokban. Magyarság, 1924. febr. 10. 14. l.

Bruck L.

Majfestménye: piac a Petőfi téri Duna-parton 1895 körül. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3781

Bruck Lajos

Könyvtári olvasókat ábrázoló képét "Könyvmoly" cimmel bemutatja a lap.
Repr.

Otthon, Bp. 1903. február hó.
47. lap

Mdk

Bruck L.

Piac a Petőfi téri Dunapartou.
Olajfestmény 1890-ből

(reprodukció)

(–bás) A régi Pest
Népművelés 1962. 10. sz. Lássóbontó

Bruck Lajos MDK

Istenhez közelebb, repr.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Bruck Lajos

Sacristia di St-Marco. Olajfestm. 2500 k.

KMTárs 1900/1. téli kiáll. 39.1.

Bruck Lajos

Leány korsóval, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.

márc. 28 l.

Pásztó /Aggházy/ 32

Deák Ferenc u.2.

Jellege:Koraeklekti
külseje:Földszintes
lak I ajtó. Ablakok
lutás konzoltól tar
keret és könyöklőpá

Iskola- utca 3. /Ál

Jellege: Koraeklekt

Külseje: Szabadon á
--------- klassziciz
raeklektikus ~~részle~~
homlokzata 3+I+3 fe
rattal,melynek két
magas oszlopszéken
zaton nyugvó ~~timpan~~
zat fut végig,továb
kiülésü gyengén tag
~~frizét~~ kazetta és r
homlokzata ugyancsa
homlokzatok falnyil
fedett sátortető ge
nyolcszögletes fa-h
bádog sisakkal

oromzatot

Képszékét

Bruck Lajos 1846-1910

Rózsaszinruhás nő, olaj

Árverési Közlöny. 1936. márc. 2.rend.sz.

31 l.

Bruck Lajos 1846-1910

Tájkép állatokkal, olajvázl.

Mü- és Régiségkereskedelmi Váll. IX. Müvé-
szeti aukció. Bp. 1948. 8 1.

Bruck Lajos

Patak partján, olaj

Mitzenm II. csoportkiállitás. 1935.

Bruck Lajos

Szamos völgye, olaj

Erdélyi kiállitás. Nemz.Szal. 1922. márc.

3 l.

Bruck Lajos
Orientale

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

89 1.

Bruck Lajos 1846-1910

Parasztleány kosarakkal, olaj

Magyar Nemzeti Remeszánsz Társ. IV. aukciója. Bp. 1923. 3 l.

Bruck Lajos /1846-1910/
Tengerparton, olaj

Árverési csarnok. 1939. 11 1.

is, testes, nyugodt szobor. Kis fej,
sok.

mészkőből, kb. 75 cm. magas, felső
u felső karimával, melyen kötéldisz

üvészi. XVIII. század.
, a sekrestyeajtó mellett, indadi-

ázad, rocaille-ornamentikával. Ezüst
uppája és lábazata egymáshoz tarto-
nodusa ujabb. 25 cm. magas.
z, aranyozva. Sugaras. XVIII. század.
repel az 1811-es Canonica Visitatio-
széles lábazatból nő ki, középen a
ló angyalkák. Fent felhőkben az Atya-
déki munka.

Bruck Lajos

„Prielle Kornélia", olaj, 1862, 90x72 cm.-

Magyar pinészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, szobrok, domborművek a XIX század. Budapest, 1966. Katalógus, 37 l.

M.D.K.

Bruck Lajos

"A kutnál" c. festményének reprodukcióját hozza a lap.

Magyar Salon, Bp. 1897. jan. hó. 26. kötet 802. lap

Bruck Lajos

„Prielle Kornélia" fekete-fehér reprodukció, fél-táblán.-

Magyar pinészportrék 2. sz.: Cenner Mihály: Festmények, rajzok, dombornművek a XIX. század. Budapest, 1966. Katalógus, 67 l. 12. sz.

Bruck Lajos
Régi udvar, olaj
Nő virágokkal, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarosszigeti kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 14 l.

Mátraszöllös /~~Tombor~~/ 1
Pásztói járás.

Története: 1345-ben Kacsics-r
birtoka. 1439-ben a Szécsényi
Zsigmondé. 1633-1634-ben 17 s
tartozik. 1715-ben 18, 1720-b
össez. A XVIII. század elején
család és személy osztozik ra

Bekötőut végén egyutcás,

R.kat.templom. /Árpádházi Sz
Története: Épült a XIV. száza
mészréteg alatt talált felira
sága alatt 1611-ben restaurál
volt szentelve. A Pongrácz-fé
Az 1715-1746 közti Canonica V
templom boltozott szentéllyel
kével. A diadaliv felett fara
major ex ligno/, szószéke kő

Bruck Lajos
Interieur

As 1904-iki téli tárlat. 13 l.

Táblakép. „Elhagyottak", Bruck

Pesti Hirlap. 1879. jul. 18. 3.

Bruck Lajosnak, Munkácsy ta-
nitványának....

Tablakép, Falusi elöljáró irodája /bl

Brück Lajostól

Budapesti Hirlap. 1882, II. 15

46 n. 1. o. Hüspár Imre: Egy magyar

atelier Párisban (tárca)

fol

Tablakep, Két nerpetes Brück

Zajosfól

Budapesti Hirlap. 1882, II. 15.

46. n. 1. o. Húsjár Imre: Egy magyar

atelier Párisban (tárca)

Bruck Lajos
A San Marco belseje, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállítása. XXX. vidéki kiáll. 1907. 8 l.

Nemti /Baranyainé/ 2

ma az uj templomban?

szobrok. Egyszerü barokk
tartó. Barokk fafaragvány
Irodalom: Henszlmann: Mag
net stilü mü-emlékeinek r
175 l. - Rómer: Román és
Arch. Közlemények, X-1876
9o l.

Mindebből a főoltár
rokokó fazsertgatorzik
fából került át az 19.

Bruck Lajos
Tanulmány, olaj

A Nemzeti Szalon nyitvai kiállitása. XXX. vidéki kiáll. 1907. 9 1.

)kori. Puha homokkőbe vájt több he-
kóhelyiség, középen két faragott ol-
zttel ellátott kápolna. Széles ajtók
elyiségben falba vésett párkány. Itt
l rendjéből való remeték, főképp a

r: Szentkuti kegyhely rövid története.

ri templom apszisa előtt, a templom-
ritésfal vagy kapu, vagy régebbi temp-
orma nélkül, repkénnyel befuttatva.

Adatok a magyar várak és városok
elmi Közlemények, XXXIII-1932, 179

Bruck Lajos
Leány korsóval, olaj

A Nemzeti Szalon első bajai kiállitása, 1906. 2 1.

anky el nem achattya megh sem valthanya
la my allat egyzer megh zenteltetyt az
t leczen mynd erekkee wr ystennek es
nden zentheegh vala my embertiul le
megh nem valthoattyak de megh ole
eek. Mynden gymelcznek tyzed decz
ya wr ystenec azerth ewnecky zenteltes
Dala ky kedeegh hw deczmayat m
akarangya valtany aranak ewted
eet aggya megh. Dala mynemw ba
kedeegh paztor oryz akar yo leegyen
t gonoz myndennek tyzede wr ystenec
a ky massal valtangya mynd az kyt
gh akarnak valtany mynd kywel
gh akaryak valtany wr ystenec lezen
t az parangolatok kyket parango
wr ysten moysco atal az yzrael
ynak az synay heegynek pwztayaban
vagyon veeghe moyses harmad kenywe
ky leuitiusnak mondatyk vrnak hala
Moysesnek Negyed kenywe

Incipit vayedaber
idest liber numeri
Zola esmegh wr ysten moy
sesnek synay hegynek pwz
tayaban mondwan egyptom

Bruck Lajos
festő

M.D.K.

Vedutafestő

Berzeviczy Albert: A tájképfestés a XVII. században. 205 l.
Bp. 1910

Bruck Lajos és Miksa

M.D.K.

Méltatás.

Berzeviczy Albert: A tájképfestés a XVII. században. 1915.
Bp. 1910.

Bruck Lajos MDK

a király és királyné arcképe

xcxcxcxcxcxcxcxcxcxcxcxcxcx

Hauszmann Alajos: A bpesti igazságügyi palota.
Épitő Ipar, 1897, XXXI.k. II. füzet.

MDK

Bruck Lajos

Vásár a várban, olaj

AUT 1903/4. téli kiáll.

MDK

Bruck Lajos

Az album, olaj

KUT 1903/4. téli kiáll.

Bruck Lajos

[illegible]rod
2

New York (The) Public Library. Catalogue of Paintings in the Picture Galleries. New York 1912.

Otthoni lecke

Home Lessons c. képe kiállítva a fenti képtárban
Adatok a képről: Canvas, 32 x 39. Purchased in 1881.

Bruck dejo

[illegible]

New York (The) Public Library. Catalogue of Paintings in the Picture Galleries. New York 1912.

Home dessous c. tége Liak-
[illegible] a fent
[illegible] a [illegible]: Canvas,
32 x 39. Purchased in 1851.

M.D.K.

Bruck Lajos

"Imádkozó barátja egyik gyöngyszeme a tárlatnak, -irja Déry Béla:"A Nemzeti Saalon tárlata" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. okt. 16.
26. évf. 42. sz. 762. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Bruck Lajos

Kieselbach (98, 237)

1997. szept. 19.

188. Bruck Lajos: Magaslaton.

206. Bruck Lajos: Balatonmelléki csárda.

149. Bruck Lajos: Siófoki parasztszoba.

140. Bruck Lajos: Kalotaszegi szoba.

25. Bruck Lajos: Kikötő.

145. Bruck Lajos: Siófoki parasztszoba.

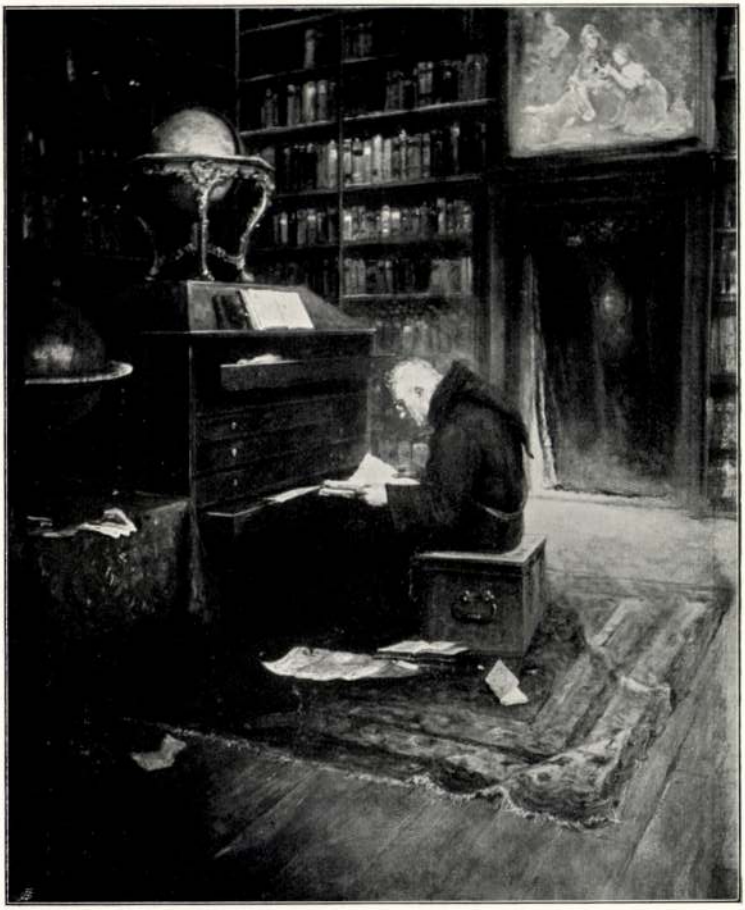

330. Bruck Lajos: Olvasó barát.

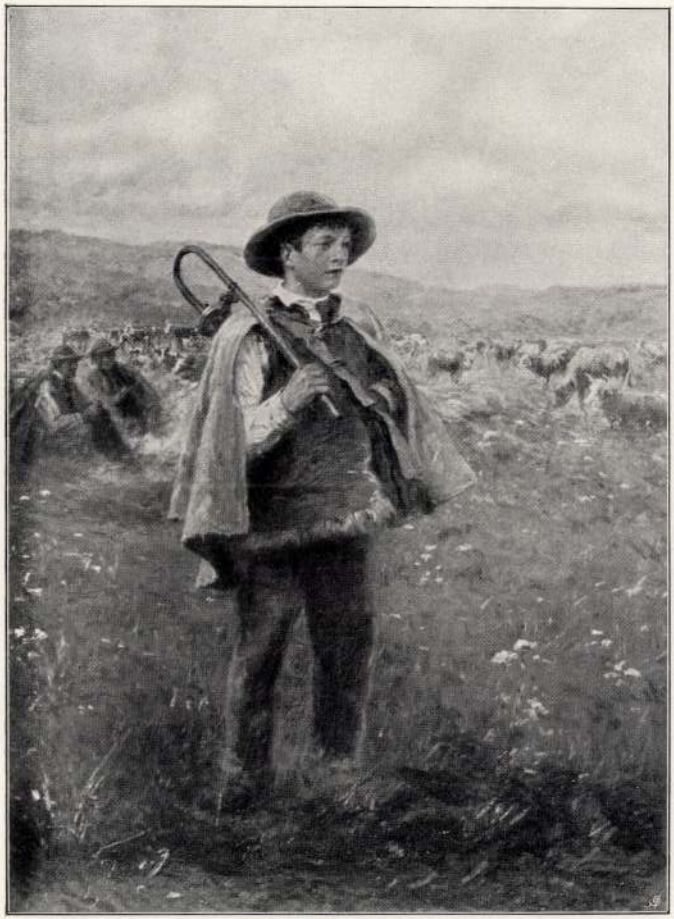

419. Bruck Lajos: Pásztorfiú.

36. Bruck Lajos : Parasztleány kosarakkal.

26. Bruck Lajos: Kandalló mellett.

16. Bruck Lajos: Mályvák között.

22. Bruck Lajos: Frankfurt.

16. Bruck Lajos: Mályvák között.

22. Bruck Lajos: Frankfurt.

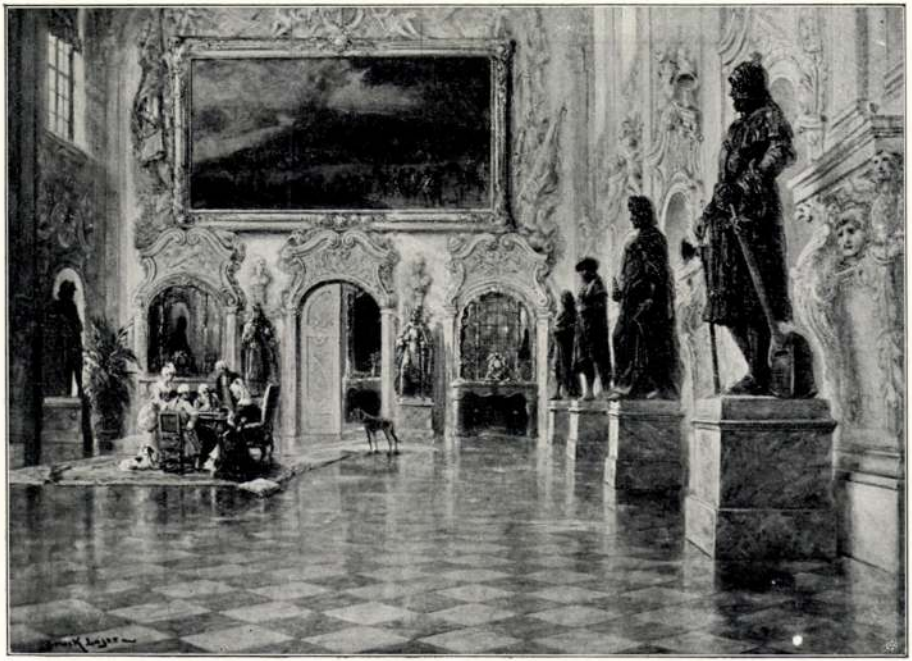

3. Bruck Lajos: Kastély belseje.

37. Bruck Lajos: Kis leány és pillangók.

37. Bruck Lajos: Kis leány és pillangók.

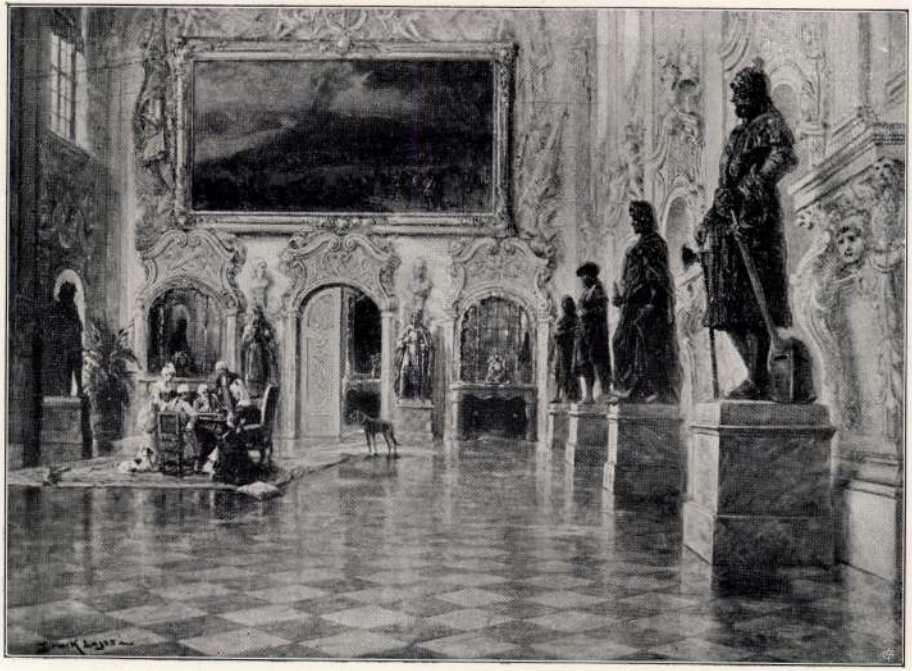

3. Bruck Lajos: Kastély belseje.

232. Bruck Lajos: Sváb paraszt-pár.

68. Bruck Lajos: Bretagnei halászok.

41. Bruck Lajos: Párisi utcarészlet.

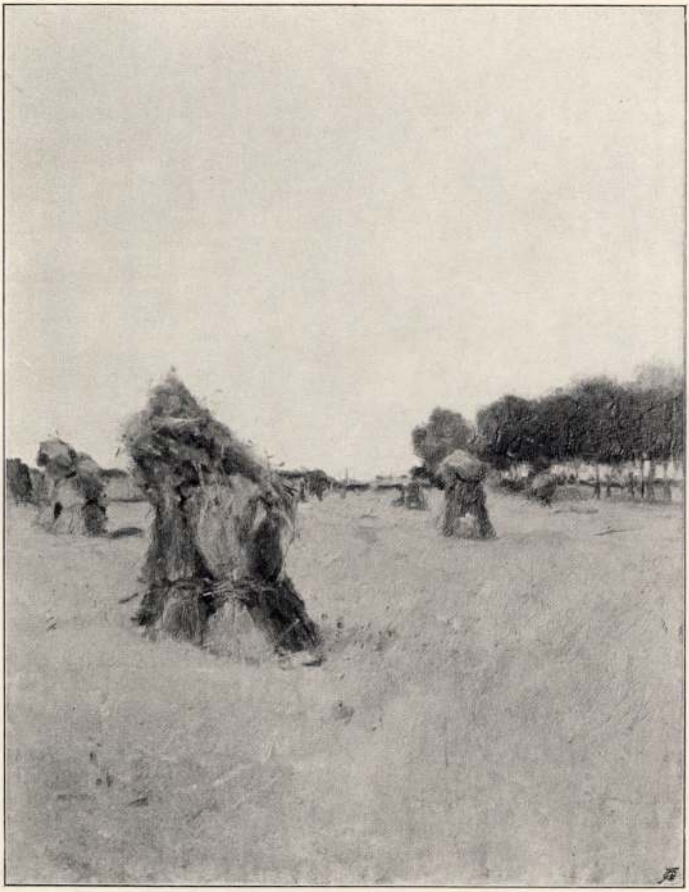

24. Bruck Lajos: Kévék.

356. Bruck Lajos: A fösvény.

212. Bruck Lajos: Kékruhás nő.

Önálló táblakép - Interieur

B r u c k Miksa:
Zboroi interieur

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
132.
Szöveg: 125 - 131.

Müvészek, XX. sz.

B r u c k M i k s a
festőmüvész
1863 - 1920.

M Ü V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
231-232.
"A Társulat uj vezetősége"

B r u c k Miksa festő

Ferenc József rend lovag-
keresztje

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
141.

P á r i s

Bruck Miksa tanulmányai

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
125-131.
"Bruck Miksa"

V a l e n c e

Bruck Miksa képének kiállitása

M Ú V É S Z E T
XII.évf.1913.
125-131.
"Bruck Miksa"

Z b o r ó

B r u c k M i k s a :
Zborói interieur
- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
132.

Budapest.

Bruck Miksa születéshelye
1863.

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
125_131.
"Bruck Miksa"

Bártfa

Bruck Miksa:
Bártfai pitvar
- illusztráció -

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
131.

B e r l i n

Bruck Miksa képének kiállitása

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
125-131.
"Bruck Miksa"

K ö r m ö c b á n y a

B r u c k M i k s a :
Körmöcbányai lépcsőház
- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
129.

L o n d o n

Bruck Miksa képe

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
125-131.
"Bruck Miksa"

München

Bruck Miksa képének kiállitása

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
125-131.
"Bruck Miksa"

München

Bruck Miksa tanulmányai

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
125-131.
"Bruck Miksa"

A n t w e r p e n

Bruck Miksa képének kiállitása

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
125-131.
"Bruck Miksa"

Önálló táblakép - Zsánerkép

B r u c k Miksa:
Mise előtt

- illusztrácio -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
132.
Szöveg: 125 - 131.

Önálló táblakép - Interieur

B r u c k Miksa:
Auvergne-i interieur
- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
128.
Szöveg: 125-131.

Önálló táblakép - Interieur

B r u c k M i k s a :
Kartfai pitvar
- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
131.
Szöveg: 125-131.

Önálló táblakép - Interieur

B r u c k M i k s a :
Egy vadász szobája

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
126.
Szöveg: 125-131.

Önálló táblakép - Interieur

B r u c k M i k s a :
Körmöcbányai lépcsőház

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
129.
Szöveg: 125-131.

Bruch Miksa festő

Pesti Hirlap. 1923. nov. 16. 5

Az Ernst-muzeum XXV. aukcíójának...

Bruck Mihály festő

Posti Hilap. 1920. jún. 1. 2

Halálozás

Müvészek, XX.sz.

B r u c k M i k s a
festőmüvész
1863-1920.

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
232.
"A Tarsulat vasárlásai"

B r u c k Miksa festő

M Ű V É S Z E T
II. évf. 1903.
73.
"Művásár"

B r u c k Miksa festő

M Ü V É S Z E T
II.évf. 1903.
74.
"Müvásár"

Bruck Miksa festő

Népszava XXXVIII.évf.1910
ápr.l. 77 sz. 5 lap.

A Mücsarnok tavaszi tárlata

MDK

Bruck Miksa

Állami aranyérem, 1915.

Berzeviczy A: Festészetünk áttekintése...
Budapesti Szle CLXXXV. 1921, 67-83.

Bruck Miksa

A Nemzeti Szalonban az "Uj Müvészcsoport" kiállitásának körülményeit Margitay Ernő ismerteti. A kritikában megemlitett müvészek névszerint folyamatosan szerepelnek a cédulákon:
Bosznay István, Bruck Miksa, Dudits Andor, Hermann Lipót.

Fenti tárlaton résztvevő müvészek közül, a beszámolóban felsorolt összes név, a kiállitás előzményeinek történetével Zala György nevénél, 1-4. sz. céduláján található.

Élet, Bp. 1917. dec. 23. IX. évf. 51. sz. 1251-1252. lap.

23. BRUCK MIKSA
Született Budapesten 1863-ban, – meghalt ugyanott 1920-ban. – Rákóczi száz hársa Zborón.
– Tulajdonosa: Hevesmegyei Takarékpénztár.

KISS Péter: Gyűjtemények és múzeumok Egerben 1951-ig. IV. + Függelék: Az Egri Kaszinó által...Egerben, magántulajdonban lévő műtárgyakból rendezett retrospectiv kiállítás katalógusa, 1924. aug. 30 - szept.8. = Agria, XXV/XXVI. (1990) 706.

Bruck Miksa

A Műcsarnok kiállitásáról a lap bemutatja az itt következő művészek :
Edvi Illés Ödön: "Elnémult csatatér" c. alkotását,
Paczka Ferenc: "Csecsemőtemetés" c. művét, a kritika szerint: "meghatóan egyszerü, erős művészettel megfestett kép" /ez a kritika a 307.- oldalon szerepel/
Bruck Miksa: "Maderno Lagodi Garda" c. munkáját.
Repr.-ók.

Élet, Bp. 1915. márc. 21. VII. évf. 12. sz. 265, 271, lapokon.

Bruck Miksa

Kieselbach (163)

1997. szept. 19.

Bruck Miksa

"Szolnoki képeivel szerezte meg művészi hirnevét Deák Ébner Lajos, mint Décsey Géza irja "A Szolnoki Művésztelepről" c. kritikájában. 1875 óta minden nyáron Szolnokon fest. Néhány alkotásának felsorolása mellett kitüntetéseiről is megemlékezik: "Husvéti körmenet" /Szépmüvészeti Muzeum./ "Vásári baleset" c. festményével Brüsszelben nagy aranyérmet nyert. A "Csirkevásár" c. mü ugyancsak nagy aranyérmet hozott számára Münchenben. "Baromfivásár" c. festménye szintén a Szépmüvészeti Muzeumba került. Mindegyik Szolnokon készült. A neves müvészek között emliti meg Bruck Miksa és Edvi Illés Aladár nevét, akik a telep megalakulása előtt évekig dolgoztak Szolnokon. A kritikában felsorolt müvészeket lásd: Koszta József nevénél. ÉLET, Bp. 1925. juni.2.XVI. évf. 13. sz. 245-247. lap.

Bruck Lajos

Művei szerepeltek a Nemzeti Szalonban
rendezett grafikai kiállitáson /1906/

Fülep Lajos:A művészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp.1974 Ma gvető 179.old.

Bruck Mózsa

Müvei szerepeltek a Mücsarnok 1906-os
Tavaszi kiállitásán - emlitve

Fülep Lajos:A müvészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp.1974 Magvető 175.old.

Bruck Miksa

és Bruck Lajos munkájáról egyöntetü kritikával méltatja a két müvészt. Minden müvük lelkiismeretes, szépen kidolgozott,-mondja L.: "A téli tárlat"-ról szóló ismertetésében.

A HÉT, Bp. 1901. dec. 1. XII. évf.
48. sz. 799. lap.

Bruck Miksa /lakása: Munkácsy u. 14./

A közönség és a képzőművészek személyes kapcsolatának megszervezését vállalta a lap, s erről "Müteremlátogatás" cimmel tudósit.
A cél kettős: a közönség megtanulja látni a müalkotást, a művész pedig -a látás-nevelés folytán- saját művének személyes tolmácsa lehet.
A lap hétről-hétre közli a cimeket, napokat és órákat, ahol és amikor a művész a közönség rendelkezésére áll.
Művészet c. rovat.

A HÉT, Bp. 1903. febr. 15 XIV. évf.
5. sz. 106-107. lap.
7.

Bruck Miksa

"Sió torkolata" és "Elhagyott kapu" c. müveit igazán szép, kedves tájképekként emliti meg Gozsdu Elek: A tavaszi képkiállitás c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 1904. ápr. 3. XV. évf.
14. sz. 223-225. lap.

Bruck Miksa

Egy párisi modorban készitett festménnyel Bruck Lajos, két kvalitásos tájképpel Bruck Miksa és egy nagyon szép tájrészlettel Deák-Ébner Lajos mutatkozott be a "Belvedere" Müvészeti Társaság első kiállitásán.
A lap Müvészet c. rovata tájékoztat az uj müvészeti társulat megalakulásáról.

A HÉT, Bp. 1921. május 1.
XXXII. évf. 12. sz. 207. lap.

Bruck Miksa

"AZ ezredik év Szalonja" cimmel megnyitott kiállitásról szóló kritikájában Masque emliti meg a müvész nevét, de ott szereplő müveiről külön nem ir.

A HÉT, Bp. 1896. juni. ß 7.
VII. évf. 23. sz. 384-385. lap.

Bruck Miksa

Frecskay Endre, Pálinkás, Katona Nándor, Kézdi Kovács László müvészek nevét sorolja fel /db./:"Grafika" c. kritikájában, mint olyan müvészeket, akik "a grafikát, mint élvezhető. szines képet alkalmazzák."
A tavaszi, grafikai kiállitást a Nemzeti Szalonban rendezték, itt szerepelnek müveikkel a felsorolt müvészek.

A HÉT, Bp. 1906. május 6. XVII. évf.
18. sz. 297-298. lap.

Bruck Miksa

"Képtári Kaleidoszkop" A tavaszi tárlaton.
sign .: Olló. A résztvevő művészek:

Basch Árpád, Benczur Gyula, Bruck Miksa, Edvi Aladár, Gyárfás Jenő, Hauszmann, L. Hoffmann Ilona, Jászai, Jendrassik Jenő, Karlovszky Bertalan, Karvaly Mór, Kézdi Kovács László, Konek Ida, Koroknyai Ottó, Koszkol Jenő, László Fülöp, Ligeti Miklós, Márk Lajos, Mendlik Oszkár, Mesterházy Kálmán, Olgyai Ferenc, Peske Géza, Spányi Béla, Stark Teréz, Szlányi Lajos, Telepy Károly, Ujvári Ignác, Zemplényi Tivadar.

Bruck Miksa a részeg parasztról készült zsánerképét jó ízüen, kitünően festette meg,-mondja a kritika.

Élet, Bp. 1895. május 5. V. évf. 32. sz. 9-lo. 1 lap.

Bruck Miksa

Az alant felsorolt müvészek szerepelnek a Nemzeti Szalon jubiláris kiállitásán: Vajda Zsigmond, Pettenkoffen Ágost, Mendlik Oszkár, Bruck Miksa, Keményffy Jenő, Hadl Richard, Boruth Andor, Boemm Ritta, Góth Móric, Pentelei Molnár János, Kacziány Ödön, Szenes Fülöp.

Bruck Miksa: "Felvidéki utcarészlet" c. festménye.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. dec. 19. I. évf. 52. sz. 817. lap.

Bruck Miksa

"Ambitus" c. festményén ház előtti lépcső-lejáraton házőrző kutya kifelé figyel. Repr.

ÉLET, Bp. 1909. dec. 12. I. évf. 51. sz. 767. lap.

Bruck Miksa

Három művész alkotását bemutatja a lap a Műcsarnok tavaszi tárlatáról:
Bruck Miksa: "Bellagivi ciprusok" c. képe,
Damkó József: "Pieta" c. dombormüve,
Bruck Lajos: "Szórakozás a kastélyban" c.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1909. ápr. 18. I. évf. 16. sz.
509. 516, 519. lapokon.

Bruck Miksa

"Szántás hármasban" három lóval szántó parasztember. Juszkó Béla festménye

"Régi metszetek" metszeteket nézegető fiatal leány. Bruck Lajos festménye.

"Patak partján" tájkép kis házakkal, domboldali fákkal. Szepesi Kuszka Jenő festménye.

Bruck Miksa "Régi aranyszuzó" c. tájkép épületekkel. festmény.

ÉLET, Bp. 1910. ápr. 24. II. évf. 17. sz. 554, 555, 558, 559. lapokon.

Bruck Miksa

Zemplényi Tivadar, Pentelei Molnár János, Keményffy Jenő, Bruck Miksa, Endrey Sándor, Kléh János, Rudnay Gyula, Hatvany Ferenc br., Vidovszky Béla müvészeket sorolja fel Tövis: "A téli tárlat" c. kritikájában, s kiemeli figyelemre méltó müveiket, melyek "régi, ismert értékükben szilárdan állanak".
A beszámolót a Müvészet c. rovat közli.

A HÉT, Bp. 1916. nov. 19.
XXVII. évf. 47. sz. 674. lap.

Bruck Miksa

A MŰCSARNOK kiállitásáról számol be Tövis és mint irja: az ismerten csengő nevekről, ők azok, akik még a békeidőkben sem rontanak a Társaság szinvonalán: Mednyánszky L., Magyar Mannheimer G., Szlányi Lajos, Kosztolányi Kann Gyula, Bruck Miksa, Tölgyessy A. Glatz Oszkár, Koszta József művészek.

A HÉT, Bp. 1915. nov. 21.
XXVI. évf. 47. sz. 675-676. lap

BRUCK MIKSA, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak.-E gyüjtemény jegyzéke:

8.-BRUCK MIKSA: Tájkép.-Vászon,olaj.-40,5+60 cm.-Jelezve balra lent:Bruck Miksa.-Katona József Múzeum.-Ltsz:66.77. 297.old

MEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés századeleji történetéhez V 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bacs-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

BRUCK MIKSA, festő

Nemes Marcell a Kecskeméti Múz Képtárának megalapitása ra 1911-ben 73 képet adott a muzeumnak. A gyüjtény egy része a városi múz. képtárának avatási kiállitásán került először nagyobb közönség elé. /1924. VI. 6-X. 26/. A gyüjteményből kiállitottak:
BRUCK MIKSA: TÁJKÉP, cimü müvét is. 282. old. 31. jegyz

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés századeleji történetéhez 275. old

CUMANIA. III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

BRUCK MIKSA, festő

Nemes Marcel ajándékának festői megjárták Párizst, München,az Iparrajz iskolát.Sikeres kiállitók,tájkép vagy portréfestők voltak.A kor elmaradott polgári izlésének kielégitői,lényegükben nem tartoztak a progresszziv törekvésekhez.-Ezek egyike volt:Bruck Miksa is.
285.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

Bruck Miksa

A szorgalmas művészek között két művészt emel ki a kritika a Műcsarnok kiállításáról, melyet Telepy Károly rendezett.
Tolnay Ákos és Bruck Miksa festményei bizonyitják tehetségüket.
Képzőművészet c. rovat ismertetése a tárlatról.

A HÉT, Bp. 189o. nov. 23.
I. évf. 47. sz. 335-336. lap.

Bruck Miksa

Gondosan rajzolt női arcképét méltatja Szana Tamás: "Téli tárlat" c. beszámolójában, mely a Mücsarnokban rendezett kiállitást ismerteti.

A HÉT, Bp. 189o. dec. 7.
I. évf. 49. sz. 366-367. lap.

A parlamentarizmus többségi elve szerint nem lehetne kétséges, hogy ezt a harcot kinek kell megnyernie.

Ha csak ettől függne: a harc lefolyása nagyon egyszerű volna. Miután a kisebbségnek inkább van szüksége arra, hogy a konstellációkon változtasson, hogy rábeszéljen, lebeszéljen és feltüzeljen: nagyon természetes, és gyakran üdvösnek is mutatkozott, hogy minden kisebbség sokat beszél. A többség keveset beszél, mert előre megállapodik benne, hogy őt nem lehet megtántorítani; a kisebbséget megtántorítani viszont nem is akarja, hisz a kisebbség azért kisebbség, hogy akár a feje tetejére is álljon, akár hadat is izenjen Argentiniának. Így jön létre, így foly le a parlamenti tanácskozás, és ezt védik a házszabályok.

De a jámbor házszabályokat, melyek az emberek jóhiszeműségén alapszanak, az emberek rosszhiszeműsége visszájukra fordíthatja. De még inkább visszájukra fordíthatja az, ha jóhiszemű emberek azt hiszik, hogy ami a rosszhiszeműeknek szabad, az szabadjon szent célok érdekében nekik is. A helyzetet még jobban bonyolítja, hogy a szent cél époly zavaros fogalom, mint minden, amire rábizonyult, hogy mint egy igazi leánycseléd, jól szolgál mindenkit, aki szolgálatába veszi: rosszhiszeműeket is.

Minél betegebb valamely intézmény, annál gyakoribb, annál rendszeresebb ilyen megrázkódtatása és annál könnyebben történik jóhiszeműen is. Ha az ellenzék a parlamenti tanácskozásnak eme forradalmi útjára lép, akkor beáll az úgynevezett technikai obstrukció. A függetlenségiek a véderőreformmal szemben is ezt a nyomatékos harcmodort választották.

De ha a nemzeti munkapárt ugyanoly nyomatékkal vállalja a véderőreformot, mint amily nyomatékkal a függetlenségiek ellenzik, akkor mégis egyszerű volna a helyzet, oly egyszerű, mint a harcos felek között fennálló számarány. Mert hisz a harcot nem igen sikerült széles körökbe kivinni; ez leszögezhető. A kormánypárti sorokban a napirend előtt szót kérne valaki a házszabályokhoz és dörgő helyeslések között kifejtené, hogy mivel a házszabályok bizonyos rendelkezései kijátszhatók a házszabályok szelleme, létoka, rendeltetése ellen, ez okból állapítsa meg a Ház, hogy a házszabályok az adott és hasonló esetekben hogy értelmezendők és hogy kezelendők. Az ezen meginduló vita minden ülésen napirend előtt folytatódna és a többségnek meghálálná magát a bekövetkezendő ex-lex dacára is: úgy népszerűség dolgában, mint azért, mert a többség határozati javaslata végül névszerinti szavazással keresztülmenne.

És megkezdődne a technikai obstrukció elfojtása és azontúl már csak a beszédes obstrukcióval kellene megküzdeni. De a beszédes obstrukció ellen hatalmas segítőtárs az idő, és aki ily elvharcban megbukott vele, az hosszú időkre lejáratta magát.

És ha a függetlenségiek elesnek ezzel a végzettel szemben, ujjászervezkedésük csak hasonló úton történhetne, mint amilyet kissé ridegen és kegyelet nélkül, de annál világosabban vezet le a rosszkor következetes Okolicsányi László érdekes levelében Jákóhalmához.

Rosszkor következetes?

Valóban. A kormánypárt nem vállalja a a véderőreformot azzal a nyomatékkal, melylyel a függetlenségiek ellenzik. Úgy kell többségnek megtámadott törvényjavaslatot vállalnia, ahogy győzelemre vitték az egyházpolitikai reformokat. Nem azzal a gesztussal, hogy mi beletörődünk a véderőreformba, törődjetek be ti is. De a véderőreform védői közül csak gróf Tisza István mert abban a tenorban beszélni, hogy a véderőreform hazafias érdek, miatta nem mentegetőzni, hanem küzdeni, lelkesedni kell. Míg guvernementális politikát még az az ügyvéd is szeretne folytatni, aki annakidején a 48-as balpártot is mint 48-as szélsőbalpárt főzte le, — addig egyelőre még a kormánypárti képviselők és választók se tudják túltenni magukat a 48-as ideológián, és félnek szembeszállni vele.

Ezért oly nehéz a véderőreform.

De amíg a 48-as eszmék előtt meghajolnak a kormánypártiak is, addig a szélsőbalon felcseperedett ügyvédek is vonzalommal viseltetnek a kormányképes politika iránt.

És ime, mégis csak meglesz a véderőreform. Annál is inkább illik ebben reménykednünk, mert a függetlenségi ellenzék legkomolyabb és befolyásban mindinkább erősbödő elemei — a hármas bizottság és akik hozzá közel állnak — rajta vannak, hogy reális propozíciókat terjeszthessenek elő.

BOROSS LÁSZLÓ

roppanása tragikus voltát. Pap Henrik művészileg már-már a multé volt, amikor fiatalon öngyilkossá lett, a multé hazafias zsánerképeivel, hidegen korrekt rajzával; igéretet legfeljebb dekoratív kompoziciói rejtettek magukba. Bruck Lajos neve pedig olyasvalakit jelentett, aki jelen van még minden tárlaton, csaknem mindig talál vevőt, a vevőn kívül azonban mást alig érdekel. Amikor, a Műcsarnok hármas kiállításának megnyitása előtt e koros és régies szabásúnak ismert művész feltámadásáról kezdtek hírek szállingózni, bizonyos szkepszissel kellett fogadni ezeket a híreket. Ismét egy festő, akinek talentuma, vagy, ami ennél sokkal gyanusabb, modernsége halála után derül ki? A jóindulat, a kegyelet nem először próbálkozik meg ezzel a fogással. Már az új beállítás technikáját is ismerjük Képek helyett — gyakran ilyen primitiv az egész eljárás — vázlatokat tesznek elénk és az akaratlan elcsúszások, a nyilvánosságnak nem szánt pongyola kifejezések tarka sorát fogadtatják el ifjusági bizonyitvány gyanánt. Bruck Lajos hagyatékában is vannak ilyen, nem bizonyitó vázlatok, feljegyzések, amelyek nem azért kedvesebbek a kész képnél, mintha csakugyan értékesebbek volnának, hanem mert hiányzik még róluk a modorosság, a szirup, amely magát a tablót kevésbé emészthetővé teszi. Vannak azonban más vásznak is. Készek, pongyolaság nélkül és egyúttal a kéz, a megcsinálás nyomait eltüntető kínos tisztogatás nélkül. Vásznak, amelyek kipucolásához a művész hozzá se foghatott, mert neki is éreznie kellett, hogy ezeken immár nem segíthet és nem ronthat, hogy ezek más feltevés szerint készültek, mint ama Bruck Lajos képei, akit mi ismertünk. Más feltevés, más hitvallás szerint. Meggondolás, kiszámítás, töprengés, talán kínlódás után, de úgy, hogy e megelőző, előkészítő folyamatok a vásznon kívül történtek és ecsettel a kézben már szinte egy lendülettel megteremtődött az egész, szervesen, összetartozóan, belülről jövően. Nem kell nagy igényű dolgokra gondolni. Egy velencei sarok, házakkal, amelyek nem ingadozó festékből valók, hanem megépítettek; egy párisi utca-részlet, kicsi, finoman szürke, igazi város-hangulattal; egy fehér, bolthajtásos folyosó; egy igen szimpla interiőr, szobasarok, benne csak egy zöld cserépkályha és egy ócska kanapé. Tehát intimitások, egyszerű, de egyben pittoreszk témák, amelyeket szinte gráciával ád elő egy erősen konstruktiv érzésű, helyesebben tudású piktor. A szinek tompák és szelidek, a kivitel egyszerű, tehát szimpatikus, a tárgyak jól ülnek a maguk helyén és a térben is, anélkül, hogy e hely, e tér szigorúan pontos meghatározása feltűnnék. Ha vannak sznobok, akik erőszakolják, erőszakolva keresik Bruck Lajosban a meggyőződéses impresszionistát és lelkesednek ott, ahol színfoltok véletlen összetalálkozásán, határok esetleges elmosódásán épül fel egy bizonytalan vázlat, — mi, velük szemben, úgy véljük, éppen a bizonyosságnak, az elrendezésbeli tudatosságnak könnyed, észrevétlen jeleivel, az első impresszionistáknak inkább finom izével ékes képei azok, amelyek a szalónképekről ismert Bruck Lajos fölé emelik hagyatékát. Alighanem ezeken a tulajdonságokon épül fel a későbbi művész is. A jól megalapozott, el- rendezett és mégis oly szimpla kis zugokból azonban részletekbe fúló interiőr lesz, a pittoreszk szeretetéből egy túlterhelt romantikus környezet szeretete. A publikumnak ez kellett. Maga Bruck Lajos is bizonyára lenézte a zborói kis hivatalszobát. A barát, aki a faragott tölgyfaborításos könyvtárban olvas, finomabb, regényesebb, külsőségekben gazdagabb. Igaz, ma, felfedezvén a kiindulásnál a pompás kvalitásokat, megértőbb szemmel nézzük a kevésbé nekünk való folytatást is. Számonkérni valamit, akár a művésztől, akár korától, amelynek nem kellettek képei a maguk szűk egyszerűségében, aligha van jogunk. Okunk sincs reá. Ma, — ma megint csak a szigorúan szalónképes Bruck Lajos volna a divatos, a másik, a szelíden szilajkodó csupán arra jó, hogy más emberek szemében is világossággal és meleggel vegye körül a művész alakját.

LENGYEL GÉZA

A PARLAMENTI HELYZET

A Ház asztalán a véderőreform és harcot visel körülötte egyik oldalon a kormány és a munkapárt, összevissza 260 képviselő, másik oldalon a függetlenségiek, összevissza 100 képviselő.

2.

Talán nem is szükséges koncepció a drámában. Élő emberek sem kellenek épen, se pogányok, sem nyavalyás hiszterikák. Minderről tán le lehet mondani csengő alexandrinusokért, ha az alexandrinusokba egy költő önt életet. A szavak zenéje, láthatatlan szárnyú melódiák, szépségek, melyek kékjéből városok, emberek, emberi indulatok kontúrjai intenek felénk, mindez érték s az ember legfölebb iskolás pedanteriával megállapítja: nem dráma, de költői mű. Márkus darabja nem költői mű. Versei élettelenül, jegeseső súlylyal hullanak alá, úgy hatnak, mintha játékos összeállítások volnának kínosan összekeresgélt költői szólásokból. Épület, de nem aranyjánosi terméskövekből, hanem Richter-féle építőkockákból. Egy helyen — egyetlen helyen — lendül valamit a dolog, mikor a bizánci követ védelmébe veszi hazáját — elán van benne és némi őszinteség; azontúl azonban végevárhatatlan pendülése a soroknak, melyeket műpatinával futtatnak be a lábuknál előráncigált alliterációk, inversiók és harmadik-thea-leöntésű archaismusok. „Nem dráma, de költői mű." Hiába, drámát lehet valahogy c s i n á l n i (persze némi látó és alakító képességet feltételezve), valahogy neki lehet feszülni, fúrni-faragni rajta, eltávolodni a munkától és félszemmel vizsgálni, azután újra visszatérni, szigorúnak lenni, ökonomiát tudni, maga köré nézni, önmagába nézni . . . sok becsületes munkát tudnék felsorolni, szilárd eresztékű munkákat, melyek így jöttek létre. De költői mű . . .

3.

Egyébként mint csinálmány is gyöngécske munka az Attila. Nagy horizontok találkoznak — ez a beállítás — az Attila monda a Niebelungen drámával. A bíráló nagyon megkönnyíthetné munkáját. Ezekről a szempontokról beszélhetne, nagy tudományos felkészültséggel, Thierry Amadéról, Priscus Rhetorról, meg Pecz Gedeonról s szépen kikerülhetné, hogy a következőket mondja: Az Attila-dráma állítólag hosszú esztendők munkája. Ami e hosszú esztendők alatt a szerzőnek csak eszébe juthatott, az mind benne van a drámában. Egyetlen gondolatáról, egyetlen ötletéről sem tudott lemondani; egy derék geológus egyenként le tudná hántani Krimhildáról a szenvedélyrétegeket: a nagyravágyását, a szerelemét, a bosszúvágyét s mindent, amire olvasott emberek Shakespeareből, meg Hebbelből emlékeznek. Alakjai váratlanul jelennek meg, nyomtalanul tűnnek el, — én a magam részéről a legjobban sajnálom azt a lovagot, aki Attila palotáját felgyujtotta . . . hova tűnhetett? Hogy lehetett volna! Hogy kínálkoztak helyzetek, hogy multakat, lelkeket lehetett volna idézni. Persze, hogy lehetett volna, több igazi viharral, több komoly megrázkódással, kevesebb harsonaszóval. Általában sehogy sem tudok kibékülni vele, hogy ezek a régiek minden alkalommal trombitáltak.

4.

Farkas Pál elismeréssel nyilatkozott a műről. A történeti daraboknak és Ghiberti grófnak igazolását látta benne. Voltak, akik Wagnert emlegették, a Buda halála komor hatását. Nem gondolnám. Inkább hiszem, hogy Farbenkinematographie Pathé testvérek műhelyéből. A színészekről szólva, Pethes komoly művészi alakítását szeretném melege n kiemelni.

FENYŐ MIKSA

HIT ÉS HAZA

(SCHÖNHERR KÁROLY DARABJA, „EGY NÉP TRAGÉDIÁJA" ALCÍMMEL, A VÍGSZÍNHÁZ BEMUTATÓJA)

A ravasz és minden hájjal megkent kritikus, vagy drámairó, vagy titkos drámairó az első perctől fogva megnyugodva és önelégülten kell, hogy mondja magának: naiv emberrel van dolgom, aki szinpadi fogásokban, meg egyéb ilyenekben, amire mi már egy szabadkőművesi mozdulattal vagy szóval, mint tudott dolgokra, utalunk egymásközt: aki mindezekben igen kezdetleges fokon áll s mindezektől igen távol keresgéli a hatás nagy problémáját. Beszéltetni nem nagyon tud, fordulatai, cselekmény-vezetése gyatra, kézenfekvő, hagyományos, nem meglepő, nem szellemes. Ezek a szegény emberek, akik szegény és nyavalyás viszonyaik közt szorongva, keresnek valami vigasztalást, úgy mászkálnak itt a szinpadon, mint elhanyagolt konyháinkban a kellemetlen és szomorú bogarak. Ismerjük őket, tudjuk, hogy sok bajuk van, attól jajgatnak úgy, talán már nem is érdekelnek.

Nyugat. 1911. nov. 1

Így szól a ravasz drámaismerő.

És mégis, egészen bizonyos, hogy Schönherr recsegö és fanyar darabjában van valami abból a legmagasabb művészetből, „mely úgy elbú, hogy észre sem veszik." Naiv és szegény emberek kínlódnak és mindegyiknek egy hangja van csak, mint a sipnak. Ez a sok egy-hang azonban össze tud olvadni: becsületes és igaz művészet egésszé hangolt össze mindent és ebben az egészben van már hangulat és melódia és gondolat, amit magával visz az ember. Levegő árad a színpadról, amit rejtett erő tett össze s melyben a szagok és aromák valóságos és határozott dolgokra emlékeztetnek, mint régi könyvek doha. S lassankint érezni kezdjük, hogy itt a külön életek tragikuma szándékosan tompított és egyszerűsített, hogy egy nagyobb tragikum mélységét tehessék intenzivebbé — úgy van, egy nép tragédiáját. A sok szürke mély feketébe olvad. Schönherr az ő hivatását, a művészetet, kérlelhetetlen komolysággal fogja föl, azzal a komolysággal, melyet legjellemzőbb szóval férfiasnak nevezek. Férfiasnak, mert nem bízik meg hajlékonyságában, mellyel kis dolognak a művészet láttató erejével nagy jelentőséget tudna adni — legnehezebb végénél fogja hát meg a kérdések kérdését és valóságos lelki bírkózást végez vele. A munka hálátlannak látszik Schönherr lelkünkhöz azon az oldalon próbál közeledni, ahol érzékenységünk aránylag a legtompább: különösen legtompább korunkban — a kolektív érzések oldaláról. Humanista korunk az egyénnel annyit foglalkozott, hogy azok az érzések és gondolatok, melyek az „emberiség" fogalma köré nőttek valamikor, szubjektíve alig hatnak már (pedig bizonyos, hogy valamikor igazi könnyeket tudtak ejteni az emberek a haza sorsán s homályosan emlékszem még, hogy tizenhatéves koromban egyszer reggel, az ágyban hangosan fölsírtam arra a gondolatra, hogy nem boldog a magyar). Nyakig vagyunk a romantikában s egy hisztériás asszony szerelme minden népnyomornál jobban érdekel. Annál meghatóbb, hogy Schönherr mégis megindulást tud kelteni bennünk, kik csak egyéni tragikumok iránt vagyunk érzékenyek — egy nép tragédiáját egynek tudja mutatni s organikus érzésünkké tudja tenni. Az utolsó felvonásban, mikor Rott emberfölötti erőfeszítéssel elengedi a vad lovas nyakát, ki elűzte őseinek tanyájáról s közvetve gyermekét is megölte, — elengedi nyakát s elfordulva, fogcsikorgatva kezét nyújtja neki, mert meg vagyon irva: „szeresd ellenségedet" s mikor e mozdulatra a lovas megsemmisülve töri össze kardját: e pontnál minden színpadiság s maga a színpad eltünik: néma és kifejezhetetlen erők súlyos dobbanását érezzük: egy percre borzongatva suhog át rajtunk a régen elfelejtett és régen megtagadott: az Elvont Eszme. Valami elhúzódott a rivalda előtt: a kulisszák mögött Luther Márton áll s int nekünk: „Itt állok, mást nem mondhatok — Isten engem úgy segéljen!"

Schönherr írónak s művésznek talán középszerű. Akik a művészt sajátlag femininnek szeretik képzelni, az ő férfiasságát feltétlenül művészietlennek kell érezzék — mi néha még futólag megragadjuk egy régi elméletünk, mely szerint az irás több, mint művészet. Schönherrtől mindenesetre Krisztus szavaival búcsúzzunk: távozz békében, a te híved tégedet megtartott.

KARINTHY FRIGYES

HAGYATÉKOK

Bruck Lajos, Mihalik Dániel, Pap Henrik . . . a három halott közül, pusztán a név után ítélve, Mihalik Dánielt kellene első helyre tenni. Emlékezésünkben az ő alakja volt a legtisztább. Fiatal, még változékony, új benyomásokat is befogadó, termékeny és szorgalmas. Hol a reprodukciókon nevelkedett tárlatlátogatóknak tetszik balatoni képeivel, hol a nyersebb és közvetlenebb naturalizmus kedvelőinek. Halála híre Szolnokról jött, arról a helyről, amely egy nem mindenben szerencsés véletlen folytán mintegy átmeneti telepe lett nézetekben és értékben igen különböző festőknek. Az ismert képhez hátrahagyott kollekciója néhány új színt szolgáltat. Most új fordulat előtt állott, színeket keresett szinte szenvedélyesen és dekoratív forma-megoldásokkal egyesítette őket, azután kitért csendéletekkel egy franciásnak látszó útra is. Mindez az egyhangú szolnoki talajból kinőve, szinte heroikus igyekezetnek látszik és nagy mértékben fokozza halála, a csúcs előtt történt össze-

Lengel G: Hagatékok Nyt. 1911. nov. 1.

nak elébe. Ami pedig a legérdekesebb, a főváros állítólag koncessziót fog adni a berlini »Eispalast« társaságnak, hogy a volt »Silos« helyén monumentális palotát, jégpalotát, architektónikusan inpozánsat, méretekben hatalmasat — emeljen. És akkor — aztán, a »Palatinus« bérkaszárnyái lesznek a spanyolfal előtt. Lám ez klasszikusan pesti, tradiciókat tisztelő, régi-régi szabályozás.

* * *

Szabályozni, mondjuk: parcellázni, illetőleg építeni akarnak a Károlyiak is. Lebontják az egyetem-utcai régi Károlyi-palotát és hatalmas bérpalotákkal beépíttetik a palota mögött elterülő gyönyörü parkot. A terv kétségen kívül magánügyük a grófoknak, egy kicsit pénzügy is, de egy kicsit lelkiismereti ügy is. És amennyiben pénzügye, éppúgy mintha lelkiismereti ügye is lehetne a fővárosnak. A beépített és végig aszfaltozott Belvárosnak régi vágya, hogy egy méltó parkja legyen és méltóbbat a Károlyi-parknál elképzelni sem lehet. Ez lehetne a pesti Park Moncean. Erre pedig úgy közegészségügyi, mint esztétikai, de társadalmi szempontból is szüksége van a Belvárosnak. A fővárosnak pedig nem szabad napirendre térni az ügy felett. A fővárosnak mindent el kell követni, hogy ezt a parkot megmentse a Belvárosnak. Száz és száz, ha áldozattal is járó megoldást lehetne találni, hogy a park is megmaradjon és a Károlyiak is építhessenek. Nem utotsó dolog lenne, magában a Belvárosban akciót indítani, esetleg pénzügyi akciót . . .

* * *

Mindez pedig csak egy-egy kiszakított szemelvény a főváros jövő szabályozási krónikájából. A városházán foliánsba gyülnek a tervek; képrészletek az új Budapesthez. Lapozgatni fogunk benne. —*elle.*

SZELLEMIDÉZÉS

Halott művészek képeiről van szó, kezekről, amelyek nemrég pihentek el, értékekről, amelyekről azt hittük végképpen lezárták és íme, még egyszer meg kell csinálnunk a számadást. A borzongós sötét cím tehát senkit meg ne riasszon.

Három halott művész képei reklamálják az igazságos és — ha ilyesmiről szó lehet — végleges ítéletet a műcsarnok szezónmegnyitó kiállításán.

Akik festették e képeket, beérkezett, fémjelzett, műcsarnoki piktorkapacitások voltak, tulajdonosai különféle érmeknek, díjaknak és mindhármuk megfestői leltározott állami gyüjteményben örökéletre kárhoztatott képeknek. Kárhoztatott; mondom, mert az unokák hidegen és közömbös arccal haladnak majd el vásznaik mellett és semmiképpen sem lesznek hajlandók arra, hogy nagy fáradsággal kihámozzák ezekből mindazt, ami harminc esztendőn túl is valamenynyire értéket jelent.

Bruck Lajos, Papp Henrik és Mihalik Dániel.

Elindultunk tehát mi, akik még féllábbal benne éltünk egykor abban, ami az ő lényegüket teszi, akik még meg tudjuk érteni, amit az utánunk következők már nem érthetnek meg, akik ismerjük az okokat, ismerjük a harcok menetét, az ütlegek súlyát és végigjártuk a kiábrándulások egész útvesztőjét.

Bevallom, Bruck Lajost sokkalta kevesebbre taksáltam életében, mint halála után. Igazán nem jelentett részemre egyebet, mint egy nevet, egy unalmas barna színfelületet, egy olyan műcsarnoki zugot, ahol megdermed minden élet. Nem rajtam múlott, hogy így történt. Ez az ember évek óta csak azt vitte vásárra, ami az ő művészete megrontójának, a rosszízlésű, műcsarnokban vásárló közönségnek tetszett, másszóval kegyetlen mázolásokat. Ami szimpatikus próbálkozás, elevenség, természettől adódott piktori közvetlenség beletévedt a munkáiba, az rejtve maradt és most halála után kerültek napfényre azok a képek, amelyeket ő kalmár számítással nem állított ki, mert nem vélte azokat eladhatóknak.

Forradalomra ne gondoljon senki sem. Munkácsy hatása alatt dolgozó, de annak komponáló erejét nélkülöző finom látású ember volt Bruck Lajos. Bátortalanul révedezett és elnyomta magában mindazt, ami

Bálint A.: Szellemidézés.
A Ház 1911. IV. (302, 304. l.

JEGYZETEK

VÁROSSZABÁLYOZÁSI KORREKTURÁK

A szabályozást és az átalakítást rendszerint a törvényes fejlődés követeli a városokban. A mezővárosból székvárossá, a székvárosból világvárossá fejlődés megváltoztatja a forgalom menetét, új utakat vág, új tereket követel, de beleszól az esztétikai szempontokba is. Nagyjában így van ez Budapesten is. Itt azonban mellékszempontok is vannak. Nálunk a szabályozás és az átalakítás rendszerint egy előbbi szabályozás és átalakítás következménye, rendszerint város esztétikai és forgalmi korrektúra, szóval régi, vagy új bűnök jóvátétele.

* * *

A belvárosi plébánia templom környékének szabályozása például nagyon természetes lenne, ha nem követelne olyan természetellenes megoldást. Valamikor nem is olyan régen szabályozták a Hatvani-utcát és azzal együtt egy darab Belvárost. A mostani feladat pedig ezt a szabályzást szabályozni. Vagyis az utóbbi szabályozást nem a törvényes fejlődés követeli, hanem az értelmetlenség és ötletszerűség, amelyekkel előbb szabályoztak. A megtörtént szabályozás után tehát az új szabályozóknak adva van egy új híd, mely egy új tört út folytatásaként, oldalt, maga alatt és útban hagyva egy régi templomot, neki szalad egy öreg hegynek. A tört utat és a hidat nem lehet szabályozni, a a templom azonban útban van. De mert ez a templom régi és történelmi érték, tehát nem lehet útban és mert mégis szabályozni kell és mert a történelmi templomot mégis csak egy gödörbe temette a szabályozás, következésképpen a gödröt kell szabályozni, miután pedig a gödörben áll a piaristák rendháza is, tehát a templom helyett a rendház áll az útban és így — világos, — a rendházat kell eltávolitani. Lám, ez egy kroki, mely előtt mégis kénytelen komoly arcot vágni az új rezsim és kénytelen — és tényleg kénytelen, szabályozni és ötven percentre megoldani a dolgot, úgy-ahogy. Szóval a piaristák házát előre tólják a Váci-út vonalába, a piaristák mai telkére pedig óriási modern szállodát tervez a főváros, tervezteti pedig Steinhardt Antallal. A régi, állítólag Árpádkori templom közvetlen környékét pedig Schulek tanárral, a halászbástya építőjével fogja lépcsőkkel és terraszszokkal dekoráltatni. Eredmény: ahol most tér van, ott fog állni a piaristák háza, ahol most a piaristák háza áll, fog állni egy másik ház, amiért szabályoznak pedig, a plébániatemplom, továbbra is ott marad a gödörben, továbbra is útjában fog állni a híd által nyitott forgalomnak és továbbra is féloldalt útjában fog állni a megtörve bár, de egyenesen futó Kossuth Lajos-utcának. Szabályozni tényleg kell, de, aki itt jobban tud szabályozni, — annak elölről kellene kezdeni a dolgot. Már pedig az is csak szabályozás lenne.

* * *

Szabályozzák a Kálvin-teret is. Tegyük hozzá, hogy ez a szabályozás is szükséges. Különbség csak az, hogy ezt tényleg a fejlődés követeli. Úgy a forgalmi, mint az esztétikai fejlődés. És csodálatosképpen megértették ezt a református templom urai és a főváros is. Külön-külön megértették és — ez a legcsodálatosabb, — együtt fognak a szabályozáshoz. Mind a ketten építeni akarnak. A régi templom helyén újat a reformátusok, a hét oroszlán című ház helyén pedig a főváros. A legméltányosabb értékelésre méltóan közös eszmei pályázatot írtak ki, eleve is dokumentálva ezzel, hogy egységességre törekszenek és nem akarnak szabályozási alapot nyújtani a majdan újra szabályozóknak. Hogyan fog sikerülni a terv, a terveken mulik, de maga az elv tiszteletreméltó.

* * *

Szabályoznak pesti Duna-mentén, a Margit-híd környékén is. Előbb a Dunát szabályozták és ez rendben is volt, most azonban a parton szabályoznak és ez sehogyan sincs rendben. A Lipót-körúttól Újpest felé gyárak éktelenítik el a fejlődő fővárost, érthető tehát, ha első sorban arra gondolnak, hogy bérházakkal és palotákkal spanyolfalat huzat-

BRUCK LAJOS

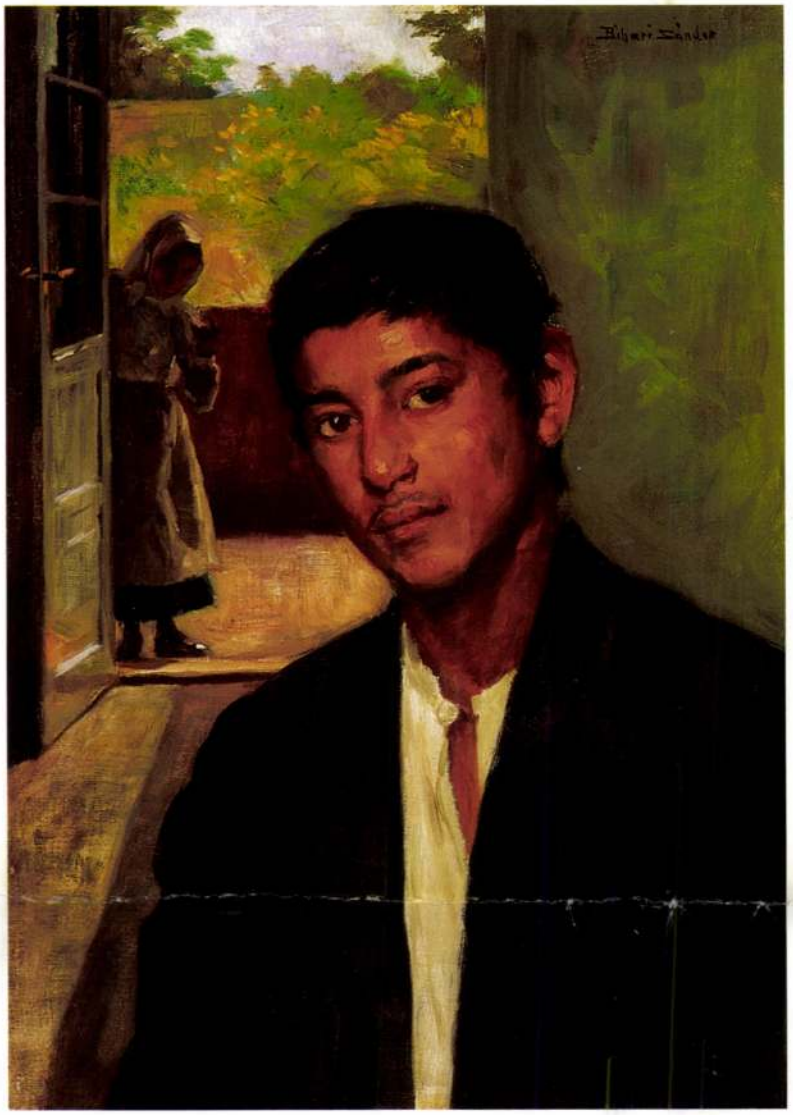

34

34 • BIHARI SÁNDOR (1855–1906)

Cigányfiú

53,5 × 38 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra fent: Bihari Sándor
Kikiáltási ár: 150 000 Ft

35 • BRUCK LAJOS (1846–1910)

Kislány cseresznyékkel

68 × 49,5 cm
Olaj,fa
J. j. f.: Bruck Lajos Paris 1887
Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft

IRODALOM:
In memoriam Bruck Lajos. 287–293. o. Művészet. Lyka Károly szerkesztésében, 1911.
Lyka Károly: A táblabíró világ művészete. Corvina Kiadó, 1981.

Bruck Lajos Pápán született. Iskoláit Budapesten végezte, itt kezdett festészettel foglalkozni. Tanulmányait Bécsben, majd Velencében folytatta. Velencében az Accademia di Belle Arti-Molmenti professzor tanítványa volt 1869 és 1873 között. 1874-ben keresi fel a már ünnepelt festőt, Munkácsy Mihályt Párizsban. Itt kezdődnek igazi külföldi sikerei, Munkácsy tanítványává fogadja, számos Munkácsynak tulajdonított kép az ő kezétől származik. A Salon állandó kiállítója, 1879-ben Mention Honorable-t kap. Műveit párizsi, amerikai műgyűjtők vásárolják. 1885-ben Londonban folyatódnak művészi sikerei, az udvar és az arisztokrácia tagjait festi. A londoni magyarok egyesületének elnöke lesz. 1895-ben tér vissza Budapestre, ahol többek között a király és Erzsébet királyné arcképeit festi meg. Nemcsak a portré műfajában volt otthon, szép tájképek és zsánerképek is kerültek ki az ecsetje alól.

Az itt bemutatott festmény 1887-ben, Párizsban készült. Sötét, meleg színei Ribera festészetére emlékeztetnek. Mesteri kidolgozása, bensőséges derűje méltán avatja az egyenletes színvonalú életmű jelentős darabjává, tükröződik benne a festőnek az életről, művészetről alkotott felfogása: *„Bruck Lajos nagyon optimista volt, valósággal boldognak érezte magát amikor piktúráról beszélt, hogy festőnek született, annyira szerette mesterségét."* (Művészet, 287. o.).

V. Á.

36 ◆ ADAM WILLAERTS (Antwerpen, 1577–1664, Utrecht)

Tengeri táj hadihajókkal

70 × 88,5 cm
Olaj, vászon
Jelzés nélkül
Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft

REPRODUKÁLVA
Válogatás magyar magángyűjteményekből, MNG kiadásában, Budapest, 1981. 100. kép

KIÁLLÍTVA
Válogatás magyar magángyűjteményekből, MNG, Budapest, 1981.

IRODALOM
Válogatás magyar magángyűjteményekből. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1981.
L. J. Bol.: Die holländische Marinemalerei des 17. Jahrhunderts Braunschweig, 1973
E. H. H. Archibald: Dictionary of Sea-painters. Antique Collectors' Club Ltd. 1980.

Adam Willaerts Antwerpenben született. A *„lenyűgöző festő, egy lenyűgöző festőcsalád feje"* (Sea-painters. 201. o.) egyedülálló helyet foglal el a holland tenger-festészetben. Munkássága nem rokonítható sem a flamand manierizmust leginkább képviselő Hendrik Cornelisz Vroom festészetével, sem pedig a holland realizmust követő Jan Porcellis művészetével. Ez részben magyarázatot ad arra, hogy miért hagyta el Antwerpent 1600-ban, 23 évesen, és miért költözött Utrechtbe, a szárazföldi városba. Itt élt aztán élete végéig, és tengeri jeleneteit emlékezetből festette, anélkül, hogy a többi tengeri tájképfestő hatott volna rá.

Elsősorban zsánerfestő volt, a Breughel-ek hatása érezhető művészetében, az ő sokszínű palettájuk fedezhető fel Willaerts művein is. Az egyetlen engedmény, amelyet a feltörekvő Holland Iskola újításainak tett, az általa követett flamand manierizmus hagyományaival szemben, az, hogy a tenger ábrázolására használt zöldet utolsó korszakában szürkére cseréli. Ezt a felfogást követték fiai, Abraham és Isaac is, de sohasem jutottak el arra a nívóra mint apjuk. A harmadik fia, Cornelisz, történelmi képeket festett.
Adam Willaerts művei a következő nagy múzeumokban láthatók:
Rijksmuseum, *Amszterdam*
Scheepvart Museum, *Amszterdam*
Ermitázs, *Leningrád*
Prado, *Madrid*
Metropolitan Museum, *New York*
Kunsthalle, *Hamburg*
Royal Collection, *London*
Statens Museum for Kunst, *Koppenhága*
Gemalde Galerie, *Drezda*
Fine Art Institute, *Frankfurt*
National Maritime Museum, *Greenwich*
Bowes Museum, *Bernard Castle*
Herzog Anton Ulrich-Museum, *Brunswick*

V. Á.

Adam Willaerts: Hajók a sziklás tengerparton, 1621
62 × 122,5 cm, olaj, fa, Rijksmuseum, Amszterdam

Adam Willaerts: Tengerparti jelenet,
Herzog Anton Ulrich-Museum, Brunswick

BRUCK LAJOS
2002-ből

162

162 ▪ VADÁSZ ENDRE (1901–1944)

Itáliai kikötő, 1938 körül

58 × 83 cm
Tempera, papír
Jelezve jobbra lent: Vadász
Szerepelt a BÁV 63. aukcióján, 286. tétel, 1984 május

Kikiáltási ár: 180 000 Ft

163 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Lovas kompozíció figurákkal, 1920-as évek

28,5 × 42,5 cm
Tempera, papír
Jelezve balra lent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft

BRUCK LAYS

51

51 ▪ IVÁNYI GRÜNWALD BÉLA (1867–1940)

Akt tájban

45 x 99 cm
Olaj, karton
Jelezve jobbra lent: I. Grünwald Béla

Kikiáltási ár: 450 000 Ft

52 ▪ BALLA BÉLA (1882–1965)

Párizsi utcarészlet

36,5 x 49,5 cm
Olaj, karton
Jelezve balra lent: Balla Béla

Kikiáltási ár: 280 000 Ft

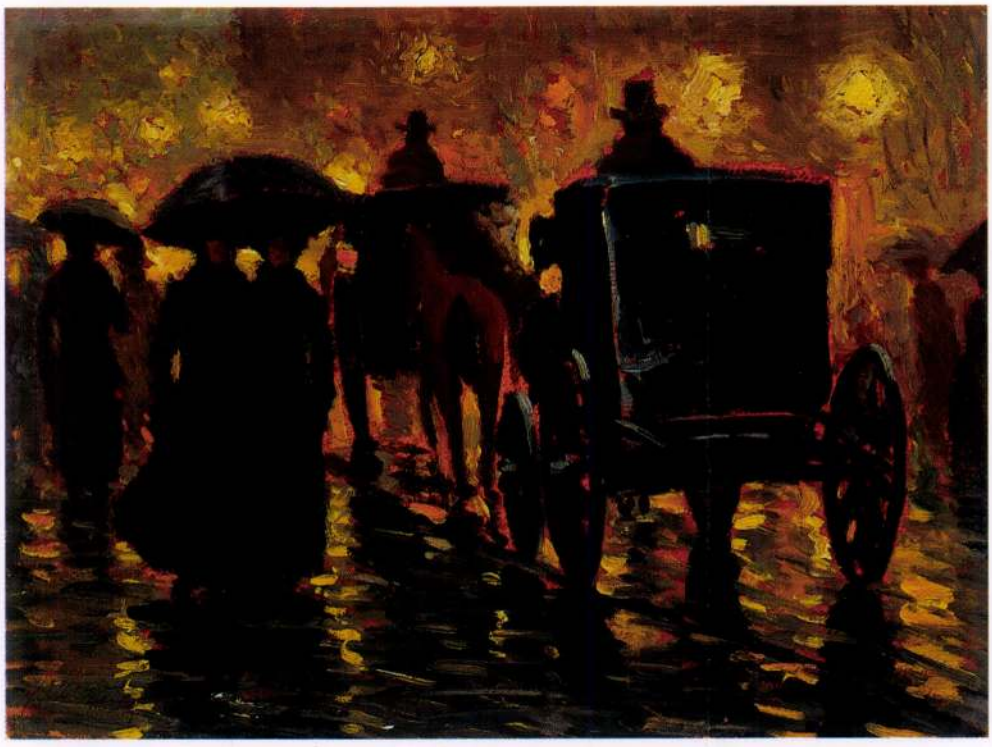

52

53 ▪ IVÁNYI GRÜNWALD BÉLA (1867–1940)

Téli táj, 1915

56 x 70 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent:
Iványi Grünwald Béla 1915

Kikiáltási ár: 500 000 Ft

Bruck Lajos
festőművész

AZ ERNST-MUZEUM AUKCIÓI XLI.

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

KIÁLLITÁS:
Április 21—28-ig
délelőtt 9-től
délután 5-ig

Gróf Szapáry László
fegyvergyüjteménye,

Langraf Lajos hagyatéka.

Két gyüjtemény:
Bruck Lajos és báró Mednyánszky László képeiből,
valamint főuri és más magánbirtokból származó festmények, mütárgyak és butorok.

AUKCIÓ:
Április 29-től
naponként
délután ½4-től

Magyarság
1929 IV. 16

17

MDK

Bruck Miksa

Falusi konyha

100 év festészete. Szabmássy Cal. kiáll. 1948. jan.

MDK

Bruck Miksa, 1863-1920

Vadkacsavadászat

Almásy-Teleki 4.műv. aukc. 1940. nov.

11 l.

MDK

Bruck Miksa, sz. 1863

Rákóczy száz hársfája Zborón

Ernst aukc. 11. 1920. ápr. 4 l.

MDK

Bruck Miksa, 1863-1920

A tó partján, of.

M. Studio 2. sukc. 1921. 8 l.

MDK

Bruck Miksa, Bp. 1863-1920 u.o.

Rákóczi száz hársa Zborón

Az Egri Kaszinó kiáll. kat. Eger, 1924.aug.

6. l.

MDK

MAPE 13. Kiáll. N.Szal. 1927. máj.

MDK

Bruck Miksa. 1863-1920

Interieur,

Szolnoki parasztszoba

Almásy-Teleki 7. aukc. 1941. okt.

31 1

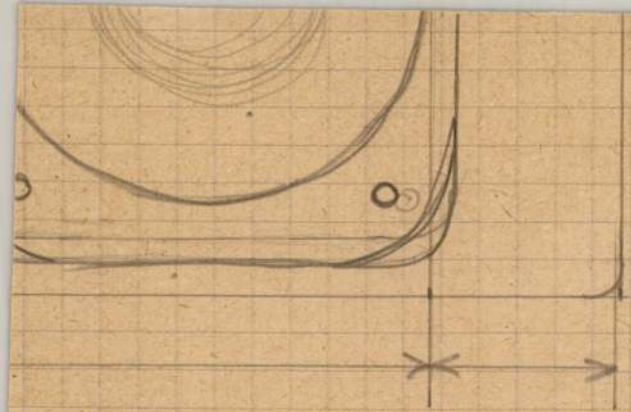

Bruck Miksa, festö

Felvidéki utcza. Olf.
Estebéd a Hortobágyon. "

MK.Seg.Biz.Müv.Kiáll. 1914.nov.-dec. Kat.Z.1.
Szépm.Muz.

MDK

Bruck Miksa festőm.

Müvészeti hirek. Mücs. 19oo.4.sz. 98.l.

Bruck Miksa MDK

Tagja annak a müvészi bizotságnak,mely a budapesti orvosszövetség által javasolt, jótékonycélu kiállitás előkészitésére alakult.

Érdekes mükiállitás.
Mücsarnok.1901.32.sz.385.l.

MDK

Bruck Miksa

Alkonyat, olaj
Tájkép tanulmány, olaj

N.Szal. I.nagykamizsai kiáll. 1906.

6 l.

MDK

Bruck Miksa, ezüstérem

Magyar művészet a san-franciscoi kiállitáson.
Az Ujság, 1916, okt. 27. 14 l.

MDK

Bruck Miksa

Magyar müvészek Oroszországban.
Mücsarnok, 1899. 26.sz. 4o5 1.

MDK

Bruck Miksa

Napnyugta, olaj

Szegedi Képzőműv. Egy. Tavaszi kiáll. 19ol.

11 1.

MDK

Bruck Miksa

Magyar müvészet Párisban.

Mücsarnok, 1899. 24.sz. 383-84 l.

MDK

Bruck Miksa

Bártfai konyha, olaj

N.Szal. I.nagykanizsai kiáll. 1906.

6 l.

NDK

Bruck Miksa, festő

Kritikus: Tavassi kiáll. a Műcs.-ban.
Vas. Ujs. 17.sz. 1907. 335 l.

MDK

Bruck Miksa

Esti hangulat, olaj

N.Szal. I.nagykanizsai kiáll. 1906.

5 1.

MDK

Bruck Miksa

Sváb udvar, festm.

Biró J: A marosvásárhelyi képtár. Magy. Művészet, 1937. 177-78 l.

MDK

Bruck Lajos

Budapest a párisi kiállitáson.

Mücsarnok, 11.sz. 1900, márc. 18. 142 l.

Bruck Miksa

Az egyes müvészcsoportok egymás közötti botrányairól, a 2o év óta megismétlődő ellentétekről a modern müvészek és "a Mücsarnok mesteremberei" részéről megnyilvánuló vitákról,- Rózsa Miklós: "Uj müvészcsoport" cimmel /idézés tőle/ ir. Most változás történt.„Egyszerre békésen megférnek egy akolban, sőt egy zsüriben: Kernstok-Pentelei, Szinyei-Zala , Ripp-Rónai-Stettka, Beck Ö.,-Róna-, s valamennyien Innocenttel.- Az áthidalhatatlan müvészi ellentétek megszüntek: Zala és Stettka, Róna és Dudits, Basch Árpád és Bruck Miska, Vedres és Gárdos, Magyar Mannheimer és Boruth, Tornai és Révész Imre, Bosznay és Keményffy között." Ezektől a vezérektől óva inti a fiatalokat, csak kihasználják verejtékes munkáik eredményeit, s utána hátat fordítanak nekik.

A HÉT, Bp. 1917. dec. 16. XXVIII. évf. 5o. sz. 797-798. lap

MDK

Bruck Miksa festőművész.

Benczur-isk. tagja

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921.

22 l.

22 I.

MDK

Bruck Miksa

Csendes otthon, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 65 l.

MDK

Bruck Miksa

János főherceg orthi kastélyából, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 65 l.

Bruck Miksa

Tordai hasadék, festm. fepr.

Lyka K. Téli tárlat 1900-1901. Épült 1901
39 l.

MDK

Bruck Miksa festő

A tordai hasadék, festm. repr.

Lyka Téli tárlat 1900-1. 39 l.

MDK

Bruck Miksa

Választmányi ülés 1908 máj. 21. Mücsarnok 1908. okt. 15. 2.1.

MDK

Bruck Miksa

a festészeti szakbizottság h. előadójának választották.

Választmányi ülés 1908 ápr. 13. Műcsarnok 1908. okt. 15. 2.1.

MDK

Bruck Miksa

GerlonModfest. 30.1.

Bruck Miksa MDK

"A Sió torkolata" c. olajfestményét
megvásárolta ifj.csetei Herceg Mór Lipót.

Vásárlások a Tavaszi Nemzetközi Kiállitáso
Mücsarnok.19ol.15.sz.214.l.

Bruck ~~Herrmann~~ Miksa MDK

Azok között a művészek között emlitve, akiktől a ~~Magyar~~ Haza Művásárlók alkalmi Egyesülete áprilisban müveket vásárolt.

~~Magyar~~ Haza Művásárlók Alkalmi Egyesülete.
Mücsarnok. 19o1.14.sz.2o2.l.

Brack Miksa MDK

Brack magára vállalta a Hazai Müvásérlók Alkalmi Egyesületében a vásarlások közvetitését és az összes adminisztrativ teendőket, mint az egyesület vezetője.

Hazai Müvásárlók Alkalmi Egyesülete.
Mücsarnok.19ol.34.sz.2ol.1.

Dr. Kiss

Dr. Kiss megyre vonatkozó Hazai Nyomtatók Országos Levéltárban a vonatkozó Keresztlevelét és az Országos administrativ teendőket, mint az egyesület vezetőjét.

Hazai Nyomtatók Országos Levéltára.
Miskolc.1901.jún.20.Dol.1.

Bruck Miksa MDK

A Grafikai egyesület alakuló gyülésén megjelentek között emlitve

Mücsarnok.1901.8.sz.134.l.

MDK

Bruck Miksa

A segesvári bástyasétány, of.

Zborói interieur, of.

Breznóbánya határa, of.

KMT 1912. tav. kiáll. 41 l.

MDK

Bruck Miksa

Zborói vásártér, of.

Körmöczbányai kaputér, of.

KMT 1912. tav. kiáll. 42 l.

MDK

Bruck Miksa, 1863-1920

A sekrestye, festm.

Ernst Múz. 51. auk. 1935. márc.

6 1.

MDK

Bruck Miksa

A madernoi kávéház belseje a Gardató partján, of.

A varrógép, of.

KMT 1912. tav. kiáll. 42 l.

MDK

Bruck Miksa

Az erdőben, of.

Képzőmüv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

11 l.

MDK

Bruck Miksa

A magányban, of.

Képzőmüv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

6 l.

MDK

Bruck Miksa

Bártfai pitvar, of.

Királyi vásárlások a Mücs. tárlatain. SzmKT 50 - 136.l.

MDK

Bruck Miksa

Magány, of.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 50-135.l.

MDK

Bruck Miksa

Ambitus, of.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 50-135.1

MDK

Bruck Miksa

Erdőrészlet, of.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 50-134.l.

MDK

Bruck Miksa

Mire megvénülünk, of.

Királyi vásárlások a Mücs. tárlatain. SzmKT 5o - 133.l.

M.D.k.

Bruck Miksa, festőművész

1906 nov.ében levelezett Balogh Bertalannal a vándorkiállitások érdekében/miskolc/

Zsadányi Guidó: A felvidéki vándorkiállitások története.194.o.

A Herman Ottó Múz.Évkönyve.IV.Miskolc,1964

Bruck.

A Szolnoki Művészeti Egyesület 25. éves fennállása alkalmából a művészlépen kiállítást rendez, melyen minden szereplnek a kolónia régi művészeinek művei között.

Esti Kurir, 1927. szept. 20.

M.D.K.

Bruck Miksa

"Finom árnyalatu, holdvilágos bosnyák utca-részletét" dicséri Lázár Béla:"Téli tárlat"-ról szóló cikkében.

Magyar Salon, Bp. 1900. január
811-832. lap

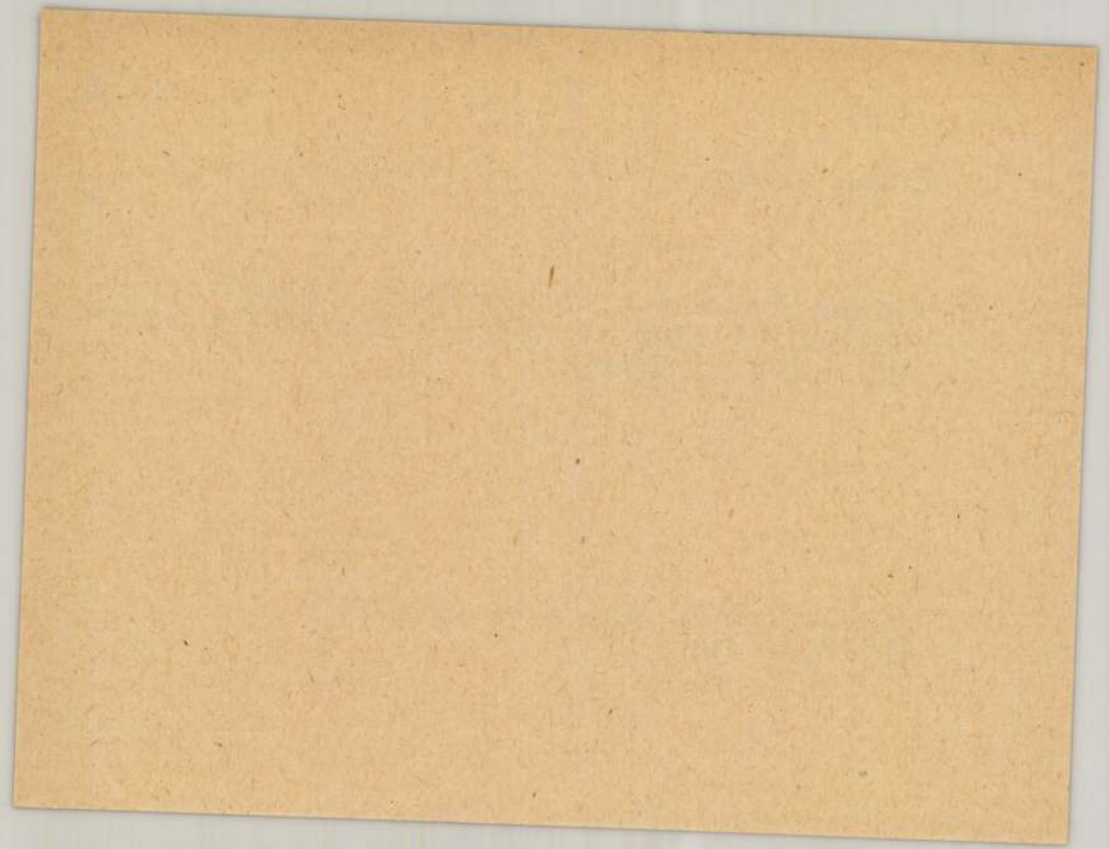

M.D.K.

Bruch Miksa

"Akár iszom, akár nem" c. művét emliti meg N. Istvánffy Gyula festőművész "A Képzőművészeti társulat kiállitása" c. kritikájában.

Magyar Salon. Bp. 1895. május 1 hó. 23. kötet, 230-254. lap

M.

Bruck Miksa

"Holdvilágos kép"-ét dicséri Lázár Béla: "Tavaszi tárlat" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1899./május hó
321-352. lap

M.D.K.

Bruck Miksa

"Szerajevói képének melegségét csak nagyobb formátuma tompitja",- irja Lázár Béla: "Tavaszi tárlat"-ról szóló cikkében.

Magyar Salon, Bp. 1900. május
321-344. lap

Bruck Miksa.

A zolnoki műrésztelep 25. éves fennállásának jubiláris kiállításán néhány képe szerepelt, melyeket a zolnoki telepen festett.

Nemzeti Ujság, 1927. szept. 20.

Pomocnik Ulitsa.

A rolnoki minéntelep 25. éve
fennállásának jubiláris kiállí-
tásán néhány lépe rezepelt,
melyeket a rolnoki telepen fen-
tett.

Lenszeti Ujság, 1927. sept. 20.

Bruck.

Munkája szerepel a Műcsarnok téli tárlatán, ahol a szolnoki művészek retrospektív kiállítást állítottak.

Reggeli Napló, 1927. dec. 18.

Bruck.

Umhängen wegen a Münzwurfe téli
tárlatán, ahol a [illegible] mérnek
[illegible] [illegible] [illegible]

Terti Vargas, 1927. dec. 18.

Bruck Miksa.

A 25. éves zolnoki művésztelep ünnepi kiállításán műve szerepel.

Esti Kurir, 1927. szept. 18.

Bruck Miksa:

A szolnoki műnésztelep kiállítás keretében ünnepli 25 éves jubileumát, a melyen műrei szerepelnek, melyeket Szolnokon festett.

Nemzeti Ujság, 1927. szept. 27.

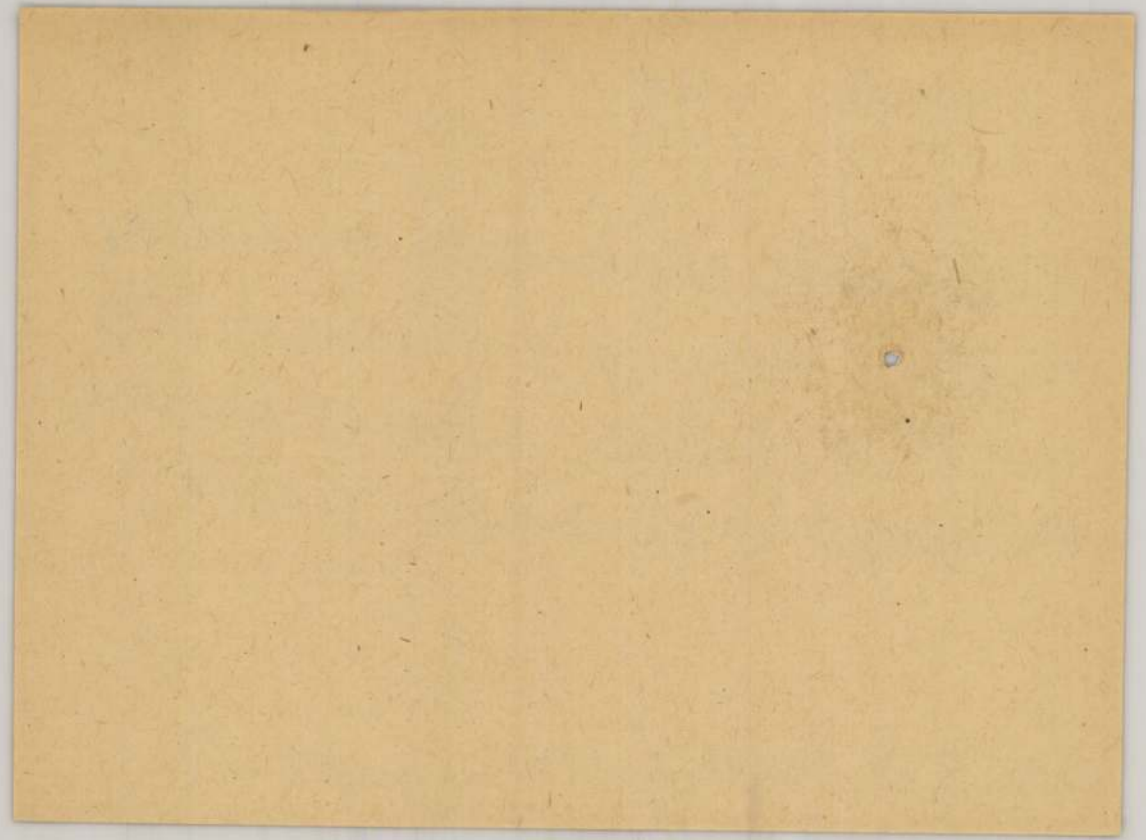

MDK

Bruck Miksa, 1863-192o.

Teremsarok az Orth-kastélyból, festm.

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.

7 1.

MDK

Bruck Miksa, 1863-192o.

Falusi utca, of.

Árverési Közl. 1935. 2.rk. 74.sz. 19 1.

MDK

Bruck Miksa

A lóversenytér, of.

Képzőműv. Társ. kiáll. Arad, 1889. 4 l.

Bruck Miksa MDK

A Nemzeti Szalon őszi kiállitásának megnyitó (sajtó)
ján a fogadóbizottság tagjai között emlitve.

A Nemzeti Saalonból.
Mücsarnok.1901.26.sz.331.l.

MDK

Bruck Miksa, festő.

A szomszédasszony látogatása. Of.-
Rákóczi száz hársfája a várral. "

©MKT - Vándorkiáll. 1910 szept. 8 - dec. 27 - ig.
Tm. - Hornyánszky V. - kny. 76. l.

Bruck Miksa MDK

1863 - 1920

"Akár iszom, akár nem" c. képe alig husz évvel a Köpülő asszony után jelent meg a nyilvánosság előtt.

Pogány Ö.Gábor: Magyar festészet a XX. században. Bp. 1959. 11.1.

Bruck Miksa MDK

A főváros képzőművészeti bizottságának
ülésén javasolták többek között "A Hüvösvölgy"
c. képének megvásárlását.

A székesfőváros müvásárlása.
Mücsarnok.1901.3o.sz.372.1.

MDK

Vásárlások a Mücsarnok 19o3. évi tavaszi nemzetközi kiállitásán:

Bruck Miksa: Auvergnei házak, olf.

Müvészet 19o3. 222.o.

MDK

Bruck Miksa

Képzőművészet 1927.3.sz. 13-14.o.

Bruck Miksa

"Vasvári jelenete a magyar népéletnek nemes aranyércét csillogtatja"-irja a lap elismeréssel "A Nemzeti Szalon őszi kiállitása" C. beszámolójában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. okt. 12.
XXIV. évf. 41. sz. 655. lap

Bruck Miksa

"Tájas képes pompás világitásu havasaival, szingazdag bucsus-csoport effektusaival hat" -irja a lap "A Mücsarnok tavaszi, nemzetközi tárlata" c. kritikájában, a kiállitáson szereplő müről.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. ápr. 13. XXIV. évf. 15. sz. 240. lap

Bruck Miksa

"Tájképfestő jeleseink"közé sorolja a művészt a lap, "Téli kiállitás a Műcsarnokban" c. beszámolójában, de a kiállitó művészek alkotásairól külön nem emlékezik meg.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. nov. 29.
XXV. évf. 48. sz. 857. lap

Bruck Miksa, [ ]

A 28. levélhez mellékelt újság cikkből:
a zsúri tagja volt.

Takács Szyula: Huszonnyolc Rippl-Rónai levél
673-685.

JELENKOR, Pécs, 1971. júl.-aug. XIV/7-8.

MDK

Bruck Miksa
festészeti szakbiz.előadó helyettese lett

A Műcsarnok uj vezetősége. Müvészet, 1910.
177 l.

Bruck Lajos
festő

M.D.K.

Vedutafestő.

Bertzeviczy Albert: A tájképfestészet a XVII. században. 205 l.
Bp. 1910

MDK

Bruck Miksa festőm.

Hazai Müvásárlók Egyesülete. Mücsarnok, 1898, nov. 2o. 16. sz. 141-143. l.

MOK

Bruck Miksa

Zala György: Művészek lakomája. Műcsarnok, 1898, nov. 20. 16. sz. 140-145 l.

MDK

Bruck Miksa

Alkony, of.

Mücsarnok, 1899. 4.sz. 53. l. Vásárlások a téli kiállitáson.

MDK

Bruck Miksa

Este

Mücsarnok, 1900. 4.sz. 83. l.
A király müvásárlása.

MDK

Bruck Miksa

Auvergnei ~~xáj~~ interieur

Lyka K: Uj képek a N.Szal.ban. UI. 1903. II.

387-90. l.

Bruck Miksa MDK

Interieur, tanulmány, olf.
Breznóbányai részlet, olf.
Néhai Bruck Lajos mütermének részlete Párisban. olf
A hüvösvölgyi erdőben, olf.
Részlet János főherceg Orth kastélyából. olf.

Az "Uj Művészcsoport" első kiállá
Nemzeti Szalon 1917-1918.

Bruck Miksa

MDK

Részlet János főherceg kastélyából, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállítás.

M.D.K.

Bruck Miksa

Interieur-jét dicséri a tárlat beszámolója. A kiállitás helye és megnyitásának ideje nincs megjelölve.

Kárpát: Tavaszi tárlat c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 1917. ápr. 1-8. VI. évf. 14. sz. 8. l.

Bruck Miksa MDK

Az album, olf.
Vásár a várban, olf.

Műcsarnok 1903/4 téli kiállitás

MDK

Bruck Miksa

János fhg kastélyából

A Társulat vásárlása. Müvészet 1914. 232. l.

MDK

Bruck Miksa, festön.
1863-1920

1891-ben Szolnokon interieuröket festett Ebner, Knopp és Bihari társaságában.
Dinnyét hordó asszony.
Füzfacsoport.
Nem birta a nyári nagy meleget Szolnokon, és ez volt oka, h. később inkább a Felvidékre járt.

dr. Lázár Béla: Magyar müvészek Szolnokon.
Szolnok a müvészetben. c. emlékkönyv /itj. Gonda Béla/ a 25 éves jub. emlékére. 1927. szept. 19.-24.1.

MDK

Bruck Mikéa

Müvészet 1914. 231-232 l. Kép

MDK

Bruck Miksa

Választmányi ülés 1907. ... Mücsarnok 1907, dec. 15. 13.sz. 13-14 l.

MDK

Bruck Miksa

Auvergnei interieur.Olajf.
Csendes otthon.Olajf.

KMTárs.1902/3. téli kiáll. 41.l.

MDK

Bruck Miksa

A szoba sarka.Olajf.
Bellagioi részlet.Olajf.
Erdő széle.Olajf.

KMT 1912.tav.kiáll.kat. 43.1.

MDK

Bruck Miksa

Mise előtt.Olajf.
Körmöcbányai kaputér.Olajf.
Sziklás völgy.Olajf.
Ambitus.Olajf.

Képzőm.Társ.1909/10. téli kiáll.kat.39.1

MDK

Bruck Miksa

Romok.Olajf. 350.frt.
Holdvilágos est.Olajf. 700.frt.

Képzőm.Társ. 1899.tavaszi nemzetk.kiáll.
45.l.

mDK

Bruck Miksa, festőm.
1863-1920

Interieur. Olf. Jelz.

Arv. Közl. 1937. 4.rk.sz. 19.1.

Bruck Miksa MDK

Somoskő, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Bruck Miksa MDK

Utcarészlet Sarajevoban, of.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Bruck Miksa

MDK

Erdőben, olf.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.
II. sorozat

Bruck Miksa MDK

Erdőben, olf.

Műcsarnok 1888.őszi kiáll.
I. sorozat

mak

Bruck Miksa

festménye az Ország-Világ. karácsonyi számában (rep. Feli Tartatból)

X. Karácsonyi és újévi könyvpiac
a Pestmegyei H. karácsonyi melléklete 3. l.
" Hirlap 1892. 33. z. dec. 25

Bruck Miksa MDK

Mire megvénülünk, olf.

Műcsarnok 1889/90. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

A fenyvesben, olf.

Műcsarnok 1889/90. Téli kiáll.

Bruck Miksa

MDK

Hazafelé, olf.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Bruck Miksa

MDK

Mustafa kávéháza Szarajevoban, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Tájkép, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Akár iszom, akár nem... olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Bruck Miksa

MDK

Libapásztorlány, repr.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Tisza partján, olf.

Műcsarnok 1890/91. téli kiáll.

Bruck Miksa

MDK

Tisza partján, repr.

Műcsarnok 1891/92. téli kiáll.

MDK

Bruck Miksa

Gergely I.: Müvészfejek. Képzőművészet 1932.
224.l.

Bruck Miksa MDK

A jó vásár, olf.

Mücsarnok 1891/92. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Parkrészlet, olf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

MDK

Bruck Miksa

Az 1915/16.téli tárlaton "Bártfa vidékéről"c. olf.müvét megvásárolták.

Művészet 1916. 37.o.

Bruck Miksa, festöm. MD K

Interieur. Festm. Repr. 209.1.

Művészet. 1903. écf.

Bruck Miksa MDK

Lóversenyen, repr.

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

MDK

Bruck Miksa

Bellagioi cyprusok, repr.

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat.

MDK

Bruck Miksa, festöm.

Falusi utca. Olf. J.1.b.

Árv. Közl. 1931.3.rk.sz. 47.1.

MDK

Bruck Miksa, festöm.
1863-1920

Interieur. Olf. Jelz.

Árv. Comm.1937.évf. 83 sz. /Árv.Közl.mf.sz./ 19.1.

Bruck Miksa MDK

A Miliacska partja Szarajevo előtt, olf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

MDK

Bruck Miksa, XXXXXX

aláírta az ivet,melyet a miniszternek küldt Ujváry kontra Hock avatatlan reformátorkodása ügyében.

Ujváry Ignác:Válasz az okiratos válaszra." Műcsarnok.- 1898. nov.27. I.évf. 17.sz.

Bruck Miksa

Bártfai intérieure olf.
Zborói intérieure, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyíregyházi kiállitás

Bruck Miksa MDK

Bellagioi falurészlet, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyíregyházi kiállitás

MD L

Bruck Miksa, festőm.

az intimitás festőiséget kereste. Az interiörök hangulatosságát.

Genthon Modfest. 32.1.

MDK

Bruck Miksa, festöm.

meleg intim konyhainterieurje kiváló.

Olgyay Viktor: Müncheni Krónika. A IX. nemzetközi
mükiállitás. Glaspalastban. - Müvészet. 1905., 4.sz.
271-274.l.

BRUCK MIKSA

Zborói vásártér. Olajf.
Magány. Olajf.
A vadász szobája. Olajf.
Zborói interieur. Olajf.

Műcsarnok 1908/9: téli nemzetk.kiáll: 37.oldal

BRUCK MIKSA

Vadászat után. Olajf.
Az árvák. Olajf.
A régi aranyzuzó Körmöcbányán. Olajf.
A szegények. Olajf.

Képzőm.Társ 1910.tav.kiáll.kat. 33.oldal

BRUCK MIKSA

Mise előtt. Olajf.
Körmöcbányai kaputér. Olajf.
Sziklás völgy. Olajf.
Ambitus. Olajf.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll.ka t. 39.oldal

BRUCK MIKSA

A 4.sz. aranyakna Körmöcbányán. Olajf.
Vasárnap délután. Olajf.
Tanulmáyn /Gipszöntő műhely/ Olajf.

Képzőm.Társ 1918.tav.kiáll.kat. 33.oldal

BRUCK MIKSA /1863-1920./

Estebéd a pusztán.

KMTárs.1927/28.téli kiáll. 7.oldal

Bruck Miksa MDK

Libapásztorlány, olf.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Tanulmány, olf.

Alkony, olf.

Ősz, olf.

Részlet Sarajevoból, olf.

Műcs rnok 19oo. tavaszi kiáll.

Bruck Miksa

MDK

Férfiarckép, olf.

Erdő, olf.

Műcsarnok 19o1. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Bruck Miksa

Csillagvölgyi részlet, o.

Intérieur részlet, o.

Fővárosi Képtár háborús veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952

Bruck Miksa (1863-1920)

Csillagvölgyi részlet.
Olj f.68x95 karton.Ltsz:443.Sign.

Interieur részlet.
Olj f.50x40 vászon.Ltsz:901.Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Bruck Miksa MDK

Erdőrészlet, olf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Akkony, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Faluvége, olf.

Sváb udvar, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

A vén gipszöntő, repr.

Műcsarnok 1890. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Viola és őszi rózsa, olf.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1890. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

A vén gipszöntő, olf.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.

MDK

Bruck Miksa

"Segitség". Vasárnapi Ujság 1887.21.sz. 353.l.

BRUCK MIKSA

173. Romok. Olajf.
174. Holdvilágos est. Olajf.

Képzőm.Társ.1899.tav.kiáll./nemzetk/ kat.
45.oldal

BRUCK MIKSA

~~xx~~ 438. Erdőrészlet. Olajf.

Képzőm.Társ.1899-1900.téli kiáll.kat. 42.oldal

Bruck Miksa MDK

Kertészleány, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Estebéd a Hortobágyon, olf.

Mücsarnok 1894/95. téli kiáll.

MDK

Bruck Miksa

Udvary Pál festő kiáll. Csók István Gal.

1966. ápr.

Bruck Miksa MDK

Erdőrészlet, olf.

Műcsarnok 1895/96. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Mustapha kávéháza Szarajevoban, repr.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Erdőrészlet, repr.

Műcsarnok 1895-96. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Akár iszom, akár nem, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Bruck Miksa MDK

Libapásztor leány, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Bruck Miksa MDK

Nyires, olf.

Erdei kép, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

MDK

Bruck Miksa

Tanulmány, of.

Alkony, of.

Ősz, of.

Mücsarnok 1900. tav. kiáll. 34.1.

MDK

Bruck Miksa

Harsányi Zs.:Roskovics lakása. Uj Idők 1934. jun. 24. 874.l.

MDK

Bruck Miksa

Részlet Sarajevoból, repr.

Műcsarnok 1900. tav. kiáll.

MDK

Bruck Miksa

"Siófoki tájkép"-e a Nemzeti Szalon tav. kiáll.-án.

Cikk: A Nemzeti Szalon tav.kiáll-a.

Vasárnapi Ujság 1905. 52.évf. 14.sz. 215.o.

BRUCK MIKSA

113 Vegyeskereskedés Bártfán. Olajf. Eladó.

BRUCK MIKSA

365. Falusi házak. Raffaelli-féle olajpasztell.

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll.kat. 4o.old.

MDK.

Bruck Miksa festőművész.

A Képzőművészeti Társulat Tavaszi Kiállitásából.

"Szegény asszony otthona" /kép/

Vas.Ujs. 1903. 219. l.

BRUCK MIKSA

Falu az Alsó-Engadinból. Olajf.

Képzőm.Társ.1901-2.téli kiáll.kat. 36.oldal

, MDK

Bruck Miksa

Sz.:A Mücsarnok tav.tárl. Vasárnapi Ujság 19ol. 16.sz. 261.l.

MDK.

Bruck Miksa festőművész.

"Szegény asszony otthona" /kép/

Mücsarnok 1903. tav.,nemzetk. kiáll.

Bruck Miksa.

MDK.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1899. évi rendes közgyülésén vett részt.

Műcsarnok, 1899. 215. l.

Bruck Miksa

MDK

A tordai hasadék, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Est, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

Bruck Miksa MDK

Engadini falurészlet, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyíregyházi kiáll.

Bruck Miksa MDK

Bellagioi ciprusok, olf.
A szomszédasszony látogatása, olf.
Rákóczi száz hársfája, olf.

Nemzeti Szalon 19o9.
II. nyiregyházi kiáll.

Bruck Miksa MDK

Tavasz, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

Bruck Miksa MDK

Este, olf.

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Libapásztor leány, repr.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Bruck Miksa MDK

Estebéd a Hortobágyon, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Bruck Miksa MDK

Kertészleány, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Bruck Miksa MDK

Erdőben, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Bruck Miksa MDK

Sarajevoi részlet, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Bruck Miksa

A Műcsarnok háborus kiállitásán szerepelt.

Cikk: Háborus kiállitás.

Művészet, 1914. 451-452.l.

Bruck Miksa MDK

A lóversenyen, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Bruck Miksa MDK

Két szerelmes pár, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Bruck Miksa MDK

Két szerelmes pár, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
I. sorozat

MDK

Bruck Miksa, festőm
1863-1920

71. Falusi utca. Olf. 28x44 J.l.b.

Árv. Közl. 1932. 1.rk.sz. 61.sz. 15.1.

MDK

Bruck Miksa

Bellagioi cyprusok, of.

Műcsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 33.l.

MDK

Bruck Mihály festőm.
/1863-1926/

Olajfestmények:

55. Estebéd a pusztán. Képzőművészek segélyalapjának tul.

Szolnoki magyar és cigány festők.

Képzőm.Társ. 1927/28. téli kiáll. Kat. 7.1.

1/.

MDK

Bruck Miksa,festőm.

12e.	néhai János főherceg/ Orth kastélyának részlete./Gmunden/.	Olf.
121.	A község határa.	Olf.
123.	Vágvölgyi táj.	Olf.

Képzőm.Társ. 1913. Tav.kiáll. Kat.46.1.

Bruck Miksa, festőm.

124. Sárosi interieur. Olf.

125. Szegény otthon. Olf.

Képzőm. Társ. 1913. Tav. kiáll. Kat. 46. l.

Bruck Miksa

Alkotásairól elismeréssel nyilatkozik Lázár Béla: "Mütárlatok" c. kritikájában. Külön kiemeli Auvergne-i interieurjét, valamint "Csendes otthon" c. festményét.

Otthon, Bp. 1902. december hó.
17-26. lap

Bruck Miksa

Nevének emlitése mellett festményének szin-
kezelését méltatja Lázár Béla: "Tavaszi tárlat
c. beszámolójában.

Otthon, Bp. 19o2. május hó
18-28. lap

Bruck Miksa

Zsáner képei szerepelnek a Nemzeti Szalon kiállitásán, melyet október 15.-én nyitottak meg.
A Képzőmüvészet c. rovatban közölt kritika kiemeli a müvész alkotásait.

Otthon, Bp. 1895. október hó. 1. sz.
9o. lap

MDK

Bruck Miksa

Magány, of.

A vadász szobája, of.

Zboróí interieur, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 37.l.

MDK

Bruck Miksa

Zborói vásártér, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 37.l.

MDK

Bruck Miksa

A Mücsarnok őszi tárlata rekord eredménnyel zárult.
Képzőművészet 1927. 5. sz. 13.l.

MDK

Bruck Miksa

Cyprusok a Como-partján, of.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 48.l.

MDK

Bruck Miksa

A Sió torkolata, paszt.

Elhagyott park kapuja, of.

Interieur, of.

Képzőm. Társ. 1904. tav. kiáll. kat. 38.l.

Bruck Miksa MDK

A Berninák Samaden felől, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Bruck Miksa MDK

Vegyeskereskedés Bártfán, olf.

Mücsarnok 19o5. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Bruck Miksa

Őszi alkony, of.

Vágvölgyi táj, of.

Délutáni munka, of.

Képzőm. Társ. 1908. tav. kiáll. kat. 32.l.

MDK

Bruck Miksa

Zborói házcsoport, of.

Fehér interieur, of.

Képzőm. Társ. 1908. tav. kiáll. kat. 32.l.

MDK

Bruck Miksa

A kivándorló, of.

Az otthomhagyott, of.

Képzőm. Társ. 1908. tav. kiáll. kat. 32.l.

MDK

Bruck Miksa

Zöld interieur, of.

Zborói vásártér, of.

Képzőm. Társ. 1908. tav. kiáll. kat. 32.l.

MDK

Bruck Miksa

Vásárlások az Orsz.Magy.Képzőművészeti Társulat 1903/4.évi téli kiállitásán a királyi várpalota számára Bártfai pitvar cimű olajfestményét.

Művészet, 1904. 213.l.

MDK

Bruck Miksa

Segesvári részlet, of.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 47.l.

Bruck Miksa MDK

Magány, olf.

A vadász szobája, olf.

Zborói interieur, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

Bruck Miksa

A müvész alkotásait kiemeli a kritika, amelyet M.: "A Mücsarnok téli kiállitása" cimmel ir.

Képes Családi Lapok, Bp. 1892. dec. 18.
XIV. évf. 51. sz. 812. lap.

Bruck Miksa

Az "Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1892 évre szóló közleményei" c. kiadvány felsorolja az 1891-es év kiállitó művészeit és bemutatja alkotásaikat.
"Mindenféle" c. rovat beszámolója.
A felsoroltak között szerepel a művész neve is.

Képes Családi Lapok, Bp. 1892. szept. 18.
XIV. évf. 38. sz. 608. lap

Bruck Miksa

MDK

Zzorói vásártér, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

Bruck Miksa MDK

Rákóczi száz hársfája egyike a zborói várral, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

MDK

Bruck Miksa

Művészet 1915. 276.l.

MDK

Bruck Miksa

János főherceg kastélyából

A tavaszi tárlat eredménye. Művészet 1914. 281.l.

MDK

Bruck. Miksa

A kormány vásárlásai a műkiállitásokból.
Vas. Ujs. 1898. 3. sz. 47.l.

MDK

Bruck Miksa

A Képzőművészeti Társulat téli tárlata. Vasárnapi Ujság 1895. 48. sz. 798-799.l.

MDK

Bruck Miksa

János főherceg orthi kastélyából, of.

Csendes otthon, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym. Mücsarnok 1921. 9.l.

MDK

Bruck Miksa

Auvergne-i interieur, repr.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat.

MDK

Bruck Miksa

Erdőrészlet

A műcsarnokból. Vasárnapi Ujság 1895. 52. sz. 868.l.

MDK

Bruck Mihsa, festöm.

121. Falu vége. Olf.

122. Sváb udvar. Olf.

KMT.1898/99. téli kiáll. Kat. 27.

Bruck Miksa, festőm. MDK

145. Alkony. Olf.

KMT 1898-99. téli kiáll. Kat. 28.l.

Bruck Miksa

MDK

Bellagiói ciprusok, olf.

Miesarnok 1909. tavaszi kiáll.

Bruck Miksa MDK

Dömboldal, , olf.

Zborói háztipus, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Bruck Miksa

A szomszédasszony, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Bruck Miksa

MDK

Zbóroi interieur, olf.

Mücsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Bruck Miksa

MDK

Fehér interieur, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

MDK

Bruck Miksa

A Műcsarnok 1903 évi tárlatán a királyi várpalota számára megvásárolták Bártfai pitvar, c. olajf.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm.tars. kiáll.-ból.

Szm KT 50-136. 1.

Bruck Miksa MDK

Interieur János főherceg Orth-kastélyából III.,
repr.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Bruck Miksa

MDK

A lovagterem, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Bruck Miksa MDK

Interieur a János főherceg Orth-kastélyból III.,
olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi kiállitás

Bruck Miksa [MDK]

Interieur a János főhercegi Orth-kastélyból

II., repr.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Bruck Miksa

MDK

Bellagioi ciprusok, repr.

Mücsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Bruck Miksa

MDK

Rákóczi száz hársafának egyike a zbóroi várral,

repr.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Bruck Miksa

A Műcsarnok 1909 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Ambitus, c. olajf.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm. térs.kiáll.-ból.

Szm KT 50-135. 1.

MDK

Bruck Miksa

A Műcsarnok 1908 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Magany, c. olajf.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm.társ. kiáll.-ból.

Szm KT 50-135. l.

MDK

Bruck Miksa

A Műcsarnok 1895 évi tárlatan a királyi magánpénztar megvásárolta Erdőrészlet, c. olajf.-t.

Cikk: Vasarlások az orsz. magy. képzőm. társ. kiáll.-ból.

Szm KT 50-134. l.

MDK

Bruck Miksa

A Műcsarnok 1889 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Mire megvémülünk, c. olajfm.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz. magy. képzőm. társ kiáll.-ból.

Szm KT 50-132. l.

BMK

Bruck Miksa

Sió torkolata, olajf.

c.művét megvásárolta az Orsz.Magy.Képzőm. Társ.1904. tav.kiállításon a Lipótvárosi Casino, Bpest.

Művészet, 1904. 279.l.

MDK

Bruck Miksa

Elhagyott park kapuja, olajf.

c.művét megvásárolta az Orsz.Magy.Képzőm.
Társ. 1904.évi tav.kiállításán Weinmann Fülöp
Bp.,társulati nyerő tag.

Művészet, 1904. 280.l.

MDK

Bruck Miksa, festöm.

koszorus regényirónk gyüjteménye gazdagodott
e müvel.

Egy öreg barát-fejjel kedveskedett Jókainak.
Talán éppen a "Páter Péter" c. regénynek egyi
alakját vette hozzá mintául. Érdekes tanulmány
fej, kellöen átérezve.

Kacz i ány Ödön: A müvészek Jókainak.
Vas.Ujs. 1894. 39.1.

MDK

Bruck Miksa, festőm.

Tanulmány.	Olf.
Alkony.	"
Ősz.	"
Részlet Sarajevoból.	"

Műcs.-OMKT.Tavaszi kiállitás. 1900. Kat.34.1.

Bruck Miksa MDK

Szepes.Szombati házak, olf.

Műcsarnok 1907.tavaszi kiáll.

Bruck Miksa MDK

Interieur, olf.

Szepes Bélai utcarész, olf.

Elhagyatott, olf.

Mücsarnok 1907. tavaszi kiáll.

MDK

Bruck Miksa

Képzőm. Társ. 1903/4. téli kiáll. kat. 58.l.

MDK

Bruck Miksa, festöm.

Merényi interieur. Repr.

Mücsarnok. 1913/14 téli kiáll. Kat.

MDK

Bruck Miksa festő

Résztvett az 1908.évi tav.kiallitason.

Képzőm.Társ.1908.tav.kiáll.kat.44.l.

Bruck Miksa MDK

Sebesbélai utcarészlet, repr.

Műcsarnok 1907. tavaszi kiáll.

Bruck Miksa - MDK

Füstös konyha, olf.

Bibliás asszony, tempera

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetközi kiáll.

Bruck Miksa MDK

Hüvösvölgyi részlet, tempera

Mücsarnok 1906/7. téli nemzetközi kiáll.

Bruck Miksa MDK

Konyha, olf.

Az én három modellem, olf.

Interieur vázlat, olf.

Bártfai utcarész, olf.

Mücsarnok 19o7. tavaszi kiáll.

Bruck Mihsa, festöm. MDK

összesen 29 festmény van kiállítva a teremben - közötttük fenti müve is szerepel.

Különfélék: ? kiállitás/cim a komplett számban/.
Magyar Iparmüvészet. 1905. 223.l.

MDK

Bruck Mihály festőm.

Fehér interieur/ Konyha, a padlán cica/
Repr. 244.l.

Megvette a Szépm.Muzeum.

A Műcsarnok Tavaszi Tárlata.

Művészet. 1908.

MDK

Bruck Miksa

Rákoczy száz-hársja, olajfm.

Műcsarnok, 1902/3. téli kiáll. 47.l.

MDK

Bruck Miksa

"Sebesbélai utcarészlet" c. festm. Repr.

KMTárs.1907.tav.kiáll.

MDK

Bruck Miksa

Auvergnei házak, of.

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat. 36.l.

MDK

Bruck Miksa

Zborói konyha, of.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat. 30.l.

MDK

Bruck Miksa

"A segesvári bástyasétány" c. műve. Repr.

Műcsarnok, 1912.tav.kiáll.

MDK

Bruck Miksa

Sárosi interieur, olajfm.

KNT 1911. tav.kiáll.28.1.

MDK

Bruck Miksa

Interieur-tanulmány. (Szepes-Szombat.)
Olajfm.
Bártfai pitvar, olajfm.
Sárga interieur, "
Zivatar után, "

KMTárs, 1906. tav.kiáll. 26.lap

MDK

Bruck Mihka, festöm.

A Műcsarnok téli kiállitásán megvásárolt müvek a király számára. Többek között: Bruck Mihka "Este" c.müve.

A műcsarnok téli kiállitása. /febr.elején zárult. Vas.Ujs. 1900. 47.évf.5.sz. 77.l.

MDK

Bruck Miksa, festöm.

Kiállitott müvének témája: interieur.

A téli kiállitás. - Szépm.M uz.1917-18.
Müvészet.1917. 5o.l.

Bruck Miksa NDK

Az Orsz. Magy. Képzőmüv. Társulat. 1906. évi (első) Vándorkiállitásának katalogusában szereplő müvei:

27. Bártfai konyha. ol
28. Interieur.ol.
29. Auverghei interieur. ol.
199. Falusi udvar /Eladva Sátoraljaujhelyen 500 koronáért./

Jászkunság,1963. jun. 78-81. lap. 80. l.
Dr.Zsadányi Guidó:Szolnoki művészek az 1910-es felvidéki vándorkiállitásokon.

Bruck Miksa

Az Orsz.Képzőm.Társulat. ~~1906 évi /első/~~ 1910 évi
Vándorkiállitásának katalogusában szereplő művei.

37. Szomszédasszony látogatása.ol. /Megvette a Debreceni Müpértoló Egyesület 850 K-ért/
38. Rákóczi száz hársfája. ol. /Megvette a Heves megyei Takarékpénztár 600 K-ért/.

Dr. Zsadányi Guido: Szolnoki művészek az 1910-es felvidéki vándorkiállításokon.
JÁSZKUNSÁG.1963. jan. 78 -81. lap.

MDK

Bruck Miksa

Auvergne-i interieur, of.

Csendes otthon, of.

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll. kat.

Bruck Miksa, festöm. MDK

52. Törzsasztal. Repr.

KMT.1915/16 téli kiáll. Kép.kat.

Bruck Miksa

Bártfa vidékéről, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Bruck Miksa MDK

Mademno Lago di Garda, repr.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Bruck Miksa MDK

Segesvári óratorony, repr.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

Bruck Miksa MDK

Breznóbányai interieur, olf.

Breznóbányai házcsoport, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Bruck Miksa MDK

Házak a hegyoldalon, olf.

Maderno Lago di Garda, olf.

Műcsarnok 1911/12 Jubiláris kiállitás

MDK

Bruck Miksa

A velencei magyar kiállitás. Ország-Világ 1909. 237.l.

MDK

Bruck Miksa, festöm.

Tavasz kezdete. Vevöje: Neuschloss Ödön. /kar.kiáll/

Mücs.-Téli kiáll. 1897-98.

Vásárlások. - Mücsarnok. 1898. 54.1.

Magánosokmvásárlása.

Bruck Miksa, festöm.

Nyiregy. Vevője: báró Nopcsa ferenc.

Mücs. - 1897-98. téli kiállitás. Nyerö társulati tag
Mücsarnok. 1898. 53.l. vásárlása.

MDK

Bruck Mikesa, festőm.

"Zboróí interier" c. olf.- t az állam vette meg.

Az 1915/16 évi téli tárlat eredmlnyei.
Müvészet. 1916 41,42.l.

M.D.K.

Bruck Miksa

festő

Az 1906 os és 1910-es vándorkiál-
litáson részt vett. Bemutatta: „Bárt-
fai konyha", „Interieur", „Auvergnei
interieur", „Falusi udvar", „Szomszéd
asszony látogatása", „Rákóczi szár hárs-
fája" c. művért.

Dr. Zsadányi Guidó: Szolnoki művészek az 1910-es...
Jászkunság, 1963. IX. évf. 2 szám – 78 lap

MDK

Bruck Miksa

A tordai hasadék.Olajfm.

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. 46.l.

MDK

Bruck Miksa

Lyka K.: Uj képek a Nemzeti Szalonban. Uj Idők 1901. VII. 44. sz. 392.l.

MDK

Bruck Miksa

Falu-vég, olajfm.
A Sió torkolata, olajfm.

KMT 1901. tav. nemzetk. kiall. 36.l.

Bruck Miksa MDK

Részlet János főherceg kastélyából, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Bruck Miksa festő

Résztvett az 1916.évi tav.tarlaton.

KMT 1916:tav.kiall.

MDK

Bruck Miksa

Mücsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 44.l.

MDK

Bruck Miksa

Mücsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 58.l.

Bruck Miksa MDK

Szepesszombati interieur, olf.

Mücsarnok 1905/6. téli kiáll.

Bruck Miksa

MDK

Szalma kazalok, olf.

Nuccornok 1904-5. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Franyóné pitvara, Bártfa, olf.

Bártfai interieur, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

MDK

Bruck Miksa

Az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat választmányának művésztagjai 1909-ben.

Bruck Miksa MDK

A Sió torkolata, pasztell

Elhagyott park kapuja, olf.

Interieur, olf.

Mücsarnok 1904. tavaszi kiáll.

MDK

Bruck Miksa, festöm.

35c. Interieur a János főhercegi Orth-kastélyból.
II. Repr.

KMT 1916/1917 téli kiáll. Kat.

MDK

Bruck Miksa

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat. 44.l.

MSK

Bruck Mihsa, festöm.
szüll863. Bp.

172. Hüvösvölgy. Bp.szfv.t.

Mücs. - A bp.-i Orvtsszövetség Mü-kiállitása. 19c2.
Kat. 19. l.
19

MDK

Bruck Miksa, festöm.

/ Az epreskerti művésztelep élénk életéből./

Genre képeket fest.

A festő mesteriskolából. Vas.Ujs. 1892. 265.l.

Bruck Miksa MDK

A 4.sz. aranyakna Körmöcbányán, olf.

Vasárnap délután, olf.

Tanulmány /Gipszöntőmühely/, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállítás

Bruck Miksa MDK

Vadászat után, olf.

Az árvák, olf.

A régi aranyzuzó Körmöcbányán, olf.

A szegények, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

MDK

Bruck Miksa

Képzőművészet 1932. 55. sz. 224.l.

Bruck Miksa MDK

Őszi alkony, olf.

Vágvölgyi táj, olf.

Délutáni munka, olf.

Zborói házcsoport, olf.

Mücsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Bruck Miksa MDK

Zborói vásártér, olf.

A kivándorló, olf.

Az otthonhagyott, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Bruck Miksa

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 83,

Bruck Miksa MDK

Zöld interieur, olf.

Mücsarnok 1908. tavaszi kiáll.

MDK

Bruck Miksa

Interieur a János főhercegi Orth-kastélyból.
Olajfestmény.

KMT 1916. tav.kiáll. 35.lap

MDK

Bruck Miksa

Tanulmány, olajfm.
Alkony, "
Ősz, " Mgt.
Részlet Sarajevoból, olajfm.

Műcsarnok, 1900.tav.kiáll. 34.lap

Bruck Mihály, festőm. MIK

423. A tordai hasadék. Olf.

Műcsarnok. 1906/1. téli kiáll. Kat. 46.l.

MDK

Bruck M-ka, festőm.

27. Bártfa vidékéről. Olf.

Szabad művészekcsoportja.

KMT.1915/16.téli kiáll. Kat. 32.l.

MDK

Bruck Miksa, festőm.

207. Este. Olf.

Képzőm.Társ. 1899-1900. téli kiáll. Kat.32.l.

XIIX

MDK

Bruck Miksa, festöm.

interieur-rel gazdagitja a VI. terem anyagát.

Müvészet. 1918. 6.1.

MDK

Bruck Miksa

Holdvilágos este, c. műve. Repr.

Képzőm.Társ. 1899.tav.nemzetk.kiáll.

MDK

Bruck Mihsa, festöm.

231. Falu az Alsó-Engadin-ból. Olf.

MMTárs. 1901-2. téli kiáll. Kat. 36.l.

Bruck Miksa MDK

A madernoi kávéház belseje a Gardató partján, olf.

A varrógép, olf.

Zborói vásártér, olf.

Körmöcbányai kaputér, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás.

Bruck Miksa MDK

A segesvári bástyasétány, olf.

Zborói interieur, olf.

Breznóbánya határa, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Brucker Ferenc, szobrász.

Magyar és német ültözetü férfiak,egy-egy barokk-pajzsot tartva. Két fafaragvány.
A felirat szerint készitette Br.F. Nagyszombatban 1745-ben, egy Mária-szobor kisérö-alakjai gyanánt.
Repr. a XIV. táblán.

Ernst Muzeum plastk.any.-nak aukciója. Szobr.,domb.mü
XXXXX érmek.plak.
Árv. Közl. 1939. jan. 1.rk.sz. Kat. 51.1.

Bruck Miksa

MDK

Segesvári részlet, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Bruck Miksa MDK

Vágvölgyi táj, olf.

Sárosi interieur, olf.

Szegény otthon, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Bruck Mikes MNK

Végvölgyi tsj., olt.

Sárosi intézeur, olt.

Szegény otthon, olt.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállítás

Bruck Miksa MDK

János főherceg Orth kastélyának részlete, olf.

A község határa, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállítás

Bruck Mikes

János főhercegi Orth kastélyi nak részletes, elf.

A közös birtára, elf.

Bruck Miksa MDK

Egy merényi bolt, olf.

A törzsasztal, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Bruck Miksa MDK

Merényi interieur, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Bruck Miksa MDK

Sárosi interieur, repr.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Bruck Miksa

MDK

Bártfai interieur, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Bruck Miksa MDK

Intérieur a János főhercegi Orth-kastélyból,

olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Bruck Miksa

MDK

Törzsasztal, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Bruck Miksa MDK

Törzsasztal, repr.

Műcsarnok 1915-16 téli kiállitás

Bruck Miksa MDK

Interieur a János főhercegi Orth kastélyból,
repr.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Bruck Miksa MDK

Zbóroi interieur-tanulmány, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Bruck Hermina MIK

Parkrészlet, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Bruck Miksa

természetvázlata
Jánossy Béla dr.gyüjteményében

Cikk:J.B.gyüjteménye

Modern Müvészet,19o5,I.1.sz.37 l.

MDK

Bruck Miksa

Egy természetvázlata, a Jánossy B.dr.gyüjteményben.

Cikk: Jánossy Béla dr.gyüjteménye.

Modern Művészet, 1905.I. 1.sz. 37.l.

MDK

Bruck Miksa, festöm.

egészen Monticelliszerüen sikerült egy kis képe.

A segesvári bástya-sétány. Repr. 339.l.

Farkas Zoltán: Tavaszi Tárlat a Mücsarnokban.
Vas.Ujs. 1912. 59.évf. 17.sz. 337.l.

MDK

Bruck Miksa, festöm.

néhány kitünö müvét mutatja be ismét..

K-n Ö-n: Tavaszi tárlat a Mücsarnokban.
Vas.Ujs. 1909. 56.évf. 15.sz. ápr.11. 285-6.l.

MDK

Bruck Miksa, festöm.

139.	A szoba sarka.	Olf.
140.	Bellagioi részlet.	"
141.	Erdö széle.	"

Mü-

arnok. 1912.Tav.kiáll. Kat.43.l.

Bruck Miksa

MDK

A lovagterem, repr.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Bruck Miksa

Interieur a János főhercegi Orth kastélyból

II., olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

Bruck Miksa

Konyha.Olajf.
Az én 3 modellem. Olajf.
Interieur-vázlat. "
Bártfai utcarész.Olajf.

KMT 1907.tav.kiall. 27.1.

Bruck Miksa MDK

Rákóczi száz hársja, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Auvergne-i interieur, olf.

Csendes otthon, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Az uzsonna, olf.

Mücsarnok 19o2/3. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Hüvösvölgy

Műcsarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Műkiállitása

Bruck Miksa MDK

Bártfai konyha, olf.

Bártfai pitvar, olf.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Bruck Miksa MDK

Szegény asszony otthona, repr.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Bruck Miksa MDK

A Sió torkolata, olf.

Faluvég, olf.

Műcsarnok 1901. tavaszi nemzetközi kiáll.

Bruck Miksa MDK

Auvergnei házak, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Bruck Miksa MDK

Falusi házak, olajpasztell

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Bruck Miksa MDK

Bellagiói részlet.Raffaelli-féle olajapsztell

Szegény asszony otthona, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Bruck Miksa

Szepesszombati interieur, of.

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat. 34.l.

MDK

Bruck Miksa

Szepesbélai utca, repr.

Vasárnapi Ujság 1907. 17. sz. 337.l.

MDK

Bruck Miksa

Törzsasztal, repr.

Gyöngyösy. 81.l.

MDK

Bruck Miksa

A "Segitség"emlék-album.Vas.Ujs.1887.34.sz. 568.l.

MDK

Bruck Miksa

Mücsarnok 1899. 13. sz. 191.1.

Bruck Miksa MDK

Segesvári részlet, olf.

A segesvári óratorony, olf.

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

MDK

Bruck Miksa

János főherceg kastélyából, repr.

Műcsarnok 1914. tav. kiáll. kat.

MDK

Bruck Miksa

Rákóczi száz hársfája egyike a zborói várral, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 57.l.

MDK

Bruck Miksa

Művészet 1918. 6.l.

MDK

Bruck Miksa

Interieur János főherceg Orth kastélyából, repr.

KMTárs. 1917. tav. kiáll. kat.

MDK

Bruck Miksa

Szepesbélai utca, r epr.

Vasárnapi Ujság 1907. 17. sz. 337.l.

Bruck Miksa MDK

Szepesi utcak olf.

Felvidéki utca, olf.

János főherceg kastélyából, olf.

Virágtelep a Rákoson, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Bruck Miksa MDK

Körmöcbányai részlet, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Bruck Miksa

MDK

János főherceg kastélyából, repr.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Bruck Miksa

MDK

Kegesvári utca, olf.

Mücsarnok 1915. tavaszi kárlat

Bruck Miksa MDK

Madernó Lago di Garda, olf.

Mücsarnok 1915. tavaszi tárlat

Bruck Miksa

Interieur részlet, olf.

Micsarnok 1915. tavaszi kiállitás

Bruce Mikes

Interim Master, OLF.

Bruck Miksa

MDK

Merényi interieur, repr.

Műcsarnok 1913/14. téli kiállitás

MDK

Bruck Miksa

Vén gipszöntő

Vasárnapi Ujság 1890. 798.l.

MDK

Bruck Miksa

Magángyüjtemények. Modern Müvészet I. évf. l. sz.
33-38.l.

MDK

Bruck Miksa

Domboldal, of.

Zborói háztipus, of.

Mücsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 30.l.

MDK

Bruck Miksa

Est a hüvösvölgyben, of.

Képzőm. Társ. 1901/2. téli kiáll. kat. 50.l.

MDK

Bruck Miksa

Kitünő művekkel szerepelt a Nemzeti Szalon tav.kiállitasan.

Zeno: A Nemzeti Szalon tav.kiállitása.

Vasárnapi Ujság, 1909. 56.évf. 485.l.

MDK

Bruck Miksa

Interieur. Olajf.
Szepes-Bélai utcarész. Olajf.
Elhagyatott. "
Szepes-Szombati hazak. "

KMT 1907.tav.kiall. 27.1.

Bruck Miksa MDK

A szomszédasszony látogatása, olf.

Rákóczi száz hársfája a várral, olf.

Műcsarnok 1910. Vándorkiállitás

Bruck Miksa MDK

Auvergnei interieur, repr.

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll.

MDK

Bruck Miksa

Szegény asszony otthona, repr.

A szolnoki művésztelep. P.H. 1928 évi nagy naptára.
75.1.

Bruck Miksa MDK

S dzons sarka, olf.

Bellagioi részlet, olf.

Erdő széle, olf.

Műcsarnok 1912. Tavaszi kiállitás

Bruck Miksa MDK

A segesvári bástyasétány, repr.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Bruck Miksa, festöm.

1899 okt.18-án a sorsoláson egész kis képtár volt együtt Bruck Miksa festömüvész mütermében . A képeket a tagok közt sorsolták ki.

Hazai müvásárlók Egyesülete.
Mücsarnok.1899. 394.395.l.

MDK

Bruck Miksa

"Este" c. művét a Műcsarnok téli kiallitásán, megvásárolták a kiraly számara.

Vas.Ujs.1900.47.évf. 77.l.

MDK

Bruck Miksa

Cyprusok a Como-partjan. Olajf.

Képzőm. Társ. 1909/10. téli kiáll. kat. 48. l.

Сурпиок в Como-partjan.via}t.

bruck mikes

MDK

Bruck Miksa

Domboldal.Olajf.
Zborói háztipus.Olajf.

Képzőm.Társ.1909.tav.kiall.kat.30.1.

MDK

Bruck Miksa

Gyöngyösy Nándor: A mai magyar müvészet. Bpest. 1916. 2o.l.

Bruck Miksa festő.

"Akár iszom, akár nem..."

OMKT.1895.tav.

MDK.

Brück Miksa festő /1863-1920/

"Falusi utca" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz. 1931. december.
27.1.

M.D.K.

Bruck Miksa./1863-1920/

93. Csillagvölgyi részlet. Olajf. 68x95 karton.
94. Interieur részlet. Olajf. 50x40 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 7. l.

Bruck Miksa

Holdvilágos este, levlap

Műcsarnok. 1899. 17.sz. Magyar művészet - levelező-lapokon. 263 l.

Bruck Miksa
Felvidéki utcza, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás. 1914. 3 l.

Bruck Miksa.

OMKT.1895.tav.

Bruck Miksa

50 Interieur (tanulmány). Olajf. Eladó.

51 Breznóbányai részlet. Olajf. Eladó.

52 Néhai Bruck Lajos műtermének részlete Párisban. Olajf. Eladó.

53 A hűvösvölgyi erdőből. Olajf. Eladó.

54 Részlet János főherceg Orth kastélyából. Olajf. Eladó.

Basch Árpád

55 Török mészárszék. Olajf. Eladó.

56 Nyári délelőtt. Olajf. Eladó.

57 Bajor határon. Olajf. Eladó.

58 Bukovinai határon. Olajf. Eladó.

Vedres Márk

59 Emberpár. Bronz. Eladó.

60 O. R. úr relief-portraitja. Bronz. Magánt.

Bíró Mihály

61 Castell Corno Déltirolban. Tempera. Eladó.

Keményffi Jenő

62 Verandán. Olajf. Eladó.

Révész Imre

63 Kerítés előtt. Olajf. Eladó.

Keményffi Jenő

64 Kertben. Olajf. Eladó.

Bíró Mihály

65 Posina völgye Olaszországban. Tempera. Eladó.

Bruck Miksa

Estebéd a Hortobágyon, olaj

Magyar Képzőművészek segítő Egyesülete. Művészeti kiállítás. 1914. 3 l.

;a az udvarból xxx nyilik. Nyomott
ázában orsós-bábos fakorlátu csiga-
., gyámoktól tartott függőfolyosóra.

Bruck Miksa
Részlet János főherceg kastélyából, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 11 l.

Bruck Miksa, sz. Bp. 1863, +u.o.1920

Rákóczi száz hársa Zborón

Egri Kaszinó kiáll. Eger, 1924. 6 l.

Bruck Miksa, sz. Budapest, 1863.

Rövid életrajz

Két szerelmespár, festm.

Mire megvénülünk, "

Erdőben vadászat előtt,"

Erdő, "

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

51 l.

Bruck Miksa

Akár iszom, akár nem

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

88 l.

Bruck Miksa

Erdőrészlet

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

88 l.

Bruck Miksa

Hortobágy, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarosszigeti kiállítása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. lo 1.

kereszttel, jobbra imádkozó
lásra szorul. (1000 kér.)

Irodalom: Borovszky 81 l. -
I.kötet, Vác, 1915, 175 l. -
ságának egyéves müködése. A
lönye, LXI-1927, 266 l.

Nep.Szt.János-szobor.
Barokk, ~~provinciális~~ vidéki

Jankovich-kuria.

Története: Épült a XVIII. szá
majd a Balás- és Jeney-család
Jellege: Késői klasszici~~záló~~
Külseje: Magasföldszintes épü
ta teljesen elrontva. Udvari
cizáló izlésben átalakitott r
rizalit, /utóbb az előcsarnok
gellyel. Átalakitott, részben
réppel fedve. Hátsó homlokzat
ritése tönkrement.

Bruck Miksa

Magános ház, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarosszigeti kiállítása.

XXXIII. Vidéki kiáll. 1908. 11 1.

478

Sámsonháza /Vargha/ 13

Népi épitkezés.

A palóc háztip
négyszögletes, kürtős ke
retlen.

A lakóházak ma
/konyha/ + kamra vagy há
ház /szoba/ + pitvar /ko
tálló elrendezésben épül
konyhával. A lakóházak e
czőzetes zsuppolásu tető
palócságra jellemző form
szerkezetü lakóházak is
Hollókőre s általában a
ró kontyos, vizvezetős d
már kivétel nélkül . cser
zet eresze a lakóház hom

Bruck Miksa

Szepesbélai utca, olaj

A Nemzeti Szalon első márvarosszigeti kiállitása.
XXIII. vidéki kiáll. 1908. 11 1.

472

Csumiv vitka

zetség birtoka volt. A XIII. század ele-
n bán birtoka, de II. Endre a Szák-nem-
ajd 1274-ben Szák-nembeli II. Pósa a
l elcseréli. A XIV. század elején a
, majd 1335-ben Róbert Károly Ákos-nem-
rálynéi alétekfogónak és testvérének
XV. században Alsó-, Felső- és Közép-
itenek az oklevelek. 1448-ban Felsőgé-
tokos, Alsógéc~~hez~~re a Nagyszelei-család
en mindhárom község Szécsényi László
radalomhoz tartozik. 1548-ban elpusztult
-ban Szerémy Mihály a földesura. 1715-
rnak össze, de 172o-ban nemes község
77o-ben a Szerémy ~~János~~, Ficsor ~~János és~~
~~Elek és~~ a Géczy-család a birtokosa.
, széles völgyben, szétszórtan épült
g. Uj házai az országut mellett, mely a
régebbiek észak felé, a domblánc alatt.
ak közül sok ugyanolyan tipusu mint Nóg-

Bruck Miksa

Bártfai konyha, olaj
Bellagioi utca részlet, olaj
Az otthon maradt, olaj
Sárga interieur, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarossziget kiállítása.
XXIII. vidéki kiáll. 1908. 8 l.

egyszerű munka.
rany, egykaru, három pár gyertyatartó-
körül.
korból származnak, szép arányuak,
ny darab az orgonakarzat nyugati része

chael/: Topographia magni regni Hun-
l. - Mocsáry I. 299-3oo l. - Haskó
kéziratának ismertetése. Magyar Sion,
Bock Ferenc:.... Arch.Ért. V-1871, 5 l.
gi képzőművészek a legrégibb időkből
-1874, 84 l. - Henszlmann: Évi jelentés
5 l. - Czobor Béla: A Müemlékek Országos
Arch.Ért. X-189o, 351 l. - Borovszky
Magyarország fenntartandó müemlékei hi-
1918, 37 l. - A mátraverebélyi rom.kath.
História, II-1927, 7-8 szám. Magyar
gyi Ottó: Régi magyar templomok. Bp:
épe 175 l./ - Vernei-Kronberger Emil:

Bruck Miksa`

Miscarnok 1900. 19.sz. 27o l.

Bruck Miksa

Gonda Béla: Szolnok a művészetben. Bp. 1927.
2o 1.

Bruck Miksa

"két bártfai interieurje"

Az 190?-iki téli tárlat. 1o 1.

Bruck Miksa
Bibliás asszony, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXV. vidéki kiáll. 1907. 7 l.

egye./ 1265-ben még Tar helység egyik
rhoz tartozott, melyet István ifjabb
nembeli Domonkos fia Istvánnak ado-
ottja 1348-ban hasznosi előnévvel sze-
4-ben a Pásztohi-család birtoka, amely-
rtoztak. 1489-ben a Nánai Kompolthiak
k a helység miatt. 1549-ben több nemes
~~köteles, 3 elszegényedett és 4 elpusz-~~
~~ese~~. Az 1552.évi adóösszeirás szerint
rök hódoltsághoz tartozott. Az 1635.
7-ben 1, 1675-ben fél, 1686-ban fél
93.évi összeirás szerint gr. Koháry
Vay László, Fáy György özvegye, Szalay
ni részbirtokosok. A XIX. század első
. Almássy Ignác és számos más magán-
A község határában három várrom van,
serteri vár és Ó-vár.

Bruck Miksa

Franyóné pitvara, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXI. vándor kiáll. 1907. 7 l.

épkori templom, románkori félkörivü
letes ablaka a hajó déli falában és fél-
az apszis déli falában a barokk korból.
i homlokzatán zsindelyes yneregtető fe-
szerü négyszögletes bejárat, Széles,
templom északkeleti oldalán, külön te-
abb. Kis földszintes kőharanglábja

körivü szentély, félkörös diadalivvel.
oltozat, a hajó felett deszkamennyezet.
rzat állt hármas árkádos beosztással,
enes mellvéddel.
r fából, faragott, 17oo körül, szép vi-
s akantuszinda-disszel. Középen Szt.Mi-
A képtől balra és jobbra egy-egy kis
ó, jobbra Szt. István. Fent az egyenes
s női szent alakjai, szintén barokk

M.D.K.

Bruck Miksa

"Interieurjeit a szinharmonia teszi finomakká.." -irja Lázár Béla: Téli tárlat c. cikkének „Az ember" c. fejezetében.

Magyar Salon, Bp. 1903. nov. hó. 4o. kötet
273-281. lap

Bruck Miksa Jestö?

Kr. T. 1340/1897.
1897. okt. 18.

Festészet.

„Akár iszom, akár nem"

c. kép.

(Bruck Miksai-tól).

Kr. V. 1221/1897.

1897. aug. 31.

Bück Márton Jenő,

V. V. 121/1897.

1897. aug. 31.

Festészet.

„Este" c. kép.

(Bucsi Miksa-tól)

K. V. 736/1899.

V. n.

Bruck Mirsa Jestö.

K. V. 736/1899.

K. n.

M.D.K.

Bruck Miksa

"Mély hatásu tisztásá"-t dicséri Lázár Béla: Tavaszi tárlat" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1961. május hó
116-126. lap

M.D.K.

Bruck Miksa

"Auvergne-i interieurje egységes harmoniájával jelentős alkotás..." Kiemeli "Csendes otthon" c. képét is Lázár Béla: "Mütárlatok" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1902. dec. hó XXXVIII.kötet 257-266. lap

M.D.K.

Bruck Miksa

"Szinharmoniája kiválóan szerencsés"-irja müveiről Lázár Béla: "~~Téli~~ Tavaszi tárlat" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1902. május hó, XXXVII. kötet 127-140. lap

Bruck Miksa

Domboldal, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX. vidéki kiáll. 1907. 8 l.

Nógrád /Aggházy/ 1
Rétsági járás.

Története: Váráról már Ar
kezik. A királyság megala
ja a róla elnevezett vár
gyének, 1138-ban még a ki
ságnak földeket adományoz
dományozta. 1289-ben külö
ben a váci püspök Tibore
tokokat szerez, s az egés
a község mezővárosként sz
gyar és 7 tót háztartássa
ura.

Bekötőut végén halm
beépitésü házakkal.

R.kat.plébániatemplom. /M
Története: Boldogasszony
már emlitik. A Pongrác fé
egyiket Dwornikovich püsp
ben leégett, a mait Althá

Bruck Miksa

Hortobágy, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXI. vidéki kiáll. 19o7. 9 l.

a közepén barokk keretü, félkörives
ág. Felette kerek ablak, efelett a
nint a vidék parasztház oromzatain
y, vidékies formáju barokk tégla orom-
ett kis párkány két részre oszt. Az
en egy-egy pillér, oldalán egy-egy volu-
g. A felette lévő kis huszártornyocska
ennél kisebb volt. Keresztje és gomb-
zsindelytetőt 1925-ben eternittel
lak három keretelt bemélyedéssel tagol-
aka nem a bemélyedések közepén, ezek

, kicsi szentéllyel. Az egész épület
ilágosságot, a hajó két nyugati ablaka
abb. ~~xxxxxxxxxxx~~ A szentély-

Bruck Miksa

Nyirfák, olaj
Falusi udvar, olaj
Erdő részlet, olaj
Franyóné pitvara, olaj
Tájkép, olaj
Esti hangulat, olaj

A Nemzeti Szalon első bajai kiállitása, 1906. 2 1.

tikus díszítő motívumát, a szöveghasábok között húzódó keskeny szalagot (Lásd Filipecz Pontificale. No. 5.), természetesen a miniaturista egyéni ízlésének megfelelően sok kis levélkehellyel s élénk színekkel tarkítva. A lapszéldíszítések és iniciálék igen rongáltak, a festék legtöbb helyen elkopott, de az épebben maradt részek gondos kidolgozásra mutatnak. A miniátor gyengébb tudását díszes kiállítással igyekszik ellensúlyozni. A lapszéldíszítésekben a különböző renaissance díszítőmotívumok keverednek. De a bőségszaruk, dús levélindák, vázák, girlandok tarka díszítő motívumai mellett, — egyes lapokon — csupán fekete tintával vont indakörök közé illesztett színes virágokat fest. A miniátor gyakran használ aranyat, de a megszokott aranytallérok helyett — a korábbi gótikus magyar miniaturafestészetben is előforduló — fekete szakállal övezett színes, piros, kék tallérokat fest. Kedveli az élénk piros, sárga, kék, zöld színeket, amelyeknek eredeti tarkasága a díszítéseknek szinte népművészeti jelleget ad. A miniátor egyéni formaérzéke meglepő módon nyilvánul meg az 1a lapon, ahol a miniaturafestészetben szokatlan, bizar, valószínűleg a népi textíliákról kölcsönzött tarka, fonatos, kockás mintájú díszítőmotívumokkal találkozunk. — A kódex díszítéseit mindamellett sokkal kvalitásosabb mester készítette, mint általában a többi nyelvemlékeinkét. (Pl. Müncheni kódex 1466., raudnitzi Lobkowitz-kódex, 1514.)

Több levél hiányzik.

1a lap: (Számozatlan levél, tulajdonképen ez az 1b lap, de a levelet fordítva kötötték a kódexbe. Genesis könyve. Mózes I. könyve.) „Aliud

MDK

Bruck Miksa

Este, of.

Képzőmüv. Társ. 1899-1900. téli kiáll. 32 l.

MDK

Brück Mihva festő

„Erdő szále" c képe KT-tárlatom 1886.

MDK-A-I-1/1778

MDK

Bruck Miksa

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok. 1899, 22.sz. 346-348 l.

MDK

Bruck Miksa fertő

„Mire megvémülünk" c. képét KT-tárlaton

a. király megvette. 1889.

MDK A I - 1/2598

MDK

Bruch Mihra Jutó"

„Két szerelmes pár"

„A lóversenyen" c képei pécsi tárlaton 1858.

MDK-A-I-1/2271.

MDK

Bruck Miksa festőm.

Mücs. 1899. 11 l. A Hazai Müvásárlók Egyesülete,..

MDK

Bruck Mihsa festő

„Kis divatárusnő"

„Merengés."

„Erdőszélen" c képei KT harácsányi tárlatán

1885.

MDK-A-1-1/1570.

MDK.

Bruch Miksa futó

„A régi jó időkből", képe KT-tárlaton
1887.

MDK-A-1-1/2073.

MDK

Brück Miksa, festő

„Akár isom, akár nem" c. kép.

Lyka Károly: Régi képeimet.
U. T. 1943 jún. 19. 722. l.

MDK

MDK

Bruck Miksa, festő.

Tájkép.

Szent György Céh M. Am. és Gyüjt. Egyes. 15. aukc. Kat. 322. l.

Bruck Miksa

elismerő okl

Közlezrkiáll

1268. P

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Bruck Miksa

3807. Bruck Miksa.

Sz. Pesten 1863 április 6-án.

Fehér interieur.

Bemeszelt falú és gerendázatú parasztszoba, a hol az egyik ajtóhoz lépcsőfok vezet, míg jobbról hosszú faláda köti le figyelmünket, a melyen a dézsa közelében lévő meszelynél jobbrafordult, de lefelé néző barnafoltos macska ül. A lépcsőfoknál, a háromlábú széken, abroncsolt kupa s alatta csésze látható. A gerendán tarisznya, nyújtófa, húsvágó és éjjeli lámpás, míg a falbavert szegen rosta lóg. Az ajtó fölött üveget és meg nem határozható tárgyat veszünk észre. A falban kályhacső-könyök van. Jelzése alól jobbra: »*Bruck Miksa*«.

Vászon, méretei 49·2 : 40 cm. — Lelt. sz. 3807. — Vétetett középületek diszítésére és más gyüjtemények gyarapítására az 1908 április 11-iki 43506 sz. engedély szerint 1000 K-án (704–908). — Elszámoltatott 1908 május 8-án (1001–908). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 márczius 11-iki 11525–910 szvsz. határozat (911–911).

Jegyzet. Az 1909 július 23-iki engedély (1189–909) alapján 1909 augusztus 28 án ideiglenes állami letétül a beszterczebányai városi múzeumnak adatott (1319–909). — Az átadást tudomásul vette az 1910 január 21-iki 98232–909 sz. határozat.

III

575 (3807).
604 (75).

Lelt.

III : 515.

Vét. 1908

Beszterczebánya

2287. Bruck Miksa:
Sz. Pesten 1863 április 6-án.

Csendes otthon.

A otthon pitvar ában, honnan két ajtó nyilik, a tüzhely előtt, lócza áll rajta kannával és dézsával, alatta pedig lefödött káddal. A és szerszámokat akasztottak, mig a tüzhelyen zöld mázas bögre és üveg köti le figyelmünket. Az ajtóban balról hordó van jobbról a küszöbön fiatal asszony ül ölében pólyás babával, a kit figyelmesen szemlél. Öltözete a bekötött fejű menyecskének: fehér vállekndő, barna rékli rövid ujjal, sötétzöld szoknya. Jelzése alól jobbra: Bruck Miksa.

parasza -

Vászon, méretei 72.3: 54.5 cm.

Vétetett a Képzőmüv. Társulat téli tárlatán az 1902: XII. 20-iki 90013 sz. leirattal 1800 Kán (907/902).

Elszámoltatott 1903: II. 8-án. (62/903).

Az elszámolást elfogadta az 1903: VII. 4-iki 13903 (449-903) és az 1903: X. 15-iki 18308 (710-903) szvsz. leirat.

falra, szemben,

kerek vágódeszkát, merőkanalat, sótartót,

, a hol egy falhoz támasztott söprü és faedény tünik szemünkbe,

904: IV. 30.

90013-902.

2363. Bruck Miksa.
Sz. Pesten 1863 április 6-án.
Auvergnei házak.

Emeletes ~~A szemben lévő~~ épületek ~~emeletesek és tetejüket~~ vörös cserép tetővel. ~~fedi.~~ Az egyiknek ajtajához karfás lépcső vezet, a mely előtt három asszony beszélget. Jobbról kofa árulja kifeszitett ernyő alatt zöldségét. Balról pedig medenczés kút ~~köti le figyelmünket~~ van oldalán maszkkal és tetején ~~pedig~~ fedett urnával. Jelzése alól balra: „Bruck Miksa. Auvergne. Le Breuil.“.

Vászon, méretei 44: 57 cm.
Vétetett az 1903: IV. 23-án kelt 28272 sz. leirattal 700 Kán. (293-903)
Elszámoltatott 1903: VI. 10-én (382-903).

Az elszámolást elfogadta az 1903: VII. 4-iki 13903 (449-903) és az 1903: X. 15-iki 18308 (710-903) szvsz. leirat.

~~903~~ 904: IV. 30.

28272-903

1616. Bruck Miksa.
Sz. Pesten 1863 április 6-án.
Somoskő.

A középtérben a jobbról emelkedő meredek hegy bazaltszikláin, látjuk a várat bástyáin tornyokkal, a melyeknek egyike kerek. Az előtérből út kanyarodik hátrafelé, a mely aztán balra fordul a hegy mögé. Elől deszkakerités van, míg jobbról tó foglalja el a tért. Az innenső parton az út mentén fák diszlenek. Jelzése alól balra: Bruck Miksa.

balról

Vászon, méretei 41.3: 50.5 cm.
Vétetett 1898: V. 18-án a 29527 sz. rendelettel 400 frton. Elszámoltatott 1898: X. 23-án (199/98). Az elszámolás elfogadtatott 1898: X. 28-án 9627 szvsz. alatt (361/98).
1898: VI. 18-án kiadatott az antwerpeni kiállitásra (361/98).

904: IV. 30.

Bal karát csipőjére tette s jobbjában vesszőt tart.

1581. Bruck Miksa.
Sz. Pesten 1863 április 6-án.
Libapásztor.

A virágos mező közepén ~~csipőre tett bal kézzel és jobbjában vesszővel~~ szőke kis lány nézi libáit, melyek közül kölencz előtte és egy mögötte tipeg. Simára fésült hajának fonata vállaira lóg, ruhájának kék dereka elöl nyitva van, barna felső szoknyáját feltüzte, piros alsója rövid. A háttér buza-föld boglyával és lombos fákkal. Az égbolt felhős. Jelzése alól jobbra: Bruck Miksa 1892.

Vászonra, méretei 74.5: 49 cm.
Vétetett 1897: I. 7-én 69859 sz. rend. (12/97.)

Az 1900: VIII. 18-án 57012 sz. leirattal kiadatott a békéscsabai muzeumnak (428/900), a minister 1900: X. 23-án 74196 sz. leirattal vett tudomásul. (536/900.)

L. a Békésmegyei Közlöny 1900: 20-án kiadott 70. számának napi ujdonságaiban: „A békéscsabai Muzeum" czimü közleményt.

A Képzőművészeti Társulattól átvétetett 1897: II. 5-én, mit a vall. és közokt. minister 1897: VI. 24-én 26876 sz.a. vett tudomásul.

Vid Shur.

Mögöttük csalamádéval megrakott szekér áll.

1677. Bruck Miksa.

Sz. Pesten 1863 április 6-án

Sváb udvar.

A ábrázolt vasmegyei parasztudvaron egy liba, három csirke, tizennégy jércze, egy kakas meg két malacz eszik, a mit a karján gyermeket tartó leány és kisebb testvére néz. A előbbi fejét kendővel kötötte be, vállkendője barna, ingének ujját felgyürte és kurta szoknyája kék; az utóbbi pedig piros fejkendőt és lila ruhát hord. Az udvaron, balról szivattyus kut van csőve alatt dézsával és az ól előtt trágyadomb éktelenkedik. A háttért ház, ól és csűr foglalja el. A ház tornáczán, hová falépcső vezet és a hol virágok képeznek diszt, asszony foglalatoskodik. A korláton két szines dunyhát és takarót szellőztetnek; az eresz alatt pedig különféle holmikat aggattak fel. A pincze ajtajának jobb szárnyát nyitva hagyták. Az égbolt felhős. Jelzése alól balra: Bruck Miksa.

1898.

Vászon, méretei 73.5:104 cm.

Vétetett 1899: I. 29-én az 1898: XII. 31-én 90432 sz. alatt utalványozott pénzből 1000 Kán.

Elszámoltatott 1899: IV. 6-án (14/99).

Az elszámolás elfogadtatott 1899: V. 25-én a 29855 sz. leirattal (277/99).

904:IV.30.

Bruck Miksa

Hul. 1863 Bpest.

1888/89 – 1893/94 a

Benczúr mesteriskola

tagja.

határozata értelmében a tagok hitel-
zta jövedelméből 5%-kal kamatoztatjuk,
ár hó 1-től számítva ugyancsak f. évi
végéig előirt 11 kor. 87 fill.
. . . . 12 kor. 22 fill.
összesen 29 kor. 09 fill.
matot fizetni

Teljes tisztelettel

A MAGYAR KÖZTISZTVISELŐK FOGYASZTÁSI SZÖVETKEZETE

könyvelősége.

arczag, Budapest.

Bruck Miksa

1916 kis aranyérem

Meghalt.

Fényke

Bruck Miksa

1878/9 I. - vendéglátogató
a fametszőosztályban.
Szül. Budapesten 1863 ápr. 6.
Izr. 4 reál.
1878/9 II. vendéglát.
1879/80. I. vendéglátogató.
1879/80 II. " "

Mihalovich Ödön levele VI. 146.

Bruck Mihsa

stud. Budapesten 1863 apr. 6.

1880/81. I. vendéglát og. 2-od éves

1880/81. II " "

Hazai Tudósítások IV. 219, 220.

Bruck Miksa

Föv bigt.

Fasor, of

teni, a vezetése alatt álló intézet / egyesület működésér
ben már régebben volt szerencsék a t. czim
sajnálattal nélkülözzük az erre vonatkozó ad
megjelenhetésének gyorsítása czéljából tiszt
szükséges adatokat az ide mellékelt táblázat
rövid idő alatt alulirt hivatalhoz (IV., Közpo
visszaküldeni sziveskedjék.

Hivatalos tisztelettel

Budapest székesfőváros

2662/a sz. Székesf(

4915.

Bruck Miksa:

Zborói interieur /Tanulmány/.
Vászon, méretei 63.5:50.5 cm.

Értéke: 1000 K.
Vétel 1915.

Száma:
a leltnban 18373,
a szakleltban 6-916.

Mod. 6-916

Bruck Miksa

Sváb udvar

Cinpe Cat

Jósa András dr. III. ≡ 238.

Bruck Lukrecz

tovább

Maros-Vásárhely sz. kir. város

képtárának

tárgymutatója.

○ ○

Ára: 60 fillér.

▽

91—1919 Maros-Vásárhely sz. kir. város házinyomdája

Maros-Vásárhely sz. kir. város

képtárának tárgymutatója.

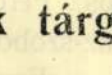

1. Réti István: Honvédtemetés.
2. Fényes Adolf: Mosó nők.
3. Éder Gyula: Salome.
4. B. Flesch Ludmilla: Krisztus imádása.
5. Hegedüs László: Krisztus-fej.
6. Spányi Béla: Jaice vára.
7. Wagner Sándor: Az alhambra.
8. Kacziány Ödön: Hangulatok.
9. Mendlik Oszkár: A bolygó hollandi.
10. Eisenhut Ferenc: Hunyadi kirohanása.

11. Vaszary János: Ádám és Éva.
12. Pataky László: Krumpli szüret.
13. Lotz Károly: Női arckép.
14. Pállik Béla: Kosok az akolban.
15. Karácsonyi Géza: Férfi-fej, márvány-szobor.
16. Strobl Alajos: Ferencz József király, bronz-szobor.
17. Strobl Alajos: Erzsébet királyné, bronz-szobor.
18. Poll Hugó: Miatyánk.
19. Zemplényi Tivadar: Nagypénteken.
20. Bubics Zsigmond: Korneuburg környéke.
21. Lotz Károly: Tájkép.
22. Bruck Lajos: Balaton melléki csárda.
23. Deák-Ebner Lajos: Elázott vásár.
24. Paál László: Erdő mélyén.
25. Munkácsy Mihály: A mosónők.
26. Paál László: Falu szélén.
27. Tahy Antal: Alkonyat.
28. Mészöly Géza: Napnyugta az alföldön.
29. Mészöly Géza: A Balaton alkonyatkor.

30. Gróf Nemes Eliz: A Damenstift belseje.
31. Brodszky Sándor: Zuhogó viz.
32. Bruck Miksa: Sváb udvar.
33. Katona Nándor: Vihar után.
34. Valentiny János: Czigány fiu.
35. Markó Ferenc: Aratás.
36. Magyar-Mannheimer G.: Zivatar után.
37. Kernstock Károly: Br. Kemény Kálmán.
38. Kacziány Ödön: Várégés.
39. Liezenmayer Sándor: Jelenet Szent Erzsébet életéből.
40. Poll Hugó: Templomok és romok.
41. Kacziány Ödön: Tátrai tájkép.
42. Conrád Gyula: Velenczei emlék.
43. Katona Nándor: Fenyő erdő.
44. Kárpáthy Rezső: Reggeli hangulat.
45. Fényes Adolf: A folyó.
46. Tull Ödön: Incselkedés.
47. Ferenczy Károly: Krisztus sirbatétele.
48. Márk Lajos: Intimitás.
49. Tury Gyula: Fenyvesek.
50. Edvi Illés Aladár: Buzahordás.

51. Ferenczy Károly : Szinyei Merse Pál.
52. Szlányi Lajos : Eső után.
53. Veress Zoltán : Tanulmányfejek.
54. Réti István : Tanulmány.
55. Olgyay Ferencz : Holdas est.
56. Pálya Celestin : Debrecení vásár.
57. Szlányi Lajos : Fenyves.
58. Katona Nándor : Hegyszoros.
59. Magyar-Mannheimer G. : Kanális Chioggián.
60. Csánky Dénes dr. : Kőbányában.
61. Kacziány Ödön : Cigány asszony.
62. Bihary Sándor : Érdekes könyv.
63. Zombory Lajos : Sárga ló.
64. Barta Ernő : Judás.
65. Koszta József : Kaszáló leány.
66. Vajda Zsigmond : Női mellkép.
67. Kacziány Ödön : Erdő belseje.
68. Tornai Gyula : A pumi főtemplom.
69. Kacziány Ödön : Pallida mors.
70. Feszty Árpád : Partmenti füzfák.
71. Magyar-Mannheimer G. : Fürdő gyermekek.
72. Jendrasik Jenő : Lidérc.
73. Kandó László : Női arckép.

74. S. Kalivoda Kata : Kendő próbálók.
75. Bosznay István : Őszi napfény.
76. Juszkó Béla : Bugaci lovak.
77. Dósa Géza : Tanulmányfej.
78. Szenes Fülöp : Nőifej.
79. Glatz Oszkár : Partalja.
80. Náray Aurél : Olvasónő.
81. Kacziány Ödön : Lemenő hold.
82. Demeter Róbert : Önarckép.
83. Tölgyessy Arthur : Az akarattyai partok.
84. Dósa Géza : Tanulmányfej.
85. Liezenmayer Sándor : Alvó Vénus.
86. Paczka Ferencz : Guggoló asszony.
87. Kardos Gyula : Az istenfélő Jób.
88. Béli Vörös Ernő : Nagy viznél.
89. Lotz Károly : Muzsa lanttal.
90. Koszkol Jenő : Konyha csendélet.
91. Feszty Árpád : Tájkép.
92. Gr. Zichy István : Szent Margit legendája.
93. Vida Árpád : Családom.
94. Ferenczy József : Tanulmány. Nőifej.

Bruck Nikka

l.

Off München 1905

39. l.

746. ÁZSIA, szines fajansz szobrocska. Holics, 1750 k. 350.—

747. TÁNYÉR, szines fajansz, kinai diszitéssel, a Kien-Lung porcellánok modorában. Holics, 1750 k. 300.—

748. CALLOT-CSOPORT, kis páros szines fajansz, egy Callot-alak, mellette álló nő. Jegye H. Holics, 1750 k. 500.—
Illusztr. XXIV. tábl.

749. KERTÉSZ ÉS KERTÉSZNŐ, két szines porcellán szobrocska, a kertész ásóval, a kertésznő virággal. (P. mintázójegy = Pollion.) Bécs, 1760 k. 300.—

750. LEÁNY BÁRÁNNYAL, szines porcellán szobrocska. Bécs, 1760 k. 130.—

751. KERTÉSZ DINNYÉVEL, szines porcellánszobrocska, virágos talapzaton. Bécs, 1760 k. 130.—

752. FIU EGÉRFOGÓVAL ÉS EGÉRREL, szines porcellán. Bécs, 1760 k. 130.—

753. FURULYÁZÓ PÁSZTORFIU KUTYÁVAL, szines porcellán szobrocska. Meissen, 1755 k. 160.—

754. LEÁNYKA SARLÓVAL, szines porcellán szobrocska. Meissen, 1770 k. 80.—

HAZAI KRÓNIKA

FEJEDELMI ALAPITVÁNYNYAL LEPTE MEG FRAKNÓI VILMOS PÜSPÖK a magyar művészeket: Rómában műtermekkel ellátott palotát építetett, amelyet magyar művészek hajlékául ajánlott fel. A római művészházban két festő és egy szobrász kap műtermet és lakást, ezenkívül a nemes alapító a három művész ellátására évi tízezer koronát ajánlott fel olykép, hogy a szobrász évi négyezer és a két festő évi három-háromezer korona ellátási díjat kap. A Képzőművészeti Tanács egy kiküldött bizottsága kidolgozta az erre vonatkozó szabályzatot, amelynek értelmében a római művészház lakói számára magyar római vonatkozású történeti témákat fognak kidolgozásra kitűzni.

Az alapítvány intenciói oly nemesek, hogy talán szükségtelen azokat külön mondatokba foglalni: szivében érzi e cselekedet szépségét minden magyar ember. Kivált a művészek. Fraknói egymaga vállalkozott oly terv megtestesítésére, amelyet másutt az állam feladatának ismernek. Ez mutatja azt, hogy mekkora áldozatot jelent az intézmény megteremtése s e mérlépték tiszteletet gerjeszt. A nagy történetíró egyúttal a legnagyobb magyar mecénás is.

A pályázati feltételek rideg soraiból is melegen kitűz az az intenció, amely Fraknóit alapítványa megteremtésénél vezette. A cél, rövid szavakba fogva: művészetünk magyarosságának, monumentálitásának emelése. A római művészház nyilván alkalmat adjon arra, hogy ez a kettős cél benne emberi számítás szerint elérhető legyen. Hisz Róma a monumentális művészet legigazabb hazája. S aki Róma ege alatt töltött néhány esztendőt, a hatalmas benyomások végtelen sorát szerezte meg egész életére.

Ezekbe a benyomásokba igyekszik a pályázati programm belekapcsolni a magyarosság, a nemzetiesség programmját. Irodalmilag szép gondolatnak látszik a római nagyság és a magyar jellemvonás ily összeházasítása.

Nem akarunk a μάντις κακῶν szerepére vállalkozni, de mégsem titkolhatjuk el azt a meggyőződésünket, hogy ezt az így körülírt célt a művészház programmjával nem lehet megvalósítani. Ellenben várhatunk az intézménytől — s bízvást várunk is — oly eredményeket, amelyek még nagyobb hasznára válnak majd művészetünknek, mint a pogrammba foglaltak. És öröme fog telni bennük a nemes alapítónak is.

E kettős nézetünket röviden megokoljuk.

Amit a műtörténet históriai festészetnek nevez, mindenkor és mindenütt a festészet hanyatlását jelentette. (A stanzák és a sixtus-kápolna freskóit ma már nem veheti senki a „történelmi" festés műveinek.) A történetíró gondolatait, az eseményekből levont eszméit, filozofiáját írja meg a történetíró az ő hatalmas eszközeivel: soha világosság és meggyőző erő dolgában nem fog vele vetekedhetni a festő. Nehéz nyügként súlyosodik rá az archaeologiai apparátus: e nyüg alól ösztönszerűen menekültek azok a festői érzékű olasz és németalföldi művészek, akik a biblia jeleneteit minden régiségtani apparátus nélkül, a maguk korába transzporálva festették. Ez az egyik szempont. A másik az, hogy még kevésbbé várhatunk mesterműveket, ha ezek tárgyát egyenest kitűzik a művészeknek. Ami a művész lelkéből önként sarjadzik elő, azt fejlesztheti csak hatalmassá. Az ily programm kivihetetlenségére csattanó bizonyíték a millennáris történeti képek kudarca. Még legjobb festőinknek is ezek a képek a leggyengébb művei. Nem az ő énjükből csirázott ki az eszme: föladták nekik penzum gyanánt. S jól megírt, de hideg penzumok lettek belőlük.

Ám a római tartózkodás hatalmasan meg fogja termékenyíteni festőink és szobrászaink fantáziáját más irányban. Megszélesíti látókörüket, új világokat nyit meg számukra. Innen hozta Böcklin és Klinger legszebb benyomásait. Meg fog oldódni nyelvük s távolodni fognak az egyoldalúságtól. Meg fogják tanulni az antik és renaissance mesterműveken, hogy a festészetben és szobrászatban nem az irodalmi

ték maguk között. Így az Andrássyakat, akik sehol sem hiányoznak, ahol a magyar művészet előbbreviteléről van szó; az időközben elhunyt, minden nemes eszme iránt fogékony Batthyány Géza gróf is neszét vette az egyesület keletkezésének s az ő révén a Batthyányak, később a Szapáryak, Hadik-Barkóczy Endre s a képviselőház több tagja egyidőben léptek be tagokul. Az egyesület mindazonáltal mitsem vesztett demokratikus jellegéből. Hisz ugyanez időben a derék Klein H. János építőmester lett az elnök. Utána a következő évek során Stieber Vince apátplébános, majd Nagy Sándor dr. orsz. képviselő került az egyesület élére, ezután egy ideig elnök nélkül tengődtek s csak Bruck Miksa energiáján mult, hogy az egyesület továbbra is életben maradt; végül öt év előtt Münnich Aurél országgyűlési képviselőt sikerült megnyerni elnökül, aki sok ügyszeretettel végzi idevágó teendőit. Neki is köszönhető több kiváló egyéniség belépése.

Kezdettől fogva évente hozzávetőlegesen 80 képet vásároltak. Átlag 100 forintjával számítva: így 80,000 forint jutott tíz év alatt a magyar képzőművészeknek.

Amily különleges maga a kis egyesület, olyan egyedül álló és pontos az ügyvezetése is: minden befolyó összeget képvásárlásra fordítanak.

E vásárlások aktusai nem mentesek holmi izgalmaktól, de fölöttébb érdekesek. Mindenki a saját ízlését igyekszik érvényre juttatni.

Az igazgató által bemutatott képek fölött szavazással döntenek. Így kerülnek a képek a sorsolás stádiumához. Minden képet számmal látnak el. Két urna szerepel ily alkalommal: az egyik a tagok nevét, a másik a képek számát tartalmazza. A jelenlevők közül felkérnek valakit a számok kihúzására. Mindenkire jut egy nyeremény; értéke gyakran 4—5-szörösen mulja fölül a befizetett összeget. Megesik, hogy aki tájképet kivánt, arra genre jutott; ilyenkor folyik a csere, sőt egy kis ráfizetést sem sajnálnak.

Bruck Miksa nagy tapintatossággal jár el a különböző ízléssel előhozakodó tagokkal szemben. Ha Bruck modern művész képét óhajtja megvétetni, ezt mindig oly művészek föltétlen tetszetős képeivel kell párosítania, akiket a nagyközönség kegyeibe fogadott. Gyakran megtörtént, hogy az igazgató által nagyobb összegért vett modern képet örömmel cserélték át egy kisebb műbecsesel bíró, édeskés képpel.

Az egyesület csakis magyar művészektől vásárol; ezek között legkiválóbb művészeink nevével találkozunk, mint: Aggházy, Baditz, Bruck Lajos, Bihari, Bosznay, Csók, Deák-Ébner, Eisenhut, Éder, Feszty, Ferenczy, Fényes, Gergely, Glatz, Grünwald, Hegedüs, Jendrassik, Kriesch, Kardos, Knopp, Kézdi-Kovács, Katona, Kann, Keményffi, Kernstok, László, Mednyánszky, Margittay, Nagy Zsigmond, Neogrády, Pap Henrik, Papp Sándor, Pállik, Pataky, Peske, Pállya, Roskovics, Révész, Rubovics, Ripp-Rónai, Szirmay, Szlányi, Spányik, Stettka, Tölgyessy, Tornai, Tury, Vastagh György és Géza.

Korábban kisebbszerű tárlatot is rendeztek a vásárolt művekből. A Nemzeti Szalon, a Műcsarnok, a Terézvárosi Kaszino helyisége avagy Bruck műterme szolgált e célra, melyet a közönség díjmentesen megtekinthetett.

Két különösen figyelemreméltó előnye az egyesületnek, hogy a művészek olcsóbban engedik át a képeiket, viszont nekik javukra válik, hogy nem kell várakozniok a vételárra. A műbarátoknak is kényelmesebb, mert könnyű fizetési feltételekkel juthatnak feltétlenül műbecsű képekhez. Különösen nyilvános körök, kaszinók, testületek s a vidék művészetkedvelő elemei vehetnének részt eme egyszerű és fölöttébb kedvező képsorsolásban.

A kis egyesület minden sikere, de kulturális missiója is Bruck Miksa nevéhez fűződik. Mindannyian, kik a magyar művészet sorsát szívünkön hordjuk, hálával és nagy elismeréssel tartozunk az ő buzgó önzetlen munkásságának, melyet a Hazai Művásárlók Egyesületé-nek keletkezésétől máig kifejtett. Sok közönnyel kellett megküzdenie. De hisz maga kivánta a küzdelmes munkát s minden más irányban felkinált előnyről lemondott. Saját teendőit, a festést is háttérbe szorítva, a művészeti közügy irányítja minden lépését. Nemcsak hogy egyik vezető eleme és pénztárosa a Képzőművészek Egyesületének, de nagy gonddal látja el a Nemzeti Szalon egyik igazgatói tisztét is.

Mindenképen kivánatos volna, hogy ez az általa egészséges alapon szervezett egyesület még jobban gyarapodjék s erősbödjék a hazai művészet javára.

LENDVAI KÁROLY

külnek, a mult jelmezeibe, anélkül, hogy a régészeti pontosságra lennének figyelemmel, aminthogy Walter Scott regényeiben is az a fődolog, hogy az újonnan kiválasztott elégikus romantikus hangulat a neki megfelelő milieu-ben jelenjék meg, abban, amely ezidőszerint jellemzően angol volt.

De minden akadályon, minden kartista mozgalmon, minden válságon, optimizmuson, pesszimizmuson, modern bábszínházon és jelmezes elégiákon keresztül rendületlenül folytatja útját az ipari kapitalizmus és egyre erősebben ragadja az egész életet. Az előkelő Chippendale-bútor ép úgy eltűnik, mint a finom vonalú „Etruria" váza, minden, amit a lakás díszeül kölcsönkértek a művészettől, mindaz most ki van zárva belőle, vagy csak szánalomképen tűrik, mint valami alsórendű fajtát. A gyárra van bízva minden, amely akkor még nem tud egyebet, mint sokat termelni.

(Folyt. köv.) DINER-DÉNES JÓZSEF

PLAKETT
SZIRMAI TONY MŰVE

TÁRCA.

A „HAZAI MŰVÁSÁRLÓK" TÍZ ÉVE

Vajjon akad-e a képzőművészetnek Brunetière-je, ki merész nyiltsággal hangoztatná a nagy tárlatok eljövendő csődjét? Az egész művészvilág érzi ennek az intézménynek beteges kinövéseit; sóvárog valamely intimebb, alkalmazkodóbb berendezkedés után.

Talán túlzottan egyéni nézet, de megkockáztatom: a műcsarnokok pompázatos ornamentikája, oszlopsora és díszes kariatidjeinek látása nem olvasztja föl a bennem cseppkővé fagyott illuziót: „Ecco, siamo al mercato!" Íme, piacon vagyunk. Apró-cseprő kenyérképek köröskörül; rikító színek intenek felénk; észrevétetni akarják magukat és legyőzni a többieket. Óh, ez nem a művészet igazi hivatása. A közönség is idegenül mozog a tágas termekben, melyeknek aránytalan méretei összeveszekszenek a művészi alkotások bensőségével. Igy van ez a világ összes Glaspalastjaiban és Künstlerhausjaiban.

Térjünk ki egy percre ezekből a hűvös régiókból. Legyen szó ezúttal egy kis magyar művészetpártoló-egyesületről, mely valóban kapocs a művészek és közönség között. Csöndben, minden különösebb hírverés nélkül fejlődve, e kis egyesület az idén jutott a tizenegyedik évfordulójához. Magva egyszerű polgárok lelkéből pattant ki. Kulturális hivatását tehát különösképen jellemzi és mutatja az, hogy már kezdettől fogva oly emberekből állott, kik azelőtt nagyon csekély, vagy éppen semmi érintkezésben nem voltak a magyar művészettel és akiknek falai úgyszólván teljesen nélkülözték a művészi alkotásokat. Tagjai nagyobbára lateinerek, kereskedők, nagyiparosok. De az egyesület mélyszántású hatását bizonyítja az is, hogy a nyujtott előnyök sok esetben nem elégítették ki néhány tag igényeit s kiléptek a kötelékből, mert immár nagyobb művekre áhítoztak. Hiszen lépten-nyomon találkozunk kiállításaink vevői közt oly nevekkel, kik kevéssel előbb ennek az egyesületnek tagjaiként szerepeltek.

A Terézvárosi Kör — akkor VI—VII. ker. Kör — vendéglőjében egy kis művészcsapat verődött össze tíz év előtt. Asztalszomszédaik a kerület egyszerű, derék polgáraiból kerültek ki. Látásból ismerték egymást. A művészek váltakozó hangulatait és temperamentumos eszmecseréit különös érdeklődéssel kisérték. Végül egyikük: Klein H. János építőmester, nagy szerényen alkalmat vett a művészasztal egyik tagjával: Bruck Miksával való beszélgetésre. E művészünk már akkor a művészi közügy tényezőjeként szerepelt; zsebei örökké duzzadtak a művészeti ügyekkel foglalkozó jelentős irásesomóktól, őt tekintette tehát legilletékesebbnek, hogy eszmecserébe vonja. Egyszerű, keresetlen szavakkal hangoztatta: őket érdeklik a művészek; szeretik, de pártolnák is a művészetet. Mi módon volna ez óhajuk érvényesíthető?

E beszélgetés folyamán Bruck Miksa fölvetette az eszmét: alapítsanak művásárló-egyesületet, amely kivitelével sokban megcáfolná Tolsztoj szentenciáját, hogy a művészet arisztokratikus intézmény. Célja volna a művészet népszerűsítése. Ez okból könnyű fizetési föltételekkel kedvet kell csinálni a művásárlásra. Egyelőre havi tíz forintos részletekben egy év alatt százhúsz forint fizettessék a pénztárba. A pénzen képeket vásárolnának a tagok közt való kisorsolás céljából. Mindenki jusson a befizetett díjösszeg ellenértékéhez, de a nyeremény is egyforma összegen legyen vásárolható.

Az asztaltársaság tagjai nagy tetszéssel tették magukévá e tervezetet. Az egyesület szervezésére Bruck Miksát kérték föl s az ő ügybuzgósága révén ez rövidesen meg is alakult. Jókai Mór is tudomást vett a kis társaságról. A „Pesti Hirlap"-ban igen szép tárcacikkben emlékezett meg róla s ő maga is bejelentette a belépését. A legelső elnök Umbach Rezső nagyiparos volt. Már az első évben 45 tagot számlált az egyesület. Anyagiakban megerősödve, mindinkább fejlődött. A 120 forintos ciklus 240, később 360, majd 480 forintosra nőtte ki magát.

A második évben, Bruck Miksa összeköttetései folytán a főúri világ kiválóbb alakjait is tisztelhet-

Művészet 1904.

Bruck Mihsa

1916. állami Eis arany-
ném Interieur a
János főhercegi Orth-
kastélyból.

Pannon legiók V. 257.

Összesen.....K.

.....K.

Tiszta vagyon.....K.

zemélyzete 1909.-ben:

.....

.....

.....

.....

.....K. fizetést és .....

.....K. fizetést.....

.....K. fizetést.....

.....ból.

Bruck Miksa

1916-17. Állami és aranyérem Interieur a János főhercegi Orth Kastelyból c. képére.
Művészet 1917. 48.

Kassai múzeum metszetének karba-
hozatalára segély IX. 187

1907. tavaszi kiáll.: Konyha, olajf. — Az én három modellem, olajf. — Interieur vázlat, olajf. — Bártfai utczarész, olajf. — Interieur, olajf. — Szepesbélai utczarész, olajf. — Elhagyatott, olajf. — Szepes-szombati házak, olajf.

1908. tavaszi kiáll.: Zöld interieur, olajf. — Zborói vásártér, olajf. — A kivándorló, olajf. — Az otthonhagyott, olajf. — Őszi alkony, olajf. — Vágvölgyi táj, olajf. — Délutáni munka, olajf. — Zborói házcsoport, olajf. — Fehér interieur, olajf.

1908—9. téli nemzetk. kiáll.: Zborói vásártér, olajf. — Magány, olajf. — A vadász szobája, olajf. — Zborói interieur, olajf. — Rákóczi száz hársfájának egyike, a zborói várral, olajf.

1909. tavaszi kiáll.: A szomszédasszony, olajf. — Zborói interieur, olajf. — Domboldal, olajf. — Zborói háztypus, olajf. — Bellagiói cyprusok, olajf.

1909—10. téli kiáll.: Mise előtt, olajf. — Körmöczbányai kaputér, olajf. — Sziklás völgy, olajf. — Ambitus, olajf. — Cyprusok a Como partján, olajf.

1910. tavaszi kiáll.: Vadászat után, olajf. — Az árvák, olajf. — A régi aranyzúzó Körmöczbányán, olajf. — A szegények, olajf. — A 4. sz. aranyakna Körmöczbányán, olajf. — Vasárnap délután, olajf. — Tanulmány (Gipszöntőműhely), olajf.

1910—11. téli kiáll.: Segesvári részlet, olajf. — A segesvári óratorony, olajf.

1911. tavaszi kiáll.: Sárosi interieur, olajf.

1911—12. jubiláris téli kiáll.: Házak a hegyoldalon, olajf. — Maderno Lago di Garda, olajf. — Breznóbányai interieur, olajf. — Breznóbányai házcsoport.

1912. tavaszi kiáll.: A madernoi kávéház belseje a Garda tó partján, olajf. — A varrógép, olajf. — Zborói vásártér, olajf. — Körmöczbányai kaputér, olajf. — A segesvári bástyasétány, olajf. — Zborói interieur, olajf. — Breznóbánya határa, olajf. — A szoba sarka, olajf. — Bellagioi részlet, olajf. — Erdő széle, olajf.

1913. tavaszi kiáll.: Néhai János főherczeg, Orth kastélyának részlete (Gmunden), olajf. — A község határa, olajf. — Vágvölgyi táj, olajf. — Sárosi interieur, olajf. — Szegény otthon, olajf. — Segesvári részlet, olajf.

1913—14. téli kiáll.: Merényi interieur, olajf. — Egy merényi bolt, olajf. — A törzsasztal (Szepes-Merény), olajf.

1914. tavaszi kiáll.: Szepesi utcza, olajf. — Felvidéki utcza, olajf. — János főherczeg kastélyából, olajf. — Virágtelep a Rákoson, olajf. — Körmöczbányai részlet, olajf.

Tátravidéki pásztorfiú, Fränyóné pitvara, Körmöczbányai kaputér és Szepesbélai utczarészlet cz. képeiről a Könyves Kálmán Magyar Műkiadó R.-T. fénykép reprodukciókat adott ki.

Budapesti Hírlap. 1914 febr. 11. (Bruck Miksa kitüntetése.) — *Chroniqueur:* Bruck Miksa. *Művészet.* 1913. 125—131. l. (képekkel). — *Ezredéves orsz. kiállítás.* A képzőművészeti osztály képes tárgymutatója. Budapest, 1896. 65. l. — *Fekete József:* Magyar képírók. *Pesti Napló.* 1893. 320. sz. — *U. az:* Magyar festők műtermeiben. Budapest, é. n. (1894) 90—92. l. (arczképpel). — *Goldschmied Lipót:* Magyar zsidó művészek. *Az Izr. Magy. Irodalmi Társulat évkönyve.* Budapest, 1895. — *Keleti Gusztáv:* Festészet és szobrászat. (Matlekovits S.: Az 1896. évi ezredéves kiállítás eredménye. Budapest, 1898. IX. k.) 256. l. — *Könyves Kálmán* Magyar Műkiadó R.-T. műlapkiadványainak jegyzéke. Budapest, 1912. — *Lendvai Károly:* A Hazai Művásárlók tíz éve. *Művészet.* 1904. 48. l. — *Losonczi Lipót dr.:* Művészeink. *Magyar Szemle.* 1892. 31. sz. — *Magyar Szalon.* 1892. XVI. 11. l. (arczképpel). — *Műcsarnok.* 1898. 141—143. l. — 1900. 98. l. (Magyar fürdők látképei a párisi kiállításon.), 186. l. — 1901. 14. sz. (Hazai Művásárlók Alkalmi Egyesülete.) — *Művészet.* 1903. 269. l. — 1908. 244. l. — 1911. 42, 121 és köv. l., 190. l. — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 156. l. — *Paur Géza:* Magyar művészek kiállítása a Műcsarnokban. *Vas. Ujs.* 1898. 893. l. (arczképpel). — *Szalai Emil:* Magyar festőművészet. *Magyar Géniusz.* 1894. II. 52. sz. (arczképpel). — *Szépművészeti Múzeum.* A modern képtár lajstroma. Budapest, 1908. 60. l. — 1913. 10. l. — *Tárgymutatója,* A Szegedi Képzőművészeti Egyesület Vastagh György által rendezett tavaszi kiállításának —. Szeged, 1900. 51. l. — *Tavaszi tárlat* 1901. Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1901. évi tagilletménye. Budapest, 1901. 36. l. (képpel). — *Vasárnapi Ujság.* 1884. 529. l. — 1887. 800. l. — 1894. 59. l. — 1911. 1069. l. (arczképpel) és a művész közlése nyomán.

1913. 9. l. — *Tárgymutatója,* A Szegedi Képzőművészeti Egyesület Vastagh György által rendezett tavaszi kiállításának —. Szeged, 1900. 50. l. — *Tavaszi tárlat* 1901. Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1901. évi tagilletménye. II. rész. 7. l. (képpel). — *Térey Gábor dr.:* Modern festők. Budapest, 1905. 6. füzet. — *U. az:* Bruck Lajos. (Visszaemlékezés.) *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 29—33. l. — *Vas. Ujs.* 1873. 433. l. — 1874. 540. l. — 1878. 168. l. (képpel). — 1879. 491. l. (Az elhagyatottak. Bruck Lajos festménye; képpel.) — 1880. 109. l. — 1883. 453. l. (Az árvák; képpel.) — 1884. 593. l. és 833. l. (Az apa levele; képpel.) — 1886. 387. l. (képpel). — 1889. 652. l. — 1894. 821. l. (képpel). — 1899. 840. l. — *Világ.* 1911 okt. 7. (Három halott festő.) — Önéletrajzi adatok.

Bruck Miksa, festő; szül. 1863 ápr. 6-án Pesten. 1878—1881-ig Székely Bertalan vezetése alatt a budapesti mintarajziskola és rajztanárképzőben tanult. Ezután Párisba ment s egyideig bátyjának, Bruck Lajosnak, utóbb pedig Bonnatnak volt tanítványa. Párisból Münchenbe költözött s a képzőművészeti akadémián Gysis osztályán folytatta tanulmányait. A müncheni akadémián 1884-ben dícsérő okiratot is nyert. Az 1890-es évek elején visszatért Budapestre, hol 1894-ben a Benczúr mesteriskola tagja lett. A Műcsarnok kiállításain legelőbb 1887-ben jelent meg. Mire megvénülünk, Erdőrészlet, Bártfai pitvar, Magány és Ambitus cz. olajfestményei a király, Auvergnei házak, Csendes otthon, Somoskeő, Estebéd a Hortobágyon és Fehér interieur cz. művei a Szép-

árús negyedből (Sarajevo), olajf., 400 frt. — Faluvégi vásár, olajf., 650 frt.

1894—95. téli kiáll.: Estebéd a Hortobágyon, olajf., 800 frt. — Kertész leány, olajf., 800 frt.

1895. tavaszi kiáll.: »Akár iszom, akár nem . . .«, olajf., 700 frt.

1895—96. téli kiáll.: Erdőrészlet, olajf., 800 frt.

1896. ezredéves orsz. kiáll.: (a már régebben is kiállított képeken kívül) Sarajevoi részlet, olajf. — Kertész leány, olajf.

1897—98. téli kiáll.: Nyíres, olajf., 700 frt. — Erdei kép, olajf., 1200 frt.

1898. tavaszi nemzetk. kiáll.: Somoskeő, olajf. — Utczarészlet Sarajevoból, olajf.

1898—99. téli kiáll.: Falu vége, olajf., 800 frt. — Sváb udvar, olajf., 1000 frt. — Alkony, olajf., 800 frt.

1899. tavaszi nemzetk. kiáll.: Romok, olajf., 350 frt. — Holdvilágos est, olajf., 700 frt.

1899—1900. téli kiáll.: Este, olajf., 1200 frt. — Erdőrészlet, olajf., 500 frt.

1900. tavaszi kiáll.: Tanulmány, olajf., 300 K. — Alkony, olajf., 700 K. — Ősz, olajf. — Részlet Sarajevoból, olajf., 1500 K.

1900—1901. téli kiáll.: A tordai hasadék, olajf., 3000 K.

1901. tavaszi nemzetk. kiáll.: Erdő, olajf. — Falu vége, olajf. — A Sió torkolata, olajf.

1901—2. téli kiáll.: Falu az Alsó-Engadinból, olajf., 1800 K. — Est a Hűvösvölgyben, olajf., 900 K.

1902. tavaszi nemzetk. kiáll.: Egy est a hegyek közt, olajf. — Engadini interieur, olajf.

1902—3. téli kiáll.: Zboróí konyha, olajf. — Auvergne-i interieur, olajf. — Csendes otthon, olajf. — Rákóczi száz hársa, olajf.

1903. tavaszi nemzetk. kiáll.: Auvergnei házak, olajf. — Bellagióí részlet. Raffaelli-féle olajpastell. — Szegény asszony otthona, olajf. — Falusi házak, Raffaelli-féle olajpastell.

1903—4. téli kiáll.: Bártfai konyha, olajf. — Bártfai pitvar, olajf.

1904. tavaszi kiáll.: A Sió torkolata, Raffaelli pastell. — Elhagyott park kapuja, olajf. — Interieur, olajf.

1904—5. téli kiáll.: Szalmakazalok, olajf. — Franyóné pitvara (Bártfa), olajf. — Bártfai interieur.

1905. tavaszi nemzetk. kiáll.: Vegyeskereskedés Bártfán, olajf. — A Berninák Samaden felől (Engadin), olajf.

1905—6. téli kiáll.: Szepesszombati interieur, olajf.

1906. tavaszi kiáll.: Interieur-tanulmány (Szepes-Szombat), olajf. — Bártfai pitvar, olajf. — Sárga interieur, olajf. — Zivatar után, olajf.

1906—7. téli nemzetk. kiáll.: Hűvösvölgyi részlet, tempera. — Füstös konyha, olajf. — Bibliás asszony, tempera.

Bruck Lukács

Bruck Lajos

népszínmű bánt vele, és ugyanúgy bánt a festőiséggel, ahogy a naturalizmusnak pusztán valószerűséget síma pontossággal konstatáló fajtája bánt volt vele. De a sorvasztó hatások alól szabadulni igyekezett s a tartalmát a festőiség állapította meg, a festőiség pedig a kifejezés forrongásának új megállapodásai szerint alakult. A genrekép a modernség útjára szegett. Végigment valamennyi állomáson. Jórészük ma már olyannak látszik, mintha nem is ezen az úton, hanem még az elhagyott területen volna.

A népies genrefestésnek ezt az újabb áradatát az elbeszélés, az ábrázolás és éreztetés hullámzását, talán három kifejezettebb áramlata jellemezheti. Olyanok ezek az áramlatok, mint a dagály, amikor a vizek egybegyülemlenek, megnőnek és kulmináció felé törekednek. E három áradatot egymástól elválasztván, hullámaikat Deák-Ebner Lajos és Vágó Pál, azután Bihari Sándor és Révész Imre, majd meg Kernstock Károly és Thorma János köré gyűjtöm. Nem ők az áradatok mozgató energiái, ők is csak kifejezői ezeknek az energiáknak. De a legbeszédesebb kifejezői.

Deák-Ebner Lajos négy évtized óta jeleseink közé tartozik. Mindjárt az elsők sorába került s azóta is köztük maradt. Pedig azóta más áradatok terelték a hullámokat. A modernséget megelőzte, de megérezte. A festőiség forradalmát megsejtette s hogy kitört, nem igen zárkózott el előtte. Hiszen fölszabadulás volt az ő első nevezetesebb állomása. Lerázta magáról a hatvanas évek müncheni iskolaiságát. A merevséget, a lokalszínezés ridegségét. Párisban megsejtette a valóság és az ellenség összefüggését, megtanulta a melegebb tónusok tudományát és meggyőződött róla, hogy a színek nem a barna forrásból táplálkoznak. Párisban megtanulta meglátni a — magyar Alföldet. Nem az anekdota, nem a romantikus novella szemüvegén keresztül, hanem a kompozició elrendezettsége szempontjából. Már meglátja a valóságot, de csak ünnepies formájában. Az ő naturalizmusa a válogatós realizmus. Amely valóságot fest, de nem fogadja el máskép, csakis kiválogatott megnyilvánulásában. Kikeresi finom jelentkezéseit. Nem hamisítja meg, nem finomítja „festésképessé", csak éppen nem veszi észre, amikor nem ilyen. Párisi iskolája előkelőségre tanította. Előkelőségre az elrendezés ritmusában, szabatos gondosságra a rajzban, diszkrécióra a színértékek elválasztásában, finomságra a

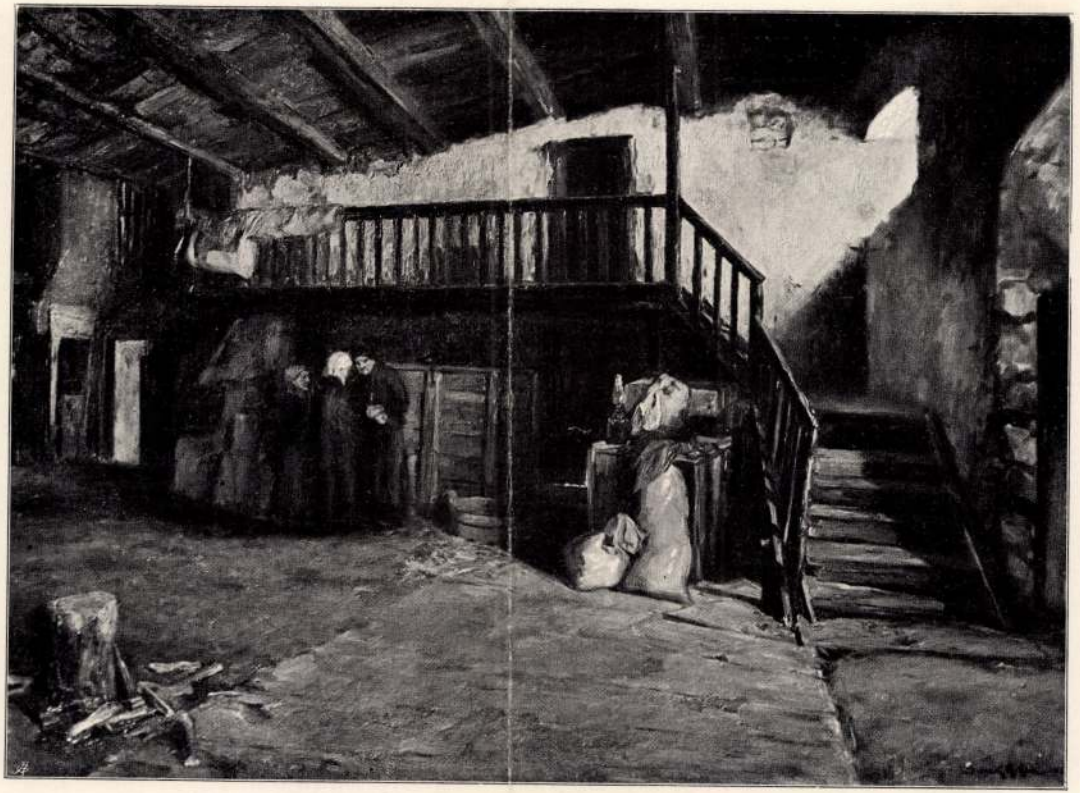

A KIRÁLY TULAJDONA

FESTETTE BRUCK MIKSA

SALZBURGI PARASZTSZOBA

népszínmű bánt vele, és ugyanúgy bánt a festőiséggel, ahogy a naturalizmusnak pusztán valószerűséget síma pontossággal konstatáló fajtája bánt volt vele. De a sorvasztó hatások alól szabadulni igyekezett s a tartalmát a festőiség állapította meg, a festőiség pedig a kifejezés forrongásának új megállapodásai szerint alakult. A genrekép a modernség útjára szegett. Végigment valamennyi állomáson. Jórészük ma már olyannak látszik, mintha nem is ezen az úton, hanem még az elhagyott területen volna.

A népies genrefestésnek ezt az újabb áradatát az elbeszélés, az ábrázolás és éreztetés hullámzását, talán három kifejezettebb áramlata jellemezheti. Olyanok ezek az áramlatok, mint a dagály, amikor a vizek egybegyülemlenek, megnőnek és kulmináció felé törekednek. E három áradatot egymástól elválasztván, hullámaikat Deák-Ebner Lajos és Vágó Pál, azután Bihari Sándor és Révész Imre, majd meg Kernstock Károly és Thorma János köré gyűjtöm. Nem ők az áradatok mozgató energiái, ők is csak kifejezői ezeknek az energiáknak. De a legbeszédesebb kifejezői.

Deák-Ebner Lajos négy évtized óta jeleseink közé tartozik. Mindjárt az elsők sorába került s azóta is köztük maradt. Pedig azóta más áradatok terelték a hullámokat. A modernséget megelőzte, de megérezte. A festőiség forradalmát megsejtette s hogy kitört, nem igen zárkózott el előtte. Hiszen fölszabadulás volt az ő első nevezetesebb állomása. Lerázta magáról a hatvanas évek müncheni iskolaiságát. A merevséget, a lokalszínezés ridegségét. Párisban megsejtette a valóság és az ellenség összefüggését, megtanulta a melegebb tónusok tudományát és meggyőződött róla, hogy a színek nem a barna forrásból táplálkoznak. Párisban megtanulta meglátni a — magyar Alföldet. Nem az anekdota, nem a romantikus novella szemüvegén keresztül, hanem a kompozició elrendezettsége szempontjából. Már meglátja a valóságot, de csak ünnepies formájában. Az ő naturalizmusa a válogatós realizmus. Amely valóságot fest, de nem fogadja el máskép, csakis kiválogatott megnyilvánulásában. Kikeresi finom jelentkezéseit. Nem hamisítja meg, nem finomítja „festésképessé", csak éppen nem veszi észre, amikor nem ilyen. Párisi iskolája előkelőségre tanította. Előkelőségre az elrendezés ritmusában, szabatos gondosságra a rajzban, diszkrécióra a színértékek elválasztásában, finomságra a

A KÖNYVES KÁLMÁN JOGOSÍTVÁNYA FESTETTE BALLÓ EDE

PIETA

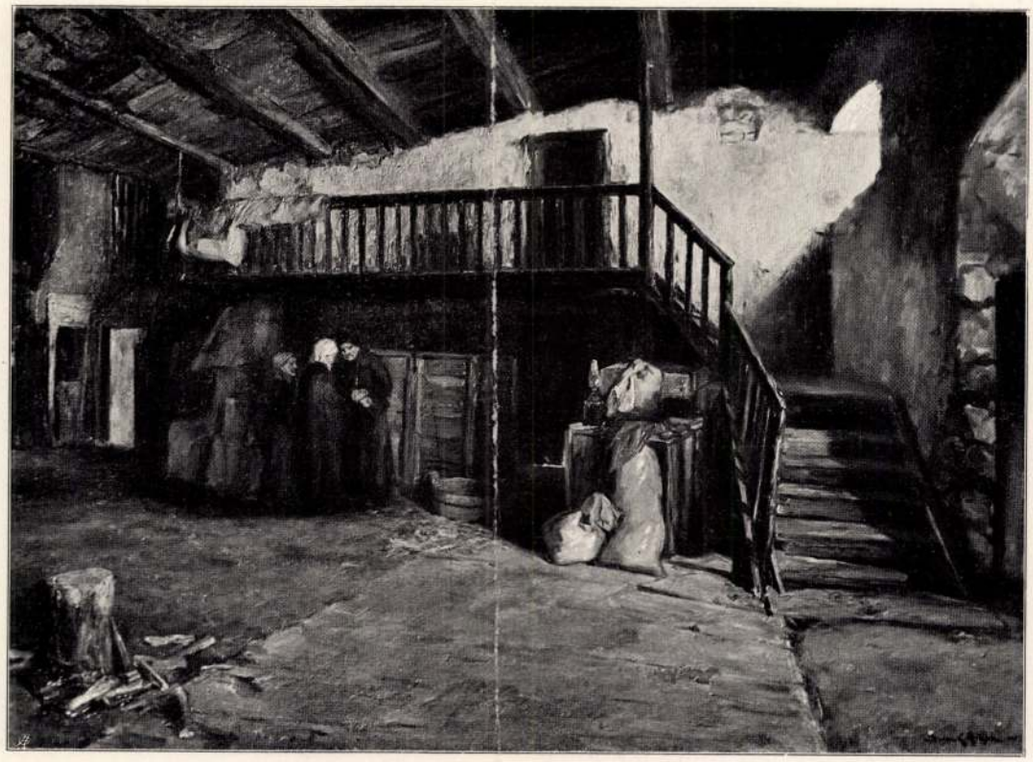

A KIRÁLY TULAJDONA FESTETTE BRUCK MIKSA

SALZBURGI PARASZTSZOBA

benyomáskeltésben. A verőfény elevenségének ábrázolásában ez az előkelőség a természet titkának brutális leleplezését látja. A brutális, a vaskos, a leplezetlen szókimondást ez az előkelő realizmus művészietlennek tartja. Deák-Ebner a tájék nézése közben inkább Mészöly Géza harmoniáit látja mint Paál Lászlóéit. Az újabbak harmoniái és kontrasztjai pedig nem érdeklik őt.

Aggházy Gyula is Münchenen és Párison keresztül jutott a magyar Alföldre. A parasztszobába, amelyben az ötlet trónol. Már nem a romantikus novella, hanem a realisztikus anekdota. Aggházy kint Párisban Munkácsy hatása alatt nem a pszikologiai jellemzést, hanem az elrendezésben való örömöt tanulta meg. S a valószerűségben öröme az ő másik ösztökélő boldogsága. Ő is az ünnepies valóság híve, csakhogy nem válogatja ki, mint Deák-Ebner a valóság ünnepies nyilvánulásait, hanem ünnepi köntösbe öltözteti az ötlet szempontjából elrendezett valóságot. Természetes, hogy csak a kézzelfogható dolgokat rendezheti el. A többire, a levegőre, a távlatra, a foltharmoniákra nem igen vet ügyet. S azok az imponderabiliák, amelyek az emberfestőt nem csak újabban, de a nagy festőkorszakokban is izgatták, az ő duzzadó egészségű, lokális tónusoknak biztonságával, a rajz szorgosságával boldogságosan megelégedett realizmusát nem nyugtalanítják.

Baditz Ottó a romantizmus mellett híven kitartott. Csak éppen a pátoszát tagadta meg; a kifejezés dolgában különben is a valószerűség elveit vallja. Talán első mestere nevelte ebbe a dualizmusba; Dietz, aki a heroikus pátoszt realisztikus józansággal igyekezett megszólaltatni. Baditz lelkülete nem rezonnál a regényesség heroizmusára. A polgári szentimentálizmus, a sorsjárás tipegő lépései, a fantázia vicinális útjai a tartalma annak a romantizmusnak, amelyet Baditz sok érzéssel s a festőiség nagy megbecsülésével megszólaltat. Meg akar hatni, még azokban a képeiben is, amelyeket humorosoknak szánt. „A falu rossza" ilyen humoros képe. Festése közben milyen más utakon járt, mint Munkácsy Mihály! Ez a hatalmas realista a pszikológiai jellemzésben remekel, míg a romantizmus híve a lelkületi momentumokra nem vet ügyet s az elrendezés pátoszával szólaltatja meg romantikáját. A dualizmus hol jobbra, hol balra kér tőle engedményt. Színezésében is, rajzában is. Valamikor a tömény, sötét tónusokat kerülgette, ma a színes koloritot keresvén, sajátságos bizonytalanságba tévedt. Mintha minden ecsetvonásával meg akarná cáfolni az előbbit, vagy jóvá akarná tenni az előbbi hibáját.

Műv. 1. 1912.

Dudits Andor

164. l.

A Műcsarnokból

A MŰCSARNOK ÚJ IGAZGATÓJA ÉS VEZETŐSÉGE. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat választmánya Forster Gyula báró titkos tanácsos, alelnök elnöklésével április 16-án tartotta meg igazgatóválasztó és alakuló ülését. Az ülés jegyzőkönyvének a hitelesítői Benczúr Gyula főrend, a festőmesteriskola igazgatója és Náray-Szabó Sándor dr. közoktatásügyi államtitkár voltak; a jegyzőkönyvet Ambrozovics Dezső dr. titkár vezette.

Különösen súlyos feladatot rótt a választmányra az igazgatói szék betöltése, hogy a felejthetetlen emlékű és nagynevű Benkő Kálmán után minden tekintetben méltó utódot találjon a kényes állásra. A választmány titkos szavazással előbb a szakbizottságokat alakította meg, s ezután ugyancsak titkos szavazással egyhangúlag zólyomi Wágner Géza dr.-t választotta meg a Képzőművészeti Társulat igazgatójává.

Az új igazgató neve, aki ebben az esztendőben tölti be 70-ik életévét, szerte az országban ismeretes a kulturális élet terén évtizedek óta kifejtett sokoldalú és eredményekben gazdag működéséről, valamint az evangélikus egyházi élet teréről is, amelynek ő egyik legelső vezető férfia az egész országban. Wágner Géza dr. több kulturintézménynek elnöke és alelnöke, de nagy elfoglaltsága mellett is a választmány az ő személyében találta meg a kellő biztosítékot arra, hogy a Társulat vezetésében meglesz a folytatólagosság és hogy az ügyek továbbra is Benkő Kálmán szellemében fognak vezettetni; mert Wágner Géza nagyon hosszú időn át dolgozott együtt a Társulatban Benkő Kálmánnal, akinek legkiválóbb munkatársa és legbensőbb barátja volt.

Wágner Géza dr. hálás meghatottsággal köszönte meg a választmány bizalmát, s hivatkozván hosszú idejű társulati működésére, programmot nem adott, de kérte, hogy felelősségteljes állásában a választmány hathatósan támogassa. Beszédét lelkesedéssel fogadták és az új igazgatót melegen ünnepelték. Helyettes-igazgatóul egyhangúlag ismét Jendrassik Jenő festőművészt választották, aki Benkő Kálmán mellett már három éven át kiváló szakértelemmel és közmegelégedésre töltötte be ezt a tisztséget. Az igazgatóság tagjai lettek: Bálint Zoltán építőművész, Dudits Andor festőművész, Róna József szobrászművész és Végh Arthur dr.

A bizottságokat a következőképen alakították meg:

Festészeti szakbizottság: Előadó Jendrassik Jenő, helyettes-előadó Kernstok Károly; tagok: Basch Gyula, Bruck Miksa, Benczúr Gyula, Dudits Andor, Ferenczy Károly, Innocent Ferenc, Karlovszky Bertalan, Keményffi Jenő, Kézdi Kovács László, Knopp Imre, Márk Lajos, Mérő István, Poll Hugó, Szinyei-Merse Pál.

Szobrászati szakbizottság: Előadó Róna József, helyettes-előadó Telcs Ede; tagok: Kallós Ede, Gách István.

Építészeti szakbizottság: Előadó Bálint Zoltán, helyettes-előadó Kosztolányi Gyula; tagok: Hültl Dezső dr., Málnai Béla.

Művásárló bizottság: Előadó Dudits Andor, helyettes előadó Ferenczy Károly; tagok: Andrássy Gyula gróf, Bálint Zoltán, Benczúr Gyula, Berzeviczy Albert dr., Forster Gyula báró, Hadik-Barkóczy Endre gróf, Jendrassik Jenő, Léderer Sándor, Róna József, Szinrecsányi Miklós dr.

Gazdasági bizottság: Előadó Wágner Géza dr., helyettes-előadó Kohner Adolf dr.; tagok: Glück Frigyes, Hadik Barkóczy Endre gróf, Kammerer Ernő, K. Lipthay Kornél, Náray-Szabó Sándor dr.

Jogi bizottság: Előadó Végh Arthur dr., helyettes-előadó Bárczy István dr.; tagok: Forster Gyula báró, K. Lipthay Kornél, Rudnyánszky Béla dr.

A társulat ellenőrévé közfelkiáltással Glück Frigyest választották.

Az ülésen Forster báró elnöklő alelnök bejelentette, hogy Dudits Andor, akit a közgyűlésen a festészeti zsűri tagjává választottak, lemondott e tisztségről, amit a választmány sajnálattal vett tudomásul.

Művészet 1912-

Bach Gyula

művészeteknek és a Képzőművészeti Társulatnak, egyben a legalázatosabb alattvalói hódolattal járul Ő felségének trónja elé és kéri a Mindenhatót, tartsa meg Ő császári és apostoli királyi felségét nemzetünk, hazánk és hazai művészetünk javára, szerető magyar népének örömére. Budapest, 1912 április 14. Forster Gyula alelnök."

A hódoló táviratra Forster Gyula bárónak a következő válasz érkezett:

„Ő császári és apostoli királyi felsége az Országos Magyar Képzőművészeti Társulatnak ötvenegyedik évi rendes közgyűlése alkalmából Nagyméltóságod által előterjesztett hódolatát szíves köszönettel legkegyelmesebben fogadni méltóztatott. Kabinetiroda."

A társulat védnökéhez, József főherceghez az alábbi táviratot intézte a közgyűlés:

„Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat ötvenéves fennállása után ma tartotta az új félszázadot megnyitó ötvenegyedik évi rendes közgyűlését. Amikor e históriai jelentőségű gyűlésre egybegyűlt művészek és műkedvelők sokasága mélységes hálával emlékszik meg Fenségedről, aki a lefolyt ötven esztendő alatt a Társulat kebelében kitűzött eszményi és gyakorlati célokért nemes önzetlenséggel küzdöttek és dolgoztak, de különösen a művészeket, akik nagyratörő alkotásaikkal a magyar névnek messze az ország határain túl is dicsőséget és elismerést szereztek. De megilleti ez a hála és elismerés a magyar közönséget is, mely művészetszeretetével és a művészetet megértő támogatásával munkálkodásukat újabb jelentős alkotásokra serkentik és az alkotások létrejöttéhez nekik a módot megadja. Örömmel tolmácsolta az államtitkár a vallás- és közoktatásügyi miniszternek a Társulat iránt érzett háláját és javaslatára a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel kimondotta, hogy jegyzőkönyvében őszinte háláját és elismerését nyilvánítja mindama művészek és nem művészek iránt, akik a lefolyt félszázadban a Társulat választmányában és igazgatóságában a magyar művészet fennkölt céljáért oly lelkes, odaadó és önzetlen munkásságot fejtettek ki, továbbá a művészeknek, akik ahol csak megjelentek, mindenütt dicsőséget és elismerést szereztek a magyar névnek, végül a közönségnek, mely oly megértéssel mozdította elő a művészet fejlődését és felvirágozását.

Az államtitkár felszólalása után Forster Gyula báró mondotta el általános figyelem közepette Benkő Kálmánról emlékbeszédét, melyet e füzet élén közlünk.

A beszédért Forster Gyula bárót lelkesen megtapsolták és jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak érte. A választmányi jelentés kapcsán a közgyűlés egyhangúlag elhatározta, hogy Benkő Kálmán felejthetetlen emlékét és soha el nem évülő érdemeit jegyzőkönyvében is megörökíti. Ezután a közgyűlés megállapította az 1912. évi költségelőirányzatot és következtek a választások.

Elnökké egyhangúlag újból Andrássy Gyula grófot választották meg. A választmány tagjai lettek: a művészek közül: Bruck Miksa, Dudits Andor, Ferenczy Károly, Hültl Dezső dr., Karlovszky Bertalan, Keményffi Jenő, Kézdi Kovács László, Telcs Ede, a nem-művészek közül: gróf Andrássy Gyula, Balassa József, gróf Batthyány Lajos, Lederer Sándor, Matkovics Béla, Molnár Viktor, Náray-Szabó Sándor dr., Wekerle Sándor dr. és Zboray Miklós dr. A festészeti zsüri tagjai lettek: Benczúr Gyula, Bosznay István, Dudits Andor, Éder Gyula, Kézdi Kovács László, Knopp Imre, Kőrösfői Kriesch Aladár, Nádler Róbert, Pentelei Molnár János, Vastagh Géza. A szobrászati zsüri tagjai lettek: Bezerédy Gyula, Gách István, Pongrácz Szigfrid, Zala György. Az építészeti jury tagjai lettek: Hiekisch Rezső, Lajtha Béla, Scheiber Miklós, Vágó József. A számvizsgáló bizottság rendes tagjaiul megválasztották az 1912. évre Gyulányi Bélát, Simon Ignácot és Weigerth Károlyt; póttagok lettek Beck Lajos és Csuka Lajos. A választások ellen néhányan óvást emeltek, de a közgyűlés azokat érvényesnek ismerte el.

Művásárlás. A hazai művásárlók egyesülete *Münnich Aurél* országgyülési képviselő elnöklete alatt *Bruck Miksa* műtermében ülést tartott, a melyen 7500 koronáért vásárolt képeket és szobrokat. Megvették a következő művészek kisebb műveit: Ujváry Ignácz, Mihalik Dániel, Spányi Béla, Bruck Lajos, Pataky László, Szlányi Lajos, Neogrády Antal, Spányik Kornél, Kacziány Ödön, Nagy Zsigmond, Mannheimer Gusztáv, Faragó József, Karvaly József, Bezerédy Gyula, Vedres Márk. A teljesen csöndben, reklám nélkül dolgozó egyesület évek sora óta vásárol évenkint 20.000—25.000 korona értékben képeket és szobrokat, a melyeket aztán minden évben kisorsol tagjai között. Minden tag nyer egy-egy művet. Az egyesület tagsági díja 10 forint havonkint és igy a legkényelmesebb mód arra, hogy lakásunk számára minden évben egy-egy szép műhöz jussunk. Óhajtjuk, hogy minél népesebb legyen ez a művészet-pártoló egyesület.

TAMAS.

elírásból tévedés csuszott be. Az uj Dohnányi-népdalokat ugyanis nem Szemere Árpád, hanem *Szende* Ferenc, a m. kir. Operaház művésze fogja énekelni. A klub igazgatósága közli, hogy a Dohnányi-estélyre a meghivók már mind elfogytak és még egyszer figyelmébe ajánlja a tagoknak, hogy az estély pontosan 8 órakor kezdődik.

— **Beszámoló a monzai kiállitás magyar sikeréről.** Az Országos Képzőművészeti Tanács kiállitási bizottsága mult pénteken *Kertész* K. Róbert helyettes államtitkár elnöklete alatt foglalkozott a jövőben rendezendő több külföldi képzőművészeti és iparművészeti kiállitás gondolatával. Tavasszal Velencében nemzetközi képzőművészeti kiállitást rendeznek, melyen Magyarország is részt vesz hivatalosan. *Déry* Béla javaslatára tervbe veszi a bizottság Esztországban, Hollandiában és Genfben képzőművészeti reprezentativ kiállitások rendezését. Az ülés legjelentősebb tárgya az 1925. évi párisi nemzetközi iparművészeti kiállitáson való részvétel kérdése. Többek hozzászólása után a bizottság elfogadta *Bánffy* Miklós gróf inditványát, mely szerint a kultuszkormánynak a kiállitáson való hivatalos részvételt javasolja. Kertész K. Róbert elnök ugyanekkor számolt be a monza—milánói nemzetközi iparművészeti kiállitás magyar csoportjának sikeréről, mely siker minden várakozást felülmult. Franciaország két, Anglia egy diszoklevelével és kisantanték három kisebb kitüntetésével szemben a magyarok három nagy diszoklevelet, két diszoklevelet, két aranyérmet és nyolc ezüstérmet nyertek el.

— **Megismétlik a La Fontaine-Társaság Madách-matinéját.** A La Fontaine-Társaság vasárnap délelőtt a Zeneakadémia kistermében *Madách* Imre halhatatlan emlékezetére művész-matinét tartott *Csengery* Antal egyetemi tanár elnöklésével. Itt a többi között a *Nemzeti Szinház* művészei nagy hatással adták elő *Bokor* Imre ünnepi szinjátékát. Az ünnepi matinén *Garamszeghy* Sándor, *Tarnay* Alajos, *Jászai* Mari, *Huszka* Nelli, *Véghelyiné Deák* Flóra, *Kürti* József, *Kiss* Ferenc, *Hettyei* Aranka, *Bodnár* Jenő, *Sugár* Károly, *Jankovich* Dóra és *Fricsay* Richard működött közre. A siker oly nagy volt, hogy vasárnap, e hó 18-án megismétlik a matinét azzal a különbséggel, hogy ezuttal *Kiss* Ferenc fog Madách-dalokat énekelni.

— **Szinmüpályázat.** Szeged város szinügyi bizottsága pályázatot hirdet egy szabadtárgyu prózai és egy nemzeti tárgyu zenés szindarabra. Pályadij 200—200 ezer korona. Az idegen kézzel, vagy géppel irott, jeligés levéllel ellátott pályamüvek 1924 március 31-ig Szeged város szinügyi bizottságához *Gál* Endre dr. tanácsnok cimére intézendők. A pályamüvek megbirálását egy, e célra alakitandó bizottság végzi. A dijakat az irodalmi szinvonalu, viszonylag legjobb munka is megkapja. Szerző nevét nem tartalmazó mü a birálatból kimarad.

— **A Belvárosi Szinház legközelebbi ujdonsága.** A *Belvárosi Szinház* a *Nagy bariton* után legközelebb magyar darabot fog bemutatni és pedig *Vajda* Ernő *Délibábját. Szenes* Béla darabjának, a *Holdvilágnak* szereposztása most van folyamatban. Az már bizonyos, hogy *Csortos* és *Titkos* Ilona játszanak a darabban, amelyet a Magyar Szinház fog bemutatni.

— **Bruck Miksa képei az Ernszt-muzeumban.** Az Ernszt-Muzeum legközelebb megtartandó aukcióján eladásra kerül egy 1920-ban, élete delén elhunyt, mint müvész és ember egyaránt értékes festő hagyatékából egy sorozat kép. Mindnyájunk emlékezetében él néhai *Bruck* Miksa, a nemes gondolkodásu ur mintaképe, aki önzetlen odaadással szolgálta évtizedeken keresztül a segélyre szoruló magyar müvészek, azok özvegyei és árvái ügyét, kinek szeretetreméltó egyénisége egyaránt közkedvelt volt mütermekben, mint arisztokrata palotákban. Az Ernsztmuzeumban most látható képei is szép dokumentumai egy becsületesen dolgozó finomérzékü, éles megfigyelésü müvész munkájának.

— **Magyar zongoramüvésznő sikere Prágában.** Prágából jelentik, hogy *Ticharick* Zdenka magyar zongoramüvésznő prágai vendégszereplése a legnagyobb siker jegyében folyt le. A müvésznő a filharmonikusok egyik hangversenyén és a nagy érdeklődés mellett önállóan rendezett zongoraestélyén a fővárosi zenekörök teljes elismerését vivta ki.

— **A Szépmüvészeti Muzeum antik gipszgyüjteménye,** melyet *Hekler* Antal egyetemi professzor most fejezett be, folyó hó 15-én, csütörtökön nyilik meg. Ezt nemsokára a modern szoborgyüjtemény megnyitása követi.

— **Pénteken nyilik meg az ujpesti szinház.** Rengeteg akadály és vajudás után az ujpesti *Blaha Lujza-Szinház* végre elérkezett a kapunyitás nagy pillanatához. *Heves* Béla társulata november 16-án, pénteken kezdi meg előadásait *Marinka, a táncosnő* cimü operettel. A darab főszerepeit *Kardosonyi* Ili, *Kende* Klári, *Sebestyén* Mihály, *Zombori* Imre, *Budai* Imre, *Egyed* László, *Major* István és *Faragó* Dezső játsszák. Az operettet *Fodor* Artur főrendező rendezi.

Megmozdul a föld

PRISCILLA DEAN

legcsodálatosabb alakitása kerül pénteki kezdve bemutatásra az

Omniában és a Corsoban

Jegyek előre válthatók

A SZINHÁZAK KÖZLEMÉNYEI

• **„A nagy bariton" nagy sikere.** A *Belvárosi Szinház* ujdonsága, *A nagy bariton* szombati bemutatóján, a vasárnapi, második és hétfői, harmadik előadásán zajos sikert aratott. *Csortost*, aki a cimszerepben mindenkit magával ragadó bravuros alakitást nyujtott, percekig tapsolták, a második felvonásbeli nagyjelenete után nyilt színen is. Kivüle *Bóth* Klári, *Báthori* Giza, *Berki* Lili, *Bársony, Hegedüs, Szegő, Matány, Vándori, Szentiványi, Barabás, Somlár* és *Bánky* kaptak sok tapsot. Feltünést keltettek a gyönyörü díszletek és kosztümök.

• **Vaály Ilona—Tamás—Bénes.** „Itt sincs, ott sincs" kezdetü tercettjének frenetikus sikere van a *Blaha Lujza-Szinház* pompás ujdonságában, *A rózsalány*-ban.

• **Uj müsor az Andrássy-uti Szinházban.** Jövő héten szerdán, 21-én mutatják be az uj müsort az *Andrássy-uti Szinházban*, mely gazdagságával és változatosságával ujra nagy sikert igér a népszerü kis színháznak. A müsor keretében szinre kerül: *A vezér, Szőke Szakáll* életképe. Játsszák: *Négyessy* Annus, *Ihász, Hajnal* és *Bende. Francia betlehem.* Kis misztérium, XV-ik századbeli ófrancia karácsonyi énekek, *Yvette* Guilbert gyüjtése a troyesi és nantesi bibliák arany legendáiból, eredeti szövegekkel és dallamokkal. Előadják: *Németh* Juliska, *Hámory* Margit, *Bánóczi, Szegő, Matány, Lengyel* és *Bende. Fiu lesz vagy lány?* Játsszák: *Kabos* és *Szántó.* — Szólót adnak elő: *Kökény* Ilona, *Berki* Lili, *Hegyi* Rózsi, *Hámory* Margit, *Gózon, Bánóczi.* — *Aljas gazember, Fazekas* Imre dramolettje a főszerepben *Kabossal*, aki tragikomikus alakot játszik. A darab többi szerepét *Vaszary* Piroska, *Komlóssy* Ilona, *Gárdonyi, Hajnal* és *Székely* játssza. *Szép* Ernő *Guszti* cimü kis vigjátéka, főszereplők: *Berki* Lili, *Daibukát* Ilona, *Gózon, Hajnal, Peti* és *Bende.* — *Napihirek, Bus Fekete* László négy kis „eleven riport"-ja. Szereplők: *Berki* Lili, *Vaszary* Piroska, *Marosi* Adél, *Bánóczi, Kertész, Gárdonyi, Peti.* — *A gitt-egylet, Molnár* Ferenc tréfája. Játsszák: *Mály, Matány, Ábel, Peti.* — A bemutatóig a nagysikerü októberi müsort adják, melynek pénteken lesz a 75-ik előadása.

• **„Chicago—Chicago . . ."** *Somogyi* Nusi és *Dénes* nagyhatásu ének- és tánctduettjét minden este háromszor megujráztatja a közönség a *Blaha Lujza-Szinház* szenzációs sikerü operettjében, *A rózsalány*-ban.

• **Tele van a város a „Lila ákác"-al,** *Szép* Ernő bájos vigjátékának sikerével, melynek népszerüsége napról-napra nagyobb elővételben nyilatkozik meg. Eddig a jegyek minden előadásra elővételben keltek el.

• **Ma, szerdán este fél 8-kor Gilbert Jojó három völegénye először a Városinházban.**

• **Falrengető kacagás kiséri minden este** *Boross* Géza és *Rozsnyai* Ilona „Ha az ember már öreg" kezdetü tréfás duettjét, a *Blaha Lujza-Szinház* nagysikerü operettjében, *A rózsalány*-ban.

• **Ma, szerdán este fél 8-kor Gilbert: Jojó három völegénye először a Városinházban.**

Az emberszeretet drámája

Bölcs Náthán

Lessing remekműve 6 fejezetben

A főszerepekben:

WERNER KRAUSS
CARL DE VOGT
és
MUZSNAY BELLA

Péntektől kizárólagos joggal játssza a

ROYAL-APOLLO

Jegyek elővételben válthatók

• **Cholnoky Jenő dr. egyet. tanár** *A föld* cimü ciklusának VIII. (A szél) előadását csütörtökön d. u. fél 4 órakor tartja az *Uraniában.*

• **A Mücsarnok őszi tárlata** iránt oly nagy az érdeklődés, hogy az a legsikeresebb tárlatokra emlékeztet, mert az elmult egy hét alatt a látogatók száma meghaladta a tizenötezret.

• **Az Alkotás-Müvészház Nyergesi-kiállitása** *Nyergesi* János festőművész gyüjteményes kiállitásának rendezési munkálatait most végzi az *Alkotás-Müvészház.* Az ünnepélyes megnyitás f. hó 18-án lesz.

• **A MOVE III-ik hangversenyén,** folyó hó 16-án *Zsámboky* Miklós gordonkaművész, zeneakadémiai tanár és a tavaly feltünt és hangversenyeiről előnyösen ismert *Jurkovits* Ilona fiatal dalénekesnő lép fel. Jegyek elővételben 300 koronás árban a pénztárnál.

A szinházak mai előadásai

Operaház: Bohémélet (7). — **Nemzeti Szinház:** Elnémult harangok (7). — **Városi Szinház:** Trobadur (7). — **Vigszinház:** Az orvos dilemmája (½8). — **Magyar Szinház:** A vörös malom (½8). — **Belvárosi Szinház:** A nagy bariton (½8). — **Renaissance Szinház:** Lila ákác (8). — **Király Szinház:** Elssler Fanny (½8). — **Fővárosi Operettszinház:** A három grácia (½8). — **Blaha Lujza-Szinház:** A rózsalány (½8). — **Andrássy-uti Szinház:** A faltörő kos, stb. (½9).

COPPERFIELD DÁVID, DICKENS VILÁGHIRÜ REGÉNYE AZ IDÉNY LEGGYÖNYÖRÜBB FILMJE 7 felvonásban és egy előjátékkal, premierje pénteken, november hó 16-án a MOZGÓKÉP OTTHONBAN.

MAGYAR MOZI

— **A mozgófénykép-gépkezelői szakvizsga-bizottságot** megalakitotta a belügyminiszter. A bizottság elnöke *Panse* Kálmán miniszteri tanácsos lett, alelnöke *Ferenczy* Emil kereskedelemügyi miniszteri osztálytanácsos. Tagjai lettek: a kereskedelemügyi miniszter képviseletében *Mezey* Bertalan müszaki főtanácsos, a Magyar Mozgófényképüzemengedélyek Országos Egyesületének képviseletében *Castiglioni* Henrik igazgató, továbbá *Vigh* Bertalan állami mechanikai és elektromosipari szakiskolai helyettes igazgató, *Zombory* László állami ipariskolai tanár, *Breuer* Szilárd székesfővárosi tüzoltófőparancsnok és *Barcsay* Adorján állami rendőrségi tanácsos.

— **Mussolini filmen.** Egy amerikai filmtársaság most készíti a felvételeket *Hall Caine* angol irónak világhirü regényéből az Örök városból, amelyet Georges *Fitzmaurice* alkalmazott filmre és ő is vezeti a felvételeket Rómában. Hatalmas méretü, rendkivül érdekes cselekményü filmalkotás lesz ez, amelynek egyik érdekessége, hogy *Mussolini* is részt vesz benne, mint a film egyik szereplője.

A FILMSZINHÁZAK KÖZLEMÉNYEI

• **Mozgókép Otthon.** *A Flirt!* Aki a *Flirt* cimü 8 felvonásból álló regényt látja, könnyen megértheti azt, hogy Amerikában a törvényhozás utján kivánnak eljárni a flirt ellen. Az *Aeroina* cimü 6 felvonásos kalandorregény a gyönyörü és vakmerő *Emilly Sannonnal* a főszerepben, az idény legizgalmasabb filmmüve a *Corvin* és az *Angol Hiradókkal* ma és holnap látható utoljára. Pénteken van a *Cooperfield Dávid* cimü világhirü Dickens-regénynek, az idény leggyönyörübb filmjének a premiérje. (4, 6, 8, 10).

• **Az iramszarvas csodája — filmlegenda a magas északról — az Uraniában** 5, ¾7, ½9 és 10.10 órakor.

• **A szerelem vértanuja** — a teljes filmregény — még csak ma és holnap látható a *Royal-Apollóban* (4, 6, 8 és 10 órakor), az *Omniában* ½5, ¼7, 8 és ¾10 órakor és a *Corsoban* (4, ¾6, ½8 és ¼10 órakor).

• **Uránia — Az iramszarvas csodája** — *Lagerlöf* Zelma hires regénye filmen 5, ¾7, ½9 és 10.10 órakor.

• **Az iramszarvas csodája — a világ legszebb filmje — az Uraniában** 5, ¾7, ½9 és 10.10 órakor.

Mozgófényképszinházak müsora

Carmen-mozgó: (J. 129—54.) *Monna Vanna* (látványosság 2 részben, 8 felvonásban és egy előadásban. — *Chaplin a cukrászdában.* (Félnégy órától folytatólagosan.)

Corvin Szinház: (J. 89—98. J. 95—84.) *Apokalipszisz négy lovasa.* (Táncbetét eredeti kisérőzene.) — *A japán földrengés.* (¼6, ¼8, ¼10.)

Helikon: (33—35.) *Aeroina (Az izgalmak filmje)* — — *A flirt.* (4, ¾6, ½8, ¼10.)

Kamara: (J. 140—27.) *Az iramszarvas csodája (Herrenhofsage)* — *Élő baba és Lóth Ila esküvője.* (¾5, ½7, 8 és 10.)

Mozgókép-Otthon (182—82.) *Aeroina* — *A Flirt.* (4, 6, 8 és 10.)

Nyugat-mozgó: (71—62.) *Ingovány.* (5, ¼8, ½10.)

Odeon: (J. 2—53.) *Az ezred leánya* — *Egy szinésznő karrierje.* (5, 7, 9.)

Olympia: (J. 129—47.) *Haldokló szivek, 2 rész, 12 felvonás.* (4, 6, 8, 10.)

Royal Apolló: (J. 113—34.) *A szerelem vértanuja.* (4, 6, 8 és 10.)

KÖZGAZDASÁG

Hét uj papirt vezetnek be a tőzsdére

Felemelték a girodijat — Milyen feltételek mellett forgalomképesek az értékpapirok és a szkripszek

A őzsdetanács legutóbbi ülésén hét uj *vállalai részvényeinek jegyzését engedélyezte.* Igy harminc napon belül a hivatalos forgalomba kerülnek a *Fővárosi nyomda*, a *Magyar Általános Bank*, a *Palágyi Gyula Butorgyár*, a *Labor Gyógyszerüzem r.-t. Unitas Autókereskedelmi r.-t.*, a *Sajókondói Kőszénbánya r.-t* és a *Móri Szén* részvényei. A tőzsdetanács tehát ellentétben a tanácsi választmány határozatával, az *összes letárgyalásra került papirok bevezetését engedélyezte,* de ez alkalommal különösen is hangsulyozta, hogy a *most engedélyezett papirokat is 30 napon belül be kell vezetni a hivatalos forgalomba,* különben ujból kell kérni a vállalatoknak a kotirozás engedélyezését.

Szabályozta a tanács a forgalomba került részvények és részvényutalványok előfeltételeit is, amelylyel *a hamisitásokat kivánja megneheziteni.* Ezek szerint ezentul *cégjeggyel és a vállalat száraz bélyegjeivel* ellátott papirra lehet csak nyomni a részvényeket, amelyeknek cégszerü eredeti aláirásokkal kell ellátva lenniök. *A szkripszeknel a kibocsátási napnak fel kell tüntetve lenni és annak a határidőnek is szerepelnie kell a részvényutalvány szövegében, amelyen belül az utalványokat rendes részvényekre becserélik.* Ez a terminus azonban *nem lehet hosszabb három hónapnál.* Az utalvány szövegében benne kell lenni annak a mondatnak is, amely szerint *az ideiglenes részvény birtokosát megilletik azok az összes jogok, amelyeket az alapszabályok szerint a részvényesek gyakorolhatnak.*

Ugyancsak ezen a tanácsülésen felemelték a tőzdejárulékokat is, amelyek közül a nagyközönséget leginkább az érdekelheti, hogy a giródij 500 korona helyett 800 korona lesz.

Ezután az Erdélyrészi Magyar Jelzáloghitelbank zálogleveleinek, az Osztrák-Magyar Bank részvényeinek és zálogleveleinek, valamint a Pesti Molnárok és Sütők Gőzmalma részvényeinek tőzsdei jegyzését az emlitett intézetek kérelme folytán beszüntette a tanács.

Megélénkült a burgonyaexport

1400 vagon burgonyát vásároltak a köztisztviselők részére Szabolcs vármegyében

Szabolcs vármegyében igen jó volt a burgonyatermés, de a burgonya kiszedése még nincs befejezve teljesen és ennek következtében a köztisztviselők részére lekötött 1400 vagon szállitása csak most fejeződött be. A termelőknek jó áron sikerült értékesiteni burgonyájukat, csupán amiatt aggódnak, hogy a még raktáron levő készleteiket nem tudják megfelelő áron eladni, mert a *vagonhiány nagy akadálya a gyors leszállitásnak.*

Az utóbbi hetekben a *burgonyakivitel valamivel megélénkült,* de mivel a devizabeszolgáltatás miatt nem mehet ki olyan mennyiségü burgonya, mint amennyi az ország szükségletének fedezésére fennmarad, az árak nem emelkedtek. Tekintettel a nagy készletekre, igen kivánatos volna, ha a burgonya kivitelét megkönnyitenék.

Egyesiteni kell az árutőzsdéket

Kötött forgalom mellett nem lehet ujabb tőzsdék felállitására gondolni

A budapesti árutőzsdén kivül szinte minden szakmának megvan a maga szokásossá vált üzletkötési helye. Ismeretes, hogy a *fakereskedők,* akik egészen a legutóbbi időkig a Venezia-kávéházban tanyáztak, most a Lloyd-épületben levő *Fakereskedelmi Csarnokban* kötik üzleteiket. Az ugynevezett *bortőzsde* a Yildiz-kávéházból a *Royal-szálló* udvari kávéházába költözött és az *Andrássy-uti kávéházakból* egyesületi helyiségükbe vándoroltak az ékszerkereskedők és ékszerügynökök is. Ezek az alkalmi piacok azonban *természetesen nem tekinthetők tőzsdéknek,* mert az üzletkötés nincs ugy szabályozva, mint az árutőzsdén és megfelelő szokványok sem alakultak ki.

Külföldi mintára nálunk is több izben felmerült az az ötlet, hogy rendszeres *szén-, gyapju-, bor-, tojás- és ékszertőzsdéket* kell kreálni és több terv már az előkészületeken is tuljutott. Egyelőre azonban nem is remélhető, hogy nálunk is sikerül majd felállitani ezeket a speciális árutőzsdéket, nem csupán azért, mert némely cikkben a forgalom sem rendszeres, hanem azért sem, mert az illetékesek véleménye szerint addig, *ameddig nincs szabadforgalom, az árutőzsdék jelentősége is jóval kisebb.*

Igen helyes és közérdekü volna azonban, hogyha *ezeket a kisebb árupiacokat valamilyen formában magába olvasztaná, felszivná és ellenőrizné a budapesti árutőzsde,* amely amugy sincsen tulságosan kihasználva. A dolgot gyakorlatilag ugy lehetne megoldani, hogy *a két bizonyos napjait, esetleg a kora délelőtti vagy délutáni órákat lehetne kijelölni külön gyapju-, bor- vagy ékszertőzsde céljaira.* Értesülésünk szerint egyes szakmák körében, amelyek az üzletkötések bizonyos rendszeresitését is akarnák, *fenti irányban megbeszélések folynak és lehetséges, hogy ezek eredményekép beadvánnyal is fognak fordulni a tőzsdetanácshoz.*

Folytatódott a szilárdulás a bankközi magánforgalomban

A nagyszámu nyereségbiztositó-eladások miatt eleinte tartott volt az irányzat — Este is javultak az értékpapirok

A mai bankközi magánforgalom tartott irányzattal indult, mert a tegnapi hivatalos forgalomban felszinre került jelentékeny áremelkedést a gyenge kezek realizálásra használták fel és igy a kora délelőtti órákban inkább áru volt a piacon, mint pénz. Később azonban, mikor hire érkezett, hogy a bécsi tőzsdén megszilárdult az irányzat s *igen nagy érdeklődés nyilvánul meg a magyar értékek iránt,* az árukinálatot hirtelen a pénzkinálat váltotta fel, még pedig olyan nagymértékben, hogy *az áru szinte eltünt a piacról.* A vételkedv jelentékeny megnövekedése természetesen maga után vonta az árfolyamoknak a rohamos megjavulását és a legtöbb érték csakhamar tulhaladta a tegnapi forgalomban felszinre került legmagasabb árfolyamát is. Az érdeklődés előterében különösen az *arbitrázsértékek* állottak, amelyekben igen sok kötés történt. A kontremin a magánforgalom elején, amikor tulsulyban volt a nyereségbiztositó eladás, még egy utolsó kisérletet tett, hogy az árfolyamokat elmélyitse, azonban a vásárlási kedv megélénkülésével kénytelen volt szinte pánikszerü fedezési vásárlásokba bocsátkozni. A spekuláció hangulata általában igen bizakodó volt, a tőzsde további helyzetét azonban a bécsi tőzsde eseményeitől teszik függővé. Ha Bécsben is folytatódik az árjavulás, ugy *ennek szükségszerüen be kell következni a budapesti piacon is,* mert a két tőzsde azáltal, hogy éppen a legnehezebb papirokat jegyzik mind a két helyen, függő viszonyba került egymással. Az általános vélemény szerint az áremelkedés mértéke fokozatos lesz és ez látszik helyesnek is, mert a tulgyors árjavulás mindig magában hordja az áresés csiráját. Délután a hangulat változatlanul barátságos volt, egyes értékpapirok árfolyama azonban a realizálásra törekedő tendencia miatt kisebb mértékben visszaesett. A *pénzpiacon* a hetipénz kamata 1¾ százalék körül mozgott s ily kamat mellett bármily nagy összeghez lehetett jutni, azonban igénylő aránylag igen kevés volt. Prompt pénzben nem volt üzlet.

Délelőtt és délután a bankközi magánforgalomban a következő jegyzések történtek:

Bankok: Magyar Hitel 635—650, Osztrák Hitel 127—135, Kereskedelmi Bank 1150—1200, Hazai Bank 190—210, Angol-Magyar 128—132, Magyar-Olasz 43, Leszámitoló Bank 95—96, Cseh Iparbank 21, Lloyd Bank 17, Egyesült Fővárosi 190—200, Pesti Hazai 4000.

Malmok: Borsod-Miskolci 105—110, Transdanubia 150, Első Budapesti 200, Viktória 335—350.

Bányák és téglagyárak: Általános Kőszén 2600, Salgó 530—550, Cement 220—230, Szentlőrinci 150, Ujlaki 255—260, Beocsini 1250, Urikányi 1600.

Vasmüvek és gépgyárak: Fegyver 1500—1550, Gazdasági Gépgyár 150, Ganz-Danubius 5200—5400, Ganz Villamossági 1900—2000, Schlick 100—120, Kühne 68—70, Rima 108—112, Hofherr 200, Láng 180, Acél 265—275, Lipták 35.

Nyomdák: Athenaeum 390—400, Rigler 80—82, Pallas 52—53.

Ipari vállalatok: Baroti 21—22, Mezőhegyesi Cukor 350—360, Magyar Cukor 3200—3400, Karton 100—110, Star film 56, Georgia 585—610, Egyesült Izzó 540—550, Gyapjumosó 90, Gschwindt 290—300, Kender 100—205, Spódium 195—200, Juta 210—215, Olaj 75, Lámpa 240—250.

Faipar: Nasici 2250—2300, Ófa 540—550, Viktória butor 24, Hazai Fa 180—190, Guttmann 610—620, Lichtig 15, Szlavóniai 82.

Közlekedési vállalatok: Államvasut 375—380, Délivasut 110, MFTR 380—400, Nova 135, Tröszt 130, Levante 400.

Hivatalosan nem jegyzett értékek: Fabank 5, Amerikai Bank (uj) 7.3, Amerikai Bank (régi) 3, Kéve 3.1, Herendi 9.8—10, Demeçeri 17.

Este

a bankközi magánforgalomban az üzleti tevékenység jelentékenyen csökkent, azonban a hangulat továbbra is bizakodó maradt és az értékpapirok legnagyobb része a délelőtt folyamán kialakult árfolyamát megjavitotta.

Előfordult jegyzések: *Magyar Hitel* 650—650, *Földhitel* 333, *Hazai Bank* 210, *Ingatlanbank* 365, *Általános Takarékpénztár* 195—200, *Borsod-Miskolci* 115, *Konkordia* 85, *Békéscsabai* 48, *Athenaeum* 405—410, *Rigler* 85, *Pallas* 62, *Gazdasági Gépgyár* 165, *Ganz-Danubius* 5400, *Kühne* 75, *Motor* 105, *Vulkán* 200, *Östermelő* 260, *Baróti* 21, *Mezőhegyesi Cukor* 360, *Délicukor* 500, *Telefon* 155, *Transdanubia* 160, *Ófa* 550—560, *Star film* 56, *Viktória butor* 14, *Nasici* 2350—2400, *Kéve* 3.2.

Bécsben jelentékenyen olcsóbbodott az effektiv magyar korona és a budapesti kifizetés

Berlinben 10 millió márkával drágult a magyar korona — Prágában, Zágrábban és Genfben is csökkent a budapesti kifizetés

Zürichben ma változatlanul, azaz a tegnapi 0.0305-ös nivón jegyezték a magyar koronát, ezzel szemben azonban a többi külföldi pénzpiacon, igy elsősorban a bécsi valuta- és devizapiacon igen jelentékeny mértékben morzsolódott le a magyar korona árfolyama. Bécsben a kora délelőtti órákban 3.71 pénzt tettek a budapesti kifizetésre, ami a szombati jegyzéshez képest 9 osztrák filléres visszaesést jelent. A hivatalos zárlatot 3.75-ben állapitották meg, vagyis a szombati záróárfolyamhoz képest 4 osztrák fillérrel olcsóbbodott a budapesti kifizetés. Az effektiv magyar korona áresése még jelentékenyebb volt. A zárlati jegyzés szerint 2.56-ról 2.25-re esett vissza az effektiv magyar korona, tehát 1 effektiv magyar koronáért 2.25 osztrák koronát adtak. Bécs—zürichi paritásban a budapesti kifizetés árfolyama 0.03 centime-ot ér, az effektiv magyar korona bécs—zürichi paritása 1.79, vagyis Bécsben a magyar Inlandskrone 1.79 osztrák koronát ér. Csökkent a magyar korona Prágában, Zágrábban és Genfben, azonban itt az olcsóbbodás aránylag csak jelentéktelen volt. Prágában 0.18 és ötnyolcaddal, Zágrábban 0.44-el, Genfben 0.03-al jegyezték a budapesti kifizetést.

A berlini devizapiacon a kereslet megnövekedése folytán a hivatalos árfolyamokat ismét fel kellett emelni, még pedig a kiutalási arány erős megszoritásával kapcsolatosan. A nehéz devizákat 1, a többieket pedig 2 százalék erejéig elégitették ki. Az aranykölcsön hivatalos zárlatát 840 ezerben állapitották meg. A newyorki kifizetés 840 milliárdra, a londoni kifizetés pedig 3700 milliárdra ugrott előre. A budapesti kifizetés 34 millióról 44 millió márkára, az effektiv magyar korona pedig 36 millióról 45 milliárdra emelkedett.

Zürich, november 13. (Zárlat.) *Budapest* 0.0305, (nyitás 0.0305), Páris 3195, London 2495, Newyork 569, Brüsszel 2760, Milano 2437½, Hollandia 215, Szófia 475, Prága 1645, Bukarest 285, Berlin 0.000260 (százmilliókban), Bécs 0.0079¾, Belgrád 655. *Esti forgalomban:* Budapest 0.0305, Berlin 0.000225, Prága 16.44½, Belgrád 6.50, Páris 31.92, Milano 24.85.

Berlin, november 13. (Devizapiac. Zárlat. Milliómárkás tételekben.) *Budapest 44,* Amsterdam 320.000, Brüsszel 40.000, Milano 36.000, London 3,700.000, Newyork 840.000, Páris 48.000, Zürich 148.000, Bécs 12, Prága 24.400, Szófia 7.200. — *Valutapiac: magyar korona 45,* lei 6000. A többi valuta egyezik a deviza árfolyamával.

Bécs, november 13. (Devizapiac. Zárlat.) *Budapest 3.76,* Prága 2.070, Belgrád 822, Varsó 0.0390, Milánó 3.100, Bukarest 358, London 311.200, Newyork 71.060, Páris 3.980, Zürich 12.500, Berlin 0.0300, Amsterdam 27.000, Brüsszel 3.410, Szófia 535. — *Valutapiac: magyar korona 2.25,* márka 0.0290, szokol 2050, dinár 815, lei 354, lira 3070, francia frank 3940, angol font 309.700, dollár 70.760.

Prága, november 13. (Devizapiac.) *Budapest 0.18⅝,* Bécs 0.0490, Berlin 0.0014, Belgrád 40.62½, Milano 154.50, Páris 198, London 154.75, Newyork 3470, Amsterdam 1342. — *Valutapiac: magyar korona 0.12—0.14,* osztrák korona 0.0467—0.0517, lira 153.55—155, francia frank 197.75—199.25, angol font 154.25—155.75, dollár 3515—3555.

Hivatalos valuta- és devizaárfolyamok

November 13. A Devizaközpont ma délután a következő hivatalos valuta- és devizaárfolyamokat állapitotta meg: Napoleon 63500, Amsterdam, hollandi forint 7480—7920, Belgrád, dinár 228—242, Brüsszel, belga frank 960—1015, Kopenhága, dán korona 3400—3520, Krisztiánia, norvég korona 2900—3120, London 87.500—91.900, angol font 88.000—92.400, Milano 880—935, lira 890—945, Newyork, dollár 19.700—20.800, Páris 1120—1186, francia frank 1135—1201, Prága, cseh korona 573—617, Szófia, leva 163—174, Stockholm, svéd korona 5200—5530, Varsó, lengyel márka 108—130, Bécs, osztrák korona 2770—2990, Zürich, svájci frank 3440—3660. Bukarest 108—116, lei 104—117.

Külföldi értékpapirpiacok

Bécs november 13. A mai tőzsde barátságos hangulatban indult, később azonban a meglehetősen élénk forgalmat nagyfoku üzlettelenség váltotta fel s ennek következtében az irányzatban is kisebb visszaesés mutatkozott. A magyar értékek általában kisebb nyereségre tettek szert. (Záróárfolyamok): Magyar aranyjáradék 45.000, Osztrák Hitel 286.000, Magyar Hitel 1,424.000, Magyar Jelzálog 110.000, Államvasut 813.900, Déli Vasut 209.900, Rima 227.000, Koburg 30.100, Salgó 1,215.000, Magyar Általános Kőszén 5,500.000, Magyar Vasuti Forgalmi 428.000, Magyar Hofherr 421.000, Horvát Cukor 1,975.000, Magyar Cukor 7,000.000. — *A utótőzsdén és az esti forgalomban* az irányzat egy árnyalattal gyengült. Jegyzések: Magyar Hitel 1,420.000, Osztrák Hitel 285.000, Államvasut 810.000, Salgó 1,215.000, Rima 226.000, Wiener Bankverein 175.000.

Prága: értéktőzsde november 13. A forgalom a bécsi tőzsde megszilárdulásáról érkezett hirek hatására igen élénk lett és csak később mutatkozott kisebb visszaesés. (Záróárfolyamok): Osztrák Hitel 145, Wiener Bankverein 37, [illegible] 365, [illegible] 2020.

Hauszmann Alajos

PH

1914. április 30., csütörtök.

Képzőművészet.

• (Művészek közgyülése.) A magyar képzőművészek erkölcsi testülete: a *Magyar Képzőművészek Egyesülete* szerdán este 6 órakor tartotta közgyülését a Műcsarnok tanácstermében a művészek rendkivüli érdeklődése mellett. Épen husz éve annak, hogy ez az egyesület megalakult s azóta szellemi intézője művészi közéletünknek.

Róna József elnök nyitotta meg a közgyülést, mely mindenekelőtt üdvözlő sürgönyt küldött agg királyunknak, aki a magyar művészet legbőkezűbb pártfogója. Az elnök megnyitó szavaiban visszaemlékezett az egyesület husz éves multjára, méltatta jelentőségét s végül a jubiláris évforduló alkalmából inditványozta, hogy az egyesület válaszsza tiszteletbeli tagjaiul azokat az érdemes művészeket és műpártolókat, akik több évtizeden át uttörői és nagylelkü istápolói voltak a hazai művészetnek. A jelenlevők közfelkiáltással tiszteletbeli tagokká választották: *Hauszmann Alajos, Horovitz Lipót, Lechner Ödön, Ujházy Ferenc, Szinyei-Merse Pál, Schulek Frigyes* és *id. Vastagh György* művészeket, a műpártolók közül pedig *gróf Andrássy Gyulát, dr Bárczy Istvánt, dr Berzeviczy Albertet, báró Forster Gyulát, báró Harkányi Frigyest, dr báró Kohner Adolfot, K. Liptay Kornélt, dr Szmrecsányi Miklóst* és *dr Wagner Gézát*. Az egyesület kimondta, hogy disztagjai részére diszokmányt készittet, melynek rajzát *Basch Árpád* festőművész tervezi. Egyuttal elhatározta azt is, hogy ezentul *jubiláris aranyérmet* ad ki, melyet

előző czikkely értelmében tett bejelentéstől számítandó.

A 60. és 61. czikkelyekben említett esetekben a határidő az ott említett értesítés keltétől számítandó.

64. czikkely.

Amidőn több tárgynak egyidejüleg történt felajánlása folytán a miniszterium a vásárlásokra szükséges összegek fölött nem rendelkezik, köteles a két hónapi határidő letelte előtt tudtára adni a birlalónak, hogy a határdőt négy hónapra hosszabbítja meg.

[illegible] állapított határidő[illegible] rálásokról gondosk[illegible] nem tett.

67

A közhasznot i[illegible] közoktatásügyi min[illegible] régiségek és szépn[illegible] megfelelő véleményé[illegible] meghallgatása után

1 Lásd a 134. czik[illegible]

Telcs Ede mintaz meg.

Végül megejtették a választásokat.

Egyesületi elnök ujra *Róna József* lett 77 szavazattal (Balló Ede 59 szavazata ellen), titkár *Zádor István* 86 szóval (Uferbach Jenő 50 szavazata ellen), pénztáros egyhangulag *Bruck Mihály*. A szakosztályok következőleg alakultak meg: *Festőszakosztály* elnöke *Basch Gyula*, jegyzője *Pap Emil*, *szobrászszakosztály* elnöke *Zala György*, jegyzője *Istók János*, — *építészszakosztály* elnöke *Spiegel Frigyes*, jegyzője *Vágó József*. A választmányt is kiegészítették.

Jendrassik Jenő

A legyezo-kiallitas a mucsarnokban rendkivül gazdag lesz s tanulságos képet fog nyujtani arról, hogy e kedvelt fényüzési tárgy XIV. Lajos óta mily átalakulásokon ment keresztül.

Mikor a műbarátok köre elhatározta, hogy régi és modern legyezőkből kiállítást rendez, a hazai művészek körében is igyekezett kedvet ébreszteni arra, hogy legyezőkre való képeket fessenek. Ennek a felhivásnak szép sikere lett, mert művészeink közül sokan vállalkoztak e hálás feladatra. Bár a legyező kisebb keretre szorítja a művészi képesség érvényesítését, mégis sok jeles festő, különösen a mult század végén, *Watteau*, *Fragonard*, *Boucher* és mások valóságos kis remekműveket hoztak létre ezen a téren is. Ily fajta, a mult századból való művészi becscsel biró legyezők egész sorát fogja tartalmazni a kiállítás. Örvendetes az, hogy azok mellett hazai művészeinktől is több oly szép legyezőre szánt selyemre festett kép lesz látható, melyek csakhamar vevőre is fognak találni s hozzájárulni ahhoz, hogy előkelő szalonjainkban a magyar művészet e téren is népszerűvé váljék. A hazai művészek közül *Telepy* Károly, *Pállya* Cselesztin, *Neogrády* Antal, *Jendrássik* Jenő, *Tolnai* Ákos. *Vágó* Pál, *Manheimer* A., *Benczúr* Béla, *Bruck* Miksa, *Papp* Henrik, *Nadler* Róbert, *Ujváry* Ignátz és még többen vesznek részt műveikkel a kiállításon. Érdekesnek tartjuk felemlíteni, hogy gr. Vay Péter közbenjárására ujabban *De Luynes* szül. *d'Uzés* herczegnő és *De Luynes* szül. *La Rochefoucauld* herczegnő Párisból rendkivül becses régi legyezőket küldtek. A kiállítás vasárnap, f. hó 8-án nyilik meg.

Vas. Lap. 1891. 162. l.

«én vagyok az a' szerencsétlen, a' ki lőtt.» — John James Bellingham az ő neve, Liverpoolban kereskedő volt, és egynehány esztendőktől fogva mindenét el vesztette. Perceval Urra . . . nem volt személyes neheztelése, hanem tsak a' Ministeriumra, azért annak fején kívánt bosszút állani.» — Ugyane tudósítást közli a Magyar Kurir 1812. évf. (máj. 26-ki) 40. és (máj. 29-ki) 41. száma; a (jún. 5-ki) 43. szám pedig már az ítéletet is közli, hogy «a' vádoltatott feltett czéllal való gyilkosságot tselekedett, melyhez képpest az ítélő szék őtet kötél által való megölettetésre ítélte. Az ő felakasztatása Május' 18-dikán véghez-ment.»

512. lap kikezdés: «Wussten Sie mir nicht zu sagen, in welchem Jahr Ossians Lieder durch Mac-pherson gesammelt, das erstemal in Druck erschienen sind?» Ismeretes, hogy Macpherson 1760-ban adta ki (Edinburgh) Ossian műveinek egy részét «Remains of ancient poetry, collected in the highland of Scotland and translated from the Galic or Erse language» czímmel; 1762-ben kiadta a *Fingal*-t, egy év mulva a *Tighmora*-t s 1765-ben «Works of Ossian» czímmel összes műveit.

2256. 516. lap fölül 10. sor: «A' Posselt successorának *Europaeische Annáljai* nehány Repraesentatióinkat felvevék.» Az idézett folyóirat (Tübinga)

Bruck Miksa
Vas. Ujs. 1891. 50 kép

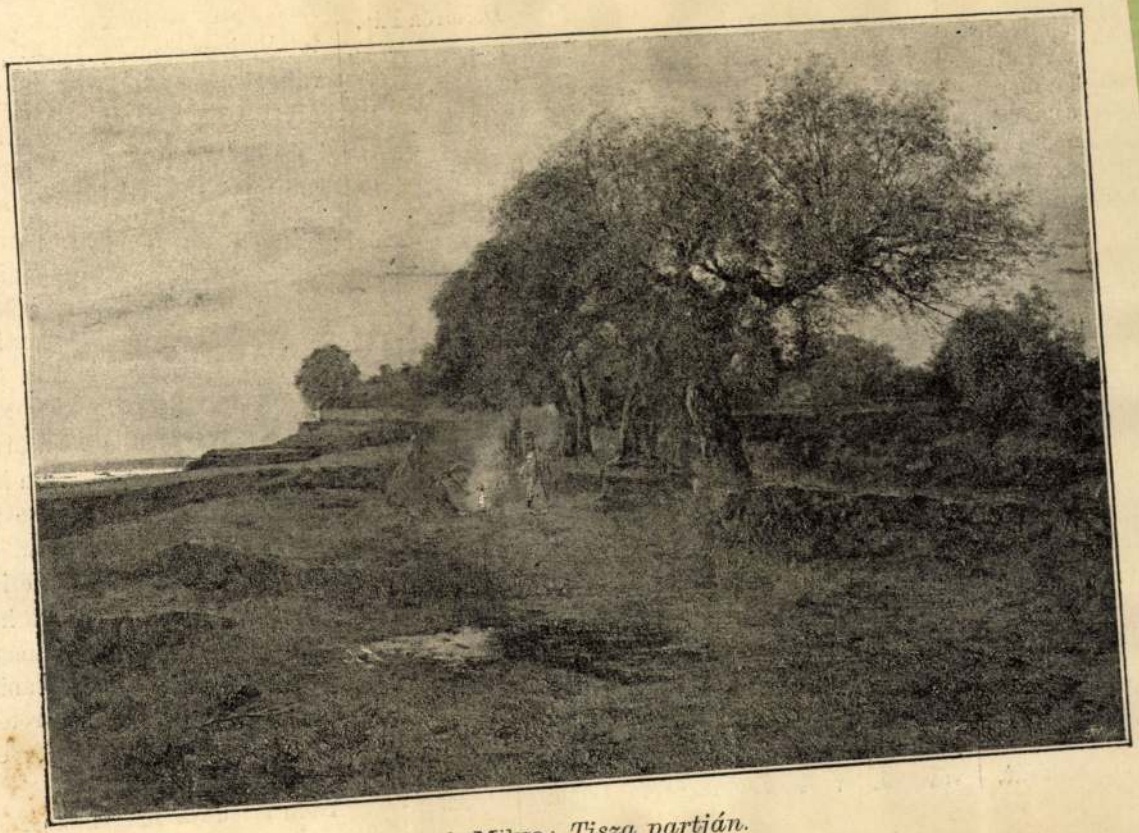

Bruck Miksa: *Tisza partján.*

Hisz e kék szemek az övéi valának, — ezek siettették hazatérését. Hogy otthon minden megváltozzék, arról persze fogalma sem volt.

Midőn hét évvel ezelőtt Böskétől egy este búcsút vőn, hogy másnap nyakába vegye a világot, már reggel nem látta sehol. A leány anyja azt mondá, hogy Böske korán reggel kiment az erdőbe fekete áfonyát szedni. Itt akart vele még egyszer találkozni, de hiába, nem látta sehol. Azt nem sejtette, hogy midőn keresztülment az erdőn, a leány, ki látta őt az úton jönni, a sűrűségbe bujt és vastag tölgyfa mellé állva, forró könyeket hullatott a távozó után.

Bandi a hét év alatt nem hozott magával sok pénzt, de a legfőbb kincse volt, mit magával visszahozott: szerelme szülőföldje és kedvese iránt. A világ benyomásai érintetlenül hagyták, s hálát adott a jó Istennek, hogy ismét e drága földön lehet. Visszahozta magával az elszáradt avarfűszálat is, mely talizmánja volt, s melyet távozása napján szedett a réten. Ez az avarfű, mely Böske kedvencze volt: elmondta szenvedéseit és örömét.

Nem is tudta magának megbocsátani, hogy

SZINYEI MERSE PÁL TÁRSASÁG
BARÁTI KÖRE

KÉRELEM!

Mély tisztelettel felkérjük a Szinyei Társaság Baráti Körének tagjait, hogy *1928. évi* tagsági díjukat (azaz 36 pengőt) az egyidejűleg megküldött postatakarékpénztári befizetési

Falus Elek

Fenyes Adolf

Ferenczy Valér

Iványi Grünwald Béla

Lechner Ödön

(Ligeti Miklós

Pólya Tibor

Pór Bertalan

Rippl Rónai J.

Róna József

Szinyei Merse Pál

~~U 1750~~

Vas. Ujs. 1911.

1069, 1070. l

archippel

kell merev gőggel visszautasítani. De keresni kell az engesztelő észszerűséget. Mindenek fölött azonban nem szabad erőszakkal tépdesni az emberi természetben mélyen gyökerező, az emberi természettől elválaszthatlan alapérzéseket, a vallásos érzületet és hazaszeretet. Miért ezeket ostromolni — hisz ezek az emberi érzések még a legmerészebb haladásnak sem állják útját. Ezért mindenkinek arra kell törekedni, hogy a fel *nem tartóztatható haladás és a meg nem szüntethető emberi és nemzeti érzések* összhangját lehessen elérni. Épen abban magaslik ki Széchényi István politikája is — mondja egyik legalaposabb búvárlója — hogy a *fel nem tartóztatható haladás és a meg nem szüntethető nemzeti érzést* összhangba tudta hozni. Hogy a nagy chaotikus, zürzavaros szmeáramlatban: mi legyen az, ami a fel nem tartóztatható haladás és mi legyen az, ami a meg nem szüntethető nemzeti érzés jegyében áll és hogy ezt minél többen felismerhessék, ezek azok a nagy czélok, melyeket a kultura munkásának szolgálnia

Bruck Miksa (1920)

Stil 1863. apr. 6. Perlen, mh.

1878-81. mintarajzíroda arután Parisz, bányáma nál s aktra figurális studiumra Bonnathon

jart: 1883. őszétől ~~[illegible]~~ München az akadémiában ~~[illegible]~~ Gyssis, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

1888-91. a Benczur mesteriskola tagja *

körben tanulmi-utan Angol-, Német és Olaszországban Hollandiatan

* 1893. nyarán Bosz-niaban tett tanulmá-nyai alapjan bosnyák éleképeres festett.

1888. létrehozta a Hazá-ri művásárlik egyesü-letét

mh. 1920 máj. 29 Bpest.

melynek tétt mint megjedszáz delon at ugyvezető titkára, majd igazgatója volt.

~~2504. John Hoppner:~~

2504 Mrs. Swete
~~Ifjú hölgy~~ arczképe.
látható kissé
Derékig, balra fordul. Für
gal kötötte le, szemöldöke barna
medaillont hord, melyben ~~egy~~ fia
nak csipkegallérja sárga selyem,

Vászon, méretei 75.5: 62.7

Vétetett az 1904: II. 29-i
IV. 7-iki 27840 (273-904) leira
téneti kiállitásán 16000 Kán.
Kifizettett 1904: IV. 28-á

Az elszámolást elfogadta a
(552-904).

904: IV. 25.

20630-904

Április
~~Örvétlenül~~ elvégzett vizsgálatok alkalmával ~~a~~ vérben ~~a~~ ~~az~~ ~~az~~ ~~az

Érkezett: október 10 én

közoktatásügyi Ministertől

A csanádi egyházmegye
vatalos használatra csatolva
intelettel – megküldöm
évi októbe hó 3 n
meghagyásából

L. Á
anácsos

Bruck Miksa

BRUCK MIKSA KITÜNTETÉSE. Rég megérdemelt kitüntetés érte Bruck Miksa festőművészt, a «Hazai művásárlók alkalmi egyesülete» titkárát, a király a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta neki. Ez a kitüntetés éppen nem konvencionális, mert olyan embert ért, aki nemes buzgalommal dolgozott művésztársai érdekében a nevezett egyesületben, több százezer koronát juttatott nekik negyedszázados munkálkodása alatt és okos diplomáciával tudta mindig hálátlan és terhes feladatát megoldani, úgy hogy exponált állása ellenére is általános népszerűségnek örvend ma is a művészek körében. Bruck Miksának e munkálkodását a nevezett egyesület keretében már kimerítően méltattuk e lapok hasábjain.

Művészet 1914. 141. l

vfolyam

)13
őművészeti Társulat
'al
s Wolfner

II. 4457. Bruck Miksa, 20 éves, felekezetnélküli, szül. Budapesten, Magyarországon, atyja magánzó, antik osztály, 1883 okt. 26.

Som 1861

G. B. Moroni (Született Bondoban 15

Madonna a gye

Az ülve és
jobb térdére ~~ülő~~ gy
zus kissé előre h
~~[illegible]~~. Jánosnál,
Jézus felé ~~[illegible]~~ nyujt, e
kendő ~~[illegible]~~, palást
~~[illegible]~~ barna.

Lemelt

Lvédi

159

Olajfestés,
Ára ~~1600~~

Ltpa: 12

4485
16
26910
4485
71760

Hoegelnel.

83/5

261.

Bruck Miksa

Bruck Miksa a lefolyt nyáron Boszniában tett tanulmányai alapján, érdekes bosnyák életképeket festett, a melyek úgy rajz, mint szinezés tekintetében különösebb figyelmet érdemelnek.

Vas. Ujs. 1893. 846.

(A Képzőművészeti Társulat téli kiállításából.)

BRUCK MIKSA.

Bruck Miksa

Bruck Miksa a fiatalabb tájképfestők közül való. Először Boszniára vonatkozó képeivel tünt föl a nyolczvanas években; majd erdőrészleteket és vadász-jeleneteket ábrázoló képei arattak nagy tetszést. Most kiállított képei közül különösen a «Sváb udvar» tanuskodik figyelemreméltó haladásáról.

Bruck Miksa 1863-ban Budapesten született. Művészi tanulmányait a minta-rajztanodán, majd a müncheni akadémián folytatta. Több évig volt Párisban Bonnat L. mesternek tanítványa, honnan Budapestre Benczúr mesteriskolájába tért vissza. Első ismertebb festményét, a «Két szerelmes»-t is itt festette. Érdemeket szerzett magának azzal, hogy létre hozta a ma is szépen virágzó «Magyar művásárlók

Bruck Miksa

egyesületét», melynek ügyvivő titkára. Ő Felsége a király tulajdonában három képe van.

Paur Géza = Magyar művészek kiállítása a Műcsarnokban Vas. Úp. 1898. 893. l. (arcképpel)

Bruck

B. 3. *Miksa*, festő, * Pest, 1863 ápr. 6., † Budapest 1920 május. Itt, Párizsban és Münchenben tanult s 1887-től fogva állított ki a Műcsarnokban. Kiváló érdemeket szerzett a Hazai Művásárlók Egyesületének megalapításával és gondos vezetésével. Képei közül különösen történeti nevetességű interieurök okmányszerűen pontos ábrázolásai biztosítottak számára érdeklődést. Interieur a János főhercegi Orth-kastélyból című képére 1916. megkapta az állami kis aranyérmet. Auvergnei házak, Csendes otthon, Fehér interieur, Libapásztor, Somoskő, Sváb udvar és Zborói interieur c. képei a Szépművészeti Múzeumban vannak.

Luka.

K. G. I. 147 l

1913
2.5
1888
1913

Marne: Ruinen mit einem Brunnen, wohin stb. — 1844: V. 7. *De Marne:* Ruine mit einem Brunnen, wohin stb. — 1865, 1866, 1867, 1869: I. 26. *De Marne:* Romok kúttal, melyhez pásztorok, lovak és kecskék közelednek.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: I. 26. *De Marne:* Romok kúttal, melyhez pásztorok, lovak és kecskék közelednek. — 1873: I. 26. *De Marne:* Ruinen mit einem Brunnen, zu welchem Hirten mit Pferden, und Ziegen zur Tränke kommen. — 1876, 1878, 1879: XIV. 512. *De Marne:* Romok kúttal, melynél pásztorok lovakat és kecskéket itatnak. — 1881: 586. *J. L. de Marne:* Kút. — 1888: XIX. 683. *De Machy:* A kút. — 1896, 1897: XIX. 683. *De Machy:* A kút. — 1897: XIX. 683. *De Machy:* Am Brunnen. — 1898: XIX. 683. *De Machy:* L'abreuvoir. — 1901, 1904: XIX. 683. *De Machy:* A kút.

Chronique.

BRUCK MIKSA

Műterembe járni nem régi divat nálunk, s ma sem mondhatni, hogy ettől a divattól a festőknek se éjjelük, se nappaluk. Szó sincs róla: a műtermek ajtóin nem dörömbölnek mecenások, kíváncsi érdeklődők, nem lökdösik egymást könyökkel, hogy ki jusson be hamarább. Az az amerikai milliomos, aki prémes kabátban, felgyűrt gallérral, a detektiv külsejébe burkolódzva hirtelen megjelenik az éber művész műtermében és leolvas igazi bankjegyeket, ez csak a mesében él, történni csak egyszer történt Munkácsynál.

Egyrészt talán azért van így, mert az emberek azt hiszik, hogy a műterem valami rejtelmes démonokkal teli barlang, ahová a polgárembernek belépni életveszély, ahol vehemens támadásoknak van kitéve a polgárerkölcs. S ahol a művész aranytrónuson ül, mint valami gőgös pogány isten. Holott nincs hely, ahol kevesebb a póz, az etikett, a köteles társaságbeli külsőség, mint ily műhelyben. Nincs senki, aki szivesebben, lekötelezőbben fogadná a látogatót, mint éppen a művész, az ő dolgozó otthonában. Nem szólva arról, amivel az ily studio-felkeresés jár, arról a haszonról, ami közelebb viszi az embert egy művész teljes megismeréséhez. A nagy tárlatok, az ezer, kétezer képből álló kiállítás elsikkaszt egy csomó képet és festőt. Legalább a felét. Éveken át kiállit egy csomó festő, s éveken át egy csomó ember nem veszi őket észre.

Igy csak azok a képek maradnak meg emlékezetében, amelyek feltünőek, hangosak, messzire kiabálók. „Verik a szomszédjukat." Festők nagyon jól tudják, hogy mi az, mi ennek a következménye. Az a következménye, hogy „szomszéd"-nak lenni kész tragédia. Annyi, mint vendégnek lenni fényes, csillogó társaságban, ahol a csöndes, szerény fellépésű, halk járású vendégről nagyon elegáns pincérek veszik le a kabátot, de aztán nincs tovább.

Bruck Miksának nem egy képe szenvedett így a szomszédság miatt. Nem egy képét érte az a sors, hogy elhaladtak mellette sokan, gyors pillantással, mintha ott se lett volna. Ami nem csodálnivaló. Ugyanis amit fest, abban nincsenek égő szín-villanások, nincs benne lázongó kiáltó erő, epika. Bruck Miksának nincs köze a bibliai, történelmi, szociális epikához, kompozíciókhoz, bíborvörös papi talárokhoz, aranyrojtos hercegekhez, rőt parázsnál melegedő csirkefogókhoz. Amit fest, csupa intérieur, gyöngéd, tompa, inkább sötét színekkel játszó tónusra hangolva. Például egy intim szobarészlet, ahol régi, kopott diványon, zöld cserepes kandalló mellett öregasszony ül, fekete ruhában, fekete fökötővel

Művészet 1913
125-132. l.
képekkel

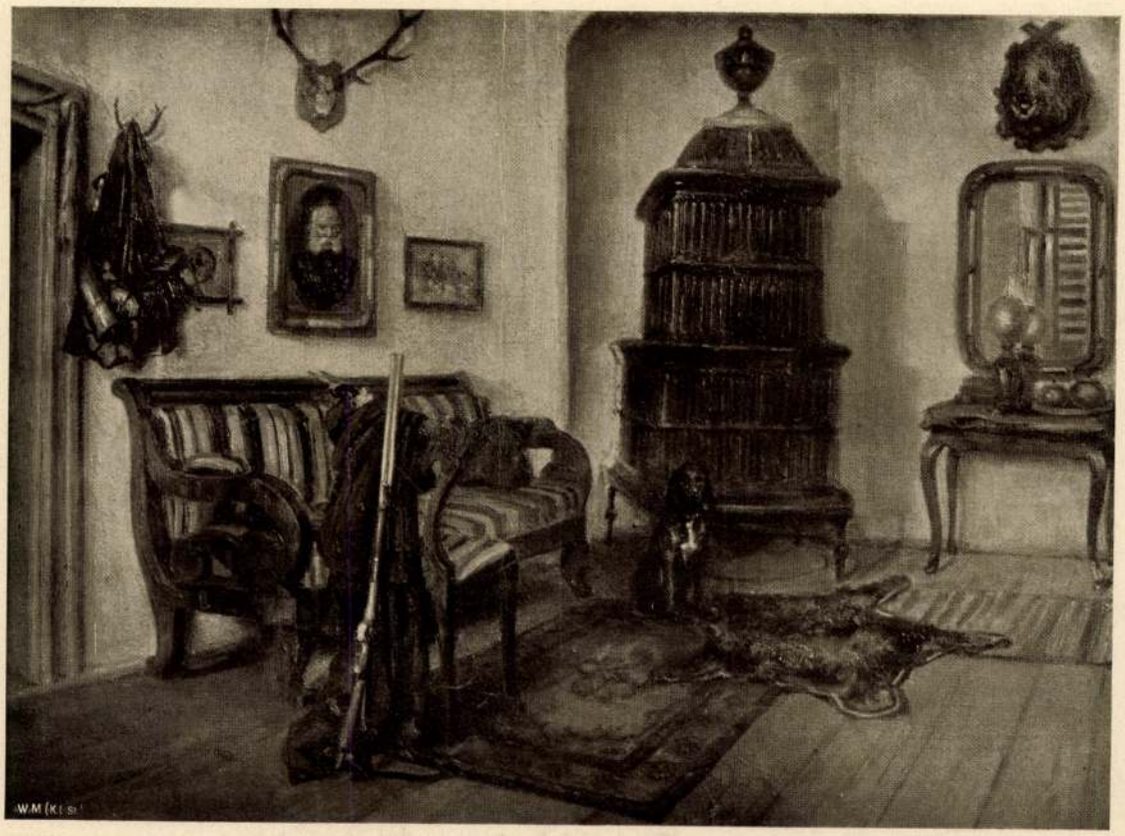

EGY VADÁSZ SZOBÁJA
BRUCK MIKSA FESTMÉNYE
BÁRÓ INKEY JÓZSEF TULAJDONA

a fején, fáradt, lemondó pillantással a szemében. A kandalló, az öreg asszony tartása, szeme, minden minden mintha ezt mondaná: mire megvénülünk. Egy másik képén friss reggeli fény ömlik a szobába, az ablakon könnyű, átlátszó fehér függöny, olyan, mint egy menyasszonyi fátyol. Csönd, költői magány van a szobában, a lakóját nem látni sehol, de könnyű kitalálni, hogy nem valami zord barlanglakó. E feminin, asszonyi ízlést, elrendezést, leánylelket tükröző interieurrel szemben, kész ellentét színeiben, karakterében például az a kép, ahol minden szöglet arra vall, hogy férfiak, még pedig harcias, ugyancsak vérengző természetű urak otthona. Hogy itt kemény, hóban, esőben edzett nimródok szoktak összejönni pipafüstre, melegedni, egy, két, kilenc pohár borovicskától.

A Munkácsy-u. 14. sz. alatt volt Bruck Miksa műterme, abban a kis városrészben, amelynek egyik határa a Bajza-utca, a másik az Andrássy-út, s amely régóta úgy szerepel a köztudatban, mint a művészet városnegyede. Köröskörül elegáns villák, lipótvárosi bankigazgatók, financierek palotái. Mindenesetre kellemes szomszédság, ha a piktoroknak nincs is belőle pozitiv hasznuk. A legnagyobb részt itt a „Benczúria", a „Benczúr-mesteriskola" foglalja le, aztán Strobl műterme és iskolája, amelynek kertjében a görög templomokra emlékeztető műteremház előtt egész sereg szobor áll, kezdve atléta testű antik hősöktől Napoleon halotti maszkjáig.

Az a műterem, ahol Bruck Miksa sokáig dolgozott, azelőtt szobrászműhely volt, Telcs Edéé, s erről ma is maradtak nyomok. Az

ajtó fölött a Parthenon híres lovas-frízének gipszmásolata. Egyébként mindenütt vászondarabok, régi jó időkről visszakerült vagy új, készülő képek. Köztük a legtöbb persze intérieur, de találtunk egyéb dolgokat is, egy dekorativ hatású rokoko ligetet, pleinairt, tájképeket, amelyeken a művész szélesebb foltra épült előadást próbált.

Amikor felkerestük, épp munkában zavartuk meg. Szenvedélyesen magyarázta, hogy éppen most ment el az érdekes, markáns arcú modell. Foglalkozásra nézve magánzó. Szabad óráiban tanulmányfej.

Konstatálnunk kell, hogy a művész végtelen szerénységgel folyvást kitért az elől, ami a tulajdonképeni témánk volt. Legkevésbbé sem hasonlít pl. azokhoz a tisztelt képviselő urakhoz, akik az újságírónak, már előre, mielőtt kérdezné őket, leadnak egy bő programmbeszédet önmagukról. Jó sokáig beszéltünk s e sorok írója mindig azon vette magát észre, hogy Bruck Miksa mily szépen beszél már megint — a kollégájáról. Csak nagy nehezen birtuk rávenni, hogy szíveskedjék a témánál maradni, a téma pedig most Bruck Miksa . . .

E művész ma javakorabeli ember — ötven éves — de mögötte több mint húszéves festői mult áll. Beszélgetésünk folyamán sok érdekes dolgot, visszaemlékezést mondott magyar művészeti viszonyokról, piktorokról, azokról is, akik az ő ifjú korában úgy tüntek fel, mint igen nagyra tartott tehetségek, s ma nincsenek sehol. A művészek kifejlését, megállását, vagy tönkremenését kísérő rejtelmes időknek nem egy tragikus példáját idézte fel. Oly embereket, akikről ma azt se tudjuk, hogy élnek, egyáltalában egzisztálnak, pedig valamikor ugyancsak rájuk terelődött minden figyelem.

Miért? Ki tudja biztosan?

Ezek a megjegyzések annyira intim természetűek, hogy nem adhatjuk vissza őket. Amit ezenkívül feljegyeztünk, az alább következik.

A művész 1863-ban született Budapesten. Természetes, hogy már gyerekkorában rajzolt. Ez minden biografiának, művészpályának az alfája. Tulajdonkép nem is kellene róla szólni, vagy pláne rá súlyt helyezni. Mert sehol sem visz annyi embert ez az életösztön — gyakran megcsalva — a művészetre, mint éppen nálunk. Ha valaki nincs megáldva különösebb értelmiséggel, sebaj, azért két út közt még mindig választhat, két út áll nyitva előtte könnyen. Dehogy megy el lakatosnak, vagy — állami szolgálat, biztos nyugdíj — pénzügyőrnek. Minek menjen, amikor itt van a szépművészet. Színész lesz, vagy piktor, akit, mihelyt az állam egy kis ösztöndíjjal megerősít, nincs az a hatalmi erő, amely eltudná húzni innét. Rimbaud, Octav Rimbaud verseket írt néhány éven keresztül, ezekkel a versekkel felkavarta egész Európa irodalmát, aztán lett belőle — vállalkozó. Az a kiskunsági, hajdúdorogosi gyerek azonban, aki lerajzolja a kántort, hogy „isten uccse majd megszólal", akit azzal eresztenek fel a beszéd és értelemgyakorlat, néhány iskola kinos elvégzése után, hogy „azért még lehet belőle Munkácsy", mihelyt megtanulta azt a szót, hogy tónus, hangulat, s belesült a mintarajziskolába, ily radikális műveletre nem kapható. Rimbaudnál egy harakiri volt, kiszámítani se lehet, hogy a kultúrára nézve mennyi benne a lucrum cessans, az elmaradt haszon. De az a székely pásztor, aki jókedvében és ráérő idejében apró lovakat, teheneket farag a kiskúnsági mezőkön, vagy akár a budapesti aszfalton, felnőtt csodagyerek, ha egyszer festésre szabadul, hallani sem akar arról, hogy van annál, amit csinál, komolyabb mesterség is. Fest képeket, amelyek senkinek sem szükséglet, sehol sem kellenek. Maga a művész is elismerte ezt, s sokat beszélt róla, hogy ez a magyar művészet egyik főbaja, tömérdek nyomorúsága: a nem odavaló, megcsalt emberek szokatlanul nagy tömege. Azok, akik mind „már gyermekkorukban" rajzolnak, a végén csakhamar aztán nem rajzolnak semmit. Arra, hogy a művész fejlődésére miféle momentumok voltak befolyással, hol tanult, kitől tanult, Bruck Miksa a következőket mondta:

— Először is a bátyám, Bruck Lajos. Tőle kaptam kedvet a pikturához, jó ideig ő tanított, korrigálta dolgaimat. Pesten a mintarajziskolába kerültem, itt Székely Bertalan volt a professzorom. Tulajdonkép grafikus akartam

AUVERGNE-I INTERIEUR
BRUCK MIKSA FESTMÉNYE

lenni, ekkor különösen a fametszethez volt kedvem. Innen, a mintarajziskolából Párisba mentem, a bátyám már kint volt, ő vett magához, együtt dolgoztunk, laktunk, együtt volt a műtermünk. Párisban egyébként tanulni, aktra, figuralis studiumra Bonnat-hoz jártam. Ekkor húszéves lehettem, tele ambicióval, nagy célokkal, amit különösen Munkácsy közelsége szított bennünk, párisi magyarokban. Munkácsyn igazán nem látszott a híres magyar, a felkapott, nagyhírű ember. Szalonja otthona volt mindenkinek, aki hazulról jött. Valósággal védője volt a Párisba került fiatal magyar festőknek. Mindenkit ellátott, ha kellett tanácsokkal, ha kellett, más anyagi segítséggel is. Ekkoriban jött ki Karlovszky, akit ő igen kedvelt, s Mészöly is. A szalonja persze világfi szalon volt, kissé feszélyezett is bennünket, s ezért a sűrűbb, bohémes összejöveteleket Bruck Lajos műtermében tartottuk.

A magyar fiatalokat ekkor már igen sokra tartották, nemcsak a hozzánk közelebb eső, és magyaroktól erősebben látogatott Münchenben, hanem Párisban is. Ma, ha valaki odakünn kiállít, kitüntetést kap, mention honorable-t. neve ott van a Salon vagy az Independants kiállítóinak sorában, ezzel úgy-e bár tele vannak a lapok. Mintha ez csak ma történne, ma volna példa rá először. Pedig, higyje el, akkoriban napirenden volt. A „magyar" szó nem egy nagyhírű professzorhoz már kész ajánlólevél volt. Egyet jelentett a tehetséggel.

— Párisból Münchenbe költöztem, itt Gysisnél tanultam két évig. Ezután Benczúr következett, nála dolgoztam három éven át. Először idehaza, a régi műcsarnokban állítottam ki (1888) egy lóverseny-képet. Azóta minden évben kiállítok, képeim ott voltak internacionális tárlatokon, jártak többek közt London,

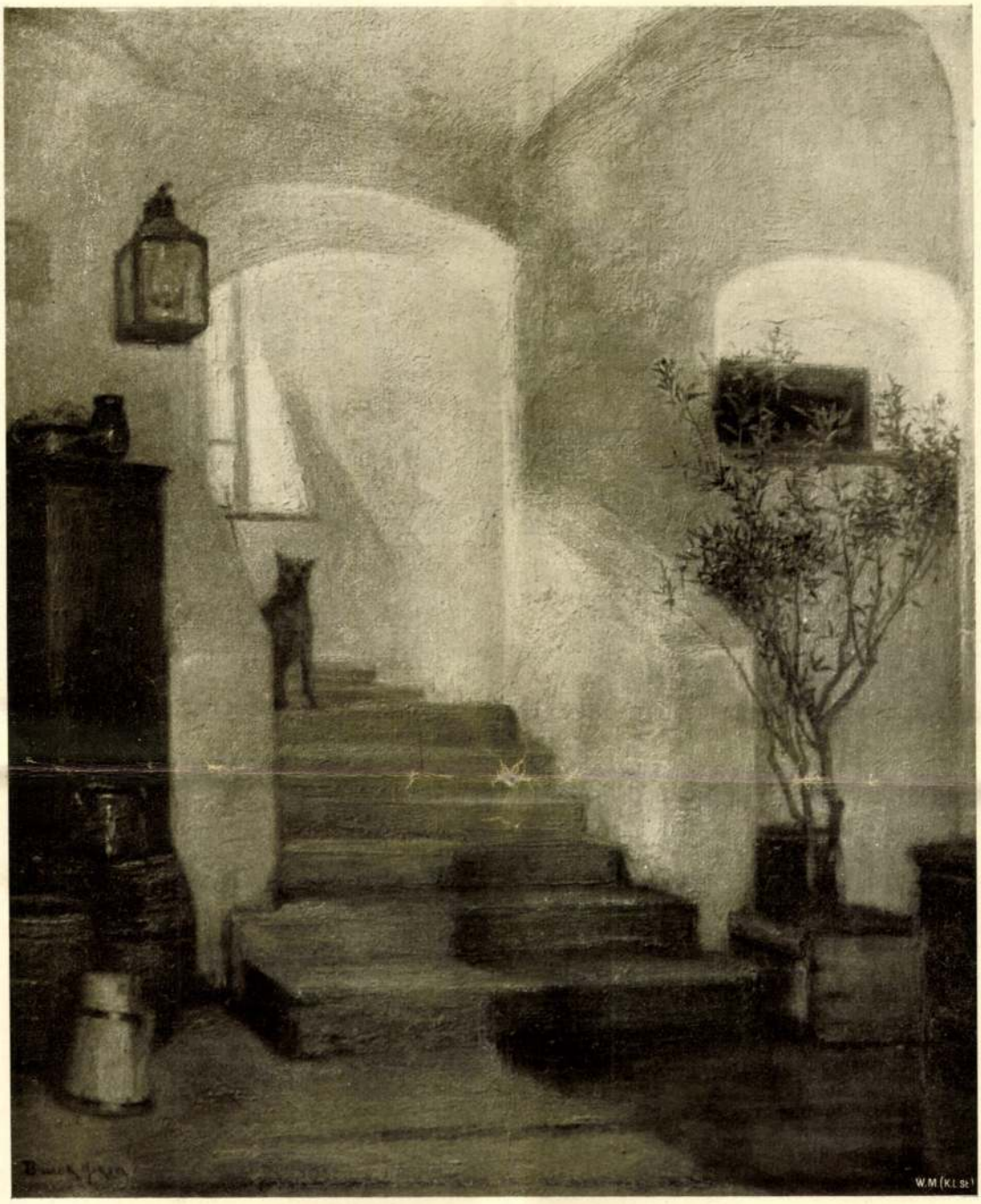

KÖRMÖCBÁNYAI LÉPCSŐHÁZ
BRUCK MIKSA FESTMÉNYE
A KIRÁLY TULAJDONA

Berlin, Velence, München, Antverpenben. Érmet, díjat, azt nem kaptam, igaz, hogy sohasem pályáztam rá. Ennyi, amit mondhatok önnek, kérem, ha mindenáron kívánja, hogy beszéljek ily személyes dolgokról.

Mielőtt a művészhez mentünk volna, tudtuk, hogy leginkább interieur-öket fest, ismertük sok oly dolgát, amelyek a műcsarnokban voltak kiállítva. Azt azonban nem tudtuk, hogy képeinek több mint kilencven percentje ily sujet. Erre nézve is megkérdeztük a művészt.

— Igen, különös vonzódásom van az efféle sujet-hez. Amikor kinn voltam Párisban, akkor ott épp a plein-air aratta nagy döntő sikereit. Persze, valósággal divat lett belőle, még pedig köteles divat. Aki nem akarta viselni azt az ominozus jelzőt, hogy „elmaradt" vagy „akademikus", annak plein-air-t kellett csinálni, még ha nem is volt hozzá kedve és tehetsége. A divat nyomása alatt én is próbálkoztam ily kísérlettel, egész csomó képet festettem plein-airban, de nem tartott soká. Megint visszatértem témámhoz, megint szabad volt ú. n. sötét képet festeni.

— Szóval: atelier-festés?

— Nem. Ez azért nem atelier-festés. Amit csinálok, azt a helyszínén csinálom mindjárt színnel. Atelier-festés akkor volna, ha a helyszínen felvett ceruzavázlat alapján dolgoznék később a műteremben. Ezt azonban nem szeretem, legfeljebb akkor élek vele, ha kényszerítve vagyok rá. Ennek a pikturának legnagyobb mesterei persze a hollandusok, Rembrandt, aki hatalmas erejével, mélységével szinte lenyűgözi az embert. Ott, Hollandiában különben sok embernek szinte egzisztenciája az interieur-t festő piktor. Szinte modellekkel előre berendezett interieur-öket találni. Egy időben sokat jártam a felvidéken, tótok közt, akik ugyancsak nehezen tudták megérteni, hogy mi nézni való van az ő pincéiken, pitvaraikon, szegényes szobáikon. Egyébként mindig a speciális magyar dolgok érdekeltek. Ezek színesek, vidámabbak, több bennük a ízlés. Ezeknél arra törekszem, hogy lehetőleg a témához simuljak, azt az karaktert fejezzem ki, amit más és más szobánál, szögletnél különbözően érzek. Festőileg nem az apró-lékos leírásra, részletező, pontos rajzra törekszem, hanem az egésznek a tónusára.

Bruck Miksa, azonfelül hogy festő, igazgató is. Nem valami jól jövedelmező banknál, hanem egy oly intézménynél, amely feladatául tűzte ki, hogy minél több vevőt, pénzt juttasson a magyar piktoroknak. Ez az intézmény: a Hazai Művásárlók Egyesülete. Régi egyesület, huszonöt éve áll fenn, csöndben, reklám nélkül. Pozitiv eredményeiről sok piktor tudna beszélni. Alakulásáról, működéséről, következőkkel tájékoztatott bennünket Bruck Miksa:

— Az egyesület kiindulási pontja egy Andrássy-úti vendéglő, az a vendéglő, amely fölött egész mostanáig a VI. és VII. kerületi Polgári Kör helyiségei voltak. Akkoriban két állandó vacsorázó társaság verődött itt össze. Az egyikben mi voltunk, piktorok. A szomszéd asztalnál pedig terézvárosi úriemberek. Hamarosan összebarátkoztunk, s valaki közülük felvetette, hogy miként lehetne műpártolónak lenni. Persze, csak kis áldozatokat hozhatnak. Ekkor dolgoztam ki egy tervet, hogy alakítsunk egy társaságot, amelybe mindenki fizet havonkint 10 forintot, s ennek ellenében képet kap. Még pedig a befizetett évi 120 forint teljes értékeért. Tehát sokan kettőt is kaphattak. Akkor — húsz évvel ezelőtt — „műpártolónak" lenni ugyanis nem ment valami könnyen, húzódoztak tőle a polgáremberek. Sokba került. A kiállított képek is aránylag magasabb áron keltek el. „Műpártoló", ez olyasvalami volt, ami csak mágnás lehet. Az egyesületet megcsináltuk. Az egész asztaltársaság egyszerre belépett. A tagsági díjakat egy bankban deponáltuk, s a vásárlás időközönként, minden évben egyszer történt, rendszerint karácsony táján, a tagok meghívásával. Akkoriban a Műcsarnok sem vehetett oly összegben képeket, mint manapság. Mindössze 6000 forint volt, amit évenkint a festőknek juttatott. A műkereskedés egyéb tényezőiről, műkereskedőkről pedig jobb nem beszélni. Mi már mindjárt a megalakulás utáni évben hét, majd nyolcezer forintot adhattunk műtárgyakért. Húsz év alatt így körülbelül 250,000 korona fordítódott vásárlásra. Nem beszélek pro domo, de azt az

egyet elmondhatom, hogy neveltünk egy csomó mai művásárlót. Hogy ez az egyesület nem egy oly embernek volt az iskolája, aki nemcsak szereti, hanem meg is veszi a szép dolgot. Olykor, ha végignézem egyes tárlatok képvásárlóinak lajstromát, állandóan találok neveket, akik nálunk is tagok, innen kerültek ki. Akik eleinte nagyrészt azt vették, amit mi festők ajánlottunk, ma azonban már saját ízlésük szerint vásárolnak s egyeseknek komoly, válogatott kis galériájuk van. Ez az, ami különös örömmel tölt el. Még csak azt említem, hogy az arisztokrácia nagy része is tagjaink közt van, hogy vásárlásainkban nem köt bennünket semmiféle szimpatia vagy antipatia az egyes festői irányokkal szemben. Amint látja, most is, ami nálam van és eladódni akar, legtöbbnyire fiatalemberek munkája, még pedig ugyancsak az ú. n. szélső irányból való.

Egy szoba a Bruck Miksa műterme mellett csakugyan tele van képekkel, amelyeknek mind más és más a festője. Ezt a szobát a „Hazai Művásárlók Egyesülete" műtárosi és igazgatói szobájának lehetne nevezni. Az igazgató és műtáros egy személyben Bruck Miksa, amihez még csak azt kell hozzátenni, hogy ez volt huszonöt éven keresztül s arra sem jár egyéb, mint pusztán a cím. És talán egy kis köszönet — bár ezzel sokkal tartoznak — a piktorok részéről.

CHRONIQUEUR

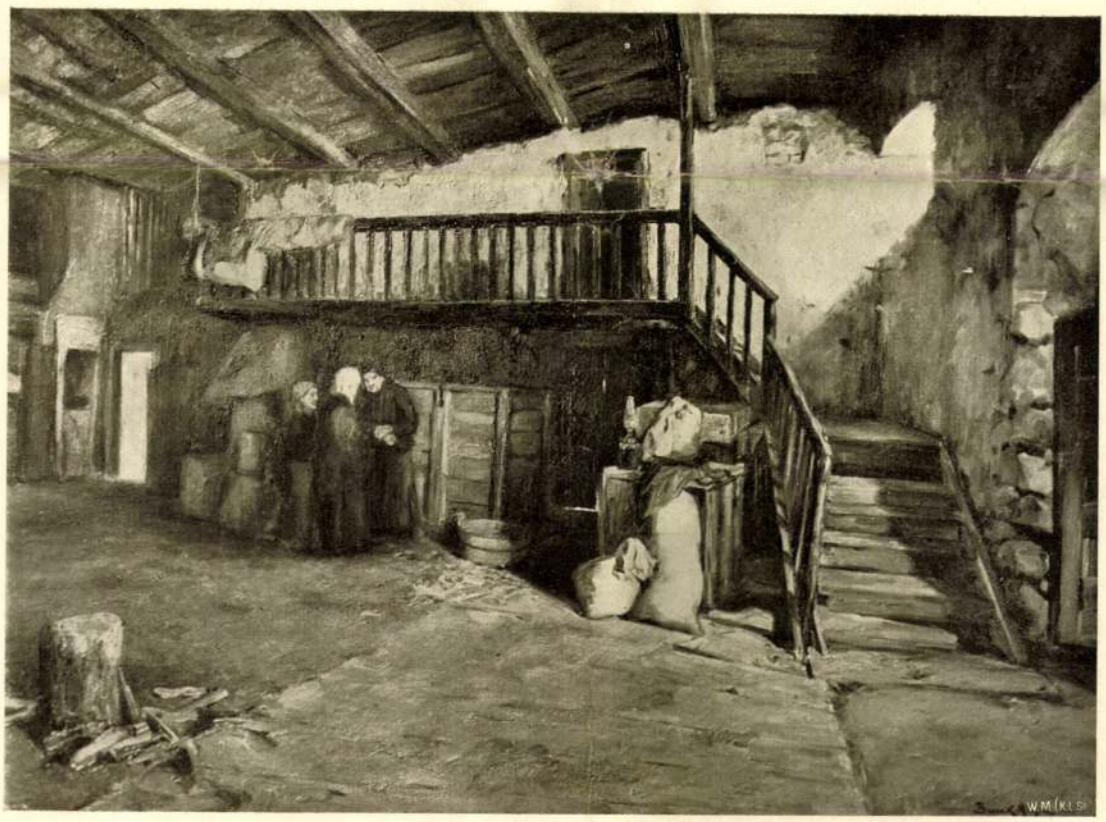

BÁRTFAI PITVAR
BRUCK MIKSA FESTMÉNYE
A KIRÁLY TULAJDONA

Bruck Miksa

ZBÓROI INTERIEUR
BRUCK MIKSA FESTMÉNYE
A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM TULAJDONA

MISE ELŐTT
BRUCK MIKSA FESTMÉNYE

M.D.K.

Bruck Miksa

"Egy bártfai konyhának pittoreszk belsejét varázsolja elénk igazsággal és müvészettel" -irja Déry Béla: "A Nemzeti Szalon tárlata" c. beszámolójában.

Képes Családi Lapok, Bp. 19o4. okt. 16.
26. évf. 42. sz. 762. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Bruck Miksa
festő

Műterme a Lendvay utcai
műterem hiába volt.

Reményi József: Ernlelein a Telcs műteremről
Művészet, 1970. január – 15 lap.

Vas. Úp 1912. 339 l. vét

Bruck Miksa

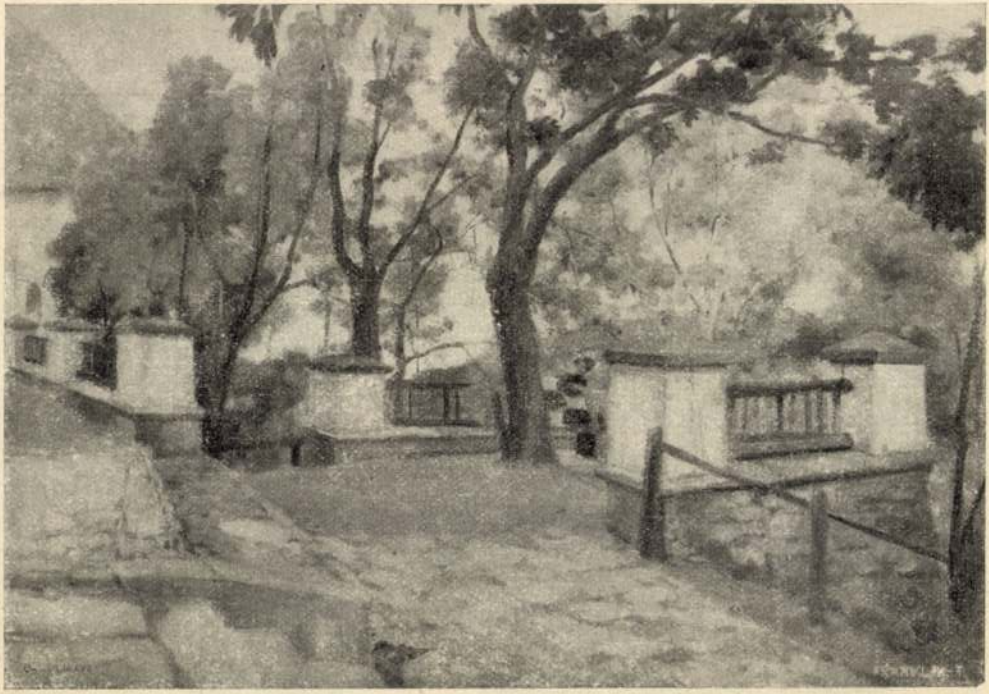

Bruck Miksa: A segesvári bástya-sétány.

A TITAN

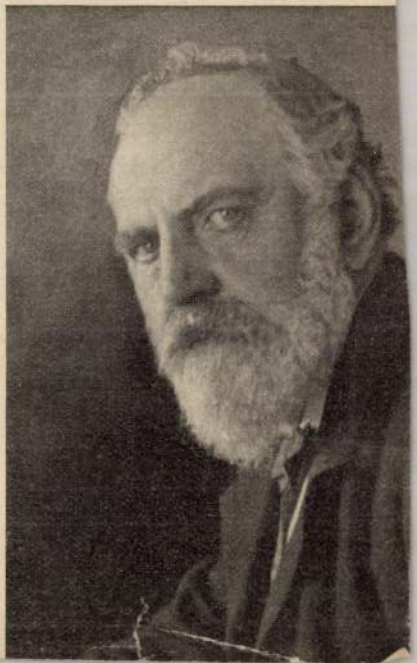

Bruck Miksa

Sárosi interieur
c - kepe repr

Vas. Lips. 1913. 229. l.

kép

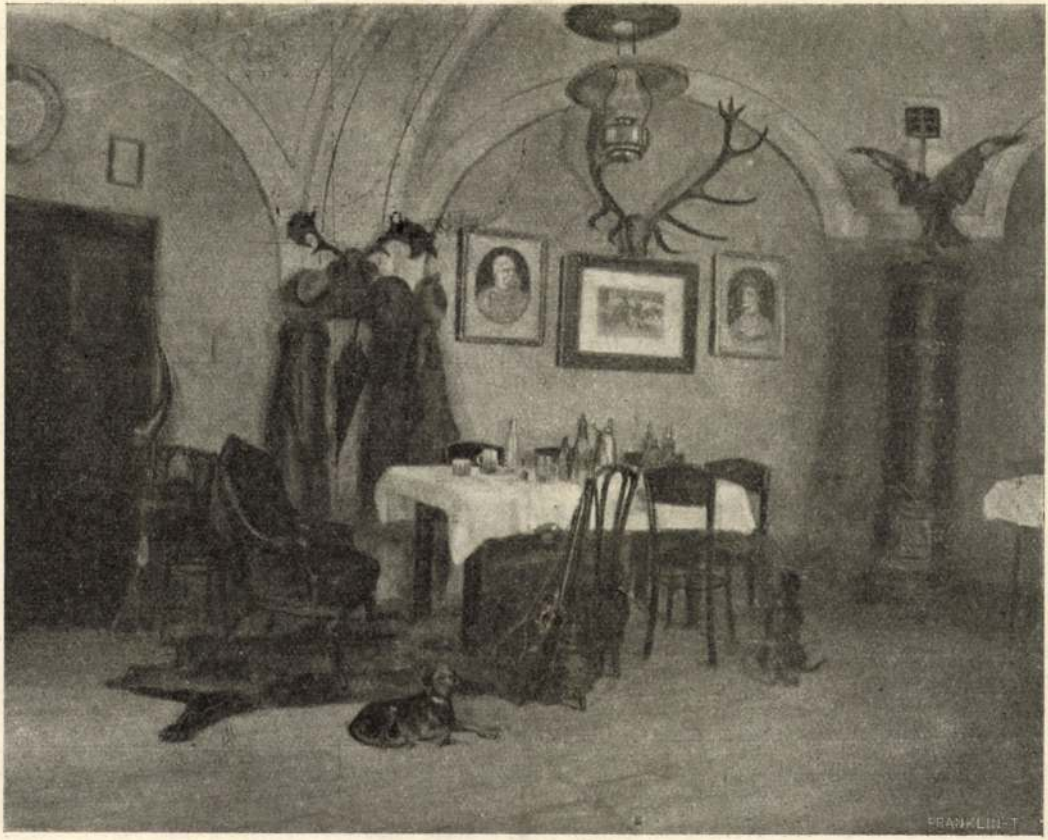

Bruck Miksa: Törzsasztal.

SZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLITÁSÁBÓL,

Vas. Ujs 1915. 7bq. l. lép

XIII.

Mig végre lakást találtak az evangelikus kollégium nagy, komoly épülete mellett, mig úgy a hogy elhelyezkedtek a két végén magos ablakkal, alacsony ajtóval átfúrt, hosszu, keskeny, alagutszerü szobában, mig hangja, termete beleszokott a lőcseinél jóval tágasabb szinházba a hosszu, sietős próbákon, a nem egészen telt ház előtt rémítően igyekvő első előadáson, langy meleg könnyes köd borongott megnyugvó szivén. De harmadik nap délelőtt a szinészkijárat kis előcsarnokában melléje lépett a házmester:

— Lányi őnagysága? Levele van! — s azzal már nyitotta is a küldeményeket őrző fali tábla rácsát.

Arabella összerezzenése tikkasztó meleget hajszolt fejébe a szálas betük rovátkos pár sora láttán. Megköszönte, muffjába rejtette és elsietett. Az utczán körültekintett s a görög katholikus püspöki palota felé lépdelve, gyöngéden szaggatott a kedves papirból egy levélnyitó keskeny kis csíkot.

«Édes egyetlenem,
hogy utaztak? A csókja reggelig ajkamon virrasztott. Ma ólmos eső esik és majd kiszakad a szívem maga után. Mit csinál a Dini kis huszár? Sok szerencsét! Nem tudok ma irni. Szép és kegyetlen, puha, drága kis kezét csókolja Tibor.»

selyem pongyolában ragyogó ezüsttel, vékony porczellán teás készülettel rako asztalnál perzsaszőnyeges diványon . . . a kött nyomort s az éhes csókban magáho pompát . . . aztán vádaskodó zavarba minden . . . s remegve szakadt új kép e telőn: anyja tölti a teát fésülten, úri, dészben, Dini fekete bársony ruhásan l egy óriási hintalovon s ők ketten eg átölelve nézegetik a csipkés bölcsőben szun kéjesen, ártatlanul zord szuszogását . . . b hajadon előtt áll lehajtott fővel a férfivé s Dini, hideg kézcsókkal közeledik feléje, a katonára rá se pillant, megfordul és el elmegy örökre . . .

A konyhaajtó nagyot csikordult s a lábost szegényesen rotyogtató sánta tű mellől sárga, fáradt arcz töprengő teki emelkedett rá:

— Te, ezen az Eperjesen minden s drágább! Szervusz!

A szürkére festett, homályos szobába egyik fal mellett két hepehupás ágy egy v ben, egy asztal, lyukas nádszék, a szembe kopott mosdó, fakó szekrény, a hosszu föléállítva, a másik nagy mellette, elag görcsös, zsíros bőrdivány s az ablaknál zsámolyon ül Dini, előtte támlátlan kor szék, rajta nagy állatos könyve kiváncsi t tetek ellen védőfalnak emelve, a mely m kis füzetére görnyedve ír, ír, föl se tekint.

— Mit írsz, Dini?

Bruck Miksa

Néhai János főhercegy
orthi kastélyából. c.
képe repr.
Vas. Ujs. 1916. 232. 1

kép

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Bruck Miksa

---

fleoš

+ 57 éves Evrabán

Budapesten

Vas. Ujs. 1920. 132. l.

Halálozás

Bruck Miksa

l.

Učgvári Szolnoki

33,70 · l.

Mu včhet

1852-1952

Dp 1952

Bruck Miksa

Ybl (utolsó 48. l.)

Félszárad
Művészete
1926

689. KANAPÉ, diófa. Biedermeier.

690. SZALONBUTORKÉSZLET, egy kanapé, k
tozással. Louis XVI. stilus.

691. SZALONBUTORKÉSZLET, egy kanapé,
kárpitozással. Louis XVI. stilus.

692. KEREK ASZTAL, két karosszék és két
zással. Louis XVI. stilus.

693. MAHAGONI ASZTAL, bronzveretekkel,

694. SZALONASZTAL, mahagonifa, bronzve

695. NYOLCSZÖGÜ ASZTAL, diófa, faragott

696. POHÁRSZÉK, diófa, faragott diszitésse

697. KEREK ASZTAL, öntött bronz, márvá

698. HOSSZUKÁS ASZTAL, diófa, esztergály

699. ÉJJELI SZEKRÉNYKE, mahagonifa,
gatható középrésszel. Biedermeier.

hullámos felülettel. Osztrák barokk. 560.—

, tölgyfa, renaissance diszitéssel. Délnémet, 1600
450.—

tekkel. Louis Philippe. 500.—

)lasz, XIX. sz. 180.—

agonifa. Angol, XIX. sz. k. 300.—
60.—

al, aranyozott rokokó faragással. Osztrák, XVIII.
200.—

ıpire. 160.—

ott fa, vörös selyem kárpitozással, pamlag, két
450.—

gott fa, piros damaszt kárpitozással. Barokk stilus 220.—

szék és két szék. Biedermeier. 400.—

ontberakással. Olasz, XVIII. sz. e. 200.—

lermeier. 80.—

isszel faragott és aranyozott asztalon Hollandia 240.—

Hivatal nélkül.

Furcsa világ járja. Vége az erénynek.
Hódolunk az üres csillogásnak, fénynek.
A ki hanggal győzi, az a dicső ember.
Eltiporják csúful, durván, a ki nem mer.
Szálljon ezer átok
Hatalmasok rátok.

Persze, «születni» kell. Dicsőséges század!
Aztán csoda, ha a nyomorult fellázad?
Egyenlőség, haha! Ki is hinne benne?
Biz az, hogy is mondjam . . . hígvelejű lenne.
Szálljon ezer átok
Hatalmasok rátok.

Csak körül kell nézni: pártfogolás, érdek,
Piszkos kezek, csalás . . . oh, a bűn temérdek.
S kinek keze tiszta, s a megszakadásig
Dolgozik őrülten, neveti a másik.
Szálljon ezer átok
Hatalmasok rátok.

Szegény ember vagyok. Csak hatalmam volna,
Boszúálló karom sok bűnt megtorolna.
Hanem kötve vagyok, s szemem csak csodálja,
Hogy nem apad, de nő a gonoszság árja.
Szálljon ezer átok
Hatalmasok rátok.

Rettentő gonoszság. Nem, nem szenvedhettem.
Szörnyű bánatomban részegessé lettem.
És az ember vére ilyenkor forr, tombol:
Ezért meg elcsaptak szép hivatalomból.
Szálljon ezer átok
Hatalmasok rátok.

«EMLÉKEZZETEK A MAINE-RE». Amerikai rajz.

A tanitóképző-intézeti tanárok képzésének és képesítésének kérdéséről czimmel *Gyertyánffy* István, az állami paedagogium igazgatója, közfigyelmet keltett emlékiratot intézett közelebb dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. Azt fejtegeti, hogy «a tanitóképző-intézeti tanárok képzésének ügye *első rangú* népoktatásügyi kérdés, még pedig olyan, a mely szoros kapcsolatban áll azokkal a nagy aktuális társadalmi kérdésekkel is, melyek bizonyára nem csekély gondot okozhatnak minden komoly államférfiúnak, tehát az oktatásügyi miniszternek is.»

Tudni való — igy folytatja Gyertyánffy, — hogy a szerint, a mint a mai művelődés áramlatai a magyar népre hatni kezdettek, s a mint ezt a műveltséget a társadalom, a sajtó s a köznevelés a népbe beleoltani is igyekezett, sok kóros anyag került vele a néplélek képzeletvilágába. Hogy ezek aztán valóságos népbetegségek alakjában ki is törtek rajta, az már egész bizonyossággal megállapítható *tény*. A munkás-kérdés, az agrár-szocializmus, a keresztéany családok százainak kiválása a felekezet kötelékeiből már nem is symptomák többé, hanem teljesen kifejlett kór csalhatatlan jelenségei.

Ennek a kórnak a gyógyítása nem egyedül a *népnevelés* és a *cura pastoralis* föladata; de a társadalmi és kormányzati tényezők mellett mégis csak az *iskolától* és az *egyháztól* remélhető a beteg néplélek, a megmételyezett közgondolkozás legközvetlenebb orvoslása. E két eszköz közül az egyház csak igen kis mértékben függ a miniszertől; de az iskola s különösen az állami és községi iskolák fölött a miniszter rendelkezik. Ezekkel lehetne még hatni. *Népnevelőkre* van szükség; de úgy kell kezdeni a dolgot, hogy *reformálja* a miniszter a *néptanitók* képzését és mindenek fölött gondoskodjék a *tanitóképző-intézeti tanárok képzéséről*. Ez az *eleje* a dolognak. Nem a tantervek, a formák teszik a dolog lényegét, hanem az *emberek*, azok az emberek, a kik *képeznek*. Rég kellett volna már tenni valamit ebben az irányban; de ha eddig mulasztások történtek, most annál inkább rajta kell lennünk, hogy gyökeresen segitsünk népnevelésügyünk ezen első rendű baján.

Ezekben foglalható össze a veleje annak a 173 lapnyi dolgozatnak, mely az «emlékirat» czime alatt népoktatásunk egész politikáját felöleli. A derék munka nem került a könyvpiaczra; de az érdeklődők a szerzőnél dijtalanul megkaphatják, mig a példányok készlete el nem fogy.

Képzelt királyok, történeti regény két kötetben, irta *Kupa* Árpád. Megjelent a Singer és Wolfner-féle «Egyetemes regénytár»-ban. Ára 1 forint. Kupa Árpádnak ez már második nagyobb műve. Kupa mint asztalos képezte magát és reguláztа tehetségét. A tárgy kiválasztásához megvan az érzéke, a mesével is leköti a figyelmet, az alakokat az élet után irja le, egyátalán élénk a figyelme és képzelete, előadása elég folyékony. Ezek mind javabeli irói tulajdonságok. A «Képzelt királyok»-ban a szerző II. Rákóczi Ferencz korát rajzolja, a magyarság nagy küzdelmét szabadságáért, nemzetiségeért. A regénynek históriai szineket adni, korrajzi vonatkozásokkal illusztrálni, a múlt idők szellemét fölébreszteni azonban már nehezen ment az ügyes tollú irónak. Terjeszkedni és hosszabban beszélni is szeret, s itt ott érzelgős és dagályos az előadása.

Lotz-album. Lotz Károly jeles festőművészünk 50 éves működését maradandó emlékkel akarja megünnepelni a Lotz-estélyt rendezett hölgybizottság. Gróf *Batthyány* Lajosné értekezletet hivott össze, s a hölgybizottság egyhangulag elhatározta, hogy egy Lotz-album kiadását tüzi ki czéljául, azaz oly művet akar létesiteni, melyben Lotz mesternek összes munkái a lehető legjobb és legszebb sokszorosításban és kiállításban lesznek. Elhatározták továbbá egyúttal, hogy gróf Batthyány Lajosné kérje fel *Izabella* főherczegasszonyt, mint a Lotz-ünnep védnöknőjét, hogy pártolja védnökségével a bizottságnak ez irányban való működését is.

Az osztrák-magyar monarkhia irásban és képben czimű nagy hon- és népismertető vállalatból most megjelent 299. füzet «Magyarország» V. kötetének a 12. füzete.

Két fölvidéki megye: Arva és Liptó ismertetését találjuk e füzetben; amazt *Kubinyi* Miklós, emezt *Majláth* Béla tollából. Mindkét dolgozaton igen meglátszik, hogy íróik személyes tapasztalatok, eredeti megfigyelések és kutatások alapján alkották e szép leíró részletekben bővelködő, tömör előadású, de magvas közleményeket. Árvamegyének e füzetben végződő ismertetéséből külön is kiemelendő a még ma is jó karban levő s különösen festői szépségű Árva várának részletes leírása. A becses dolgozatok érdekességét tizenkét szép rajz emeli, melyek *Cserna*, *Dörre*, *Jantyik*, báró *Mednyánszky*, *Paur*, *Rauscher* és *Spányi* művészeinktől valók. A vállalat a magyar kir. államnyomda kiadásában jelenik meg két-két ívnyi terjedelmű füzetekben minden hónap 1-én és 15-én, a Révai Testvérek irodalmi intézetének bizományában. Előfizetési ár: egész évre (24 füzetre) 7 frt 20 kr.; félévre (12 füzetre) 3 frt 60 kr.; negyedévre (6 füzetre) 1 frt 80 kr. Egy-egy füzet ára 30 kr. Megszerezhető minden hazai könyvkereskedésben.

A Magyar Iparművészet czimű, *Fittler* Kamill és *Györgyi* Kálmán által szerkesztett derék folyóirat ezúttal a szokottnál is gazdagabb tartalommal jelent meg. A tiz ívre terjedő füzetben, melyet közel száz művészi illusztráczió diszit, *Mihalik J.* ismerteti az iparművészeti múzeum nemzetközi kiállítását, *Dékáni Á.* a magyar parasztcsattokról ír czikket, *Szendrei* János egy múlt századbeli magyar ötvösremekről, *Rexa* Dezső Csejthe iparművészeti emlékeiről, *Tetrik* Lajos pedig a batizi kőedénygyárról közöl adatokat. Változatosan összeállított rendes rovatok egészitik ki a füzetnek érdekes tartalmát. A «Magyar Iparművészet» versenyez a legelőkelőbb külföldi szakfolyóiratokkal. A lapot a magyar iparművészeti társulat tagjainak, 5 forint évi díjért, tagilletményként küldik meg; a folyó évre belépő uj tagok megkapják az eddig megjelent öt füzetet is.

Magyar Könyvtár. A Lampel-féle könyvkereskedés kiadásában megindult füzetes vállalatból a következő újabb füzetek jelentek meg: *A király házasodik*, Tóth Kálmánnak történeti vigjátéka, melyet nem régiben ismét fölelevenített a nemzeti szinház. *Droz* Gusztáv családi rajzaiból «Monsieur, Madame et Bébé». magyarul «Az úr, az asszony és a baba» czimmel Béri Gyula fordításában. *Kisvárosi történetek*, rajzok, irta Vértesi Arnold. *A népgyülölő*, szinmű öt felvonásban, irta Ibsen Henrik, fordította Vikár Béla. *A kuruczvilág költészete*, szemelvények a XVII—XVIII. század magyar költészetéből, összegyüjtötte és bevezetéssel ellátta Kardos Albert. Minden füzet ára 15 kr.

Uj zenemű. *Deschán* Achill, Temesmegye volt alispánja «*Ifjúkori bölemlékek*» czim alatt zongorára irt zeneművét adta ki. Az e műben foglalt négy keringő nem tánczzene, hanem a magasabb műfajhoz ohajt sorakozni. A mű a szerző tulajdona, ára 3 korona; kapható a zeneműkereskedésekben és a szerzőnél Temesvárott.

Nemzeti Szinház. A szini saisonban május 13-án mutatta be a Nemzeti Szinház az utolsó ujdonságot, *Blumenthal* Oszkár berlini irónak «*A rejtett arcz*» czimű négyfelvonásos vigjátékát, Adorján Sándor fordításában. Nem valami fényes befejezője az idei ujdonságok sorozatának. Uj semmi benne, szellem kevés, csupa vékonyka szálak fűznek össze mindent.

Az első felvonásban értekezést kapunk arról, hogy az embereknek és eseményeknek két arczuk van; egy nyilt, egy rejtett, egyiket a világ látja, de a melyik az igazi, az rejtett. Ez a fejtegetés a negyedik felvonásban válik aztán érthetővé, mikor megismerjük Mengers Sarolta grófnő rejtett arczát, az igazit. A grófnő fiatal, szép és özvegy. Sógora, Mengers Balduin, a ki csak adósságokat tud csinálni, gyülöli, mert a gróf bátyja özvegyét, Saroltát tette örökösévé. A tékozló és könnyelmű Balduin gróf

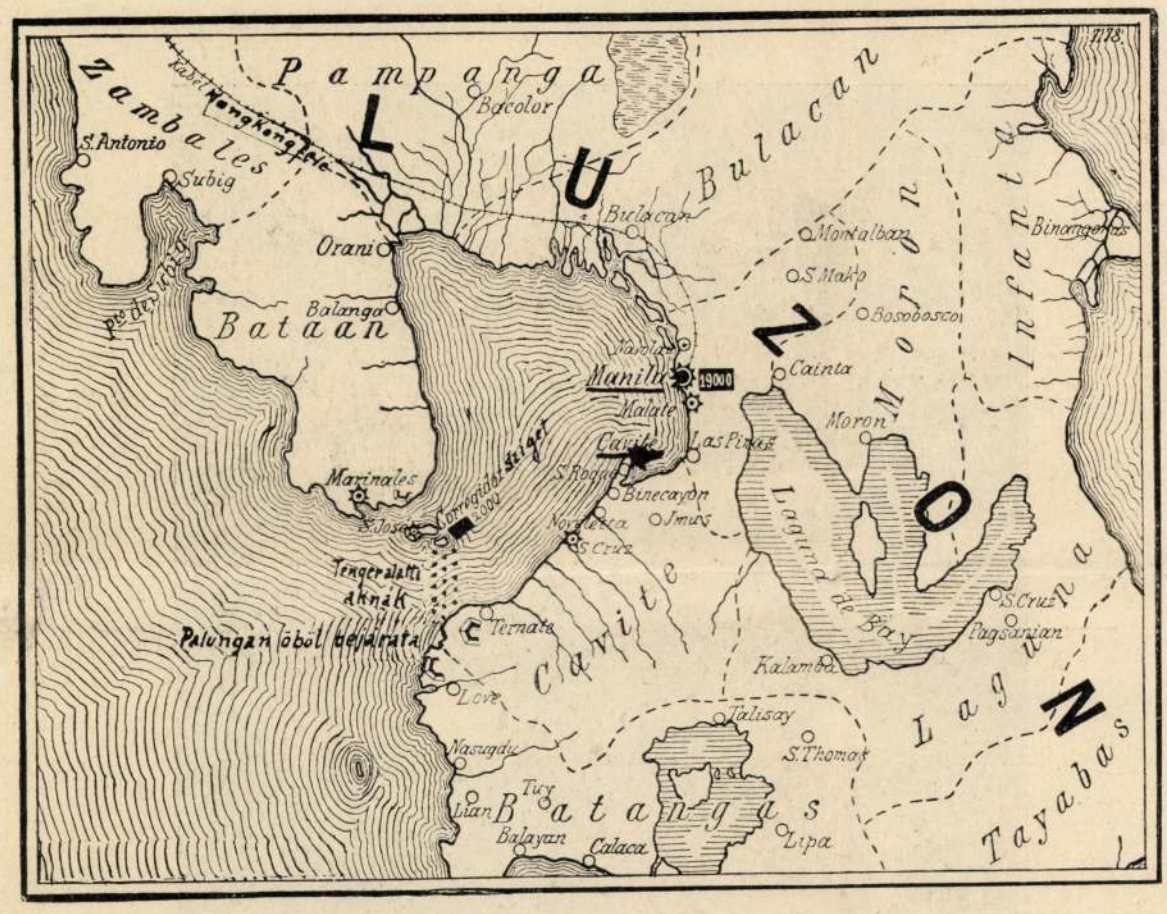

A MANILAI ÖBÖL TÉRKÉPE.

pört indított Sarolta grófnő ellen, a kiről még azt is tudni kell, hogy nevelőnő volt, Balduin gróf anyjának felolvasónője. A végrendelet elleni pört azonban Balduin gróf elveszti. Sarolta grófnő önként felajánlja a grófnak a köteles részt jelentékeny évi járadékkal s átadja neki az erről szóló cheque-könyvet. A gróf visszautasitja a nagylelkű ajánlatot, a könyvecskét pedig elzárja. Voltaképen a darab mulatságos része a könnyelmű gróf. Megjön a nevelőből a gróf leánya, Kitty, a ki apját gazdagnak képzeli, és szeszélyes követelésekkel áll elő. Az apa nagy zavarba jön, de Sarolta grófnő kimenti azzal, hogy a leány lakjék ő nála. A gróf ezután a könyvecskét is igénybe veszi. Természetesen Kitty szerelmes, az özvegy szép grófnő is szerelmes, még pedig leánykorából, és pedig Balduin gróf ügyvédjébe. De az ügyvéd nagy ellenszenvet érez egykori ideálja iránt, a ki pénzért ment feleségül az öreg grófhoz. Az ügyvéd most épen Japánba készül kivándorolni. Végre azonban a rejtett, az igazi arcz feltünik. Sarolta hálából ment feleségűl az öreg grófhoz. Mint felolvasónő egy kis leánykával csolnakázott, ez a vizbe esett, s a gróf mentette ki, de ebbe bele is betegedett; az orvos megmondta, hogy nem fog többé kigyógyulni. Sarolta háladatosságból lett felesége, hogy gyöngédséggel édesítse meg életét. Tehát nem haszonleső volt férjhezmenetele. Nehány mulatságos helyzet után minden kiderűl, minden rendbe jön. Az előadás jó volt. Ebben Náday (Balduin), Cs. Alszegi Irma (Sarolta), Csillag Teréz (Kitty), Császár (az ügyvéd), Vizvári, Zilahy, stb.

A Magyar szinháznak e hó 14-ikén szinrekerült mulatságos franczia bohózata: *Eduárd pöre*, irta Feydeau és Desvallières, fordította Balla.

Charançon polgármester szereti a kalandot, de felesége sem utasítja el Lambert Eduárd fiatal orvos udvarlását. Megtörténik egyszer, hogy a szép asszony és Eduárd egy fogadó külön termében vacsoráznak, a hova tévedésből egy rendőr nyit be. A fiatal asszony a rendőrt arczul üti, ez pedig följelenti. Fölveszik a jegyzőkönyvet, az asszony kinos zavarában Eduárd feleségének mondja magát. A tárgyaláson maga Charançon úr akarja védeni Eduárdot, természetesen nem tudja, hogy ki a hölgy; de a tárgyalás jó alkalom neki, hogy szintén Párisba menjen Miranda czirkuszhölgy után. Charançon fényesen védi Eduárdot, a pört meg is nyeri. Most már mindennek ki kellene derülni, de mikor arra kerűl a sor, hogy ki volt a vacsoráló hölgy, egyszerre Miranda áll elő, s magára vállalja a pofont. Az előadásban legjobbak a kisebb szerepekben Mátrai, Boros, Bessenyei, de jól alkalmazkodnak Szilágyi (Charançon), Balla (Eduárd), Somló Emma és Hetyey Anna (a czirkuszhölgy) is.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Az akadémia másodelnöke. A tud. akadémia *Wlassics* Gyula közoktatásügyi minisztert választotta nagygyülésén másodelnökké. A miniszter az akadémia elnökéhez, báró Eötvös Lorándhoz intézett levélben köszöni meg a kitüntetést.

Nem a tudományos téren kifejtett szerény munkássága jutalmául és elismeréseül tekinti ezt — írja, — mert ebben akkor részesült, mikor jogtudományi művét az akadémia a Sztrókay-dijjal tüntette ki és tagjául választotta. Hanem a megtisztelő bizalmat főleg annak az emlékeiben tiszteletre méltó hagyománynak ápolásában véli feltalálni, mely a magyar tudomány fejlesztése és a magyar kultura felelős vezetősége között ezuttal is erősebb kapcsot kivánt létesíteni és ezzel őt nagy és nehéz feladataiban buzdítani és támogatni óhajtotta. Igéri: rajta lesz, hogy a hagyományos szövetségnek személyében való felujitása nemzeti művelődésünkre csak haszonnal járjon, mert előtte állanak a nagy példák, miként lehet az egész nemzeti életre kiható hatásúvá tenni e szép szövetséget.

A magyar tud. akadémia május 16-iki ülésén *Than* Károly elnöksége alatt szaktudományi előadások kerültek napirendre.

Szily Kálmán olvasta föl külföldön élő hirneves hazánkfia, *Lénárd* Fülöp, ezelőtt heidelbergi, most kieli egyetemi tanár székfoglaló értekezését, a ki az x-sugarak tanulmányozásával szerzett magának oly dicsőséget, hogy *magyar* ember és *német* professzor létére a *franczia* akadémia az idén a nagy dijával tüntette ki. Lénárdot a magyar akadémia már a mult évben választotta tagjává, s székfoglaló értekezése az elektromos erővel párhuzamosan irányított katód-sugarak magatartásáról szólt. Kisérletileg bizonyítja ebben, hogy a katód-sugarak mágneses elhajlíthatósága nem változatlan, mint eddig hitték. Utána *Lengyel* Béla folytatólagosan ismertette a calcium chemiai tulajdonságait. *Klug* Nándor bemutatta dr. *Szontágh* Félix és *Wellmann* Oszkár vizsgálatait a normális és difteriás lósavóról. Ugyancsak *Klug* Nándor terjesztette elő *Bugarsky* István és *Tangl* Ferencz tanárok dolgozatát «a vérsavó molekuláris concentratio viszonyairól».

A Petőfi-társaság május 16-ikán a nyári szünetek előtti utolsó ülését tartotta *Bartók* Lajos elnöklete alatt, ki szép szavakban emlékezett meg Abonyi Lajos haláláról.

Az első felolvasás *Kenedi* Gézának «A kisértés» czimű székfoglalója volt, a melyet *Várady* Antal olvasott föl nagy hatással. A drámai költemény azt a lelki tusát tárja föl, a melyet Jézus vivott önmagával. Jézus tépelődő magánbeszéde ez a pusztában, a hol a sátán megkisérti s Judea királyi székét kinálja neki. Az erőteljes költeményt megtapsolták. *Ábrányi* Emil *Gergely* István vendégnek egy jól fogadott költeményét mutatta be «Dal a szép halálról» czimen. Utolsónak *Bársony* István lépett a felolvasó asztalhoz, s «Egy kis levélről» czimű novelláját olvasta fel. A közönség tetszéssel hallgatta.

A magyar néprajzi társaság május 18-ikán *Szalay* Imre elnöklésével felolvasó ülést tartott, a melyen dr. *Balassa* József a magyar nyelvjárások keletkezéséről értekezett. Ezután *Melich* János bemutatta *Podhradszky* Lajos tanulmányát a szlávok ősvallásáról. Utolsónak *Vikár* Béla választmányi tag lépett a felolvasó asztalhoz, hogy részletes jelentést tegyen a társaság megbizásából és Wlassics Gyula miniszter támogatásával folytatott népköltési gyűjtéseiről. Vikár eddig személyesen gyűjtött Borsod-, Békés-, Csongrád-, Somogy- és Vasmegyékben s gyűjtéseinél főleg a változatokra volt tekintettel, de sok új darabot is sikerült összegyűjtenie. Ezúttal leginkább a pásztorélet költészetéből mutatott be dallamokat és szövegeket.

A Nemzeti Salon május 18-ikán tartotta meg ideiglenes helyiségében alakuló választmányi ülését, melyre a sajtó képviselői is meg voltak hiva. Gróf *Andrássy* Gyula elnök nyitotta meg az ülést, röviden vázolván az egyesület föladatait.

Hock János alelnök kifejtette a Nemzeti Salon munkaprogrammját. Művészetünknek az egyoldalu állami gyámolítás helyett biztosabb és szélesebb alapokra kell helyezkedni. A Nemzeti Salon legyen a közvetítő művész és a közönség között, vegye kezébe a részletfizetéses elárusítás tervét is és azzal egyrészt állandó kenyeret és függetlenséget nyujtson a művészeknek, másrészt műpártoló közönséget is neveljen. Az élénk helyesléssel fogadott beszéd után *Szatmári* Mór szólalt fel a sajtó nevében és megköszönte azt a meleg ovácziót, melyben a művészek testvéreiket, az irókat részesítik; bár nem beszél megbizásból, de hiszi, hogy a zsurnalisztika, mint mindig, nagy szeretettel fogja képviselni a művészet érdekeit. Ez után *Hock* János indítványára az egyesület kiküldötte Hock János alelnököt, Spányi Béla és Tölgyessy Artur művészeket, hogy keressék fel a hirlapirók két egyesületét s kérjék fel a sajtót a magyar művészmozgalom erőteljes támogatására. Azután a folyó ügyeket tárgyalták s elhatározták egy Markó-kiállítás rendezését, művészi segélyalap alapítását és az alapszabályok átdolgozását, a melyekkel Hock Jánost bizták meg.

MI UJSÁG?

A «Vasárnapi Ujság» szerkesztőségi irodája május 10-ike óta Budapest IV., Királyi Pál-utcza 4. szám alatt van.

A király Budapesten. Ő Felsége május 19-ikén meglátogatta a *műcsarnok* nemzetközi kiállítását és az *iparművészeti muzeumot*.

A *műcsarnokba* déli 1 órakor érkezett a király s ott Wlassics közoktatásügyi miniszter, gr. Andrássy Tivadar, a képzőművészeti társulat elnöke, s a társulat igazgatósága fogadta. A művészek is nagy számmal gyültek össze. A felségnek Telepi Károly műtárnok és Márk Lajos, a kiállítás rendezője szolgált felvilágosítással. A király élénken kérdezősködött, sok megjegyzést tett kivált külföldi műveknél és nem titkolta, hogy a szeczesszionista iránynak nem hive.

A művészek közül bemutatták Neográdyt, Vaszary Jánost, László Fülöpöt, Tölgyessy Arthurt, Bruck Miksát, Kacziány Ödönt, Németh Lajost, Ligeti Miklós szobrászt. Báró Mednyánszky két tájképére megjegyezte, hogy igen szépek. A második teremben a miniszter Vastagh Györgynek Falk Miksát ábrázoló arczképére hivta föl a felség figyelmét, ki aztán meglátva mellette Kossuth nagy álló képét, melyet Stettka Gyula festett, így szólt: «Ez Kossuth Lajos?»; kérdezte aztán festőjét, s a miniszter felvilágosításul még hozzá tette, hogy egy amerikai fénykép után készült. Élénken nézte a király Styka Jánosnak a Bem-Petőfi körképhez készített vázlatait. Egy női arczképnél a király azonnal fölismerte benne Márkus Emiliát, a nemzeti szinház művésznőjét. A király majdnem két órát töltött a műtárlaton. Távozása előtt megköszönte a kalauzolást, s a miniszternek ezt mondta: «A kiállítás szép és sikerült. Valóban örvendek, hogy megnéztem.» Ő Felsége a műcsarnok előtt összegyült nagy sokaság éljenzése közt ült hintajába és az *iparművészeti múzeumba* hajtatott, a hová Wlassics miniszter is követte.

Az *iparművészeti múzeum* előtt is nagy tömeg várta az uralkodót. Ő Felsége itt szintén hosszabb időt töltött s *Radisits* igazgatónak nagy elismeréssel nyilatkozott a muzeum gyarapodásáról.

Délután udvari ebéd volt, este Ő Felsége Gödöllőre ment ki. Május 20-ikán megérkezett *Ferencz Ferdinánd* főherczeg is, hogy jelen legyen a május 21-iki katonai szemlén.

A tiz szobor. A miniszterelnöknél a minap tartott értekezlet nagyjában megállapitotta a király által a fővárosnak felajánlott tiz szobor helyét. A miniszterelnökség már határozott ama föltételekről is, a melyek mellett e szobrokra pályázatot hirdet. A terv az, hogy öt éven keresztül évente két-két szoborra irják ki a pályázatot. Művész körökben az hirlik, hogy a két első szoborműre, *Szent Gellért* püspök és Béla király *Névtelen jegyzőjének* szobrára már az idén pályázatot hirdetnek.

1913. 9. l. — *Tárgymutatója,* A Szegedi Képzőművészeti Egyesület Vastagh György által rendezett tavaszi kiállításának —. Szeged, 1900. 50. l. — *Tavaszi tárlat* 1901. Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1901. évi tagilletménye. II. rész. 7. l. (képpel). — *Térey Gábor dr.:* Modern festők. Budapest, 1905. 6. füzet. — *U. az:* Bruck Lajos. (Visszaemlékezés.) *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 29—33. l. — *Vas. Ujs.* 1873. 433. l. — 1874. 540. l. — 1878. 168. l. (képpel). — 1879. 491. l. (Az elhagyatottak. Bruck Lajos festménye; képpel.) — 1880. 109. l. — 1883. 453. l. (Az árvák; képpel.) — 1884. 593. l. és 833. l. (Az apa levele; képpel.) — 1886. 387. l. (képpel). — 1889. 652. l. — 1894. 821. l. (képpel). — 1899. 840. l. — *Világ.* 1911 okt. 7. (Három halott festő.) — Önéletrajzi adatok.

Bruck Miksa, festő; szül. 1863 ápr. 6-án Pesten. 1878—1881-ig Székely Bertalan vezetése alatt a budapesti mintarajziskola és rajztanárképzőben tanult. Ezután Párisba ment s egyideig bátyjának, Bruck Lajosnak, utóbb pedig Bonnatnak volt tanítványa. Párisból Münchenbe költözött s a képzőművészeti akadémián Gysis osztályán folytatta tanulmányait. A müncheni akadémián 1884-ben dícsérő okiratot is nyert. Az 1890-es évek elején visszatért Budapestre, hol 1894-ben a Benczúr mesteriskola tagja lett. A Műcsarnok kiállításain legelőbb 1887-ben jelent meg. Mire megvénülünk, Erdőrészlet, Bártfai pitvar, Magány és Ambitus cz. olajfestményei a király, Auvergnei házak, Csendes otthon, Somoskeő, Estebéd a Hortobágyon és Fehér interieur cz. művei a Szépművészeti Múzeum birtokában vannak. Külföldi kiállítások közül részt vett párisi, berlini, antwerpeni, müncheni, hannoveri, bécsi stb. tárlatokon, s kitüntetésben részesült a budapesti ezredévi, párisi stb. kiállításokon. Nagy érdemeket szerzett a Hazai Művásárlók Egyesületének megalapítása és vezetése körül, s tevékenyen vett részt a Képzőművészek Egyesülete s a Nemzeti Szalon ügyeinek intézésében. 1914-ben a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki a király.

A Képzőművészeti Társulat kiállításain a következő műveit állította ki:

1887. őszi kiáll.: A lóversenyen, olajf., 1000 frt. — Két szerelmes pár, olajf.

1888. őszi kiáll.: Erdőben, olajf., 500 frt. — Hazafelé, olajf., 600 frt.

1889—90. téli kiáll.: Mire megvénülünk, olajf., 650 frt. — A fenyvesben, olajf. 600 frt.

1890—91. téli kiáll.: Női arczkép, olajf. — Viola és őszi rózsa, olajf. — A vén gipszöntő, olajf.

1891—92. téli kiáll.: Tisza partján, olajf., 990 frt. — A jó vásár, olajf., 300 frt.

1892—93. téli kiáll.: Libapásztor leány, olajf., 600 frt. — Tájkép, olajf., 400 frt.

1893—94. téli kiáll.: Parkrészlet, olajf., 350 frt. — Mustafa kávéháza Sarajevoban, olajf., 600 frt. — A Miliacska partja Sarajevo előtt, olajf., 800 frt.

1894. tavaszi kiáll.: Utczai részlet Sarajevoból, olajf., 300 frt. — Részlet a kolompárús negyedből (Sarajevo), olajf., 400 frt. — Faluvégi vásár, olajf., 650 frt.

1894—95. téli kiáll.: Estebéd a Hortobágyon, olajf., 800 frt. — Kertész leány, olajf., 800 frt.

1895. tavaszi kiáll.: »Akár iszom, akár nem...«, olajf., 700 frt.

1895—96. téli kiáll.: Erdőrészlet, olajf., 800 frt.

1896. ezredéves orsz. kiáll.: (a már régebben is kiállított képeken kívül) Sarajevoi részlet, olajf. — Kertész leány, olajf.

1897—98. téli kiáll.: Nyíres, olajf., 700 frt. — Erdei kép, olajf., 1200 frt.

1898. tavaszi nemzetk. kiáll.: Somoskeő, olajf. — Utczarészlet Sarajevoból, olajf.

1898—99. téli kiáll.: Falu vége, olajf., 800 frt. — Sváb udvar, olajf., 1000 frt. — Alkony, olajf., 800 frt.

1899. tavaszi nemzetk. kiáll.: Romok, olajf., 350 frt. — Holdvilágos est, olajf., 500 frt.

1899—1900. téli kiáll.: Este, olajf., 1200 frt. — Erdőrészlet, olajf., 500 frt.

1900. tavaszi kiáll.: Tanulmány, olajf., 300 K. — Alkony, olajf., 700 K. — Ősz, olajf. — Részlet Sarajevoból, olajf., 1500 K.

1900—1901. téli kiáll.: A tordai hasadék, olajf., 3000 K.

1901. tavaszi nemzetk. kiáll.: Erdő, olajf. — Falu vége, olajf. — A Sió torkolata, olajf.

1901—2. téli kiáll.: Falu az Alsó-Engadinból, olajf., 1800 K. — Est a Hűvösvölgyben, olajf., 900 K.

1902. tavaszi nemzetk. kiáll.: Egy est a hegyek közt, olajf. — Engadini interieur, olajf.

1902—3. téli kiáll.: Zborói konyha, olajf. — Auvergne-i interieur, olajf. — Csendes otthon, olajf. — Rákóczi száz hársa, olajf.

1903. tavaszi nemzetk. kiáll.: Auvergnei házak, olajf. — Bellagiói részlet, Raffaelli féle olajpastell. — Szegény asszony otthona, olajf. — Falusi házak, Raffaelli féle olajpastell.

1903—4. téli kiáll.: Bártfai konyha, olajf. — Bártfai pitvar, olajf.

1904. tavaszi kiáll.: A Sió torkolata, Raffaelli pastell. — Elhagyott park kapuja, olajf. — Interieur, olajf.

1904—5. téli kiáll.: Szalmakazalok, olajf. — Franyóné pitvara (Bártfa), olajf. — Bártfai interieur.

1905. tavaszi nemzetk. kiáll.: Vegyeskereskedés Bártfán, olajf. — A Berninák Samaden felől (Engadin), olajf.

1905—6. téli kiáll.: Szepesszombati interieur, olajf.

1906. tavaszi kiáll.: Interieur-tanulmány (Szepes-Szombat), olajf. — Bártfai pitvar, olajf. — Sárga interieur, olajf. — Zivatar után, olajf.

1906—7. téli nemzetk. kiáll.: Hűvösvölgyi részlet, tempera. — Füstös konyha, olajf. — Bibliás asszony, tempera.

1907. tavaszi kiáll.: Konyha, olajf. — Az én három modellem, olajf. — Interieur vázlat, olajf. — Bártfai utczarész, olajf. — Interieur, olajf. — Szepesbélai utczarész, olajf. — Elhagyatott, olajf. — Szepes-szombati házak, olajf.

1908. tavaszi kiáll.: Zöld interieur, olajf. — Zborói vásártér, olajf. — A kivándorló, olajf. — Az otthonhagyott, olajf. — Őszi alkony, olajf. — Vágvölgyi táj, olajf. — Délutáni munka, olajf. — Zborói házcsoport, olajf. — Fehér interieur, olajf.

1908—9. téli nemzetk. kiáll.: Zborói vásártér, olajf. — Magány, olajf. — A vadász szobája, olajf. — Zborói interieur, olajf. — Rákóczi száz hársfájának egyike, a zborói várral, olajf.

1909. tavaszi kiáll.: A szomszédasszony, olajf. — Zborói interieur, olajf. — Domboldal, olajf. — Zborói háztypus, olajf. — Bellagiói cyprusok, olajf.

1909—10. téli kiáll.: Mise előtt, olajf. — Körmöczbányai kaputér, olajf. — Sziklás völgy, olajf. — Ambitus, olajf. — Cyprusok a Como partján, olajf.

1910. tavaszi kiáll.: Vadászat után, olajf. — Az árvák, olajf. — A régi aranyzúzó Körmöczbányán, olajf. — A szegények, olajf. — A 4. sz. aranyakna Körmöczbányán, olajf. — Vasárnap délután, olajf. — Tanulmány (Gipszöntőműhely), olajf.

1910—11. téli kiáll.: Segesvári részlet, olajf. — A segesvári óratorony, olajf.

1911. tavaszi kiáll.: Sárosi interieur, olajf.

1911—12. jubiláris téli kiáll.: Házak a hegyoldalon, olajf. — Maderno Lago di Garda, olajf. — Breznóbányai interieur, olajf. — Breznóbányai házcsoport.

1912. tavaszi kiáll.: A madernoi kávéház belseje a Garda tó partján, olajf. — A varrógép, olajf. — Zborói vásártér, olajf. — Körmöczbányai kaputér, olajf. — A segesvári bástyasétány, olajf. — Zborói interieur, olajf. — Breznóbánya határa, olajf. — A szoba sarka, olajf. — Bellagioi részlet, olajf. — Erdő széle, olajf.

1913. tavaszi kiáll.: Néhai János főherczeg, Orth kastélyának részlete (Gmunden), olajf. — A község határa, olajf. — Vágvölgyi táj, olajf. — Sárosi interieur, olajf. — Szegény otthon, olajf. — Segesvári részlet, olajf.

1913—14. téli kiáll.: Merényi interieur, olajf. — Egy merényi bolt, olajf. — A törzsasztal (Szepes-Merény), olajf.

1914. tavaszi kiáll.: Szepesi utcza, olajf. — Felvidéki utcza, olajf. — János főherczeg kastélyából, olajf. — Virágtelep a Rákoson, olajf. — Körmöczbányai részlet, olajf.

Tátravidéki pásztorfiú, Fränyóné pitvara, Körmöczbányai kaputér és Szepesbélai utczarészlet cz. képeiről a Könyves Kálmán Magyar Műkiadó R.-T. fényképreprodukcziókat adott ki.

Budapesti Hírlap. 1914 febr. 11. (Bruck Miksa kitüntetése.) — *Chroniqueur:* Bruck Miksa. *Művészet.* 1913. 125—131. l. (képekkel). — *Ezredéves orsz. kiállítás.* A képzőművészeti osztály képes tárgymutatója. Budapest, 1896. 65. l. — *Fekete József:* Magyar képírók. *Pesti Napló.* 1893. 320. sz. — *U. az:* Magyar festők műtermeiben. Budapest, é. n. (1894) 90—92. l. (arczképpel). — *Goldschmied Lipót:* Magyar zsidó művészek. *Az Izr. Magy. Irodalmi Társulat évkönyve.* Budapest, 1895. — *Keleti Gusztáv:* Festészet és szobrászat. (Matlekovits S.: Az 1896. évi ezredéves kiállítás eredménye. Budapest, 1898. IX. k.) 256. l. — *Könyves Kálmán* Magyar Műkiadó R.-T. műlapkiadványainak jegyzéke. Budapest, 1912. — *Lendvai Károly:* A Hazai Művásárlók tíz éve. *Művészet.* 1904. 48. l. — *Losonczi Lipót dr.:* Művészeink. *Magyar Szemle.* 1892. 31. sz. — *Magyar Szalon.* 1892. XVI. 11. l. (arczképpel). — *Műcsarnok.* 1898. 141—143. l. — 1900. 98. l. (Magyar fürdők látképei a párisi kiállításon.), 186. l. — 1901. 14. sz. (Hazai Művásárlók Alkalmi Egyesülete.) — *Művészet.* 1903. 269. l. — 1908. 244. l. — 1911. 42, 121 és köv. l., 190. l. — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 156. l. — *Paur Géza:* Magyar művészek kiállítása a Műcsarnokban. *Vas. Ujs.* 1898. 893. l. (arczképpel). — *Szalai Emil:* Magyar festőművészet. *Magyar Géniusz.* 1894. II. 52. sz. (arczképpel). — *Szépművészeti Múzeum.* A modern képtár lajstroma. Budapest, 1908. 60. l. — 1913. 10. l. — *Tárgymutatója,* A Szegedi Képzőművészeti Egyesület Vastagh György által rendezett tavaszi kiállításának —. Szeged, 1900. 51. l. — *Tavaszi tárlat* 1901. Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1901. évi tagilletménye. Budapest, 1901. 36. l. (képpel). — *Vasárnapi Ujság.* 1884. 529. l. — 1887. 800. l. — 1894. 59. l. — 1911. 1069. l. (arczképpel) és a művész közlése nyomán.

Bruckner Gergely, építő. A XVI. században Kassán működött, hol neve okmányokban 1517—1521-ig fordul elő. 1517-ben Hoberger Gábor kassai polgárral házépítés iránt szerződött.

Kemény Lajos: A kassai szent Erzsébet egyház történetéhez. *Arch. Ért.* 1893. 68. l. — *U. az:* A renaissance és roccoco Kassán. *Arch. Ért.* 1899. 110. l. — *U. az:* Kassai építőmesterek. *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1904. 43. l. — *Mihalik József:* A kassai szent Erzsébet templom. Első rész. Budapest, 1912. 49. l.

Bruckner Kristóf, építő. Az előbbinek fia. 1527—1530-ig Kassán a városi közgyűlésnek tagja volt. 1545-ben már nem élt.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek. *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1904. 78. l. — *U. az:* Műtörténeti adatok Kassa multjából. *Arch. Ért.* 1910. 347. l.

Brudermann Ferencz, festő; szül. 1803-ban, megh. 1858-ban. 1843-ban a pesti műegylet tárlatára Bécsből Zrinyi Szigetvárából való kirohanása előtt átadja Juranicsnak az ország zászlóját cz. képét küldötte be, melyet kisorsolásra a műegylet vásárolt meg száz forintért.

Évkönyve, A pesti műegylet —. 1853-ra. Pest, 1854. 26. l. — *Kiáll. lajstrom.* 1843. — *Thieme—Becker:* Allg. Lexikon der bildenden Künstler. Leipzig, 1911. V. 96. l.

Bruesen, l. *Bruss.*

Bruck Mihaly

1915 tav: Interieur-részlet
Madernolago di Garda } of
Sejcsvári utca

1915-16 téli: Bártfa vidékéről
Törpsaszta II } of
Zbórói interieur-tanulmány

1916 tav. Interieur a János fhg i Orth-
Kastélyból III } of
Bártfai interieur II

1916-17 téli: Inter. a János fhg Orth kas IV.

1917 tav. " " V. of

1917-18 téli a lovasterem, of

1918 tav Emlék a lovaskozból
Interieur tan. (Zboro) } of
" " (Szepesbéla)

1918-19 téli Részlet János fhg kast-ból, of VI

1921 Benczúr kiáll.
János fhg örtri kast-ból } of
Csendes otthon

1927. m. táj. Kertek alján, of

1927-28 téli Estebéd a pusztán, of
II

III melléklet

428/1897

Johner.

I.ső székesfehérvári kiáll.

Siótorkolat,olaj
Bellagiói ciprusok,olaj
Interieur,olaj
Vágvölgyi táj,olaj
Rákoczy száz hársfája,olaj
Vasárnapi pihenő,olaj

II. győri kiáll.

Vasárnapi pihenő,olaj,
Ragurai ciprusok,olaj
Interieur,olaj
Rákoczy száz hársfája,
Vágvölgyi táj,olaj

1908. Téli kiáll.

Domboldal,olaj

1909. Tavaszi kiáll.

Zbórói vásártér,olaj III
" konyha,olaj II

1909. Jubiláris téli kiáll.

Felvidéki utcarészlet,olaj II

Bruck Miksa

1917. Uj Müvészcsoport Iső kiáll.

~~Interieur,olaj~~
~~Breznóbányai részlet,olaj~~
Brück Lajos mütermeinek részlete Párisban
A hüvösvölgyi erdőből,olaj
~~Kastélyrészlet~~,olaj
~~Részlet Jaros fhs~~
~~Cortr-kast-ból~~ I.

és korábbal

Vidéri kiáll. sorat szerefelt

Nemzeti Szalon

1894

Bártfai interieur,olaj
Interieur,olaj
Engadini falurészlet,olaj
Est,olaj
Bellagiói ciprusok,olaj
Látogatás,olaj
Rákoczy száz hársfája,olaj
Tavasz,olaj

II. kecskeméti kiáll.

Bellagiói falurészlet,olaj
Tavasz ,olaj
Bártfai interieur,olaj
Est,olaj
Rákoczy száz hársfája,olaj
Szomszédasszony látogatása,olaj
Bellagiói ciprusok,olaj

III. temesvári kiáll.

Zöldinterieur,olaj
Interieur,olaj
Rákoczy száz hársának egyike a várral
Vágvölgyi táj,olaj
Tavasz,olaj
Bellagiói utca olaj
" ciprusok,olaj
Domboldal,olaj
Erdőszéle,olaj

I. ső szentesi kiáll.

Zöldinterieur,olaj
Interieur,olaj
Rákoczy száz hársának egyike a várral
Alkonyat,olaj
Vágvölgyi táj,olaj
Távasz,olaj,
Bellagioi utca,olaj
" ciprusok,oalj

II. Ujvidéki kiáll.

Otthonmaradtak,olaj
Tavasz,olaj
Vágvölygitáj,olaj
Körmöci aranyalma,olaj
Interieur,olaj

I.ső pancsovai kiáll.

Otthonmaradtak,olaj
Tavasz,olaj
Vágvölgyi táj,olaj
Körmöci aranyalma,olaj
Interieur,olaj
Sió Balatontorkolata,olaj
Szepesi utcarészlet,olaj

I.ső mármarosszigeti kiáll.

Bártfai konyha,olaj
Bellagioi utcarészlet,olaj
Az otthonmaradt,olaj
Sárga interieur,olaj
Hortobágy,olaj
Magános ház,olaj
Szepesbélai utca,olaj

I. Mvásárhelyi kiáll.

Bártfai konyha,olaj
Magános ház,olaj
A Tátra alján.olaj
Hortobágy,olaj
Pitvar,olaj
Vágvölgyi táj,olaj
Házcsoport,olaj

I.losonci kiáll.

Engadini falurészlet,olaj
Szepesbélai házcsoport,olaj
Bártfai konyha,olaj
Pitvar,olaj
Házcsoport,olaj
Az otthonmaradt,olaj
Magános ház a Tátra alján,olaj
Bellagiói utcarészlet,olaj
Vgvölgyi táj,olaj

I.ső verseczi kiáll.

Bellagiói utcarészlet,olaj
Bártfai konyha,olaj
Pitvar,olaj
Szepesbélai házcsoport,olaj
Vágvölgyi táj,olaj
Házcsoport,olaj
Sárga interieur,olaj
Domboldal,olaj

I.ső karczagi kiáll.

Engadini falurészlet,olaj
Est,olaj
Bártfai interieur,olaj
Tavasz,olaj
Interieur,olaj
Bellagiói részlet,olaj

I.ső besztercebányai kiáll.

Bellagiói részlet,olaj
Tavaszx ,olaj
Interieur,olaj
Bártfai interieur,olaj
Est,olaj
Engadini falurészlet,olaj

II. nyiregyházi kiáll.

Bellagiói falurészlet,olaj

III. Debreceni kiáll.

Körmöcbányai részlet, olaj
Rákoczy száz hársfája, olaj
Bártfai Interieur, olaj
Vasárnap délután, olja
Kis Interieur, olaj

I. kisujszállási kiáll.

Körmöcbányai részlet, olaj
Rákoczy száz hársfája, olaj
Bártfai interieur, olaj
Vasárnap délután, olaj
Kis Interieur, olaj

I.ső nagykikindai kiáll.

Alkonyat alföldön, olaj
Tájkép, olaj
Novemberi nap, olaj
Alkonyat, olaj
Falu részlet Engadinből, olaj

I. ső győri kiáll.

Tájkép, olaj
Erdőnem, olaj
Elfutta az utat a hó, olaj
Franyóné pitvara, olaj

II. fiumei kiáll.

Bártfai konyha, olaj
Bibliás asszony, olaj
Hortobágy, olaj
Franyóné pitvara, olaj

Nyitrai kiáll.

Bibliás asszony, olaj
Franóyné pitvara, olaj
Domboldal, olaj
Hortobágy, olaj

I.ső lugosi kiáll.

Az otthonmaradt, olaj
Magányos ház, olaj
Hortobágy, olaj
Kenyéres pajtás, olaj
Bibliás asszony, olaj
Szepesbélai utcarészlet, olaj
Franyóné pitvara, olaj
Rákoczy száz hársfája, olaj

I.ső debreceni kiáll.

Magányos ház, olaj
Hortobágy, olaj
Szepesbélai utcarészlet, olaj

1905. Őszi kiáll.

A Poprád partja, olaj

1905. Karácsonyi kiáll.

Eső elött olaj
Őszi hangulat,olaj

1906. IV.grafikai kiáll.

Esthangulat,tempera

1903. IV. aradi kiáll.

Erdő mellettt, olaj
Szoba belseje,olaj
Engadini táj,olaj

1905. aradi kiáll.

Franyóné pitvara,olaj
Tájkép,olaj

1905. Nyiregyházi kiáll.

Franyóné udvara,olaj
Tájkép,olaj

Iső Kecskeméti kiáll.

A Sió torkolata,olaj
Alkony,olaj
Tájkép,olaj
Erdőrészlet,olaj
Tordai hasadék,olaj

1904. I só Zombori kiáll.

Bártfai konyha,olaj
Ballaggói részlet.olaj
Tordai hasadék,olaj

1906. Nagykanizsai kiáll.

Tájkép,olaj
Esti hangulat,olaj
Alkonyat,olaj
Tájkép-tanulmány,olaj
Bártfai konyha,olaj

I só komáromi kiáll.

Vaásnapi pihenő,olaj
Ragurai cyprusok,olaj
Enterieur,olaj
Rákoci szdr.hársfája,olaj
Vágvölgyi táj,olaj

Brük Miksa.

1894. okt. Első kiállitás.

Tájkép, olajf.
Sarajavoi utca, olajf.

1905. Téli tárlat.

Siótorkolata. olajf.

1901. Tavaszi kiállitás.

Alkony, olajf.

1901. Őszi kiállitás.

Ut a domboldalon, olajf.
Erdő, olajf.
Cyprusok Bellgiából, olajf.

1902. Tavaszi kiállitás.

Serajevói Miliacha, olajf.

1902 Őszi kiállitás.
Vásár, olajf.

Tordai tájkép, olajf.

1903. Tavaszi kiállitás.

Az Engedinből, olaj

1903. Őszi Tárlat

Interieur, olaj
Szegény asszony otthon, olaj

1904. Tavaszi kiállitás

Bártfai konyha, olaj

1904. Őszi tárlat

Bártfai konyha, olaj

1904. Téli kiáll.

Bártfai részlet, olaj
Engadini falu, olaj

1905. Tavaszi és III. graf. kiáll.

Siofoki tájkép, olaj

Aukcioi

Bruck Miksa

82. A hazatérő nyáj,
vászon 50 x 76

Ernst Muzeum aukcioi

1921.

XV

Ernst ánlic. Bruck Miksa

1921 ápr. XVI.	Parasztsoba növel és szermekkel Erdő szarvassal Táj szomorúfűzzel	of
1921 nov. XVII.	Szerelmi vallomás A fűszerkereskedő	of
1923 nov. XXV–VI.	Parasztsoba	of
XXV–XXVI	Utféli kereszt Híd a falu végén Ugdulás előtt Meyei munka Cigány telep Alföldi táj	of
1925 nov. XXX.	Söprő nő, pergam.	
1927 nov XXXVII.	Beszélgetés a parkban	of
1929 dec XLIII.	A fahid,	of
1935 márc LI.	A Schrestye,	of

Kőbányzak, öskon. V. 186

Bruck Miksa

Művészeti Lexikon 102.l.

Bruck Miksa

lexikon kivágását

lásd Bruck

Lajos csomagjában

V

M. Nemz Ren Tár

1923. V

kikötö, of

Árv. Csaru | Bruck M.

1940. 6. rk. | Haratíró birkajáj, of

1941. tugt 99. | Zboro vára, of Engadini ház

dohányáruda
MURASZOMBAT

Bruck Miksa

wód

z

Müvészeti Lexikon

1926. 102. l.

D

(Lyka)

Bruck Miksa

1863–1920

47. Vadkacsavadászat
olajf. 31 x 20 cm

Almásy-Teleki IV. 1940

1941 okt. VII.

Szolnoki parasztrobe, of

50. Kovács Mihály.

BUDAPEST, 1939
GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA MŰVÉSZETI INTÉZETE KIADÁSA
VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések

Bellagiói rénlet	Falu vége	Magány	Tájkép	Sarajevói rénl	Erdő rénlet	Utcarénlet Sarajevóból
1903	1898-99	1908-9	1892-93	1896	1895-96	1894
1912	1901 tav		1894	1900	1899-1900	1898
			1905			

Bruck Miksa

~~Bihari Sándor~~

~~Bogdány Jakab~~

~~Borsos József~~

~~Böhm Pál~~

~~Boszvay Ihrán~~

~~Boutibon~~

~~Brocky Karol~~

Brodszky Sándor

Bruck Hermina

~~Bruck Lajos~~

100 abb

Bruck Miksa

Mü- és Régiségkeresk Váll

ank. V. (1947)

okt.	4.	-"
"	12.	-"
"	18	"
nov.	17.	Péter Béla pb.
dec.	9.	Hámori Dezső
dec.	31.	Kanyal
1938 jan.	1.	Egyenleg

Bruck Miksa

Bruck Miksa: Zborói vár.

137

Gyöngyösy 137. l.

138 *Horovitz Lipót:* Arckép.

Bruck Miksa

Törzsasztal c.

kepe repr.

Gyöngyösy 81. l.

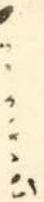

V.

392-393 Ismeretlen mester.
A XVI. századból.

392. Beatrix királynő.

Vállon alól, jobbra fordul
vállaira omlik ruhája reczés
REGINA.

Bronz-érem, jelenkori önté
Dreyfus Gusztáv ajándéka

Bruck Miksa

Bruck Miksa. Erdőrészlet.

Bruck Miksa

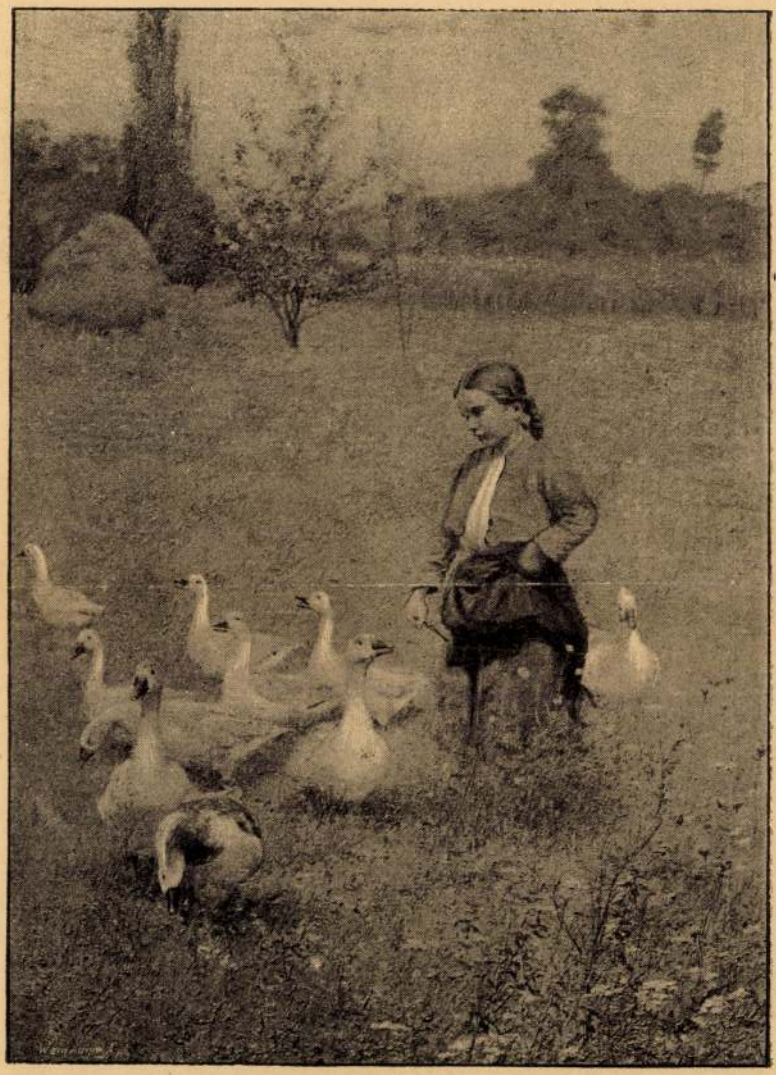

BRUCK MIKSA. LIBAPÁSZTORLÁNY.

Műcsarnok 1894/93 Téli K.
V

Bruck Miksa

BRUCK MIKSA. TISZA PARTJÁN.

Bruck Miksa

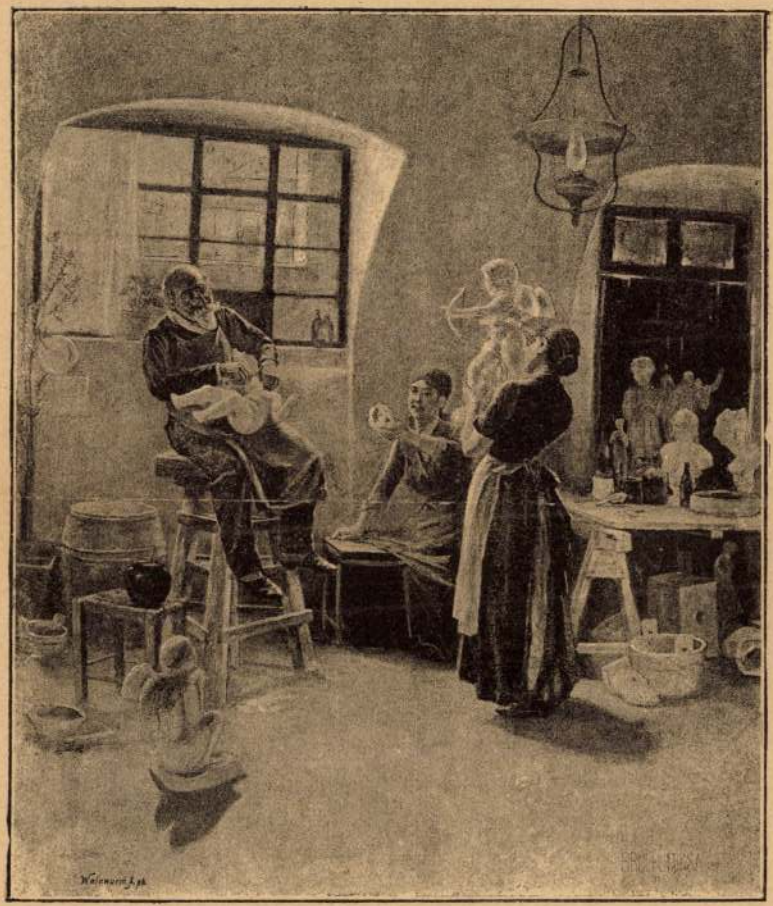

BRUCK MIKSA. A VÉN GIPSZ-ÖNTŐ.

Bruck Miksa

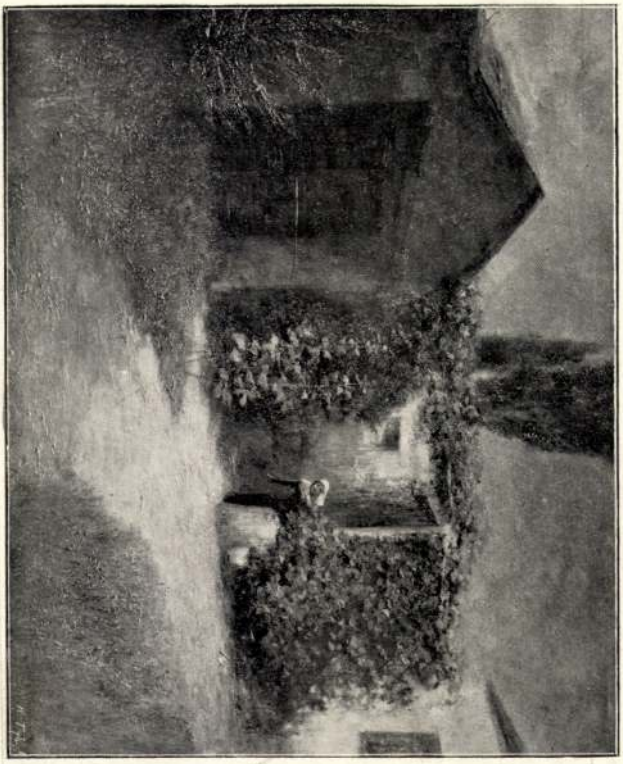

174. Bruck Miksa: Holdvilágos este.

Képrözn. Társ. 1899-
tavaszi nemzeth. kiáll

159. László Fülöp: Ratibor Viktor herczegnő arczképe.

231. Bruck Miksa: Falu az Alsó-Engadinból.

52. Gergely Imre: Pompéji nők.

Bruck Miksa

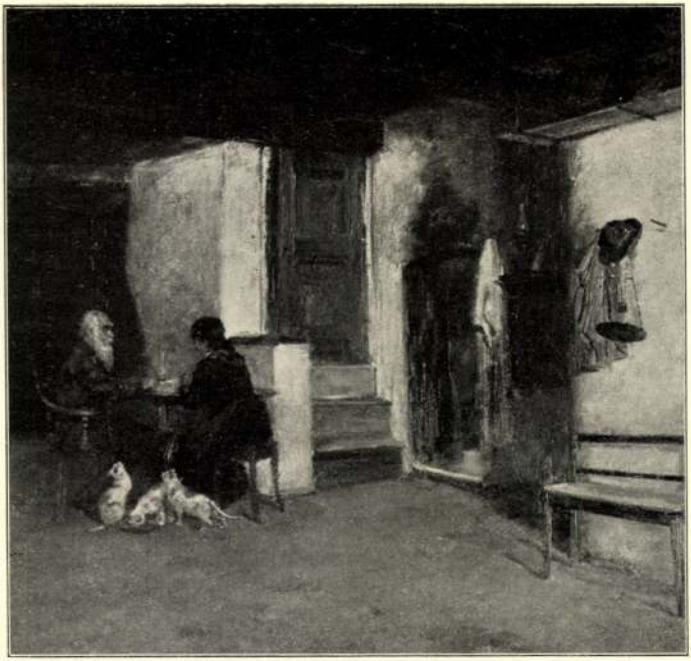

284. Bruck Miksa: Engadini interieur.

Műcsarnok 1902. tav. V
nemzetk. kiáll.

33. Palmié Charles I.: Reggel a tó partján.

Bruck Miksa

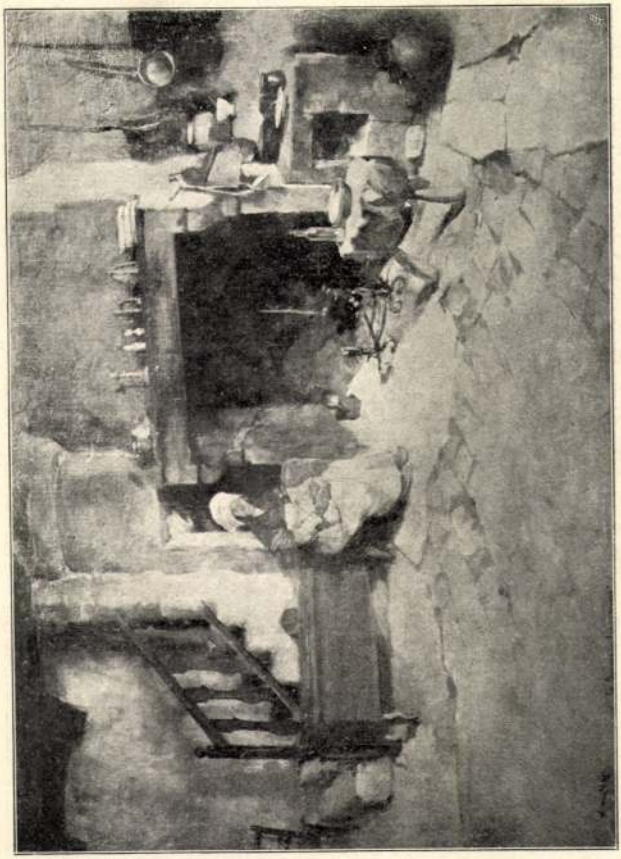

316. Bruck Miksa: Auvergne-i interieur.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

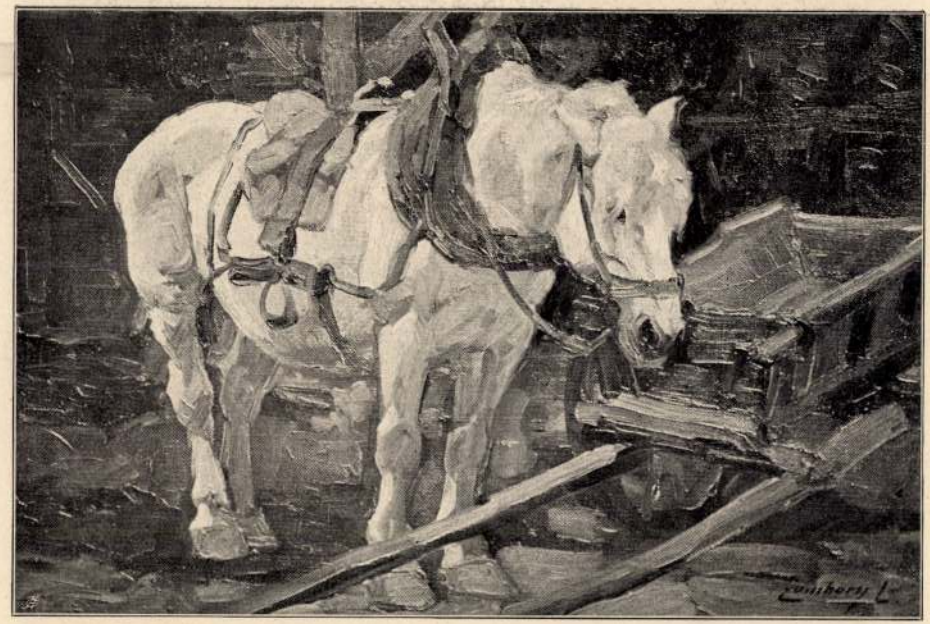

330. Zombory Lajos: Bajor szürke.

Bruck Miksa

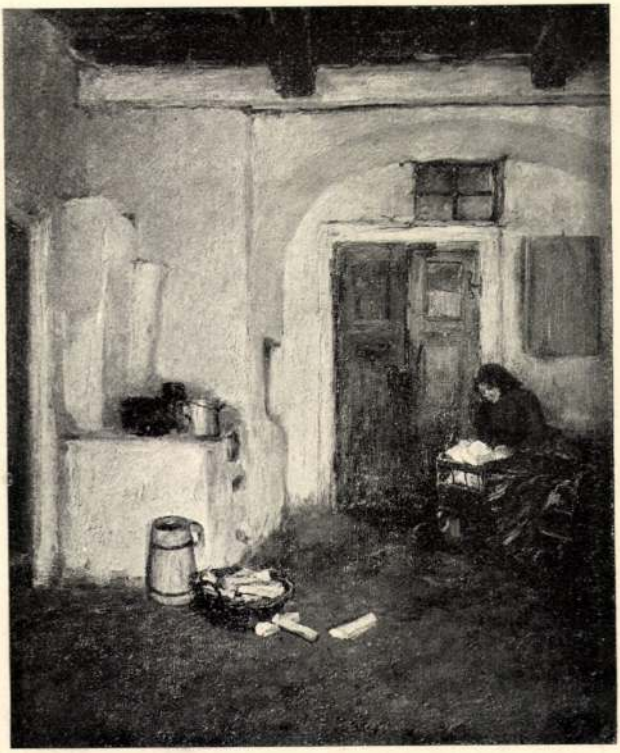

297. Bruck Miksa: Szegény asszony otthona.

V

Műcsarnok 1903. tav.
nemzetk. kiáll

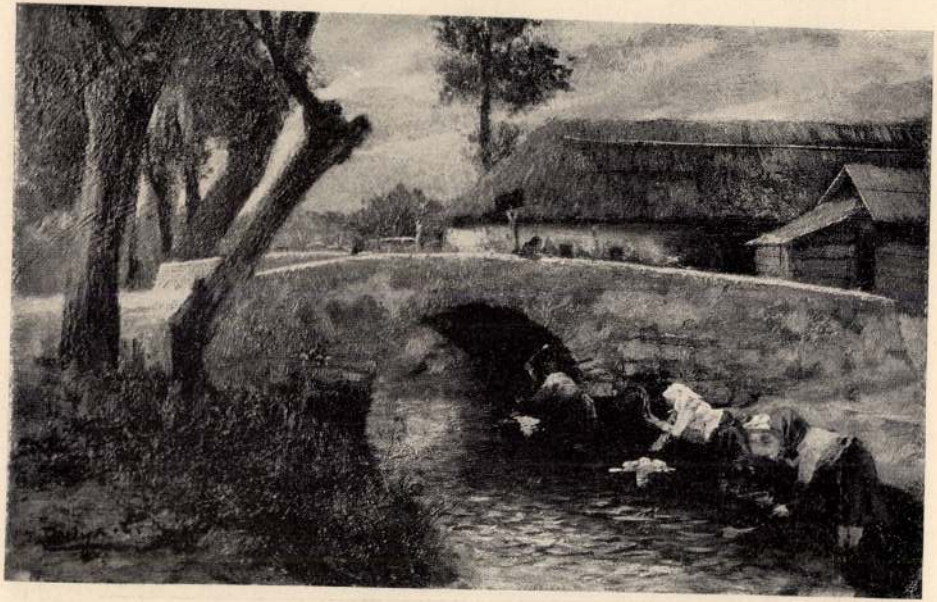

355. Pállya Celesztin: Mosó asszonyok.

54. Bruck Miksa: Sebesbélai utcarészlet.

193. Löschinger Hugó: Tehenek a Balatonban

Bruck Miksa

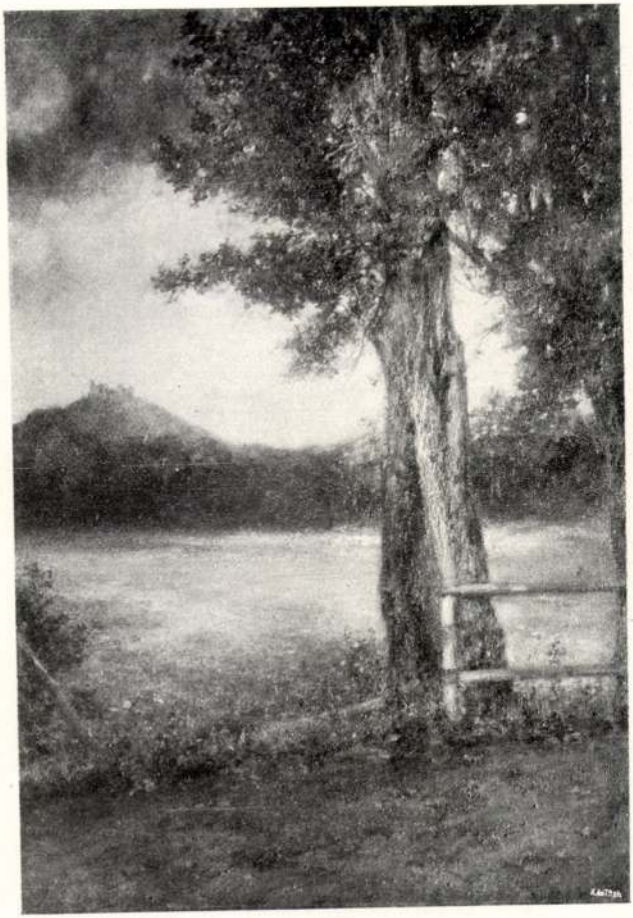

498. Bruck Miksa: Rákóczi száz hársfájának egyike a zbóroi várral.

Műcsarnok 1908/9 téli nemzeth. k.

481. † Maris, Jacob: A dortrechti templom.

Bruck Miksa

144. Bruck Miksa: Bellagioi cyprusok.

Műcsarnok 1909. tav. Kiáll.

13. Poll Hugó: Hazafelé.

Bruck Miksa

115 Bruck Miksa: Mise előtt.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll.

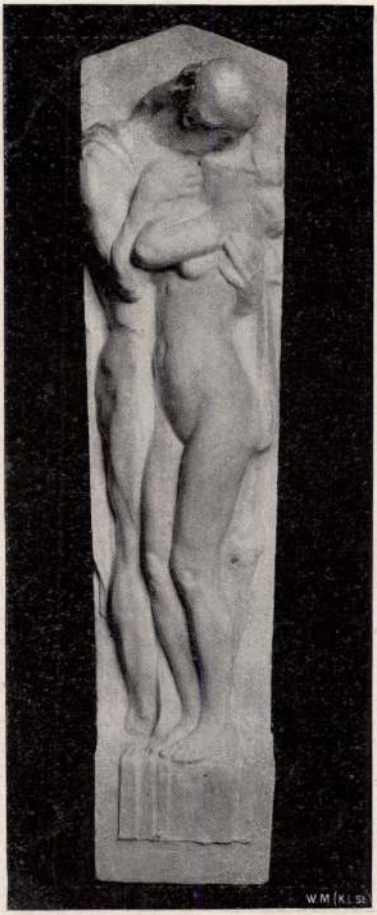

223. Moiret Ödön: Forrás.

Bruck Miksa

318 Bruck Miksa: Segesvári óratorony.

Képröm. Társ, 1910/11

Téli Kiáll. Eat

94 Csók István: **Népszínház-utca.**

122 Bruck Miksa: A segesvári bástyasétány.

9 Udvary Géza: Dante Allighieri.

124 Bruck Miksa: Sárosi interieur.

210 Béli Vörös Ernő: Hazafelé.

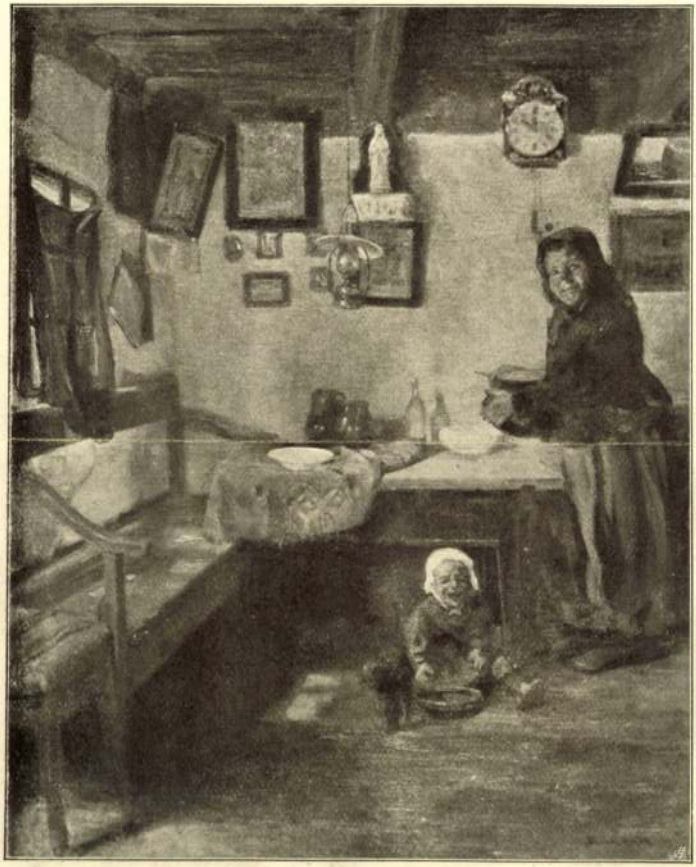

Bruck Miksa: Merényi interieur.

Bruck Miksa

nodellek.

Képrőm. Társ, 1913/14. tél.

Kiall

Bruck Miksa: János főherceg kastélyából.

Képzőm. Társ.
1914. tav. Kiáll.

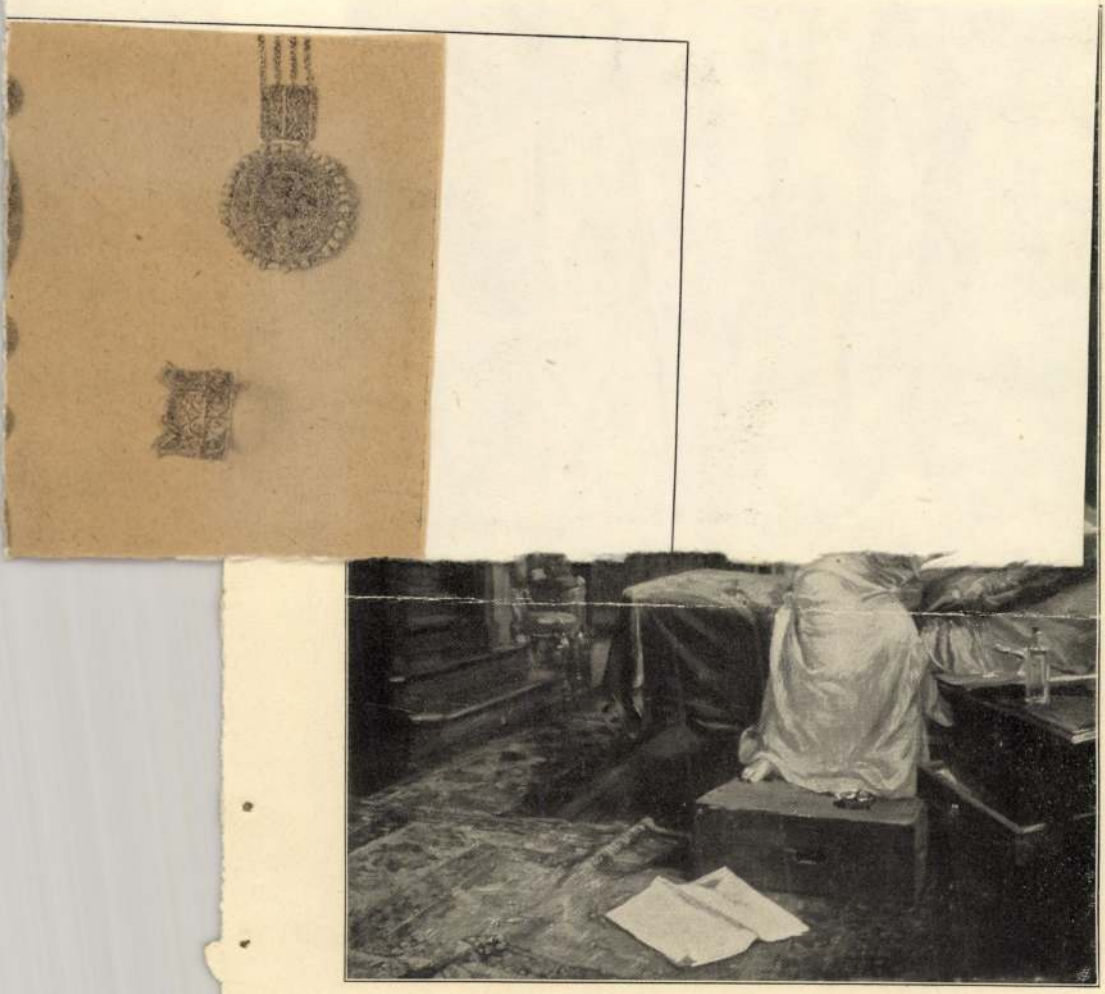

Spányik Kornél : Pihenő modell.

Bruck Mikra

Műcsarnok

1914. tav. kiáll. 84–88 ✓

1915. tav. kiáll. 42, 44, 148 ✓

1915–16. téli kiáll. 27, 52, 174 ✓

1916. tav. kiáll. 28, 121 ✓

1916–17. téli kiáll. 350 ✓

1917. tav. kiáll. 62 ✓

1917–18. téli kiáll. 69 ✓

1918. tav. kiáll. 275, 300, 301 – ✓

1918–19. téli kiáll. 141 ✓

1921
1924 1927. magyar táj. 426 ✓

1927/28. téli kiáll. 55. ✓

Szoborrészlet Kőből, római VI. 277

MDK

Bruck Miksa

Székely Bertalan, Bruck Miksa mestere

Bruck Miksa. Müvészet XII. évf.1913. 125-131.

Bruck Miksa MDK

Estebéd a pusztán, olf.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

MDK

Bruck Miksa

Sárosi interieur, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 28.l.

MDK

Bruck Miksa

A mücsarnok tavaszi kiállitása. Vas.Ujs. 1895. 16. sz. 259.l.

MDK

Bruck Miksa

Zöld interieur. Olajfm.
Zborói vásártér. "
A kivándorló. "
Az otthonhagyott. "

Műcsarnok, 1908.tav.kiáll. 32.1.

MDK

Bruck Miksa

Őszi alkony. Olajfm.
Vágvölgyi táj. "
Délutáni munka. "

Műcsarnok, 1908.tav.kiáll. 32.l.

MDK

Bruck Miksa

Zboróí házcsoport. Olajfm.
Tavaszi virágok. "
Fehér interieur. "

Műcsarnok, 1908.tav.kiáll. 32.l.

MDK

Bruck Miksa

Segesvári részlet.Olajfm.
A segesvári óratorony.Olajfm.

KMT 1910/11. téli kiáll. 47.1.

MDK

Bruck Miksa

Gergely I.: A három mester. Nemzeti Ujság 1927. márc. 20. 21.l.

Bruck Miksa

MDK

Kertek alján, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Bruck Miksa

"Klasszikoimpresszionista" művész volt, aki egész életén át megmaradt mestere, Benczur Gyula iskolája mellett. A formát tekintve klasszikus, de ugyanakkor impresszionista is, mert mindent ugy fest, ahogy látja.
Haláláról való megemlékezése mellett, beszél művészetéről a sign, nélkül közölt cikk a Müvészet c. rovatban "Bruck Miksa" cimmel. Rendkivüli szorgalommal dolgozó, becsületes, ösztönös művész volt. Portréi a legszebbek.

A HÉT, Bp. 192o. juni. lo. XXXI. évf.
19. sz. 286. lap.

Brück Samu, Kőnyvkötő

Ipermüvészet 1896-ban 222.

Bruck Sarolta.

A Nemzeti Szalonban, a Független Művészek Társaságának kiállításán mutatkozik szerepelnek.

Budapesti Hírlap, 1927. szept. 11.

52. Bruck Miksa: Törzsasztal.

325. Juszkó Béla: Huszárzsákmány.

hanem még egyenesen jó is volna... Ott az igazgató nem haragudna ezért... Igaz, hogy nem ért semmiféle czirkuszi mókához, de hát nem is akar ő más lenni, mint szolga, a ki a bohóczczal bejön és a kit igaz, a bohócz néha-néha nyakon is üt... De hát az ember megtesz egyet-mást a jó megélhetéséért... Ő már leborotváltatta a szakállát, bajuszát is, hát megteszi ezt is... Úgyis az ő arczával odavaló ő inkább a czirkuszba és nem a temetési vállalat gyászhuszárai közé, a szomorúság mellé...

És a vörös Tóni, a nevetségesen, a kaczagtatóan vörös hajú Tóni, sietve megindult a czirkusz felé...

A NEMZETI SZALON JUBILÁRIS TÉLI KIÁLLÍTÁSA.

A magyar Alföld egyik lelkes bámulója, Ausztria legnagyobb művésze, Pettenkofen Ágoston, száz művével szerepel e tárlaton. Alig van oly ideje művészi fejlődésének, mely e gyűjteményben ne volna egy-két darabbal képviselve.

A nagy művész, egykor az osztrák ármádia elegáns tisztje, mint kitünő litografus, a negy-

Bruck Miksa: Felvidéki utczarészlet.

Bruck Miksa

hon vagyunk vacsojártunk, azt mond-

alatt megriadva rohantak el. Jaj, ha kinyilnának az ablakok s valaki rájuk szólna. Már

Bruck Miksa : Mise előtt.

T TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Vas. Újs. 1909. 978. l. kép

jelent a mama. A fiúk kezet csókoltak s Gyurka visszatért. Az alma
félénken megszólalt: — Itt van; ez a

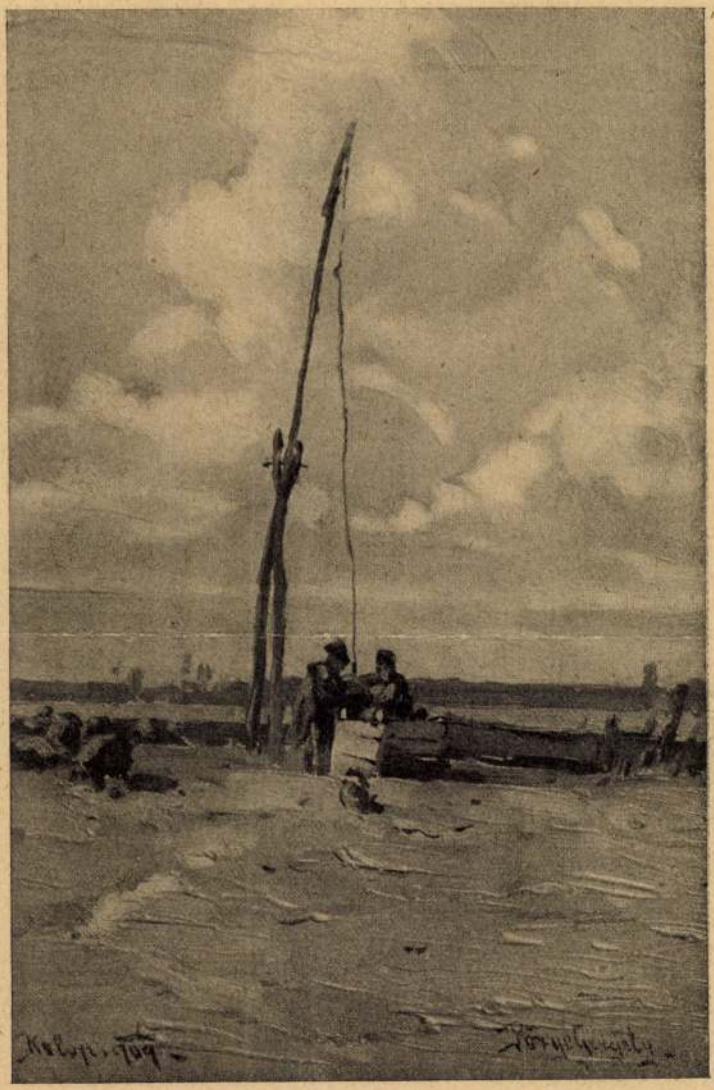

Pörge Gergely: Kolopi kaszinó.

Bruck Miksa
Vas. Ujs. 1909. 486. l. kép

Bruck Miksa : Zborói vásártér.

mantika konvenczionális holdfénye
odernebb villanyvilágítás, — hárfa-
tés mellett szociológiai kérdések
e, — limonádé-izű szerelmi idill
abad szerelem abszintje: mindez
on egyesül e németesen szenti-
franciásan pikáns szinpadi ter-

Bruck Miksa.
Vas. Ugy. 1907. 337. l.

Bruck Miksa : Szepesbélai utcza.

it jelent, hogy maga ellen sorakoztatta az szes dollárfejedelmeket, az aczél, olaj- és s-királyokat. Ezek a fejedelmek pedig a leg-ibadabb respublikában is igen nevezetes talmat képviselnek. De az elnök szerencséjé-k elhomályosulását ennél a háborúságnál gyobb tragikus erővel dokumentálja egy iga-n végzetes malőrje, a mely olyan helyről lít rá kellemetlenséget, a hol igazán nem rnának ártani neki. Ezt a végzetessé válható lemetlenséget a Lougworth szenátorné ma-rai okozták az elnöknek. Egy pár kitömött libri, a melyet a szép szenátorné nagyon al-mas disznek talált a tavaszi kalapjára. Már dig az amerikai humanizmus nemcsak izlés-ennek, de kegyetlenségnek is hirdeti az ilyen czomát, a mely «holttesteket» alkalmaz di-tésnek. Néhány esztendővel ezelőtt liga ala-lt Amerikában az ilyen barbár divat ellen ló küzdelemre és ennek a ligának épen Roo-velt Tivadarné vállalta el az elnökségét. Az hölgy pedig, a ki most ilyen vakmerően embeszállt a liga humanus törekvéseivel, ez Langworth szenátorné nem más, mint az nök leánya, Roosevelt Alice, a kit leánykorá-n tudvalévőleg *Alice ő fenségének* neveztek. dvalévő dolog az is, hogy Alice ő fensége pszerűsége hatalmas támasztéka volt a papája pszerűségének; annál tragikusabb, ha ez a

Irta PEKÁR GYULA.

XI.

Erdélynek bódulása.

Kilencz napig bujdosott Ő Nagysága a kárpáti vadonban s holtra rogyó lovakon csak augusztus hó 4-ikére ért be Ecsed várába. Persze fogalma se lehetett neki még akkor a seregét ért nagyobb veszedelemről . . . No de ne vágjunk az események elé; egyelőre álljunk csak hátrább pár nappal a kalendáriomban.

Mire Margit ijedés okozta betegsége után magához tért s harmadnapra lázából felkelhetett, szörnyű felfordulásban találta az egész görgényi kastélyt. Ő rá magára is hatott az a látományos éj, de a mellette virrasztott Fejedelemasszonyt meg teljesen kiforgatta a mivoltából. Nem volt nyugta többé; hovatovább az a meggyőződés vert benne gyökeret, hogy csakugyan valami baj érte az urát. Küldözött hirekért jobbra-balra, fullajtárt menesztett Barcsayhoz Fejérvárra, de utóbb be se várva a feleletet, mindenestől felszedelőzködött és ment

tára adja neki a tábornokon és «két hadsegédjén» ejtett botrányt és azt is, hogy Haynau nem akar vádlóként fellépni a munkások ellen, hanem még aznap elutazik Doverba, honnan másnap Ostendébe készül áthajózni. De miután egy osztrák tábornokon történt a sértés, ám függeszsze föl Palmerston az angol törvényt és indítsa meg a vizsgálatot a gyárban a munkások ellen!

Palmerston szeptember 17-ikéről kelt válaszában egészen röviden az angol kormány sajnálatát fejezte ki az ejtett sérelemért s tudtára adta Kollernek, hogy levelét átadta a belügyminiszteriumnak.

Sir *George Grey*, a belügyminiszter, egy héttel rá azt válaszolta erre, hogy ő is sajnálja a történteket, de miután a megsértett fél vonakodik vádlóként föllépni, neki, a miniszternek, nincs hatalmában az ügyben bármi lépést tenni. Ő Koller báró kívánságához képest fölkérte a gyár tulajdonosait, hogy kutassák ki a bűnösöket, de ez eddig nem sikerült.

Ezután még sok tinta folyt ez eset miatt Bécsben és Londonban, míg elvégre *Schwarzenberg* herczeg is beleúnt a firkálásba és ő maga tanácsolja azt, hogy miután az angol kormány több ízben, helyen és alkalommal őszinte sajnálatát fejezte ki az eset miatt, kár volna a jegyzékváltást tovább folytatni, mert ezentúl könnyen meddő szóharczczá fajulhatna el a vitatkozás.

Palmerston egy magánleveléből tudjuk, hogy az egész diplomatikai jegyzékváltás csak színpadi komédiának volt szánva. Komolyan senki sem vette, legalább Angliában.

A levél 1850 október 1-ről van keltezve és magyar fordításban így hangzik:

«Kedves Greym! Koller igen méltányos a Haynau-ügyben és úgy hiszem Schwarzenberg is inkább csak azért feszegeti a dolgot, mivel le akarja csillapítani a kedélyeket az osztrák hadseregben, mintsem azért, hogy ő maga törődnék valamit Haynauval, ki az osztrák kormány kegyét elvesztette és kit nagyon kárhoztatnak Bécsben az osztrák társadalomban kegyetlenkedéseiért.»

«Mondtam Kollernak, hogy sokkal tanácsosabb volna, ha minden bűnvádi eljárást elkerülnének, mert a vádlottak védelmének érdekében szükséges leendene elbeszélni részletesen mindazokat a barbár tényeket, melyeket Haynau Magyarországban és Olaszországban elkövetett, a mi többet ártana neki és Ausztriának, mint a mennyit bármily a sörfőzőgyár kocsisai ellen hozott ítélet használhatna.

«Meg kell vallanom, hogy Haynau idejövetele minden czél és ok nélkül (without rhyme and reason), oly rövid idő múlva olasz- és magyarországi viselt dolgai után, ezen ország népe ellen irányzott szántszándékos inzultus volt, kik véleményöket felőle oly tele torokkal hangoztatták volt mindenhol nyilvános gyűlésekben és valamennyi hirlapban. De az a bánásmód, melyben őt a sörös kocsisok részesítették, hibás lépés volt. A helyett, hogy megverték volna, a mi különben Koller elbeszélése szerint nem volt olyan komoly dolog, inkább a levegőbe kellett volna őt dobálni egy paplannal, azután a kutyaólban meghentergetni és bérkocsin hazaküldeni őt, megfizetve a kocsibért a szállodáig.

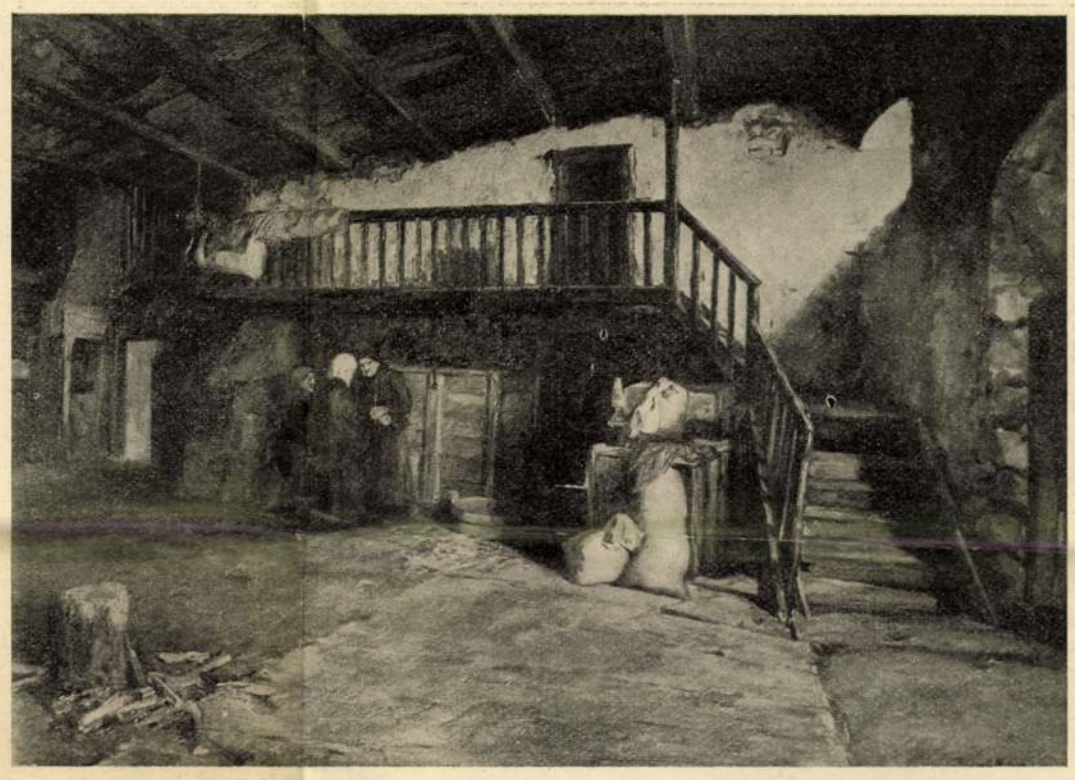

Bruck Miksa: Bártfai ház pitvara.

«Midőn idevaló útjában Brüsszelbe érkezett. Metternich és Neumann komolyan azt tanácsolták neki, hogy ne jöjjön el Angliába mostan. Koller pedig itt reá akarta beszélni arra, hogy nyirassa le hosszú, sárga bajuszát, de ő nem akart megborotválkozni s azon hiedelmének adott kifejezést, hogy Angliában való megjelenésével sikerülnie fog a közvéleményt megváltoztatni s a nép jóakaratát maga irányában elnyerni.

«Megmagyaráztam Kollernak, hogy ezen ország népe tisztelettel, sőt némi jószivvel is fogadja mindig még legkeserűbb politikai ellenségeit is, ha kötelességből vagy kényszerűségből kell ide eljönniök. Lám Buonapartet nem inzultálta senki sem Plymouthban, Soult tábornokot lelkesedéssel fogadták, Metternichet pedig, Lajos Fülöp királyt és Guizot-t udvarias és szives vendégszeretettel; de Haynaut — helyesen-e vagy helytelenül, az már mindegy — ép oly aljas gyilkosnak tekintették, mint Manningékat és Tawell-t* s neki folyvást egy pár rendőrt kellett volna magával vinnie az utczán, kik hivatva lettek volna őt a népség becsületes fölháborodástól megóvni. Az osztrák kormány azonban azt hiszi, hogy a Barclayéknál elkövetett botrányt egy bizonyos dr. Trencke rendezte, ki ezelőtt egy szabadelvű lapnak volt szerkesztője Bécsben és most, mint menekült él itten és mint irnok van Barclayék intézetében alkalmazva.»

Haynaut azonkívül még az a kitüntetés is érte, hogy nevét megörökítették az angol ponyva-irodalomban. A British Museum gyűjteményében van ugyanis egy «broadside» (egylevelű nyomtatvány), az egykor működött zúgnyomdák egyikének terméke, melyben komisz papiroson, primitiv betűkkel egy fűzfapoéta megénekelte ékes versekben a tábornok kalandjait Londonban, s melynek az a refrainja, hogy «poor old Marshall Haynau» (szegény öreg Marsall Haynau). Egy másikban pedig a poéta dicsőíti a sörfőzőket s ebben a «khórus» mindig azzal kezdődik, hogy «Hit im, kick him!» (Üsd! rúgd!)

Londonban csakhamar elfelejtették az egész inczidenst, de Schwarzenbergék tovább duzzogtak. Két évvel utóbb meghalt *Wellington* herczeg, az öreg katona, és eltemették őt ünnepélyesen Londonban a Szent Pál templomában, általános európai gyász közt; ez alkalommal jelen volt az összes diplomácziai kar. A sok külföldi katonatiszt sorából hiányzott azonban az osztrák egyenruha, még pedig azért, mivel Bécsben még folyvást mérgelődtek a Haynau-inczidens miatt. Legalább ezt állítja Lord *Malmesbury*, az ex-miniszter, emlékirataiban. Az osztrák diplomáczia észjárása annál furcsábbnak tűnik föl, ha meggondoljuk, hogy Wellington herczeg marsall volt az osztrák hadseregben s mint ilyenért a bécsi helyőrség élén a fiatal császárral, ünnepélyes gyászistentiszteletet tartott 1852 szeptember 30-ikán.

A mi a tábornokon elkövetett botrány értelmi szerzőit illeti, kérdezősködéseimre azt a választ kaptam, hogy a lord *Palmerston* levelében említett dr. *Trencke* nevű egyén soha sem volt a sörfőzőgyárban alkalmazva.

Az inczidensen még mai napig is jót nevet a fiatal nemzedék *Barclay és Perkinsék* sörfőzőgyárában, hol «Marshall Haynau» emlékét föntartotta a hagyomány; mert a szemtanúk közül már csak egy jó öreg úr él, ki szivesen elcsevegi azt, a mit tud az esetről a látogatónak, ki fölkeresi őt atelierjében; mert ő már valami hatvan év óta czégtáblákat pingál azon korcsmák számára, hol a czég sörét árulják.

* John *Tawell* egy nőt gyilkolt meg s ezért 1845-ben fölakasztották; Fred. George *Manning* és felesége pedig egy férfit öltek meg és szintén akasztófán haltak meg 1849 november 13-ikán. A népcsődülés ez utóbbi alkalommal általános botrányt keltett Londonban.

Pajtás Ödön: Oktatás a szárak tartásában.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

DIVATÁRUS-LÁNYOK VERSENYE.

Egy közismert párisi vívómesternek az a furcsa eszméje támadt, hogy távgyalogló versenyt rendez a párisi divatárus és varrólányok között, a kiknek csinos alakjait csoportosan láthatni déltájban, a mint zajos, kaczagó csoportokban mennek haza ebédelni az Opera körüli műhelyekből. A párisi nép, mely mindennek és mindenkinek valami beczéző vagy csúfnevet szokott adni, ezeket a leányokat «midinettes»-

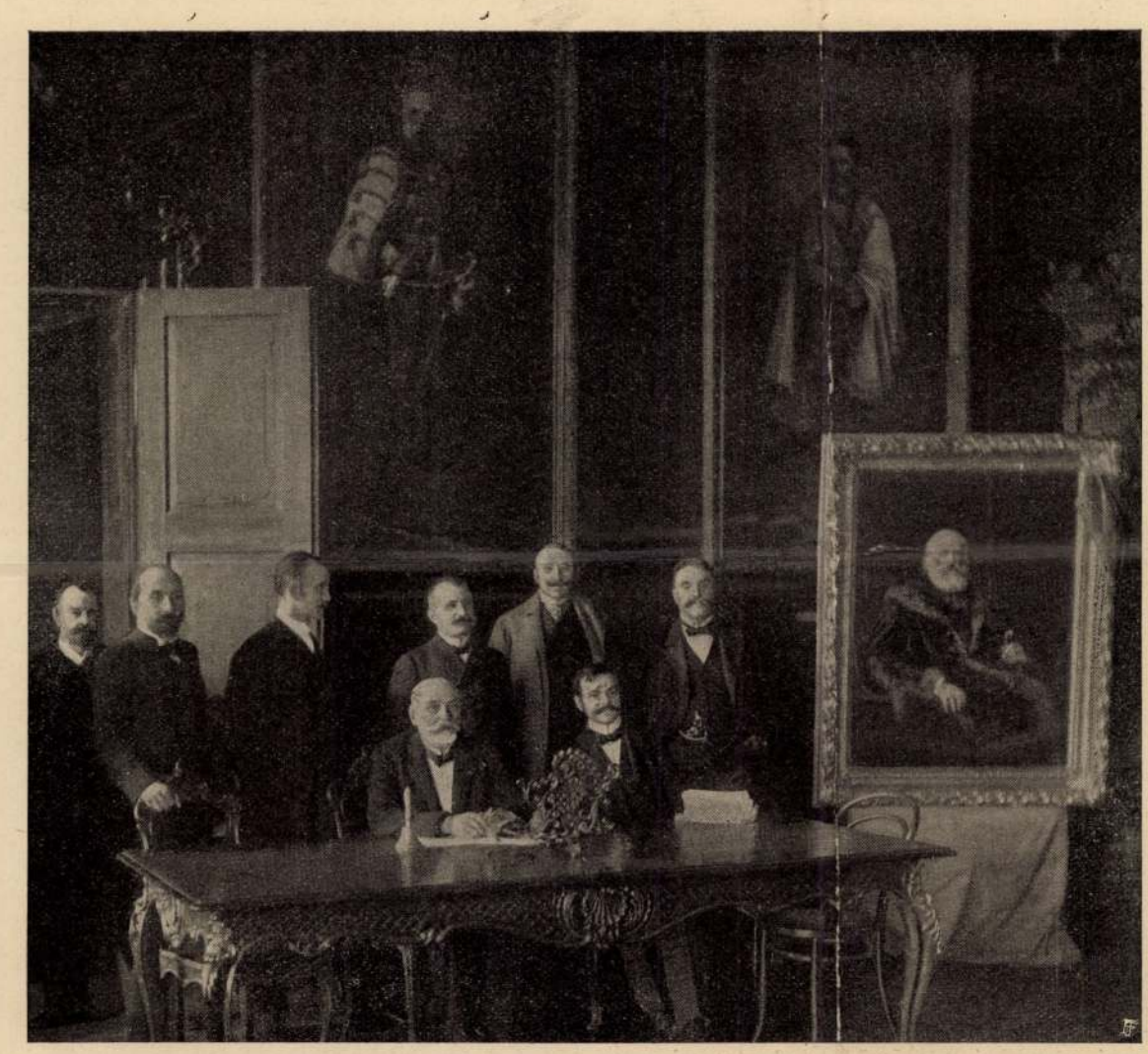

Az asztalnál Vargics Imre, a temesmegyei szabadelvűpárt elnöke, s Niamesny Mihály megyei tb. főügyész ülnek, mögöttük állnak: Szivák Imre, orsz. képviselő, Barát Ármin szerkesztő, Rubinek Gyula, báró Feilitzsch Artur, orsz. képviselők, Molnár Viktor főispán, s Szüry Kálmán közalapítványi főtiszt.

TISZA KÁLMÁN ARCZKÉPÉNEK LELEPLEZÉSE TEMESMEGYE KÖZGYŰLÉSI TERMÉBEN.

nek nevezte el (magyarra talán «délikék»-nek lehetne fordítani). Egy sportlap aztán fölkapta a vívómester eszméjét és megvalósította a különös versenyt.

Páristól Nanterreig mentek. A Place de la Concorde-ról indultak. Roppant számban jelentkeztek a verseny napján, október 25-ikén a leányok, nem kevesebb, mint ezerhatszázan s igen nagy közönség nézte a nem mindennapi látványosságot; az Avenue de Champs-Elysées annyira tele volt nézőkkel, hogy a rendőrség csak nagy nehezen tudott a széles utcza közepén egy kis helyet tartani fenn a versenyzőknek.

Mikor az indulásra pisztolylövéssel jelt adtak, egyszerre nagy zaj közben megindult a tömérdek leány. Természetes, hogy a kik a nagy téren egyenest szemben állottak azzal az utczával, a melybe be kellett fordulniok, igen nagy előnyben voltak, a kik pedig a kezdetnél hátramaradtak, azok nem igen birtak az előttük álló tömegben előretörtetni.

A verseny különben nagyon mulatságos volt. Nevezetes, hogy a leányok egytől-egyig mily roppant komolyan fogták fel a dolgukat. Fogaikat összeszorítva, ökölbe szorított kézzel, szemüket előre, az útra meresztve, mentek előre, kiki oly gyorsan, a hogy csak tudott. Néhány percz mulva ki volt már pirulva valamennyi, nemsokára rá pedig veresek voltak, mint a rák.

Szépnek nem volt mondható a látvány. A mily csinosak máskülönben ezek a lányok, mikor csapatosan sétálnak az utczán, nem lettek szebbek azáltal, hogy lihegve siettek előre, hát még mikor Nanterrebe értek, lélekszakadva, átizzadtan, kimerülve! Inkább szánandók voltak, mint csinosak. Mulatságos jelenet azonban volt elég, így indulásuk előtt, mikor a kezük fejére vagy a tenyerükre pecsétet ütöttek személyazonosságuknak igazolására, hogy útközben egyikmásik ne helyettesíttethesse magát másvalakivel.

Összesen 350 díj volt; az első dijat, egy díszes hálószoba-berendezést, egy 30 éves leány nyerte el, a ki egy óra és öt percz alatt tette meg a tizenkét kilométeres utat. Volt ezenkívül még egész sereg más díj, a legkisebb értékű egy képes levelezőlap. Külön díj volt a legfiatalabb és a legöregebb, a legcsinosabb, a legmagasabb, a legkövérebb és a legsoványabb, a savoyai, az auvergnei, a lotharingiai leányok számára, stb. Párisban mostanában nagyon divatosak az efféle versenyek. Volt már szabólegények versenye, hordárok versenye, sőt «költők» versenye is. Ez utóbbi volt a legfurcsább. A chansonnier-k, vagyis a Montmartre negyedbeli «cabaret»-k (kurta kocsmák) közönségének mulattatói, a kik a saját maguk szerzette verseket szokták ott elszavalni, vagy elénekelni, ezuttal nem a verseikkel versenyeztek, hanem a lábukkal, azaz szintén a távgyaloglásban igyekeztek legyőzni egymást. Csakhogy az volt a bökkenő, hogy gyaloglás közben, a Montmartre és Suresnes közti uton és vissza (16 kilométer) mindegyiküknek egy-egy verset kellett csinálnia egy az indulás pillanatában kijelölt tárgyról. A feladat pedig ez volt: «Milyen kellemetlen az, ha gabonaszemek kerülnek az ember czipője talpába». Erről az épületes tárgyról szabad volt akár komoly, akár tréfás verset csinálni. A dijat egy De la Fouchardière nevű gyorslábu és gyorsan rímelő versfaragó nyerte el.

EGYVELEG

* **Új iparanyag.** Ez az anyag már ismert Angliában; neve «*kapok*» és könnyebb a parafánál, a miért is nagyon alkalmas mentőövek készítésére. A kapok nem egyéb, mint a nedvességtől teljesen ment s nem rothadó növényi rost. Megbéllelik vele az ujjakat, mellényeket; tele tömik az öveket, a matráczokat, a párnákat, a szirteket s örvényeket jelző uszóeszközöket. Ilykép az utazók számára biztos, kényelmes mentőeszközöket készítenek, mivel háromszáz gramm kapok elégséges egy ember fentartására. Truffert kapitány a Tsad és Bahr-el-Ghezal vidékéről most legújabban közzé tett tanulmányában egy hasonló tulajdonságú növényről tesz említést. Ezt a cserjét a benszülött *kurik «marea»*-nak hivják s a mimozák családjához tartozik. Magassága négy-öt méter, törzsének átmérője körülbelül 30 centiméter, virága sárga, ágai tüskések. Szereti a nedves helyeket, vizáradásokat. Fájának tömörsége nem oly nagy, mint a parafáé, de kemény, rostos lévén a szövedéke, igen czélszerű arra, hogy a lándzsákat és a nyilakat felfogó paizsokat gyártsanak belőle. Nagy könnyűsége folytán csónakokat, hajókat, úsztatókat állítnak elő belőle. Az ott utazók mindig visznek magukkal egy-egy csómót ennek a növénynek a törzséből s ha valamely folyón, sőt akár nagy kiterjedésű vizfelületen kell áthatolniok, sok hasznát veszik a rendkívül könnyű törzsekből hamarjában összeütött csónaknak.

* **Képes levelezőlapok az iskolában.** Egészen új alkalmazását találta ki a képes levelezőlapoknak egy franczia uri nő, a kit bántott a falujabeli iskola tantermei falainak kopársága. Gondolkozott, hogy lehetne ezen olcsó szerrel segíteni és végre kitalálta a módját. Nyári utazása közben, a merre csak járt, összevásárolta a tájképes levelezőlapokat, úgy, hogy mikor haza érkezett, igen szép gyűjteményt ajándékozhatott az iskolának. Példáját követték mások is és az előbb oly kopár iskolafalak most már néhány ezer apró tájképpel vannak teleaggatva, gyönyörködtetésére a szemnek de előmozdítására a földrajztanításának is.

* **Villámhárítókat** már a 10-ik században használtak, a mennyiben néhol a búzaföldekbe vashegygyel ellátott hosszú póznákat dugtak. A kelta harczosok pedig úgy védekeztek a villám ellen, hogy zivatarok alkalmával hasra fekve, kardjaikat a hegyükkel fölfelé maguk mellé tűzték.

* **A perzsa sah élő macskákat gyűjt.** Nincs az a macskafaj, melynek legalább egy példánya a teheráni macskagyűjteményben képviselve ne volna. Egy-egy ismeretlen fajtájú macskáért a sah állítólag 30—40 ezer koronát is szivesen fizet. A sah jól fizetett ügynöke az egész világot bejárják, hogy ritka macskákat vehessenek.

* **Kedélyes tárgyalások.** Siámban törvényszéki tárgyalások alkalmával a birák. ügyvédek, vádlottak, tanuk, sőt még a rendőrök is czigarettáznak és teáznak. Igy van ez Mexikóban is, hol a vádlott czigarettáit a birák szemeláttára sodorgatja.

* **Különös album.** A berlini rendőrség 41 kötetben mintegy 21 ezer fényképet őriz. Ezek a Berlinben letelepedett vagy leginkább ott működő gonosztevők, tolvajok, betörők, csalók és orgazdák arczképei. Egy külön kötetet azon hasonnemű emberek arczképei töltenek meg, a melyeket külföldi hatóságok küldöttek.

* **A veloczipédek száma** Francziaországban 1896-ban 329.000, 1902-ben pedig 1.206,000 volt. Ez az óriási szám legjobban bizonyítja, hogy a kerékpár sport-eszközből, a mi eredetileg volt, rendes közlekedési eszközzé lett. A franczia nagyvárosi munkás ma már többnyire kerékpáron jár gyárba, műhelybe, a mi lehetővé teszi, hogy bárhol van is a foglalkozása, a távoli olcsó városrészekben vagy épen a városon kívül tartson lakást.

* **Életbiztosító társulatok** úgynevezett athlétákat azért nem biztosítanak, mivel azok többnyire a rendkívüli erőlködés következtében támadt szivbajokban szenvednek s aránylag nagyon rövid életüek.

TEMESMEGYE SZÉKHÁZA TEMESVÁRT.

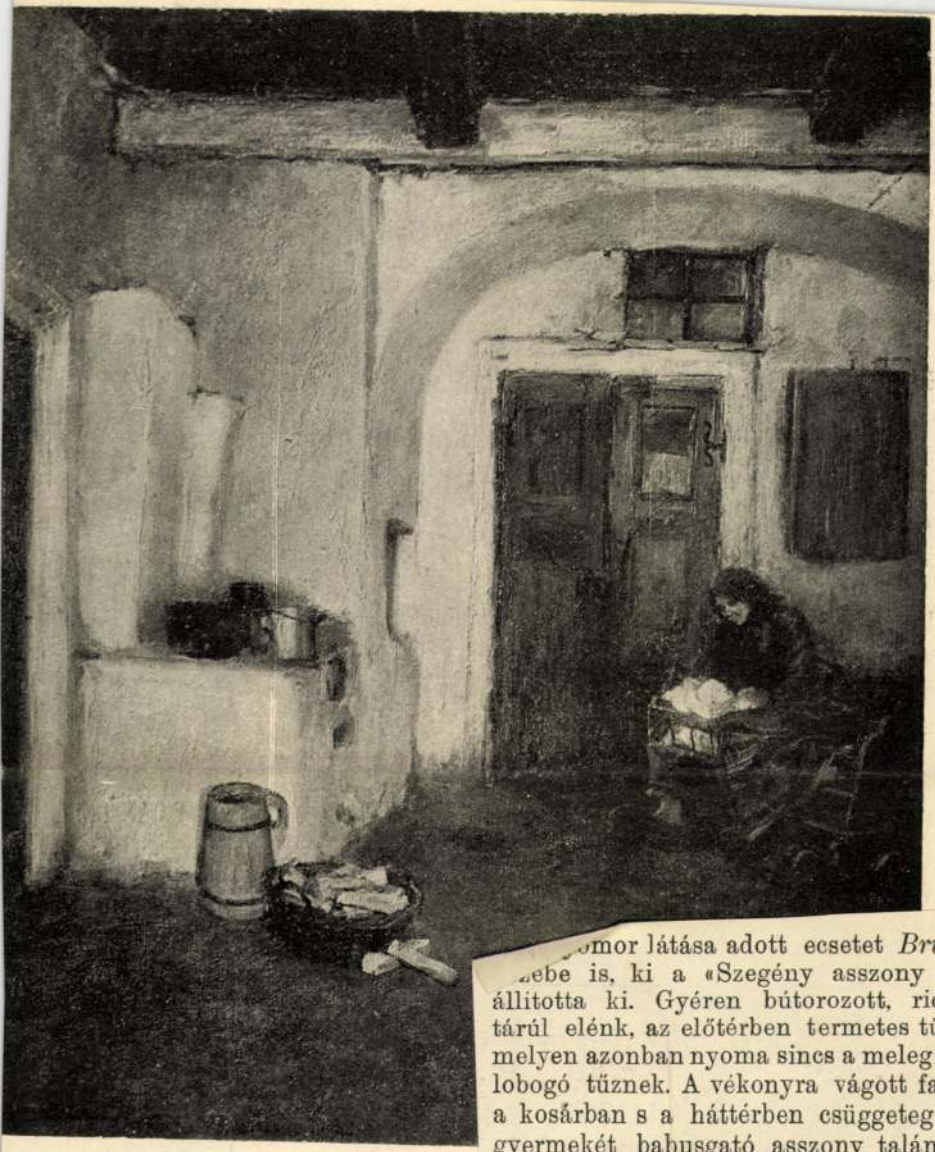

Bruck Miksa: Szegény

...omor látása adott ecsetet *Bruck* Miksa ...ebe is, ki a «Szegény asszony otthonát» állitotta ki. Gyéren bútorozott, rideg szoba tárúl elénk, az előtérben termetes tűzhelylyel, melyen azonban nyoma sincs a meleg ételt igérő lobogó tűznek. A vékonyra vágott fa ott hever a kosárban s a háttérben csüggeteg fővel kis gyermekét babusgató asszony talán még azt sem tudja: lesz-e majd mit adnia ebédre a családnak. A festmény kevés szóval jól festi a szegényebb osztály sok gonddal és nélkülözéssel járó háztartását.

...RSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Vas-Ujs 1903. 217. 219. l.
Az Orsz. Tav. kiáll. kiéppel

— Hát már most mit csinálunk?

Nagy tanakodás indúlt meg, de ebből csak szakgatott félmondatokat lehetett kivenni, mert lassan beszélgettek, a reszelős, rozsdás hangból azonban semmi sem veszett el a tiszta téli levegőben.

— Én húsz «vitéz»-re szerződtem a báróval, tehát huszat kell beszállítanom, — mondá, — hiszen tudják kegyelmetek, milyen ember.

(Hm, tehát húsz «vitézre» szerződött, gondolta Akli; *vitézekről* van szó és nem munkásokról.)

— Hol veszünk tehát még két vitézt?

— Hiszen épen ez a baj! Fogadni kellene valakit.

— Van elég ember Pozsonyban.

— Bolond kee, Málnási János uram, hiszen lakik itt ember elég, de minő? A burger nem arravaló, a diétai követek és a megyés püspökök pedig nem vállalkoznak rá. Nem tudna egyket bátor legényt, Tóth Mátyás uram, mi?

A házigazda hangja most vegyült be.

— Van nekem egy vendégem, pompás, ügyes legényke, valahonnan a felvidékről való nemes ember, ő azt hiszem vállalkoznék, ha jól megfizetnék.

— Hát megfizetjük, hogyne fizetnénk meg, — kapott az ajánlaton a rekedt hangú. — Hol az a ficzkó?

— Itt alszik nálam.

— No, már az nagyon jó volna. Ugyan beszéljen vele, Tóth Mátyás uram.

Akli szive hangosan dobogott örömében. Épen ilyesmire gondolt ő az elmúlt este, csak kifejezni nem tudta, Gelencsér uram nyilván nem értette meg, mit akar ő, hogyan gondolja és íme a gondviselés teljesen felfogta a fejében

nyét — egyik fényesebb, a
lyosabb, de gyöngy az azé
jöttem kedves öcsémuram, i
lamit a gombkötő?

— Igen, mondott valamit

— Egy kis vitézi kalandr

— Sejtem egy kicsit.

— Nemes emberhez való
lámra mondhatom.

— Elég! Ha egy Bori mon
mégis szeretném tudni, mily
nemes ember mégse indúlh
azt csak nem gondolhatom,
rikába állnának be munkáso

A K

várja; legalább ketten tartsák meg a nyilván utolsó összejövetelt.

Miska bácsi megtörölgette a szemét, szépen összehajtotta a levelet s átment a szomszédba a mészároshoz. Volt egy borjucskája, hamarjában eladta neki.

Kellett a vasútra az ára, mert azóta vasút is épült már arra felé, azon hordják a meszet is, nem szekéren; az öreg legénynek meg gyenge már az ina olyan hosszú útra.

*

— Csodálatos ez a vasút. Milyen hamar elviszi az embert! Lám, már itt van a város. De hogy megváltozott ez is az utóbbi tíz év óta! A régi házak közül alig van már meg egy is. Minden új, minden. Ni, még azt a vén fát is kiásták az iskola elől. Ejnye, ejnye. Bizony apránként elpusztul már minden régi, minden ismerős . . . .

Szomorún csóválgatta a fejét a jó Miska bácsi s elgondolkozva ballagott a Hatvani-utcza felé; ott lakik az ő Som Pali barátja, az egyedüli, a ki a régiek közül még megmaradt.

A mint az utczába befordult, nagy sereg ember jött vele szemközt. Elől a diák-kántus énekelt.

— Ugyan kit temethetnek? Nevezetes ember lehetett, hogy az egész kántus kirukkolt neki . . . Bár a basszust gyengéllem egy kicsit. Hej, az én időmben . . . .

E közben odaérkezett a halottas menet. A koporsó alig látszott a sok koszorútól, de mégis el lehetett az oldalán annyit olvasni hogy: *Som Pál.*

Az öreg Miska bácsi nagyot tántorodott, de hogy a sok nép jobbról is, balról is lökdöste, magához tért, levette ócska kalapját, oda furakodott a koporsóhoz s imbolygó léptekkel ballagott ő is a többi után.

A körülte levők el nem tudták gondolni: miféle kopott, vén ember lehet az, a ki olyan zokogva kiséri a koporsót.

*

A mint hazaért Miska bácsi a falujába, sokáig járkált le s fel magános szobácskájában. Majd, mintha valami jutott volna eszébe, levette a szegről régi nagy kancsóját, egy talpatört poharat kikészített az asztalra s így sóhajtott:

— Hát magam maradtam. Magam, magam! s telehozta borral. A borjú árából futotta még annyi.

Leült aztán az öreg, töltött s ivott, azután megint töltött, megint ivott.

Közben végig gondolta az egész diákéletet. Mikor legelőször beiratkozott, mikor a jeles 14-ben lakott, mikor a vizsgákat átszurkolta, mikor legáczióba járt, mikor elcsipték az öreg tanár kedvencz kakasát. Szegény Som Pali is ott volt . . . . Hát azok a kedves tiz éves találkozások! Mindig ő volt a legelső, ő fogadta a pajtásokat egyenként azzal a régi nótával hogy . . . .

Most hirtelen felállott az öreg Miska bácsi, szinültig töltötte poharát, felemelte magasra s mint hajdanában rázendítette:

Igyunk, az ember egyszer él,
Az évek elsuhannak,
Rajta, ürüljön a pohár . . .

Tovább nem tudta mondani. Csörömpölve esett ki kezéből a csorba eszköz, maga pedig egy mély sóhajtással lehanyatlott ócska székébe. Ősz feje megkoppantotta az asztalt, azután csendes lett minden.

SZÉLCSEND.

Részlet az amerikai-spanyol háborúból.

Irta Virter Ferencz.

Köröskörűl szélcsend.

A tengeröből síma lapján nem szánt a szél hullámvölgyeket; csak az a finom reczézet reszket rajta, olyan, mint a fátyol-szövedék: a viz tükrözetében remegő kéz látszott ráfesteni a hajótest körvonalait.

Csönd. Nyugalom. Még a lobogó is bágyadtan lapul össze fenn a dombtetőn: a parti erősség összelőtt romjain. — Már egy hét óta tart ez a csönd.

A fedélzet árnyas hűsén alszik nehány matróz. A nagy hallgatásban egyedül a mosquitók ezrede zümmögi csatakiáltását, a mint fellegszerű sokaságban repkedi be a tropikus verőfény forró színaranyát.

Dáridó volt tegnap; öt hajóra szóló! A padlón piroslik még vére egy összetört palaczknak, beleszívta magát a parkett fájába. Az «*Oregon*» csatahajó érkezett meg tegnap, negyvennégy napi út után, a Csöndes-oczeánról. Azt ünnepeltük s ezért van ma csönd mindenütt.

A tisztek kabinjaiból itt-ott horkolás hangjai törnek elő; — a parancsnok lakosztálya előtt pedig lábujjhegyen lépked az arra lopózkodó: jaj, ki az álmot megzavarni merné!

Csak lenn a fedélzetköz szelelő-ajtainál hangos a vígság: czápára vadászik a sok henyélő matróz.

A tengerfenék csaknem áttetszik a víz kristály tisztaságán, mit megaranyoz a beléeső fény. Lenn, a mélység rejtelmeiben fürge mozdulattal uszkál a sok hal. Pajzán virgoncczsággal kaszabol maga körűl ollójával a *soft crabs* (a tengeri pók); felszökik egészen a viz szinéig, nehány másodperczig lubiczkol ott, — aztán lebukik újra. Néha locscsan egyet a csöndes viztükör s egy szempillantás alatt eltünik az élet a mélység vizrétegében: a beléje dobott csalétek hatalmas koncza pedig lassúsággal ereszkedik a fenék felé.

— «*Halt fast!*» (Feszítsd!) kiált e perczben egy hang a fedélzetközben s a matróz leveti magát a padlóra, megfeszíti lábát a korlátnál: úgy húzza a horog selyemzsinórját, mely őt levetette a lábáról.

— «*Shark! Shark!*» (Czápa!) ujjongva sok körülálló s megragadják a zsinórt, mely feszül, ránt s néha akkorát rúg, hogy felbukik tőle az egész sor, mely beléje dőlt.

Lenn a mélyben pedig küzd a hatalmas erejű állat. Egész hullámokat ver a viztükörre. Kétségbeesett küzdelem ez; halálviadal. Hatalmas farkával beléfogódzik a vizbe s ekkor szakadásig feszül a zsinór. Puszta kézzel tartani sem lehetne. Reá kell csavarni egy vasoszlop rúdjára.

vizes része következik, a tenger síkja alatt előtünik már a szörnyeteg teste, a mint csavarodik, hajlik, csapkod és dühöng, magasra vetve fel a viz porát. Folyik a verejték a kipirult arczokról, a kiáltások hangja felveri a csöndet: a fedélzet párkányánál megjelenik a felriadt kadét álmos ábrázatja, a tiszti kabinokban is megbontotta a nyugalmat ez a gonosz, álomrontó zaj.

— Nosza! előre! hajrá! húzd!

A zsinór feszül, pattog, — aztán nyekken egyet: ketté szakította a rettenetes feszerő, — s feldől a sor, mely belé fogódzott . . . a következő pillanatban pedig lezuhan egy test a vizbe: a szakács fekér zubbonya egy másodperczig még látszik a szétcsapott habok közt.

— «*Man over board!* — Egy ember a vizbe bukott!» — hangzik a rémült kiáltás.

Fenn a fedélzetről repülnek a mentőövek. Hármat is vetnek a habok közé. A vizbe bukott kezére azonban rá volt csavarodva a zsinór vége s még mielőtt leoldhatta volna, szédítő sebességgel hurczolta magával az állat a mélységbe.

Egy teljes percz múlik el véghetlen csöndben, csak a mentő-csónak lebocsátásának zaja hallatszik. Szempillantás alatt benne terem négy matróz, aztán elsiklik a víz szinén . . . Ötven ölnyire a hajótól felbukkant a vízből egy kipirult arcz: a *Canteen Baker* feje, bágyadtan, kimerülten. Az evezők szinte meghajlanak, a csónak nyílirányt szökik, már-már odaér, még csak két lódítás kell néki, mikor a parancsnoki hidon elhangzik az őrségi tiszt iszonyat-kiáltása: — «*Shark!*» (Czápa!).

Jobbról nyíl sebességével tör feléje egy *második czápa*.

A verseny izgalma rettenetes volt. A rémület eltorzította az arczokat, a kezek önkénytelen mozdulattal nyúltak előre, mintha segíteni akarnának a távolon keresztül . . . A csónak s a czápa egyazon pillanatban érte el az elaléltat,

A hajókórház előtt csöndesen lépked a sok matróz, várják a pajtás állapotáról a hírt. Nyilik az ajtó s a kilépő segédorvost megostromolja a sok kérdező.

— «Meg fogjuk menteni,» — szól az orvos s erre csendben tovább mennek, szomorúan, halkan, nehogy a szenvedő nyugalmát megzavarja a zaj . . .

*

Alkonyodik.

A *Guantanamo-öböl* mélyében horgonyon fekszik a hajók néma csoportozata; csak az «*Oregon*» fedélzetén folyik lázasan a munka: szenet vesz fel az «*Aberanda*» raktárából.

háború kitört s Mac Kinley elnök felhívást intézett a haza ifjúságához, — a *prairie*-k e kalandorai egybegyűltek, felesküdtek a zászló alá s *Roosevelt* ezredessel az élükön, ők voltak az elsők, kik Kubát megszállották.

A spanyolok ügyetlen hadi taktikája lehetővé

* A lefolyt háborúban tettek először kisérletet az *úszó hajógyárral*. Ily hajó volt a «*Vulcan*». Roppant terjedelmű testében a hajóépítés és érczműhelyek minden ága, egy valóságos gépgyár volt. Ötszáznegyvenöt munkás, gépész, köztük hatvan mérnökkel, volt a hajón, mely ott termett az ütközetekben megroncsolt csatahajóknál, javított s foldozott. A nagy *san-jagói* ütközet után is egy héttel a hajók már ismét jó állapotba voltak így helyezhetők.

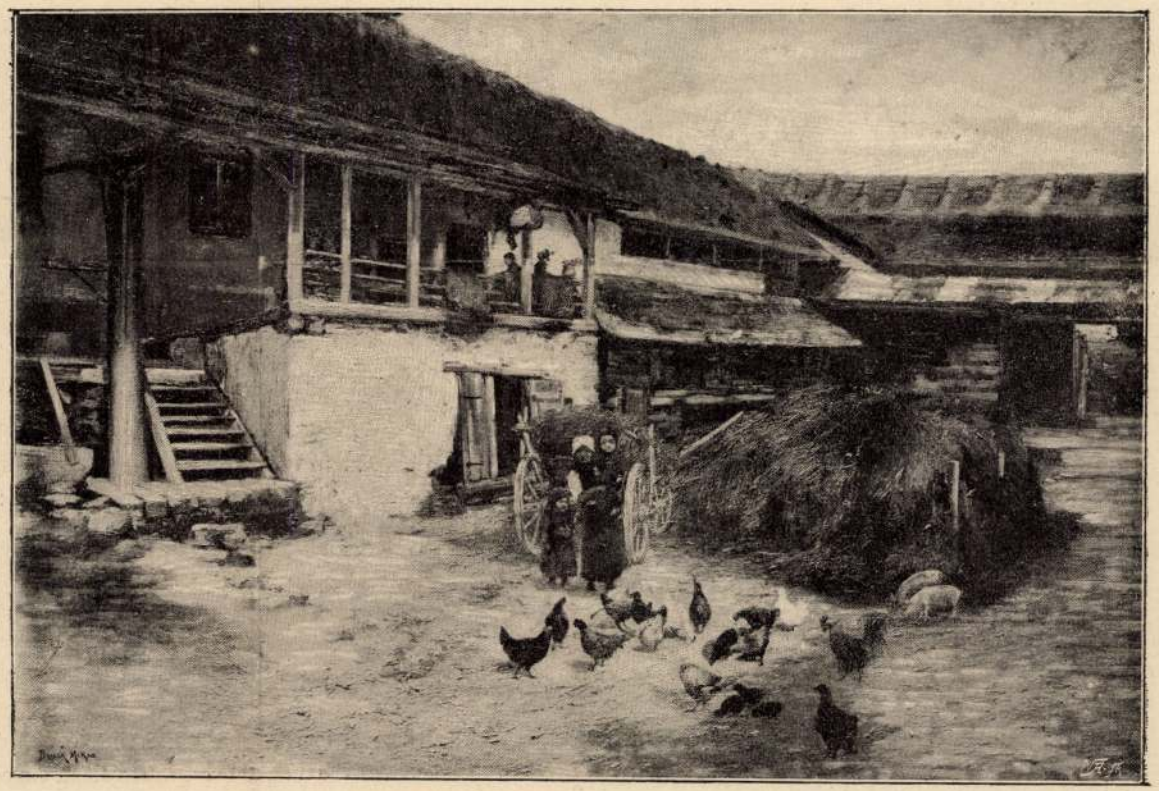

Bruck Miksa: *Sváb udvar.*

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Vas. Lp. 1898. 888. 1 kép

Bruck Miksa: *Mustapha kávéháza Sarajevóban.*

Bruck Miksa

Ven. Nyó. 1893. 850 d.

Lit

Bruck Miksa

Vas. Ujs. 1894. 53. l.
A magyar művészek által
Jókainak adott albumból.

TANULMÁNY-FEJ. Bruck Miksa rajza

[illegible]

Mikhál, Dávid félesége, mikor Saul elküldte poroszlóit Dávidért, egy faragott képet fektetett annak ágyába, és fejére szőrös kecskebőrt húzva, ruhákkal födte be azt, mig maga Dávid, a géti király előtt az őrült álarczát ölti magára s »elváltoztatva arczát előttük ide-oda dülöng vala.« Ádám elrejtőzik az Úr előtt és Sámuel Saul előtt. Hat a próféta, a ki Akháb király előtt száját és szemét ráhintett porral változtatja el? Es Jezabel? s meg még annyi és annyi?

Nemcsak Caligulák öltenek elpuhultan asszonyruhát, de némesebb erények is takaróznak néha az álruha titokzatosságával. A salernói nemes, Procida János, hogy hazáját, Szicziliát megmentse a gyülölt franczia zsarnokságtól, szerzetes ruhába öltözik és így zarándokol Arragoniai Péterhez, V. Miklós pápához és Paleolog Mihály görög császárhoz, hogy senkitől nem ismerve, segélyt toborzzon a francziák ellen. Es ez a zarándokútja hozta a véres szicziliai vecsernyét Mercsz Fülöpre és katonáira.

Szomorúbb szerepe, gyászosabb jelentősége is volt a lárvának. Maszkban temették el a régi Rómában azokat az áldozatokat, kiknek erőszakos halál torzította el arczvonásaikat. Rómában egy maig is látható felirat siratja el tragikus epigrammban egy álarczban eltemetett ifjú házaspár sorsát, kiket a nászéjen a leszakadt mennyezet temetett maga alá. Különben Bécsben, a Szent István-templomban is sok időn át szokás volt oroszlánbőrbe tavarva tenni némely

Bruck Miksa

Vas. Ujs. 1892. 50 kr

~~BUDAPEST~~

Bruck Miksa: *Libapásztorlány.*

— «Majd ha te is igazi csokkal váltod ki; így volt az alkunk!» — kiáltott vissza a lovag, és most már elvágtatott igazán.

Míg ez a rövid harcz lefolyt, gyorsan ügetve közeledtek az elmaradozott lovagok. Kata örvendezve látta közeledésüket. Eszébe jutott, hogy közöttök lesz bizonyára Balázs, vagy maga a király, a kiknek bepanaszolhatja megrablóját. Egy mogyorófa bokorból szemlélte a csendesen elügető daliákat, de nem volt köztök sem Balázs

MEG

I.

RÓZSAFY

FESTŐM

EMLÉKKIÁL

II

SZÜLE PÉTER,

FESTŐMŰ

MAROSÁN

SZOBRÁSZ

GYÜJTEMÉNYES

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁS 1939 ÁPRILIS 2

BELÉPŐJEGY

E MEGHIVÓ FE

50 FI

1939. 25172. LEGRÁDY TESTVÉREK R.T., BUDAPEST

Bruck Miksa

Vas. Ujs. 1891. 828 l.

Bruck Miksa «Tiszaparti képe» a természet utáni tanulmánynak elismerésre méltó eredménye. A tér beosztása, a tájnak magyaros jellege, a pásztortűz körüli csoport, vonzó egészet képez.

NAGYRABECSÜLT OLVASÓ

A „MAGYAR MŰVÉSZET“, mely céljául tűzte ki a magy
kultúra fejlesztését és terjesztését, az egyidejűleg megküld
ötödik évfolyamát zárja.

Igaz örömmel állapítjuk meg, hogy folyóiratunk az elmúlt
jelentős eredményeket ért el, régen átlépte már az ország
úgyhogy a művelt világ minden részében a magyar kultúrp
hatékony eszközévé vált.

Az elért eredmények még hatványozottabban buzdítanak, te
erőnkkel arra törekszünk, hogy híveink táborát állandóan
nagyobbítsuk. Hogy célunkat elérhessük, azzal a tisztelettelj

Bruck Miksa

Vod

Vas. Ujs, 1890 797. l.
(A Mincsarnok ki-
állítása.)

KIRÁLYI EGYETEMI MAGYAR NYOMDA

31 nap **OKTÓBER** 44. hét

27 Vasárnap	Krisztus Kir. *Szabina*
28 Hétfő	Sim. és Júd. *Simon*
29 Kedd	Nárcisz pk. *Zenő*
30 Szerda	R. Sz. Alf. *Kolos*
31 Csütörtök	Farkas pk. *Reform eml.*
1 Péntek	Mindenszt. *Marianna*
	NOVEMBER
2 Szombat	Halottak n. *Achill*

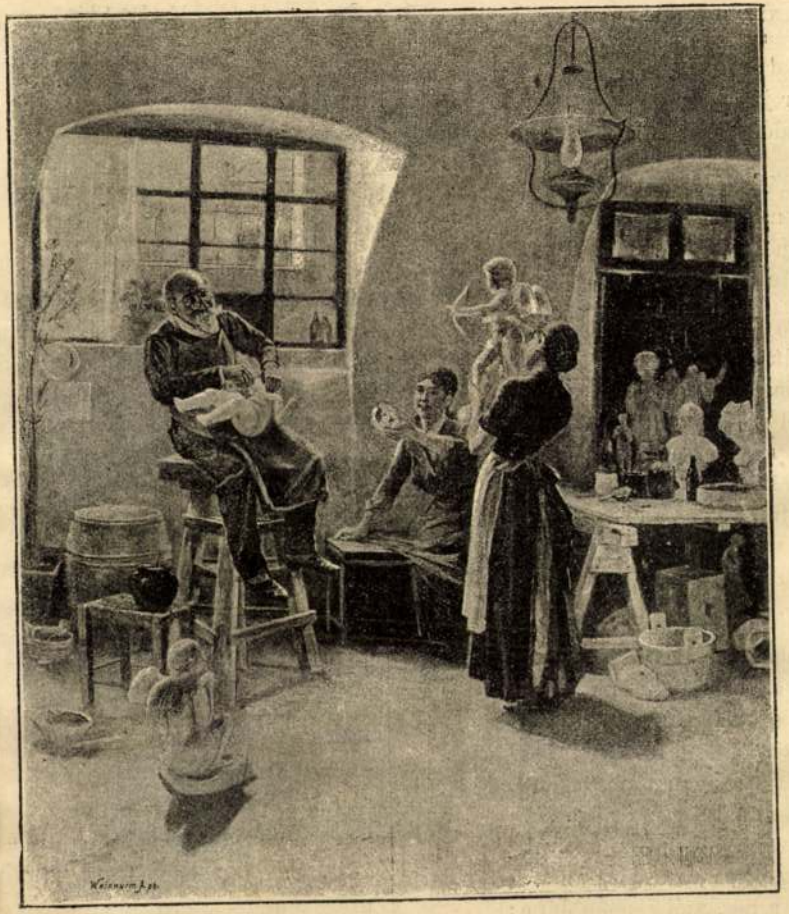

Bruck Miksa: *A vén gipsz-öntő.*

Bruck Miksa
Vas. Ujó. 1890. 792. l

nézem vitézi kalpagját,
ik rejtve vajjon egy levélke,
hadd lássam, mit kérnek, kivánnak!»

arczát szégyenpir borítja.

EGY FEDÉL ALATT KÉT

Irta:

BAKSAY SÁNDO

Bruck Miksa

Vas-Ujs. 1887. 792. l

BRUCK MIKSA. LÓVERSENYEN.

akarta küldeni, mint képviselőjét, a bécsi Re
rathba, szórul-szóra fejezte ki a magyar ne
nézeteit az akkor tervbe vett közös parlamen

Szladkovszky mellett, ki már nem él, s kit
élt, saját nemzete részéről sok csalódás ért, a
közügyekben, ugy a sajtó segítségével, mi
tartománygyülés padjain egy ideig eléggé ha
szerepet játszott a kéteshirü *Szabina* is, ki
tén konyitott valamit a magyar nyelvhez és
potaink ismeretével is szeretett kérkedni. Az
mützben eltöltött pár évi várfogság neki is
csóul szolgált polgártársai képzeletében,
addig, mig ki nem tünt, hogy önérdekénél se
gasabbat, se szentebbet nem ismer.

A többi cseh fogolytársról nem sok mon
való maradt emlékemben. Korábbi életökbe
gyobbrészt mezei gazdák vagy iparosok vo
kik véletlenül épen a hatalom kivetette hálób
rültek. Wachocs és fiatal társa azáltal tünte
hogy honfitársaik minden szükségletéről go
kodtak. Szladkovszkyért készek lettek v
mint mondani szokás, tüzbe menni, s mi
ketten életrevaló épeszü, éplelkü, a mellett
kolán keresztül ment férfiasodó korban l
kiszabadultok után, mint Szladkovszky, bes

Bruck Miksa

Ivód

Ujv MZsL 142. l.

következtében fölveszi az élettel a harcot, annak egyik előföltétele, hogy testileg is erős és edzett legyen, hogy ez a kemény küzdelem, időnek előtte, gyöngék módjára, le ne verje a lábáról. Manapság, sajnos, a tapasztalat elég esetet mutat arra, hogy a nő a mindennapi kenyérért folytatott munkában, gyönge szervezete folytán, amit a fűző ártalmas volta még jobban elősegít, megrokkan, fiatalos bája időelőtt elhervad, elveszíti testének üdeségét, ruganyosságát és külseje rovására, fogyni kezd . . .

Ez a szomoru jelenség világosan bizonyitja, hogy a női test ápolásáról és edzéséről nincs kellően gondoskodva. Pedig hogy már egészségi szempontból is mennyire fontos és üdvös lenne erre is gondolni, azt különösebben hangsúlyoznom fölösleges. Midőn manapság a leánygyermeke jövőjéről gondoskodó szülőnek az is szeme előtt lebeg, hogy annak tudását a többek között oly ismeretekkel is bővítse, amelyeket az életben, a magára utalás esetén, érvényesítheti, ugyanakkor éber gonddal kellene kisérnie gyermeke testi fejlődését és izmai edzésére figyelemmel kellene lennie. Ez edzés alatt pedig legkevésbbé értek holmi divatos sportot, amit a nők egyrésze igen, de a zöme nem engedhet meg magának, hanem inkább olyan testedző műveletet, amely az egyszerü tornászat körébe vág, amit mindenkinek módjában áll gyakorolni.

A női torna általánosítása és a leánygyermek rendszeres tornásztatása zsenge korától felnőtt koráig, minden szülőnek kivétel nélkül törvényi rendeletnél fogva kötelezővé kellene tenni s akkor megvolna a kivánt eredmény. Mert ily módon a kicsi, gyönge test már korán erősödik, izmosodik és nyulánk formában fejlődik. A mesterséges, fűző által való karcsusításra pedig nem lesz szükség, mert ennek a trainingnek végered-

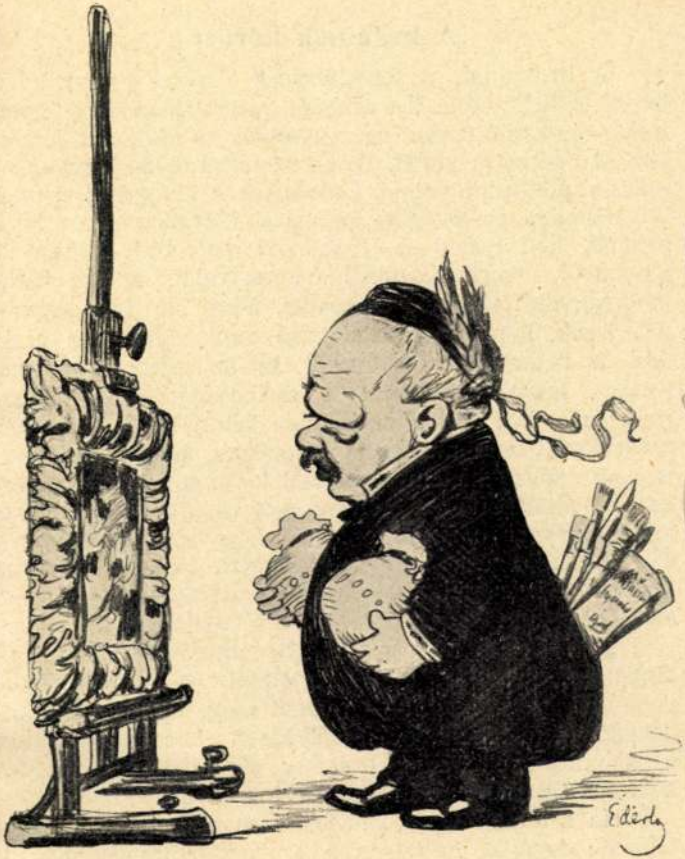

Bruck Miksa, a „Hazai művásárlók egyesületé"-nek igazgatója

Éder Gyula rajza

Bruck Miksa

A beduinok között

A beduinnal, a természetnek szabad gyermekével bánni is kell tudni. Ha arabbal van találkozód és ügyed, légy vele komoly, ám ne túlkomoly és mogorva. Érezze lényed önérzetes voltát, de ne tegyél rá olyan benyomást, mintha pökhendi volnál. Csodálatos e barangoló népnek udvariassága és lovagias felfogása. Udvariasnak és lovagiasnak kell neked is lenned vele szemben. Érezze ki lényedből, magatartásodból bátorságodat, de ne hallja bátorságodról való dicsekvésedet. Mert aki bátorságával dicsekszik, könnyen nevetségessé válik előtte. Az arabnak a bátorságát fitogtatóról az az egészséges vélekedése, hogy rendszerint a gyávaságát leplezi. Szerinte az a férfi, aki a veszélyben bátor, békés körülmények között nem mutogatja bátorságát, amelyet különben is nem szóval, hanem tettel kell kimutatni. Mint ahogy az arab általában megveti a fecsegőt és sehol sem gyökerezett mélyebben az a szentencia, hogy a hallgatás arany, s a beszéd ezüst, mint az arabnál. Sohasem szabad mutatnod, hogy félsz. Mindig határozottságodat lássa és azt, hogy komoly pillanatban nem veszted el a fejedet.

Ez a gavallér faj megveti a fösvényt és a kalmárt. Hajlandóságát nemcsak magatartásoddal, de borravalóiddal is — és főleg ezekkel — nyered meg. És amikor ajándékozni akarsz neki, ne feszélyezzen ebben semmi. Mert az ajándékot elfogadja, szegény és gazdag, felnőtt és gyermek egyaránt, aztán tehetségéhez képest viszonozza is.

Ha sátorába lépsz, illedelmesen fölkel valamennyi ottlevő; de fölkel mindannyiszor, valahányszor a családfőhöz öregebb vendég látogat el.

A család szeretete meleg és benső a beduinnál. A gyermekeknek szülőkhöz való ragaszkodása valóban megindító. Tizennyolc éves korában a beduin a maga szár-

Az asszony nem egyenrangu társa a férjének, de nem is rabszolgája. Rendesen a tüzet éleszti, a kenyérnek való buzát darálja, a csikót gondozza, — amely oly otthonosnak érzi magát környezetében, hogy ki- és besétál a sátorba, — a juhot feji, a tejéből vajat készít. Ez a vajkészítés akként történik, hogy a birka bőrét szőrével befelé fordítván, aféle tömlőt készítenek, amelybe beleöntik a juhtejet s addig görgetik, ringatják a tömlőt, amíg a tej zavaros része ki nem válik és vaj lesz belőle. Akár ilyen kezdetleges módon köpül, akár más dolgot végez az arab asszony, bizony nem sürög-forog, hanem a keleti lassúság melankoliájával végzi dolgát. De Éva leánya, csak Éva leánya. A tetszeni vágyás hiúsága él a lelkében. Ezért hódol a divatnak, az ő sajátszerü formái szerint. A szája szélét tetovirozza, s ha a sátorba idegen lép, kacéran, avagy a szemének fellobbanó sugarával elárulja, hogy mi sem simogatná úgy hiúságát, mintha az idegennek feltünnék szépsége, alakja. De ez az ártatlan hiúság őt teljesen ki is elégíti.

A nomád beduin hűséges hitvallója az izlamnak: büszke vallására, de nem gyakorolja feltünő módon. Ritka ember, aki elmondhatja magáról, hogy imádkozó beduint látott. Rokkant betegek térnek csak magukba és amikor erőtlenül leestek a lábukról, hogy lóra többé soha ne ülhessenek, fordulnak zsolozsmáikkal Mekka felé. Legnagyobb rémük a fekete himlő, amely rettenetes pusztítást tesz köztük. És ezen nem is lehet csodálkozni, hiszen mindig együtt élnek és még csak nem is gondolnak a rémes betegség ellen való óvintézkedésre.

Az arab kevéssel megelégedő, szótlanul tudja elszenvedni a nélkülözéseket, szívós és kitartó s a nyáron a rettenetes klimát teljes egészségben tűri. Ragaszkodik

Bruck & Miksa

—

wied

—

Thieme-Becker

V. 94. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bruck Miksa

wód

z

Benczúr Kiall

22. l.

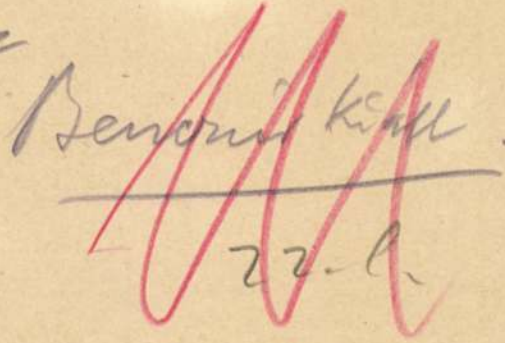

Sz-Sz
279-80. l.
(Uriátbi bibl.)

Az első sorban középen Ziegler ellentengernagy, a hajóraj parancsnok, tőle jobbra Koziebrodzki-Bolesta Lipót gróf osztrák-magyar követ neje, Botkine orosz követ neje, Miss Hamon, Miss White, gróf Lanbespin belga ügyvivő; az admirálistól balra Mme de Rappard, Mrs. White, Mme de Beaumarchais; a második sorban balról jobbra Peter sorhajóhadnagy-adjutáns, Cohen lovag az «Erzherzog Carl» parancsnoka, de Rappard hollandi követ, Bourguignon báró az «Erzh. Ferdinand Max» parancsnoka, Lanju gróf az «Erzh. Friedrich» parancsnoka, Mery de Val spanyol követ, Koziebrodzki-Bolesta Lipót gróf osztrák-magyar követ, Nerazzini olasz követ, White angol ügyvivő, de Beaumarcheis franczia ügyvivő; hátul Botkine orosz követ, de Pottere György a követséghez beosztott cs. és kir. konzul, Nebogatz a hajóraj vezérkari főnöke.

visszatérnek a fővárosba, hogy résztvegyenek a magyar főúri társadalom szórakozásaiban s hogy bemutathassa Széchényi László gróf fiatal hitvesét a magyar főúri köröknek.

Az erdélyi katholikus státus igazgató tanácsa *Mailáth* püspök elnöklésével a minap tartott ülésén *Hohenlohe* Egon herczeget egyhangulag Nagyszeben plébánosává választotta. Hohenlohe magyar állampolgár, apja nagybirtokos Magyarországon is. Egon herczeg az erdélyi egyházmegyében volt szolgálatban. Innen Rómába ment, a hol felsőbb tanulmányait most fejezi be. Megválasztása a nagyszebeni egyházközség kifejezett óhajtására történt.

Gróf *Draskovich* Pálné, született Festetics Mária grófnő, Szent-Keresztről hosszabb tartózkodásra Bécsbe érkezett.

Festetics Kálmán gróf és felesége, szül. Clam-Gallas Klotild grófnő Bécsből visszatértek magyarországi birtokukra, Német-Ládra.

Apponyi Lajos gróf udvarnagy és neje, született Scherr-Thoss Margit grófnő, Budapestről Abbáziába utaztak.

Gróf *Draskovich* Dénes és neje, született Montenuovo herczegnő, szintén Abbáziában tartózkodnak.

Özv. gróf *Pejacsevich* Lászlóné, szül. Dőry Gabriella Nasicról Abbáziába utazott, a hol fia gróf *Pejacsevich* Tivadar, a volt horvát bán is időzik.

Hunyady József gróf Magyarországról Bécsbe utazott.

Gróf *Mailáth* László és felesége, született Hadik Ilma grófnő Bécsből visszatértek Dolnji-Mihojlaczba.

Herczeg *Odescalchi* Géza és leánya, Ilona herczegnő a Rivieráról visszatértek Bécsbe.

Gróf *Széchenyi* Imréné, született Andrássy Mária *Széchenyi* Bertalan gróf Budapestről birtokára, Felső-Segesdre költözött.

Pallavicini Alfonz őrgróf, a ki 8 napot töltött Rómában, onnét Nápolyba utazott s április elején visszatér Bécsbe.

Pallavicini Ede őrgróf Budapestről hosszabb tartózkodásra Abbáziába érkezett, a hová később az őrgrófné, született Mailáth Etelka is megérkezett.

Ott tartózkodik még gróf *Széchenyi* Viktor és Géza is, továbbá gróf *Apponyi* Rudolf is.

Báró *Gerliczy* Felix Budapestről hosszabb tartózkodásra Bécsbe érkezett.

Báró *Szentkereszty* Zsigmondné és leánya Abbáziában tartózkodnak.

A főúri világot ért több gyászesetről kell beszámolnunk.

Vajai *Vay* Arnold báró volt császári és királyi huszárfőhadnagy, Szabolcsmegye törvényhatósági bizottsági tagja, a tiszalöki református egyház fő-

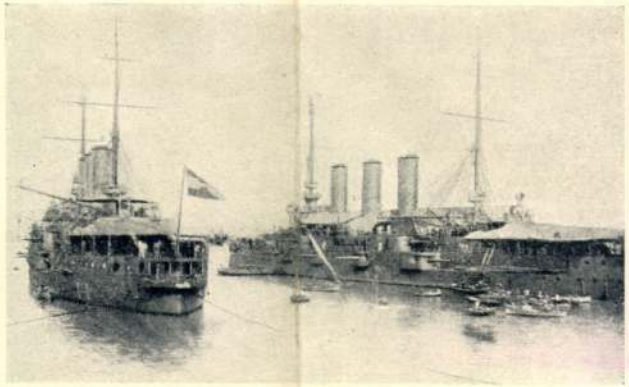

Az osztrák-magyar hajóraj Tangerban.

Luznai és regliczei *Luzsénszky* István báró nagybirtokos huszonhat éves korában Arkóban meghalt. Holttestét Osgyánba vitték s ott temették el a családi sirboltban.

A gyász mellett hymenhirekről is meg kell emlékeznünk. Gróf *Kinsky* Ferencz cs. és kir. kamarás, az elhunyt gróf Kinsky Károly Frigyes és felesége született Mensdorff-Pouilly Zsófia fia, eljegyezte *Bellegard* Paula grófnőt.

Gróf *Erdődy* Rudolf hosszabb tartózkodásra Meránba érkezett.

FAIRMOUNT PARK.

Irta: *Vértesi Károly.*

«Csak a természet szép! Csak ő marad mindörökké vonzó.» *Dya-Na-Sore.*
«A természet jól fölfogva Istenhez vezet, félig, vagy pedig helytelenül ismerve Istentől eltávolít.»
König Arthur.

Szellő járt. Lehűteni magunkat, menjünk a szabad világba, a dimbes-dombos, forrás vizes, vízeséses, jó levegőjű Fairmount Parkba. Philadelphia egyik büszkesége ez, jó benyomást keltő. Neve, a benne lévő Fair Mount kilátásos dombtól va[illegible]. Virágcsoportok, bokorfák, üdezöld növényzet, árnyékot terjesztő, lehajlólombos fák, hattyútavak. A madarak csapatosan szállnak; kőkagylókban tartják ivóvizüket. A lég lakosai szelidek, lépésre bevárnak az utakon, füves helyeken, virágos mezőkön ugrándoznak. A fészek aljból több fiókmadár. A verőfényben, sárga pillék őszi kedvvel.

A Green Street-ről van az egyik legszebb főbejárója, a hol a nagyarányú, 12 méter magas Washington-szobor állítja meg a lépteinket, a berlini Siemering Rudolfnak a mestermüve. Nemcsak szobor, megvesztegetően szép szoborcsoportozat a legjavából, mely lebilincseli a szemlélőt.

Mintegy 12, körös-körül lévő kőlépcsőn jutunk a talapzat aljához. Négyoldalt négy lépcsőzetes, folytonosan működésben lévő vízesés gyönyörködteti a nézőt, jelképezi a Mississipi, Potomac, Delaware és a Hudson folyókat. A szobor vízesésének az aljában, emelvényes helyeken kettesével elhelyezett, kőből faragott állatok természetes nagyságban, a bölény, iramszarvas, tehén, medve, stb. A talapzat elülső és hátulsó részén, alul és fönt, jelképes több alak, két hosszoldalán dombormüben sok alak élet nagyságban, legtetején az integer vir, világtörténelmi nagyság, Washingtonnak lovas szobra, tábornoki kalapban és ruhában. A nagyszerüen szép és arányos szobor hátterét, keretét a fák zöldje adja. Azt hiszem hogy a londoni Hyde Parkban lévő Albert herczegnek, Viktoria angol királynő férjének a szobránál is fenségesebb ez az alkotás, melyet jól megértve, elnézhetnénk órákik.

Kifejezésteljes mű. Nagyon megtisztelik az Egyesült-Államokban Washington emlékét. Koronátlan atyja volt a népének, a nép tetézve rója le a hálaját. A századok adják egymásnak a nevét.

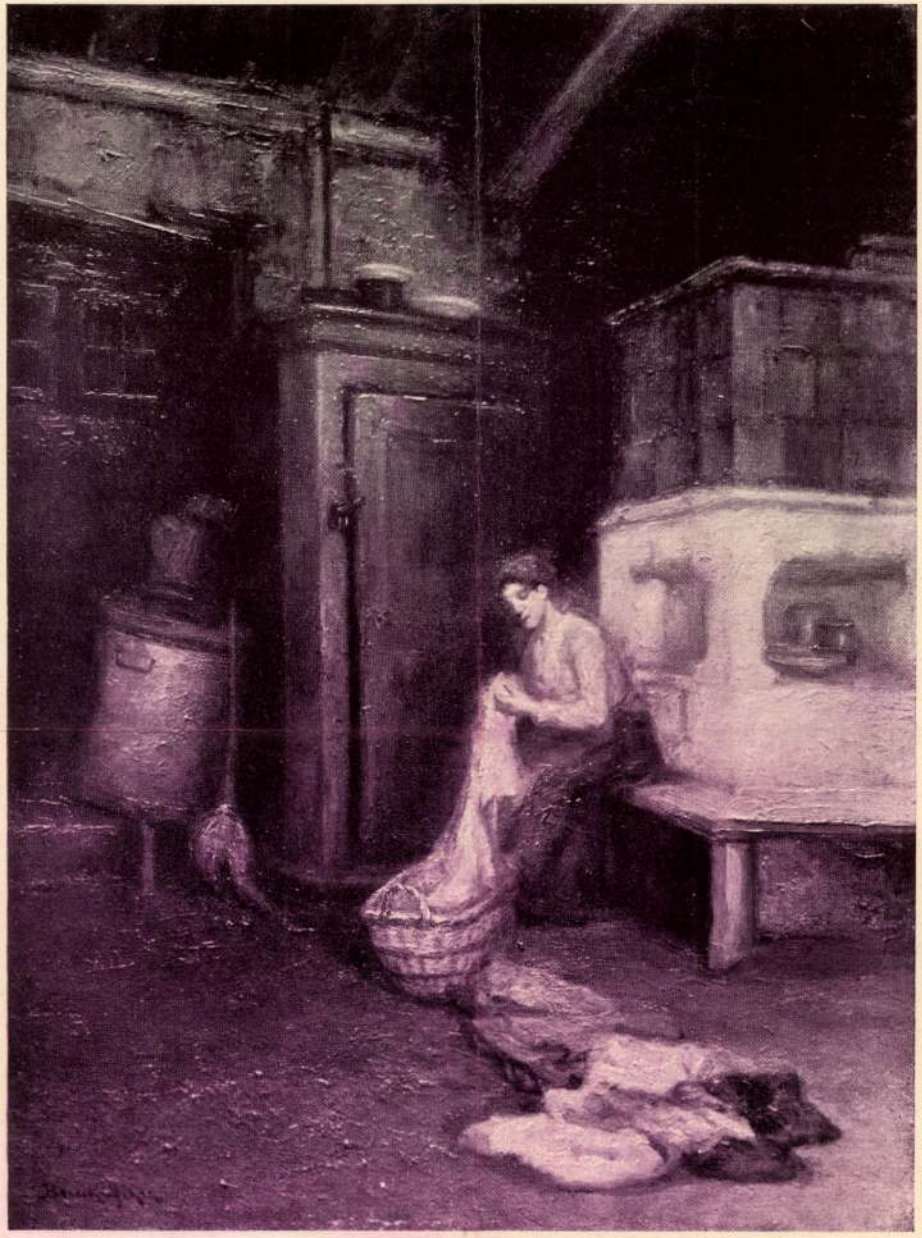

Bruck Miksa: Délutáni munka. (II.)

A MŰCSARNOK TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

ház ritkaszép, magas tornya, mint egy árbócz emelkedik ki a háztengerből. A sevillai dómot hasonlítják a Giraldával, uszályos hajóhoz. Én ezt a látványt nézem annak. Az idulóházak üvegtetős pajtái kimagasodnak. A Delaware-folyón sok hajó uszkál most is.

Amerikában a legelső gőzhajót Philadelphiában építették s a Delaware-on jártak rajta 1790-ben.

Pár nap előtt, két vadász járt pórult a Delaware folyón. Vizi szárnyasokra lőttek, vadásztak. Kacsáztak, szedték össze az elejtett zsákmányt csónakon, melyet a szél a torkolati tengeröbölbe sodort s onnét messzire, be a tengerbe, sötét éjjelbe. Hangjuk erőtlenedett. A nagy erőlködésben eltört mind a két evező, a hullámok vízzel telitették meg a csónakot s étlen-szomjan 36 óra után félholtan akadt rájuk egy hajó. Tanulság. A vadásztarisznya üres ne legyen soha.

Lejöve az egyedül álló, már alig lakott ház nagy padlásáról az ismeretlen szolgával, utóbb gondoltam át, hogy amerikai módon, könnyen tehetett volna el láb alól. Heine is későn jutott eszembe, a ki mondta: «Okos embertől kell tanácsot kérni nehéz alkalommal és ellenkezőjét kell tenni annak, a mit tanácsolt.» Sic, sic, különösen Amerikában így.

Följebb menve, Grant lovas-szobrát nézem meg. Kalapban és bő köpenyegben van az öreg. A szobor talapzatának az előrészén cserágkoszorúban csak ez az egy szó: Grant. Minden amerikai tud róla — rosszat is.

Szalon Ujság. 1908. 6/12. kép

Idegen írók

Jack London

Mint négy évtized előtt Bret Harte a kaliforniai történetei révén, úgy most Jack London „Klondikei elbeszélései" által egyszerre lett híres egész Amerikában. Ő is a kissé hiányos jellemüeket tárgyalja előszeretettel, leginkább olyanokat, akikben a harc az élettel nagy pusztítást tett az ember erkölcsében, de meghagyta benne a szív érzését. Természetleírásai méltók ahhoz az exotikus világhoz, amelyben emberei élnek. Ma Jack London már nemcsak Amerikáé: elbeszéléseit elkapkodják az angol lapok s valószinü, hogy meg nem áll ott diadalmas körútjában. Az alábbi elbeszélés legújabb kötetéből van véve.

Montana Kid

I.

Két kényszerítő ok is volt arra, hogy Montana Kid elhagyja magától mexikói sarkantyúit, a hozzájuk illő festői dámvadbőr-nadrággal együtt, és hogy lerázza saruiról az idahói hegyek porát. Elsősorban az, hogy az egy kissé túlszigoru civilizáció kellemetlen módon átalakította a hegyek azelőtt egyszerü lakosságát és a raffináltabb új izlés őt és a fajtáját barátságtalan érzéssel kezelte; másodsorban pedig, hogy a levegő, amely az új környezetben támadt, meglehetősen nyomasztó volt Kidnek, aki nem tudta magát beletalálni az új rendbe.

Azzal a gyorsasággal távozott Idahó környékéről, amelyet csak az üldözésére induló rendőrség tudott volna kellően megmagyarázni . . . Mivelhogy több energiája volt, mint pénze, sikerült neki jókor hajóra szállani egy félreeső kis kikötőben; a tengeri betegség nem bántotta, a rossz élelmezés sem kezdte ki az egészségét és noha lesoványodott, arca pedig sárgás színt öltött, egy tavaszi napon mégis kikötött szerencsésen a dyeai öbölben. Csakhamar belátta, hogy itt sem lehet el az ember pénz nélkül s hozzáfogott valami kenyérkeresethez.

A dyeai öböl meg a hegység között néhány ezer kivándorló volt szétszórva és Montana Kid föltette magában, hogy azoknak költségén fog megélni. Fából összetákolt hamarjában egy kunyhót, azt játékbanknak rendezte be s egy ideig vígan élt, mert elég jól ment az üzlet. De mivel a véletlennek nem engedett elegendő tért új foglalkozásában, hanem kényszeríteni akarta a játékszerencsét, hogy mindig melléje álljon, csakhamar odább kellett vonulnia, valamivel északibb irányba, nehogy kellemetlen ismeretségbe keveredjék a Lynch bíróról elnevezett eljárással.

Sőt ezután is kedvét lelte a sors abban, hogy üldözze szegény Kidet! Összeállott némely egyénnel, akik pálinkát csempésztek és csak őt fogták el, a többi társa ellenben megmenekült. Még egy sereg hasonló csapás érte és a szíve tele lett keserűséggel, a jelleme szilaj vadsággal, úgy hogy valósággal rettegtek tőle a benetti tó környékén, alig egy hete, hogy ott tartózkodott. Aminek az volt a következménye, hogy a bányászok összejöttek tanácskozásra és kimondták a szentenciát, hogy vagy elmegy azonnal, vagy pedig huszonnégy órán belül lógni fog.

A szívélyes fölszólításnak a lehető legnagyobb gyorsasággal tett eleget és csak a véletlennek tudható be, hogy magával vitte a legelső, kutyák által húzott szánkót, amely gazdátlanul elébe került. Gyalog csak nem mehetett ilyen messze útra s a hibás az volt, aki nem ügyelt jobban kutyáira meg szánkójára! Szelidebb éghajlat alatt ezt a cselekedetet lopásnak minősítették volna és kellemetlenek lettek volna bizonyára a következmények, de Kid sokkal jobban ismerte a törvényt, semhogy bevárta volna, míg azt neki megmagyarázzák. Volt rá gondja, hogy meg ne álljon útközben. Vagy száz mérföldnyire Benettől tartott először pihenőt, s itt találkozott több davsoni lakossal, akik az utolsó havat arra használtak, hogy délnek utazzanak. Tudakolta a nevüket és hogy hol fekszik a birtokuk és jól följegyezte emlékezetébe azt, amit tőlük hallott. Mert élelmes ember volt minden tekintetben, csak az kár, hogy az igazmondás nem tartozott az erényei közzé . . .

II.

Davson városa, amelynek lakossága mohón leste az új híreket a nagyvilág eseményeiről, egy napon tanuja volt Montana Kid bevonulásának, amint a Yukon folyó jegén alábocsátkozott kutya-fogatán. A lakosság egy része elébe ment, hogy megtudja tőle a világ folyását s noha Kid nem olvasott ujságokat, mégis meg tudott felelni minden hozzá intézett kérdésre. Az igaz, hogy a politikáról hiányos volt a tudása, de máskülönben nem maradt adós a felelettel egyetlen kérdésre sem, amelyet hozzá intéztek.

Hogy mi lett O'Brienből? Belefulladt a While-Horseba, amikor az egész bandáját tönkresilányították! Yoe Laduc? Annak ellőtték az egyik lábát holmi éjjeli kirándulásnál, ami azonban nem volt akadály arra, hogy hurkot ne kössenek a nyakára . . . Jack Dalton? Hajótörést szenvedett a „Cartagena" nevü vitorlással és sok-sok tengervizet ivott ezen alkalommal.

Sviffwater Bill? Nagyon szeretett korcsolyázni, beszakadt alatta a jég és lehet, hogy csak tavaszkor kerül majd ismét felszinre. Deveraux? Ki is az? Vagy igen: a gyorsfutár. Azzal a rézbőrüek bántak el a maguk módja szerint.

Igy állott helyt Montana Kid minden hozzá intézett kérdésnek. S egész Davson gyászba borult az ő hirescsteléseitől. Öt napon át üzött könyekben a város népe, azalatt pedig ellátta minden földi jóval a szomoruságnak hirnökét. Hogy miért árasztotta Montana Kid maga körül a tengernyi bánatot? Tán azért, mivel olyan volt a természete, hogy nem élhetett meg hazugság nélkül.

A gonosz véletlen azonban, mint már annyiszor, úgy most is kegyetlenkedett vele. Éppen legjavában falatozott a város költségén, amikor a rézbőrüek által megnyúzott gyorsfutár a legjobb egészségben beköszöntött az aranybányára felügyelő biztos hivatalos helyiségébe . . . Hogyan? Hát él és a fejbőre sem hiányzik? De mennyire él! Adjanak csak neki egy iramszarvas-bifszteket és majd meglátják, hogy nincs benne fogyatkozás! . . . „De a szegény O'Brien az a fűbe harapott, ugy-e?" „Kutya baja! Little Salmonban flirtel a hölgyekkel" . . . „Akkor hát tán Yoe Laduc sem szenvedett hajótörést?" „Van eszében, hogy sós vizet igyék, amikor még akad pálinka!"

Szóval, kisült a hazugság és az egész város a búbánatból a legféktelenebb örömbe csapott át. Hanem Montana Kid nem örvendett, mert el sem engedték fogyasztani a bifszteket, hanem azt kivánták tőle, hogy párologjon el, minél gyorsabban. S ő, szokásához híven, alávetette magát a közhangulat parancsának, de megint elvitt magával egy szánkót, meg hat darab erős kutyát . . . Fölösleges tán külön megemlíteni, hogy nem volt gazda nélkül sem a szán, sem a fogat s hogy azoknak jogos tulajdonosa rögtön mozgósította a rendőrséget Montana Kid üldözésére.

III.

A jég már engedett a fogat súlya alatt és Montana Kid, aki Circle Citybe törekedett, nem vesztegette a drága időt. Korán indult és késő estig meg nem pihent. Siettette az a sejtelem is, hogy a szánfogatnak jogos tulajdonosa szintén ismeri a jég olvadásának természeti tüneményét.

A Műcsarnok tavaszi nemzetközi kiállításából

BRUCK MIKSA: VEGYESKERESKEDÉS

Harmadnapra azonban arra a gyászos fölfedezésre jutott, hogy nem igen tud versenyezni a tavaszi olvadással. A Yukon folyamon megkezdődött a jégzajlás és bizonyos helyeken felbuggyant a víz, közben pedig az a dübörgés hallatszott, ami jelezte, hogy a folyam nem tűri meg sokáig a hátán Kidet és terhét.

Szerencsére rátalált útközben egy kis szigetre, ahol favágók építettek kunyhót és odavette a menekülése útját. A szegény kutyák, amelyek már tökéletesen el voltak csigázva az utolsó napok strapaitól, elvesztették a szilárd talajt a lábuk alatt és úszva jutottak el a partig, ahol Kid kifogta őket a szánból és nyomban hozzálátott egy rögtönzött tűzhely építéséhez. Mert gyakorlati észjárásu ember volt ő mindenképpen és tudta, hogy elsősorban a gyomornak kell eleget tenni.

Donald és Davy, a két favágó, aki a szigetet elfoglalta, pompás példánya volt annak a naiv, könnyenhivő emberiségnek, amely a civilizáció határán túl lakik. Kanadában születtek és útban voltak Klondike felé, de mivel elfogyott a pénzük, hát a szigeten rekedtek, ahol favágással tengették életüket. Siralmas egy ekszisztencia volt ez, mert jóllehet bőven akadt a fa, de annál kevesebb volt a vevő. Mindenükből kipusztulva, fogytán még a kenyérnek is csak azért dolgoztak, hogy az idő teljék. S legkevésbbé sem gondoltak arra a veszedelemre, amelyet a tavaszi áradás zudíthat a nyakukba.

Jóllehet Montana Kidnak is csak homályos sejtelme volt erről, mégis gyanakodva nézte az óriási jégtömeget, amely a sziget körül összetorlódott és nagyon alkalmas lehetett arra, hogy a Yukon áradásának hatalmas gát gyanánt állja útját. Ez a sejtelem vitte rá, hogy a szigetnek legmagasabb helyén üsse fel a sátorát. A kutyákat megetette, rágyujtott pipára és elindult egy kis körszemlére, hogy megismerkedjék új menhelye viszonyaival.

Ezen alkalommal találkozott Donalddal és Davyval. Az első kérdés, amit azok hozzá intéztek, ez volt:

— Szabad-e még az út Davson felé?

A feleletet elnyelte a folyamnak hatalmas zajgása. Tán

Uj Idők 1904-5. XI. 31 sz. 112 l.
kép

Brück Lajos.

Irod
Z

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 186. l.

Felirás 1740-ből való ezüsttányérzon

VI. 29.

Bruck Mikra

+ Bpest 1920 maj. 29.

Rerní XX. 55. P.

Bruck Miksa

az alábbi muzeumban

Libapásztor c. képe

Rell Lajos dr.

A Békéscsabai Muzeum.

Békéscsaba, 1914.

J8.l.

Bruck Miksa

U. 2016.

1916. télitárlat
Micsarnok, állami
kisaranyérem –

Pesti Hirlap 1916.
dec. 17 (A télitár-
lat kitüntetettjei.)

. Hatvannyolc pengő 08 fillért a
terhére utaljon ki.
ember hó 29.-én. A miniszter
s.k. miniszteri tanácsos.
talos másolat hiteléül:
Hatvannyolc
miniszteri irodatiszt.

dr. lovag Ybl Ervin s.k

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri irodatiszt.

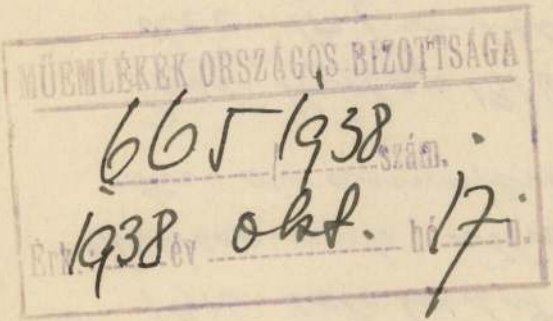

Bruck Miksa
Ország-Világ 1910.52.sz
1272. P kép

Bruck Miksa: Segesvári óratorony.

sacskán elpárolgott minde
tom. Elég csipősen kérde:

— Talán 5. nd
angyal

— Ó dehogy is, deh
Ahhoz nekem több eszem
fosztanám meg magamat
ért mindattól, amit egy sz
séggel juttathat a szám
Azonkívül nem szeretem
mily kedvező körülménye
holnapokat. Egyszóval: n
kedves időszaka után pon

Bruck Lajos

művészete nem adott neki megfelelő légkört. Párisba ment tehát s ott az École des Beaux Artsnak s Léon Cognietnek lett tanítványa.

Az akkori Páris művészettől pezsgő élete felvillanyozta. Hévvel, tűzzel tanult s mindjárt nagyméretű kompozíciókhoz fogott. Csupa történeti, csupa magyar, csupa tragikus tárgy. A fiatal festő, aki egy összeomlott szabadságharc romjai közül jutott a messzi Nyugatra, szive egész keservét kiönthette e vásznakon. 1859. befejezte a «Zrinyi Ilona a vizsgálóbiró előtt» és a «Hunyadi László siratása» című műveit (mind a kettő a Szépművészeti Múzeumban). S már ekkor dolgozott az 1860-ban befejezett «Zách Felicián» c. képén. Mind a hármat kiállította az 1861-iki Salon annuel-en s a Hunyadira megkapta az aranyérmet.

«Nem akarok dicsekedni — írta — de én voltam az első művész nemcsak Magyarországon, de a monarchiában, akit ez a kitüntetés ért. Ez a siker egyszerre ismertté tett engem Párisban, bejutottam a legelőkelőbb társaságokba. Akkor hívott

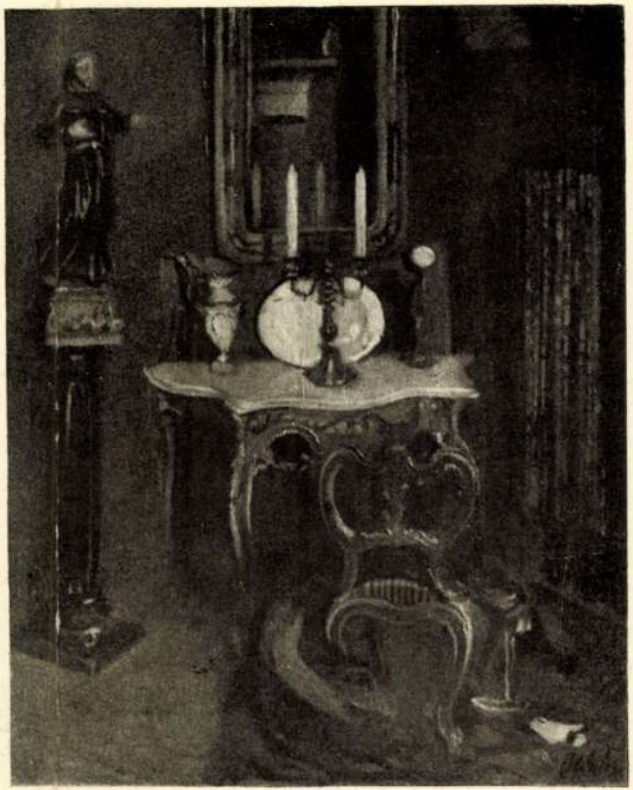

BEDNÁR JÁNOS VÖRÖS SZOBA

BRUCK MIKSA

INTERIEUR JÁNOS FŐHERCEG ORTH KASTÉLYÁBÓL III.

a tulajdon tehetsége. Az előtte élt magyar, de meg a bécsi festőkkel szemben is talán ez volt legnagyobb ereje. Mert igaz, a többi magyar képíró is festett már előtte «régi dalt régi dicsőségről». De hol maradt illuzió-keltő erejük? Amint sorra nézegetjük valamennyit, az a benyomásunk kél, hogy tulajdonképpen nem egyebek óriásira nagyított csendéleteknél. Hiszen a Madarászt megelőző magyar történeti képeken is van mozgalom s van tragédia, egész csaták zajlanak le. Mégis hideg nyugalom szól róluk hozzánk. A csaták heve polgári műgonddal van megfestve, gombról-gombra, pitykéről-pitykére: a ló patkószöge épp oly szabatos csínnal, mint a hősök lobogó fürtjei. A büró beretvált józansága elhesseget minden hangulatot. De vessünk egy pillantást arra a homályból elényúló menyasszony kezére, amely koszorút helyez Hunyadi holttestére s megértjük, mily más lélek, mily más festői

Művészet 1917 14.1. kép

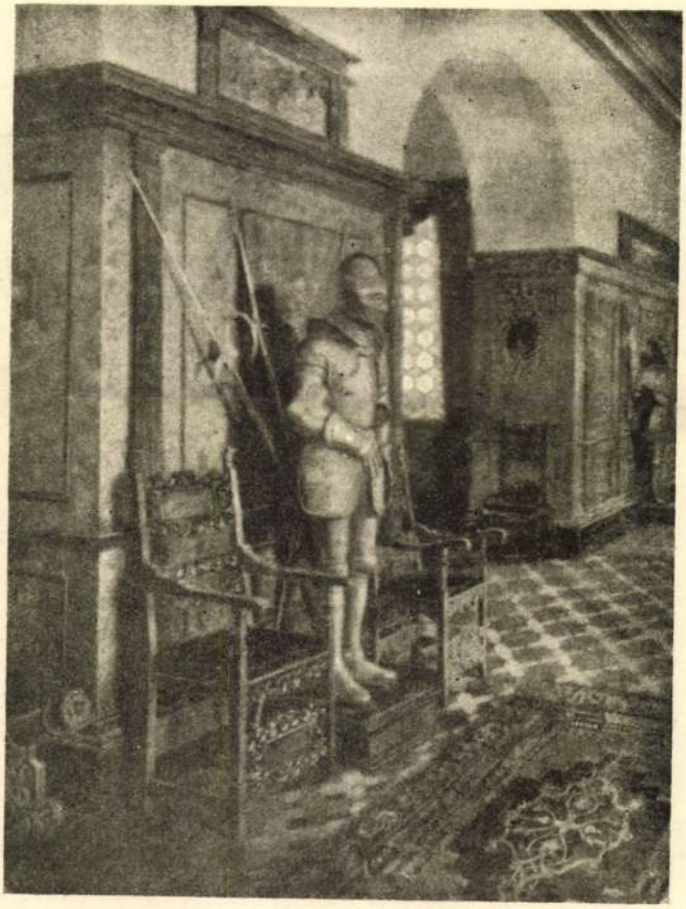

BRUCK MIKSA

A LOVAGTEREM

Művészet 1917. 82. l. – kép

Bruck Lukas

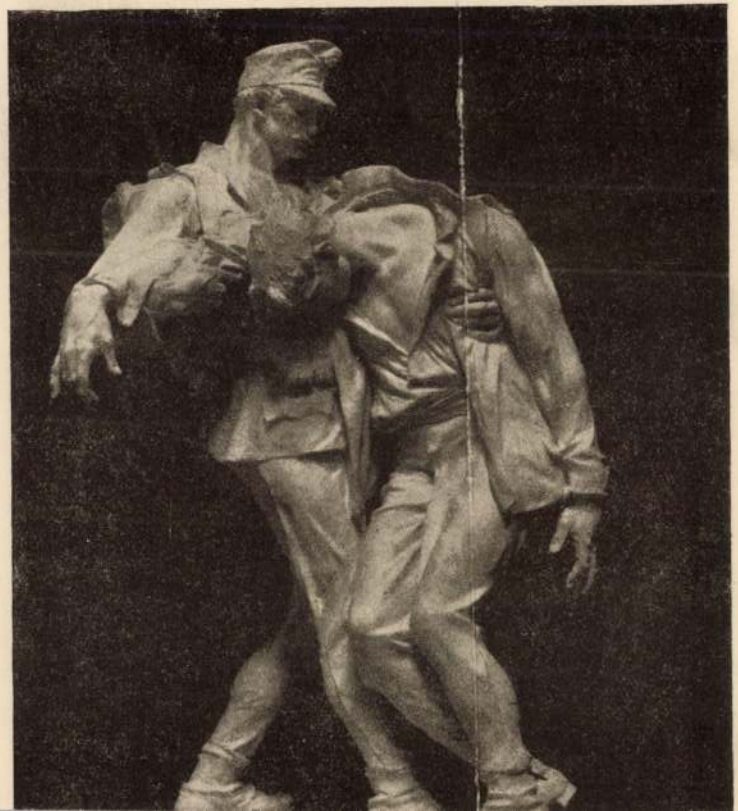

Bruck Miksa

Interieur a Jains fő-
hercegi Orth Kastély-
ból. II. c. Egyé repr.

Művészet 1916. 60. l.

Kép

Bruck Mihály

Interieur c. olajfest-
menyét megvette a
főváros.

Művészet. 1915. 187

a főv. vásárl.

Bruck Miksa

Müvenet 1914. 141

Kacsóh Pongrácz dr. IX. 75.

Bruck Miksa

Fehér interieur c. kejének, mely a képm. Múzeum tulajd., repr.

Művészet 1908. 244. l.

Lép

Ludovici bibornok arczképe.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: XIII. 10. *Zampieri Dominichino:* Ludovici bibornok arczképe. — 1873: XIII. 10. *Schule des Zampieri Dominichino:* Bildniss des Cardinals Ludovici. — 1876, 1878, 1879: IX. 305. *Zampieri Dominichino:* Ludovici bibornok arczképe. — 1881: 634. *D. Zampieri modora:* Ludovisi bibornok arczképe. — 1888: XXI. 747. *J. F. Voet:* Ludovisi bibornok képe. — 1896, 1897: XXI. 747. *J. F. Voet:* Ludovisi bibornok képe. — 1897: XXI. 747. *J. F. Voet:* Portrait des Cardinals Ludovisi. — 1898: XXI. 747. *J. F. Voet:* Portrait du cardinal Ludovisi. — 1901, 1904: XXI. 747. *J. F. Voet:* Ludovisi bibornok képe.

Brück Anka

Interieur c. festménye

repr.

Művészet 1903 269. l.

Nagybánya és az impresszionizmus

presszionizmus sokkal inkább érdemli meg a naturalizmus nevet, mint elődje, mert a látszólagos valóság visszaadását lényegesen jobban megközelítette.

A művészet folyamatosságába itt lép be a „felfedezés" fogalma, mely a technikai újításokat ünneplő liberalizmus haladási szemléletével pontosan egybevágott. Az atmoszférikus hatások kutatása szükségképpen vezetett el a legnagyobbszabású atmoszférikus tényezőnek, a fénynek, elsősorban a napsugárnak, mint szín- és formaalakító elemnek vizsgálatához. Így született meg a pleinair festés, mely Courbet tónusegységének kereteit szétrobbantva, a való világ jelenségeinek a fény általi elváltozásait kutatta. A fény derűsebbé varázsolta a színeket, világosabbá a képet, rendkívül erős effektusaival egyben tarkábbá is. Az ortodox impresszionista képek színtelenek, illetve egyszínűek, a helyi színek szerepét a fény bő zuhataga mosta el. Impresszionizmus és pleinair ezért jár egymással karöltve, az előbbi legnagyobb segítőtársára bukkant a napsütés atmoszférikus változataiban, az

Bruck Lajos

Bruck Lajos

Bruck Lajos

KARL W. HIERSEMANN
Buchhändler und Antiquar
LEIPZIG C 1
Königstraße 29
—
Postschließfach Nr. 163
—

Wenn unbestellbar,
erbitte zurück.

frei!

MARGIT.

Zempléni Árpád.

Leszállt az este a Dunára,
Mint egy sötét selyem-lepel,
Két lámpasor derült sugára
Szegélyzi dús csipkéivel.
A híd karján nyugasztva állam',
Merengek, figyelek,
Mély árnyékkal, tünő csillámmal
Megtöltöm lelkemet.

Egy lányon jár eszem gyakorta,
Ma is megint ő rajta járt.
Sors és szeszély hová sodorta
A kis mosolygót, csapodárt?
Szépsége és elméje hire
Befénylett két megyét,
Miatta buktak a diákok...
Szép Margit, élsz-e még?

Két ízbe' láttam életemben,
Ő volt első könyem, sebem.
Legátus voltam, megszerettem
A szép pünkösdi ünnepen.
Csupán számára prédikáltam,
Lobogva mint a láng,
S Petőfit és Heinét szavaltam,
Ha kettecskén valánk.

Egy pesti házban láttam ujlag,
Anyjával, egyszer délután.
A házmesternél tudakoltak
Egy ott lakó pinczér után.
Midőn a pinczértől kijöttek,
Elájult a leány,
S erőtlen anyja támogatta,
Vezette el karán.

Leszállt az este a Dunára,
Mint egy sötét selyem-lepel,
Pihenni révbe éjszakára
Sietö hajó kelepel.
Közelben a karfán kibámul
Egy karcsu, szőke nő.
Valami úgy susogja bennem
Sejtelmesen: «Ez ő!»

Látszik minden mozdulatából,
Hogy kínos küzdelemben áll.
Az ég s viz minden sugarából
Egy rém vigyorg rá, a halál.
Azt véli tán, ha itt tünődöm,
Hogy halni akarok,
S csak arra vár, mutassak útat
S legott követni fog.

Hiába várt. A híd-korlátra,
Fölkapott ekkor nehezen.
De én hozzá siettem, látva,
S vállára tettem a kezem.
Nem ő volt. Egy a szenvedőkből
Ki nyugtot áhitott,
De szivem most is azt beszéli:
— Megmentéd Margitot! —

Zempléni Árpád.

MARGIT.

Meglásd! Jön óra majd, hogy egyszer
Elömbe hoz még végzetem!
Jövő ködébe látok, — fátylát
Föllebbenté a sejtelem.

Te fogsz majd hozzám jönni akkor,
Koldulva vesztett üdvödet,
Nagy bűn után csak nagy vezeklés,
Nehéz Canossa-nap jöhet.

Te fogsz majd kérni lázas hangon,
Te fogsz majd sírni könyeket, —
Feledjem el mindazt, mi elmult,
Támadjon föl, mi elveszett!

... S én állok ott majd megfagyottan,
Márvány szoborként, fél-halott,
S esdeklő szódra lassú hangon
Kimért, hideg választ adok:

— Keljen föl asszonyom! Ne sírjon!
Nagy bánatát nem érthetem, —
Eszem bár ép, de megbocsásson!
Én önre nem emlékezem.

Igaz! — Volt nékem is szép álmom!
Szerettem egy lányt végtelen, —
De eltemettem még mint lánykát,
S önt asszonyom! — nem ismerem!

Erdélyi Zoltán.

FOHÁSZ.

Bruck Miksa szénrajza, a «Magyar Szalon» részére.

Magyar Szalon 1892. évf.
31. l. kép

Bruck Miksa

— *Bruck* Miksának, a han-
gulatos interiörök és tájképek szorgalmas festőjének
halálát is sokan őszintén fájlalták, mert önzetlen
odaadással szolgálta a művészet és a művészek
ügyét. Tevékeny tagja volt a művészeti egyesületeknek
s egy külön képvásárló társaságot alapított, melynek
ő volt a lelke s legnagyobb örömét abban lelte, ha
művésztársainak szívességet tehetett

folyóiratunkkal megint felkereshessük régi,
hogy számíthatunk elnézésükre; hiszen köz
nyomás, valamint a reprodukálás szédíte
ud mindenki. Ezért türelemmel és megac
brafordulását. De most is, a sok baj é
n leszünk, hogy legközelebbi számunk
, hogy a magyar közönség és a lapun
áthassa, hogy él még a magyar iparmű

Magyar Iparművészet 1920. 56. l.
(Nekrológ)

nt, csak tartozó nyugdíjas tisztek iparművészeti munkáit mutatja be. A szövetség több tanfolyamot rendezett, amelyeken megtanították az ilyen művészi irányú foglalkozáshoz hajlammal bíró nyugdíjas (részben rokkant) tiszteket és hozzátartozóikat rajzra és a különféle iparművészeti technikákra. A kiállításra csak formai megjelenés és a készítés szempontjából kifogástalan tárgyakat fogadták el s ezzel biztosították a kedvező összbenyomást es a tárgyak kelendőségét. Amint értesültünk, nálunk is komolyan foglalkoznak a nyugdíjas és rokkant tiszteknek, valamint az államszolgálatból elbocsátott tisztviselőknek és családtagjaiknak gyakorlati munkára való kitanításának kérdésével, hogy keresetképessé tegyék őket és meg-

922. évi
i szem-
lők csor-
et akarja
az anyag
n, minek
pet, amit
hazában
llítás, a
j Német-
y árúval
rányadó
egyaránt

Bruck Lukrécia

Részlet Sarajevóból
c. képe repr.
Magyar Művészet

(1900. 321, 322. l.

kép

Bruck Lukas

MAGYAR MUVESZET
1931. 535.

Bruck Miksa

rajz

Magyar Géniusz

1901. 253. l.

(B. M. karikatúrája Mark Lajostól.)

2

Palffy János hagyom.
Budapest 15.
Kis szalon.

4-én ✝ Sindelsdorfban 1880 október 10-én.

[redacted] IV: 166

szemlélhető, hól a part mentén

[redacted] Tengermellék előterében (bal-
t egyárboczu csolnak, jobbról pedig
part mentén. Az utóbbiak mögött és a
ár lenyugodott nap sugarai festették
k, a felhős égbolton pedig, a ✝ hold fe-
Jelzése balról: „B. Stange 1861“.

✝ fogyó

rerben,
4 cm.-- Száma a törzsleltárban 147 és
5.— Becsértéke 1000 K.

141

.5: 73.5

27

pág 357

1.—

Bruck Miksa

k. m. Mün. ilet

Lyka München

56-l-

Bp.

1951

Bruck Miksa

A tordai hasadék
c. kepe repr.

Lyka Károly
Téli Tárlat
1900–1901.
Bpest 1901

Lieppel

Bruck Miksa (Stánci?)

l.

Lá Biró Hagyújt

41. l.

Lárár B.

A 6. Biró H. egyt.
Bp. 1937

Bruckeliksa

ivod

Lázárivók

106. l. (arcképpel)

Lázár B

Yrók és művészek

köst. Bp. 1918

Bruck Mihsa

festö

ivad.

Krück. I. 151. l.

Fehr-féle gyűjtemény VI. 90

kanntere Bilder: *Am Waldesrand*, *Reise in die Stadt*.

Bruck, Max, Maler, geb. am 6. Apr. 1863 in Budapest, erledigte seine Kunststudien in München, Paris (als Schüler Bonnats) und in Budapest (als Schüler Benczur's). B. ist seit über einem Vierteljahrhundert Direktor des Vereines der Vaterländischen Kunstkäufer.

Bruckenthal, Michael, Publizist, geb. am 30. März 1746, gest. 1813, war zur Zeit der Erdélyer Hora-Kloska-Revolution Gouverneur im Komitate Hunyad, publizierte mehrere Flugschriften im Interesse der Erdélyer Sachsen.

Bruckenthal, Samuel, Baron, Staatsmann, geb. am 26. Juli 1721 in Ujszász, gest. 1803, war unter Maria Theresia Gouverneur von Erdély und gründete in Nagyszeben ein wissenschaftliches Museum. B. spielte besonders während der Hora-Kloska-Revolution eine bedeutendere Rolle. Er legte eine grössere archäologische Sammlung, Bildergallerie und Bibliothek an, die seit dem Aussterben des männlichen Zweiges der Familie (1872) Eigentum des Nagyszebener evangel. Gymnasiums bildet.

Bruckner, Karl, Pädagoge, Journalist, geb. am 24. Dez. 1863 in Felsölövő, absolvierte 1883/1888 die Budapester philosophische Fakultät und wirkt seit 1889 am evang. Lyceum in Késmárk als Professor, seit einigen Jahren als Direktor. B. redigiert seit längerer Zeit mit grosser Umsicht die *Karpatenpost*, ist ein rühriger Mitarbeiter des Löcseer *Szepesi Hirnök* (Zipser Bote) und anderer ungarischer und deutscher, oberungarischer Blätter. Er gab 1912 mit seinem Bruder den in ungarischer und deutscher Sprache erschienenen *Késmárker Führer* heraus und übersetzte 1913 das ungarische Werk: *Die Vergangenheit der Szepeser Sachsen* in's Deutsche.

Bruckner, Viktor, Historiker, geb. 1877 in Felsölövő, erlangte an der Budapester Universität das Professorendiplom, war von 1903 bis 1910 am Iglóer evang. Obergymnasium Professor und ist seit 1910 Privatdozent an der Eperjeser Rechtsakademie. Selbständige Werke: *Galeotto M. műve: „De egsegie Matthiae regis" mint művelődéstörténeti kutfő* (Das Werk M. Galeottos als kulturhistorisches Quellenwerk, 1901), *II. Rákóczi Ferenc elfogatása Nagysároson* (Die Gefangennahme Franz Rákóczis II. in Nagysáros, 1903), *Adalék a késmárki Thököly-féle várkápolna jogtörténelméhez* (Beitrag zur Rechtsgeschichte der Thökölykapelle in Késmárk, 1905), *Báró Thököly Sebestyén és a bécsi béke* (Baron Sebastian Thököly und der Wiener Friede, 1906), *Gróf Thököly Imre — A késmárki várkastély története* (Graf Emerich Thököly — Geschichte des Késmárker Schlosskastells, 1906), *Késmárk sz. kir. város műemlékei* (Die Kunstwerke der königl. Freistadt Késmárk, 1908), *Késmárk és a Thököly-család* (Késmárk und die Familie Thököly, 1909, auch in deutscher Sprache), *Kuruc mozgalmak Késmárkon különös tekintettel az 1709-iki ostromra* (Kurutzenbewegungen in Késmárk, mit besonderer Berücksichtigung der Belagerung im Jahre 1709, 1910), *Igló korona és bányavárosnak képe a magyar koronához való visszacsatolása idejéből* (Ein Zeitbild aus der kön. Kron- und Bergstadt Igló zur Zeit der Rekorporation, 1910), *A szepesmegyei lövész-*

céhek élete (Das Leben der Zipser Schützenzünfte, 1911), *A soltészség intézménye a Szepességen* (Die Institution der Kenesiate (Shultetia) in der Zips, 1912), *A Szepesség zsarolói a XVI. század első felében* (Die Ausbeuter der Zips in der ersten Hälfte des XVI. Jahrhunderts, 1913), *A szepesi szász nép* (Das Zipser Sachsenvolk, 1913), *Közintézményeink fejlődése és történelmi összefoglalások* (Die Entwicklung unserer öffentlichen Institutionen und historische Zusammenfassungen, 1913), *Gróf Thököly Imre késmárki udvartartása* (Die Késmárker Hofhaltung des Grafen Emerich Thököly, 1913), *A késmárki ág. hitv. kerületi liceum pártfogóságának története* (Das Patronatsrecht des Districtuallyceums in Késmárk, unter der Presse).

Brudern, Josef, Baron, geb. 1774, gest. 1. Feb. 1834, entfaltete eine rege Tätigkeit für die Gründung einer Polytechnik in Budapest, so dass die Technikerwelt Ungarns in ihm den Initiator dieser modernen Hochschule schätzt.

Brunšmid, Josef, kroatischer Archäologe, Numismatiker, geb. am 10. Feb. 1858 in Vinkovczi, ist derzeit Professor der Archäologie an der Zagreber Universität und Direktor der archäologischen Abteilung des kroatischen Nationalmuseums. Er entfaltet eine rege und geschätzte fachschriftstellerische Tätigkeit.

Brunswick, Therese, Gräfin, Pädagogin, geb. am 27. Jul. 1775 in Pozsony, gest. 24. Sep. 1861, war eine Freundin des berühmten Jugendbildners Pestalozzi, dessen pädagogische Prinzipien sie in der 1828 von ihr gegründeten ersten Kinderbewahranstalt Ungarns in Anwendung brachte. Sie war seither in Wort und Schrift die eifrigste, rührigste Vorkämpferin des Kinderbewahrungswesens und gründete 1836 auch den ersten Landes-Kinderbewahrverein Ungarns.

Brusina, Spiridion, kroat. Paläontologe, geb. am 11. Dez. 1845 in Agram, gest. 21. Mai 1908 als Direktor der zoologischen Abteilung des Zagreber Museums und Universitätsprofessor. Bekannte Werke: *Materiaux pour la faune malacologique neogène* und *Iconographia molluscorum fossilium in tellure tertiaria.*

Brutus, Johann Michael, war Chroniker des Erdélyer Fürsten Stephan Báthory im XVI. Jahrhundert. Sein mit grösster Sorgfalt zusammengestelltes Werk führt den Titel: *Rerum Hungaricarum libri XX.*

Bründl, Edmund, jun., Kunstindustrieller, geb. 1884 in Sopron, ist ein Zögling der kunstgewerblichen Hochschule und beteiligte sich an zahlreichen Ausstellungen.

Bubanovics, Franz, Chemiker, geb. 1883 in Susak, (Kroatien) absolvierte die Zagreber Universität, an deren chemischem Laboratorium er auch von 1905 bis 1908 als Assistent wirkte. Als Belovárer Mittelschulprofessor wurde B. von der kroatischen Regierung zu wissenschaftlichen Studien in das Ausland entsendet und verweilte zwei Jahre in den Niederlanden, im Laboratorium des Groninger Chemikers Professor Hamburger und ein Jahr in Schweden, im Nobelinstitute für physikalische Chemie, unter Leitung des berühmten Gelehrten Svante Arrhenius. Inzwischen promovierte er 1910 an der Wiener philosophischen Fakultät. Seit 1912 wirkt B. als Professor am Zagreber Realgymnasium. Die französische, deutsche, holländische und kroatische Fach-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 MÁJ 6

ESTI HIRLAP

Bruck Tibor

BRUCK TIBOR, a Herendi Porcelángyár iparművészeti vezetője ritka porcelántárgy tervrajzát készítette el: az alkotás 1,2 méteres díszváza, amelyet a gyár fennállásának 125. évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségeken mutatnak be.

mét hitet teszünk népeink, s
egyben a föld

Bruck Miksa

1878/79–1880/81 és 1888/89 –
1893/94 a Benczur féle festő-
iskola növendéke.

Ferkápzőmfőiskérk

F1. l.

Képzőm Főisk Tok

1932-33.

Bruck Miksa

Maderno Lago di Garda c. kéje repr.

Gyöngyösy) 80. l.
81
137) Nyelvkel

A mai m. mův.
1914-15.
Bp. 1916

) van ábrázolva)
rczélben ~~látható~~. Főkötője reczés,
szegletesen kivágott. Rendjelét nyak-
láncz~~on~~ látható, a melynek végét keb-
R. HV. ET BO. VX·IMP. FERD. I.

edaillon, átmérői 6.4: 6.4 cm.

rágo bronz.

32

97/85:19

1288

Bruck Miksa

Gerő Ödön, London Elek

Modern magyar festőművészek. Budapest. ~~é. n.~~ 1905.
30. l, 32. l, 44. l. (kép

Salzburgi parasztnoba
c. képe repr. 44. l.
Ez a Eiráf tulajdona volt

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Bruck Miksa

Erod
i

Berztájkép

178-l

A tájképfestészet
a 17. sz-ban

Bp. 1910

Fején Széles kerek turbán van lefelé fordítva
ú s korszakála rövid. Brokát kontošén makk
a fölül:

"vrcar: Imp. XIII."

t Chan
nd vierzehent Osmanier geschlechts
rckischer Keyser
T."
: Mae.
"
malkerstuck 18.5: N.3 cm.

95.

Bruck Miksa

Sváb udvar

Biró József

A marosvásárhelyi képtár

MAGYAR MUVESZET

1937. 177. l.

irod

Ciupe 1934.

13—

213. Német festő, XV. sz.: Jézus születése. Fa, tempera, 40·5 × 61 cm.

Bruck Miksa

vód

Din París

37.l.
42

Diner-Dénes J

M. Négrm. hiáll.
Mors. a párisi v. lég hiáll-ón

1900. Dp. 1901

~~Agyagosrégombok VI. 15.~~

Bruck Miksa

zvód z Divald 1927

176 l.

M. mūv. Tört.

Bp. 1927

Tisztelettel fel

tafordultával, de legkésőbb nyol

hogy a lexikon tördelési munkála

gesebb adatokat kiadóhivatalunkn

akár csak telefonon is közölni.

Budapest, 1943.

VÁ

Bruck Miksa

1863 – 1920

erod

e

Farkas Szolnoki

A 40 éves

mův. telep

Szépmüvèszet

1942. 228. l.

er 25-én jelent meg a Magyar Nemzeti
ánsk kiáltványa a magyar néphez. Ennek a
között ezt mondja:
z államgépezetet azoktól a reakciósok-
ire ott maradtak és hanyagságból vagy
a nép akaratának érvényesülését. "
y ez a közös kiáltvány lett a később
ammjának alapjává. A miniszterelnök
ány értelmében szólt a reakciós próbál-
közéletben, mind az államgépezetben és a
a vidéki közigazgatási apparátusban."
gtisztitása a reakciósoktól tehát kor-
az "Igazság" vezércikke, néhány napra
t nemzetgyülési vita után, szót emel a
s pontjának végrehajtása ellen." Stb.

Oo

Bruck Miksa

festő

Továrosi Lepel 1895. jan. 10., 11. old.

(Nyilvánságot. ~~Telepy Sándor temetése~~)

Kalmán

Bruck Miksa

festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 6., 1091. old.
(Műrészetek.)

Kalmán

Bruck Miksa
festő

Törvényi Lajos 1895. máj. 17., 1568. old.
(Műnészetek.)

Kalmán

Bruck Miksa
festő

Fővárosi Lapok 1896. febr. 5., 8. old.
(Művészeti. Festők műtermeiből.)

Kalmár

Bruck Miksa
festő

Fővárosi Lapok 1876. szám. 23., V. köt.
(Munkácsy Mihály Budapesten.)

Kalmár

Bruck Miksa
festő

Fővárosi Lapok 1900. ápr. 18., 16. old.
(h. b.: Tavaszi kiállítás.)

Kalmár

Bruck Miksa

l.

Szent György Céh

XXX. aukció

228. sz

dényeken oly változatosak a gladiatorok
küzdelmeknek nincs nyoma köztük. Egy
[5] egy állatszelidítő körül látunk sok vad-
a késői kornak (ötödik század) megfelelő-

505. old., fig. 5704.
. sz.; pl. XVIII. 3. sz.
ités 1. 2. 926. old.; u. o. 1193. old.; Mau, Pauly-

. Sittengesch. Roms. II. 543. old.; Ruggiero, *Dizio-*
ericht über römische Funde in Wien in den Jahren

b. c.; Déchelette 122—130. sz.; Sabatier i. m. az
ilon: Coudray la Blanchère et P. Gauckler, *Cata-*

rma K. i. m, 71. old., rajzzal; Romer-Desjardins

Valters, Katalogue of the roman pottery in the de
ondon 1908) 72. old., M. 123. sz.; a kontorniatokon

IV. (1911) 8. és köv. old., Abb. 5.

megírva

Bruck Miksa

festő

cvód

z

Az Ujság

1920. jún. 1.

(B. M. meghalt)

+ ugyanott 1496-ban.

otaurus.

örnyeteget látjuk Vele szemben van Thesens
eit szétvető
Minotaurusnak bal vállára teszi,
ós bot ot tart, a melylyel a szörnyet leküzdi.
egy kocsa ül, és mögöttük pedig két flamin-
k észre. A középtérz épületek foglalják
járkálnak meg állatok legelnek. A háttér

ér etei 71·5 : 53 cm.
1892-ben.

Bruck Miksa

l. Arv. Csam. 99. aukc. Eal.

V

Bruck Miksa

irod

Ernst-Museum
aukciós 38. sz. Bpest
1928.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ

BUDAPEST, VI., AR

514. szám.

Bruck Miksa

1,

Almásy-Teleki V. 1941

63, 64. 77 -

L

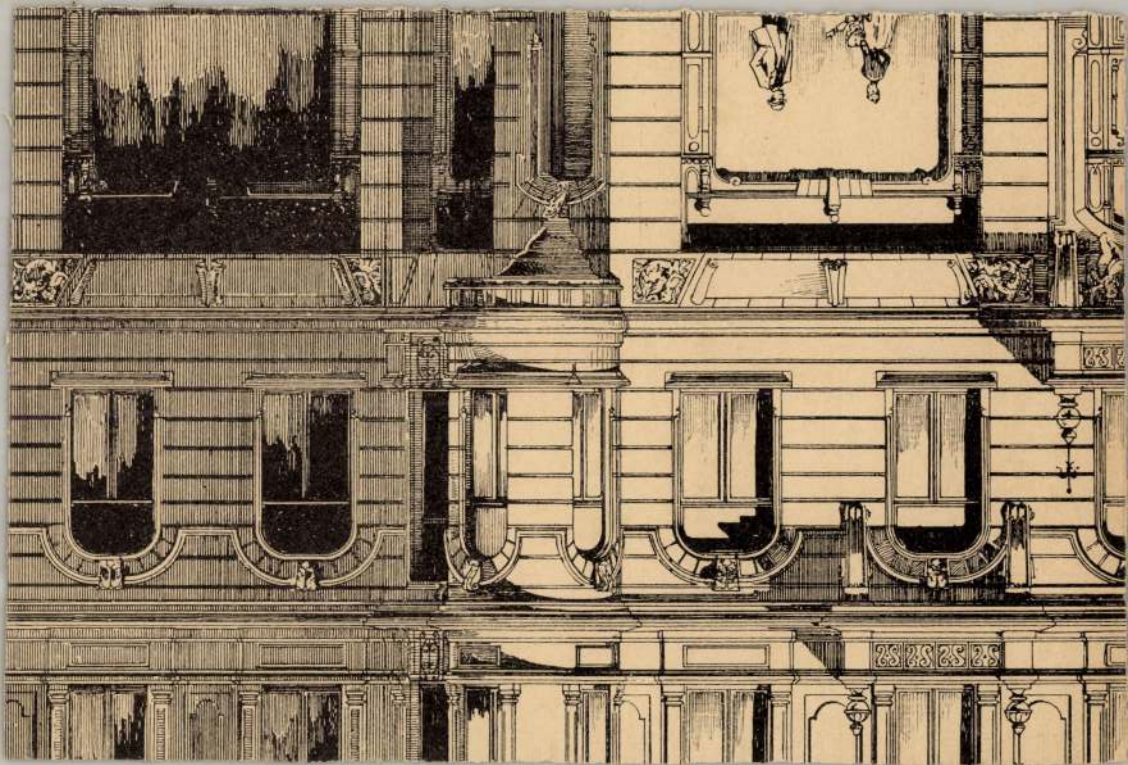

Bruck Miksa

52. Konyhában, olaff.
45 x 30

Almásy-Telki XII. 1943

154.

Bruck Miksa

28. Bruck Miksa: Interieur a János főhercegi Orth kastélyból.

KMT 1916. tav. Nall N

314. Heyer Arthur: Angoramacska a zöldben.

Bruck Mihály

Bellagioi parkrészlet

Szeged 1917

1 a t.

s Bizottsága, Budapest.

					Követe
	1933				
78	jul	5	fizetmény		2.5o(
		6	"		2o(
	1934				
2o	jan	3o	"		3.18(
	máj	8	főbizományi elszámolás szerint		3.19(

Bruck Miksa

150. Parasztszoba
varzon, 32 x 41

Ernst Muzeum aukcioi

XXV-XXVI

V

terek között klasszikusaink gazdagon vannak ke
Szinyei és *Madarász*, *Brocky* Károly és *Benczur*,
Barabás, *Borsos*, *Marastoni*, *Laccataris*, *Markó*
Csók és *Rippl-Rónai*, s akiről külön meg akaru
ben élő szegény *Bruck* Miksa, a közszeretetnek
művészeti közügyek gyámja, az özvegyek és ár
szive juttatott korai sirjába. Hagyatékából egy
tonusérzékét és őszinte természetszeretetét re
dunk régi művészetét *Eybl* egy kiváló női arck
karakterisztikus kompoziciója képviselik. Aki az
gusunkat, találni fog ott sok érdekes névre, a
csay, az érdekes Eisenhut, a finom Gavarni, a n
bey, az izgató Klimt, a sajátos Romako, a na
jeles olasz barokk tájképfestő Zuccarelli aukciók
sulyozni kivánunk, magyar klasszikus mestere
jeles és jellegzetes alkotásokkal vannak most ké

Az iparművészeti anyag talán még gazd
csak a meisseni, kinai diszitésü levesestálat (1735
jelenettel diszitett ritka szép leveseskannát, a m
emeljük ki. Külön kell megemlitenünk régi
minden külföldi aukció ékességeül szolgálna. Ho
századi magyar, s a XVII. századi H. S. 1642 r
mesterjegyes XVI. sz. talpas korsó, melyhez h
található, s végül a két XVII. századi augsb
brac-ban, a szalónvitrinák ritkaságaiban is r

Bruck Miksa

1863–1920

71. A falud, fa
26 x 50

Ernst Muzeum aukcioi

41. 7.

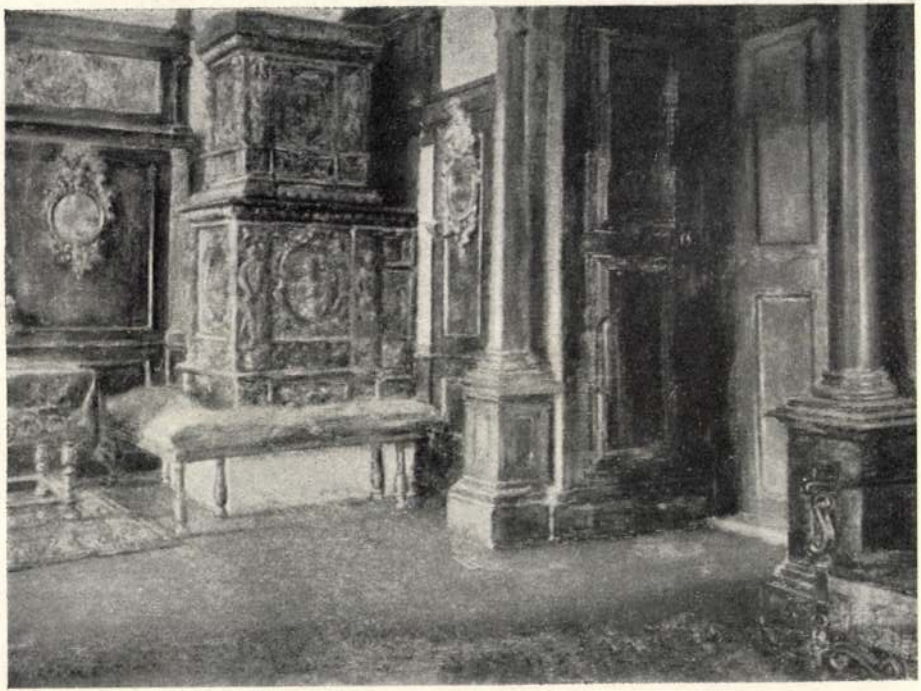

350 Bruck Miksa: Interieur a János főhercegi Orth-kastélyból. II.

384 Czencz János: Merengő.

Bruck Miksa

62 Bruck Miksa: Interieur János főherceg Orth-kastélyából. III.

KMT 1917. tav. Eiáll.

V

27 Dr. Benczúr Gyula: Özv. Donner Henrikné.

Bruck Miksa

69 Bruck Miksa: A lovagterem.

Műcsarnok 1917/18. téli Tárla

V

370 Burghardt Rezső: Beczkói Biró Gyula építész.

Bruch Miksa

Ingd

Benczúr kiáll - 22 l.

1921. Benczúr kiáll -

János főherceg orthi kas-
telyábol, olajf.; a magyar korona
tulajdona.
Csendes otthon, olajf., az
állam tulajd.

1739-ből

Kehely, Gunesch Georgius besztercei
ötvöstől, [redacted] szászrégeni ág. ev.
egyház részére. VIII. 32.

O Bruck S. festo
azonos Bánáti
Nagyné Bruck S.-el

megván írva
Bánáti Nagy
Lászlóné alatt

a műemlékvédelmi törvény, melynek utasítása
Műemlékek Orsz. Bizottságának előzetes enge-
1929 : XI. törvénycikk pedig az ingóemlékek

nyomatékosan felhívom Cím figyelmét, hogy
doskodjék, egyben arra a körülményre, hogy az
alakítási munkálatok terveit előzetes jóváhagyás
k nyujtsa be.
kérdőívet a juttatott kastély és berendezésének
rországos Bizottságához beküldeni szíveskedjék.
zik, kérem annak szíves beküldését.

GEREVICH TIBOR
a Műemlékek Orsz. Bizottsága elnöke

Nyomda, Budapest.

M.D.K

Bruck Tibor
Serverő iparművész

Végy évtizede dolgozik Herendben.

Matthy Barna: Variációk
Nőt Lapja, 1964. marc 28 – 16 lap.

Bruck Mihka, festőm. MDK

ott festett a ,üvésztelepen, akit lekötött, inspirált Szolnok szép környéke.

Hyba: Fényes ünnepség keretében nyilt meg a szolnoki művésztelep jubiláris kiállitása. -Szolnok.

Nemzeti Ujság. 1927.szept.2o. 6.l.

Bruck Tibor

Törékeny álmok - maradandó művészet

A művészekről általában azt tartják, hogy bohém emberek. Ha az így van, akkor Bruck Tibor, a Herendi Porcelángyár művészeti vezetője az a szerencsés kivétel, aki erősíti a szabályt.

Huszonhét esztendeje otthona Herend. Még magánkézben volt a világhírű gyár, amikor már itt dolgozott. Az Iparművészeti Főiskoláról jött, és itt is maradt.

A névtelen művész

Érdemes volt?

Mosolyog. Mosolya mögül képek bukkannak elém.

Fiatal pár ül a presszóban. Két duplát rendelnek. Hozzák. A pohár alatt lehelletfinom porcelán. Rajta pasztellszínekben madár és virág.

— Milyen ízléses, milyen szép! — sóhajt fel a lány. — Vajon ki tervezte...?

Debrecen 600 éves jubileumi ünnepségén finom, törékeny hamutálcát kínáltak az árusok. Hasonlót Kecskeméten. Vették.

— Vajon ki rakta fel ezeket a színeket, ki álmodta így a formát...

Az Országház tanácstermében öblös váza áll. Két méter 17 centi magas. Két oldalát felírás díszíti, meg a parlament képe. Áttört lábakon nyugszik...

Egy ország ismeri a felszabadulásunk 10. évfordulójára készült serleget.

Mindegyiket Bruck Tibor tervezte. Megrendelésre, a kormány felkérésére, vagy népgazdasági érdekből. Mindegy. A lényeg: sokan ismerik, sokan szeretik ezeket a törékeny álmokat.

Tervezőjét kevesebben...

Gombák, virágok és kitüntetések

Őszhajú, szálfatartású, közvetlen ember.

— Az első alkotásom, amit a mesterek formába öntöttek — s elém rak egy hosszúkezű, furcsa majmot. Ezt gombák, csigák, virágok követik.

— A Szocialista Munkaérdemérem 1954-ben kaptam. — Ezt is megmutatja az igazolvánnyal együtt.

A közbülső szakaszt kérem. Nehéz kibogózni, mert a képekhez, áttetsző anyaghoz és szivárványszínekhez szokott művész nehezen oldódik fel a beszédben...

Oklevél a brüsszeli világkiállításról. Ez is csak eredmény.

— Hogyan sikerült? Hisz annyian szidják és annyian dicsérik a gyár termékeit!

Igények, kereslet, művészet

— 15 000 figuránk, motívumunk van. Ebből rendszeresen évente 800 félét gyártunk. Amit a vásárlóközönség, a kereskedelem igényel.

— Ezek az igények nem mindig találkoznak!

— Valóban. A mi kollektívánk két csoportra oszlik. A fiatalok a mindenható Iparművészeti Tanács kérésére új formákat keresnek, kutatnak, kísérleteznek. A kereskedelem a régi, hagyományos formákat kéri...

— Ön melyik irányzathoz tartozik?

— Egyikhez sem. Szerintem a művész feladata az esztétikai nevelés. A régi formák elavultak már, az új formák zöme nem illik a törékeny porcelánhoz. Inkább a kerámia durvább, másabb anyagát követi. Én, a kollektívánk egy része átmeneti megoldásokat keresünk. Átmenetet a régi, s az új között. Alkalmazkodni az anyaghoz, a hagyományokhoz, de ugyanakkor figyelembe venni a modern lakáskultúra követelményeit...

— A „piacon" ritkán találkozunk ezekkel az alkotásokkal!

Kállai Gyula elvtárs katolikus főpapokat fogadott

Kállai Gyula, a Minisztertanács elnökhelyettese fogadta dr. Hamvas Endre csanádi püspököt, a katolikus püspöki kar elnökét, dr. Brezanóczi Pál egri apostoli kormányzót és más katolikus főpapokat. A találkozón szívélyes légkörben megbeszélték az állam és a katolikus egyház viszonyát érintő időszerű kérdéseket. A fogadáson részt vett Prantner József, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke is.

... állnak Urkúton. Októberben — határidőre — befejeződik a kultúrház felújítása. Az új kultúrház a megye egyik legmodernebb művelődési otthona lesz.

Még ebben az évben elkészül a II-es aknához a jelenlegi meredek útnál jóval hosszabb, lekövezett feljáró. A dolgozók így kevesebb

... ni étkez-
de megjavítása sem ...ilte el a
vállalat vezetőinek fi... mét. Az
étkezés jelenleg két ...en történik, és a zsúfoltság ... új jelentkezőket nemigen ... elfogadni. Már tervezik a ...om-száz személyes üzem...t ...dét, amelyet egy eddig kihasználatlan strandfürdőre, emeletráépítéssel készítenek el. *Balázsi István*

Hogy minden szebb és korszerűbb legyen...

A pápai Elekthermax ebben az évben közel százezer forintot fordított a szociális intézmények felújítására, illetve fejlesztésére. Még a tavasszal megkezdték az almádi üdülő bővítését. Egy kis melléképületet kapott, és ezzel két szobával bővült. A vállalat ebédlőjét és konyháját is korszerűsítették, kicsinosították a nyár folyamán. A konyhába korszerű automata sütőt állítottak be, a főzés meggyorsítására, ezenkívül a vállalat átadta kísérletre készült nagy teljesítményű főzőüstjét is.

Éveken keresztül csak kenyeret lehetett kapni az ebédlőben. Tavasszal

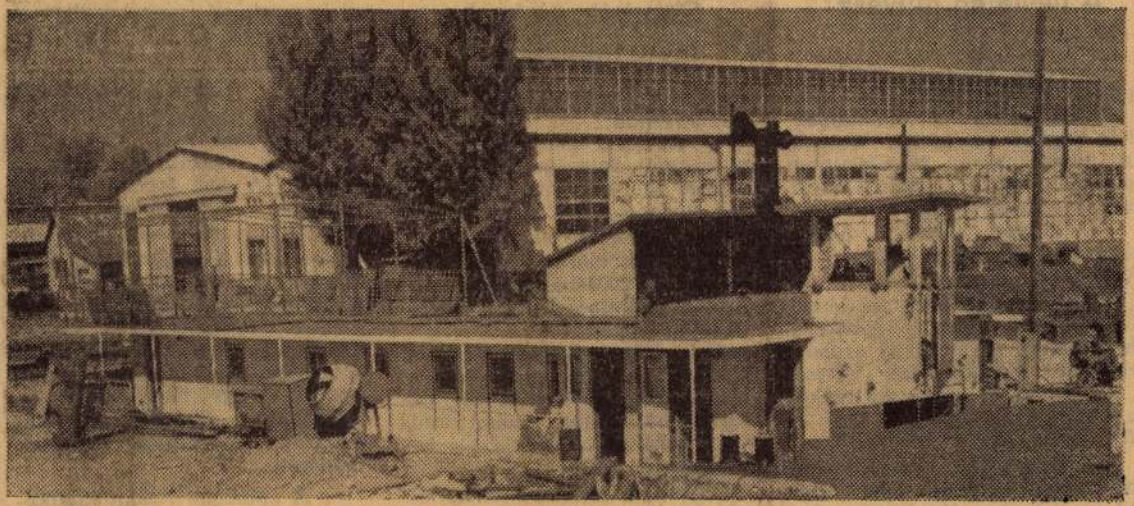

Huszonnégy személyes tanyahajót is készítenek a balatonfüredi hajógyárban. Eddig csak 30 személyeset gyártottak, de most rendelést kaptak kisebb hajóra is. (Szabó F).

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ

196[illegible] SZEP 22.

— Hja, az Iparművészeti Tanács és a kereskedelem a mindenható!

Csendes sikerek

Kicsit kesernyés a magyarázat. Kicsit pesszimista.

Igaz?

Hazai viszonylatban igen. De Herend elsősorban „valutagyár". Rengeteg dolgot terveznek, készítenek külföldnek.

— Például?

— Nemrég terveztem egy milánói kereskedő kérésére gyermekkészletet. A „Piroska és a farkas" figuráját rajzoltam meg. Stílusa? Vegyes. Éppúgy emlékeztet a sziciliai tájra, mint szereplőim ruházata a magyaros motívumokra. A mese nemzetközi. Akartam, hogy érződjön rajta: nálunk készült.

Nemrég kérték: terveztem egy 12 személyes étkészletet madármotívumokkal. Elment a Madártani Intézetbe. Megkérszára?

— A cinkék csoportja vezetett. Ennek alapján készült el a rajz, a készlet.

Inyenc megrendelők

— Nehéz megrendelésre tervezni?

— Cseppet sem. Csak a témát adják meg, utána szabadon szárnyalhat a képzelet.

— Milyenek a külföldi megrendelők?

— Különbözők. Ami egyik országban bomba siker, a másikban bukás. Itt van például a gombás készlet. Angliában utálják, mert egyedül a champion gombát ismerik. Más országokban kapnak utána. Míg Észak-Angliában siker az orchidea-motívum, Dél-Anglia vállat von rá. Nekik mindennapi ez az egzotikus virág, mint nálunk a muskátli...

— Érdekes megrendelések?

— Régi készletek kiegészítése. Az adott kor stílusában, mégis újat kell alkotni. A Bizományi Áruházak és külföld útján jutunk ilyesmihez...

Átruházni az utókorra

Bruck Tibor már nem fiatalember A művészi kollektíva vezetésén túl számos munkája akad. Saját tervezések, tanít az MTH iskolában, szenvedélyes természetrajongó (ez alkotásain is meglátszik) és barlangkutató. Ezenkívül foglalkozik egy gondolattal, amely részben már testet is öltött: megírni a porcelángyár történetét.

A herendi porcelánfestők, a hollóházi művészek, a korongozók — mind-mind az ő keze alól kerültek ki. Mert nemcsak a hideg anyag őrzi művészetét, alkotó tevékenységét.

Az ő művészetére, lelkes munkájára generációk vigyáznak.

Szakály Éva

Híradó ismétlése.

ehézségei

kát foglalkoztatják, s csak egy műszakban dolgoznak.

A falu modernizálásához 20—25 év kell

A „nagy ugrás" elsősorban azért vallott kudarcot, mert képtelen volt emelni a mezőgazdaság produktivitását, ezáltal biztosítani a szükséges mennyiségű élelmiszert és lehetővé tenni, hogy a mezőgazdasági munkát végző lakosság egy része az iparba mehessen dolgozni. A kínai sajtó ma beismeri, hogy az ország mezőgazdaságának modernizálásához legjobb esetben is 20—25 év szükséges. Kína a szükséges traktoroknak alig egytizedével re- elkezik. A jelenlegi műtrágyakészlet — beleértve a hazai gyártású műtrágyát és a

...nkor a kínai vezetők beismerik ezeket a hibákat, a mezőgazdas. g átszervezése útján próbálják növelni a mezőgazdasági termelést. A hírhedt „népi kommunák", az öt évvel ezelőtt létrehozott gigászi munkaegyesületek zsarnokoskodtak a parasztok felett és van kudarcot vallottak, hogy fokozatosan át kellett alakítani azokat, s ezek az adminisztratív létesítmények ma már csak csökevényes jellegűek és csak a presztízs megmentése végett maradtak fenn. Kína tartományaiban ma 3 millió „termelőbrigád" működik, minden brigád 20—30 parasztcsaládból áll. Ezek a brigádok ma a legfontosabb termelési szövetségek. A brigádok tagjainak megengedték, hogy a feleslegeket saját maguk használják fel és ez az ösztönzés bizonyos sikereket eredményezett a termelés növelésében. *(Folytatjuk)*

A veszprémi Petőfi Színház következő előadásai

Szeptember 22-én, vasárnap, Vegyipari Techn. ifj. előadás, 4 óra
Szeptember 22-én, vasárnap, AKÖV bérlet, 7 óra
NEM ÉLHETEK MUZSIKASZÓ NÉLKÜL
Szeptember 23-án, hétfőn, szünnap
Bérletek még válthatók

(9144)

Bruck Tibor, iparművész
keramikus

MDK

Az alkotóművészek vezetője a
Herendi Porcelángyárban.

Havas Ervin: Herend márkája 4-5.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. júl. 2.

Fénykép

Szab. Műv. Hegedűsné

Bruck Tibor: Darabok vadász-ét-
készletéből

Porcelán

Falus Károly

Neg. nincs

Bruck Tibor

Máj. 27-én megnyílt kertészeti kutatóintézetben a rózsakiállítás kistermében szerepelt herendi étkészlete és nagy vázája. (említve

Nagy Albert: Porcelánok, kerámiák a rózsakiállításon.

Mestermunka, Bpest, 1972. jún. 14.

Bruck Tibor, [ ]

„Az 1968-ban készült házi oltárt Buza Barna formázta és Bruck Tibor festette."

A mű: Repr.

—: Könyv a herendi porcelángyárról 262–266.

Élet és Tudomány, Bp. 1971. febr. 5. XXVI/6.

mdk

Bruck Tibor

a lerendi gyár ipariminvészeti vezetője
modern vonalu kanció modelljen dolgozik
képmelléklet

Népszava 90 évf 296. sz 1962 dec 19. 8. l

Bruck Tibor, ip.müv. MDK

/Herendi porc.gy./

Vadász-étkészlet, 13 részes /1942/

OMIP Társ. Bp.-Orsz.M.Kor.Kiáll. 1942. Kat 18.1.

Bruck Tibor

A herendi porcelángyár tervezője

Andrássy Antal: Művészház a gyárban

Építők Lapja 1968 X. 21

MDK

Bruck Tibor (p. mű.)

(A herendi szakiskola iparművészeti tanára. más adat nincs.)

Kertész Magda: Három „segéd úr" Herendem – meg a többi.

Nők Lapja, Bp. 1957. október 31. [6–7. l.]

Bruck Tibor M.D.K.

Kolibri-mintás készlet.repr.

Kivitelező: Herendi Porcelángyár.

Ipari művészet Bp. 1960.

Bruck Tibor M.D.K.

Kolibri mintás készlet, repr.

Kivitelező: Herendi Porcelángyár.

Ipari művészet Bp. 1960.

Bruce Alger M.C.K.

Kellitt minute request.prgr.

Kivitsbergi-ennadi Parcelmeyer.

Ipari művészet Gy. 1960.

Bruck Tibor, iparművén 7 Dk

A Herendi Porcelángyárban Bruck Tibor és iparművén társai több mint egy évi munkával újvonalú porcelántárgyakat készítettek.

–: Újvonalú Herendi porcelán

Népszabadság, bp. 1919. nov. 14. 2.l

Bruck Tibor

Állatszobrait porcelánba öntöllék a XX n. kezdetén

Molnár László, Herendi porcelánszobrok, Vesprém

6 l.

MDh

Bruck Tibor, iparművész

Egy 1,2 m-s díszvána tervét készítette el, hogy a Herendi Porcelángyár 125. évfordulója ünnepségein bemutassák mint reprezentatív darabot.

–: Hír

6

ESTI HIRLAP, bp. 1964. máj. 6.

Bruck Tibor MDK

A herendi Porcelángyár iparművésze

Állatformát mintáz /modell nélkül, mert nem mehetett az áll atkertbe/.
Tarr Sándorral, öt készletet fejezett be.
A belgáknak hamutálcát készit, a brüsszeli városházát festik rá.

(Kerekes): A herendi iparművészek hétköznapjai.
KÖZÉPDUNÁNTULI NAPLO, Veszprém. 1957. V. 25

Bruck Tibor, iparművén

Aktuális rajzokkal ellátott dintárgyakat tervezett.

— : Csecse-becsék őnre 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 19.

Bruch Tibor
ipamüvész

1936 óta a gyár művésze Bruch Tibor.
Szamos étkészlet, vára, díszt ángy stb.
díszeri művészi fantáziáját. Legyalb
készítménye a Dubarry készlet.

Nékám Lajosnné: Aahaerendipporcelángyár.
Művészet, 1971. április - 43.oldal

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Napló (Veszprém)

1968 SEP 21

Bruck Tibor

1021

S

Szép a kupa

Elkészült Herenden a jövő heti nemzetközi női kézilabda Napló Kupára alapított rendkívül szép, értékes serleg. Mint korábban közöltük, a kupa egy 445 mm magas, arany felirattal ellátott, a veszprémi viadukt és a vár látképével díszített barokk váza. A nagy kupa örökös vándordíj, s mellette a győztes mindig kap egy hasonló kisebb méretű serleget. A kis kupákból négy már előre ugyancsak elkészült.

A kupákra a veszprémi várat és viaduktot a herendi gyár kiváló iparművésze, Bruck Tibor festette. A reprezentatív serlegek megtekinthetők a Képcsarnok Vállalat veszprémi kirakatában.

detések

s feladhatók a Kiadó címéret kívánt szöveggel. Hétköznap 1,—, Az első szó kettőnek számít.

kiskerekű igényes- Cím: dr. thely. Jó- (678)

ab zöld torkerék- n új. el- rém Ba- Dózsa- (276)

endszámú MB sze- si 16 000 Bodács. icz u. 9. (665)

elsőkézből an lévő szkvicsot. s jeligé- at az aj- be. (633)

es Skoda

Hathónapos kortól kisgyermek gondozását vállalnám. Cím: Veszprém, Sallai út 7. (277)

Tsz-ek, magánosok figyelem! Jól felszerelt, gépesített kovácsműhely-felszerelés 25—30 mázsa különböző vasanyaggal 8—10 mázsa különböző autórugó eladó. Veszprém, Pipacs u. 38. Érdeklődni a délutáni órákban lehet. (264)

Villanyszerelő, lakatos szakmával rendelkező gépésztechnikus állást keres. Lakás szükséges jeligére leveleket kérem az ajkai hirdetőbe. (687)

Közép Dunántúli Napló
Bruck Tibor
1957 FEB 5
Sinó ex

401

A porcelán világhírű formálói között

Milyen csodálatos hatása van egy kis márkajelzésnek! Pedig csak annyi áll rajt: Herend, Hungary. A herendi porcelán bejárta már a világot s mindenütt elismert. Olyan, mint az ibolya, melyet illata elárul. Csak rá kell nézni, finomsága, pasztell színei beszélnek magáért. Első pillanatra sem nehéz megállapítani, egy porcelánról, hogy Herendről indult el, ott készítik ezt a műkincset, amely olyan értékkel bír a vitrinben, akár egy ékszer. Nemes valutát jelent ez az országnak is. A külföldi érdeklődés hatalmas, s most az októberi események után még többen jelentkeznek igénnyel a világpiacról.

Van is dolguk, gondjuk itt az iparművészeknek. Alkotni újat, szépet, nagyszerűt, olyat, amellyel csak tovább növelik a világ előtt megszerzett tekintélyt. Ilyen új alkotásokon dolgozik most Bruck Tibor, aki már 20 éve festi a művészmintás porcelánt. Szobájában a hosszú asztalon 12 mintás, 12 személyes étkészlet vár a teljes befejezésre. Minden tányért más-más tollazatban ékeskedő kis madarak díszítenek. Egyik ritka szép példánya lesz ez a herendi készleteknek. Közben órakereteket is tervezget a művész. Náluk még ilyennel különösen a mai fiatalok nem igen találkoztak. Ezt inkább a bécsiek szeretik, az ő kínságukat önti tökéletes formába a művész.

Regényt lehetne írni erről a kis műteremről, ha az idő és hely engedné. Olyan sok a látnivaló. Kedves mosollyal könyveli a művész lelkesedésemet, amikor a feledhetetlenül bájos gyermekkészletet mutatja be. Nem régen készült. A mesék vadregényes színes világa elevenedik az elé a szerencsés kislány vagy kisfiú elé, aki ebből fogyaszthatja ebédjét. Piroska és a farkas meséjének részletei színekben, képekben sorakoznak elénk a gyermekkészletben. (Kár, hogy ebből csak egy van.) További terve a művésznek, hogy a svájci kiállításon szerepelt vadászétkészlethez a teás és moccás készletet elkészíti egy párizsi kiállításra.

Az asztalon szokatlan újvonalú kancsószerű vázákat pillantok meg. Külföld igénye ez a mi szemünknek szokatlan forma. Garányi József tervezte őket s a mintázást már Hanzély Jenő iparművész végzi. Természetesen ez nem olyan egyszerű, mert ki kell érlelni, kidolgozni, kialakítani egy olyan mintát, ami megfelel a váza alakjának. Egyébként Hanzély művészt úgy mutatjuk be, mint a figurák formálásának mesterét. Legutóbb a Ciránó alakját formálta s ennek már csak a festése van hátra. Tervezget női aktot egy őzikével. Persze egy ilyen figura elkészüléséig több tervet, vázlatot készítenek el a művészek. A görög hagyományokra támaszkodva, de modern formában tervezi Diana szobrát. És szeretne még több kisebb játékos állatot is porcelán szoborba önteni. Ehhez azonban szüksége van arra, hogy pár napra ellátogathasson az állatkertbe a kis állatok életének megfigyelésére.

Minden művésznek egyöntetű és legnagyobb sérelme, hogy külföldre, még a baráti államokba sem mehettek tanulmányútra. Pedig alkotókészségüket feltétlen segítette volna, ha nem csupán folyóiratokban olvasnak, látnak képeket a szocialista realista művészetről, hanem annak már egy kész élő valóságát is látnák.

Az országban is nagyobb tapasztalatgyűjtési szabadságot kell számukra biztosítani. Népi motívumok gyűjtéséhez szeretnék a művészek, ha pár napot azon a vidéken tölthetnének, amelynek elemeiből mintázni akarnak. Bruck Tibor művésszel előfordult ugyanis, hogy kalocsai mintákból tervezett díszítést, de mód nem volt rá, hogy arra a tájra utazzon.

De most már talán majd lesz. Nemcsak én, hanem ők is remélik, mert van már jele a lehetőségnek, az, hogy a milánói kiállításon egy herendi művész is részt vesz. Ettől a kis szikrától csillant fel a remény a herendi művészekben, hogy tapasztalatokat gyűjthessenek, alkothatnak, a sok száz minta mellé még többet, újabbat.

T. E.-né

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest, VII., Lenin-körút 9—11.
TELEFON: 227—651, 221—285

SZABAD NÓGRÁD
SALGÓTARJÁN

4698 — Jókai-nyomda

SPORT

Osztályozó nélkül került az NB II-be a Veszprémi EAC labdarúgó csapata

A labdarúgó sport hatalmas szurkoló tábora vasárnap délelőtt országszerte megelégedéssel olvasta a fővárosi lapokból azt a hírt, mely szerint az 1956-os évben megyei bajnokságot nyert csapatok osztályozó nélkül bejutottak az 1957—58-as bajnokság NB. II.-es mezőnyébe.

E hír a veszprémi sportkedvelők körében is nagy örömet váltott ki. Nem titok, ha eláruljuk, hogy egyes vérbeli VEAC szurkolóknak, amikor a Sportlap első oldalát olvasták, a határtalan boldogságtól szinte könnybelábadt a szeme. Az ő kedvenc csapatuk bekerült az NB. II.-be! A nagy öröm, a határtalan boldogság nem volt csoda, hiszen a megyeszékhely labdarúgó sportot kedvelő közönségének egy igen-igen régi óhaja, régi vágya teljesült. Hosszú évek keserves harca, többször már sikertelenül megvívott osztályozók után — Vasas kétszer, Haladás egyszer —, végre igazságos módon NB. II.-es joghoz, NB. II.-es csapathoz jutott a város. Az 1956-os évben nagy küzdelem árán kivívott bajnokság, az MLSZnek e döntésével gazdag gyümölcsöt hozott a veszprémiek számára.

A vasárnapi hírt nemcsak a szurkolók, hanem maguk a labdarúgók és a vezetők is megelégedéssel, nagy örömmel fogadták. Most már igazán érzik, hogy nehéz munkájuk, a sok-sok kemény csata nem volt hiábavaló. A célt, amiért oly sokat harcoltak és áldoztak, elérték. Az ő örömük kétszeres. Örülnek, hogy magasabb osztályba kerültek, örülnek, mert a város labdarúgásért rajongó közönségének régi vágyát ők teljesítették. A most már VEAC sportklub, Harmat Jenő szakosztályvezető, Kalocsai Aba dr. edző és a 14—15 labdarúgó ezért méltán érdemlik ki a szurkolók elismerését.

Az NB. II.-be való bejutás most pillanatnyilag könnyünek látszik, de nagyon nehéz munka előzte meg. Az NB. II.-es csapatra a jövőben is nagy munka hárul, a vezetők munkálkodása felelősségteljes lesz, s ehhez a munkához a város és az egész megye sportszerető közönségének nevében sok sikert és eredményes szereplést kívánunk. Kívánjuk, hogy a VEAC példáját a jövőben több megyei csapatnak sikerüljön követni, hogy megyénk labdarúgó sportja néhány éven belül ismét elfoglalhassa méltó helyét az országban.

A veszprémi teremkézilabda torna vasárnapi eredményei

Mindkét csapat játékosai jól mozogtak, a VEAC sokkal jobb dobókkal rendelkezett. G: Magasházi 10; Korcsogh 7, Kovács I. 5, Schlögl 2; ill. Németh 5, Sipos, Pálinkás, Homoki. Jó: Magasházi, Korcsogh, Kovács, ill. Németh B., Pálinkás.

VEAC III.—Építők II. 21:5 (8:3). V: Tóth. Építők: Steigler II. — Hergovics II., Szániel — Márki, Gubicza, Molnár. Cs: Egeresi. Az Építők lelkesen játszottak, fordulás után a VEAC nagy fölényben volt. G: Gémes 10, Domonkos, Kriza 3—3, Pünkösti, Hajnal 2—2; Sineger, ill. Molnár 3, Gubicza, Hergovics. Jó: Gémes, Hajnal, Kriza, ill. Molnár, Szániel.

Építők I.—Építők II. 18:15 (8:5). V: Sineger. Mindkét csapat nagy lelkesedéssel játszott, végig jóiramú és küzdelmes volt a mérkőzés. A fizikai fölény döntött. G: Németh 9, Pálinkás 4, Homoki 3, Sipos 2, ill. Molnár 7; Szániel 4, Márki, Egresi. Jó: Stifter, Gavula, Németh, ill. Hergovics, Molnár, Szániel.

A torna állása:

1. Vívók	7	7	0	0	126:67	14
2. VEAC I.	8	7	0	1	131:96	14
3. VEAC III.	6	6	0	0	142:49	12
4. Vegyipari	8	5	0	3	95:74	10
5. Gimnázium I.	7	3	1	3	109:94	7
6. VEAC II.	7	3	1	3	72:71	7
7. Kinizsi II.	8	3	1	4	90:103	7
8. Gimnázium II.	8	2	2	4	107:100	6
9. Kinizsi I.	7	2	1	4	109:94	5
10. Építők I.	7	1	0	6	71:105	2
11. MÁV Előre	8	1	0	7	66:153	2
12. Építők II.	7	1	0	6	53:133	2

Női mérkőzések:

Vasas I.—Meteor SC 5:2 (3:1). V:

megírva

Brucker Ferenc

farsebrán

Nagyszombat 1745

láid

Va Hő Ernst gyűjt

76. l.

NYOMTATVÁNY

~~Budapest~~

úrnak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^1/_2$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Brucker Ferenc

Hobrait, Nagyszombat

1745

l.

Va Hö Ernst gyüjt

76. l.

Nemzeti Legitimista Néppárt
V., Bálvány-u. 5.
Telefon: 883-37, 883-68.

Kedves Barátom!

Többször és nyiltan szálltam szemb
mely a mai veszedelmes külpolitikai he
vezetett. Nem sikerült. Ezért még a képv
pártjából.

Az ország sorsáért való mélységes
kapcsolatom arra kötelez, hogy tovább kü
érdekeit, a polgárság nyugalmát és a gazd

Én tehát felveszem a harcot, am
ki az országot a mai szörnyű helyzetéből

kibontom a legitimizm

„Istenért, Ki

Brucker Ferenc

szobrász Nagyszombatban

Az Ernszt muzeumban 2 magyar ruhés aéalkot ábrázoló bozzetto 1745.

Brucker Ferenc

szabrász

Czatkai

22.

M. G. Kovachich 1813

Brony

Av. körösrat: MARTINVS GEORGIVS KOVACHICH SENOVICIENSIS. Közepen bataldali mellkép.

Rev. Tölgyfa koszorúk közt 8 sorban vás: IN-PEREGRI.-NATIONE-DIPLOMATICO-LITERARIA-NVS QVAM-PEREGRINVS-MDCCCXIII.

Alm 44.3 m/m

Bruck Tibor

nevét a [illegible] herendi porcelángyár keramikus-tervezői között említi

Katona Imre: Modern iparművészetünk néhány kérdése.
Művtört.Írt. 1970. 4.sz. 278-283. l.

281. l.

MDK

Bruck Tibor, ker.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Festő - szobrászképző kiáll. 1942.

M.D.K.

Bruck Tibor, szobrász

Csimpánz c. műve szerepelt a „Herend 100 éves" kiállításon.

36.

"Herend 100 éves" kiállitás katalógusa.

Bp. 1939. 36.old.

Bruck Tibor

Emlitve

Szekrényesy Júlia: Pegazus a szalonmasztó kalyhán

Meger Hirlap, Bp. 1970. sept. 8.

Bruck Tibor

~ Katyafigurái hvenoli porcelánból.

Az Sikota Szőrő! Hvenoli porcelán 70.
Műszaki Kiadó 1970

1) Bruck Tibor

a Főiskola elvégzése óta az Iparművészeti porcelángyárban dolgozik. Művei: edények, dísztárgyak – Gyümölcs dísztál étkészlet, Pompadour étkészlet, amely 1964-ben a dr. Sikota György: Iparművészeti porcelánok és Művészeti Kiadó 1970.

2) Bruck Tibor

Bp.-i Nemzetközi Vásáron díjat nyert.

„Josephine" - éthészlet.

dr. Sikota Győző: Heremoli szerzalán 85.
Múzsaki kiadó 1970.

Bruck Tibor

13 vésus radónkészlete / herendi porcelán / 1942-ben az T. Orsz. Magy. Kerámiai kiáll.-on.

dr. Sikota Győző / Herendi porcelán H. Műszaki kiad. 1970.

Bruck Tibor

Vadász-készlet - porcelán 1942

— " — interiőrben — " —

— " — ~~t~~ készlet 1957.

/Herendi Múz./ Repr.

dr. Sikota Győző: Herendi porcelán 100.

Műszaki Kiad. 1970.

Bruck Tibor

„Parlament + váza" – porcelán, 1951.
2,17 m.

„Betta-viadal" – porcelán, 1964
/Herendi Múz./ Repr.

dr. Sikota Győző: Herendi porcelán 100.
Műszaki Kiad. 1970.

Bruck Tibor

„Házioltár" /festése/ – porcelán
1968

/Herendi Múz./ Repr.

dr. Sikota Györö: Herendi porcelán 100.
Műszaki Kiad. 1970.

Bruck Tibor, iparművén

Kirfalu di Strobl Corasszobrának
festését végzi. (Herend.)

B.R.Zs.: Porcelán lovas

2.

ESTI HIRLAP Bp. 1971. szept. 10.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Mestermunka

1969 MÁJ 7.
1021

Bruck Tibor

MESTERMUNKA

Bemutatkozás helyett – bemutatás

Zavarban van az újságíró. Arra kérték, mutatkozzon be. Jó, de hogyan? Sokáig gondolkodtam. Mondjam el személyi adataimat, életutamat? Az ilyen bemutatkozáshoz elegendő a személyi igazolvány átnyújtása. Erről tehát lemondtam. Arra gondoltam, magam bemutatásc helyett elmondom találkozásomat a szakmával, a kerámiával. Jártam már Pécsett a porcelángyárban, s ellátogattam Herendre is. És most engedjék meg, hogy önmagam bemutatása helyett leírjam egy találkozásomat.

Ha a porcelántervezők is szignálnák alkotásaikat, mint a szobrászok, festők, akkor az elmúlt 33 esztendő alatt a Herendi Porcelángyár számos vázáján, étkészletén, szobrain, a Kossuth címer mellett két betűt találnék: B. T. E két betű a híres porcelánok tervezőjének, Bruck Tibornak kézjegye lenne.

Bruck Tibor, ugyanis 33 esztendő óta tervezi és festi azokat a herendi porcelánokat, melyek eljutnak a világ minden részébe, a Bahamaszigetektől New York-ig.

Bruck Tibor egyik legidősebb művésze és legjobb ismerője a Herendi Porcelángyárnak.

— 1936 óta élek Herenden — mondta. — A képzőművészeti főiskola elvégzése után azért jöttem ide, hogy megismerkedjem a porcelánnal.

S ezt szó szerint kell érteni, mert fiatal művész létemre évekig dolgoztam a porcelángyártás különböző területén. Voltam korongos, álltam éjjel és nappal az égetőkemencék mellett, s festettem naponta apró virágokat a kiégetett porcelánra. S közben az ismert minták formálódtak, alakultak képzeletemben, s megálmodtam új díszítést, félve — kísérletképpen.

S így születtek meg a szebbnél szebb formák, minták és színek harmóniája, a herendi stílus továbbfejlesztése a legnemesebb nemzetközi és magyar népi hagyományokra támaszkodva, szem előtt tartva Herend évtizedek óta kialakult és elfogadott stílusát, a régi híres mintákat, az Apponyit, az Eszterházyt, a Rotschildot. Leegyszerűsítve, a mai kor emberének ízléséhez alakítva — ahogy Bruck Tibor mondta.

Méltán lettek híresek munkái, a „halas készlet", a madaras minta, melynél szabadjára engedte fantáziáját, s alkotott a valóságból kiindulva, s még sem létező kecses, sokszínű kolibri madarakkal díszített csészéket és tányérokat.

A Pompadour készlet, melyért megkapta a Budapesti Nemzetközi Vásár nagydíját. Láttam a Herendi Múzeumban azt a 130 centiméter magas óriás vázát, mely a világ egyik legnagyobb porcelánvázája. Szintén Bruck Tibor munkája. De nem csak tervezte, maga is festette — e méreteiben is jelentős porcelánalkotást, s rajta a Parlament soktornyú, kicsinyített mását. Izgalmas feladat volt — mondta, bizony kicsit elfáradtam ebben a munkában. S arcán megjelentek a ráncok és barázdák, a fáradtság egykori jelei, de mikor az újabb feladatokról kérdeztem, kisimultak vonásai, s bámulatos gyorsasággal máris rajzolt, s magyarázott.

Az új munkáról, a reneszánsz étkészlet tervezésének gyönyörűségéről, izgalmasságáról.

Ugyanis, mint mondta — a reneszánsz korban még nem ismerték a porcelánt. Nekünk munkatársaimmal kell megalkotnunk, elképzelnünk, milyen lett volna abban a korban a porcelán. Tanulmányoznunk kell a reneszánsz kor építészeti, ruházati, iparművészeti alkotásait, az ötvös tárgyak, üvegek, bútorok, textilminták díszítéseit. Ezeknek hangulatát, színeinek harmóniáját, formáit kell a porcelánra átvinnünk. Remélem, sikerrel birkózunk meg a feladattal.

Ma Bruck Tibor a Herendi Porcelángyár művészeti vezetője, kinek megálmodott megtervezett dísztárgyait, étkészleteit megtaláljuk a világhírű politikusok, közéleti személyiségek tulajdonában.

Beszélgetésünk végén megkérdezte, találkoztam-e a gyárban fiával. Ő is itt dolgozik a laboratóriumban, a boszorkánykonyhában. Új technológiai módszerek kísérletezésén dolgozik. Majd kérdésemet kitalálva mondta. — Nem, ő nem tervez, nem fest, csak néha próbálkozik nagyon is új formákkal, modern színekkel. S talán... itt megállt, bizakodva mondta — talán az én munkámat ő fogja folytatni...

Sámán Ildikó

MESTERMUNKA

Köszöntji...

Az igazgató kezenyoma...

Amikor először jártam Herenden és bekopogtam az igazgatóhoz, már egész délelőttjére percnyi pontossággal kiszámított programja volt. Éppen két külföldi csoport adta egymásnak a kilincset. Amikor megtudta, hogy szerkesztőségünkből keresik, néhány másodpercre visszalépett az ajtóból: bokros teendőire hivatkozott, s azt javasolta, járjam körbe a gyárat. Mire visszaérek, mondta, szakít időt a beszélgetésre. Rövid gondolkodás után időpontot is mondott: 14 óra 10 perckor — két megbeszélés között — vár.

Néhány hónappal később mi hívtuk meg szerkesztőségünkbe — dr. Felek Bélát, a Herendi Porcelángyár igazgatóját, hogy gratulálhassunk kitüntetéséhez: eddigi munkássága elismeréseképpen a Munkaérdemrend bronz fokozatával tüntették ki.

doyenjei

esterek

kezet fogott velünk. De ezzel még nem került be munkakönyvünkbe a porcelánfestő megnevezés. Ezt követően három-négy év múlva történt meg tulajdonképpen az igazi szakmunkásvizsga.

Megvártuk még öt-hat ember

Bruck Tibor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 AUG 23

NÉPSZABADSÁG

*

A Herendi Porcelángyár fennállásának 125. évfordulója alkalmából elkészült a gyár második legnagyobb vázája. A több mint egy méter magas remekművet Bruck Tibor művészeti vezető tervezte, s egyik oldalán a régi üzem látható, a másikat az új üzemrész rajza díszíti. A gyár új irodaépületébe öt négyzetméteres kerámia domborművet helyeznek el az évfordulón.

*

Bruck Tibor

Résztvevő a FIM ip. műv.-i felszabadulási pályázatban

Eredményhirdetés előtt...
Mesterminka, Bp. 1970. jan. 28.

Bruck Tibor, kerámikus

M.D.K.

herendi szobrai:

Drótszőrű vizsla	40×59 mm színes
" "	32×50 " " "
" "	25×43 " " "
Dán dog	41 " " "
" "	33 " " "
" "	25 " " "

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és domborművek. Bp. 1959. 13.old.

Bruck Tibor, keramikus M.D.K.

herendi szobra:

Csimpánz 115 mm arany

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és dombrművek. Bp. 1959. 14.old.

M.D.K.

Bruck Tibor, keramikus

herendi szobrai:

Karadu, 124 mm, színezett

É.M. Árjegyzék. Herendi szobrok és dombormüvek. Bp. 1959. 5.old.

M.D.K.

Bruck Tibor, kerámikus

herendi szobrai:

Karus, leveles talpon	193 mm magas
Kolibri	65 " " "
Kolibri	88 " " "
~~Búbos vadalma, kicsi~~	

É.M. Árjegyzék. Herendi szobrok és domborművek.
Bp. 1959. 8.old.

Bruck Tibor, Kerámikus

MDh

A Herendi Porcellángyár.
Jennállásának 125. évfordulójára
elkészítik a gyár második
legnagyobb vázáját. Tervezi:
Bruck Tibor.
— : Röviden

15.

Gy. 1964. aug. 23.

DEC. 19

1021

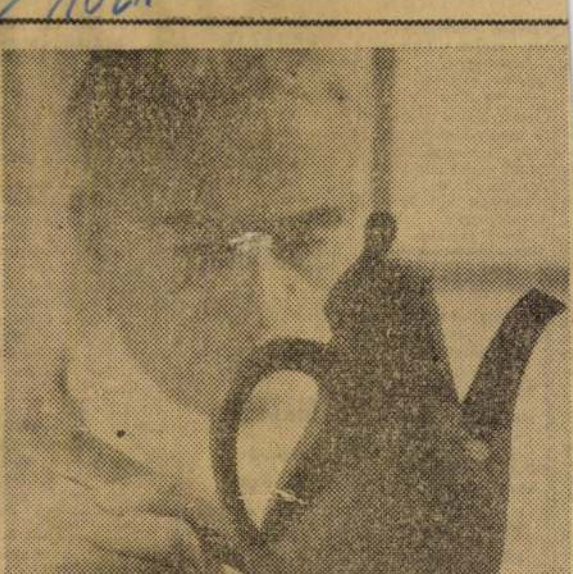

MODERN VONALÚ HERENDI PORCELÁNOK. A 123 éves Herendi Porcelángyárban egy éve kezdték el a modern vonalú és díszítésű figurák, dísztárgyak és szervizek készítését. Az újdonságok egyelőre csak a belföldi vásárlók részére készülnek. A gyárat körülbelül 60 millió forintos költséggel tovább fejlesztik. A képen: Bruck Tibor iparművészeti vezető modern vonalú kancsó gipsz modelljét készíti *(MTI Foto — Mező Sándor felvétele)*

Tervező építész
kót felvesz
Gyógyszergyár
kesztési osztály
ker., Tó utca

Szivattyúgyár f
re keres gépész
kust, szerszá
kesztőt munkakörre. —
Jelentkezni: Bp. XIII.,
Frangepán u. 30-32.
Szivattyúgyár, sze-
mélyzeti osztálya.

ÉRTESÍTÉS

Értesítjük vevőinket, hogy fűzőkelléket 1962. dec. hó 27. napjától az eddig árusító bolt tatarozása miatt a 14. sz. boltunk (V., Petőfi Sándor u. 10.) hozza forralomba.

Vidéki megrendeléseket elfogadunk. Röltex Vállalat.

ELVESZETT

az M. 950—051—75. sorszámú

ELSZÁMOLÁSI UTALVÁNY-FÜZET.

Kérjük a felhasználó igazoltatását.

Fővárosi Vasöntő és Tűzhelygyár,

Budapest, XIII., Jász u. 68—70. sz.

GÉP, SZERSZÁM

PVC hegesztőgép el

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bruck Tibor

NEPSZAVA

Kálvin térnél. Tel.: 185—132

KÉSZPÉNZÉRT VÁSÁROLUNK RUHÁZATI CIKKEKET!

Felvásárló helyeink:

III. Vörösvári út 11
VI., Szív utca 67
VII Tanács krt. 11
VIII., Harmincket. tesek tere 4 (a szobor mellett).
VIII., Népszínház utca 20.

Nagyobb tétel ruhafélességekért házhoz is megyünk.

Telefon: 141—683.

Kifogástalan állapotban levő perzsabunda (kuli) eladó. Bp. XV. ker., Wesselényi utca 17. MÁV-telep, Galambosné.

Két jómegjelenésű fiatalember megismerkedne házasság céljából, fiatal, csinos, budapesti lakással rendelkező lányokkal 17-22 évig. Csak fényképes levelekre válaszolunk, fényképet visszaküldjük. »Szőke 23, barna 24« jeligére a kiadóba.

Jómegjelenésű szakmunkás özvegyember, csinos nő ismeretségét keresi, házasság céljából, 35—45 évig. »Hűség 111623« jelig. a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Csinos, 178 magas, karcsú, egyedülálló nő házastársat keresek, kaposvári házamba. — Leveleket a kaposvári hirdetőbe »40-től 50 évig 127436« jeligére.

Jómegjelenésű 32 éves szakmunkás (egy leánygyermekkel) megismerkedne házasság céljából, hozzáillő lánnyal vagy asszonnyal. Csak fényképes levelekre válaszolok. Lakás van. »Rózsa — 110864« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

VEGYES

1 szamár, gumis ko

Bruck Tibor

Keramikus

l.

Magy. Iparm.

1938. 206. l.

Homor 97. l. — Gerevich PA, 244. l. (Daniel Seghers.) — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l. — Lepold—Lippay 56. l.

SEGHERS, GERARD (flamand festő, 1591—1651)

Háromkirályok imádása

Fa, olaj, 52·5×84·5 cm.

Esztergom, II. évf. 1875., 4. szám. — Esztergom vármegye... Bp. é. n. 176. l. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20., 3. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 243. l. (Gerard Seghers.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l. — Lepold—Lippay 56. l.

SEVERDONCK, FRANS VON (belga festő, 1809—1889.)

Szerelmi jelenet

Szerelmi jelenet

Fa, olaj, egyenként 26×19 cm.

TENIERS, DAVID, IFJ. (flamand festő, 1610—1690) KÖVETŐJE

Tájkép

Fa, olaj, 18×10 cm.

TENIERS, DAVID, IFJ. (flamand festő, 1610—

Bruck Tibor

keramikus

1932 - 1934

Iparm.Isk.Évk.
1930-34. 45. l

Fogatus-szobor torzója Portusból

TV. 17.

Bruck Vilmos
festőművész
74 éves
(bombatámadás)
+1945. I. 3
X. Uj Köztemető vár.

Halotti főhörnyo

Bruckhardt Gáspár

györsügeti orgonaépítő

1757.

l

Szépmüvészet

1943. 149. l.

különösen az ablakkeretek alakítása rokon az Apáturházéval. Bizonyára egyazon mester alkotása. Oszlopos kapuzata fölött pompás kovácsolt vas erkélyrács ékeskedik, az oromzatot pedig Győrváros címeres kartusa díszíti.

Az Apátur-háztól balra a Széchenyi-tér és Apátur-utca sarkán kétemeletes, aránylag egyszerű, de nemes arányú ház köti le figyelmünket. Kerek sarokerkélye szinte védelmi jelleget ad. A győriek tévesen törökháznak nevezik. A sarkán álló vastuskó (a bécsi Stock im Eisen példájára) az itteni fűszerkereskedés cégére volt. A házat 1697-ben építtette Gindi Orbán városbíró.

A legtöbb barok építészeti emlék természetesen a belvárosban maradt fenn. Itt folytathatjuk tehát szemlénket. Tény az, hogy a XVIII. században rendkívül élénk építési tevékenység színhelye Győr. A barok házak egész sorát tanulmányozhatjuk a város régi utcáin és közöttük nem egy jó arányaival és művészi díszével ma is kiválik. Ide sorozhatjuk a megyeházzal szemben emelkedő és atlantos kapuval ékeskedő emeletes és nagyterjedelmű Józsa-házat. Bár a ház már 1703-ban állott, mai alakja már inkább klasszicizáló, tehát Louis XVI. formákat mutat. Homlokzatán egy fülkében álló szoborcsoport a gyermek Jézust ábrázolja, amint Szűz Mária és Szent József kézenfogva vezetik. A lépcsőházba vezető kapuzat keretét is Atlaszok hordják. A ház oromzatát kőcímer és padlóablakok élénkítik.

Brukenthal Sámuel, br.; *Bruckenthal* (1721. júl. 26. Újegyház [ma Rom.] – 1803. ápr. 9. Nagyszeben [ma Sibiu, Rom.]): jogtudós, politikus, erdélyi kormányzó. – A nemesi címet apja, Brekner (Breckner) Mihály királybíró érdemelte ki; a család ekkor vette fel a ~ nevet. – Alap- és középfokú isk.-it Nagyszebenben végezte, majd jogi tanulmányokat folytatott Marosvásárhelyen. A kor szokásainak megfelelően külföldre, a hallei (1743), majd a jénai egy.-re (1744) ment tanulni. Hazatérése után Nagyszebenben a törvényszéken titkársegéd, titkár, majd aljegyző (1745–1760). Mária Terézia udvarába, Bécsbe kerülve különböző udvari tisztségeket töltött be; erdélyi ügyekben a királynő bizalmas tanácsadója volt. Az erdélyi udvari kancellári elnöke (1766-től), Erdély kormányzója (1777-től); II. József – politikai ellentéteik, az erdélyi szászok kiváltságainak az uralkodó által tervezett megnyirbálása miatt – leváltotta (1787). Politikai és közigazgatási feladatai mellett fontos és jelentős szerepet vállalt a kultúra, a művelődés területén is. Nevéhez fűződik a *Brukenthal Múz. és Könyvtár* megalapítása Nagyszebenben, amely egyúttal az erdélyi szászok nemzeti múz.-a is volt. A gyűjt. magában foglalta a képcsarnokot, az érem- és régiségtárat, a rézmetszeteket, a könyveket és az értékes ásványtárat. Ez utóbbi valamivel több mint 2000 darab ásványt tartalmazott; a tekintélyes gyűjt. legértékesebb darabjai a különböző aranyércek, természarany és természezüst példányok voltak, amelyekről sok későbbi szaktekintély, pl. Esmark, Clarke, Neugeboren is említést tett munkáiban. A gyűjt. nagy részét bemutató nyilvános kiáll.-t 1817-ben nyitották meg. A teljes gyűjt. a család férfiágának kihalása után a nagyszebeni ev. gimn.-ba került. A döntően ásványokat tartalmazó természettud.-i anyagot a nagyszebeni Természettud.-i Múz. őrzi. ~ Nagyszebenben egy. alapítását is tervezte, ez azonban a helyi katolikus püspök ellenállása miatt meghiúsult. *Synopsis Systematica articulorumdietalium Transilvaniae inde a saeculo XVI. usque XVIII.* c. munkája kéziratban maradt.

Irod.: Teutsch, Friedrich: Samuel von Brukenthal (Nagyszeben, 1903); Földünk hazai kincsesházai. Szerk. Kecskeméti T.–Papp G. (Bp., 1994); Szinnyei; MÉL I.: 269.

Szabó Timea

[Ábra: Brukenthal Sámuel (festmény)]

Bruckenthal Sámuel báró (1721. július 26. Újegyház [Románia]—1803. április 9. Nagyszeben [Sibiu, Románia]): jogtudós, királyi tanácsos, erdélyi kormányzó. – Apja, Brekner (Breckner) Mihály, aki királybíró volt kapta a nemesi címet, s ekkor vette fel a család a Bruckenthal előnevet. Alap-, és középfokú iskoláit Nagyszebenben végezte, majd jogi tanulmányokat folytatott Marosvásárhelyen. Később a kor szokásainak megfelelően, külföldre, előbb a hallei majd a jénai egyetemre került (1743 illetve 1744). – Hazatérve Nagyszebenben a törvényszéken titkársegédi, titkári majd aljegyzői feladatokat látott el (1745 és 1760 között). Később Mária Terézia udvarába, Bécsbe került, ahol különböző udvari tisztségeket töltött be. Később a királynő Erdély kormányzójává nevezte ki (1777), később azonban fia II. József politikai ellentéteik miatt nyugalomba helyezi (1787). Politikai és közigazgatási feladatai mellett, fontos és jelentős szerepet vállalt a kultúra, a művelődés területén is. Nevéhez fűződik a Bruckenthal Múzeum és Könyvtár megalapítása Nagyszebenben, ami ezáltal az erdélyi szászok nemzeti múzeumaként is funkcionált. A gyűjtemény magába foglalta a képcsarnokot, az éremtárat, a régiségtárat, a rézmetszeteket, a könyveket és nem utolsó sorban az értékes ásványtárat. Ez utóbbi valamivel több, mint 2000 darab ásványt tartalmazott. A tekintélyes gyűjteményben a legértékesebb darabokat a különböző aranyércek, termésarany és termésezüst példányok képezték. Jelentőségét jelzi, hogy sok későbbi nagy szaktekintély is említést tesz ezekről a darabokról munkáiban. Pl.: Esmark, Clarke, Neugeboren stb. Az anyag nagy részét képező nyilvános kiállítás megnyitására 1817-ben került sor. A komplett gyűjtemény a család férfi-ági kihalása után a nagyszebeni evangélikus gimnáziumába került. A természettudományi anyag, amely döntően ásványokat tartalmaz a nagyszebeni Természettudományi Múzeumban található. Emellett ugyanitt egyetem alapítását is tervezte, ami azonban a helyi katolikus püspök ellenállása miatt meghiúsult.

F. m.: Synopsis Systematica articulorumdietalium Transilvaniae inde a saeculo XVI. usque XVIII. (Kézirat)

Irod.: Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái Budapest, 1891;

Kecskeméti T. – Papp G. (szerk.): Földünk hazai kincsesházai, Budapest, 1994.

37. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, SZEPTEMBER 10.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5. *Kiadóhivatal:* IV. Egyetem-utcza 4. | Egyes szám ára 40 fillér. | *Előfizetési feltételek:* Egész évre 20 korona. Félévre 10 korona. Negyedévre 5 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 1 koronával több. | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

A BRUCKENTHAL-KÉPTÁR.

A müncheni képtárba kikölcsönzött Jan van Eycknek tulajdonított kép ügye reáterelte a közönség érdeklődését a nagyszebeni báró Bruckenthal-féle gyűjteményre, melynek ismertetését a magyarországi magánkollekciók bemutatásának során már régóta terveztük. Az ismertetés így időszerűvé vált annál is inkább, mert a napi sajtó erről a magyar közönség előtt ismeretlen képtárról nem egy téves megjegyzést közölt, melyeknek legtévesebbike az, hogy ez a nagyszebeni képtár olyanféle, mint annak idején az Esterházyaké volt, holott ennél sokkal jelentéktelenebb.

Ezt a nagyszebeni múzeumot báró Bruckenthal Sámuel alapította, ki erdélyi polgárcsaládból származott, mely az ő atyja révén, ki vakon szolgálta Erdélyben a császári ház érdekeit, a Rákóczi-felkelés után nemességet nyert. A fiú szivesen lépett atyja nyomdokába, hű szolgája lett az uralkodóháznak, a miért báróságot nyert, majd 1777-ben Erdély kormányzója lett. A kezdetben még eléggé szerény és polgári jómódot évről-évre növekedő vagyon váltotta fel, melyet tulajdonosa nemesen igyekezett felhasználni. Sokat áldozott gyűjtő szenvedélyének kielegítésére, évről-évre gyarapította képtárát, könyveit, régi érmeinek gyűjteményét. Magtalanul hunyt el és gyűjteményét a család férfi ágának kihalta esetére a nagyszebeni szász evangelikus gimnáziumra hagyta és külön alapítványt is tett a muzeum czéljaira, mely 1867-ben nemcsak a gyűjteményt, hanem a kedves külsejű barok palotát és hitbizományi birtok egy részét is örökölte.

A képgyűjtést báró Bruckenthal a XVIII. század második felében kezdte, tehát akkor, midőn a gyűjtő szenvedély már magasra verte fel a hires festők alkotásainak árát. Az elsőrangú olasz mesterek, kik az érdeklődés középpontján állottak, már akkor is szerfelett drágák voltak, de a németalföldi meg a flamand festészet jelesebb művei sem voltak sokkal olcsóbbak. A szerény eszközökkel rendelkezők számára, mert hiszen a gazdag nyugati műbarátokkal szemben báró Bruckenthalt is csak ezekhez lehet számítanunk, a piacznak csak másodrendű árúi kerülhettek számba. Ilyen másod-, harmadrangú képek akkor még nagy számmal cseréltek gazdát, olasz, flamand, holland, német kismesterek műveiből bőségesen és olcsón lehetett még vásárolni, s a germánok kispolgárias hangulatú intim művészete csakúgy buzgó gyűjtőkre talált, mint az olasz barok kor hanyatlási korának szinházias pathosu monumentálissága.

E két művészeti kor jellemző vonásai adják meg a báró Bruckenthal-féle gyűjteménynek is a hangulatot: kispolgáriasság és a barok kor kihasznált, kifáradt formái. Majdnem 1300 kép között akadnak ugyan jelentéke-

BÁRÓ BRUCKENTHAL SÁMUEL ARCZKÉPE A RÓLA ELNEVEZETT NAGYSZEBENI KÉPTÁRBAN. — Weichert festménye.

nyebb alkotások is, de az alaphangulatot mégis csak a nagy tömeg másodrendű volta adja meg. Természetesen nem hiányzik itt sem a magán és a provinciális gyűjtemények legjellemzőbb vonása: egy csomó képet oknélkül nagy mestereknek tulajdonítanak. Mint másutt, itt is akad egy Tizian-kép, melyet még csak nem is Lanziani, hanem a nagy velenczei mesternek egy tehetségtelen utánzója festett, egy gyanus Lorenzo Lotto, egy Teniers-kép, mely másolatnak sem kiváló. Mégis két képe van a gyűjteménynek, melyek a mult művészetének elsőrangú termékeihez számíthatók, de ezeken a képeken is mintha fatum volna, mert szerzőjük felett nem tud a tudomány megegyezésre jutni.

Az egyik az úgynevezett Jan van Eyck-kép. A midőn Bruckenthal ezt a képet megszerezte, Jan van Eyck, mint egyáltalában a primitivek, nem volt divatban. Hiszen még jóval később is megtörténhetett, hogy egyik, mai nap leghiresebb, százezrekkel is megfizethetetlen képét, az Arnolfini eljegyzését gazdája egy nála lábbadozó betegként ápolt angol katonának adta emlékül. Dürer ellenben már keresett művész volt s így történt, hogy a képre az A. D. betüket, Dürer kézjegyét hamisították rá, s hogy Bruckenthal Dürer-kép gyanánt vette meg. Az ujabb kutatások kideritették a hamisitást s mint az ilyenkor történni szokott, mindjárt készen volt a szellemes konjunktura, mely Eycknek tulajdonitja a képet. Ezt a véleményt el is fogadták általában, míg Eyck képeinek legalaposabb ismerője, Karl Voll, először csak a reprodukczió után, később személyes vizsgálatai alapján meggyőzően ki nem mutatta, hogy a képet nem Jan van Eyck festette. A portrait szerzőjének Gerard Dávidot tette meg s valóban az ő művészetéhez közelebb is áll ez a szép arczkép. Akárhogyan álljon is ez a végső eredményeiben meggyőzően meg nem oldható vita, az kétségtelen, hogy a régi hollandi festészet egyik legelsőrangu alkotása ez a kép s méltán büszkesége a Bruckenthal-múzeumnak. Ugyanez áll a másik kiváló képre, a Memling-féle arczképre is, melyet újabban szintén Gerard Davidnak tulajdonítanak.

Ha e képek képviselte nagy szinvonalat nem keressük tovább, sok oly alkotásra fogunk akadni, melyek érdeklődést érdemelnek és őszinte gyönyörkedést tudnak kelteni. Van Balen képei az eleganczia nagymesterét, Van Dycket juttatják eszünkbe, meglep egy Gillis d'Hondencoeter tájkép impozáns hangulatával; feltünik egy Miereweltnek hiuságból tulajdonított arczképnek előkelő üdesége, majd egy Koninck-tájkép mély levegő perspektivája és finom valeurjei, egy kis Wouwerman az elmaradhatatlan szürkével, egy Ribera módjára festett Szent Jeromos, egy Murillot untánzó Madonnakép. A csendéletek kedvelői is kigyönyörködhetik magukat és M. Hondecoeter baromfiképeinek végtelen hű aprólékossága itt is könnyen feledteti a mélyebb művészet hiányát.

A közölt képek s a nevezetességek e felsorolása egyaránt éreztetik vagy sejtetik az olvasóval a nagy galériák oldalfolyosóiban lebegő hangulatot, mely e képtárt is jellemzi. A kedves külsejű intim barok épülethez mintha a benne őrzött gyűjtemény is hozzásimulna, polgárias, szerény igényű, de azért kedves és gyönyörködtető provinciális gyűjtemény.

Farkas Zoltán.

NŐ ÉS TEMETŐ.

Valamit szeretnék:
Dalolni víg dalát a nőnek
És víg dalát a temetőnek
Eldalolni.

Magam akarnám
Jó útravalókkal ellátni
S az életbe belekiáltni
A vígságot.

A temetőnek
Tán jussa lesz mihamar hozzám
S a nőről vigan gondolkozván:
Olyan mindegy.

Édes anyámnak
Azt üzenem, szép volt az élet
S érdemes volt harczolni véled,
Asszony-szerelmem.

Derék, szép élet
Rosz némberé és jó anyáé,
Ők igazak és ők a máé
Mindörökkön.

De hadd daloljak
Harsányat és szépet a nőnek
S testvérének: a temetőnek;
Megérdemlik.

Ady Endre.

A CSODASZARVAS NYOMÁBAN.

Hajrá paripám, előre, tovább,
Patkó szikrázzék, repüljön a láb;
Bőszült iramban mindent megelőzz!
... És szót fogad vad táltosom: a gőz.

Ott fut előttünk nádon, bereken
A csodaszarvas: a vágy, szerelem;
Ő tud csak ösvényt a hináron át,
Hajrá paripám, előre, tovább!

Messze Meotisz: a szent ingovány
És a százszorszép szűz királyleány;
Fürdeti forrás, a csáté susog
S megkoronázzák fehér lótuszok.

Fésűje gyöngyház s ha bomol haja,
Hull a világra sűrű éjtszaka
S ha fölveti nagy, mélytüzű szemét,
Kigyúl az égbolt, tűnik a setét...

De jön már, hajrá, az új hegedős,
A ki csak csókra, álomra erős
S jön lányt rabolni, mint az ükapám.
Hajrá, hadd bánja patkó a patán!

Kaplak nyeregbe, viszlek hevenyén
S fekszel aléltan, nem nézve felém:
Én fölcsókollak, életre — nagyon
És megölellek, halálra — agyon.

Haraszthy Lajos.

SZÍNEK ÉS ÉVEK.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Kaffka Margit.**

X.

Mire felgyógyultam, egyéves volt már Palkó; a földön csúszkált, az apja térdén lovagolt. Kimondani is ezt a szót: «apa» tudta a leghamarabb.

Én pedig elkezdtem újra járni-kelni a világban, a honnét félig eltávoztam volt már. «Csak visszaélni magát az életbe!» — mondogatta doktor Jakobi bácsi. De az élet egy darabon elsiklott volt már alólam, nehezemre esett most megvetni a lábam újra. Emlékszem, hónapokon át csak ténferegtem és homályos ijedezéssel éreztem, hogy kimaradt, elveszett egy szép, fiatal évem és hija érzik mindenen: az anyává fejlődésemen is. A kicsi nem volt szép gyerek; és véznácska is, sápadt. Míg feküdtem vagy a felvidéki kis fürdőn tologattak kerekesszékben, — itt más gondozta őt, — a szoptatósdajka életrendjét s az ő kis emberkosztját utóbb az apja ellenőrizte és ő tanította játszani, figyelni, imádkozósan összetenni a parányi kezét «anyuka egészségeért». De lompos és izléstelen kis gunyákban járatták és kicsit elkényeztették. «Első lesz, — gondoltam, — a mint tehetem, hogy varrok neki Hanival szép kis himzéses fehér pikéteket. És egy pirosselyem kabátkát nagy, diónyi aranyos gombokkal!»

Az uram jó és gyöngéd volt hozzám nagyon. Ó, most, annyi év mulva és annyi mindenen át sokszor van eszemben; meg tudtam-e becsülni eléggé az ő odaadó szeretetét? Csak, — pedig vétek erre gondolni mégis! — volt valami nehézkesség ebben, valami kövéres, kicsit unalmas és sokszor türelmetlenítő tapadósság e jóságban; valami túl-tudott, szándékos és kenetes. Csak ne emlékeztetett volna az apjára néha!

A szülői nem laktak már itt. Nyugalomba mentek; egy nagyobb, felvidéki város levegőjét ajánlották az öregnek, oda költözködtek.

Egyébként az életünk nyugodt volt most és minden anyagi gondtól mentes. «Megbecsüld ezt a jó uradat, — mondogatta grószi, — hogy ilyen jómódban tart; mert bizony a betegségedre felment az a kis pénz, a mennyid még lehetett!» Igen, Jenő nagyon szépen keresett akkor már. Nagyobb lakásba mentünk, a Templom-utczába és az irodája is ott volt; vásáros napok délelőttjein csak úgy rajzott be a sok pörös atyafi, gatyás börvelyi magyarok és posztó-mándlis, erdődi svábok. Az asszonyok csirkét, libát hoztak, ellátták tojással a háztartást. Néha mégis csitítania kellett Jenőnek, ha zsörtölni kezdtem a bagariaszag meg a csizmájukon behordott sár miatt; mert a szőnyeges előszobán kellett átmenniök. «Csitt, fiam, csitt, belőlük élünk!» — mondogatta olyankor; és néha közlékenyebb volt már ilyen dolgokban is. Talán kedvére volt, hogy engem érdekel, — és elmagyarázgatta a furcsa jogi eseteket, nagyjából a törvény szellemét, az igazság megvédésének csalafinta, okos és kertelő módjait. Már egészen otthonos lettem a szakkifejezésekben is. És lassankint biztossá váltam abban, hogy az uram csakugyan tehetséges, gyors-itéletű és nagyon tanult ember a maga dolgában.

— Mi van a Kendy Péter osztályos perével? — kérdeztem néha. — Eligazítod?

— Nagyon bajos, — legyintett kedvetlenül. — Az uradalom is érdekelve van!

— Pedig mégis... «Atyafiság jussán» adta kezedre a dolgát; tudod-e, hogy ez nagy szó olyan gőgös embertől.

Elhallgatunk, — ebédközben volt ez, — de engem nem hagyott nyugodni a dolog. A Kendyek csakugyan a megye-eleje volták, — nekem igen távoli rokonaim, — és valahogy fontosnak éreztem, különös szerencsének, hogy az én «felszármazott» uram lekötelezheti őket. A feketekávénál aztán kipattant belőlem, — rögtönösen és meglepőn, — az egész gondolat.

— Mit gondolsz, — ők mindnyájan, az egész vármegye nem lehetne-é több neked, mint a pökhendi grófjaid?

— Miket mondasz, gyerek?

— Igen, és Scherer inspektor, — a ki már apádat is gyülölte, — azt hiszed, igazi jóakaród?

— Nem függök én tőle!

Láttam, hogy eltünődik ezen és magam is meg voltam lepve. Hát csakugyan komolyan veszi, a mit én csak félig tudott czéllal mondtam; tán csak úgy asszonyos, ösztönös ötletből.

— Most már csakugyan egészséges az én menyecském, — mosolyodott el később, — hogy kedve támad politikához.

— A politikát én keveset bánom, Jenő, — mondtam akkor vérszemet kapva, — hanem tudod-e, hogy én itt, Szinyéren *valaki* akarok lenni. Vezető ember felesége, a kit senki se merjen fumigálni. Érted? — Na! Ugylátszik csakugyan egészséges vagyok!

Elkaczagtam a végét, Jenő ölbekapott és összecsókolt. «Meglássuk, boszorkám, meglássuk!» Én pedig egészen felhangolódtam ezen a majdnem véletlen szócserén. Csakugyan meg lehetne egyszer szabadulni ettől az uradalmi bandától; a kikkel most valahogy mégis kapcsolatban kell lennem. Illedelmes vizitek, kikerülhetetlen meghivások és összejövetelek révén. Untatott és ingerelt az egész módos, szolid, diplomatás, tartózkodó és korlátozott életmódjuk; thémáik és érdeklődéseik, melyeknek örök központja, egybesugárzása volt a grófi család belső és külső ügyei, intimus pletykái, apró regényei. Ismételték uraik szavait, gyönge élczeiket szájról-szájra adták, tetteik sokféle magyarázatát találgatták néha igazi, nagy izgalommal. «Alábbvalók a cselédeimnél, — gondoltam, — azok inkább a maguk életét élik!» Eszembe jutott sokszor az anyósom, a ki csakugyan legkülönb volt köztük: olvasott, világot-látott, és belsőleg kedves, könnyed, természetes. Őt, míg itt volt, sokszor meghivta magához az öreg grófné, ha egyedül volt téli estéken, éjfélig játszottak piquet-et, zongoráztak, kikérdezte tőle a városi pletykákat. De hát nem így tett-é épen az én grószim Spach Nánival, a hátikosaras gyolcs-asszonynyal, vagy

ócskás Trézsivel? Igazi cselédsor! És nem tudtam elfelejteni Jenőnek, hogy az esküvőnk után engem is elvitt egy tisztelgő vizitre, bemutatni az anyagrófné szine elé. Az uradalomban mindenki természetesnek találta, hogy szó sem lehet az ilyen látogatások visszaadásáról, én is tudtam ezt, de mindig elfogott a düh, ha eszembe jutott. A Lajos gróf fiatal feleségéhez, a kit akkoriban hozott, már semmiáron el nem mentem volna; pedig a többiek, öregebb asszonyok is, mind feljárultak üdvözölni. Akkor már vittem annyira, hogy ezt nem is kívánta tőlem Jenő; de ő sokszor ment együtt Lajos gróffal vadkacsára a lápra és mindig jókedvvel jött haza ilyenkor. Ő tegye, — gondoltam, — ő hivatalos embere. És tudtam, hogy mint az apja pajtásának fiával bánik vele és hogy sokra becsüli az eszét.

Most már csakugyan nekilendültem az életnek újra; de közben egyúttal kinőttem valahogy lelkileg is a gyereksorból. Máskép, emberesen is kezdtek érdekelni bizonyos dolgok. Valami párnahimzéssel a kezemben sokszor jól odafigyeltem, ha Jenő vacsora után nagy-élénken tárgyalt Péter mostohámmal, a ki most sokat járt be ügyes-bajos dolgaiban és ilyenkor hozzánk szállt mindig.

— Lehetetlen állapotok vennak itt, tehetetlenek! — heveskedett egészen kiöntve a szivét Jenő előtt. — Hidd el, ti nem is tudjátok, micsoda egy züllött ország ez a miénk! Az egész; de ez a tájéka legkivált. A vármegyét csak alá kellene aknázni, bombát neki, mindenestül! Csupa sógorság-komaság; a lustaságuk, tudatlanságuk, basáskodó roszaságuk palástolására alakult, össze-vissza házasodások révén megerősített érdekszövetkezet. A délolasz rablóbandák különbek, mert azok akarnak és csinálnak valamit; vizet zavarnak. Emlékszel a «Falu jegyzője» regényre? Hogy meg van ott irva! És látod, azóta se' változott!

— Na, valamit mégis! Hidd el, van itt is például néhány jófejű és tisztességes szándékú ember!

— Ugyan, ne beszélj! A bornírtság fészke az egész. Hát azt hiszed, van még a föld hátán valahol olyan lusta és oktalan gazdálkodás, olyan pazarló, piacztalan, véletlenes és felületes termelési rend, mint ebben a hires, buzás-boros Magyarországban? Jó, jó, csak legyints a kezeddel! Könnyű neked, sógor, per, osztály, huza-vona, — az akad bőven mindig. Fiskálisok eldorádója ez, az bizonyos, mindig is az volt.

— Na, na, öreg!

— Persze, leszavazták a bizottságban a gazdasági gépek közös beszerzésére alakuló egyesület dolgát, a mit én pedzettem tavaly. Ha legalább értelmes ellenvetést tesznek, ha komolyan letárgyalják. De nem is foglalkoztak vele, megbámulták és kikerülték, mint minden új és bátor gondolatot. Bolondnak néztek vele.

— Engedj meg, sógor, de te csakugyan nem tudsz az emberek nyelvén beszélni, ez az egész! Okos dolog lett volna az, de másképp kellett volna bizonykodni; nekikvalóbban, és jobban kiszinezni a dolog praktikus megoldását, a részleteket. Te mindig csak az általánosságnál, az elméletnél maradsz.

— Eh! Na, de hát jó, ez kis dolog! De itt van most a láplecsapolás kérdése. Olyan világos, mint a nap, mindenkinek ingyenhaszonnal járó, pár év alatt megoldható kérdés és nemzetgazdasági szempontból égető kötelesség. Látod, hogy vajudik esztendők óta már. Most újra megfeneklett.

— Az uradalomra nem vethetsz, az első izben próbálkozott vele, hetvenben már.

— Ja, a hogy apád kigondolta ... ne vedd rosz néven, az nem is volt igazságos! Nagyon értette az öreg. Mindent a grófnak! Nem, a hogy az előbbeni kormány próbálta odafenn, a régi telekviszonyok szerinti részesedés arányában, az mégis tisztességesebb. De hát megbuktak. Minden kormány akkor kezdi már tüsténtetni az okos, kulturás szándékait, mikor vesztit érzi!

— Nézd, Péterkém, — komolyodott bele akkor Jenő is kicsit, — az egész vízszabályozásból, bizonyos, hogy az uradalomnak volna a legnagyobb haszna. Hiába! De azért jutna ott a birtokosoknak is bőven. Csak renitenskednek, mert ez már ősi ellenérzés a grófok iránt; és mert szinyérmentiek csakugyan megterhelődnének az új adóval.

— Ejnye, a keserves Istenit! Hát én nem vagyok szinyérmenti? És nem vagyok eléggé begabalyodva?... Mégis azt mondom...

— Nagy idealista vagy, Péter, az bizonyos! — Na, hát hiszen... fellép Lajos gróf az őszszel képviselőnek. Meglássuk, ki mit szól hozzá!

— Te, — ez biztos?

— Ha kilátástalannak látja, visszalép; de szándéka volna, az bizonyos.

— Valaki az az ember?

— Modern, intelligens és czéltudatos. Meglepetéseket fog még okozni! Ha itt nem, — meglesz másutt; nekünk volna jobb, ha a miénk maradna.

— Hm! Erről még beszélünk, sógor. Hírlik már, de nem hittem, hogy komoly dolog. Az apját elvadították a politikától.

— De a felesége családja beleviszi.

— Na, hát tudod mit? Az én parasztjaimnak nem kell egy félliter bor se', annyit mondhatok. Azok jönnek utánam tűzbe, vízbe!

Hevült volt kicsit néhány pohár homoki bortól, de Jenő józan és nyugodt, mint rendesen.

— Tudod, — mondtam neki, mikor Péter elment, — az ő parasztjaira, az egész beszédére nem kell sokat adni. A Kendy-ügyben engedhetne az uradalom! És azzal te magad is...

— Ó, te kis fondorkodó! — nevetett és elhúzta az ujját a homlokomon. — Hát persze, ezen igyekszünk majd. Csak aztán a nyelvecskédre vigyázni, ha már így benne vagy!

— Mit képzelsz? — mondtam sértődve, — és büszkén tartottam a titkot. Félig játszósan örültem, hogy «komoly dolgok»-ba vagyok avatva, és azontul sok mindent megbeszélt velem Jenő. Új kapocs volt ez köztünk.

Akkoriban halt meg Bélteky bácsi, a volt közjegyző, a ki az én két öcsémnek is tutora volt. A család kérte akkor, hogy az uramat bizzák meg helyette. Sok bajjal járt ez is, mert Jenő nagyon lelkére vette. Csabának sokszor kellett adósságát, apró garázdaságait elintézni, Sándorka meg betegeskedett néha.

Szép arczú, nyulánk, lányos kispap volt. Ha vakácziózni hazajött a szemináriumból, etettük, tömtük mindenféle jóval, szórakoztattuk volna is, de ő lesütött szemmel járt a breviáriumát olvasta és déli harangszókor akárhol voltunk, akárki volt nálunk, láttam mozogni a szájaszélét az urangyala-imádságon.

— Miféle fancsali feszület! — ütötte hátba István bátyánk néha. — Így nem leszel püspök soha, kölyök. Egyféle keresztelőn még nem estél át.

— Egyféle írral még nincs felkenve, — kaczagott Ilka, — az ördög gyertyáját is meg kell gyújtani.

Piros lett a homloka tövéig, hogy megszántam. Néha elővettem testvérien, pajtásosan.

— Mond meg nekem igazán, Sándor, ti egészen úgy hiszitek a vallást, a hogy irva van?

— Magda! De hogy kérdezhetsz ilyet?

— Csak úgy gondoltam, nézd, az a sok kedves, okos, világias, elegáns pap, a ki van, az nem tesz úgy, mint te. Mégis jó papok, előre mennek a pályájukon. Nincs vajjon köztük valami titkos megegyezés az igazságról?

— De Magda, te ezt komolyan?...

— Csak úgy gondoltam. Talán te nem tudod még! Mi volna, ha egyszer rájönnél, hogy titkos szövetkezés az egész, persze, csupa jószándékból az emberek iránt. Az ostyáról való tanítás, meg hogy elevenen feltámadunk. Mi lenne, ha megtudnád?...

— Magda, az Istenre kérlek, hagyd abba! Nem birom hallgatni! Ha megtudnám, hogy senkisem hisz, én akkor is hinnék. Mert igaz, azért!

— De honnét veszed a bizonyosságot?

— Magamból! Mert kell! Ha nem volna igaz, nem éreznők annyian annak, annyi sok száz éve. Egy ilyen tökéletes, nagyszerű szervezet, mint az egyház. Nekem részem a hitem, bennem van. Elvész az ember, ha nincs valami olyan minden érintésen felülálló bizonyosság, a melybe megkapaszkodhat. Nem kell mindenen gondolkodni, a gondolkodás másodrendű. Ragaszkodni kell tudni valamihez. De nem, én nem tudok jól beszélni erről, én csak egyszerű katonája vagyok.

— De azt hiszem, értlek és igazad van! — mondtam gyorsan, mert valaki ép közénk jött és megzavart. «Kicsit ostoba talán, — gondoltam magamban, — de milyen jó, kedves és tiszta!» Ő iránta éreztem legtöbb vérséget az összes enyéim közül és a kisfiam, azt hiszem, hasonlított rá. Mikor játszott Palkóval, járókán vezetgette, tonzurás, fiatal fejével olyan volt, mint régi képeken a kis Jézust dajkáló szent, ifjú szerzetesek.

A valaki, a ki belépett, a franczia nyelvmester volt, a ki akkoriban került a városba és az uram mindjárt megfogadta hozzám óraadásra. Egy egész télen át nyaggattuk könyvből az igeragozást s a grammaire-t; Bardeaux úr porosruhájú és mocskoskörmű ember volt, félhomályos multu, furcsa exisztenczia, — a tintás tollat mindig a vastagszálú, fekete hajába törülte és néha dőlt belőle a pálinkaszag. Tavaszfelé néhányszor részegen lelték reggel az egyik padon a Várkert alatt. Akkor elvesztette az óráit és egyszercsak, — a hogy jött, — eltünt a városból.

Jenő akkoriban már szeretett ilyen mókákat csinálni velem. Egyszer, hogy a fogam fájt, Debreczenből utaztatta ide a legdrágább fogorvost; vége az lett, hogy idegeskedtem, sírtam, nem engedtem kihúzni és a nagy költség hiába volt. Az ilyenekről hamar szóbeszéd indult odaát a tisztiházak uzsonnáin. «Csak hadd irigyeljenek, az jó!» — gondoltam néha gőgös indulattal.

Őszre aztán nagy hű-hóval, sok lakomával, borral, beszéddel képviselő lett itt Szinyéry Lajos gróf. Telekdy Péter maga költségén tartotta jól a parasztjait, Jenő a városban csinálta a hangulatot; és nagy kortes volt Kendy Péter is, a kinek az ügyében csakugyan kiegyezett az uradalom. Igen, ez Jenőnek az én rokonaim révén sikerült, a gróf maga is tudta ezt és külön, szép köszönő levelet írt majdnem baráti hangon. «Úgy kell Schereréknek!» — ujjongtam diadalmasan.

(Folytatása következik.)

ZAJLIK AZ ÁR.

Elbeszélés. — Irta **Szemere György**.

— Ne izélj, pajtikám, ne szidj mindig.

— Nem passzióból teszem, el fogsz zülleni.

— Zülleni? Mi az? Ha a ruha teszi, máris el vagyok züllve. Ha tetteimet, magatartásomat analizálod: csirkefogó vagyok. Ne a látható jelenségeket s bebizonyítható tényeket nézd, pajtikám, hanem a lelket, a lelket.

És sírva fakadt Gagyi Mátyás, oly közvetlenül és bizalmasan zokogott ágyában, mint a gyermek, a ki szeretne jó lenni, de érzi, hogy nem képes reá.

Walther Lajos, a korholó barát egy ideig nézte, aztán ő is elérzékenyült. Az ablakhoz lépett s elkezdett rajta zongorázni.

— Ne bőgj, az Isten áldjon meg! — kérte Mátyást, könnyeivel küzködve. — Hisz tudom, hogy czudar az élet, akárhogy kerülgeti az ember, hozzáragadnak az apró piszkosságok...

— Nohát! — hüppögte Mátyás letörölve könnyeit, miközben kimászott ágyából.

— Az én pályám se rózsás, — folytatta Walther Lajos báró, a volt huszártőhadnagy, — ott hagytam az ezredet, a czifra nyomorúságot egy leány kedvéért, hogy felcseréljem a szennyes nyomorúsággal; mert nem tudtuk letenni a kauczíót. Most finánez vagyok, az asszony meg trafikban ül, vén szoknyabetyárokkal kaczérkodik...

Elhallgatott. Összeharapta ajkát, hogy ki ne bugyogyanjon rajta a további szó.

Egyszerre felvidult a Matyi zegzúgos szeplős ábrázatja. Rengeteg szája szétnyúlt s kivigyorgott belőle mind a harminczkét foga. Csakhogy szerepet cserélhet egyszer a barátjával! Igaz, hogy ő nem tudott komolyan leczkéztetni, de annál jobban értett az ingerkedéshez. A fő, hogy a pajtikája fölé kerekedhetett.

— Nojszen, te is gyönyörű legény vagy pajti. Még te mersz panaszkodni, mikor 4400 koronát hoz a trafikotok, magadnak meg 2400 korona a fizetésed, mindennap pecsenyét ehetsz, vasalt nadrágban jársz, mint egy naplopó, asszonyod ragyog a szépségtől, vasárnap kiülhetsz akár a kioszkba is...

Walther báró elkomorodott.

OLVASÓ FÉRFI ARCZKÉPE. (Állítólag Memling műve.)

TURBÁNOS FÉRFI. (Állítólag Jan van Eyck műve; most a müncheni régi képtárban van kiállítva.)

A NAGYSZEBENI BRUCKENTHAL-KÉPTÁRBÓL.

— Az én apámnak 10,000 holdas uradalma volt. Gyermekkoromban nevelőt, guvernantot, lakájt tartottak mellettem, többnyire osztrigával kezdtük az ebédet (apám igen szerette az osztrigát), a chablis s a pezsgő soha sem hiányzott asztalunkról...

Többet nem mondott. Minek fűzzön a tényekhez reflexiókat, mikor elég ékesen beszélnek, vádolnak, keseregnek, jajgatnak a tények maguk.

Matyin ismét erőt vett gyönge, szeszélyes szive.

— Igaz, pajti, — vallotta be mély, örvényes sóhajtással, — így szembeállítva multat jelennel, siralmasnak látszik a csere. De csak látszik. Minden attól függ, meg tudunk-e alkudni a viszonyokkal. Alkudni kell tudni, pajti, ez a fő.

A kvietált tiszt belemarkolt a hajába.

— Én nem tudok alkudni, nem tudok!... Sem a becsületből, sem a koszttól; sem a ruhából... Matyikám, én nagyon szerencsétlen vagyok.

— Nono, nonono...

S nagysietve felrángatta Matyi a nadrágját, hogy barátja segítségére siessen. Megölelte az elégedetlen embert, szeme közé kaczagott nyiltan, ártatlanul s belepaskolt a gyomrába:

— Bolond vagy! Hát nem szép az élet így is? Látod azt a rózsacsokrot a lavoromban?... Odatettem este, hogy sokáig tartson... Tudod, kitől kaptam? Bábikától, attól a kis piszkostól, attól a gyönyörű angyalkától... Hát nem szép az élet? Tegnap tepertőt vacsoráztam tegnapi kenyérrel és rózsát kapok a babámtól, a ki még nem is babám... Pajti, pajti, ne beszélj te nekem, az élet még így is gyönyörű.

— Nekem nem tetszik, — mondta Walther Lajos zordonan s vonagló ajka őszinte utálatot fejezett ki.

A hű barátnak szivére szállott a világgyűlölete.

— Ez nem szép tőled, hallod-e. Máskor mindig fel tudtalak vidítani s most visszautasítod a hűségemet.

Az ex-huszártiszt megragadta barátja kezét.

— Nem, nem, azt én nem teszem. A míg élek, téged el nem hagylak. Ez a barátság, ez az ethikai kapocs, a mi bennünket összeköt, az egyedüli nagy, szent érték, a mely nekem életem romjaiból még fenmaradt.

Gagyi megdöbbent a keserű, rejtélyes szavaktól. Szive nem tudta felszivni a barátsági fogadalom melegét attól a dermedt fagyosságtól, a mely barátja hangjából, lehelletéből arczába csapott... A báró egyedüli értéke az ő barátságuk! Hát a házassága?! Az nem ethikai kapocs? Hiszen imádta a feleségét. Mi történhetett a házastársak között?!

— Czimbikém, pajtikám, — dadogta zavarodottan, — engedj meg czimbi, de túlzásba estél... Nono, félre ne érts, nálam senki többre nem becsülheti a te barátságodat, de... de... tudod az embernek mégis a felesége az első, aztán jön a barát... A te jó kis feleséged...

Walther kirángatta kezét barátja szorongató jobbjából. Aztán elfordult tőle. Minden szava elevenbe vágott. Nem akarta, hogy tovább beszéljen a feleségéről. Visszazökkentette a társalgást eredeti medrébe, nyersen kiméletlenül.

— Megint tepertőt vacsorázol? Hogy feledkezhetik meg egy előkelő úr emberi méltóságáról ennyire? Miért nem dolgozol?

Matyi leejtette fejét.

— Nem tudok. Tele van a szivem, gondolataim szerteszét kóvályognak... elfogyott a mese.

Walther megrázta fejét.

— Kitől kaptad a rózsát? Miféle babádról beszélsz.

Gagyi, a poéta, a novellista Matyi felágaskodott s lágy ábrázatát szigorú ránczokba igyekezett szedni.

— Ne sértegess kérlek. Kiváltképen *őt* ne bántsd. Az egy tiszteletreméltó leány, szép mint a hajnalhasadás, ártatlan és jó, mint az angyalok. Ő szent nekem.

— Kicsoda? Miféle?

— Gépiró kisasszony. Eltartja az anyját, iskoláztatja gimnázista fivérét: azt hiszem, ennyi elég.

A huszártiszt elkaczagta magát epésen, gőgös szarkazmussal:

— Több a kelletinél.

— Hogy érted?!...

Walther nem felelt a kérdésre, kivett zsebéből egy ötkoronás ezüstöt s az asztalra dobta.

— Ne. Látom, hogy nincs ebédre valód sem...

Azzal kifordult az ajtón, magára hagyta az éhes poétát, sivár udvari szobájában s meg sem állott a felesége trafikos boltjáig. Benézett az üzletbe... Igen, ott volt az öreg tanácsos, az éktelen, sóvár aggastyán, egy széken ült a pulpitusnál, rózsás felesége át-áthajolt hozzá mókázva kedveskedve s az öreg úr el-el kapkodta, megsimogatta, csókolgatta kezét.

A tiszt belépett. Hárman voltak az üzletben. Walther sápadt volt, mint a halál.

— Kicsoda az úr?

A nyugalmazott tanácsos összerezzent a szokatlan hangtól és kérdéstől. Hiszen ismerte őt a szép trafikosné ura régóta s *ártalmatlan* udvarlását soha nem vette neki zokon.

— Nem értem, — dadogta, miközben felállott, s kiélt arczára tekintélyt erőltetett.

— Mars ki! — vágta a férj a szemébe.

Az öreg úr kitántorgott.

Az asszony, a rózsás, kaczér nő elképedt. De nem az ijedtség, a harag zaklatta fel idegeit.

— Mit csinált maga most? — sziszegett rá törvényes urára. — Hogy mer engem megszégyeníteni? Skandalumot provokálni a saját boltomban!

A férfi minden izében reszketett, de uralkodott magán.

— Hallgass, asszony; mindenre kérlek, hallgass.

De a menyecske nem hagyta magát.

— Nekem ne parancsolgass! A magam úr-

nője vagyok, még egyszer annyival járulok hozzá a háztartáshoz, mint te...

— Elég!

A férfi megragadta felesége csuklóját...

— Alásszolgája! Kezit csókolom, nagyságos asszonyom, — süvöltött bele a házastársi tragédiába egy közvetlen, szivbeli hang.

Matyi volt, a poéta. Walther eleresztette a felesége kezét.

— Hogy mint vannak, kedves nagyságám? — kérdezte a poéta szeles vidámsággal, mintha mi sem történt volna. — Régóta terveztem már, hogy vizitet csapok itt maguknál. Jaj, de pompás, hogy együtt találom magukat.

Az asszony ragyogott az üzleti mosolytól.

— Isten hozta, kedves Gagyi, — s a kiutasított vén tanácsos székére mutatott, — foglaljon nálunk helyet.

A poéta helyet foglalt s el kezdett válogatni egy doboz britannikában, a melyet az asszony eléje tett.

— Gyönyörű példányok, pettyes is van közöttük, elviszek mindjárt hatot.

S büszkén kivágta az ötkoronás tallért, a mit egy fél órával ezelőtt a trafikosné urától kapott.

Walther elkaczagta magát s megragadta a poéta kezét.

— Igazad van, öregem! Óh milyen igazad van!

— Miben? — csodálkozott Matyi.

— Az életet el kell fogadni olyannak, a milyen.

— Látod pajtikám, mindig mondtam neked, hogy az élet gyönyörű...

A két barát karöltve távozott a trafikus boltból, hogy egyet sétáljanak.

Vasárnap volt. A déli nap heve igen fölmelegítette az aszfaltot. Matyi azt javasolta, hogy sétálnának ki a Városligetbe, mert roppant melege van, különben a Kéményseprőben akar megebédelni azon a pénzen, a mit barátjától kapott.

— Egy pohár sört én is megiszom veled, mert későn ebédelünk, — mondta Walther.

Kiruczczantak a Kéményseprőbe. Nem ültek be a lugasba, a szabad udvaron foglaltak helyet. A lugasban különben is egy fiatal pár turbékolt, kaczagott, csókolta egymás kezét egész szemérmetlenül.

— Ne zavarjuk őket, — mondta Matyi, a poéta, — a szerelmet pártfogolni kell.

Diskrét urak voltak mindketten, a szerelmes párt még tekintetükkel sem akarták zavarni, ám egyszer hirtelen mégis arra felé kapta Matyi a fejét.

— Ninini, — mondta gépiesen Walthernek, — egészen az én Bábikám hangja.

A másik pillanatban már nem mondott semmit; leejtette fejét az asztalra.

— A Bábika, — zokogta hosszú, kietlen hallgatás után, — a Bábika, a volt menyasszonyom.

A volt tiszt felállott s barátja karja alá nyult:

— Gyere, hagyd őket, méltatlan volt hozzád.... Ne búsulj, pajtás, szép az élet a nélkül is.

— Ne mond, pajtikám, ne mond, — motyogta a poéta összetörve, — rút az élet, egy irtózatos kínszenvedés.

BAROMFIAK. (M. Hondecoeter festménye.)

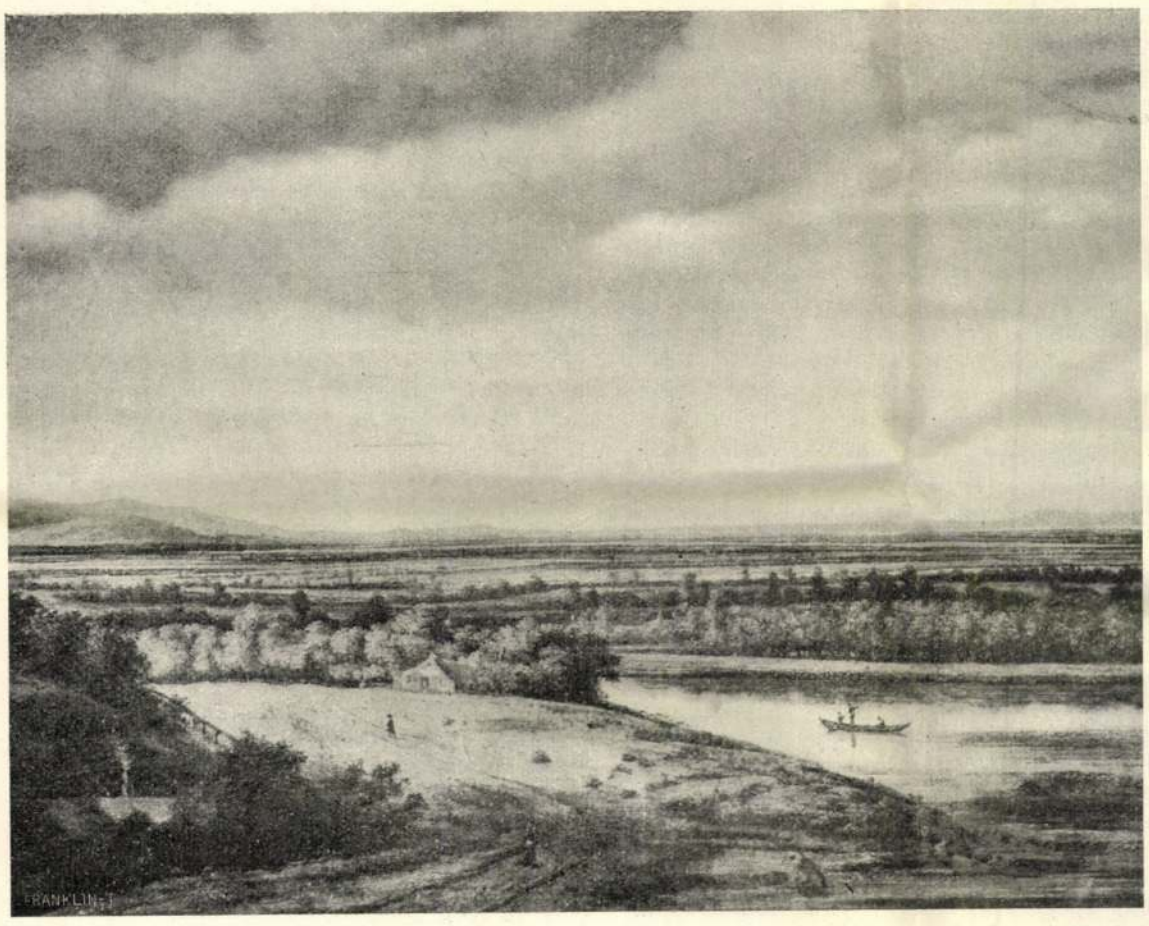

TÁJKÉP. (Ph. de Konik festménye)

A NAGYSZEBENI BRUCKENTHAL-KÉPTÁRBÓL.

ROMÁNIÁBÓL.

— Intimitások a királyi családról. —

Mostanában sokat beszéltek-irtak nálunk a románságról, a melynek jól szervezett — magyar nézőpontból nagyon is jól virágzó — kulturális és irodalmi egyesülete a félszázados jubileumát ünnepelte. Balázsfalván tizszerannyi román gyült össze, mint a mennyi a kis főpapi székhely egész lakossága és se vége se hoszsza nem volt a szetreászká-nak. Magyar zászló sehol, oláh szó és dal mindenütt. Tán azért is zúgott oly öblös erővel, hogy a szetreaszkát meghallja odaát «a hegyeken túl» *I. Carol*, a kit muszka példára és szembeszökő tendenciával, sőt egy kis nagyzási hóborttal minden románok királyának is neveznek. Pedig nem is közülök való ez az uralkodó, a kit őszinteségi rohamokban «a ravasz német»-nek hivnak, mivel kitünő üzletember s porosz hadnagyocskából nemcsak Cuza fejedelem avanzsált utóda, hanem óriási iparvállalatoknak föltünően gazdagodó tulajdonosa is lett. Sok van benne a Lipót király hirhedtté vált spekuláns szelleméből, de a Kongó urának erőszakos, kiméletlen üzletelvei nélkül. Károly megteremtette a román ipart és praktikusan főrészvényese is a legnagyobb gyáraknak, iparteleppeknek. Ő varázsolta át Szinaját a világ egyik legszebb üdülőhelyévé, de az övé is ott minden talpalattnyi hely. S neki hajt jóformán minden egész a magyar határig.

Siralmas falucska volt negyven évvel ezelőtt a gyönyörű Szinaja. Állati sorban tengődő oláhoknak a kunyhóin kívül egy régi kolostor barnállott a fensíkon. Károly véletlenül került oda a trónralépés után s annyira megtetszett neki a vadregényes táj, hogy az egész nyarat ott töltötte szép fiatal hitvesével. A jámbor szerzetesek adtak egy kis helyet, néhány alacsony szobát és ebbe a primitiv lakásba vitte a Rajna mellől Erzsébet herczegnőt, a belletrisztika Carmen Sylváját, a ki szerencsés kontrasztul mindig ideális gondolkozású és igazán finomlelkű asszony maradt. A mézeshetek tanyájára visszatértek nyarankint, de csak 1874-ben kezdték meg a gyönyörű kastély, a *Peles* építését s csak 1883-ban fejezték be.

A régi szerelmi fészekbe, a melyből a királyasszony rendkívül érdekes muzeumot csináltatott, pár napja elkalauzolt *Burg* Kornél határrendőrkapitány s a többi közt megmutatta Carmen Sylva dolgozószobáját. Az intim lokalitás falai tele vannak rajzokkal, a királyi művésznő czeruza- és szénrajzaival. Udvari urak és hölgyek, diplomaták, katonatisztek,

Az asztal baloldalán ülnek: Fejérpataky László, Várdai Béla, Beöthy Zsolt; az asztalfőnél áll Beöthy Zsoltné, jobbján Berzeviczy Albert, balján Darányi Ignácz, előbbre a jobbsoron Kozma Andor, Lippay Zoltán, Láng Nándor, Császár Elemér, Lőrinczy György, Takáts Sándor, Beöthy Lászlóné, Beöthy László. A háttérben állnak: Schmidt József nyugalmazott államtitkár, Alapi Gyula.

BEÖTHY ZSOLT SZÜLETÉSNAPI ÜNNEPE A KOMÁROMI ERZSÉBET-SZIGETEN LEVŐ NYARALÓJÁBAN SZEPTEMBER 4-ÉN. — Wojtourek fölvétele.

kedves ismerősök életnagyságban, mulatságos karrikaturák, jelenetek, a király is lóháton, egész kiséretével. A fehérre meszelt, szimpla falon, — a melyet ügyesen roppant üvegkeretbe foglaltak utólag — csupa meglepő ötletű, biztos vonalú rajz. Jobbfelől a végén búcsú-epizód, a királynő megjegyzésével: *Adieu Szinája, 1874. É.* Azóta csak mint látogató irta nevét a nagy vendégkönyvbe, a melyikben Ferencz Ferdinánd után ötvennél több magyar turista nevét is láttam.

A Peles-nél szebb kastélyt nehéz elképzelni. A magasba nyuló épület lábánál buja zöld mező hanyatlik lefelé a zúgva rohanó patakig. Maga a kastély teli van műkincsekkel, unikumos bútorokkal, szőnyegekkel s minden tekintetben értékesebb az ócska bukaresti palotánál, a melyben még Cuza fejedelem tengődött. Különösen szép a flórenczi terem és a kétemeletes nagy hall, a mely az egykori belsőudvar helyén készült. Építészeti és dekorativ mestermunka, négy méternyi magasan, gazdag faragású diófás falazattal. Föllebb remek a Pironesi-féle intarziás képek sorozata, aztán a bordóbársony tapéta s a régi aranytónusú gobelin-pendant. Flórenzből hozta Károly az antik bronz-csillárokat és Veronából a márványt, a melyet keleti szőnyegek borítanak. A süppedő kincseken marokinos székek és brokátos fotelek. S aztán egy modern csoda: rejtett gombon egyetlen nyomásra zajtalanul visszahuzódik az óriási menyezet, a mely fölött magaskupolájú üvegtető boltozódik. De új gombnyomásra ez is eltünik s a szabad ég nevet ránk tisztakéken, a napsugár ömlik el szikrázón, este pedig szelid holdfény ezüstözi be a Peles mesefészkét.

A királyné itt tölti legszivesebben az idejét, szépirodalmi alkotásai és talán még poetikusabb himzései is itt készültek. Ma is sokat dolgozik. A tisztalelkű asszonynak, a kit még a hirhedt bukaresti pletyka is megkimélt, sose volt regénye, — csak a mit maga írt. Ujságriportokban mindössze egyszer szerepelt, a mikor szimpathiája a diadalmas szépségű és pazar tehetségű Vacarescu Helén felé vonzotta. Emléke is veszni kezd már a bús szerelmi regénynek, a trónörökös már kopaszodó családapa, de az érzelmes szivek ma is könnyeznek még az esetről gyártott, szívós életű ponyvaregények mellett.

A romantikus vágy újabban hasonló szerelmi glóriát font a trónörökös leánya, a tizenhétéves Erzsébet herczegnő feje köré is, a mikor híre járt, hogy Károly Ferencz József, a mi pre zumtiv trónörökösünk megkéri a kezét, de utóbb czáfolat jött az ügyben. Most azt irják az ujságok, hogy mégis királyasszony lesz a világ legszebb herczegkisasszonyából: Boris bolgár trónörökös jegyzi el.

A bájos herczegkisasszony és «még mindig szép» anyja rendszerint a Pelisor-ban, a trónörökösi kastélyban tartózkodik. Ennek speczialitása a cuibul, a fészek. Magasban, fenyőfákra erősítve gyönyörű kis fészket csináltatott az ötletes trónörökösné. Furfangos konstrukcziójú hidját maga fölvonhatja s akkor egyedül, minden háborítás nélkül élvezheti a raffináltan teljes hangulatot. Nagy kitüntetésül hiv meg oda valakit.

A két udvari kastély alatt, köröskörül csupa értékes nyaraló, gazdag bojárok villái, diplomaták házai és borsos árú hotelek. A királyi energia nagyon divatossá tette Szinaját, pedig sokkal drágább a fashionable-üdülőhelyek legtöbbjénél. Tömérdek magyar is átrándul; a minap ép gróf Andrássy Gyulát láttam családostul Ghika herczeg vendégeként. A jövő esztendőre fölépül a gyönyörű játékbank, tehát remélhető, hogy szaporodik kelletlenül is a magyar vendégek száma.

A királyi familia képein kívül a román népéletből is bemutatunk pár epizódot. Láthatják a «román népművészet» internacziónális megnyilatkozását: a medveballetet, aztán az oláhczigányokat, a kik odaát még rakonczátlanabbak, mint nálunk s végül egy háziipari jelenetet, a mint a szép nemzeti szőttesek készülnek. A primitiv alkotmány produktumai azonban igazán művésziek és szemrevalók. *Tábori Kornél.*

GOETHE ÉS NAPOLEON.

Innen-onnan nyolczvan éve, hogy Goethe meghalt, s a Goethe-kultusz e nagy idő alatt nem hogy enyészett volna, hanem ellenkezőleg hihetetlenül nagyra növekedett. A Goethe-kultusz már Goethe életében is szépen virágzott nemcsak Németországban, hanem a külföldön is százakramenő példáit ismerjük pl. a Werther-utánzatoknak Európa minden irodalmában. Tudjuk, hogy Goethe egyes munkái nagy hatást tettek Francziaországban, különösen Werther és Faust, és Napoleon a piramisokhoz is magával vitte Werthert. Angliában Walter Scott és Carlyle a Goethe-kultusz úttörői. Mindketten levelezésben állottak Goethével s Carlyle lefordította angolra, Wilhelm Meistert, magyarázta Faustot, megirta a nagy költő életét, Walter Scott pedig a történelmi regények irásához Goethe Götz von Berlichingenjéből merítette az ösztönzést. Az ő Götz-fordítása, azt hiszem, a legjobb, mely Goethe ez ifjúkori remekéről a világ bármely nyelvén készült, Götz más nyelvű fordítójának szótár és kalauz az eredetinek teljes megértéséhez. Egyébként Götz von Berlichingennek van egy igen nevezetes hatása a magyar irodalomban is, irodalomtörténetirásunk még nem fordított

37. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, SZEPTEMBER 10.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — — 20 korona. Félévre — — 10 korona. Negyedévre — — 5 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

A BRUCKENTHAL-KÉPTÁR.

A münchení képtárba kikölcsönzött Jan van Eycknek tulajdonított kép ügye reáterelte a közönség érdeklődését a nagyszebeni báró Bruckenthal-féle gyűjteményre, melynek ismertetését a magyarországi magánkollekciók bemutatásának során már régóta terveztük. Az ismertetés így időszerűvé vált annál is inkább, mert a napi sajtó erről a magyar közönség előtt ismeretlen képtárról nem egy téves megjegyzést közölt, melyeknek legtévesebbike az, hogy ez a nagyszebeni képtár olyanféle, mint annak idején az Esterházyaké volt, holott ennél sokkal jelentéktelenebb.

Ezt a nagyszebeni múzeumot báró Bruckenthal Sámuel alapította, ki erdélyi polgárcsaládból származott, mely az ő atyja révén, ki vakon szolgálta Erdélyben a császári ház érdekeit, a Rákóczi-felkelés után nemességet nyert. A fiú szivesen lépett atyja nyomdokába, hű szolgája lett az uralkodóháznak, a miért bárőságot nyert, majd 1777-ben Erdély kormányzója lett. A kezdetben még eléggé szerény és polgári jómódot évről-évre növekedő vagyon váltotta fel, melyet tulajdonosa nemesen igyekezett felhasználni. Sokat áldozott gyűjtő szenvedélyének kielégítésére, évről-évre gyarapította képtárát, könyveit, régi érmeinek gyűjteményét. Magtalanul hunyt el és gyűjteményét a család férfi ágának kihalta esetére a nagyszebeni szász evangelikus gimnáziumra hagyta és külön alapítványt is tett a muzeum czéljaira, mely 1867-ben nemcsak a gyűjteményt, hanem a kedves külsejű barok palotát és hitbizományi birtok egy részét is örökölte.

A képgyűjtést báró Bruckenthal a XVIII. század második felében kezdte, tehát akkor, midőn a gyűjtő szenvedély már magasra verte fel a hires festők alkotásainak árát. Az elsőrangú olasz mesterek, kik az érdeklődés középpontján állottak, már akkor is szerfelett drágák voltak, de a németalföldi meg a flamand festészet jelesebb művei sem voltak sokkal olcsóbbak. A szerény eszközökkel rendelkezők számára, mert hiszen a gazdag nyugati műbarátokkal szemben báró Bruckenthalt is csak ezekhez lehet számítanunk, a piacznak csak másodrendű árúi kerülhettek számba. Ilyen másod-, harmadrangú képek akkor még nagy számmal cseréltek gazdát, olasz, flamand, holland, német kismesterek műveiből bőségesen és olcsón lehetett még vásárolni, s a germánok kispolgárias hangulatú intim művészete csakúgy buzgó gyűjtőkre talált, mint az olasz barok kor hanyatlási korának szinházias pathosu monumentálissága.

E két művészeti kor jellemző vonásai adják meg a báró Bruckenthal-féle gyűjteménynek is a hangulatot: kispolgáriasság és a barok kor kihasznált, kifáradt formái. Majdnem 1300 kép között akadnak ugyan jelentéke-

BÁRÓ BRUCKENTHAL SÁMUEL ARCZKÉPE A RÓLA ELNEVEZETT NAGYSZEBENI KÉPTÁRBAN. — Weichert festménye.

nyebb alkotások is, de az alaphangulatot mégis csak a nagy tömeg másodrendű volta adja meg. Természetesen nem hiányzik itt sem a magán és a provinciális gyűjtemények legjellemzőbb vonása: egy csomó képet oknélkül nagy mestereknek tulajdonítanak. Mint másutt, itt is akad egy Tizian-kép, melyet még csak nem is Lanziani, hanem a nagy velenczei mesternek egy tehetségtelen utánzója festett, egy gyanus Lorenzo Lotto, egy Teniers-kép, mely másolatnak sem kiváló. Mégis két képe van a gyűjteménynek, melyek a mult művészetének elsőrangú termékeihez számíthatók, de ezeken a képeken is mintha fatum volna, mert szerzőjük felett nem tud a tudomány megegyezésre jutni.

Az egyik az úgynevezett Jan van Eyck-kép. A midőn Bruckenthal ezt a képet megszerezte, Jan van Eyck, mint egyáltalában a primitivek, nem volt divatban. Hiszen még jóval később is megtörténhetett, hogy egyik, mai nap leghiresebb, százezrekkel is megfizethetetlen képét, az Arnolfini eljegyzését gazdája egy nála lábbadozó betegként ápolt angol katonának adta emlékül. Dürer ellenben már keresett művész volt s így történt, hogy a képre az A. D. betüket, Dürer kézjegyét hamisították rá, s hogy Bruckenthal Dürer-kép gyanánt vette meg. Az ujabb kutatások kideritették a hamisitást s mint az ilyenkor történni szokott, mindjárt készen volt a szellemes konjunktura, mely Eycknek tulajdonitja a képet. Ezt a véleményt el is fogadták általában, míg Eyck képeinek legalaposabb ismerője, Karl Voll, először csak a reprodukczió után, később személyes vizsgálatai alapján meggyőzően ki nem mutatta, hogy a képet nem Jan van Eyck festette. A portrait szerzőjének Gerard Dávidot tette meg s valóban az ő művészetéhez közelebb is áll ez a szép arczkép. Akárhogyan álljon is ez a végső eredményeiben meggyőzően meg nem oldható vita, az kétségtelen, hogy a régi hollandi festészet egyik legelsőrangu alkotása ez a kép s méltán büszkesége a Bruckenthal-múzeumnak. Ugyanez áll a másik kiváló képre, a Memling-féle arczképre is, melyet újabban szintén Gerard Davidnak tulajdonítanak.

Ha e képek képviselte nagy szinvonalat nem keressük tovább, sok oly alkotásra fogunk akadni, melyek érdeklődést érdemelnek és őszinte gyönyörkedést tudnak kelteni. Van Balen képei az eleganczia nagymesterét, Van Dycket juttatják eszünkbe, meglep egy Gillis d'Hondencoeter tájkép impozáns hangulatával; feltünik egy Miereweltnek hiuságból tulajdonított arczképnek előkelő üdesége, majd egy Koninck-tájkép mély levegő perspektivája és finom valeurjei, egy kis Wouwerman az elmaradhatatlan szürkével, egy Ribera módjára festett Szent Jeromos, egy Murillot untánzó Madonnakép. A csendéletek kedvelői is kigyönyörködhetik magukat és M. Hondecoeter baromfiképeinek végtelen hű aprólékossága itt is könnyen feledteti a mélyebb művészet hiányát.

A közölt képek s a nevezetességek e felsorolása egyaránt éreztetik vagy sejtetik az olvasóval a nagy galériák oldalfolyosóiban lebegő hangulatot, mely e képtárt is jellemzi. A kedves külsejű intim barok épülethez mintha a benne őrzött gyűjtemény is hozzásimulna, polgárias, szerény igényű, de azért kedves és gyönyörködtető provinciális gyűjtemény.

Farkas Zoltán.

NŐ ÉS TEMETŐ.

Valamit szeretnék:
Dalolni víg dalát a nőnek
És víg dalát a temetőnek
Eldalolni.

Magam akarnám
Jó útravalókkal ellátni
S az életbe belekiáltni
A vígságot.

A temetőnek
Tán jussa lesz mihamar hozzám
S a nőről vigan gondolkozván:
Olyan mindegy.

Édes anyámnak
Azt üzenem, szép volt az élet
S érdemes volt harczolni véled,
Asszony-szerelmem.

Derék, szép élet
Rosz némberé és jó anyáé,
Ők igazak és ők a máé
Mindörökkön.

De hadd daloljak
Harsányat és szépet a nőnek
S testvérének: a temetőnek;
Megérdemlik.

Ady Endre.

A CSODASZARVAS NYOMÁBAN.

Hajrá paripám, előre, tovább,
Patkó szikrázzék, repüljön a láb;
Bőszült iramban mindent megelőzz!
... És szót fogad vad táltosom: a gőz.

Ott fut előttünk nádon, bereken
A csodaszarvas: a vágy, szerelem;
Ő tud csak ösvényt a hináron át,
Hajrá paripám, előre, tovább!

Messze Meotisz: a szent ingovány
És a százszorszép szűz királyleány;
Fürdeti forrás, a csáté susog
S megkoronázzák fehér lótuszok.

Fésűje gyöngyház s ha bomol haja,
Hull a világra sűrű éjtszaka
S ha fölveti nagy, mélytüzű szemét,
Kigyúl az égbolt, tűnik a setét...

De jön már, hajrá, az új hegedős,
A ki csak csókra, álomra erős
S jön lányt rabolni, mint az ükapám.
Hajrá, hadd bánja patkó a patán!

Kaplak nyeregbe, viszlek hevenyén
S fekszel aléltan, nem nézve felém:
Én fölcsókollak, életre — nagyon
És megölellek, halálra — agyon.

Haraszthy Lajos.

SZÍNEK ÉS ÉVEK.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Kaffka Margit.**

X.

Mire felgyógyultam, egyéves volt már Palkó; a földön csúszkált, az apja térdén lovagolt. Kimondani is ezt a szót: «apa» tudta a leghamarabb.

Én pedig elkezdtem újra járni-kelni a világban, a honnét félig eltávoztam volt már. «Csak visszaélni magát az életbe!» — mondogatta doktor Jakobi bácsi. De az élet egy darabon elsiklott volt már alólam, nehezemre esett most megvetni a lábam újra. Emlékszem, hónapokon át csak ténferegtem és homályos ijedezéssel éreztem, hogy kimaradt, elveszett egy szép, fiatal évem és hija érzik mindenen: az anyává fejlődésemen is. A kicsi nem volt szép gyerek; és véznácska is, sápadt. Míg feküdtem vagy a felvidéki kis fürdőn tologattak kerekesszékben, — itt más gondozta őt, — a szoptatósdajka életrendjét s az ő kis emberkosztját utóbb az apja ellenőrizte és ő tanította játszani, figyelni, imádkozósan összetenni a parányi kezét «anyuka egészségeért». De lompos és izléstelen kis gunyákban járatták és kicsit elkényeztették. «Első lesz, — gondoltam, — a mint tehetem, hogy varrok neki Hanival szép kis himzéses fehér pikéteket. És egy pirosselyem kabátkát nagy, diónyi aranyos gombokkal!»

Az uram jó és gyöngéd volt hozzám nagyon. Ó, most, annyi év mulva és annyi mindenen át sokszor van eszemben; meg tudtam-e becsülni eléggé az ő odaadó szeretetét? Csak, — pedig vétek erre gondolni mégis! — volt valami nehézkesség ebben, valami kövéres, kicsit unalmas és sokszor türelmetlenítő tapadósság e jóságban; valami túl-tudott, szándékos és kenetes. Csak ne emlékeztetett volna az apjára néha!

A szülői nem laktak már itt. Nyugalomba mentek; egy nagyobb, felvidéki város levegőjét ajánlották az öregnek, oda költözködtek.

Egyébként az életünk nyugodt volt most és minden anyagi gondtól mentes. «Megbecsüld ezt a jó uradat, — mondogatta grószi, — hogy ilyen jómódban tart; mert bizony a betegségedre felment az a kis pénz, a mennyid még lehetett!» Igen, Jenő nagyon szépen keresett akkor már. Nagyobb lakásba mentünk, a Templom-utczába és az irodája is ott volt; vásáros napok délelőttjein csak úgy rajzott be a sok pörös atyafi, gatyás börvelyi magyarok és posztó-mándlis, erdődi svábok. Az asszonyok csirkét, libát hoztak, ellátták tojással a háztartást. Néha mégis csitítania kellett Jenőnek, ha zsörtölni kezdtem a bagariaszag meg a csizmájukon behordott sár miatt; mert a szőnyeges előszobán kellett átmenniök. «Csitt, fiam, csitt, belőlük élünk!» — mondogatta olyankor; és néha közlékenyebb volt már ilyen dolgokban is. Talán kedvére volt, hogy engem érdekel, — és elmagyarázgatta a furcsa jogi eseteket, nagyjából a törvény szellemét, az igazság megvédésének csalafinta, okos és kertelő módjait. Már egészen otthonos lettem a szakkifejezésekben is. És lassankint biztossá váltam abban, hogy az uram csakugyan tehetséges, gyors-itéletű és nagyon tanult ember a maga dolgában.

— Mi van a Kendy Péter osztályos perével? — kérdeztem néha. — Eligazítod?

— Nagyon bajos, — legyintett kedvetlenül. — Az uradalom is érdekelve van!

— Pedig mégis... «Atyafiság jussán» adta kezedre a dolgát; tudod-e, hogy ez nagy szó olyan gőgös embertől.

Elhallgatunk, — ebédközben volt ez, — de engem nem hagyott nyugodni a dolog. A Kendyek csakugyan a megye-eleje voltak, — nekem igen távoli rokonaim, — és valahogy fontosnak éreztem, különös szerencsének, hogy az én «felszármazott» uram lekötelezheti őket. A feketekávénál aztán kipattant belőlem, — rögtönösen és meglepőn, — az egész gondolat.

— Mit gondolsz, — ők mindnyájan, az egész vármegye nem lehetne-é több neked, mint a pökhendi grófjaid?

— Miket mondasz, gyerek?

— Igen, és Scherer inspektor, — a ki már apádat is gyülölte, — azt hiszed, igazi jóakaród?

— Nem függök én tőle!

Láttam, hogy eltünődik ezen és magam is meg voltam lepve. Hát csakugyan komolyan veszi, a mit én csak félig tudott czéllal mondtam; tán csak úgy asszonyos, ösztönös ötletből.

— Most már csakugyan egészséges az én menyecském, — mosolyodott el később, — hogy kedve támad politikához.

— A politikát én keveset bánom, Jenő, — mondtam akkor vérszemet kapva, — hanem tudod-e, hogy én itt, Szinyéren *valaki* akarok lenni.. Vezető ember felesége, a kit senki se merjen fumigálni. Érted? — Na! Ugylátszik csakugyan egészséges vagyok!

Elkaczagtam a végét, Jenő ölbekapott és összecsókolt. «Meglássuk, boszorkám, meglássuk!» Én pedig egészen felhangolódtam ezen a majdnem véletlen szócserén. Csakugyan meg lehetne egyszer szabadulni ettől az uradalmi bandától; a kikkel most valahogy mégis kapcsolatban kell lennem. Illedelmes vizitek, kikerülhetetlen meghivások és összejövetelek révén. Untatott és ingerelt az egész módos, szolid, diplomatás, tartózkodó és korlátozott életmódjuk; themáik és érdeklődéseik, melyeknek örök központja, egybesugárzása volt a grófi család belső és külső ügyei, intimus pletykái, apró regényei. Ismételték uraik szavait, gyönge élczeiket szájról-szájra adták, tetteik sokféle magyarázatát találgatták néha igazi, nagy izgalommal. «Alábbvalók a cselédeimmnél, — gondoltam, — azok inkább a maguk életét élik!» Eszembe jutott sokszor az anyósom, a ki csakugyan legkülönb volt köztük: olvasott, világot-látott, és belsőleg kedves, könnyed, természetes. Őt, míg itt volt, sokszor meghivta magához az öreg grófné, ha egyedül volt téli estéken, éjfélig játszottak piquet-et, zongoráztak, kikérdezte tőle a városi pletykákat. De hát nem így tett-é épen az én grószim Spach Nánival, a hátikosaras gyolcs-asszonynyal, vagy

Az asztal baloldalán ülnek: Fejérpataky László, Várdai Béla, Beöthy Zsolt; az asztalfőnél áll Beöthy Zsoltné, jobbján Berzeviczy Albert, balján Darányi Ignácz, előbbre a jobbsoron Kozma Andor, Lippay Zoltán, Láng Nándor, Császár Elemér, Lőrinczy György, Takáts Sándor, Beöthy Lászlóné, Beöthy László. A háttérben állnak: Schmidt József nyugalmazott államtitkár, Alapi Gyula.

BEÖTHY ZSOLT SZÜLETÉSNAPI ÜNNEPE A KOMÁROMI ERZSÉBET-SZIGETEN LEVŐ NYARALÓJÁBAN SZEPTEMBER 4-ÉN. — Wojtourek fölvétele.

kedves ismerősök életnagyságban, mulatságos karrikaturák, jelenetek, a király is lóháton, egész kiséretével. A fehérre meszelt, szimpla falon, — a melyet ügyesen roppant üvegkeretbe foglaltak utólag — csupa meglepő ötletű, biztos vonalú rajz. Jobbfelől a végén búcsúepizód, a királynő megjegyzésével: *Adieu Szinája, 1874. E.* Azóta csak mint látogató irta nevét a nagy vendégkönyvbe, a melyikben Ferencz Ferdinánd után ötvennél több magyar turista nevét is láttam.

A Peles-nél szebb kastélyt nehéz elképzelni. A magasba nyuló épület lábánál buja zöld mező hanyatlik lefelé a zúgva rohanó patakig. Maga a kastély teli van műkincsekkel, unikumos bútorokkal, szőnyegekkel s minden tekintetben értékesebb az ócska bukaresti palotánál, a melyben még Cuza fejedelem tengődött. Különösen szép a flórenczi terem és a kétemeletes nagy hall, a mely az egykori belsőudvar helyén készült. Építészeti és dekorativ mestermunka, négy méternyi magasan, gazdag faragású diófás falazattal. Föllebb remek a Pironesi-féle intarziás képek sorozata, aztán a bordóbársony tapéta s a régi aranytónusú gobelin-pendant. Flórenzből hozta Károly az antik bronz-csillárokat és Veronából a márványt, a melyet keleti szőnyegek borítanak. A süppedő kincseken marokinos székek és brokátos fotelek. S aztán egy modern csoda: rejtett gombon egyetlen nyomásra zajtalanul visszahuzódik az óriási menyezet, a mely fölött magaskupolájú üvegtető boltozódik. De új gombnyomásra ez is eltünik s a szabad ég nevet ránk tisztakéken, a napsugár ömlik el szikrázón, este pedig szelid holdfény ezüstözi be a Peles mesefészkét.

A királyné itt tölti legszivesebben az idejét, szépirodalmi alkotásai és talán még poetikusabb himzései is itt készültek. Ma is sokat dolgozik. A tisztalelkű asszonynak, a kit még a hirhedt bukaresti pletyka is megkimélt, sose volt regénye, — csak a mit maga írt. Ujságriportokban mindössze egyszer szerepelt, a mikor szimpathiája a diadalmas szépségű és pazar tehetségű Vacarescu Helén felé vonzotta. Emléke is veszni kezd már a bús szerelmi regénynek, a trónörökös már kopaszodó családapa, de az érzelmes szivek ma is könnyeznek még az esetről gyártott, szívós életű ponyvaregények mellett.

A romantikus vágy újabban hasonló szerelmi glóriát font a trónörökös leánya, a tizenhétéves Erzsébet herczegnő feje köré is, a mikor hire járt, hogy Károly Ferencz József, a mi prezumtiv trónörökösünk megkéri a kezét, de utóbb czáfolat jött az ügyben. Most azt irják az ujságok, hogy mégis királyasszony lesz a világ legszebb herczegkisasszonyából: Boris bolgár trónörökös jegyzi el.

A bájos herczegkisasszony és «még mindig szép» anyja rendszerint a Pelisor-ban, a trónörökösi kastélyban tartózkodik. Ennek specziálitása a cuibul, a fészek. Magasban, fenyőfákra erősítve gyönyörű kis fészket csináltatott az ötletes trónörökösné. Furfangos konstrukcziójú hidját maga fölvonhatja s akkor egyedül, minden háborítás nélkül élvezheti a raffináltan teljes hangulatot. Nagy kitüntetésül hiv meg oda valakit.

A két udvari kastély alatt, köröskörül csupa értékes nyaraló, gazdag bojárok villái, diplomaták házai és borsos árú hotelek. A királyi energia nagyon divatossá tette Szinaját, pedig sokkal drágább a fashionable-üdülőhelyek legtöbbjénél. Tömérdek magyar is átrándul; a minap ép gróf Andrássy Gyulát láttam családostul Ghika herczeg vendégeként. A jövő esztendőre fölépül a gyönyörű játékbank, tehát remélhető, hogy szaporodik kelletlenül is a magyar vendégek száma.

A királyi familia képein kívül a román népéletből is bemutatunk pár epizódot. Láthatják a «román népművészet», internacziónális megnyilatkozását: a medveballetet, aztán az oláhczigányokat, a kik odaát még rakonczátlanabbak, mint nálunk s végül egy háziipari jelenetet, a mint a szép nemzeti szőttesek készülnek. A primitiv alkotmány produktumai azonban igazán művésziek és szemrevalók. *Tábori Kornél.*

GOETHE ÉS NAPOLEON.

Innen-onnan nyolczvan éve, hogy Goethe meghalt, s a Goethe-kultusz e nagy idő alatt nem hogy enyészett volna, hanem ellenkezőleg hihetetlenül nagyra növekedett. A Goethe-kultusz már Goethe életében is szépen virágzott nemcsak Németországban, hanem a külföldön is százakramenő példáit ismerjük pl. a Werther-utánzatoknak Európa minden irodalmában. Tudjuk, hogy Goethe egyes munkái nagy hatást tettek Franciaországban, különösen Werther és Faust, és Napoleon a piramisokhoz is magával vitte Werthert. Angliában Walter Scott és Carlyle a Goethe-kultusz úttörői. Mindketten levelezésben állottak Goethével s Carlyle lefordította angolra, Wilhelm Meistert, magyarázta Faustot, megirta a nagy költő életét, Walter Scott pedig a történelmi regények irásához Goethe Götz von Berlichingenjéből merítette az ösztönzést. Az ő Götz-fordítása, azt hiszem, a legjobb, mely Goethe ez ifjúkori remekéről a világ bármely nyelvén készült, Götz más nyelvű fordítójának szótár és kalauz az eredetinek teljes megértéséhez. Egyébként Götz von Berlichingennek van egy igen nevezetes hatása a magyar irodalomban is, irodalomtörténetirásunk még nem fordított

nője vagyok, még egyszer annyival járulok hozzá a háztartáshoz, mint te...

— Elég!

A férfi megragadta felesége csuklóját...

— Alásszolgája! Kezit csókolom, nagyságos asszonyom, — süvöltött bele a házastársi tragédiába egy közvetlen, szivbeli hang.

Matyi volt, a poéta. Walther eleresztette a felesége kezét.

— Hogy mint vannak, kedves nagyságám? — kérdezte a poéta szeles vidámsággal, mintha mi sem történt volna. — Régóta terveztem már, hogy vizitet csapok itt maguknál. Jaj, de pompás, hogy együtt találom magukat.

Az asszony ragyogott az üzleti mosolytól.

— Isten hozta, kedves Gagyi, — s a kiutasított vén tanácsos székére mutatott, — foglaljon nálunk helyet.

A poéta helyet foglalt s el kezdett válogatni egy doboz britannikában, a melyet az asszony eléje tett.

— Gyönyörű példányok, pettyes is van közöttük, elviszek mindjárt hatot.

S büszkén kivágta az ötkoronás tallért, a mit egy fél órával ezelőtt a trafikosné urától kapott.

Walther elkaczagta magát s megragadta a poéta kezét.

— Igazad van, öregem! Óh milyen igazad van!

— Miben? — csodálkozott Matyi.

— Az életet el kell fogadni olyannak, a milyen.

— Látod pajtikám, mindig mondtam neked, hogy az élet gyönyörű...

A két barát karöltve távozott a trafikus boltból, hogy egyet sétáljanak.

Vasárnap volt. A déli nap heve igen fölmelegítette az aszfaltot. Matyi azt javasolta, hogy sétálnának ki a Városligetbe, mert roppant melege van, különben a Kéményseprőben akar megebédelni azon a pénzen, a mit barátjától kapott.

— Egy pohár sört én is megiszom veled, mert későn ebédelünk, — mondta Walther.

Kiruczczantak a Kéményseprőbe. Nem ültek be a lugasba, a szabad udvaron foglaltak helyet. A lugasban különben is egy fiatal pár turbékolt, kaczagott, csókolta egymás kezét egész szemérmetlenül.

— Ne zavarjuk őket, — mondta Matyi, a poéta, — a szerelmet pártfogolni kell.

Diskrét urak voltak mindketten, a szerelmes párt még tekintetükkel sem akarták zavarni, ám egyszer hirtelen mégis arra felé kapta Matyi a fejét.

— Ninini, — mondta gépiesen Walthernek, — egészen az én Bábikám hangja.

A másik pillanatban már nem mondott semmit; leejtette fejét az asztalra.

— A Bábika, — zokogta hosszú, kietlen hallgatás után, — a Bábika, a volt menyasszonyom.

A volt tiszt felállott s barátja karja alá nyult:

— Gyere, hagyd őket, méltatlan volt hozzád... Ne búsulj, pajtás, szép az élet a nélkül is.

— Ne mond, pajtikám, ne mond, — motyogta a poéta összetörve, — rút az élet, egy irtózatos kínszenvedés.

BAROMFIAK. (M. Hondecoeter festménye.)

TÁJKÉP. (Ph. de Konik festménye.)

A NAGYSZEBENI BRUCKENTHAL-KÉPTÁRBÓL.

ROMÁNIÁBÓL.

— Intimitások a királyi családról. —

Mostanában sokat beszéltek-irtak nálunk a románságról, a melynek jól szervezett — magyar nézőpontból nagyon is jól virágzó — kulturális és irodalmi egyesülete a félszázados jubileumát ünnepelte. Balázsfalván tizszerannyi román gyült össze, mint a mennyi a kis főpapi székhely egész lakossága és se vége se hoszsza nem volt a szetreászká-nak. Magyar zászló sehol, oláh szó és dal mindenütt. Tán azért is zúgott oly öblös erővel, hogy a szetreaszkát meghallja odaát «a hegyeken túl» *I. Carol*, a kit muszka példára és szembeszökő tendenciával, sőt egy kis nagyzási hóborttal minden románok királyának is neveznek. Pedig nem is közülök való ez az uralkodó, a kit őszinteségi rohamokban «a ravasz német»-nek hivnak, mivel kitünő üzletember s porosz hadnagyocskából nemcsak Cuza fejedelem avanzsált utóda, hanem óriási iparvállalatoknak föltünően gazdagodó tulajdonosa is lett. Sok van benne a Lipót király hirhedtté vált spekuláns szelleméből, de a Kongó urának erőszakos, kiméletlen üzletelvei nélkül. Károly megteremtette a román ipart és praktikusan főrészvényese is a legnagyobb gyáraknak, ipartelepeknek. Ő varázsolta át Szinaját a világ egyik legszebb üdülőhelyévé, de az övé is ott minden talpalattnyi hely. S neki hajt jóformán minden egész a magyar határig.

Siralmas falucska volt negyven évvel ezelőtt a gyönyörű Szinaja. Állati sorban tengődő oláhoknak a kunyhóin kívül egy régi kolostor barnállott a fensíkon. Károly véletlenül került oda a trónralépés után s annyira megtetszett neki a vadregényes táj, hogy az egész nyarat ott töltötte szép fiatal hitvesével. A jámbor szerzetesek adtak egy kis helyet, néhány alacsony szobát és ebbe a primitiv lakásba vitte a Rajna mellől Erzsébet herczegnőt, a belletrisztika Carmen Sylváját, a ki szerencsés kontrasztul mindig ideális gondolkozású és igazán finomlelkű asszony maradt. A mézeshetek tanyájára visszatértek nyarankint, de csak 1874-ben kezdték meg a gyönyörű kastély, a *Peles* építését s csak 1883-ban fejezték be.

A régi szerelmi fészekbe, a melyből a királyasszony rendkívül érdekes muzeumot csináltatott, pár napja elkalauzolt *Burg* Kornél határrendőrkapitány s a többi közt megmutatta Carmen Sylva dolgozószobáját. Az intim lokalitás falai tele vannak rajzokkal, a királyi művésznő czeruza- és szénrajzaival. Udvari urak és hölgyek, diplomaták, katonatisztek,

OLVASÓ FÉRFI ARCZKÉPE. (Állítólag Memling műve.)

TURBÁNOS FÉRFI. (Állítólag Jan van Eyck műve; most a müncheni régi képtárban van kiállítva.)

A NAGYSZEBENI BRUCKENTHAL-KÉPTÁRBÓL.

— Az én apámnak 10,000 holdas uradalma volt. Gyermekkoromban nevelőt, guvernantot, lakájt tartottak mellettem, többnyire osztrigával kezdtük az ebédet (apám igen szerette az osztrigát), a chablis s a pezsgő soha sem hiányzott asztalunkról...

Többet nem mondott. Minek fűzzön a tényekhez reflexiókat, mikor elég ékesen beszélnek, vádolnak, keseregnek, jajgatnak a tények maguk.

Matyin ismét erőt vett gyönge, szeszélyes szive.

— Igaz, pajti, — vallotta be mély, örvényes sóhajtással, — így szembeállítva multat jelennel, siralmasnak látszik a csere. De csak látszik. Minden attól függ, meg tudunk-e alkudni a viszonyokkal. Alkudni kell tudni, pajti, ez a fő.

A kvietált tiszt belemarkolt a hajába.

— Én nem tudok alkudni, nem tudok!... Sem a becsületből, sem a koszttól; sem a ruhából... Matyikám, én nagyon szerencsetlen vagyok.

— Nono, nonono...

S nagysietve felrángatta Matyi a nadrágját, hogy barátja segítségére siessen. Megölelte az elégedetlen embert, szeme közé kaczagott nyiltan, ártatlanul s belepaskolt a gyomrába:

— Bolond vagy! Hát nem szép az élet így is? Látod azt a rózsacsokrot a lavoromban?... Odatettem este, hogy sokáig tartson... Tudod, kitől kaptam? Bábikától, attól a kis piszkostól, attól a gyönyörű angyalkától... Hát nem szép az élet? Tegnap tepertőt vacsoráztam tegnapi kenyérrel és rózsát kapok a babámtól, a ki még nem is babám... Pajti, pajti, ne beszélj te nekem, az élet még így is gyönyörű.

— Nekem nem tetszik, — mondta Walther Lajos zordonan s vonagló ajka őszinte utálatot fejezett ki.

A hű barátnak szivére szállott a világgyűlölete.

— Ez nem szép tőled, hallod-e. Máskor mindig fel tudtalak vidítani s most visszautasítod a hűségemet.

Az ex-huszártiszt megragadta barátja kezét.

— Nem, nem, azt én nem teszem. A míg élek, téged el nem hagylak. Ez a barátság, ez az ethikai kapocs, a mi bennünket összeköt, az egyedüli nagy, szent érték, a mely nekem életem romjaiból még fenmaradt.

Gagyi megdöbbent a keserű, rejtélyes szavaktól. Szive nem tudta felszivni a barátsági fogadalom melegét attól a dermedt fagyosságtól, a mely barátja hangjából, lehelletéből arczába csapott... A báró egyedüli értéke az ő barátságuk! Hát a házassága?! Az nem ethikai kapocs? Hiszen imádta a feleségét. Mi történhetett a házastársak között?!

— Czimbikém, pajtikám, — dadogta zavarodottan, — engedj meg czimbi, de túlzásba estél... Nono, félre ne érts, nálam senki többre nem becsülheti a te barátságodat, de... de... tudod az embernek mégis a felesége az első, aztán jön a barát... A te jó kis feleséged...

Walther kirángatta kezét barátja szorongató jobbjából. Aztán elfordult tőle. Minden szava elevenbe vágott. Nem akarta, hogy tovább beszéljen a feleségéről. Visszazökkentette a társalgást eredeti medrébe, nyersen kiméletlenül.

— Megint tepertőt vacsorázol? Hogy feledkezhetik meg egy előkelő úr emberi méltóságáról ennyire? Miért nem dolgozol?

Matyi leejtette fejét.

— Nem tudok. Tele van a szivem, gondolataim szerteszét kóválygonak... elfogyott a mese.

Walther megrázta fejét.

— Kitől kaptad a rózsát? Miféle babádról beszélsz.

Gagyi, a poéta, a novellista Matyi felágaskodott s lágy ábrázatát szigorú ránczokba igyekezett szedni.

— Ne sértegess kérlek. Kiváltképen *őt* ne bántsd. Az egy tiszteletreméltó leány, szép mint a hajnalhasadás, ártatlan és jó, mint az angyalok. Ő szent nekem.

— Kicsoda? Miféle?

— Gépiró kisasszony. Eltartja az anyját, iskoláztatja gimnázista fivérét: azt hiszem, ennyi elég.

A huszártiszt elkaczagta magát epésen, gőgös szarkazmussal:

— Több a kelletinél.

— Hogy érted?!...

Walther nem felelt a kérdésre, kivett zsebéből egy ötkoronás ezüstöt s az asztalra dobta.

— Ne. Látom, hogy nincs ebédre valód sem...

Azzal kifordult az ajtón, magára hagyta az éhes poétát, sivár udvari szobájában s meg sem állott a felesége trafikos boltjáig. Benézett az üzletbe... Igen, ott volt az öreg tanácsos, az éktelen, sóvár aggastyán, egy széken ült a pulpitusnál, rózsás felesége át-áthajolt hozzá mókázva kedveskedve s az öreg úr el-el kapkodta, megsimogatta, csókolgatta kezét.

A tiszt belépett. Hárman voltak az üzletben. Walther sápadt volt, mint a halál.

— Kicsoda az úr?

A nyugalmazott tanácsos összerezzent a szokatlan hangtól és kérdéstől. Hiszen ismerte őt a szép trafikosné ura régóta s *ártalmatlan* udvarlását soha nem vette neki zokon.

— Nem értem, — dadogta, miközben felállott, s kiélt arczára tekintélyt erőltetett.

— Mars ki! — vágta a férj a szemébe.

Az öreg úr kitántorgott.

Az asszony, a rózsás, kaczér nő elképedt. De nem az ijedtség, a harag zaklatta fel idegeit.

— Mit csinált maga most? — sziszegett rá törvényes urára. — Hogy mer engem megszégyeníteni? Skandalumot provokálni a saját boltomban!

A férfi minden izében reszketett, de uralkodott magán.

— Hallgass, asszony; mindenre kérlek, hallgass.

De a menyecske nem hagyta magát.

— Nekem ne parancsolgass! A magam úr-

ócskás Trézsivel? Igazi cselédsor! És nem tudtam elfelejteni Jenőnek, hogy az esküvőnk után engem is elvitt egy tisztelgő vizitre, bemutatni az anyagrófné szine elé. Az uradalomban mindenki természetesnek találta, hogy szó sem lehet az ilyen látogatások visszaadásáról, én is tudtam ezt, de mindig elfogott a düh, ha eszembe jutott. A Lajos gróf fiatal feleségéhez, a kit akkoriban hozott, már semmiáron el nem mentem volna; pedig a többiek, öregebb asszonyok is, mind feljárultak üdvözölni. Akkor már vittem annyira, hogy ezt nem is kivánta tőlem Jenő; de ő sokszor ment együtt Lajos gróffal vadkacsára a lápra és mindig jókedvvel jött haza ilyenkor. Ő tegye, — gondoltam, — ő hivatalos embere. És tudtam, hogy mint az apja pajtásának fiával bánik vele és hogy sokra becsüli az eszét.

Most már csakugyan nekilendültem az életnek újra; de közben egyúttal kinőttem valahogy lelkileg is a gyereksorból. Máskép, emberesen is kezdtek érdekelni bizonyos dolgok. Valami párnahimzéssel a kezemben sokszor jól odafigyeltem, ha Jenő vacsora után nagy-élénken tárgyalt Péter mostohámmal, a ki most sokat járt be ügyes-bajos dolgaiban és ilyenkor hozzánk szállt mindig.

— Lehetetlen állapotok vennak itt, tehetetlenek! — heveskedett egészen kiöntve a szivét Jenő előtt. — Hidd el, ti nem is tudjátok, micsoda egy züllött ország ez a miénk! Az egész; de ez a tájéka legkivált. A vármegyét csak alá kellene aknázni, bombát neki, mindenestül! Csupa sógorság-komaság; a lustaságuk, tudatlanságuk, basáskodó roszaságuk palástolására alakult, össze-vissza házasodások révén megerősített érdekszövetkezet. A délolasz rablóbandák különbek, mert azok akarnak és csinálnak valamit; vizet zavarnak. Emlékszel a «Falu jegyzője» regényre? Hogy meg van ott irva! És látod, azóta se' változott!

— Na, valamit mégis! Hidd el, van itt is például néhány jófejű és tisztességes szándékú ember!

— Ugyan, ne beszélj! A bornirtság fészke az egész. Hát azt hiszed, van még a föld hátán valahol olyan lusta és oktalan gazdálkodás, olyan pazarló, piacztalan, véletlenes és felületes termelési rend, mint ebben a hires, buzás-boros Magyarországban? Jó, jó, csak legyints a kezeddel! Könnyű neked, sógor, per, osztály, huza-vona, — az akad bőven mindig. Fiskálisok eldorádója ez, az bizonyos, mindig is az volt.

— Na, na, öreg!

— Persze, leszavazták a bizottságban a gazdasági gépek közös beszerzésére alakuló egyesület dolgát, a mit én pedzettem tavaly. Ha legalább értelmes ellenvetést tesznek, ha komolyan letárgyalják. De nem is foglalkoztak vele, megbámulták és kikerülték, mint minden új és bátor gondolatot. Bolondnak néztek vele.

— Engedj meg, sógor, de te csakugyan nem tudsz az emberek nyelvén beszélni, ez az egész! Okos dolog lett volna az, de máskép kellett volna bizonykodni; nekikvalóbban, és jobban kiszinezni a dolog praktikus megoldását, a részleteket. Te mindig csak az általánosságnál, az elméletnél maradsz.

— Eh! Na, de hát jó, ez kis dolog! De itt van most a láplecsapolás kérdése. Olyan világos, mint a nap, mindenkinek ingyenhaszonnal járó, pár év alatt megoldható kérdés és nemzetgazdasági szempontból égető kötelesség. Látod, hogy vajudik esztendők óta már. Most újra megfeneklett.

— Az uradalomra nem vethetsz, az első izben próbálkozott vele, hetvenben már.

— Ja, a hogy apád kigondolta . . . ne vedd rosz néven, az nem is volt igazságos! Nagyon értette az öreg. Mindent a grófnak! Nem, a hogy az előbbeni kormány próbálta odafenn, a régi telekviszonyok szerinti részesedés arányában, az mégis tisztességesebb. De hát megbuktak. Minden kormány akkor kezdi már tüsténtetni az okos, kulturás szándékait, mikor vesztit érzi!

— Nézd, Péterkém, — komolyodott bele akkor Jenő is kicsit, — az egész vízszabályozásból, bizonyos, hogy az uradalomnak volna a legnagyobb haszna. Hiába! De azért jutna ott a birtokosoknak is bőven. Csak renitenskednek, mert ez már ősi ellenérzés a grófok iránt; és mert szinyérmentiek csakugyan megterhelődnének az új adóval.

— Ejnye, a keserves Istenit! Hát én nem vagyok szinyérmenti? És nem vagyok eléggé begabalyodva? . . . Mégis azt mondom . . .

— Nagy idealista vagy, Péter, az bizonyos! — Na, hát hiszen . . . fellép Lajos gróf az őszszel képviselőnek. Meglássuk, ki mit szól hozzá!

— Te, — ez biztos?

— Ha kilátástalannak látja, visszalép; de szándéka volna, az bizonyos.

— Valaki az az ember?

— Modern, intelligens és czéltudatos. Meglepetéseket fog még okozni! Ha itt nem, — meglesz másutt; nekünk volna jobb, ha a miénk maradna.

— Hm! Erről még beszélünk, sógor. Hírlik már, de nem hittem, hogy komoly dolog. Az apját elvadították a politikától.

— De a felesége családja beleviszi.

— Na, hát tudod mit? Az én parasztjaimnak nem kell egy félliter bor se', annyit mondhatok. Azok jönnek utánam tűzbe, vízbe!

Hevült volt kicsit néhány pohár homoki bortól, de Jenő józan és nyugodt, mint rendesen.

— Tudod, — mondtam neki, mikor Péter elment, — az ő parasztjaira, az egész beszédére nem kell sokat adni. A Kendy-ügyben engedhetne az uradalom! És azzal te magad is . . .

— Ó, te kis fondorkodó! — nevetett és elhúzta az ujját a homlokomon. — Hát persze, ezen igyekszünk majd. Csak aztán a nyelvecskédre vigyázni, ha már így benne vagy!

— Mit képzelsz? — mondtam sértődve, — és büszkén tartottam a titkot. Félig játszósan örültem, hogy «komoly dolgok»-ba vagyok avatva, és azontul sok mindent megbeszélt velem Jenő. Új kapocs volt ez köztünk.

Akkoriban halt meg Bélteky bácsi, a volt közjegyző, a ki az én két öcsémnek is tutora volt. A család kérte akkor, hogy az uramat bizzák meg helyette. Sok bajjal járt ez is, mert Jenő nagyon lelkére vette. Csabának sokszor kellett adósságát, apró garázdaságait elintézni, Sándorka meg betegeskedett néha.

Szép arczú, nyulánk, lányos kispap volt. Ha vakácziózni hazajött a szemináriumból, etettük, tömtük mindenféle jóval, szórakoztattuk volna is, de ő lesütött szemmel járt a breviáriumát olvasta és déli harangszókor akárhol voltunk, akárki volt nálunk, láttam mozogni a szájaszélét az urangyala-imádságon.

— Miféle fancsali feszület! — ütötte hátba István bátyánk néha. — Így nem leszel püspök soha, kölyök. Egyféle keresztelőn még nem estél át.

— Egyféle írral még nincs felkenve, — kaczagott Ilka, — az ördög gyertyáját is meg kell gyújtani.

Piros lett a homloka tövéig, hogy megszántam. Néha elővettem testvérien, pajtásosan.

— Mond meg nekem igazán, Sándor, ti egészen úgy hiszitek a vallást, a hogy irva van?

— Magda! De hogy kérdezhetsz ilyet?

— Csak úgy gondoltam, nézd, az a sok kedves, okos, világias, elegáns pap, a ki van, az nem tesz úgy, mint te. Mégis jó papok, előre mennek a pályájukon. Nincs vajjon köztük valami titkos megegyezés az igazságról?

— De Magda, te ezt komolyan? . . .

— Csak úgy gondoltam. Talán te nem tudod még! Mi volna, ha egyszer rájönnél, hogy titkos szövetkezés az egész, persze, csupa jószándékból az emberek iránt. Az ostyáról való tanítás, meg hogy elevenen feltámadunk. Mi lenne, ha megtudnád? . . .

— Magda, az Istenre kérlek, hagyd abba! Nem birom hallgatni! Ha megtudnám, hogy senkisem hisz, én akkor is hinnék. Mert igaz, azért!

— De honnét veszed a bizonyosságot?

— Magamból! Mert kell! Ha nem volna igaz, nem éreznők annyian annak, annyi sok száz éve. Egy ilyen tökéletes, nagyszerű szervezet, mint az egyház. Nekem részem a hitem, bennem van. Elvész az ember, ha nincs valami olyan minden érintésen felülálló bizonyosság, a melybe megkapaszkodhat. Nem kell mindenen gondolkodni, a gondolkodás másodrendű. Ragaszkodni kell tudni valamihez. De nem, én nem tudok jól beszélni erről, én csak egyszerű katonája vagyok.

— De azt hiszem, értlek és igazad van! — mondtam gyorsan, mert valaki ép közénk jött és megzavart. «Kicsit ostoba talán, — gondoltam magamban, — de milyen jó, kedves és tiszta!» Ő iránta éreztem legtöbb vérséget az összes enyéim közül és a kisfiam, azt hiszem, hasonlított rá. Mikor játszott Palkóval, járókán vezetgette, tonzurás, fiatal fejével olyan volt, mint régi képeken a kis Jézust dajkáló szent, ifjú szerzetesek.

A valaki, a ki belépett, a franczia nyelvmester volt, a ki akkoriban került a városba és az uram mindjárt megfogadta hozzám óraadásra. Egy egész télen át nyaggattuk könyvből az igeragozást s a grammaire-t; Bardeaux úr porosruhájú és mocskoskörmű ember volt, félhomályos multu, furcsa exisztenczia, — a tintás tollat mindig a vastagszálú, fekete hajába törülte és néha dőlt belőle a pálinkaszag. Tavaszfelé néhányszor részegen lelték reggel az egyik padon a Várkert alatt. Akkor elvesztette az óráit és egyszercsak, — a hogy jött, — eltünt a városból.

Jenő akkoriban már szeretett ilyen mókákat csinálni velem. Egyszer, hogy a fogam fájt, Debreczenből utaztatta ide a legdrágább fogorvost; vége az lett, hogy idegeskedtem, sírtam, nem engedtem kihúzni és a nagy költség hiába volt. Az ilyenekről hamar szóbeszéd indult odaát a tisztiházak uzsonnáin. «Csak hadd irigyeljenek, az jó!» — gondoltam néha gőgös indulattal.

Őszre aztán nagy hű-hóval, sok lakomával, borral, beszéddel képviselő lett itt Szinyéry Lajos gróf. Telekdy Péter maga költségén tartotta jól a parasztjait, Jenő a városban csinálta a hangulatot; és nagy kortes volt Kendy Péter is, a kinek az ügyében csakugyan kiegyezett az uradalom. Igen, ez Jenőnek az én rokonaim révén sikerült, a gróf maga is tudta ezt és külön, szép köszönő levelet irt majdnem baráti hangon. «Úgy kell Schereréknek!» — ujjongtam diadalmasan.

(Folytatása következik.)

ZAJLIK AZ ÁR.

Elbeszélés. — Irta Szemere György.

— Ne izélj, pajtikám, ne szidj mindig.

— Nem passzióból teszem, el fogsz zülleni.

— Zülleni? Mi az? Ha a ruha teszi, máris el vagyok züllve. Ha tetteimet, magatartásomat analizálod: csirkefogó vagyok. Ne a látható jelenségeket s bebizonyítható tényeket nézd, pajtikám, hanem a lelket, a lelket.

És sírva fakadt Gagyi Mátyás, oly közvetlenül és bizalmasan zokogott ágyában, mint a gyermek, a ki szeretne jó lenni, de érzi, hogy nem képes reá.

Walther Lajos, a korholó barát egy ideig nézte, aztán ő is elérzékenyült. Az ablakhoz lépett s elkezdett rajta zongorázni.

— Ne bőgj, az Isten áldjon meg! — kérte Mátyást, könnyeivel küzködve. — Hisz tudom, hogy czudar az élet, akárhogy kerülgeti az ember, hozzáragadnak az apró piszkosságok . . .

— Nohát! — hüppögte Mátyás letörölve könnyeit, miközben kimászott ágyából.

— Az én pályám se rózsás, — folytatta Walther Lajos báró, a volt huszártőhadnagy, — ott hagytam az ezredet, a czifra nyomorúságot egy leány kedvéért, hogy felcseréljem a szenynyes nyomorúsággal; mert nem tudtuk letenni a kaucziót. Most finánez vagyok, az asszony meg trafikban ül, vén szoknyabetyárokkal kaczérkodik . . .

Elhallgatott. Összeharapta ajkát, hogy ki ne bugyggyanjon rajta a további szó.

Egyszerre felvidult a Matyi zegzúgos szeplős ábrázatja. Rengeteg szája szétnyúlt s kivigyorgott belőle mind a harminczkét foga. Csakhogy szerepet cserélhet egyszer a barátjával! Igaz, hogy ő nem tudott komolyan leczkéztetni, de annál jobban értett az ingerkedéshez. A fő, hogy a pajtikája fölé kerekedhetett.

— Nojszen, te is gyönyörű legény vagy pajti. Még te mersz panaszkodni, mikor 4400 koronát hoz a trafikotok, magadnak meg 2400 korona a fizetésed, mindennap pecsenyét ehetsz, vasalt nadrágban jársz, mint egy naplopó, asszonyod ragyog a szépségtől, vasárnap kiülhetsz akár a kioszkba is . . .

Walther báró elkomorodott.